

Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine
Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine
Високи судски и тужилачки савет Босне и Херцеговине
High Judicial and Prosecutorial Council of Bosnia and Herzegovina

Autori:

mr. Arben Murtezić

Alena Kurspahić

Marijana Sladoje

Disciplinska odgovornost u pravosuđu: Uvod u međunarodne standarde i domaća praksa

mr. Arben Murtezić, Alena Kurspahić, Marijana Sladoje

Disciplinska odgovornost u pravosuđu: Uvod u međunarodne standarde i domaća praksa

Sarajevo, 2013. godine

**Disciplinska odgovornost u pravosuđu:
Uvod u međunarodne standarde
i domaća praksa**

Izdavač:

Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine

Autori:

mr. Arben Murtezić

Alena Kurspahić

Marijana Sladoje

Dizajn naslovne stranice:

Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine

Lektor:

Ružica Šutalo Selimagić

Štampa:

„Blicdruk“ Sarajevo

© Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH, 2013. godine

.....
CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo

Sadržaj

Predgovor	7
Uvod	9
Disciplinska odgovornost: Značaj i problemi	11
Međunarodni standardi	13
Pregled zakonskih rješenja u regiji – poseban osvrt na Bosnu i Hercegovinu	27
Visoko sudsko i tužilačko vijeće i Ured disciplinskog tužioca	33
UDT i zemlje okruženja u kontekstu međunarodne prakse i standarda	37
DIO I	41
Pravni okvir	41
Međunarodni instrumenti	41
Evropska konvencija o ljudskim pravima	41
Mišljenje KVES-a br. 10 (2007)	42
Kijevske preporuke	67
Evropski sud za ljudska prava	77
Domaći zakonski i podzakonski akti	77
Zakon o VSTV BiH	77
Poslovnik VSTV BiH	78
Kodeksi sudijske i tužilačke etike	97
DIO II	103
Izvod iz disciplinske prakse u BiH	103
1. Disciplinska odgovornost sudija	103
Član 56. tačke 3. i 9. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH	103
Član 56. Član 56. tačka 8. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH	104
Član 56. tačke 9. i 22. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH	104
Član 56. tačka 10. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH	105

Član 56. tačke 6, 8, 12. i 23. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH	105
Član 56. tačke 8 i 10. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH	107
Član 56. tačke 9. i 10. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH	110
Član 56. tačke 6, 15. i 22. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH	112
Član 56. tačka 23. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH	115
2. Disciplinska odgovornost tužilaca	117
Član 57. tačka 9. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH	117
Član 57. tačke 10. i 23. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH	118
Član 57. tačka 22. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH	119
Član 57. tačke 22. i 23. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH	119
Član 57. tačke 8. i 9. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH	120
Član 57. tačka 19. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH	122
Član 57. tačka 1, 22. i 23. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH	123
Predmeti u kojima nije utvrđena disciplinska odgovornost nosilaca pravosudne funkcije	126
Disciplinske mjere	129
Privremeno udaljenje od vršenja dužnosti	131
Isključenje javnosti	135
- PRILOZI -	137
Odluka Evropskog suda za ljudska prava u predmetu Olujić protiv Hrvatske	138
Odluka Evropskog suda za ljudska prava u predmetu Kudeshkina protiv Rusije	171

Odluka Evropskog suda za ljudska prava u predmetu Oleksandr Volkov protiv Ukrajine	211
Odluka Ustavnog suda BiH broj: AP 3344/12	280
Odluka Ustavnog suda BiH broj: AP 3141/12	304
Odluka Ustavnog suda BiH broj: AP 4101/09	311
Odluka Ustavnog suda BiH broj: AP 147/09	340
Odluka Ustavnog suda BiH broj: AP 2180/08	372
Odluka Ustavnog suda BiH broj: AP 1668/08	380
Odluka Ustavog suda BiH broj: AP-3080/09	389
Odluka Ustavnog suda BiH broj: AP 1091/07	427
Odluka Ustavnog suda BiH broj: AP-347/09	431
Odluka Ustavog suda BiH broj: AP-662/04	436
Odluka Ustavog suda BiH broj: AP-662/04, zahtjev za preispitivanje odluke	460
LITERATURA	519

Predgovor

Osnovna načela savremenog pravosuđa jesu načelo nezavisnosti, nepristrasnosti i načelo integriteta nosilaca pravosudnih funkcija. Kroz ova načela, između ostalih, daje se široka lepeza prava ali i nameću obaveze i odgovornosti nosiocima pravosudnih funkcija. Pred nosiocima pravosudnih funkcija su postavljeni odgovorni zahtjevi sudijske i tužilačke profesije kroz primjenu profesionalnih i etičkih načela. Takvi zahtjevi prožimaju se konstantno i kroz njihov privatni život, a ne samo tokom vršenja tih funkcija. Stoga su za nosioce pravosudnih funkcija postavljeni visoki standardi ponašanja i postupanja, neodvojivi od načina funkcioniranja savremenog pravosudnog sistema, koji su neophodni za jačanje povjerenja javnosti u pravosuđe, očuvanje njihovog ličnog ali i institucionalnog integriteta, kao i kredibiliteta pravosudnih institucija u kojima vrše sudijske i tužilačke funkcije te pravosuđa kao cjeline.

Sistem odgovornosti pravosuđa u BiH je do sada prošao uspješnu fazu pravnog i organizacionog etabliranja. U periodu nakon 2009. godine, odnosno nakon izdavanja prethodne publikacije „Izvod iz disciplinske prakse VSTV BiH“, kroz odluke disciplinskih tijela VSTV BiH donesen je znatan broj značajnih stavova u vezi ponašanja i postupanja nosilaca pravosudnih funkcija koji predstavljaju disciplinske prekršaje. Na ovakav način, postepeno ali i vrlo jasno, izgrađuje se disciplinski sistem sa određenim kriterijima neprihvatljivog ponašanja i zabranjenog postupanja nosilaca pravosudnih funkcija koji podliježu disciplinskoj odgovornosti.

Etički i profesionalni standardi za nosioce pravosudnih funkcija su afirmirani te su stvorene čvrste pretpostavke za daljnji razvoj ovog sistema, a prema potrebama javnosti i profesionalaca u pravosuđu. Na takav način javnosti je približena uloga i položaj sudija i tužilaca te stvorena čvrsta osnova za razumijevanje njihovog profesionalnog djelovanja u pravosudnom sistemu.

U prethodnom periodu VSTV BiH i UDT-a su naročitu pažnju posvetili upravo edukaciji sudija i tužilaca na polju etike i deontologije gdje je edukacija imala za cilj prvenstveno preventivno djelovanje i upoznavanje nosilaca pravosudnih funkcija sa najčešćim kršenjima discipline, ali i slučajevima ponašanja ili postupanja oko kojih su postojale dileme da li predstavljaju kršenje discipline ili pak ne. VSTV BiH je kroz svoje stalne komisije, odnosno

Stalnu komisiju za etiku, omogućilo sudijama i tužiocima da sva sporna pitanja i dileme koja se javljaju u njihovom svakodnevnom profesionalnom i privatnom životu, a tiču se djelovanja u različitim situacijama, sferama i odnosima, budu razmotrena sa aspekta usklađenosti sa vršenjem pravosudne funkcije te da im se da jasna uputa o načinu rješenja tog pitanja, prihvatljivosti postupanja ili ponašanja te kompatibilnosti djelovanja sa vršenjem pravosudne funkcije.

I ova knjiga je doprinos u pravcu edukacije i analize bitnih pitanja u ovoj važnoj i aktuelnoj oblasti, a posebna vrijednost je u tome što su obuhvaćeni i teorijski i praktični aspekti.

Predsjednik VSTV

Milorad Novković

Uvod

Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine je 2009. godine objavilo publikaciju „Izvod iz disciplinske prakse VSTV-a BiH“. Ova publikacija je obuhvatala uglavnom izvode iz odluka Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine i imala je za cilj promovirati profesionalne standarde i upoznati profesionalnu zajednicu i javnost sa disciplinskom praksom u pravosuđu u BiH, gledano sa aspekta petogodišnje prakse rada UDT-a.

Sa istim ciljem se pristupilo i radu na ovoj knjizi. Naime, od 2009. godine, pokrenut je i okončan značajan broj disciplinskih postupaka protiv nosilaca pravosudnih funkcija u Bosni i Hercegovini, koji su se odnosili na postupanja i ponašanja sudija i tužilaca kao i na disciplinske prekršaje koji nisu bili obuhvaćeni prethodnim izdanjem.

Na isti način, u proteklom periodu su donesene i značajne odluke koje se odnose na disciplinsku odgovornost nosilaca pravosudne funkcije i od strane Ustavnog suda Bosne i Hercegovine i Evropskog suda za ljudska prava. Pored toga, rasprava u vezi sa odgovornošću nosilaca pravosudnih funkcija je značajno intezivirana, i to svakako ne samo u Bosni i Hercegovini. Naime, i u najrazvijenijim zemljama sa međunarodno značajnom pravnom tradicijom, poput Velike Britanije i Francuske, sistem odgovornosti u pravosuđu je u posljednjim decenijama doživio radikalne izmjene koje su praćene različitim diskusijama i komentarima. Iz svega navedenog je proizašla potreba da se pitanju disciplinske odgovornosti u pravosuđu posveti i ova publikacija.

U pogledu metodologije, a slijedeći načelo od općeg ka posebnom, u knjizi se polazi od kratkog pregleda važnijih teorijskih pitanja, te općih, međunarodnih, standarda. Dalje, predstavljena su zakonska rješenja u regiji i BiH. Na kraju, primjena predstavljenih standarda i propisa prikazana je kroz konkretne primjere, odnosno izvode iz disciplinske prakse.

Prilikom izrade ove knjige korišteni su relevantni međunarodni i domaći dokumenti, odluke donesene u disciplinskim postupcima od 2009. godine i informacije Ureda disciplinskog tužioca. Radi racionalizacije troškova ova publikacija neće sadržavati tekstove međunarodnih dokumenata koji su objavljeni u izdanju iz 2009. godine, a određeni međunarodni dokumenti sadržani u ovoj publikaciji se prvi put objavljuju u domaćoj literaturi.

Pored toga, prilog knjige sadržava najznačajnije odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine i Evropskog suda za ljudska prava. Objavljivanje ovih odluka je od praktičnog značaja, s obzirom da oni koji nisu upoznati sa podacima o konkretnim predmetima, teško da ih mogu naći putem dostupnih pretraživača. Većina odluka Evropskog suda za ljudska prava koje su ovdje objavljene, prvi put su prevedene sa engleskog jezika od strane autora.

Izvodi iz zakonskih i podzakonskih akata, kao i relevantne odluke sadržane u ovoj knjizi preuzete su iz dostupnih izvora, te nisu bile podvrgnute lektorisanju. Komentari i analize autora koji su sadržani u knjizi, prije svega su rezultat iskustva iz dugogodišnjeg rada u Uredu disciplinskog tužioca. S tim u vezi, naglašava se da stavovi i mišljenja izraženi u ovoj knjizi ne odražavaju zvanične stavove Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine, već isključivo autora.

Disciplinska odgovornost: Značaj i problemi

Sve veća važnost i porast utjecaja pravosuđa na sve segmente društva, u posljednjim decenijama, globalno, za posljedicu ima i povećane zahtjeve za većom nezavisnošću i odgovornošću pravosuđa. Sveprisutnija svijest o socijalnim pravima i usložnjavanje društva doveli su do toga da se pravično i efikasno pravosuđe shvata kao ključno za savremene demokratije (Cappelletti, 1985).

U vrijeme teške ekonomske situacije, konstantne manje ili veće političke krize te nepovjerenja građana prema izvršnoj i zakonodavnoj vlasti, teško je očekivati da povjerenje građana u pravosudnu vlast bude na potrebnom ili barem zadovoljavajućem nivou. Međutim, određeni naponi i napredak se može postići, između ostalog, i kroz transparentan i efikasan sistem disciplinske odgovornosti.

S tim u vezi, naglašavanje relacije između ekonomskog rasta i nezavisnosti pravosuđa je postalo opće mjesto u različitim raspravama. U stručnim krugovima se naglašava razlika između *de iure* nezavisnosti (koja proizilazi iz pravnog okvira) i *de facto* nezavisnosti (stvarne situacije i prakse). Uočeno je da je *de facto* nezavisnost pravosuđa relevantna za ekonomski razvoj, a transparentan i pravičan sistem odgovornosti je jedna od osnovnih karakteristika takvog pravosudnog sistema (Feld i Voigt, 2003).

U često citiranoj studiji o inicijativama Evropske unije o povećanju odgovornosti u sudovima država članica se navodi da postoji pet vrsta sudske odgovornosti. Prva bi bila pravna odgovornost koja podrazumijeva nadležnost sudova da kroz sudske preispitivanje i žalbeni postupak ocjenjuju jedni druge. Druga je institucionalna odgovornost koja se odnosi na pravilan izbor, omogućavanje napredovanja, kao i disciplinsko sankcioniranje sudija. Treća, profesionalna odgovornost, odnosi se na odgovornost sudija da prenose znanje o pravnim normama i sudijske ideologije svojim kolegama (npr. postiže se kroz zajedničko članstvo u udruženjima sudija). Četvrta, upravljačka odgovornost rukovodi se idejama da bi sudstvo trebalo efikasno upravljati svojim resursima i budžetom, te da bi sudije trebale donositi odluke u razumnom roku. Peta, društvena odgovornost odnosi se na nadzor javnosti nad radom suda što se u suštini odnosi na transparentnost sudova (Piana, 2010, str. 29–34). Dakle, disciplinska odgovornost je samo

jedan segment u sistemu odgovornosti u pravosuđu, a koji u savremenim konceptima pravosudnih politika i strategija, često stoji nasuprot pravosudnoj nezavisnosti (Kapiszewski & Taylor, 2008, p. 751). Sigurno je da ne postoji potreba da se nezavisnost i bilo koja forma odgovornosti, pa i disciplinska odgovornost koja izaziva najviše kontroverzi i diskusija, posmatraju na takav način.

Iako su se kao institucije razvili relativno kasno, sudska i tužilačka vijeća su u demokratskim zemljama sa najrazličitijim pravnim tradicijama postala dominantan instrument za postizanje nezavisnosti, ali i odgovornosti pravosuđa (Garoupa & Ginsburg, 2009).

Međunarodni standardi

Veliki broj različitih međunarodnih standarda razvijen je s ciljem uspostavljanja djelotvornog sistema u kojem bi odgovornost sudija i tužilaca mogla biti utvrđivana i sankcionirana, a pri tom ne ugrožavajući nezavisnost sudstva.

Osnovna načela Ujedinjenih naroda o nezavisnosti pravosuđa (1985.) koja je usvojila Generalna skupština Ujedinjenih naroda,¹ pružaju određene smjernice po pitanju disciplinske odgovornosti, privremenog udaljenja sudija od vršenja pravosudne funkcije i razrješenja od dužnosti sudije i prestanak mandata u pravosuđu.

Između ostalih, navodi da se optužbe ili prigovori podneseni protiv sudije u njegovom/njenom sudskom i profesionalnom svojstvu, moraju rješavati brzo i pravično u odgovarajućem postupku, te da sudija ima pravo na pravično suđenje. U početnom stadiju ispitivanja tih predmeta, postupak nije otvoren za javnost, osim ako sam sudija ne zatraži drugačije.

Najznačajnije smjernice koje se odnose na privremeni ili trajni prekid vršenja mandata sudije, odnosno na privremeno udaljenje od vršenja sudijske funkcije i razrješenja od vršenja iste, odnose se na udaljavanje sudije od dužnosti ili razrješenje od vršenja mandata samo zbog nesposobnosti ili ponašanja koje ih čini nedostojnim da obavljaju svoje dužnosti, a svi disciplinski postupci i postupci za udaljenje od dužnosti ili razrješenje od vršenja pravosudne funkcije odlučuju se prema utvrđenim standardima sudijskog ponašanja.

Nadalje, odluke donesene u disciplinskim postupcima i postupcima za udaljenje od vršenja sudijske funkcije ili razrješenje od vršenja mandata sudije podliježu nezavisnom preispitivanju. Ovo načelo se ne mora primjenjivati na odluke najvišeg suda, kao ni na odluke zakonodavne vlasti u postupcima opoziva od vršenja sudijske funkcije ili drugim sličnim postupcima.

Koncepti kao što su pravo na brzo, pravično i odgovarajuće suđenje, pravo na nezavisno preispitivanje, kao i ograničeni razlozi za privremeno udaljenje ili razrješenje od sudijske dužnosti su ponovljeni i u mnogim kasnijim dokumentima koji uspostavljaju međunarodne standarde.

¹ Usvojena od strane Sedmog kongresa Ujedinjenih naroda za sprečavanje kriminala i postupanje prema izvršiocima krivičnih djela, održanom u Milanu od 26. augusta do 6. septembra 1985. godine i potvrđena od strane Generalne skupštine rezolucijama 40/32 od 29. novembra 1985. i 40/146 od 13. decembra 1985. godine.

Članom 11. **Univerzalne sudijske povelje (1999.)**² koju je donijelo Međunarodno udruženje sudija, ograničene su radnje koje je moguće poduzeti u cilju disciplinskog kažnjavanja sudija, tako da pravosudna uprava i disciplinske radnje protiv sudija moraju biti organizirane na način kojim se ne ugrožava stvarna nezavisnost sudija i kojim se osigurava da se pažnja pridaje samo objektivnim i relevantnim informacijama. Gdje to nije osigurano drugim načinima koji su ukorijenjeni u priznatoj i dokazanoj tradiciji, pravosudnu upravu i disciplinske radnje trebaju provoditi nezavisna tijela u čijem sastavu su pretežno sudije. Disciplinske radnje protiv sudije moguće je poduzeti jedino ako su propisane već postojećim zakonom i u skladu sa unaprijed određenim poslovníkom.

Ova klauzula je interesantna budući da sadrži izričito upozorenje o opasnosti koju predstavljaju disciplinska pravila koja bi mogla ugroziti *“stvarnu nezavisnost sudija”*. Jedan od instrumenata osiguranja i zaštite sudijske nezavisnosti predviđen Poveljom jeste provođenje disciplinskog postupka od strane nezavisnog tijela s pretežnom zastupljenošću sudija. Ova odredba je svakako relevantna za BiH s obzirom da se prvenstveno odnosi na zemlje koje nemaju dugu tradiciju nezavisnog pravosuđa.

Evropski standardi

Evropska konvencija o ljudskim pravima (1950.)³ koju su ratificirale sve države članice Vijeća Evrope važan je dokument u smislu uspostavljanja generalnih evropskih standarda koji se odnose na osnovna ljudska prava. Iako se Konvencijom, kao općem dokumentu o osnovnim ljudskim pravima, nigdje izričito ne spominje pitanje disciplinske odgovornosti nosilaca pravosudnih funkcija, Konvencija osigurava pravo na pravično suđenje.

Tako je članom 6. EKLJP kojim je propisano pravo na pravično suđenje navedeno da prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza, ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim, zakonom ustanovljenim sudom. Presuda se izriče javno, ali se mediji i javnost

2 Povelju su jednoglasno odobrili delegati koji su prisustvovali sastanku Centralnog vijeća Međunarodnog udruženja sudija održanom 17.11.1999.godine u Tajpeju (Tajvan).

3 Evropska konvencija o ljudskim pravima (EKLJP) (puni naziv: Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda), koju je 1950. godine pripremila tada novoosnovano Vijeće Evrope, potpisana je 04.11.1950. godine u Rimu i stupila je na snagu 03.09.1953. godine.

mogu isključiti iz cijele rasprave ili njenog dijela kada je to u interesu morala, javnog reda ili nacionalne sigurnosti u demokratskom društvu, te kada to nalažu interesi maloljetnika ili radi zaštite privatnog života strana u sporu, ili kada to sud smatra izričito neophodnim zato što bi u posebnim okolnostima publicitet mogao nanijeti štetu interesima pravde. U pogledu utvrđivanja odgovornosti za izvršenje krivičnog djela, istim članom EKLJP propisano je da se svako ko je optužen za krivično djelo smatra nevinim sve dok se ne dokaže njegova krivica na osnovu zakona, kao i da optuženi ima najmanje sljedeća prava: da bez odlaganja, detaljno i na jeziku koji razumije bude obaviješten o prirodi i razlozima optužbe protiv njega; da ima odgovarajuće vrijeme i mogućnosti za pripremanje odbrane; da se brani sam ili uz pomoć branioca koga sam izabere ili, ukoliko ne raspolaze sa dovoljno sredstava da plati, ima pravo na besplatnog branioca kada to nalažu interesi pravde; da sam ispituje ili zahtijeva ispitivanje svjedoka optužbe i da se osigura prisustvo i saslušanje svjedoka odbrane pod uslovima koji vrijede i za svjedoka optužbe, te da mu se osigura besplatna pomoć prevodioca ako ne razumije ili ne govori jezik koji se upotrebljava na sudu.

Dakle, ovaj član obuhvata i utvrđivanje građanskih prava i obaveza, i osnovanost bilo kakve krivične optužbe. To bi značilo da je, čak iako je disciplinski postupak po prirodi građanski, sudiji/tužiocu kojem se na teret stavlja izvršenje disciplinskog prekršaja potrebno osigurati sva prava zaštićena članom 6. Konvencije.

Ove odredbe Konvencije su od ključnog značaja budući da su korištene od strane tijela Vijeća Evrope kao temelj za definiranje općih standarda za postupke utvrđivanja disciplinske odgovornosti nosilaca pravosudnih funkcija.

Preporuka br. R (94)12 Komiteta ministara Vijeća Evrope sadrži zaključke o nezavisnosti, efikasnosti i ulozi sudija. Posljednji dio (Načelo VI) Preporuke obuhvata više detalja i nadograđuje minimalne standarde koji su izloženi u Konvenciji u vezi postupka utvrđivanja disciplinske odgovornosti i načina disciplinskog sankcioniranja sudija. U pogledu neizvršavanja obaveza i disciplinskih prekršaja, kada sudije propuste da izvrše svoje dužnosti na efikasan i pravilan način, ili u slučaju disciplinskih prekršaja, treba poduzeti sve neophodne mjere koje ne dovode u pitanje sudsku nezavisnost. Zavisno od ustavnih načela, zakonskih odredbi i tradicije svake države, ovakve mje-

re mogu uključivati, na primjer: oduzimanje predmeta od sudije, premještanje sudije na druge sudijske poslove unutar suda, ekonomske sankcije kao što je privremeno smanjenje plate ali i udaljenje sudije od dužnosti.

U pogledu razrješenja od vršenja pravosudne funkcije, imenovane sudije se ne mogu trajno razriješiti dužnosti bez valjanih razloga sve do ispunjenja zakonskih uslova za penziju. Ti razlozi, koji moraju biti zakonom precizno određeni, mogu se primjenjivati u onim zemljama u kojima se sudije biraju na određeni period, odnosno reducirana su na slučajeve nesposobnosti za obavljanje sudijske funkcije, odgovornosti za krivično djelo ili ozbiljnog narušavanja disciplinskih pravila.

Nadalje, istom su Preporukom države upućene da za potrebe poduzimanja mjera iz ovog člana razmotre mogućnost uspostavljanja zakonom posebnog tijela koje će biti nadležno za primjenu disciplinskih sankcija i mjera kada za njihovu primjenu nije nadležan sud, a čije bi odluke bile podložne kontroli višeg sudskog tijela ili koje i samo može biti više sudsko tijelo. Zakonom treba propisati odgovarajući postupak koji će sudijama čija se odgovornost utvrđuje osigurati sve garancije pravičnog suđenja prema Konvenciji, kao na primjer, da se o njihovom predmetu odlučuje u razumnom roku i da imaju pravo odgovora na sve optužbe.

Dakle, Komitet ministara Vijeća Evrope insistira na neophodnosti preciznog definiranja prekršaja zbog kojih sudija može biti razriješen dužnosti, kao i na tome da disciplinski postupak mora biti u skladu sa zahtjevima Evropske konvencije o ljudskim pravima u vezi zaštite prava i interesa strana u postupku.

Evropska povelja o zakonu za sudije (1998.) nastala je kao rezultat intenzivnih rasprava vođenih na multilateralnom sastanku koji je Vijeće Evrope organiziralo u julu 1998. godine. Ona je nesumnjivo nadahnuta gore citiranim dokumentima, a također se detaljnije bavi pitanjem prikladnog pristupa utvrđivanju disciplinske odgovornosti i disciplinskom sankcioniranju sudija. Povelja predviđa uspostavu nezavisnog tijela koje je odgovorno za disciplinsko sankcioniranje sudija uz određena ograničenja. Iz tog razloga, ukoliko sudija prekrši neku od dužnosti izričito propisanih zakonom, može mu/joj se izreći sankcija jedino na osnovu odluke donijete po prijedlogu, preporuci ili uz saglasnost suda ili drugog organa čiju polovinu članova, najmanje, sačinjavaju izabrane sudije, a u okviru postupka koji omogućava potpuno slu-

šanje stranaka i zastupanje okrivljenog sudije. Zakonom se predviđaju sankcije koje se mogu izreći, a prilikom njihovog izricanja primjenjuje se načelo proporcionalnosti. Odluka izvršnog organa suda, odnosno organa koji izriče sankciju, podložna je preispitivanju od strane više sudske instance.

Povelja predviđa da država mora garantirati naknadu neopravdano pretrpljene štete, nastale kao posljedica odluke ili ponašanja sudije prilikom obavljanja njegovih/njenih dužnosti. Zakonom se može predvidjeti da država može, u određenom roku, pokrenuti prema sudiji postupak regresiranja naknade u slučaju teškog i neoprostivog kršenja pravila koja uređuju obavljanje sudijskih dužnosti. Dogovor s nadležnim organom mora prethoditi podnošenju tužbe nadležnom sudu.

Povelja zahtijeva, bez posebnih formalnosti, da svako ima mogućnost podnošenja žalbe nezavisnom organu ukoliko je u konkretnom slučaju došlo do pogrešne primjene prava. Ako se na osnovu pažljive i iscrpne analize ustanovi da je do povrede nesumnjivo došlo greškom sudije, ovaj organ treba biti ovlašten da proslijedi predmet disciplinskom organu, ili da ga barem preporuči organu koji je po zakonu nadležan.

Ove detaljne odredbe zahtijevaju da moguće povrede službene dužnosti kao i odgovarajuće razmjerne sankcije moraju biti propisane zakonom. Novinu koju ova Povelja uvodi jeste pravo na pravnog zastupnika, tj. insistira se na tome da u disciplinskom postupku sudija protiv kojeg se postupak vodi ima pravo na branioca.

Stav 5.3. Evropske povelje o zakonu za sudije sadrži interesantan prijedlog kojim nezadovoljnim građanima treba biti omogućeno podnošenje pritužbe tijelu koje je nezavisno od disciplinskog tijela. Dok je pružanje mogućnosti građanima da podnesu pritužbu svakako za pohvaliti, nije jasno zašto se traži da se to mora činiti posredstvom dodatnog sloja birokracije, a to nije pojašnjeno ni u Obrazloženju Povelje.

Konsultativno vijeće evropskih sudija (KVES) uspostavljeno od strane Vijeća Evrope kao tijelo koje savjetuje o prikladnom odnosu između pravosuđa s jedne strane, i zakonodavne i izvršne vlasti s druge strane, i time doprinosi boljem provođenju pravde. Vijeće Evrope je KVES-u povjerilo zadatak da razmotri moguće izmjene postojećih standarda i prakse, kao i mogućnost izrade opće prihvatljivih standarda. Zaključci KVES-a o raznim

temama predstavljeni su u obliku Mišljenja. Premda ne postoji nijedno Mišljenje koje se bavi isključivo pitanjem disciplinske odgovornosti nosilaca pravosudnih funkcija, nekoliko različitih Mišljenja dotiču se tog pitanja.

U svom **Mišljenju br. 1 (2001.)**, KVES se bavi problemima koji su vezani za nezavisnost sudstva i detaljnije obrazlaže ciljeve sadržane u Evropskoj povelji o zakonu za sudije, Preporuci br. R (94) 12, te drugim dokumentima koji su izvor međunarodnih standarda. Pri tome, Mišljenje br. 1 analizira razne pristupe koje su države članice Vijeća Evrope usvojile prema svojim verzijama sudskog vijeća. U pogledu discipline, Mišljenje br. 1 dopušta prihvatljiv izuzetak inače bezuslovnom pravilu stalnosti sudijske funkcije. KVES smatra da stalnost sudijske funkcije treba biti izričit element nezavisnosti zajamčen na najvišem unutrašnjem nivou, da su intervencije od strane nezavisnog tijela, sa postupcima koji jamče sva prava odbrane, od naročite važnosti u disciplinskim stvarima i da bi bilo korisno izraditi standarde kojima se definiira ne samo ponašanje koje bi bilo povod za udaljenje od dužnosti, već i svako ponašanje koje bi dovelo do poduzimanja disciplinskih mjera ili promjene u statusu, uključujući, na primjer, premještaj sudije u drugi sud ili na područje rada.

U ovom dijelu se ponovo naglašava da disciplinski postupak treba provoditi nezavisno tijelo i da sudije moraju imati "*sva prava odbrane*", tako da ovo Mišljenje ne sadrži neke novine u odnosu na ranije rečeno.

Mišljenje br. 3 (2001.) se bavi načelima i pravilima profesionalnog ponašanja sudija. Ono pruža iznimno koristan uvid u potrebu za izricanjem disciplinskih mjera, kao i u prirodu istih. Tako je u ovom mišljenju navedeno da je s obzirom na ovlaštenja i povjerenje koje društvo ukazuje sudijama, logično da trebaju postojati neka sredstva kojima se sudije mogu pozvati na odgovornost, ili čak smijeniti u slučaju ozbiljne povrede ponašanja koja zahtijeva takvu mjeru. Potreba za oprezom kod takve odgovornosti proizilazi iz potrebe da se održi sudska nezavisnost i sloboda od nepoželjnog pritiska. Vezano za ova pitanja, KVES razmatra teme krivične, građanske i disciplinske odgovornosti. U praksi, najvažnija je moguća disciplinska odgovornost sudija.

Iz gore navedenog može se zaključiti da oblik odgovornosti nije ograničen na dvije konvencionalne kategorije – građansku ili krivičnu – već da je i treći oblik odgovornosti prikladan kada su u pitanju disciplinske stvari. Mi-

šljenje br. 3 potvrđuje da sudije nemaju imunitet od krivičnog gonjenja i da u nekim evropskim zemljama, u izuzetno ograničenim okolnostima, sudije mogu snositi građansku odgovornost za ozbiljan nemar. Ti rijetki slučajevi su izuzeci i KVES u suštini smatra da je disciplinska odgovornost odgovarajući ukor. Disciplinska odgovornost može se posmatrati kao hibridni oblik odgovornosti, popraćen postupcima i mjerama koje ne potpadaju u uobičajeni okvir građanskih i krivičnih postupaka i mjera.

Mišljenje br. 3 se bavi i prikladnim sastavom disciplinskih tijela. Nakon što potvrđuje stav da ona treba da budu pretežno sastavljena od sudija, u narednoj odredbi dopušta mogućnost da ta tijela imaju i članove koji nisu nosioci sudske funkcije, pod uslovom da nema opasnosti od političkog miješanja.

Mišljenje br. 3 također nalaže da mora biti osigurano pravo na žalbu sudu, kao i da disciplinske sankcije moraju biti razmjerne težini počinjenog prekršaja.

Mišljenje KVES-a br. 10 (2007) konkretno se bavi stvaranjem standarda za sudska vijeća. U stavu 42. Mišljenja br. 10 preporučuje se da sudsko vijeće treba osigurati da disciplinski postupak po mogućnosti provodi samo Sudsko vijeće ili Sudsko vijeće u saradnji sa drugim tijelima, te da se ta funkcija mora obavljati na nezavisan način. Međutim, već u sljedećem stavu navodi se da bi vjerovatno bilo najbolje kada bi posebno tijelo pri Sudskom vijeću bilo zaduženo za disciplinski postupak.

Pri tome imaju u vidu da mogu postojati nesaglasnosti među različitim funkcijama Sudskog vijeća, npr. između imenovanja i obuke sudija ili između obuke i disciplinskog postupka, te između obuke i ocjenjivanja sudija. Jedan način da se ta nesaglasnost izbjegne je odvajanje različitih zadataka na različite odjele Sudskog vijeća.

U poglavlju V.C.1 Mišljenja br. 10, KVES iznosi komentar o ulozi koju Vijeće treba imati u stvaranju etičkih standarda za sudije i o potrebi da takva funkcija bude odvojena od zadaće tijela koje je nadležno za vođenje disciplinskog postupka.

U poglavlju V.C.2. koje tretira pitanje discipline navedeno je da je uloga Sudskog vijeća da pokaže da sudija ne može imati iste odgovornosti kao član neke druge profesije: on/ona obavlja javnu funkciju i ne može odbiti da presuđuje u sporu. Nadalje, ako je sudija izložen zakonskim i disciplinskim sankcijama zbog

svojih odluka, ne može se održati sudijska nezavisnost ni demokratska ravnoteža vlasti. Stoga, sudsko vijeće mora nedvosmisleno osuditi političke projekte koji su zamišljeni da ograniče slobodu odlučivanja sudija. Treba naglasiti da to ni u kom slučaju ne umanjuje obavezu sudija da poštuju zakon.

Međutim, sudija koji zanemaruje predmete svojim nemarom, mora biti podvrgnut disciplinskim sankcijama. Ali, čak i u tim slučajevima, kako KVES navodi u svom Mišljenju br. 3 (2002), važno je da sudije uživaju zaštitu disciplinskog postupka koji jamči poštovanje načela nezavisnosti sudstva, te koji se provodi na osnovu jasno definiranih disciplinskih prekršaja i pred tijelom koje nije ni pod kakvim političkim utjecajem: predsjednik (šef) države, ministar pravosuđa ili bilo koji drugi predstavnik političkih organa ne može učestvovati u radu tijela koje je zaduženo za provođenje disciplinskog postupka.

Samom Sudskom vijeću povjerena su etička pitanja. Ono se nadalje može baviti žalbama korisnika suda. Kako bi se spriječio sukob interesa, disciplinske postupke u prvom stepenu koji nisu u nadležnosti disciplinskoga suda bi po mogućnosti trebala provoditi disciplinska komisija sastavljena većinom od sudija koji nisu članovi Sudskog vijeća, a koje su izabrale njihove kolege stručnjaci, s mogućnošću žalbe višem sudu.

Od značaja za postavljanje standarda u disciplinskim pitanjima su: odredba 92. prema kojoj sve odluke Sudskog vijeća o imenovanju, napredovanju, ocjenjivanju, disciplini i sve druge odluke koje se odnose na karijeru sudija moraju biti obrazložene, kao i odredba 95. kojom je predviđeno da, kad Sudsko vijeće ima disciplinska ovlaštenja, sudije koje su predmet disciplinskog postupka moraju u cjelini biti obaviješteni o razlozima odluke tako da mogu ocijeniti trebaju li razmotriti ulaganje žalbe protiv odluke. Uz to, Sudsko vijeće bi moglo razmotriti mogućnost objavljivanja donesenih odluka koje su formalne i konačne, kako bi moglo obavijestiti ne samo cjelokupno sudstvo već i javnost, o načinu na koji je disciplinski postupak vođen i pokazati da sudstvo ne traži načine da prikrije neprihvatljiva djela svojih članova.

Mišljenje br. 10 nastoji postići ravnotežu između konkurentnih interesa sadržanih u potrebi da se zaštiti sposobnost pravosuđa da funkcioniра na nezavisan način i potrebi za odgovornošću. Međutim, Mišljenje se jasno i

nedvosmisleno protivi političkom miješanju u disciplinska pitanja: “predsjednik (šef) države, ministar pravosuđa ili bilo koji drugi predstavnik političkih organa ne može učestvovati u radu tijela koje je zaduženo za provođenje disciplinskog postupka”.

Također je bitno istaći odredbu kojom je određeno da disciplinska tijela trebaju biti sastavljena “većinom od sudija koje su izabrale njihove kolege, a koji nisu članovi Sudskog vijeća”. Ova odredba također nalaže mogućnost izjavljivanja žalbe sudu više instance.

Venecijanska komisija je još jedno savjetodavno tijelo Vijeća Evrope. Prvobitno zamišljena kao instrument za hitni ustavni inženjering, Venecijanska komisija postala je međunarodno priznati nezavisni pravni *think-tank* ili *trust mozgova*. U svom **Mišljenju br. 403/2006**⁴, Venecijanska komisija poziva na uspostavljanje djelotvorne ravnoteže između nezavisnosti sudstva i odgovornosti, ukazujući na potrebu uspostavljanja ravnoteže između nezavisnosti sudstva i samostalnosti u radu sudske uprave s jedne strane, i neophodne odgovornosti sudstva s druge strane, kako bi se izbjegli negativni efekti korporativizma unutar sudstva. U ovom kontekstu neophodno je osigurati da se disciplinski postupci protiv sudija provode na djelotvoran način i da ih ne narušava neprimjeren kolegijalni pritisak.

Rezolucija 1703 (2010) Parlamentarne skupštine Vijeća Evrope je dokument koji se konkretno bavi korupcijom u pravosuđu i stoga uključuje smjernice o neophodnosti discipline. Važno je uzeti u obzir činjenicu da se prije iznošenja zaključaka o disciplinskom postupku Rezolucija najprije bavi pitanjem posljedica korupcije u pravosuđu, na nedvosmišlen način navodeći da Parlamentarna skupština primjećuje da korumpirani pravosudni sistem ugrožava vladavinu prava koja je okosnica pluralističke demokratije, dovodi u pitanje načelo da su svi pred zakonom jednaki, kao i pravo na pravično suđenje te narušava legitimitet svih državnih organa.

Činjenica da je ova Rezolucija donesena 2010. godine ukazuje na to da Vijeće Evrope i dalje smatra da je pitanje korupcije u pravosuđu hitno i značajno, uprkos svom uloženom trudu u proteklim godinama u smjeru osiguravanja vladavine prava.

4 CDL-AD (2007) 028 Or. Engl.

Dalje, Rezolucija 1703 (2010) potiče države članice da se poduzimanjem konkretnih mjera bore protiv korupcije u pravosuđu, pa u tom smislu navodi kako bi bila učinkovita borba protiv korupcije koja mora uključivati istrage, progon za djela korupcije i na kraju, osude. Shodno tome, Skupština poziva države članice da osmisle konkretne instrumente kojim bi se osigurala odgovornost, uključujući krivičnu odgovornost sudija i tužilaca bez narušavanja njihove nezavisnosti i nepristrasnosti, zatim da osiguraju da imunitet nosioca pravosudne funkcije ne sprečava djelotvorno vođenje postupka protiv njega, te da pruže odgovarajuću obuku i adekvatna sredstva specijaliziranim istražiteljima.

Ovaj dokument ukazuje na to da su striktno mjere neophodne za sudije koje krše zakon budući da je naglasak stavljen na potrebu za krivičnim gonjenjem. Međutim, nije bilo sasvim jasno da li se pod konkretnim instrumentima "*kojim bi se osigurala odgovornost*" podrazumijeva uporedno postupanje nezavisnog tijela za utvrđivanje disciplinske odgovornosti nosilaca pravosudnih funkcija i javnog tužilaštva koje procesuiraju krivična djela. Sugerirano je da oba tijela mogu djelovati paralelno jedno s drugim pod uslovom da se osigura puno poštovanje odgovarajućih prava sudija i tužilaca.

Povelja sudija u Evropi (1997.) nije dokument Vijeća Evrope, ali je Evropsko udruženje sudija službeno predstavilo taj dokument. Povelja sadrži kratak navod o disciplinskim sankcijama u kojem je ponovo naglašeno da disciplinski postupak trebaju voditi sudije i tužioc, na način da odgovornost za izricanje disciplinskih sankcija za povrede sudijske dužnosti treba biti povjerena tijelu sastavljenom od nosilaca pravosudnih funkcija u skladu sa utvrđenim procesnim pravilima.

Ovaj zahtjev se odnosi na sudije i tužioce, s obzirom da se u stavu 13. navodi da se: "*gore navedena načela primjenjuju na članove javnog tužilaštva, u skladu sa njihovim položajem u državnom pravosuđu*".

Model pravila Američke advokatske komore za utvrđivanje disciplinske odgovornosti i disciplinsko sankcioniranje nosilaca pravosudnih funkcija (1994.) su vjerovatno najiscrpnije smjernice koje pruža neko tijelo koje postavlja međunarodne standarde. U ovom dokumentu je predstavljena sveobuhvatna grupa idealnih pravila koja se bavi svim aspektima disciplinskog postupka, te je države mogu koristiti kao predložak za izradu svog vlastitog zakona.

Premda su cjelokupna Model pravila od značaja za analizu Zakona o VSTV-u BiH, kao najinteresantnije odredbe mogla bi se navesti sljedeća pravila:

1. Pravilo 6 koje definira osnov za disciplinsko kažnjavanje kao svako ponašanje kojim se krši važeći kodeks ponašanja;
2. Pravilo 7 koje utvrđuje "*jasne i uvjerljive dokaze*" kao standard dokazivanja;
3. Pravilo 8 koje nalaže da su državna pravila o dokazima primjenjiva na građanski sudski postupak bez porote, te da se pravila građanskog postupka primjenjuju na sve postupke iz ovih Pravila osim ako nije drugačije propisano ovim Pravilima. Od svih dokumenata kojima se pokušava standardizirati oblast disciplinske odgovornosti i kažnjavanja nosilaca pravosudnih funkcija ovo je jedini koji sadrži bilo kakvu smjernicu po pitanju trebaju li se disciplinske mjere smatrati krivičnim ili građanskim;
4. Pravilo 9 prema kojem sudija ima pravo na branioca u svim fazama postupka;
5. Pravilo 15 koje predviđa da sud najviše instance može naložiti privremeno udaljenje s dužnosti sudije protiv koga je podnesena prijava ili optužba za krivično djelo, ili ako je prekršajna prijava podnesena protiv sudije, a optužbe u velikoj mjeri dovode u sumnju sposobnost okrivljenog da obavlja sudijsku funkciju;
6. Pravilo 17 prema kojem disciplinski tužilac može ocijeniti sve pri- tužbe kako bi se utvrdilo da li je stvar u nadležnosti komisije i da li ti navodi, ako su istiniti, ukazuju na povredu službene dužnosti sudije ili nesposobnost. Ukoliko to nije slučaj, disciplinski tužilac će ili odbaciti predmet ili, ako je potrebno, proslijediti ga drugoj agenciji i
7. Pravilo 21 kojim se utvrđuje da ako sudija propusti odgovoriti na optužbe (prihvati odgovornost, traži sudsko odlučivanje i sl.), smatrat će se da je prihvatio odgovornost propuštanjem i da priznaje sve navode tužbe protiv njega.

Usklađenost postojećeg Zakona o VSTV-u sa ovim međunarodnim standardima

Teško je donijeti potpun zaključak o stepenu usklađenosti domaćih propisa sa naprijed navedenim standardima zbog raznolikosti međunarodnih standarda koji su izloženi u ovim dokumentima, kao i zbog njihove među-

sobne neusklađenosti. Istina je da nijedan zakon o disciplinskom postupku ne bi mogao zadovoljiti sve te standarde zajedno.

S tim u vidu, može se reći da postojeći Zakon o VSTV-u BiH u velikoj mjeri, a po mnogim pitanjima čak u svim pojedinostima, zadovoljava opće zahtjeve tih međunarodnih dokumenata. Što je najvažnije, veoma mali broj (ako ijedan) aspekata Zakona je u suprotnosti sa međunarodnim standardima navedenim u ovom dokumentu.

Također, Venecijanska komisija u pomenutom izvještaju (izvještaj za BiH), ne daje nijednu preporuku vezanu isključivo za disciplinski postupak. Postoje jasni primjeri koji svjedoče o usklađenosti postojećeg zakona sa međunarodnim standardima. U daljnjem tekstu priloženi su neki od njih:

VSTV BiH, tijelo u čijem su sastavu većinom sudije i tužioci i koje djeluje nezavisno od pravosuđa, zakonodavne i izvršne vlasti, jedino je nadležno tijelo za utvrđivanje disciplinske odgovornosti i izricanje disciplinskih mjera sudijama i tužiocima.

Postojeća institucionalna organizacija Ureda disciplinskog tužioca kao nezavisnog tijela unutar nezavisnog VSTV-a BiH je u potpunosti u skladu sa preporukama koje je KVES iznio u svom Mišljenju br. 10, u stavovima 42. i 43.⁵

U članu 56. utvrđena je lista disciplinskih prekršaja, u članu 57. se navode moguće vrste disciplinskih mjera dok je u članu 59. određeno da izrečena disciplinska mjera mora biti razmjerna učinjenom prekršaju.

Predviđeno je pravo na branioca (Član 68. stav c.)

Pravo na podnošenje žalbe sudu više instance je također utvrđeno članom 68. stav e. Međutim, sudija ili tužilac koji je razriješen dužnosti može uložiti takvu žalbu samo pod određenim uslovima (Član 60. stav 7.).

Zakon o VSTV-u BiH također promiče blagovremeno procesuiranje disciplinskih predmeta, što je jedan od zahtijeva koji većina gore navedenih dokumenata postavlja, budući da je u članu 73. određeno sljedeće: "*Postupak za utvrđivanje disciplinske odgovornosti mora se okončati u roku od godinu dana od dana podnošenja zvanične tužbe disciplinskoj komisiji, osim ukoliko*

⁵ Članom 26.stav 1. Poslovnika VSTV-a BiH propisano je sljedeće: "UDT je ured koji uživa široku autonomiju unutar VSTV-a BiH".

se utvrđi razlog koji produženje ovog roka čini opravdanim". Vijeće također ne može pokrenuti disciplinski postupak protiv sudije ili tužioca po isteku više od dvije godine od dana kada je Vijeće zaprimilo prvu pritužbu ili informaciju o navodnom prekršaju.

Primjetno je da su pitanja postupka uručenja poziva i vođenja evidencije, kao i odredbe o povjerljivosti i imunitetu u skladu sa Model pravilima ABA-e.

Zaključak

Može se zaključiti da postojeći Zakon o VSTV-u BiH uspješno ostvaruje svoj cilj uspostavljanja ravnoteže između potrebe da se sudije i tužioci disciplinski sankcioniraju i neophodnosti da se to učini bez ugrožavanja nezavisnosti pravosuđa. Postojeći zakon je najtemeljitiji od svih zakona u regiji koji se bave pitanjem utvrđivanja disciplinske odgovornosti i disciplinskog sankcioniranja nosilaca pravosudnih funkcija i u najvišoj mjeri se pridržava najviših međunarodnih standarda. Naime, struktura i sadržaj postojećeg Zakona u Bosni i Hercegovini mogla bi biti primjer drugim zemljama.

U cilju poboljšanja postojećeg zakona mogle bi se radi dorečenosti preformulirati neke odredbe ili dodati više detalja gdje je to potrebno radi jasnoće.

Što se tiče često raspravljano pitanja da li bi se disciplinska pravila trebala zasnivati na građanskom ili krivičnom postupku ili nekom obliku kombiniranog, *sui generis*, odnosno hibridnog postupka, ovo posljednje je vjerovatno najprikladnija opcija. Jasno je da ništa u gore navedenim međunarodnim standardima ne isključuje mogućnost korištenja različitih pristupa koji bi bili prihvatljivi pod uslovom da je postupak pravičan i objektivan i da je sudiji, odnosno tužiocu, omogućeno da uživa sve garancije pravičnog suđenja. Također, čini se da su te garancije zaštićene i predviđene postojećim Zakonom Bosne i Hercegovine.

Mogla bi se razmotriti i mogućnost uvođenja manjih izmjena, npr. skraćivanje rokova zastare pokretanja i vođenja postupka i otklanjanje jedne od tri predviđene žalbene instance.

Pregled zakonskih rješenja u regiji – poseban osvrt na Bosnu i Hercegovinu

U ovom odjeljku predstaviti ćemo ukratko modele i načine utvrđivanja disciplinske odgovornosti nosilaca pravosudnih funkcija u državama iz susjedstva - Hrvatskoj, Srbiji, Crnoj Gori i Albaniji, te sličnosti i razlike u odnosu na sistem disciplinske odgovornosti u Bosni i Hercegovini.

Republika Hrvatska primjenjuje Ustav, Zakon o državnom sudbenom vijeću i Zakon o državnom odvjetništvu, kojima se regulira pitanje disciplinske odgovornosti sudija i tužilaca.

Član 123. Ustava Republike Hrvatske glasi: *“Suće, u skladu sa Ustavom i zakonom, imenuje i razrješuje te o njihovoj stegovnoj odgovornosti odlučuje Državno sudbeno vijeće”*. Član 124. Ustava Republike Hrvatske glasi: *„Zamjenike državnih odvjetnika u skladu sa Ustavom i zakonom imenuje, razrješuje i o njihovoj stegovnoj odgovornosti odlučuje Državnoodvjetničko vijeće”*.

Ustavom je također predviđeno da sudija/tužilac koji je razriješen dužnosti ima pravo izjaviti žalbu Ustavnom sudu Republike Hrvatske.

Najveće razlike između rješenja koja postoje u Hrvatskoj i onog koje je prihvaćeno u Bosni i Hercegovini, sa stanovišta Ureda disciplinskog tužioca, ogledaju se u činjenici da disciplinski postupak protiv sudije i tužioca (državnog advokata) može pokrenuti određeni broj ovlaštenih tužilaca (po funkciji) koji pokretanjem postupka postaju stranka u disciplinskom postupku. Rokovi zastare disciplinskog gonjenja su znatno kraći, manji je broj propisanih disciplinskih prekršaja, a u pogledu disciplinskih mjera, najveća razlika je „uvjetna osuda razrješenja od dužnosti“, kao mjera koja se može izreći sudiji u Hrvatskoj.

Za razliku od BiH, u Hrvatskoj je predviđena supsidijarna primjena Zakona o krivičnom postupku.

U **Srbiji** je disciplinska odgovornost regulirana Zakonom o sudijama (2008.), Poglavlje 7 i Zakonom o javnom tužilaštvu (2008.), Poglavlje 8.

Disciplinski postupci koji su predviđeni ovim zakonima su gotovo identični. U oba zakona su jasno navedeni disciplinski prekršaji i propisane su sankcije koje odgovaraju težini prekršaja, pri čemu razrješenje od obavljanja

funkcije nije navedeno kao sankcija, a javna opomena se može izreći samo disciplinskim postupkom koji se protiv nosioca pravosudne funkcije vodi prvi put, dok svaki naredni postupak zahtijeva izricanje strožije sankcije. Oba zakona propisuju uspostavu disciplinskih tijela - Disciplinskog tužioca, koji podnosi prijedlog za vođenje disciplinskog postupka i Disciplinsku komisiju koja treba da odluči o prijedlogu. Visoki savjet sudstva bira osoblje za oba tijela iz reda sudija, dok Državno vijeće tužilaca popunjava te pozicije licima iz reda tužilaca.

Disciplinski tužilac postupa samo prema prijavama građana, dakle, za razliku od Ureda disciplinskog tužioca VSTV BiH, nema mogućnosti otvaranja predmeta *ex officio*, niti je moguće postupati po anonimnim prijavama.

Predviđeno je pravo žalbe Visokom savjetu sudstva / Državnom vijeću tužilaca, a odluka tog vijeća je konačna.

Rokovi za postupanje disciplinskih tijela su znatno kraći, u oba zakona je disciplinski postupak opisan kao "*hitan*". U zakonima je također određeno da su postupci zatvoreni za javnost, osim ako sudija u odnosu na koga se postupak vodi ne zahtijeva da postupak bude javan.

Makedonija je Zakonom o Sudskom savjetu Republike Makedonije propisala odredbe koje se odnose na disciplinsku odgovornost u pravosuđu.

Makedonski Sudski savjet bira članove Disciplinske komisije iz reda svojih članova.

Prijedlog za pokretanje disciplinske tužbe mogu podnijeti predsjednik suda, predsjednik višeg suda i Opća sjednica Vrhovnog suda Republike Makedonije. Prijedlog za pokretanje disciplinskog postupka protiv sudije Vrhovnog suda jedino može podnijeti Opća sjednica Vrhovnog suda Republike Makedonije.

Zakonom je propisano pravo na podnošenje žalbe Sudskom savjetu protiv odluke Disciplinske komisije, kao i mogućnost žalbe Vrhovnom sudu na odluku Vijeća.

Rok zastare pokretanja disciplinskog postupka se veže za rokove propisane u odredbama o radnim odnosima što ukazuje da disciplinski postupak treba posmatrati više kao građanskopravnu nego krivičnu stvar.

U **Crnoj Gori** disciplinska odgovornost nosilaca pravosudnih funkcija regulirana je Zakonom o sudskom savjetu i Zakonom o državnom tužiocu.

Prema Zakonu o sudskom savjetu, članove Disciplinske komisije bira Sudski savjet. Predsjednik Disciplinske komisije imenuje se iz reda članova Sudskog savjeta, a ostali članovi Komisije se biraju iz reda sudija koji nisu članovi Sudskog savjeta.

Pravo na branioca propisano je ovim Zakonom, kao i pravo žalbe Sudskom savjetu, dok na odluke Sudskog savjeta nije moguće izjaviti žalbu.

Pokretanje postupka za utvrđivanje disciplinske odgovornosti sudije zastarijeva u roku od tri mjeseca od dana saznanja za postojanje razloga za pokretanje takvog postupka, a postupak se mora okončati u roku od tri godine od dana postojanja razloga za pokretanje postupka.

U slučajevima prestanka mandata sudije zbog razrješenja, Sudski savjet, u roku od 30 dana od dana prijema prijedloga, mora odlučiti ima li osnova za vođenje postupka za razrješenje. Ukoliko je utvrđeno da se takav postupak treba provesti, sudija ima pravo da se izjasni o prijedlogu za njegovo razrješenje, u roku od osam dana od dana prijema istog.

U crnogorskom zakonu nije propisano da postupak treba biti zatvoren za javnost.

Prema Zakonu o državnom tužiocu, prijedlog za utvrđivanje disciplinske odgovornosti može podnijeti samo ovlašteno lice (po funkciji), najkasnije u roku od 60 dana od dana nastanka razloga za utvrđivanje disciplinske odgovornosti. Disciplinske mjere su opomena i umanjenje zarade. Postupak sprovodi Disciplinsko vijeće Tužilačkog savjeta koje će postupak prekinuti i predmet dostaviti Tužilačkom savjetu ukoliko utvrdi da ima elemenata za razrješenje.

U **Albaniji** je na snazi Zakon o organizaciji i funkcioniranju Visokog pravosudnog vijeća (2001.), a pitanje disciplinske odgovornosti uređeno je u Poglavlju 5 Zakona.

Ministar pravde provodi preliminarnu istragu i donosi odluku o tome da li je potrebno proslijediti stvar Visokom pravosudnom vijeću radi provođenja disciplinskog postupka.

Vijeće prvo saslušava ministra pravde ili zamjenika predsjednika koji izlaže razloge za pokretanje postupka. Potom se saslušava sudija protiv kojeg se postupak vodi. Okrivljeni sudija ne prisustvuje konačnoj raspravi i glasanju o usvajanju disciplinskih mjera koje predlaže ministar pravde. U zakonu nije propisan vremenski rok unutar kojeg Vijeće mora donijeti odluku.

Sudija ima pravo podnijeti žalbu Visokom sudu i to mora učiniti u roku od 10 dana.

Na kraju, u **BiH** imamo Zakon o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću iz 2004. godine koji se znatno razlikuje od ekvivalentnih zakona zemalja u regiji budući da se daleko detaljnije bavi različitim aspektima funkcioniranja disciplinskog postupka. Na primjer, pitanja kao što su povjerljivost, uručenje poziva, tajnost i imunitet, te vođenje disciplinskog postupka su jasno uređena postojećim zakonom u Bosni i Hercegovini, ali ne i zakonima susjednih zemalja.

Iskustva iz Bosne i Hercegovine su pokazala da su dva zakonska rješenja koja nisu uobičajena u drugim zemljama u regiji izuzetno korisna i važna za postizanje ovog općeg cilja.

Prvo treba spomenuti mogućnost pokretanja postupka po službenoj dužnosti. Svjedoci smo da mediji u regiji povremeno objavljuju informacije o određenim postupcima nosilaca pravosudnih funkcija koji štete ugledu tih pojedinaca, ali i pravosuđa u cjelini. Sa priličnom sigurnošću se može reći da je, barem u BiH, veliki broj tih informacija netačan ili nepotpun pa povremeno i maliciozan. Međutim, ne može se zanemariti činjenica da su neki od postupaka od posebnog javnog interesa, u dosadašnjoj praksi u BiH, inicirani upravo izvještavanjem medija. S druge strane, u zemljama regije se nerijetko dešava da se nosiocima pravosudnih funkcija u javnosti pripisuju postupci koji štete ugledu pojedinog sudije ili tužioca, ali i pravosuđu u cjelini. Zbog nepostojanja formalnog zahtjeva za ispitivanje navoda i eventualnog utvrđivanja odgovornosti, izostaje bilo kakva reakcija disciplinskih organa, odnosno sudskih ili tužilačkih vijeća. Kao posljedica, u javnosti te informacije ostaju, možda kao nepotvrđene, ali i neispitane i nedemantirane. Mogućnost da nadležni organ ispita navode i o rezultatima istrage obavijesti prije svega nosioca pravosudne funkcije, a zatim i javnost, može biti izuzetno značajana za izgradnju povjerenja u pravosuđe.

Drugo zakonsko rješenje koje je karakteristično za Bosnu i Hercegovinu je mogućnost postizanja "Sporazuma o zajedničkoj saglasnosti". Svakako, ova zakonska formulacija je jezički nezgrapna i predstavlja svojevrstni pleonazam, a što je posljedica prevoda sa engleskog (Joint Consent Agreement). Međutim, suštinski se radi o tome da se Ured disciplinskog tužioca i nosilac pravosudne funkcije protiv kojeg je podnesena tužba kao i njegov pravni zastupnik mogu, ako je to moguće, u svakoj fazi postupka dobrovoljno nagoditi o disciplinskim prekršajima za koje je sudija ili tužilac optužen, te o mjeri koja će se izreći. Ovako zaključen sporazum predmet je ocjene i prihvatanja istog od strane nadležne disciplinske komisije.

Na ovaj način se, osim prednosti koje se i inače spominju kada se govori o nagodbi odnosno sporazumu (ekonomičnost, efikasnost), mogu postići i drugi ciljevi odnosno izbjeći problemi koji su karakteristični za postupke protiv nosilaca pravosudnih funkcija. Na primjer, članovi disciplinske komisije i nosilac pravosudne funkcije često se poznaju što znatno otežava rad, zatim u „punom“ kontradiktornom postupku često je potrebno pozivati i saslušavati svjedoke koji također rade u instituciji iz koje tuženi dolazi što može dovesti do trajno poremećenih međuljudskih odnosa, zbog čega rad u pravosudnoj instituciji može trpjeti ozbiljne i dugoročne posljedice. Pored toga, jasno je da kontradiktorni postupak dovodi do određenih tenzija i može izazvati nezadovoljstvo i svojevrstno razočarenje u sistem kod nosioca pravosudne funkcije.

S tim u vezi, iskustvo da je nezadovoljan zaposlenik – loš zaposlenik potvrđen je bezbroj puta u svakodnevnom funkcioniranju kako državnih organa, tako i poslovnih subjekata. Poštujući sve specifičnosti sudijskog ili tužilačkog posla, sigurno je da se ovo opće pravilo može primijeniti i na ove profesije. Postizanjem sporazuma ovi problemi se mogu izbjeći, a svrha postupka postići.

Nadalje, zakon BiH po pitanju prava na žalbu razlikuje se od svojih regionalnih ekvivalenata. Naime, dok je ostalim zakonima dopuštena samo jedna žalba, proces u BiH predviđa prvostepenu i drugostepenu disciplinsku komisiju te mogućnost izjavljivanja žalbe Vijeću, kao i to da je u određenim okolnostima moguće izjaviti žalbu Sudu BiH. Vjerovatno bi dvije žalbene instance bi bile sasvim dovoljne da se osigura zaštita prava podnosioca žalbe, a otklanjanjem jedne od žalbenih instanci bi se ubrzao proces.

Kao i u ostalim zakonima u regiji, u zakonu BiH nije precizirano da li njegove odredbe nalažu provođenje građanskog ili krivičnog ili jedinstvenog disciplinskog postupka. Očito je da je određena terminologija koja je korištena u Zakona karakteristična za krivično pravo, kao što je i zamisao da lica budu sankcionirana u svrhu zaštite interesa javnosti, a ne kao rezultat privatne tužbe. S druge strane, Poslovnik VSTV BiH sadrži rezidualnu klauzulu koja glasi: *“U svim pitanjima koja se odnose na disciplinski postupak, a koja nisu obuhvaćena Zakonom i ovim poslovníkom shodno se primjenjuju odredbe Zakona o parničnom postupku prema mjestu počinjenog disciplinskog prekršaja”*.⁶

6 Poslovník VSTV-a, član 73.

Visoko sudsko i tužilačko vijeće i Ured disciplinskog tužioca

Visoko sudsko i tužilačko vijeće (u daljem tekstu: Vijeće) osnovano je kao državna institucija Zakonom o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću usvojenom od strane Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, a koji zakon je stupio na snagu 1. juna 2004. godine (u daljnjem tekstu: Zakon). Jedna od važnijih nadležnosti Vijeća je zaštita javnosti i pravosudnog sistema od sudija i tužilaca koji krše profesionalne i etičke standarde. Zakonom su propisani jasni i transparentni kriteriji na osnovu kojih Vijeće disciplinski sankcionira sudije i tužioce.

Vijeće ima nadležnost da utvrđuje disciplinsku odgovornost, kao i da izriče disciplinske mjere svim tužiocima, sudijama, predsjednicima sudova, glavnim tužiocima, sudijama porotnicima i rezervnim sudijama u svim tužilaštvima i sudovima na općinskom/osnovnom, kantonalnom/okružnom, entitetskom i državnom nivou u Bosni i Hercegovini, Uključujući Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine, osim Ustavnog suda BiH i ustavnih sudova entiteta.

UDT je zakonom ovlašten da prima i istražuje pritužbe, kao i da pokrene disciplinski postupak protiv sudija ili tužilaca. UDT nema ovlaštenje da pruža pravnu pomoć, niti da utječe na tok i ishod postupka, niti ga može ubrzati, mijenjati ga ili mijenjati donesenu odluku. Internet stranica Vijeća pruža detaljne informacije o utvrđivanju disciplinske odgovornosti nosilaca pravosudne funkcije: <http://www.pravosudje.ba>

Disciplinski prekršaji

Nedostatak primjene profesionalnih i etičkih standarda ugrožava povjerenje javnosti u pravosudni sistem. Vijeće je uspostavljeno kako bi osiguralo da sudije i tužiocima svoje obaveze izvršavaju u skladu sa etičkim i profesionalnim standardima. Od sudija i tužilaca se očekuje da budu nezavisni i nepristrasni, te da svoj posao obavljaju poštujući Ustave i zakone BiH, FBiH, RS i Brčko Distrikta BiH, te da djeluju u skladu sa etičkim i profesionalnim standardima. Kada sudija ili tužilac u svom radu ne poštuje ove standarde, načelo disciplinske odgovornosti nalaže pokretanje disciplinskog postupka, te ukoliko se utvrdi disciplinska odgovornost sudije ili tužioca, izricanje adekvatne disciplinske mjere.

Zakon, koji se može naći na internet stranici Vijeća, propisuje 23 disciplinska prekršaja koje sudija ili tužilac može počinuti ukoliko se on/ona ponaša na način koji nije u skladu sa profesionalnim i etičkim standardima, kako je to propisano Zakonom. Primjeri ponašanja koje predstavlja disciplinski prekršaj uključuju:

- nemar ili nepažnju u izvršavanju službenih dužnosti;
- donošenje odluka kojim se očigledno krši zakon ili uporno i neopravdano kršenje pravila postupka;
- neopravdano kašnjenje u izradi odluka ili u drugim radnjama u vezi s obavljanjem dužnosti sudije/tužioca ili bilo kakvo drugo ponovljeno nepoštivanje dužnosti sudija/tužioca;
- ponašanje u sudu i izvan sudakoje šteti ugledu sudijske/tužilačke funkcije ili
- bilo kakvo drugo ponašanje koje predstavlja ozbiljno kršenje službene dužnosti ili dovodi u pitanje povjerenje javnosti u nepristrasnost i kredibilitet sudstva.

Podnošenje pritužbe i postupanje UDT-a sa podnesenom pritužbom

Svako lice ili organizacija može Uredu disciplinskog tužioca podnijeti pritužbu protiv sudije ili tužioca, po mogućnosti u pismenom obliku. UDT mora pokrenuti disciplinski postupak pred Vijećem u roku od pet godina od dana počinjenja prekršaja i u roku od dvije godine od dana podnošenja pritužbe.

U većini slučajeva UDT ne može pravično i nezavisno ocijeniti pritužbu samo na osnovu navoda iz iste. Istraga podrazumijeva prikupljanje informacija i relevantne dokumentacije kao i obavljanje razgovora sa osobama koje imaju informacije o navodima iz pritužbe, uključujući mogućnost saslušavanja podnosioca pritužbe, kao i sudije/tužioca protiv kojeg je pritužba podnesena.

Po okončanju istrage, UDT poduzima jednu od sljedećih radnji:

1. ukoliko iz istrage proizilazi da je pritužba neosnovana ili da navodi iz pritužbe ne mogu biti potvrđeni i dokazani, UDT zatvara predmetnu pritužbu i ne podnosi disciplinsku tužbu protiv sudije ili tužioca, ili
2. ukoliko iz istrage proizilazi da postoji dovoljno dokaza koji potvrđuju navode iz pritužbe o ponašanju sudije ili tužioca koje predstavlja disciplinski prekršaj, UDT će:

- a. pokrenuti disciplinski postupak podnošenjem disciplinske tužbe Prvostepenoj disciplinskoj komisiji.
- b. Nakon podnošenja disciplinske tužbe, UDT može ponuditi sudiji ili tužiocu potpisivanje Sporazuma o zajedničkoj saglasnosti o utvrđivanju disciplinske odgovornosti za počinjeni disciplinski prekršaj, koji sporazum će biti predmet ocjene i prihvatanja od strane nadležne disciplinske komisije Vijeća.

Pod Zakonom propisanim uslovima, UDT Vijeću može podnijeti zahtjev za privremeno udaljenje od obavljanja dužnosti do okončanja disciplinskog postupka. U praksi se uglavnom radi o posebno značajnim predmetima sa aspekta zaštite ugleda pravosuđa.

Statistika

UDT je pokrenuo 181 disciplinski postupak pred Prvostepenim disciplinskim komisijama Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine, od svog osnivanja 2004. godine. Prosječno, 18 disciplinskih postupaka se pokrene godišnje. U smislu predstavljanja rada UDT-a značajno je reći da je UDT u toku 2012. godine pokrenuo 30 disciplinskih postupaka podnošenjem disciplinskih tužbi, u poređenju sa 14 disciplinskih postupaka koliko ih je pokrenuto 2006., 17 u toku 2010. a 19 u toku 2011. godine što upućuje na inteziviranje rada UDT-a.

Do januara 2013. godine, kao rezultat pokrenutih disciplinskih postupaka, sudijama i tužiocima je izrečeno 160 disciplinskih mjera. Od tog broja, bilo je sedam razrješenja od dužnosti. Trebalo bi napomenuti da je 15 sudija i tužilaca podnijelo ostavku na dužnost nakon što su bili pismeno obaviješteni da UDT provodi istragu, te da je potrebno da UDT-u dostave pismeno izjašnjenje u vezi sa navodima iz pritužbe.

Od ukupnog broja podnesenih pritužbi koje je UDT zaprimio, a koji do sada iznosi 12.450, UDT na kraju 2013. godine ima registriranih oko 750 predmeta.

Pored pritužbi koje je primio od građana, veliki broj pritužbi UDT je otvorio po službenoj dužnosti koristeći svoje ovlaštenje dato Zakonom na otvaranje pritužbi *ex officio*. To je činio, između ostalog, na osnovu izvještaja sudova i tužilaštava u predmetima u kojima je nastupila zastarjelost krivičnog gonjenja, kao i na osnovu pisanja u medijima te odluka Ustavnog suda BiH. Ukupno 130 predmeta je otvoreno po službenoj dužnosti u toku 2012.godine.

UDT i zemlje okruženja u kontekstu međunarodne prakse i standarda

Evropska komisija i Izvještaji o napretku

Dok je u Izvještaju o napretku za 2011. godinu jasno navedeno da je "rad Ureda disciplinskog tužioca...poboljšan, te je broj neriješenih predmeta smanjen", izvještaji o napretku za druge zemlje u okruženju ne sadrže takve konstatacije. Važno je napomenuti da, za razliku od drugih zemalja, Evropska komisija nije Bosni i Hercegovini dala nikakvu preporuku u smislu potrebe za poboljšanjem rada UDT-a. Štaviše, Izvještaj o napretku za BiH za 2012. godinu sadrži sljedeću konstataciju o radu UDT-a: "Ured disciplinskog tužioca je postigao rezultate u smanjenju broja neriješenih predmeta i povećanju broja disciplinskih postupaka."

Poređenja radi, u nastavku se nalaze isječki iz relevantnih dijelova izvještaja o napretku, za zemlje regije za 2011. i 2012. godinu:

Rumunija, COM (2012) 56 final, 2011. godina

„...U ovom slučaju je pokrenut disciplinski postupak, ali je nakon toga isti obustavljen na osnovu očekivane istrage u krivičnom postupku. Ovaj slučaj je otkrio jasne nedostatke kada je riječ o sposobnosti rukovodstva u pravosuđu da preduzme radnje onda kada se suoči sa ozbiljnim rizicima po ugled pravosuđa...”

Bugarska, COM (2012) 411 final, 2011. godina

„...Međutim, ovi napori još uvijek nisu doveli do značajnih poboljšanja kada je riječ o odgovornosti i efikasnosti u pravosuđu. Postupci na sudu često dugo traju. Disciplinska praksa pokazuje nedosljednosti i u mnogim važnim slučajevima postupak ili nije mogao biti zaključen, ili nisu ostvareni učinkoviti rezultati.

„...Sveukupno, disciplinska jurisprudencija sama po sebi nije bila konzistentna...”

Hrvatska, SEC (2011) 1200 final, 2011. godina

“...Ostvaren je napredak u vezi sa odgovornosti u pravosuđu. Usvojen je unaprijeđen sistem disciplinskih postupaka u DSV i u DTV, a koji sistem podrazumijeva uvođenje proširenog kataloga disciplinskih prekršaja, veći broj mjera

i mogućnost postojanja posebne istražne komisije. Međutim, potrebno je poboljšati rezultate u implementaciji novog sistema disciplinskih postupaka. Važno je da DSV i DTV proaktivno primjenjuju i unaprijede pravila i procedure disciplinskih postupaka na efikasan, objektivan i transparentan način...”

Hrvatska, SWD (2012) 338 final, 2012. godina

Disciplinske mjere su izrečene u slučajevima počinjenih prekršaja...Međutim, potrebno je poboljšati rezultate u implementaciji novog sistema disciplinskog postupka.

Crna Gora, SEC (2011) 1204 final, 2011. godina

„...Uloženi su početni naponi kako bi se poboljšali rezultati u borbi protiv korupcije u pravosuđu. Uprkos tome, propisi o korupciji i sukobu interesa u pravosuđu se još uvijek ne prate dovoljno. Kako sudije, tako i tužioci i dalje uživaju funkcionalni imunitet od krivičnog gonjenja. Od stupanja na snagu Ustava iz 2007. godine, funkcionalni imunitet oduzet je dvojici sudija. Postupak oduzimanja funkcionalnog imuniteta treba biti poboljšan kako bi se osigurala potpuna odgovornost sudija i tužilaca prema krivičnom zakonu. Javnost sudskih odluka, iako predviđena, nije implementirana u praksi...”

Crna Gora, SWD (2012) 331 final, 2012. godina

Imenovani su članovi disciplinskih komisija, zajedno sa dva lica koja će vršiti istrage po pritužbama o korupciji u pravosuđu. Međutim, korupcija i sukob interesa su i dalje nedovoljno praćeni u pravosuđu. Potrebno je dalje poboljšati sistem disciplinske odgovornosti i razlučiti ga u skladu sa načelom proporcionalnosti i dvojnog ulogom Disciplinskih komisija u istrazi i odlučivanju...

Makedonija, SEC (2011) 1203 final, 2011. godina

“...Nije pokrenut niti nijedan disciplinski postupak protiv sudija (u poređenju sa dva koja su pokrenuta 2009. godine). Neophodno je uložiti daljnje napore kako bi se obezbijedila sigurnost sudijskog mandata, uključujući potrebu za jasno definiranim i očekivanim zakonom kojim će se utvrditi manje opširni i precizniji osnovi za razrješenje, kao i bolji balans između disciplinskog postupka i postupka za razrješenje. ...”

Makedonija, SWD (2012) 332 final, 2012. godina

Sudsko vijeće pokrenulo je ...1 disciplinski postupak. Potrebno je uložiti daljnje napore kako bi se obezbijedila sigurnost sudijskog mandata utvrđujući jasne, precizne i predvidive osnove za razrješenje...

Srbija, SEC (2010) 1330, 2011. godina

Srbija je ostvarila neznatan napredak u daljnjem usaglašavanju svog pravosudnog sistema sa Evropskim standardima, što je ključan prioritet za Evropsko partnerstvo.

Srbija, SWD (2012) 333 final, 2012. godina

Kako bi se osigurala odgovornost, preduzeti su koraci ka uspostavljanju sistema disciplinske odgovornosti... Visoko sudsko vijeće je uvelo instituciju disciplinskog tužioca i komisiju koji su vodili mali broj slučajeva i donijeli nekoliko konačnih odluka... Specijalno tužilačko vijeće tek treba da uspostavi disciplinska tijela i sistem za istraživanje i izricanje mjera u disciplinskim predmetima...

Iz navedenih primjera može se zaključiti da je Bosna i Hercegovina, u odnosu na zemlje iz regije, ostvarila veliki napredak kada je riječ o disciplinskoj odgovornosti nosilaca pravosudne funkcije, te da u odnosu na ostale zemlje iz regije imamo, kako najbolja zakonska rješenja, tako i najbogatiju disciplinsku praksu.

Evropska komisija za efikasnost pravosuđa – CEPEJ

CEPEJ, kao tijelo Vijeća Evrope koje čine predstavnici svih zemalja članica, svojim djelovanjem nastoji unaprijediti efikasnost i funkcioniranje pravosudnog sistema u zemljama članicama Vijeća Evrope prikupljanjem i analizom kvantitativnih i kvalitativnih podataka, te u tom smislu sačinjavanjem izvještaja o efikasnosti i i kvalitetu rada pravosuđa u zemljama članicama, koji izvještaj se objavljuje jednom u dvije godine. Nacionalnog člana CEPEJ-a za Bosnu i Hercegovinu imenuje Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine. CEPEJ o svojim aktivnostima podnosi godišnji izvještaj Komitetu ministara Vijeća Evrope.

U izvještaju CEPEJ-a iz 2010. godine, u dijelu koji se odnosi na disciplinsku odgovornost sudija i tužilaca, ova komisija kontinuirano ističe neophodnost postojanja i poštovanja načela zakonitosti kod utvrđivanja disciplinske odgovornosti nosilaca pravosudne funkcije, odnosno, da se „disciplinske sankcije mogu izreći samo u slučajevima izričito propisanim u zakonodavstvu...koje sadrži spisak različitih sankcija koje se mogu izreći“. Pri tome treba naglasiti da je u svom prvom izvještaju CEPEJ naveo kako „u većini država članica etička pravila koja se odnose na disciplinske prekršaje nisu

utvrđena“ te da „odgovornosti sudija/tužilaca nisu detaljno precizirane i one se većinom utvrđuju kroz sudsku praksu organa u čijoj je nadležnosti vođenje disciplinskih postupaka“. Bosna i Hercegovina je već tada, za razliku od većine država članica, imala razvijen i zakonski reguliran sistem disciplinske odgovornosti sudija i tužilaca koji je osiguravao potpuno poštovanje načela zakonitosti.

Nadalje, u svom izvještaju objavljenom 2012. godine, CEPEJ je dao prikaz broja sankcija (disciplinskih mjera) izrečenih na 100 sudija u 2010. godini, gdje je Bosna i Hercegovina, prema svojoj statistici, imala prosjek od jedne izrečene disciplinske mjere na 100 sudija. Takva statistika pokazala je da je, primjera radi, u Njemačkoj i Austriji na 100 sudija izrečena 0,1 disciplinska mjera, dok je u Norveškoj taj broj iznosio 1,1. Zemlje sa visokim brojem izrečenih disciplinskih mjera su, kako je navedeno u izvještaju, u obzir uzimale i „zvanično izrečene opomene“, kao što je slučaj sa Ujedinjenim Kraljevstvom (5,3) i Finskom (5,8). Ono što je zanimljivo, a tiče se broja izrečenih mjera, je da je Bosna i Hercegovina u izvještajima CEPEJ-a iz ranijih godina imala sličnu statistiku (1,4 za 2008. godinu), dok su neke druge zemlje imale značajna odstupanja (Ujedinjeno Kraljevstvo 3,1 za 2008. godinu, Finska 0,9 za 2008. godinu).

DIO I

Pravni okvir

Ovdje se pod pojmom pravnog okvira podrazumijeva i *soft law*, odnosno pravila i upute koje nemaju pravno obvezujuću snagu, međutim proizvode pravne posljedice u praktičnom smislu (Snyder, 1995). Obzirom na karakteristike i intezivan razvoj materije disciplinske odgovornosti u pravosuđu, upravo *meke prave* i praćenje najbolje prakse imaju naglašen značaj. Stoga su u nastavku priređena i relevantna mišljenja i preporuke, kao i presude Evropskog suda za ljudska prava i Ustavnog suda BiH.

Međunarodni instrumenti

Evropska konvencija o ljudskim pravima

Član 6 **Pravo na pravično suđenje**

1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom. Presuda se izriče javno, ali se novinari i javnost mogu isključiti s čitavog ili jednog dijela suđenja u interesu morala, javnog reda ili nacionalne sigurnosti u demokratskom društvu, kada to nalažu interesi malodobnika ili zaštite privatnog života strana u sporu, ili kada to sud smatra izričito neophodnim zato što bi u posebnim okolnostima publicitet mogao nanijeti štetu interesima pravde.
2. Svako tko je optužen za krivično djelo smatra se nevinim dok se njegova krivica po zakonu ne dokaže.
3. Svako tko je optužen za krivično djelo ima sljedeća minimalna prava:
 - a. da odmah, na jeziku koji razumije, bude detaljno obavješten o prirodi i razlogu optužbe protiv njega;
 - b. da mu se osiguraju vrijeme i uvjeti neophodni za pripremanje obrane;
 - c. da se brani sam ili uz pomoć branitelja koga sam izabere ili, ukoliko ne raspolaze sredstvima da plati branitelja, da ga dobije besplatno, kada to nalažu interesi pravde;

- d. da sam ispituje ili zahtijeva ispitivanje svjedoka optužbe i da se prisustvo i saslušanje svjedoka obrane odobri pod uvjetima koji važe i za svjedoka optužbe;
- e. da koristi besplatnu pomoć tumača ukoliko ne razumije ili ne govori jezik koji se koristi na sudu.

Mišljenje KVES-a br. 10 (2007)

Savjetodavno vijeće europskih sudaca (CCJE)

Mišljenje br. 10 (2007) Savjetodavnoga vijeća europskih sudaca (CCJE) o Sudbenome vijeću u službi društva upućeno Odboru ministara Vijeća Europe

Mišljenje je sastavio CCJE

na svojem 8. sastanku (Strasbourg 21. – 23. studenoga 2007.).

SADRŽAJ

I. UVOD

II. OPĆA MISIJA: ŠTITITI NEZAVISNOST SUDSTVA I VLADAVINU PRAVA

ČLANSTVO: OMOGUĆITI OPTIMALNO I JASNO FUNKCIONIRANJE NEZAVISNOGA SUDBENOG VIJEĆA

III. A. Sudbeno vijeće koje je sastavljeno većinom od sudaca

III. B. Kvalifikacije članova

III. C. Metode odabira

III. C. 1. Odabir članova sudaca

III. C. 2. Odabir članova koji nisu suci

III. C. 3. Odabir predsjednika

III. D. Broj članova i trajanje mandata

III. E. Status članova

IV. IZVORI (ZA OSIGURANJE FINANCIRANJA, OSOBLJA, STRUČNIH EKSPERTIZA) I LEGITIMNE ODLUKE SUDBENOGA VIJEĆA

IV. A. Proračun i osoblje

IV. B. Odluke Sudbenoga vijeća

IV. C. Stručna ekspertiza

V. PROŠIRENE OVLAŠTI KOJE JAMČE NEZAVISNOST I UČINKOVITOST PRAVNE ZAŠTITE

V. A. Izbor, imenovanje i napredovanje sudaca

V. B. Profesionalno ocjenjivanje sudaca

V. C. Sudačka etika i disciplina

V. C.1. Etika

V. C.2. Disciplina

V. D. Izobrazba sudaca

V. D. 1. Uvodna izobrazba

V. D. 2. Trajno usavršavanje

V. E. Proračun za pravosuđe

V. F. Sudska uprava

V. G. Zaštita ugleda suca

V. H. Mogućnost davanja mišljenja drugim državnim tijelima

V. I. Suradnja s drugim tijelima na nacionalnoj, europskoj i međunarodnoj razini

VI. SUDBENO VIJEĆE U SLUŽBI ODGOVORNOSTI I JASNOGA FUNKCIONIRANJA PRAVOSUĐA

SAŽETAK ZAKLJUČAKA I PREPORUKE

I. UVOD

Tijekom 2007. Odbor ministara Vijeća Europe zadužio je Savjetodavno vijeće europskih sudaca (CCJE) da donese mišljenje o ustroju i ulozi Visokoga sudbenog vijeća ili drugoga istovrijednog nezavisnog tijela kao bitan element u državi u kojoj je uspostavljena vladavina prava, a kako bi se postigla ravnoteža između zakonodavne, izvršne i sudske vlasti.

Raznorodnost europskih sustava odražava se u raznolikosti država i rasprava o tijelima kojima je povjerena zaštita nezavisnosti sudaca. Radi lakšega razumijevanja ovoga Mišljenja, CCJE je u ovome tekstu odlučio upotrebljavati samo naziv "Sudbeno vijeće"⁷.

U skladu sa svojim mandatom (opisom zadaća) CCJE je razmotrio sljedeće točke koje su navedene u Okvirnome globalnom akcijskom planu za suce u Europi⁸:

7 Tu je formulaciju već upotrijebila Europska mreža Sudbenoga vijeća (ENCJ).

8 Donio Odbor ministara na svojem 740. sastanku – Dokument CCJE(2001)24.

poštovanje jamstava sudske nezavisnosti u državama članicama na ustavnoj, zakonodavnoj i institucionalnoj razini (vidi Dio I. točke (a), (b), (c) i (d) Akcijskoga plana) uspostavu ili jačanje tijela koja su neovisna o tijelima zakonodavne i/ili izvršne vlasti čija je dužnost upravljanje karijerom sudaca (vidi Dio I. točku (e) Akcijskoga plana).

Cilj je ovoga Mišljenja utvrditi ključne elemente koji se odnose na opću misiju, sastav i funkcije Sudbenoga vijeća radi jačanja demokracije i zaštite nezavisnosti sudaca. Mišljenje ne daje detaljan opis načela za sastav ili za funkcije Sudbenoga vijeća ni jedinstven model za Sudbeno vijeće u Europi.

Sastav i funkcije Sudbenoga vijeća razlikuju se od države do države⁹. CCJE, svjestan te raznolikosti, ali i nastojanja da se uspostavi nezavisno Sudbeno vijeće, smatra potrebnim: naglasiti važnost postojanja posebnoga tijela kojemu će biti povjerena zaštita nezavisnosti sudaca, u okviru poštovanja načela podjele vlasti dati naputke i norme državama članicama koje žele provesti ili reformirati svoje Sudbeno vijeće.

Odredbe ovoga Mišljenja relevantne su za sve dijelove pravosudnoga sustava, ponajprije u državama u kojima postoji odvojen sustav upravnoga pravosuđa u okviru jednoga Sudbenog vijeća (nadležnoga za opće i upravno pravosuđe) ili više odvojenih vijeća¹⁰.

Pri pripremi ovoga Mišljenja CCJE je razmotrio i na odgovarajući način uzeo u obzir u prvome redu: pravnu stečevinu Vijeća Europe, a ponajprije Preporuku br. R(94)12 Odbora ministara o nezavisnosti, učinkovitosti i ulozi sudaca upućenu državama članicama¹¹, Europsku povelju o statutima za suce iz 1998. te 1., 2., 3., 4., 6. i 7. mišljenje CCJE-a

izvješće o "imenovanju sudaca" koje je u ožujku 2007. Komisija u Veneciji tijekom svoje 70. plenarne sjednice sastavila kao doprinos radu CCJE-a¹²

9 Podrobno stanje u državama članicama opisano je u izvješćima stručnjaka (vidi stavak 7.) i nacionalnim odgovorima na upitnik koji su dostupni na mrežnoj stranici CCJE-a: www.coe.int/CCJE.

10 Neka su vijeća nadležna za zaštitu neovisnosti sudaca, ali i državnih odvjetnika. U skladu sa svojom općom misijom, CCJE je odlučio, kad je riječ o sucima, usmjeriti se na ulogu Sudbenoga vijeća. To ovo Mišljenje ne sprečava da se, u mjeri u kojoj se to odnosi na suce, primjenjuje na ona vijeća koja su zajednička sucima i državnim odvjetnicima. Ovo se Mišljenje ne bavi mogućim pitanjima koja se odnose na državne odvjetnike. Ona se mogu, ako je to potrebno, razmotriti u kasnijoj fazi u suradnji sa Savjetodavnim vijećem europskih državnih odvjetnika (CCPE).

11 Ponajprije načelo I, 2.c. i načelo VI.3.

12 Vidi dokument CDL-AD(2007)028.

odgovore 40 izaslanstava na upitnik o Vijeću za pravosuđe koji je sastavio CCJE tijekom svojega 7. plenarnog sastanka (8. do 10. studenoga 2006.)

izvješća koja su pripremili stručnjaci CCJE-a, gosp. Martine VALDES-BOULOUQUE (Francuska) o sadašnjemu stanju u državama članicama Vijeća Europe u kojima postoji Visoko sudbeno vijeće ili drugo istovrijedno neovisno tijelo i lord-prizivni sudac THOMAS (Ujedinjena Kraljevina) o sadašnjemu stanju u državama u kojima takvo tijelo ne postoji

priopćenja sudionika 3. europske konferencije sudaca na temu "Koje Sudbeno vijeće?", koju je organiziralo Vijeće Europe u suradnji s Europskom mrežom Sudbenoga vijeća (ENCJ), talijansko Visoko Sudbeno vijeće i Ministarstvo pravosuđa (Rim 26. i 27. ožujka 2007.).

II. OPĆA MISIJA: ŠTITITI NEZAVISNOST PRAVOSUĐA I VLADAVINU PRAVA

Namjera je Sudbenoga vijeća štiti nezavisnost pravosudnog sustava i nezavisnost pojedinih sudaca. Postojanje nezavisnih i nepristranih sudova strukturni je zahtjev države u kojoj je uspostavljena vladavina prava.

Nezavisnost sudaca u globaliziranome i nezavisnome društvu svaki građanin mora smatrati jamstvom istine, slobode, poštovanja ljudskih prava i nepristranoga pravosuđa bez vanjskih utjecaja. Neovisnost sudaca nije isključivo pravo i povlastica koja je sucima dana u njihovu interesu, nego u interesu vladavine prava i svakoga tko traži i očekuje pravdu. Neovisnost kao uvjet nepristranosti sudaca stoga je jamstvo jednakosti građana pred sudovima.

CCJE također smatra da Sudbeno vijeće mora promicati učinkovitost i kvalitetu pravosuđa te tako pomoći da se osigura puna provedba članka 6. Europske konvencije o ljudskim pravima te ojača povjerenje javnosti u pravni poredak. U tom kontekstu Sudbeno vijeće ima zadaću utvrditi potrebne instrumente za ocjenjivanje pravosudnoga sustava, izvješćivanje o stanju služba (usluga) te od odgovarajućih tijela zatražiti da poduzmu potrebne mjere za poboljšanje obnašanja sudačke funkcije.

CCJE preporučuje da se Sudbeno vijeće definira na ustavnoj razini u državama koje imaju pisani ustav, a u drugim državama na istovrijednome temeljnom zakonodavnom ili ustavnom instrumentu. Potrebno je osigurati

uspostavu takvoga tijela za definiranje njegovih funkcija i područja iz kojih se mogu uzimati članovi, utvrđivanje kriterija za članstvo i metode izbora članova¹³.

Uz upravljanje i upravnu ulogu *vis-à-vis* pravosuđa, Sudbeno vijeće mora utjeloviti autonomnu upravu sudbene vlasti koja će pojedinim sucima omogućiti da svoje funkcije ostvaruju izvan svake kontrole izvršne i zakonodavne vlasti i bez neprimjerenoga pritiska u okviru sudstva.

Iz te perspektive CCJE smatra da bi za Sudbeno vijeće bilo neprimjerno da ga u njegovoj autonomiji odlučivanja o operativnim metodama i temama za rasprave ograničavaju druga tijela. Moraju se odrediti odnosi između Sudbenoga vijeća i ministra pravosuđa, predsjednika države i parlamenta. Nadalje, uzimajući u obzir da Sudbeno vijeće ne ulazi u hijerarhiju sudskoga sustava te stoga ne može odlučivati o utemeljenosti predmeta, potrebno je u odnosima sa sudovima, a ponajprije sa sucima, pažljivo postupati.

Sudbeno je vijeće također obvezno, od svih vanjskih pritisaka ili predrasuda političke, ideološke ili kulturne prirode, štiti diskrecijsku slobodu sudaca da u predmetima presuđuju nepristrano, u skladu sa svojom savješću i svojim tumačenjem činjenica te u skladu s općeprihvaćenim zakonskim odredbama¹⁴.

III. ČLANSTVO: OMOGUĆITI OPTIMALNO I JASNO FUNKCIONIRANJE NEZAVISNOGA Sudbenoga vijeća

III. A. Sudbeno vijeće sastavljeno većinom od sudaca

Sastav Sudbenoga vijeća takav je da jamči njegovu neovisnost i omogućuje mu da svoje funkcije obavlja učinkovito.

Sudbeno vijeće može biti sastavljeno isključivo od sudaca ili uključivati i suce i druge članove (koji nisu suci). U oba se slučaja mora izbjegavati stavljanje u prvi plan vlastitoga interesa ili vlastite zaštite te postavljanje na položaje stranačkih prijatelja i pristaša.

13 To je načelo istaknuo CCJE u svojem Mišljenju br.1 (2001).

14 Vidi Preporuku br.R(94)12.

Kad je Sudbeno vijeće sastavljeno isključivo od sudaca, CCJE smatra da te suce moraju birati kolege na istome položaju.

Kad Vijeće ima miješani sastav (suci i drugi članovi koji nisu suci), CCJE smatra da radi izbjegavanja svake manipulacije ili nedopuštenoga pritiska, znatan dio članova moraju biti suci koje biraju njihovi kolege na istome položaju¹⁵.

Prema stajalištu CCJE-a takav miješani sastav imao bi svoje prednosti jer bi se tako, s jedne strane, izbjegavalo stavljanje u prvi plan vlastitoga interesa, vlastite zaštite i postavljanje na položaje stranačkih prijatelja i pristaša, a s druge bi se strane omogućivalo odražavanje različitih stajališta u društvu te se na taj način sudstvu osigurao dodatni izvor legitimnosti. Međutim, čak i ako je riječ o miješanome sastavu, funkcioniranje Sudbenoga vijeća ne smije ni u kojemu slučaju upućivati na ustupke međudjelovanju parlamentarne većine i pritiska izvršne vlasti te mora, kako bi moglo štititi vrijednosti i temeljna prava sudskoga sustava, biti posve nepodređeno interesima političke stranke.

Kad Sudbeno vijeće ima miješani sastav, CCJE smatra da neke njegove zadatke mogu biti rezervirane za Sudbeno vijeće koje zasjeda u vijeću sastavljenom samo od sudaca.

III.B. Kvalifikacije članova

Članovi suci ili oni koji to nisu moraju se birati na temelju njihove kompetencije, iskustva, razumijevanja sudačkoga života (judicial life), sposobnosti za raspravu i kulture neovisnosti.

Članovi koji nisu suci mogu se birati iz redova drugih istaknutih pravnih stručnjaka, sveučilišnih profesora s određenim stažem u struci ili građana priznatoga statusa. Suvremeno upravljanje pravosuđem može zahtijevati i uzimanje većeg broja članova koji imaju iskustva u područjima izvan pravnoga područja (npr. u menadžmentu, financijama, IT-u, društvenim znanostima).

Mogući članovi Sudbenoga vijeća, suci ili drugi članovi koji nisu suci, ne smiju biti aktivni političari, članovi parlamenta, članovi izvršne ili upravne

¹⁵ CCJE ovdje nije uzео u obzir mogućnost sastavljanja Sudbenoga vijeća od sudaca i državnih odvjetnika – vidi bilješku u dnu 4. stranice.

vlasti. To drugim riječima znači da ni predsjednik (šef) države, ako je predsjednik vlade, te ni jedan ministar ne mogu biti članovi Sudbenoga vijeća. Svaka država mora donijeti posebna zakonska pravila u tom području.

CCJE smatra da sastav Sudbenoga vijeća mora, što je moguće više, odražavati različitosti u društvu.

III.C. Metode odabira članova

III. C. 1. Odabir članova sudaca

Kako bi se zajamčila neovisnost tijela zaduženih za odabir i karijeru sudaca, moraju postojati pravila kojima se osigurava da članove suce bira sudbena vlast.

Odabir se može obaviti izborima ili, za određeni broj članova (kao što su predsjednici Vrhovnoga suda ili prizivnih sudova), po službenoj dužnosti.

Bez uvođenja posebne metode odabira CCJE smatra da suce koji su članovi Sudbenoga vijeća moraju birati njihovi kolege na istome položaju u skladu s metodama koje jamče najširu zastupljenost sudstva na svim razinama¹⁶.

Premda se uloge i zadaće profesionalnih udruga sudaca i Sudbenoga vijeća razlikuju, neovisnost pravosuđa temelj je zanimanja i jednih i drugih. Katkad su profesionalne udruge u najboljem položaju da pridonesu raspravama o pravosudnoj politici. U mnogim državama, međutim, velika većina sudaca nije u članstvu nijedne udruge. Sudjelovanje obiju kategorija sudaca (članova i nečlanova udruge) u pluralističkome ustroju Sudbenoga vijeća bilo bi reprezentativnije za sudove. Stoga, udrugama sudaca treba omogućiti da istaknu suce kandidate (ili listu kandidata) za izbor, a isti bi mehanizam trebao biti dostupan sucima koji nisu članovi takvih udruge. Same države moraju izraditi odgovarajući sustav izbora uključujući i te mehanizme.

Kako bi se ispunila očekivanja građana da Sudbeno vijeće mora biti "depolitizirano", CCJE dijeli stajalište da nadmetanje za izbore mora biti u skladu s pravilima koje je donijelo samo Sudbeno vijeće kako bi se na najmanju moguću mjeru sveo rizik od javnoga nepovjerenja u pravosudni sustav.

16 Vidi također Europsku povelju o sudačkom statutu, stavak 1.3.

CCJE ne bi imao primjedbe na to da države određuju druge metode koje jamče najširu zastupljenost sudstva u Sudbenomu vijeću osim izravnih izbora. Metoda kojom se jamči raznolika i teritorijalna zastupljenost mogla bi se odrediti na temelju iskustva nekih država u formiranju sudskih vijeća, tj. izvlačenja članova ždrijebom na temelju jedne ili više područnih lista uključujući prihvatljive kandidate nakon što ih nominira dovoljan broj kolega na istome položaju.

CCJE ne zastupa sustave koji uključuju politička tijela poput parlamenta ili tijela izvršne vlasti u bilo kojoj fazi procesa odabira. Svako miješanje sudske hijerarhije u proces valja izbjegavati. Sve oblike imenovanja koja provode tijela koja su unutar ili izvan pravosuđa treba isključiti.

III. C. 2. Odabir članova koji nisu suci

Članove koji nisu suci ne smije imenovati izvršna vlast. Premda svaka država mora postići ravnotežu među oprečnim potrebama, CCJE predlaže sustav kojim se imenovanje članova koji nisu suci povjerava nepolitičkim tijelima. Ako u kojoj državi člana koji nije sudac bira parlament, taj član ne smije biti član parlamenta, mora se birati kvalificiranom većinom u kojoj je potrebna znatna potpora oporbe i mora biti osoba koja u ukupnom sastavu Sudbenoga vijeća omogućuje zastupljenost društva u njegovoj raznolikosti..

III. C. 3. Odabir predsjednika

Potrebno je osigurati da je predsjednik Sudbenoga vijeća nepristrana osoba koja nije bliska nijednoj političkoj stranci. Stoga se prihvaća da u parlamentarnim sustavima u kojima predsjednik/šef države ima samo formalne ovlasti predsjednik (šef) države bude imenovan predsjednikom Sudbenoga vijeća, dok u drugim sustavima samo Vijeće mora birati predsjednika koji je sudac.

III.D. Broj članova i trajanje njihova mandata

CCJE smatra da članstvo Sudbenoga vijeća mora biti odraz veličine pravosudnog sustava i, u skladu s tim, opsega zadaća koje moraju obaviti. Iako države odlučuju hoće li članovi Sudbenoga vijeća obavljati dužnost u punome ili skraćenom radnom vremenu, CCJE naglašuje da stalna prisutnost jamči učinkovitiji rad i bolju zaštitu neovisnosti. Međutim, potrebno je osigurati da

članovi Sudbenoga vijeća ne budu predugo odsutni sa svoje sudačke dužnosti tako da, kad god je to moguće, veza sa pravnom praksom bude očuvana. Uvjeti obnašanja dužnosti koji uključuju isključivo nazočenje sjednicama Sudbenoga vijeća moraju se ograničiti brojem i vremenom¹⁷.

CCJE predlaže da se, kako bi se jamčio kontinuitet aktivnosti Vijeća, ne smiju svi članovi Sudbenoga vijeća zamjenjivati istodobno.

III. E. Status članova

Članovima Sudbenoga vijeća (sucima i drugim članovima koji nisu suci) mora se jamčiti njihova neovisnost i nepristranost. Naknade članova Sudbenoga vijeća moraju biti razmjerne položaju i opsegu poslova u Vijeću.

IV. IZVORI (ZA OSIGURANJE FINANCIRANJA, OSOBLJA, STRUČNI H EKSPERTIZA) I LEGITIMNE ODLUKE SUDBENOGA VIJEĆA

IV. A. Proračun i osoblje

CCJE ističe da je važno osigurati da se Sudbeno vijeće financira tako da može valjano funkcionirati. Mora imati odgovarajuća sredstva za neovisan i autonoman rad te ovlasti i kapacitete da učinkovito pregovara o svojem proračunu i da ga učinkovito organizira.

Sudbeno vijeće mora imati vlastite prostorije, tajništvo, računalnu opremu i slobodu da se ustroji i da pritom za svoje aktivnosti ne odgovora nijednomu političkom ili drugom tijelu. Kako bi obavljalo svoje funkcije, mora biti slobodno organizirati svoja zasjedanja i predlagati dnevni red sastanaka, a imati i pravo izravnoga komuniciranja sa sudovima. Sudbeno vijeće mora imati osoblje u skladu sa svojim potrebama i svaki član mora imati osoblje u skladu sa zadaćama koje su mu povjerene.

IV. B. Odluke Sudbenoga vijeća

Neke odluke Sudbenoga vijeća povezane s menadžmentom i upravom pravosudnoga sustava te odluke povezane s imenovanjem, mobilnošću, napredovanjem, stegovnim postupkom i razrješenjem sudaca (ako ima te ovlasti) moraju sadržavati obrazloženje, imati obvezujuću snagu i podlije-

17 Vidi, s obzirom na suce uključene u aktivnosti izobrazbe, Mišljenje br. 4 (2003) CCJE-a stavak 21.

gati mogućnosti ispitivanja zakonitosti. Neovisnost Sudbenoga vijeća ne znači da je ono izvan zakona i da je izuzeto od sudskoga nadzora.

IV.C. Stručna ekspertiza

Sudbeno vijeće može za specifična pitanja zatražiti ekspertizu drugih stručnjaka. Razumije se da ti stručnjaci ne mogu biti članovi Vijeća i ne mogu sudjelovati u procesu odlučivanja.

V. PROŠIRENE OVLAŠTI KOJE JAMČE NEZAVISNOST I UČINKOVITOST PRAVNE ZAŠTITE

U cjelini, Sudbeno vijeće mora imati sveobuhvatnu ulogu s obzirom na nadležnosti koje su međusobno povezane kako bi moglo bolje štititi i promicati sudsku neovisnost i učinkovitost pravne zaštite.

CCJE predlaže da Sudbeno vijeće osigura da se sljedeće zadaće, koje po mogućnosti obavlja Vijeće samo ili u suradnji s drugim tijelima, obavljaju na neovisan način:

- izbor i imenovanje sudaca (vidi točku V.A)
- napredovanje sudaca (vidi točku V.A)
- ocjenjivanje sudaca (vidi točku V.B)
- stegovni i etički propisi (vidi točku V.C)
- izobrazba sudaca (vidi točku V.D)
- nadzor nad odvojenim proračunom i upravljanje njime (vidi točku V.E);
- sudska uprava (vidi točku V.F);
- zaštita i ugled sudaca (vidi točku V.G);
- davanje mišljenja drugim državnim tijelima (vidi točku V.H);
- suradnja s drugim odgovarajućim tijelima na nacionalnoj, europskoj i međunarodnoj razini (vidi točku V.I).
- odgovornost prema javnosti: jasnoća, nadzor, izvješćivanje (vidi točku VI).

Moramo biti svjesni činjenice da mogu postojati nesuglasja među različitim funkcijama Sudbenoga vijeća, npr. između imenovanja i izobrazbe sudaca ili između izobrazbe i stegovnoga postupka te između izobrazbe i ocjenjivanja sudaca i uzeti ih obzir. Jedan je način da se to nesuglasje izbjegne odvajanje različitih zadaća na različite odjele Sudbenoga vijeća¹⁸.

18 Vidi i Mišljenje br.4. (2003) CCJE-a.

CCJE naglašuje da su različite zadaće Sudbenoga vijeća tijesno povezane sustavnom ulogom Sudbenoga vijeća i da stoga zadaće moraju biti navedene u Ustavu, temeljnom zakonu ili ustavnom instrumentu. Kako bi se osiguralo najbolje obavljanje zadaća Vijeća, problemi s mogućim unutrašnjim ili vanjskim pritiscima (npr. pritisak zakonodavne/izvršne vlasti) mora se spriječiti određivanjem vrste zadaća i načina njihova obavljanja.

Osim toga, mora postojati tijesna povezanost između sastava i nadležnosti Sudbenoga vijeća. Naime, sastav mora proizlaziti iz zadaća Sudbenoga vijeća. Određene funkcije Sudbenoga vijeća mogu na primjer zahtijevati člana iz pravne profesije, profesora prava ili pak predstavnik civilnoga društva.

Razlikuju se sudbena vijeća koja obavljaju tradicionalne funkcije (npr. tzv. "južnoeuropski model" s nadležnostima imenovanja sudaca i ocjene sudaca) i vijeća koja obavljaju nove funkcije (npr. tzv. "sjevernoeuropski model" s nadležnostima za menadžment i pitanja proračuna). CCJE potiče dodjeljivanje Vijeću obiju funkcija – tradicionalnih i novih.

Nadalje, nadležnosti Sudbenoga vijeća mogu biti povezane s funkcijama drugih sličnih tijela, npr. vijećem za državne odvjetnike ili, u nekim državama, odvojenim vijećem za upravne suce. Jedna je od zadaća Sudbenoga vijeća razvijanje odnosa s tim različitim tijelima te širenje europskih i međunarodnih kontakata/suradnje.

V. A. Izbor, imenovanje i napredovanje sudaca

Za održavanje neovisnosti sudstva bitno je da je imenovanje i napredovanje sudaca neovisno i da ga ne obavljaju zakonodavna ili izvršna tijela vlasti, nego, ako je to moguće, Sudbeno vijeće¹⁹.

Premda je općenito prihvaćeno da se imenovanje i napredovanje sudaca može provesti službenim aktom predsjednika (šefa) države ipak, s obzirom na važnost sudaca u društvu te kako bi se istaknula temeljna vrijednost njihove funkcije, postupanje predsjednika (šefova) država mora biti ograničeno prethodnim prijedlogom Sudbenoga vijeća. To se tijelo ne može samo konzultirati kako bi se dobilo mišljenje o prijedlogu ime-

19 Vidi i Mišljenje br.1.(2001) CCJE-a.

novanja koje je već pripremila tijelo izvršne vlasti jer sama činjenica da prijedlog potječe od političkoga tijela može imati negativan utjecaj na sliku o neovisnosti suca, neovisno o osobnim kvalitetama predloženoga kandidata.

Premda je sustav imenovanja i napredovanja veoma bitan, on nije dovoljan. Mora postojati potpun uvid u uvjete za izbor kandidata, tako da suci i društvo mogu vidjeti da se imenovanje temelji isključivo na zaslugama kandidata i njegovim kvalifikacijama, sposobnostima, integritetu, osjećaju neovisnosti, nepristranosti i učinkovitosti. Stoga je bitno da, u skladu s praksom u nekim državama, kriteriji za imenovanje i izbor budu dostupni javnosti za svako Sudbeno vijeće. Sudbeno vijeće mora u ostvarivanju svoje uloge, posebno kad je riječ o sudskoj administraciji i izobrazbi, osigurati da imenovanje i napredovanje sudaca utemeljeno na zaslugama bude otvoreno tako raznovrsnoj populaciji kandidata da ona odražava, ako je to moguće, čitavo društvo.

Osim toga, kad je riječ o odgovornijim položajima, ponajprije ministra pravosuđa (head of jurisdiction), Sudbeno vijeće mora službeno objaviti opći profil koji sadržava specifičnosti predmetnih položaja i potrebnih kvaliteta kandidata kako bi osiguralo transparentnost i nadzor nad izborom tijela za imenovanje. Taj izbor mora biti utemeljen isključivo na zaslugama kandidata, a ne na subjektivnim razlozima, kao što su osobni ili politički interesi ili interesi udruge/sindikata.

V. B. Stručna ocjena sudaca

Pitanja koja se odnose na stručnu ocjenu sudaca dvovrsta su i odnose se na ocjenu kvalitete pravosudnoga sustava i na stručne sposobnosti sudaca.

Pitanja ocjene kvalitete pravosudnoga sustava CCJE se već dotakao u Mišljenju br. 6.²⁰ Kad je riječ o tom Mišljenju, važno je da Sudbeno vijeće u svakoj državi članici ima ključnu ulogu pri određivanju kriterija i standarda kvalitete sudačke službe s jedne strane, i, s druge strane, pri provedbi i praćenju kvalitativnih podataka koje omogućuju različite jurisdikcije.

20 Mišljenje br. 6(2004) CCJE-a pokazuje da se ovo pitanje ne smije miješati s ocjenom stručnih sposobnosti sudaca i mora uzeti u obzir specifičnu prirodu sudačkih poslova tako da ih se ne izjednačuje s uobičajenom javnom službom.

Razumije se da se kvaliteta pravosuđa može mjeriti objektivnim podacima, npr. uvjetima pristupa pravdi i načinom na koji je javnost prihvaćena na sudu, lakoćom kojom se dostupne procedure provode i rokovima u kojima se predmeti rješavaju i odluke izvršavaju. Međutim, taj postupak podrazumijeva i subjektivniju ocjenu vrijednosti donesenih odluka i načina na koji javnost te odluke doživljava. Taj postupak mora nadalje uzeti u obzir informacije koje su više političke prirode, npr. dio proračunskih sredstava koji je dodijeljen pravosuđu i načina na koji drugi resori vlade (uprave) doživljavaju neovisnost sudstva. Sve te dileme opravdavaju aktivno sudjelovanje sudbenih vijeća u ocjeni kvalitete pravosuđa i provedbi tehnika kojima se osigurava učinkovitost sudačkoga rada.

Pitanje stručne ocjene sudaca, kad je to primjereno, ovisi o tome je li sudac izabran na početku svoje karijere među drugim kandidatima koji nemaju prethodnoga stručnog iskustva ili nakon mnogo godina prakse u pravnoj struci među najzaslužnijim i najiskusnijim stručnjacima. U prvome slučaju stručne kvalitete kandidata moraju se ocijeniti kako bi se utvrdile prethodno neotkrivene sposobnosti premda je i u drugome slučaju takva ocjena korisna s obzirom na prirodu sudačke službe te stalni razvoj pravne prakse i kompetencija koje ona uključuje.

Važno je napomenuti da se ocjena ne smije sastojati samo u ispitivanju pravne ekspertize i općih stručnih sposobnosti sudaca, nego i osobnih informacija kao što su njihove osobne kvalitete i komunikacijske vještine. Ako praksa sudačkih funkcija pretpostavlja velike stručne (formalne) i osobne kvalitete, bilo bi poželjno na europskoj razini doći do sporazuma o njihovu utvrđivanju. U tom smislu Sudbeno vijeće mora imati glavnu ulogu pri utvrđivanju kriterija opće ocjene. Međutim, Sudbeno vijeće ne smije biti zamjena odgovarajućemu pravosudnom tijelu kojemu je povjerena ocjena pojedinih sudaca.

V. C. Sudačka etika i disciplina

V. C. 1. Etika

Kad je riječ o etici i disciplini, CCJE u Mišljenju br. 3(2002) naglašava potrebu njihova jasna razlikovanja.

Razlikovanje između discipline i profesionalne etike traži da suci dobi-ju zbirku načela profesionalne etike koja se mogu zamisliti (shvatiti) kao

radni alat u izobrazbi sudaca i svakodnevnoj praksi. Širenje pravne prakse (case law) u pitanjima discipline od strane disciplinskih (stegovnih) tijela označuje velik napredak u informacijama koje su dostupne sucima; ono im omogućuje da se angažiraju u raspravama o svojoj praksi i stvore trust mozgova (think-tank) za takve rasprave. Međutim, to samo po sebi nije dovoljno: disciplinske odluke ne obuhvaćaju čitavo područje primjene pravila profesionalne etike niti su smjernica za dobru praksu koja je sucima potrebna.

Zbirka načela profesionalne etike mora sadržavati sintezu tih dobrih praksa s primjerima i komentarima; to ne smije prerasti u kodeks, rigidnost i lažnu iscrpnost zbog koje se kritiziraju. Taj vodič dobre prakse mora biti rezultat rada samih sudaca jer bi za treće strane, a ponajprije za drug resore vlasti, bilo neprimjereno uvoditi bilo kakva načela.

Uzimajući u obzir razliku između profesionalne etike i discipline kako ju je zamislio CCJE, nacrt te zbirke načela mora izraditi tijelo koje nije nadležno za sudačku disciplinu. Ima više rješenja za određivanje nadležnoga tijela koje će biti nadležno za sudačku etiku:

(i) povjeriti tu aktivnost Sudbenome vijeću ako to Vijeće nema disciplinsku funkciju ili ima posebno tijelo za stegovna pitanja s odvojenim sastavom unutar Sudbenoga vijeća (vidi stavak 64.)

(ii) ili uz Sudbeno vijeće oformiti Odbor za etiku čija bi jedina funkcija bila izrada i praćenje pravila profesionalne etike. U tom slučaju problem može nastati zbog kriterija odabira članova odbora te opasnosti od sukoba ili neslaganja između tog Odbora i Sudbenoga vijeća.

Tijelo koje je zaduženo za etiku može također, kako u MIšljenju br. 3. predlaže CCJE, savjetovati suce u vezi s pitanjima profesionalne etike s kojima će se vjerojatno tijekom karijere susretati.

Osim toga, CCJE smatra da je udruživanje osoba koje su izvan pravosudnoga sustava (odvjetnici, akademici, predstavnici društva, druga državna tijela) u procesu izrade etičkih načela opravdano kako bi se spriječilo stavljanje u prvi plan vlastitih interesa ili vlastite zaštite, pazeći pritom da suci ne budu lišeni ovlasti utvrđivanja svoje vlastite profesionalne etike.

V. C. 2. Disciplina

Pitanje sudačke odgovornosti (dužnosti) CCJE je obradio u Mišljenju br.3(2002). Novija iskustva nekih država pokazuju da je suće potrebno zaštititi od iskušenja da šire područje primjene svojih dužnosti u pukim pravnim pitanjima. Uloga je Sudbenoga vijeća pokazati da sudac ne može imati iste zadaće (odgovornosti) kao član druge profesije: on obnaša javnu funkciju i ne može odbiti da presuđuje u sporu. Nadalje, ako je sudac izložen zakonskim i stegovnim sankcijama zbog svojih odluka, ne može se održati sudačka neovisnost ni demokratska ravnoteža ovlasti. Sudbeno vijeće mora, stoga, osuditi političke projekte koji su zamišljeni da ograniče slobodu odlučivanja sudaca. To, razumije se, ne umanjuje dužnost sudaca da poštuju pravo.

Sudac koji zanemaruje svoje predmete svojim nemarom ili je nedvojbeno nekompetentan za njihovo vođenje mora biti podvrgnut stegovnim sankcijama. Čak je i u tim slučajevima, kako CCJE navodi u Mišljenju br.3(2002), važno da suci uživaju zaštitu stegovnoga postupka koji jamči poštovanje načela neovisnosti sudstva i koji se provodi pred tijelom koje nije ni pod kakvim političkim utjecajem, na temelju jasno definiranih stegovnih djela: predsjednik (šef) države, ministar pravosuđa ili koji drugi predstavnik političkih tijela ne može sudjelovati u tijelu koje provodi stegovni postupak.

Sudbenome vijeću povjerena su etička pitanja; ono se nadalje može baviti žalbama korisnika suda. Kako bi se spriječio sukob interesa, stegovne postupke u prvome stupnju koji nisu u nadležnosti disciplinskoga suda po mogućnosti bi trebalo provoditi stegovno povjerenstvo sastavljeno većinom od²¹ sudaca koje su izabrali njihovi kolege stručnjaci, različiti od članova Sudbenoga vijeća, s mogućnošću žalbe višem sudu.

V.D. Obuka sudaca²²

Dužnost za organizaciju i nadzor izobrazbe sudaca ni u jednoj se državi ne smije povjeriti ministarstvu pravosuđa ili kojemu drugom tijelu koje je podređeno zakonodavnom ili izvršnom tijelu vlasti, nego samim sucima ili,

21 Vidi stavak 71. Mišljenja br. (2003) 3 CCJE-a.

22 Važnost izobrazbe za razvoj i profesionalnu kompetenciju sudaca naglašena je u različitim dokumentima Ujedinjenih naroda i Vijeća Europe. Vidi Mišljenje br. 4 (2003) CCJE-a i izvješće Lisabonske mreže o doprinosu pravosudnih tijela za izobrazbu konkretnoj provedbi Mišljenja br. 4 (2003) CCJE-a od 11.10.2006.

ako je moguće, Sudbenome vijeću; udruge sudaca mogu u tome također imati važnu ulogu. Nadalje, koncepcija programa obuke i njihova provedba moraju se povjeriti, što je u nadležnosti sudaca ili, ako je moguće, Sudbenoga vijeća, posebnom autonomnom tijelu (npr. obrazovnoj ustanovi (training academy)) s vlastitim proračunom koja će raditi u suradnji sa sucima. Mora se poticati jasna podjela funkcija Sudbenoga vijeća i obrazovne ustanove, kad ona postoji.

CCJE smatra da se, ako Sudbeno vijeće ima nadležnost (competence) povezanu s izobrazbom, imenovanjem i napredovanjem, mora osigurati jasna podjela među njegovim resorima nadležnim za te zadaće i izbjegavati veze s ministarstvom pravosuđa (imenovanje instruktora, dodjela sredstava itd.), ili s ministarstvom obrazovanja (akreditacije, priznavanje diploma itd.).

Sudbeno vijeće mora surađivati s tijelom za izobrazbu tijekom uvodne izobrazbe i usavršavanja na radnome mjestu kako bi se osigurala učinkovita i visokokvalitetna izobrazba te jamčilo da se suci biraju na temelju objektivnih i mjerljivih kriterija, sustava utemeljenog na vrijednostima i odgovarajuće izobrazbe.

V. D. 1. Uvodna izobrazba

Da bi kandidati koji trebaju biti imenovani za suce dobili kvalitetnu izobrazbu, CCJE predlaže da Sudbeno vijeće izravno sudjeluje ili da na koji drugi način surađuje s obrazovnim institucijama pri stvaranju i razvoju programa za uvodnu izobrazbu kojom će kandidati razviti i produbiti ne samo svoje pravno znanje iz nacionalnoga i međunarodnoga materijalnoga i procesnoga prava i pravne prakse nego i razviti komplementarne vještine, npr. poznavanje stranih jezika, etiku, alternativne metode rješavanja sporova tako da društvu služe suci koji znaju korektno primjenjivati pravo i koji kritički i nezavisno razmišljaju te koji su socijalno osjetljivi i nepristrani.

Osim toga, Sudbeno vijeće mora osigurati vanjsko ocjenjivanje uvodne izobrazbe, u smislu da prateći profesionalni razvoj i uspjeh u svakidašnjem radu sudaca u prvim godinama rada nakon imenovanja, ocijeni učinkovitost uvodne izobrazbe te da može dati prijedloge za njegovo poboljšanje.

V. D. 2. Trajno usavršavanje

Sudbeno vijeće mora djelovati na promicanju sudaca u svim aktivnostima izobrazbe kao važnom dijelu njihove profesionalne aktivnosti. Pravna i etička dužnost i pravo sudaca je raditi na svojem profesionalnom razvoju sudjelovanjem u procesu trajnoga usavršavanja koje se mora shvaćati kao proces cijeloživotnoga učenja. Suci tijekom obnašanja svojih dužnosti moraju, ponajprije, slijediti promjene nacionalnoga i međunarodnoga zakonodavstva i prakse²³, biti u dodiru sa socijalnim trendovima i upoznati se s metodama alternativnih rješavanja sporova. CCJE predlaže da Sudbeno vijeće pri razmatranju njihova napredovanja vodi računa o sudjelovanju sudaca u programima izobrazbe.

Izvešća i statistički podaci o ocjeni rada sudaca i sudova koje godišnje priprema Sudbeno vijeće, moraju sadržavati podatke o ključnim pitanjima na koje izobrazba mora biti usmjerena²⁴, kao što su vođenje predmeta, vrijeme vođenja predmeta, planiranje proračuna, poboljšanje radnih metoda, vještine komuniciranja s javnošću, tehnike komuniciranja, istraživanja u području prava itd.

Općenito, Sudbeno vijeće mora se šire konzultirati u procesu odabira tema koje se uključuju u godišnje programe izobrazbe; Sudbeno vijeće mora također pratiti na koji se način program izvodi te ocjenjivati njegove učinke na kvalitetu sudačkoga rada.

V. E. Proračun za sudstvo

Premda se sudovi djelomično financiraju iz državnoga proračuna, to financiranje ne smije prouzročiti političke fluktuacije. Odluke o dodjeli sredstava sudovima moraju se donositi uz strogo poštovanje sudske neovisnosti. Mehanizmi za parlamentarno donošenje proračuna za sudstvo moraju uključivati postupak koji uzima u obzir mišljenje sudstva²⁵. Ako Sudbeno vijeće ne sudjeluje u sudskoj upravi, mora u najmanju ruku moći davati mišljenje koje se odnosi na dodjelu najmanjih sredstava koja su potrebna za rad sudova te obrazložiti svoje potrebe za opravdanje toga iznosa.

23 Vidi Mišljenje br.9 (2006) CCJE-a.

24 Osobito problem trajanja postupaka u određenim predmetima, najčešća kršenja ljudskih prava, broj zaostalih neriješenih predmeta, povreda prava koja najčešće dovodi do poništenja i promjene sudskih odluka, promjene u zakonodavstvu, pravne praznine koje prouzročuju razlike u tumačenju prava, potreba usklađivanja prakse, stegovni postupci i njihovi ishodi.

25 Vidi i Mišljenje br.2 (2001) CCJE-a.

CCJE smatra da sudovi mogu biti doista neovisni ako su im osigurana odvojena sredstva i ako njima upravlja tijelo koje je neovisno o izvršnoj i zakonodavnoj vlasti, neovisno o tome je li riječ o Sudbenome vijeću ili neovisnoj agenciji.

Premda neke države zastupaju mišljenje da je ministarstvo pravosuđa *vis-à-vis* drugih tijela vlasti, ponajprije ministarstva financija, u boljoj poziciji da pregovara o sredstvima za sudove, CCJE smatra da sustav u kojem Sudbeno vijeće ima proširenu financijsku nadležnost treba ozbiljno razmotriti u državama u kojima to zasad nije slučaj. Potrebno je naglasiti da proširene financijske ovlasti za Sudbeno vijeće podrazumijevaju njegovu odgovornost ne samo *vis-à-vis* izvršne i zakonodavne vlasti, nego i *vis-à-vis* sudova i javnosti.

V. F. Sudska uprava (Court administration and management)

Određivanje uvjeta za dodjelu sredstava različitim sudovima i odluka o tijelu koje će ispitivati učinkovitost sudova i o tome izvješćivati osjetljiva su pitanja. CCJE smatra da Sudbeno vijeće u tom smislu mora imati nadležnost.

Sudbeno vijeće ne smije imati nadležnost kad je riječ o upravljanju uspjehom pojedinih sudaca.

CCJE smatra da Sudbeno vijeće može dati pozitivan doprinos promicanju kvalitete pravosuđa. Uz razvijanje politike u tom smislu, Vijeće osigurava dostatno financiranje sudova kako bi mogli u tom pogledu ispunjavati svoje obveze. U nekim su državama uspostavljeni sustavi koji uzimaju u obzir kvalitetu pravosuđa i ocjenjuju je; bitno je ispitati rezultate takva razvoja događaja. Kad je riječ o razvoju politike za ocjenu važno je da Sudbeno vijeće od sudova dobije statističke i druge podatke.

Sudbeno vijeće mora nadzirati ustroj službe za nadzor tako da je spojiva sa sudskom neovisnošću. To je ponajprije važno kad je služba za nadzor u okviru izvršne vlasti.

V.G. Zaštita ugleda sudaca

U svojem Mišljenju br.7(2005) CCJE je predložio uspostavu programa koje će općenito podupirati europski pravosudni sustavi i države, a čiji je cilj izići iz djelokruga djelovanja koje se ograničuje na davanje općih informacija javnosti iz područja pravosuđa te pomoći da se stvori ispravno poimanje

sudačke uloge u društvu. CCJE je smatrao da sami sudovi moraju biti priznati kao prava agencija za organiziranje programa čiji je cilj poboljšati razumijevanje i povjerenje javnosti u pravni poredak. Usporedno s tim Sudbeno vijeće mora dobiti ulogu koordinatora različitih lokalnih inicijativa i promotora "programa otvaranja prema društvenoj zajednici" širom zemlje, što uz pomoć stručnjaka može osigurati kvalitetnije informacije.

U svojem Mišljenju br.7(2005) CCJE je istaknuo ulogu neovisnoga tijela – koje se može odrediti u Sudbenome vijeću ili u jednom od njegovih odbora i uz, ako je to potrebno, sudjelovanje medijskih stručnjaka – za probleme prouzročene medijskim prikazom sudskih predmeta ili poteškoća s kojima se susreću novinari pri obavljanju svojega posla.

I na kraju, u svojem gore navedenom Mišljenju CCJE – govoreći o pitanju sudaca ili sudova koji su izloženi napadu medija ili političkih ili društvenih ličnosti preko medija – vodeći računa o tome da se sudac ili sud o kojem je riječ treba suzdržati od bilo kakve reakcije u istim sredstvima priopćavanja, smatra da Sudbeno vijeće ili sudbeno tijelo mora biti u mogućnosti i mora biti spremno da u odgovarajućim slučajevima odmah i učinkovito reagira na takve izazove ili napade.

Sudbeno vijeće mora imati ovlasti ne samo da izrazi svoja stajališta javno nego i da poduzme sve potrebne mjere pred javnošću, političkim tijelima i, kad je to potrebno, sudovima u obrani ugleda sudskih institucija i/ili njihovih članova.

Sudbeno vijeće može također biti odgovarajuće tijelo koje će imati veću ulogu u području promicanja i zaštite ugleda pravosuđa jer obavljanje takve funkcije često zahtijeva uspostavljanje ravnoteže između sukoba slobode pojedinaca, društvenih i političkih subjekata i medija, s jedne strane, te, s druge strane, javnih interesa pravosudnoga sustava koji djeluje neovisno i učinkovito.

U tom se okviru Sudbeno vijeće može baviti i žalbama korisnika suda (vidi i stavak 64.).

CCJE predlaže da Sudbeno vijeće može obnašati takvu funkciju koristeći se pritom stručnom pomoći jer osoblje Vijeća ne smije u tom području biti ograničeno samo na pravnike nego mora uključivati i novinare, stručnjake društvenih znanosti, statističare itd.

V.H. Mogućnost davanja mišljenja drugim tijelima državne vlasti

Za sve nacрте tekstova koji se odnose na status sudaca, obnašanje sudačke funkcije, procesno pravo i općenitije, sve nacрте zakonodavnih akata koji bi mogli utjecati na sudstvo, npr. na neovisnost sudstva, ili koji bi mogli umanjiti jamstvo kojim se građanima (uključujući i suce) jamči dostupnost pravde, mora se zatražiti mišljenje Sudbenoga vijeća prije njihova donošenja u parlamentu. Tu savjetodavnu funkciju moraju priznati sve države i kao preporuku mora je potvrditi Vijeće.

V.I. Aktivnosti na suradnji s drugim tijelima na nacionalnoj, europskoj i međunarodnoj razini

CCJE primjećuje da je u nekim državama obavljanje zadaća Sudbenoga vijeća podijeljeno između više agencija. Posljedica raznolikosti nacionalnih mehanizama još je složenija zbog činjenice da u nekim područjima (npr. izobrazbi) nadležna može biti samo jedna institucija dok su u drugim područjima nadležnosti podijeljene. U ovom trenutku CCJE nije u položaju da zauzima stajalište s obzirom na optimalnu shemu odnosa među agencijama. Svjestan važnosti nacionalnih pravnih tradicija, vezano uz načine na koje su se ta tijela razvila, CCJE ipak smatra potrebnim predložiti da se ustanove okviri suradnje na inicijativu Sudbenoga vijeća, tako da se, kad više agencija obavlja zajedničke zadaće Vijeća, može osigurati glatko ostvarivanje tih zadaća. Takav će proces pogodovati i institucijskoj evoluciji u smislu postupnoga objedinjivanja agencija (npr. u području izobrazbe). To se odnosi i na suradnju s vijećima za upravno sudstvo. Suradnja s vijećima za državne odvjetnike, ako takva odvojena tijela postoje, može također biti primjerena.

CCJE također naglašuje važnost suradnje između sudbenih vijeća na europskoj i međunarodnoj razini za sva područja u kojima su vijeća aktivna na nacionalnoj razini.

CCJE potvrđuje da rad Europske mreže sudbenih vijeća (koja ima ulogu opće suradnje među sudbenim vijećima) i aktivnosti Lisabonske mreže i Europske pravosudne mreže o izobrazbi (koje su nadležne u području sudačke izobrazbe) zaslužuju potvrdu i potporu. Te su mreže bile plodni sugovornici za CCJE.

VI. SUDBENO VIJEĆE U SLUŽBI NADZORA I TRANSPARENTNOSTI SUDSTVA

S obzirom na perspektivu znatne uključenosti Sudbenoga vijeća u sudsku upravu, mora se jamčiti transparentnost mjera koje Vijeće poduzima. Transparentnost je ključni čimbenik u povjerenju koje građani imaju u funkcioniranje pravosudnoga sustava i jamstvo protiv opasnosti političkoga utjecaja ili stavljanja u prvi plan vlastitoga interesa, vlastite zaštite ili postavljajna na položaje stranačkih prijatelja i pristaša u pravosuđu.

Sve odluke Sudbenoga vijeća o imenovanju, napredovanju, ocjenjivanju, disciplini i sve druge odluke koje se odnose na karijeru sudaca moraju biti obrazložene (vidi i stavak 39.).

Kao što je već navedeno, transparentnost pri imenovanju i napredovanju sudaca osigurat će se objavljivanjem kriterija za napredovanje i davanjem informacija o opisu dužnosti. Svaka zainteresirana strana imat će mogućnost uvida u doneseni izbor te provjeriti da je Sudbeno vijeće primijenilo pravila i kriterije utemeljene na zaslugama s obzirom na imenovanja i napredovanja.

Kad Sudbeno vijeće ima proračunske ovlasti, logično je da bude odgovorno Parlamentarnoj skupštini koja je donijela proračun za uporabu sredstava o kojima je riječ. Dio proračuna dodijeljen pravosudnome sustavu mora nadzirati Ured za reviziju, tamo gdje postoji, koji je zadužen za nadzor uporabe javnoga novca.

Kad Sudbeno vijeće ima stegovne ovlasti suci koji su predmet stegovnoga postupka moraju u cijelosti biti obaviješteni o razlozima odluke tako da mogu ocijeniti trebaju li razmotriti ulaganje žalbe protiv odluke (vidi stavak 39.). Osim toga, Sudbeno vijeće može predvidjeti objavljivanje donesenih odluka koje su formalne i konačne, kako bi moglo obavijestiti ne samo cjelokupnu sudbenu vlast nego i javnost, o načinu na koji je stegovni postupak vođen i pokazati da sudbena vlast ne traži načine da prikrije neprihvatljiva djela svojih članova.

Sudbeno vijeće treba periodički objavljivati izvješća o svojim aktivnostima, čiji je cilj, s jedne strane, opisati što je Sudbeno vijeće učinilo i s kojim se poteškoćama susretalo i, s druge strane, predložiti mjere koje valja podu-

zeti kako bi se poboljšalo funkcioniranje pravosudnoga sustava u interesu javnosti. Objavljivanje izvješća može se popratiti konferencijama za tisak, sastancima sa sucima i glasnogovornicima pravosudnih institucija kako bi se poboljšalo širenje informacija i interakcija s pravosudnim institucijama.

SAŽETAK PREPORUKA I ZAKLJUČCI

U svojem Mišljenju br.10(2007) o "Sudbenom vijeću u službi društva" CCJE predlaže da:

A. Općenito:

- a) je važno uspostaviti posebno tijelo, kao što je Sudbeno vijeće, koje mu je povjerena zaštita neovisnosti sudaca kao ključan element u državi u kojoj je uspostavljena vladavina prava poštujući tako načelo podjele vlasti;
- b) Sudbeno vijeće treba štiti neovisnost sudskoga sustava i sudaca pojedinaca te istodobno jamčiti učinkovitost i kvalitetu pravne zaštite kako je to definirano u članku 6. ECHR-a kako bi se povećalo povjerenje javnosti u pravni poredak;
- c) Sudbeno vijeće treba zaštititi tako da ne bude u opasnosti da mu se autonomija doživljava ograničenom u korist zakonodavne ili izvršne vlasti, npr. navođenjem ustavnoga teksta ili istovrijednoga teksta

B. O sastavu Sudbenoga vijeća:

- a) kako bi se izbjeglo stavljanje u prvi plan vlastitih interesa, vlastite zaštite i postavljanja na položaje stranačkih prijatelja i pristaša te odrazila različita stajališta u društvu, Sudbeno vijeće treba imati miješani sastav sa znatnom većinom sudaca, čak i kad se određene posebne zadaće trebaju držati u pričuvu za vijeća svih sudaca. Sudbeno vijeće može biti sastavljeno i isključivo od sudaca;
- b) potencijalni članovi, suci i drugi članovi, imenuju se na temelju njihove stručnosti, iskustva razumijevanja sudačkoga života i kulture neovisnosti. Oni jednako tako ne smiju biti aktivni političari ili članovi izvršne ili zakonodavne vlasti;
- c) članove suce trebaju birati njihovi kolege stručnjaci, bez ikakva miješanja političkih tijela ili sudačke hijerarhije, postupcima koji jamče najširu zastupljenost sudstva; ako se za odabir, sudaca primjenjuju izravni izbori Sudbeno vijeće treba odrediti pravila čiji je cilj na najmanju moguću mjeru svesti svaku opasnost od narušavanja povjerenja javnosti u pravni poredak;

d) imenovanje članova koji nisu suci, s pravnim iskustvom ili bez njega, treba se povjeriti nepolitičkim osobama; međutim ako ih bira Parlament ne smiju biti članovi Parlamenta, moraju biti birani kvalificiranom većinom koja zahtijeva znatnu potporu oporbe i moraju biti osobe koje u ukupnom sastavu Sudbenoga vijeća osiguravaju svekoliku zastupljenost društva.

C. O funkcioniranju Sudbenoga vijeća:

a) članovi Vijeća mogu obnašati dužnosti u punome radnom vremenu, ali ograničene brojem i vremenom kako bi se očuvao kontakt s pravnom praksom; članovima (sucima i drugim članovima) moraju se dati jamstva za neovisan i nepristran rad;

b) Sudbeno vijeće treba voditi svoj vlastiti proračun i biti financirano tako da mu je omogućeno optimalno i neovisno funkcioniranje;

c) neke odluke Sudbenoga vijeća moraju se obrazložiti i imati obvezujuću snagu te biti podložne mogućoj sudskoj žalbi;

d) kao bitan element povjerenja javnosti u pravni poredak, Sudbeno vijeće mora postupati transparentno i biti odgovorno za svoje aktivnosti ponajprije putem periodičkih izvješća te također predlagati mjere koje treba poduzeti kako bi se poboljšalo funkcioniranje pravosudnoga sustava

D. O ovlastima Sudbenoga vijeća:

a) Sudbeno vijeće mora imati čitav niz zadaća čiji je cilj zaštita i promicanje sudačke neovisnosti i učinkovitosti pravosuđa; ono također mora osigurati da u Sudbenome vijeću pri obnašanju njegovih raznolikih zadaća ne dođe do sukoba interesa;

b) Sudbeno vijeće mora po mogućnosti biti nadležno za odabir, imenovanje i napredovanje sudaca; taj se odabir mora provoditi apsolutno neovisno o zakonodavnoj i izvršnoj vlasti te apsolutno jasno s obzirom na kriterije odabira sudaca;

c) Sudbena vijeća moraju biti aktivno uključena u ocjenu kvalitete sudovanja te u provedbu tehnika koje osiguravaju učinkovitost sudačkoga rada, ali ne smiju biti zamjena za odgovarajuća pravosudna tijela kojima je povjereno ocjenjivanje pojedinih sudaca;

d) Sudbeno vijeće može biti zaduženo za etička pitanja; Vijeće se može baviti i žalbama korisnika suda;

e) Sudbeno vijeće može biti zaduženo za organizaciju izobrazbe i nadzor nad njom, ali koncepcija i provedba programa izobrazbe ostaje u djelokrugu rada centra za izobrazbu s kojim Vijeće mora surađivati kako bi se

jamčila kvaliteta uvodne izobrazbe i usavršavanja na radnome mjestu;

f) Sudbeno vijeće može imati i proširenu financijsku nadležnosti za pregovaranje o proračunu koji je dodijeljen pravosuđu i upravljanje njime, te nadležnosti za sudsku upravu različitih sudova zbog bolje kvalitete sudačkoga rada;

g) Sudbeno vijeće može biti i odgovarajuća agencija kako bi imalo veću ulogu u području promicanja i zaštite ugleda sudaca;

h) prije njihova donošenja u Parlamentu, Sudbeno se vijeće mora konzultirati o svim nacrtima zakonodavnih akata koji mogu imati utjecaj na pravosuđe, npr. na neovisnost sudstva ili koji mogu umanjiti jamstvo koje je građanima zajamčeno u dostupnosti pravdi;

i) suradnju s različitim sudbenim **vijećima na europskoj i međunarodnoj razini treba poticati.**

Kijevske preporuke

KIJEVSKE PREPORUKE O NEZAVISNOSTI PRAVOSUĐA U ISTOČNOJ EVROPI, JUŽNOM KAVKAZU I CENTRALNOJ AZIJI

- Sudska uprava, odabir sudija i odgovornost -
U Kijevu, 23-25 juna 2010. godine

Nezavisnost pravosuđa je neophodan element prava na zakonitost postupanja, vladavine prava i demokratije. U nastojanju da se pruži podrška državama istočne Evrope, južnog Kavkaza i centralne Azije u jačanju nezavisnosti pravosuđa u skladu sa ovim principima, Ured za demokratske institucije i ljudska prava OSCE-a (ODIHR), zajedno sa Max Planck Institutom za komparativno javno pravo i međunarodno pravo (MPI), organizirao je regionalni sastanak eksperata o nezavisnosti pravosuđa, u Kijevu. Na sastanku je učestvovalo oko 40 nezavisnih eksperata, među kojima su bili i ugledni stručnjaci i praktičari iz 19 zemalja članica OSCE-a, i iz Vijeća Evrope, te Venecijanske komisije. Nakon sveobuhvatnog istraživanja pravnih sistema i praksi u vezi sa nezavisnosti pravosuđa, ODIHR i MPI su odabrali tri teme koje su od naročitog značaja za nezavisnost pravosuđa:

- (1) sudska uprava sa fokusom na sudska vijeća, sudska samoupravna tijela i uloga predsjednika suda;
- (2) odabir sudija – kriteriji i procedure; i
- (3) odgovornost sudija i nezavisnost suda u donošenju presuda.

Sastanak je završen usvajanjem niza zaključaka (u prilogu: „Kijevske preporuke o nezavisnosti pravosuđa u zemljama istočne Evrope, južnog Kavkaza i centralne Azije“). Cilj ovih Preporuka je dalje jačanje nezavisnosti sudstva u regiji unutar tri odabrane tematske oblasti. Zemlje učesnice se pozivaju da razmotre ideje sadržane u Kijevskim preporukama, identificiraju područja u kojima njihova praksa već odgovara onome što se preporučuje, te razmijene relevantne informacije sa ODIHR-om. ODIHR će shodno tome omogućiti razmjenu stručnog mišljenja i pružiti tehničku pomoć zemljama učesnicama koje pokazuju interes za dalje jačanje nezavisnosti pravosuđa, primjenjujući mjere sadržane u Kijevskim preporukama.

Prvi dio – Sudska uprava

1. Upravljanje sudovima i pravosuđem će poboljšati nezavisno i nepristrasno presuđivanje u skladu sa pravom na zakonito postupanje i vladavinom prava. Sudska uprava se nikada ne smije

koristiti kako bi se izvršio uticaj na donošenje odluka u pravosuđu. Proces sudske uprave mora biti transparentan.

Sudska vijeća , kvalifikacione komisije i samoupravna tijela

Raspodjela nadležnosti u sudskoj upravi

2. Sudska vijeća su tijela kojima su povjereni konkretni zadaci sudske uprave i koja imaju nezavisnu nadležnost kako bi nezavisnost sudstva bila zagarantovana. Da bi se izbjegla prevelika koncentracija moći u jednom sudskom tijelu i percepcija korporatizma, preporučuje se razlikovanje i razdvajanje nadležnosti, kao što su: odabir, (*vidjeti paragrafe 3-4, 8.*), unapređenja i obuka sudija, disciplinska pitanja (*vidjeti paragrafe 5, 9, 14, 25-26*), profesionalna evaluacija (*vidjeti paragrafe 27-28*), i budžet (*vidjeti paragraf 6*). Dobro rješenje je uspostavljanje različitih nezavisnih tijela koja će biti nadležna za određene dijelove sudske uprave i koja neće biti pod kontrolom jedne institucije ili organa vlasti. Sastav ovih tijela bi trebao odražavati njihove konkretne zadatke. Njihov rad treba biti regulisan zakonskim propisima, a ne izvršnim uredbama.

Odabir sudija

3. Ukoliko ne postoji neko drugo nezavisno tijelo kojemu je ovaj zadatak povjeren, trebalo bi osnovati posebnu stručnu komisiju za održavanje pismenih i usmenih ispita u procesu odabira sudija (*vidjeti također paragraf 8*). U tom slučaju nadležnost Sudskog vijeća bi trebala biti ograničena na to da potvrdi ispravnost procedure i da imenuje kandidate koje komisija odabere ili da ih preporuči organima vlasti koji vrše imenovanje. (*Vežano za proces zapošljavanja vidjeti paragrafe 21-23.*)

4. Inače, Sudska vijeća, Kvalifikacione komisije ili Kvalifikacioni kolegiji mogu biti direktno odgovorni za izbor i obuku sudija. U tom slučaju, nužno je da ta tijela nisu pod kontrolom izvršne vlasti i da funkcioniraju nezavisno od regionalnih vlada (*u vezi sa sastavom ovih tijela, vidjeti i paragraf 8*).

Disciplinska pitanja

5. Kako bi se izbjegli navodi korporatizma i garantirala pravedna disciplinska procedura, Sudska vijeća ne smiju biti nadležna i za a) zaprimanje pri- tužbi i sprovođenje disciplinskih istraga, i za b) rješavanje predmeta i do- nošenje odluka o disciplinskim mjerama. Disciplinske odluke moraju pod- lijegati kontroli od strane nadležnog suda (*vidjeti i paragrafe 9, 14, 25-26*).

Savjet u vezi sa budžetom

6. Ne dovodeći u pitanje postojeće odgovornosti vlade za predlaganje sud- skog budžeta i parlamenta za usvajanje budžeta, bilo bi poželjno da tijelo koje predstavlja interese sudstva, kao što je Sudsko vijeće, prezentira vladi budžetske potrebe pravosudnog sistema kako bi olakšalo donošenje ute- meljene odluke. To tijelo bi također trebao saslušati parlament za vrijeme razmatranja budžeta. Sudska vijeća mogu također imati ulogu u raspodjeli budžeta unutar sudstva.

Sastav Sudskih vijeća

7. Tamo gdje je uspostavljeno Sudsko vijeće, članove-sudije će birati njihove kolege i predstavljat će svo sudstvo, uključujući sudije sa provstepenih sudova. U Sudskim vijećima ne smiju prevladavati sudije drugostepenih sudova. Kada predsjednik suda bude imenovan za člana Vijeća, on/a mora dati ostavku na mjesto predsjednika suda. Osim većeg broja sudija, Sudsko vijeće bi se trebalo sastojati i od profesora prava i, po mogućnosti, člana advokatske komore, kako bi se promovirala veća uključenost i transparen- tnost. Tužiocima trebaju biti izostavljeni tamo gdje oni ne pripadaju istom pra- vosudnom tijelu kao i sudije. Drugim predstavnicima agencija za sproved- bu zakona bi se također trebalo onemogućiti učešće. Ni predsjednik države ni ministar pravde ne bi trebali predsjedavati Vijećem. Predsjednik Sudskog vijeća bi trebao biti izabran većinom glasova članova Vijeća. Radom Sud- skog vijeća ne smiju dominirati predstavnici izvršne i zakonodavne vlasti.

Članstvo u tijelima koja odlučuju o izboru sudija

8. Članove posebnih komisija za izbor sudija (*vidjeti paragraf 3*) bi trebalo imenovati Sudsko vijeće iz reda pravnika, uključujući sudstvo. Kada su Sudsko vijeće, Kvalifikaciona komisija ili Kvalifikacioni kolegij direktno od-

govorni za odabir sudija (*vidjeti paragraf 4*), članovi bi trebali biti imenovani na određeno vrijeme. Osim većeg broja sudija, u ovo tijelo za odabir poželjno je uključiti i druge profesionalne grupe (profesore prava, advokate), a oni bi trebali biti izabrani u skladu sa relevantnom pravnom praksom. Njihov sastav mora osigurati da politička uvjerenja ne prevagnu nad kvalifikacijama kandidata za mjesto sudije (*vidjeti paragraf 21*).

Članstvo u tijelima koja donose odluke u disciplinskim postupcima

9. Tijela koja su nadležna za vođenje disciplinskih postupaka i donošenje odluka o disciplinskim mjerama (*vidjeti paragrafe 5, b*) ne smiju biti sastavljena isključivo od sudija, nego moraju predstavljati presjek, uključujući članove izvan pravne profesije. Za vrijeme svog mandata, članovi Vijeća iz sudstva ne smiju obavljati druge funkcije koje se tiču sudstva, kao što je sudska uprava, određivanje budžeta ili izbor sudija. Tijela koja donose odluke u disciplinskim slučajevima ne smiju biti pod kontrolom izvršne vlasti niti smije biti bilo kakvog političkog uticaja u vezi sa disciplinskim postupcima. Sve vrste kontrole izvršnog dijela vlasti nad Sudskim vijećima ili tijelima kojima su povjerena disciplinska pitanja moraju se izbjegavati. (*Vidjeti i paragrafe 5, 25-26.*)

Transparentnost sudske uprave

10. Sudsko vijeće se mora sastajati redovno kako bi izvršilo svoje zadatke. Pristup javnosti odlučivanju Sudskog vijeća i objavljivanje njihovih odluka mora biti zagarantirano zakonom i praksom.

Uloga predsjednika suda

11. Uloga predsjednika suda treba biti strogo ograničena u sljedećem smislu: oni mogu obavljati sudijsku funkciju koja je ekvivalentna onoj koju vrše drugi članovi suda. Predsjednik suda ne smije se miješati u donošenje presuda drugih sudija i ne smije biti uključen u odabir sudija. Također ne smiju odlučivati o platama (*vidjeti paragraf 13 o bonusima i privilegijama*). Predsjednik suda može imati predstavničku i administrativnu funkciju, uključujući kontrolu nad nesudskim osobljem. Predsjednik suda ne smije zloupotrijebiti svoju nadležnost za raspodjelu sudskih resursa kako bi vršio uticaj na sudije.

Raspodjela predmeta

12. Upravne odluke koje mogu uticati na presudu ne bi trebale biti pod isključivom nadležnošću predsjednika sudova. Primjer toga je raspodjela predmeta, koja bi trebala biti nasumična ili na osnovu jasnih i objektivnih kriterija koje prethodno odredi odbor sudija pojedinog suda. Nakon što ti kriteriji budu usvojeni, ne smije se manipulirati mehanizmom za raspodjelu predmeta.

Pojedinačni bonusi i privilegije

13. Dugoročno govoreći, bonusi i privilegije trebaju biti ukinuti i plate podignute na adekvatan nivo koji zadovoljava potrebe sudija u smislu odgovarajućeg životnog standarda i koje će adekvatno odraziti odgovornost njihove profesije. Dok god bonusi i privilegije postoje, trebali bi se dodjeljivati na osnovu unaprijed utvrđenih kriterija i transparentnog postupka. Predsjednici sudova ne smiju odlučivati o bonusima i privilegijama.

Ograničena uloga u disciplinskim postupcima protiv sudija

14. Predsjednik suda može podnijeti pritužbu tijelu nadležnom za primanje pritužbi i sprovođenje disciplinskih istraga (*vidjeti paragraf 5, a*). Kako bi se osigurala nezavisna i objektivna ocjena pritužbe, predsjednik suda ne bi trebao imati ovlast ni da inicira ni da usvaja disciplinske mjere.

Ograničen mandat

15. Predsjednici sudova bi trebali biti imenovani na ograničen broj godina sa opcijom jednog ponovnog imenovanja. U slučaju da predsjednika suda imenuje izvršna vlast, mandat bi trebao biti kratak, bez mogućnosti ponovnog imenovanja.

Transparentan i nezavisan odabir predsjednika suda

16. Odabir predsjednika suda treba biti transparentan. Konkurs za mjesto predsjednika suda mora biti objavljen. Sve sudije sa neophodnim iskustvom mogu se prijaviti. Tijelo nadležno za odabir može obaviti razgovor sa kandidatima. Dobra opcija je da sudije određenog suda izaberu predsjednika suda. U slučaju da izvršna vlast imenuje predsjednika suda, savjeto-

davno tijelo, kao što je Sudsko vijeće ili Kvalifikaciona komisija (*vidjeti paragraf 4*), bi trebalo imati pravo da da preporuku (uzimajući u obzir mišljenja lokalnih sudija) koju izvršno tijelo može odbaciti obrazloženom odlukom. U tom slučaju savjetodavno tijelo može preporučiti drugog kandidata. Nadalje, da bi se zaštitilo od pretjeranog uticaja izvršnih tijela, savjetodavno tijelo treba imati pravo da odbaci veto izvršnog tijela kvalificiranom većinom glasova.

Drugi dio – Odabir i obuka sudija

Različitost pristupa sudijskom zvanju

17. Pristup sudijskom zvanju trebaju imati ne samo mladi pravnici sa posebnom obukom nego i pravnici sa značajnim iskustvom koje su stekli radeći u pravnoj profesiji. Stepen u kojem stečeno iskustvo u relevantnom zvanju može kvalifikovati kandidata za pravosudnu poziciju mora biti pažljivo ocijenjen.

Unapređenje pravnog obrazovanja

18. Pristup pravosudnim pozicijama bi trebao bit ograničen na one kandidate sa višim diplomama. U planovima i programima univerziteta više pažnje treba posvetiti analitičkim vještinama. Trebaju biti uključeni elementi kao što je proučavanje predmeta, praktično iskustvo, pravne klinike i studentski sudovi. Isti nivo obrazovanja treba biti zagaranтовan na državnim i privatnim univerzitetima, uključujući i dopisni studij. Vanjska evaluacija plana i programa univerziteta može pozitivno doprinijeti njihovom napretku.

Unapređenje specijalne obuke za sudije

19. Tamo gdje su škole za sudije dio procesa odabira, one moraju biti nezavisne od izvršne vlasti. Programi obuke se trebaju fokusirati na to šta je potrebno u pravosuđu i nadopuniti univerzitetsko obrazovanje. Programi bi trebali obuhvatiti aspekte etike, komunikacijskih vještina i vještine pisanja pravnih dokumenata. Ako postoji Sudsko vijeće, ono može usvojiti preporuke za pravnu obuku sudija. To uključuje specifikaciju odgovarajućih vještina i upute u vezi sa kontinuiranom edukacijom sudija.

20. Posebnu obuku iz paragrafa 19 bi također trebalo pružiti predstavnicima drugih pravnih profesija koji se uključuju u sudstvo.

Proces imenovanja

21. Kako bi se osigurala transparentnost u procesu odabira, procedura i kriteriji za sudski odabir moraju biti jasno definisani zakonom. Oglas za poziciju, kao i uslovi, trebaju biti i najšire dostupni. Lista svih prijavljenih kandidata (ili barem uža lista) bi trebala biti dostupna javnosti. Tijelo koje vrši odabir bi trebalo biti nezavisno, sastavljeno od različitih stručnjaka i odgovorno javnosti (*vidjeti paragrafe 3-4*). To tijelo treba obaviti razgovore barem sa onim kandidatima koji su došli do finalne faze, pod uslovom da su tema razgovora i njegov značaj u proceduri unaprijed određeni.

22. Ukoliko se provode provjere kandidata, treba ih obaviti sa najvećom mogućom pažnjom i strogo u skladu sa vladavinom prava. Organ koji vrši odabir može zahtijevati od policije standardnu provjeru o nepočinjenju krivičnog djela ili bilo čega drugog što bi moglo eliminirati kandidata. Rezultati ovih provjera bi trebali biti dostupni i kandidatu, koji bi trebao imati mogućnost da se na njih žali sudu. Nikakve druge provjere ne bi trebala vršiti bilo koja sigurnosna služba. Odluka o odbijanju kandidata na osnovu provjere mora biti obrazložena.

23. Tamo gdje konačnu odluku o imenovanju sudije donosi predsjednik države, diskreciono pravo za imenovanje treba biti ograničeno na kandidate koje nominira tijelo za odabir (npr. Sudsko vijeće, Kvalifikaciona komisija ili Stručna komisija; *vidjeti paragrafe 3-4*). Neimenovanje takvog kandidata može biti zasnovano samo na proceduralnoj osnovi i mora biti obrazloženo. U tom slučaju tijelo za odabir treba preispitati svoju odluku. Jedna opcija bi bila da se tijelu za odabir da moć da odbaci predsjednički veto kvalificiranom većinom. Sve odluke moraju biti donesene unutar kratkih rokova predviđenih zakonom.

Zastupljenost manjina u pravosuđu

24. U principu, bilo bi poželjno da sastav pravosudnih organa odražava sastav stanovništva u cjelini. Da bi se povećala zastupljenost manjina u

pravosudnim organima, grupe koje nisu dovoljno zastupljene bi trebalo poticati u sticanju potrebnih kvalifikacija za položaj sudije. Niko ne smije biti isključen jer je član određene manjinske grupe.

Treći dio – Odgovornost sudija i sudska nezavisnost kod donošenja presuda

Disciplinski postupak

25. Disciplinski postupci protiv sudija trebaju se baviti teškim slučajevima kršenja dužnosti koja se ne mogu opravdati, i koja bacaju ljagu na pravosudni sistem. Disciplinska odgovornost sudija ne smije se odnositi na sadržaj njihovih odluka ili presuda, uključujući razlike u tumačenju zakonskih odredaba; ili na primjere sudskih pogrešaka; ili na kritiziranje sudova.

Nezavisno tijelo za donošenje odluka o disciplinskim pitanjima

26. Mora postojati posebno nezavisno tijelo (sud, komisija ili vijeće) koje će donositi presude u predmetima koji su u vezi sa disciplinskim pitanjima u sudstvu (*vidjeti paragraf 9*). Tijela koja odlučuju u disciplinskim postupcima, niti neki od njihovih članova-sudija, ne mogu ujedno i pokrenuti te disciplinske postupke. Ova tijela moraju optuženom sudiji osigurati zaštitu u postupku, uključujući pravo na iznošenje odbrane i pravo na žalbu nadležnom sudu. Saslušanja u disciplinskim postupcima protiv sudija moraju biti transparentna. Takva saslušanja moraju biti otvorena za javnost, osim ako sudija koji je optužen ne traži da budu zatvorena. U tom slučaju, sud mora odlučiti da li je taj zahtjev opravdan. Odluke u vezi sa disciplinskim postupkom moraju sadržavati obrazloženje. Konačna odluka o disciplinskim mjerama mora biti objavljena.

Profesionalna evaluacija sudija

27. Tamo gdje se vrše profesionalne evaluacije sudija, one ne smiju biti na štetu nezavisnog presuđivanja. Evaluacija rada sudije mora prvenstveno biti kvalitativna i fokusirati se na njihove vještine, uključujući profesionalnu osposobljenost (poznavanje zakona, sposobnost vođenja postupka, sposobnost pisanja obrazloženih odluka), lična sposobnost (sposobnost rada na velikom broju predmeta, sposobnost donošenja odluka, otvorenost ka novim tehnologijama), društvene vještine (sposobnost medijacije, pošti-

vanje stranaka u postupku) i, za moguće unapređenje na upravnu poziciju, sposobnost za vođstvo. Ove vještine treba njegovati u programima za obuku sudija, kao i na poslu.

28. Sudije neće ni pod kojim okolnostima biti ocjenjivane na osnovu sadržaja njihovih odluka ili presuda (bilo direktno ili kroz izračunavanje postotka ukinutih presuda). Način na koji sudija donese odluku ne smije nikada služiti kao osnova za kažnjavanje. Statistike koje se odnose na rad suda koristit će se uglavnom u svrhe upravljanja i služiti kao samo jedan od faktora u evaluaciji sudija. Evaluacija sudija se može koristiti kako bi se pomoglo sudijama da identificiraju aspekte svog rada koje bi možda htjeli poboljšati i u svrhu mogućeg unapređenja. Periodični ispiti za sudije (potvrde) koji mogu dovesti do njihovog otpuštanja ili kažnjavanja nisu prikladni za sudije sa doživotnim mandatom.

29. Kriteriji za profesionalno ocjenjivanje trebaju biti jasni, transparentni i jednoobrazni. Osnovni kriteriji trebaju biti predviđeni zakonom. Precizni kriteriji koji se koriste u periodičnom ocjenjivanju određuju se dalje u propisima, zajedno sa rokovima i mehanizmima za sprovođenje ocjenjivanja.

Nezavisno ocjenjivanje

30. Dok Sudsko vijeće može imati ulogu u određivanju kriterija i procedure, profesionalno ocjenjivanje treba sprovoditi na lokalnom nivou. Ocjenjivanje trebaju sprovoditi uglavnom druge sudije. Predsjednik suda ne bi trebao imati isključivu nadležnost za ocjenjivanje sudija, nego u taj proces treba biti uključena i grupa sudija sa istog ili drugih sudova. Ta grupa treba također razmotriti mišljenja i drugih koji se redovno susreću sa sudijom (kao npr. advokati) i profesora prava, u vezi sa dužnom pažnjom sudije, njegovim poštivanjem stranaka u postupku i poslovnika.

31. Evaluacija bi trebala uključivati ocjenu pismenih odluka sudije i komentar načina na koji on vodi postupke. Evaluacije moraju biti transparentne. Sudije treba saslušati i obavijestiti o rezultatu ocjene, sa mogućnošću za reviziju po žalbi.

Profesionalna odgovornost kroz transparentnost

32. Transparentnost mora biti pravilo u sudskim postupcima. Da bi se osigurali dokazi o ponašanju sudija u sudnici, kao i tačni zapisnici sa sudskih postupaka, ročišta se moraju snimati putem elektroničkih uređaja koji

omogućavaju punu reprodukciju. Pisani protokoli i stenografski izvještaji nisu dovoljni. Da bi se povećala profesionalna i javna odgovornost sudija, odluke moraju biti objavljene u bazama podataka i na internet stranicama na način koji će ih učiniti uistinu dostupnima i besplatnima. Odluke moraju biti podijeljene u skladu sa temom, pravnim pitanjima i imenima sudija koje su ih napisale. Odluke tijela koja odlučuju o disciplinskim pitanjima također moraju biti objavljene. (*vidjeti također paragraf 26*).

33. Da bi se povećalo povjerenje javnosti u sudove, organi vlasti bi trebali poticati pristup novinara sudovima i uvesti mjesto službenika za medije. Ne smije biti prepreka prisustvu novinara sudskim postupcima.

Nezavisno donošenje presude u krivičnom postupku

34. Akuzatorska pristrasnost pravosudnih sistema u većini zemalja istočne Evrope, južnog Kavkaza i centralne Azije mora biti otklonjena. Oslobođajuće presude se još uvijek smatraju crnom mrljom ili nesupjehom. Da bi se smanjio pritisak na sudije da izbjegavaju oslobođajuće presude, promjena sistema njihovog ocjenjivanja (i, ako je to prikladno, razmatranje promjena u ocjenjivanju tužilaca i istražitelja) odlučno se preporučuju. Broj oslobođajućih presuda ne bi nikada smio biti faktor u ocjenjivanju sudija. Sudije moraju imati stvarno diskreciono pravo prilikom razmatranja zahtjeva za odobrenje pritvora prije početka glavnog pretresa. Ocjena oslobođajućih presuda u žalbi mora biti ograničena samo na izuzetne okolnosti.

Unutrašnja nezavisnost

35. Viši sudovi ne bi trebali izdavati direktive, objašnjenja ili rezolucije, ali ukoliko ih izdaju, ne smiju biti obavezujući za sudije nižih sudova. Inače oni predstavljaju kršenje lične nezavisnosti sudija. Osim toga, primjerne odluke viših sudova i odluke koje ovi sudovi posebno odrede kao precedente moraju imati status preporuka a ne biti obavezujuće za sudije nižih sudova u drugim predmetima. One se ne smiju koristiti kako bi se ograničila sloboda nižih sudova u procesu donošenja odluka i vršenju njihovih odgovornosti. Jednoobraznost tumačenja zakona se mora poticati kroz proučavanje sudske prakse koja također nije obavezujuća.

Evropski sud za ljudska prava

Važnost Evropskog suda za ljudska prava i njegovih odluka, generalno, a posebno za Bosnu i Hercegovinu kao državu koja je direktnu i prioritetnu primjenu Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda propisala samim Ustavom, ne treba posebno naglašavati, niti obrazlagati.

U dosadašnjoj praksi Evropskog suda za ljudska prava, donesen je određeni broj odluka kojima se utvrđuju povrede prava iz Konvencije, a u vezi sa disciplinskim postupcima protiv nosilaca pravosudne funkcije.

I iz relativno malog broja odluka koje je Sud donio u ovoj oblasti, jasno se vidi složenost i dinamičnost u oblasti odgovornosti u pravosuđu, pa tako ove presude predstavljaju i primjer evolutivnog tumačenja Konvencije. Zbog navedenog presude koje su u prilogu ove knjige su od izuzetne važnosti za proučavanje ove materije, kao i za praktičare.

Presude su na neki od službenih jezika u BiH, prvi put prevedene od strane autora²⁶ (osim presude *Olujić* koja je preuzeta sa zvanične stranice Suda).

Domaći zakonski i podzakonski akti

Zakon o VSTV BiH

Zakon o VSTV BiH je stupio na snagu 1.juna 2004. godine kada je prestao važiti Zakon o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine, sa izmjenama i dopunama, Zakon o Visokom sudskom i tužilačkom savjetu Republike Srpske, sa izmjenama i dopunama i Zakon o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Federacije Bosne i Hercegovine, sa izmjenama i dopunama. Sa prevashodnim zadatkom da osigura nezavisno, nepristrasno i profesionalno pravosuđe, članom 17. Zakona o VSTV BiH kojim se propisuju nadležnosti Vijeća navedene su sljedeće nadležnosti: prijem pritužbi protiv sudija i tužilaca, vođenje disciplinskih postupaka, utvrđivanje disciplinske odgovornosti, izricanje disciplinskih mjera sudijama, sudijama porotnicima, dodatnim sudijama i tužiocima, odlučivanje o žalbama u disciplinskim postupcima, te odlučivanje o privremenom udaljenju od vršenja dužnosti sudija, sudija porotnika, dodatnih sudija i tužilaca. Kako je Zakon o VSTV BiH lako dostupan pravosudnoj zajednici, ali i široj javnosti, isti nije sadržan u ovoj publikaciji.

26 Radi se o neslužbenim, a zbog ekonomičnosti i nelektorisanim prevodima.

Poslovnik VSTV BiH

Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine usvojilo je izmijenjeni Poslovnik Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine na sjednici održanoj 13.06.2013. godine. Budući da je Poslovnik izmijenjen u i dijelu koji se odnosi na disciplinsku odgovornost, disciplinski postupak i udaljenje od vršenja dužnosti, autor je smatrao korisnim da se relevantni dio Poslovnika unese u ovu publikaciju, te da se ukratko istaknu najznačajnije izmjene.

Značajne sa stanovišta procesnih odredbi su izmjene koje se odnose na rokove postupanja nadležnih disciplinskih organa. Tako je rok za zakazivanje pripremnog ročišta skraćen sa 30 na 15 dana od isteka roka za davanje odgovora na disciplinsku tužbu. Preciziran je i rok za održavanje glavne rasprave koji sada iznosi 15 dana od dana održavanja pripremnog ročišta. Podnošenje i odlučivanje o sporazumu o zajedničkoj saglasnosti o utvrđivanju disciplinske odgovornosti koje je do sada bilo regulisano samo Zakonom o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću, a koje odredbe zakona su zbog nedorečenosti u pogledu podnošenja sporazuma ostavljale prostora za tumačenje da se isti može podnijeti prije podnošenja disciplinske tužbe sada je precizirano kako u pogledu vremena podnošenja sporazuma, tako i u dijelu koji se odnosi na odlučivanje o istom. Žalbeni postupak je izmijenjen u dijelu koji se odnosi na rokove skraćivanjem roka za izjavljivanje žalbe sa 15 na 8 dana, a precizirani je i rok za dostavljanje spisa Drugostepenoj disciplinskoj komisiji u postupku po žalbi na osam dana. U pogledu žalbe na odluke Drugostepene disciplinske komisije rok je također skraćen sa 15 na 8 dana, a precizirano je i da se odluka Drugostepene disciplinske komisije može pobijati samo zbog izrečene disciplinske mjere. U dijelu kojim se reguliše postupak privremenog udaljenja od vršenja dužnosti Poslovníkom je sada preciziran kako postupak podnošenja zahtjeva i odlučivanja o istom, tako i sadržaj zahtjeva za udaljenje koji je radnije bio regulisan odredbama kojima se propisuje sadržaj disciplinske tužbe.

Relevantni dio Poslovnika je u nastavku teksta.

POGLAVLJE IV – DISCIPLINSKA ODGOVORNOST, DISCIPLINSKI POSTUPAK I UDALJENJE OD VRŠENJA DUŽNOSTI

Odjeljak A. Disciplinski organi

Član 75.

(Disciplinski organi)

Disciplinski organi su: Prvostepena disciplinska komisija, Drugostepena disciplinska komisija i Vijeće.

Član 76.

(Disciplinske komisije)

(1) Predsjednik imenuje četiri prvostepene i tri drugostepene disciplinske komisije za sudije i tri prvostepene i dvije drugostepene disciplinske komisije za tužioce i imenuje za predsjedavajućeg komisije jednog člana svake komisije.

(2) Predsjednik imenuje, po potrebi, više prvostepenih i drugostepenih disciplinskih komisija kada je to neophodno iz razloga propisanih Zakonom i ovim poslovníkom te kada je neki od članova komisije ili predsjedavajući spriječen da učestvuje u radu komisije.

(3) Svaki kantonalni i okružni sud, kao i svako kantonalno i okružno tužilaštvo, na općoj sjednici odnosno Kolegiju, predlaže po jednog sudiju odnosno tužioca koji može biti imenovan za člana Prvostepene disciplinske komisije.

(4) Listu sudija i tužilaca koji mogu biti imenovani za članove prvostepenih disciplinskih komisija utvrđuje Vijeće na osnovu prijedlogâ dostavljenih od strane sudova i tužilaštava.

(5) Članovi disciplinskih komisija imaju mandat od dvije godine i mogu biti ponovo imenovani.

Član 77.

(Izuzeće)

Odredbe o izuzeću članova Vijeća odnose se i na izuzeće članova disciplinskih komisija.

Član 78.

(Izuzeće glavnog disciplinskog tužioca i zaposlenika Ureda disciplinskog tužioca)

(1) O izuzeću glavnog disciplinskog tužioca odlučuje Vijeće.

(2) Izuzeće glavnog disciplinskog tužioca može tražiti sudija ili tužilac protiv kojeg je pokrenut disciplinski postupak odnosno njegov punomoćnik.

(3) Zahtjev za izuzeće može se podnijeti do početka glavne rasprave.

(4) U zahtjevu su podnosioci dužni navesti okolnosti zbog kojih smatraju da postoje neki od razloga za izuzeće iz člana 7. ovog poslovnika. U zahtjevu se ne mogu ponovo navoditi razlozi koji su isticani u zahtjevu za izuzeće koji je ranije odbijen.

(5) Prije donošenja odluke o izuzeću iz stava (1) ovog člana uzet će se izjava od glavnog disciplinskog tužioca, a prema potrebi obaviti će se i druge potrebne radnje.

(6) Glavni disciplinski tužilac dužan je u pismenoj formi obavijestiti predsjednika Vijeća o svakom mogućem sukobu interesa koji može nastati u toku njegovog rada. U tom slučaju postupak će se nastaviti bez odgađanja do donošenja odluke o izuzeću.

(7) Protiv odluke kojom se usvaja ili odbija zahtjev za izuzeće žalba nije dopuštena.

(8) U slučaju izuzeća glavnog disciplinskog tužioca, Vijeće određuje osobu koja će postupati u disciplinskom predmetu.

(9) Glavni disciplinski tužilac odlučuje o izuzeću uposlenikâ Ureda disciplinskog tužioca iz razloga za izuzeće iz člana 7. ovog poslovnika i u skladu s principima iz ovog člana.

Odjeljak B. Postupak za utvrđivanje disciplinske odgovornosti

Član 79.

(Supsidijarna primjena Zakona o parničnom postupku)

U svim pitanjima koja se odnose na disciplinski postupak, koja nisu obuhvaćena Zakonom i ovim poslovníkom, shodno se primjenjuju odredbe Zakona o parničnom postupku prema mjestu učinjenja disciplinskog prekršaja.

Član 80.

(Upotreba jezika)

U disciplinskom postupku u ravnopravnoj su upotrebi bosanski, srpski i hrvatski jezik, a službena pisma su latinica i ćirilica.

Član 81.
(Prijem pritužbi)

(1) Svaka fizička ili pravna osoba ili institucija ili organizacija može Uredu disciplinskog tužioca podnijeti pritužbu protiv jednog ili više nosilaca pravosudnih funkcija.

(2) Pritužba se podnosi u pismenoj formi sa potrebnim dokazima.

(3) Ured disciplinskog tužioca može po službenoj dužnosti oformiti predmet protiv sudije ili tužioca kada ima saznanja o povredi službene dužnosti od strane sudije ili tužioca ili po saznanju o ponašanju sudije ili tužioca koje je neprimjereno nosiocu pravosudne funkcije.

(4) U slučaju anonimne pritužbe, Ured disciplinskog tužioca cijeni da li treba provesti istragu u svakom pojedinačnom slučaju.

(5) Ured disciplinskog tužioca vodi evidenciju svih pritužbi koje je Vijeće primilo protiv sudija ili tužilaca i formira predmet po svakoj pritužbi.

Član 82.
(Postupanje sa pritužbama)

Ured disciplinskog tužioca vrši prethodnu provjeru navoda iz pritužbe i može pritužbu odbaciti bez prethodne provjere ili nakon prethodne provjere, ukoliko ustanovi da:

- a) je pritužba izvan nadležnosti Vijeća;
- b) se pritužba ne odnosi na ponašanje ili postupanje koje predstavlja disciplinski prekršaj;
- c) je navodna povreda dužnosti sudije ili tužioca neznatna;
- d) je nastupila zastara pokretanja ili vođenja disciplinskog postupka;
- e) je pritužba podnesena u svrhu neprimjerenog utjecaja na postupak koji je u toku pred sudom ili tužilaštvom;
- f) je pritužba nerazumljiva;
- g) je o istoj stvari ranije donesena odluka.

Član 83.
(Istraga)

(1) Istragu provodi Ured disciplinskog tužioca u skladu sa Zakonom i ovim poslovníkom.

(2) Pri istrazi pritužbe disciplinski tužilac može:

- a) tražiti od bilo koje fizičke ili pravne osobe ili institucije ili organizacije sve isprave ili druge informacije koje smatra potrebnim za pravilno donošenje odluke;
- b) saslušati osobu koja je podnijela pritužbu, sudiju ili tužioca protiv kojeg se vodi istraga i/ili bilo koju drugu osobu koja može dati korisnu informaciju. Ured disciplinskog tužioca osigurava da je sudija ili tužilac upoznat sa prirodom navoda koji ga terete, a prilikom ispitivanja, sudija ili tužilac može imati punomoćnika;
- c) poduzimati sve druge radnje koje smatra neophodnim za donošenje konačne odluke.

(3) Nakon okončanja istrage, Ured disciplinskog tužioca utvrđuje da li postoji dovoljno dokaza o učinjenom disciplinskom prekršaju.

(4) Ured disciplinskog tužioca odbacuje pritužbu ako nakon provedene istrage utvrdi da nema dovoljno dokaza o učinjenom disciplinskom prekršaju. Ured disciplinskog tužioca o odluci iz ovog stava obavještava Vijeće, podnosioca pritužbe i sudiju/tužioca, ukoliko je ispitan na način iz stava 2. tačka b) ovog člana ili ukoliko je na drugi način upoznat o navodima pritužbe od strane Ureda disciplinskog tužioca.

Odjeljak C. Disciplinski postupak

Član 84.

(Pokretanje disciplinskog postupka)

(1) Disciplinski postupak pokreće Ured disciplinskog tužioca podnošenjem disciplinske tužbe Prvostepenoj disciplinskoj komisiji.

(2) Disciplinska tužba sadrži:

- a) ime i prezime, funkciju koju obavlja u pravosuđu, titulu i adresu, broj telefona, e-mail adresu i druge lične podatke sudije ili tužioca protiv kojeg je pokrenut disciplinski postupak, kao i podatke za njegovog punomoćnika ili punomoćnike, ukoliko su dostupni;
- b) navodni disciplinski prekršaj;
- c) činjenični opis disciplinskog prekršaja, uključujući vrijeme, mjesto i način učinjenja;
- d) odredbe Zakona ili drugih propisa koje treba primijeniti;
- e) prijedlog svjedoka, vještaka, isprava i dokaza koje treba izvesti na raspravi.

(3) Ured disciplinskog tužioca može povući disciplinsku tužbu u bilo koje vrijeme prije početka rasprave. Nakon toga, disciplinska tužba može se povući samo uz saglasnost Prvostepene disciplinske komisije i osobe protiv koje je tužba podnesena.

(4) Ured disciplinskog tužioca ne može podnijeti novu disciplinsku tužbu na osnovu istih činjenica.

Član 85.

(Dodjeljivanje predmeta Prvostepenoj disciplinskoj komisiji)

Dodjela disciplinskih predmeta na postupanje disciplinskim komisijama vrši se po unaprijed utvrđenom redoslijedu odnosno po sistemu automatizma.

Član 86.

(Dostavljanje disciplinske tužbe sudiji ili tužiocu)

Sudiji ili tužiocu protiv kojeg se vodi disciplinski postupak pred Prvostepenom disciplinskom komisijom Vijeće dostavlja disciplinsku tužbu, zajedno sa svim priloženim dokumentima, preporučenom poštom ili lično u skladu sa odredbama o dostavi Zakona o parničnom postupku.

Član 87.

(Pravo sudije ili tužioca protiv kojeg se vodi disciplinski postupak da odgovori na navode tužbe)

(1) Sudija ili tužilac protiv kojeg se vodi disciplinski postupak ima pravo da bude zastupan od strane punomoćnika po njegovom izboru u svim fazama disciplinskog postupka.

(2) Sudija ili tužilac protiv kojeg se vodi disciplinski postupak ili njegov punomoćnik može na navode disciplinske tužbe pisanim putem odgovoriti Vijeću ili dati usmenu izjavu na zapisnik u roku od 15 dana od dostavljanja disciplinske tužbe. Prvostepena disciplinska komisija dostavlja kopiju pismenog odgovora i/ili usmene izjave zabilježene u pismenoj formi sa svim priloženim dokumentima Uredu disciplinskog tužioca u roku od tri dana od dana kad je primljen odgovor.

(3) Ako sudija ili tužilac odluči odgovoriti, odgovor na navode ili usmena izjava zabilježena u pismenoj formi može uključiti odbranu za koju sudija ili tužilac protiv kojeg je pokrenut disciplinski postupak smatra da treba biti razmotrena od strane Prvostepene disciplinske komisije zajedno sa prijed-

logom u vezi sa svjedocima, vještacima, dokumentima ili drugim dokazima koje treba izvesti na raspravi.

(4) Sudija ili tužilac protiv kojeg se vodi disciplinski postupak navodi adresu na koju će mu Vijeće ili Ured disciplinskog tužioca dostavljati isprave ili podneske.

(5) Ako je prema sudiji ili tužiocu izvršena ispravna dostava, a oni ne dostave odgovor u roku, postupak se nastavlja.

Član 88.

(Pripremno ročište)

(1) Nakon isteka roka za davanje odgovora iz člana 87. stav (2) ovog poslovnika, predsjedavajući komisije zakazuje pripremno ročište u roku od 15 dana.

(2) Na pripremnom ročištu stranke moraju predložiti sve dokaze koje žele izvesti u toku postupka, navesti imena i adrese predloženih svjedoka i vještaka, te na pripremno ročište donijeti sve isprave i predmete koje žele upotrijebiti kao dokaz, osim onih za koje je potreban nalog ili odobrenje nadležnog organa.

(3) Komisija na pripremnom ročištu odlučuje o čemu će se raspravljati na glavnoj raspravi odnosno koje su sporne činjenice.

(4) Koje će dokaze komisija prihvatiti i koji će se dokazi izvesti na glavnoj raspravi odlučuje predsjedavajući komisije u konsultaciji sa drugim članovima.

(5) Nakon pripremnog ročišta novi dokazi se ne prihvataju, osim ako iz opravdanih razloga nisu mogli biti izvedeni na pripremnom ročištu.

(6) Na pripremnom ročištu odredit će se datum glavne rasprave.

Član 89.

(Prinudno davanje informacija i dokumentacije)

Ako stranka nije u mogućnosti da pribavi informaciju od organa ili lica navedenih u članu 19. Zakona, može tražiti od Vijeća da iskoristi svoja zakonska ovlaštenja prema istom članu.

Član 90.

(Svjedoci)

(1) Svjedoke poziva Prvostepena disciplinska komisija dostavom pismenog poziva, u kojem se navodi:

- a) ime i prezime svjedoka i ime jednog roditelja;
- b) dan, sat i mjesto dolaska;
- c) predmet u vezi s kojim se poziva i naznaka da se poziva kao svjedok;
- d) upozorenje na posljedice neopravdanog izostanka i obavijest o pravu na naknadu troškova u skladu sa odredbama Zakona o parničnom postupku.

(2) Svjedoci koji se zbog starosti, bolesti ili teških tjelesnih mana ne mogu odazvati pozivu mogu se saslušati i u svom stanu ili u prostorijama u kojima borave.

(3) Prije svjedočenja svjedok će se upozoriti na dužnost kazivanja istine i posljedice davanja lažnog iskaza u skladu sa odredbama Zakona o parničnom postupku.

Član 91. (Vještaci)

(1) Vještaka mogu angažirati Ured disciplinskog tužioca, sudija ili tužilac protiv kojeg se vodi disciplinski postupak i komisija.

(2) Troškove vještaka iz stava (1) snosi onaj ko ga je angažirao.

(3) Vještake poziva Prvostepena disciplinska komisija dostavom pismenog poziva, u kojem se navodi:

- a) ime, prezime i zanimanje vještaka;
- b) dan, sat i mjesto dolaska;
- c) predmet u vezi s kojim se poziva.

(4) Prije davanja nalaza i mišljenja, vještak se upozorava na dužnost davanja nalaza i mišljenja savjesno i u skladu sa pravilima struke i na posljedice neopravdanog izostanka u skladu sa odredbama Zakona o parničnom postupku te se obavještava o pravu na nagradu i naknadu troškova u skladu sa odredbama Zakona o parničnom postupku.

Član 92. (Glavna rasprava)

(1) Glavna rasprava će se, u pravilu, održati najkasnije u roku od 15 dana od dana održavanja pripremnog ročišta.

(2) Predsjedavajući Prvostepene disciplinske komisije može odlučiti da se glavna rasprava održi odmah nakon održavanja pripremnog ročišta.

(3) Predsjedavajući Prvostepene disciplinske komisije rukovodi glavnom raspravom.

(4) Ukoliko se stranka koja je bila uredno pozvana ne pojavi na raspravi, komisija može održati raspravu i donijeti odluku. Ukoliko stranka obavijesti komisiju o razlozima nedolaska i komisija ocijeni da se radi o opravdanom razlogu izostanka, komisija će odgoditi raspravu.

(5) Sudija ili tužilac protiv kojeg se vodi disciplinski postupak može imati više od jednog punomoćnika. Prvostepena disciplinska komisija može ograničiti usmeno predstavljanje tokom rasprave samo na jednog ili dva punomoćnika.

(6) Članovi komisije i stranke ili njihovi punomoćnici mogu postavljati pitanja svakoj osobi koja učestvuje u postupku pred komisijom.

(7) Predsjedavajući komisije odlučuje o prigovorima stranaka koji se odnose na saslušanje svjedoka i vještaka.

(8) Ako izvedeni dokazi ukazuju na izmjenu u činjeničnom stanju u odnosu na ono koje je izneseno u disciplinskoj tužbi ili na to da je sudija ili tužilac protiv kojeg se vodi disciplinski postupak učinio još jedan ili više disciplinskih prekršaja ili neki drugi disciplinski prekršaj, Ured disciplinskog tužioca može zatražiti:

- a) da se disciplinska tužba usmeno izmijeni tokom rasprave;
- b) da se rasprava odgodi kako bi se mogla pripremiti nova ili dopuniti ili izmijeniti postojeća disciplinska tužba.

(9) Ukoliko komisija dozvoli da se tužba izmijeni ili dopuni, na zahtjev sudije ili tužioca protiv kojeg se vodi postupak, komisija može odgoditi raspravu kako bi sudija ili tužilac protiv kojeg se vodi postupak mogao pripremiti odgovor na navode na izmijenjenu tužbu.

(10) Rasprave pred komisijama snimaju se uređajima za zvučno snimanje.

(11) Redosljed na raspravama pred disciplinskim komisijama:

- a) Ured disciplinskog tužioca daje uvodnu riječ, koja uključuje kratko predstavljanje disciplinske tužbe, nakon čega sudija ili tužilac protiv kojeg se vodi disciplinski postupak ili njegov punomoćnik mogu dati uvodnu riječ.
- b) Nakon uvodne riječi, Ured disciplinskog tužioca nastavlja sa predstavljanjem predmeta, pozivajući svjedoke i iznoseći druge bitne dokaze kojima se dokazuju navodi tužbe.

c) Nakon što Ured disciplinskog tužioca predstavi predmet, sudija ili tužilac protiv kojeg se vodi disciplinski postupak ili njegov punomoćnik mogu dati uvodnu riječ, ukoliko to nije već ranije učinjeno, pozvati svjedoke i iznijeti druge dokaze bitne za navode disciplinske tužbe.

d) Ured disciplinskog tužioca može dati završnu riječ, a onda sudija ili tužilac protiv kojeg se vodi disciplinski postupak ili njegov punomoćnik mogu dati završnu riječ.

(12) Svaka stranka može zahtijevati audiosnimak glavne rasprave. Audiosnimak se dostavlja svim strankama u roku od pet dana od dana podnošenja zahtjeva.

Član 93.

(Teret dokazivanja)

Teret dokazivanja je na Uredu disciplinskog tužioca.

Član 94.

(Odluke Prvostepene disciplinske komisije)

(1) Odluke Prvostepene disciplinske komisije donose se većinom glasova članova komisije i moraju biti izrađene u pismenoj formi u roku od 15 dana od dana zaključenja glavne rasprave.

(2) Prije zaključenja rasprave komisija utvrđuje datum kada će odluke biti stavljene na raspolaganje u prostorijama Vijeća i o tome obavještava stranke. Danom stavljanja na raspolaganje odluke u prostorijama Vijeća smatra se da je izvršeno dostavljanje odluke strankama.

(3) Odlukom se utvrđuje da li je sudija ili tužilac odgovoran za disciplinski prekršaj i ako jeste, koja mu se mjera izriče. Takva odluka uključuje:

- a) opis predmeta i imena stranaka;
- b) spisak utvrđenih ili odbačenih disciplinskih prekršaja;
- c) pregled izvedenih dokaza, utvrđenih činjenica i pravnih zaključaka;
- d) obrazloženje izrečene mjere.

(4) Nakon zaključenja glavne rasprave, a najkasnije u roku od tri dana, komisija donosi odluku, o čemu se sastavlja poseban zapisnik koji potpisuju svi članovi komisije. Izdvojeno mišljenje člana komisije konstatirat će se u zapisniku.

(5) Pismeno izrađenu odluku potpisuje predsjednik komisije.

(6) Član komisije koji se ne slaže sa odlukom priprema izdvojeno mišljenje, koje čini sastavni dio zapisnika o vijećanju i glasanju.

(7) Po službenoj dužnosti ili na zahtjev jedne od stranaka, komisija može u odluci ispraviti štamparske greške, greške u računanju ili očigledne greške.

(8) Izuzetno, odluke se mogu dostaviti na način predviđen odredbama Zakona o parničnom postupku koje reguliraju dostavu.

Član 95.

(Izjava o priznanju prekršaja)

(1) U svakoj fazi disciplinskog postupka, sudija ili tužilac protiv kojeg se vodi disciplinski postupak može priznati da je učinio jedan ili više prekršaja ili sve prekršaje za koje se tereti. U slučaju priznanja, neće se izvoditi drugi dokazi.

(2) Komisija na osnovu priznanja donosi odluku, a priznanje se može uzeti u obzir kao olakšavajuća okolnost pri određivanju disciplinske mjere.

Član 96.

(Podnošenje i odlučivanje o sporazumu o zajedničkoj saglasnosti o utvrđivanju disciplinske odgovornosti)

(1) Sporazum se može podnijeti Vijeću uz disciplinsku tužbu ili nakon podnošenja disciplinske tužbe od strane Ureda disciplinskog tužioca.

(2) Stranke se mogu sporazumjeti koji će disciplinski prekršaj ili prekršaje sudija ili tužilac priznati ili se mogu sporazumjeti da se umjesto disciplinskih prekršaja navedenih u tužbi utvrđuje disciplinska odgovornost za drugi ili druge disciplinske prekršaje.

(3) Ukoliko se sporazum dostavlja uz disciplinsku tužbu, predsjednik imenuje Komisiju za razmatranje sporazuma.

(4) Ukoliko se sporazum dostavlja nakon podnošenja disciplinske tužbe i nakon što je formirana Prvostepena disciplinska komisija, ista komisija će u nastavku postupka postupati i kao Komisija za razmatranje sporazuma.

(5) U slučaju da komisija iz stava (3) ovog člana donese odluku kojom odbija predloženi sporazum, ista komisija će u nastavku postupka postupati kao Prvostepena komisija.

(6) Komisija o sporazumu odlučuje na sjednici. Izuzetno, komisija može održati raspravu kada ocijeni da je to neophodno.

(7) Kada komisija o sporazumu odlučuje na sjednici, odluka će se donijeti u roku od osam dana od dana formiranja komisije iz stava (3) ovog člana odnosno u roku od osam dana od dana dostavljanja sporazuma Vijeću u slučaju iz stava (4) ovog člana.

(8) Kada komisija održava raspravu, ista će se održati u roku od 15 dana od dana formiranja komisije iz stava (3) ovog člana odnosno u roku od osam dana od dana dostavljanja sporazuma Vijeću u slučaju iz stava (4) ovog člana. Nakon zaključenja rasprave, a najkasnije u roku od tri dana, komisija donosi odluku o sporazumu.

(9) Pismeno izrađenu odluku o prihvatanju ili odbijanju sporazuma potpisuje predsjednik komisije.

Član 97.

(Prihvatanje ili odbijanje sporazuma o zajedničkoj saglasnosti o utvrđivanju disciplinske odgovornosti)

- (1) Ukoliko komisija iz člana 96. ovog poslovnika prihvati sporazum, o tome se donosi posebna odluka.
- (2) Ukoliko se član komisije ne slaže sa odlukom, priprema izdvojeno mišljenje, koje čini sastavni dio zapisnika o vijećanju i glasanju.
- (3) Nakon donošenja odluke o prihvatanju sporazuma stranke nemaju pravo žalbe.
- (4) Ukoliko komisija iz člana 96. ovog poslovnika odbije sporazum, u odluci će se navesti razlozi odbijanja sporazuma. Odbijanje sporazuma od strane komisije ne sprječava stranke da ponovo zaključe sporazum.
- (5) U slučaju odbijanja sporazuma, Ured disciplinskog tužioca u roku od 90 dana od dana odbijanja sporazuma, može podnijeti prijedlog za nastavak disciplinskog postupka ili pokrenuti novi disciplinski postupak. U suprotnom, smatrat će se da je Ured disciplinskog tužioca po proteku ovog roka povukao disciplinsku tužbu prema odredbama člana 84. stav (3) ovog poslovnika.
- (6) Prijedlog iz stava (5) Ured disciplinskog tužioca može podnijeti i u sporazumu.
- (7) Nakon što je od strane Ureda disciplinskog tužioca podnesen prijedlog o nastavku postupka iz st. (5) ili (6), komisija će nastaviti postupak.

Odjeljak D. Žalba

Član 98. (Pravo na žalbu)

(1) Stranke mogu izjaviti žalbu na odluku Prvostepene disciplinske komisije u roku od osam dana od dana kada je odluka stavljena na raspolaganje strankama u prostorijama Vijeća.

(2) Žalba se izjavljuje Prvostepenoj disciplinskoj komisiji u pismenoj formi u dovoljnom broju primjeraka za komisiju i suprotnu stranku i sadrži:

- a) naznaku odluke protiv koje se izjavljuje žalba;
- b) izjavu da se odluka pobija u cjelini ili u određenom dijelu;
- c) osnove i razloge žalbe;
- d) potpis osobe koja ulaže žalbu;
- e) adresu i telefonski broj na koje će komisija kontaktirati stranku ili dostavljati sva pismena, uključujući i informaciju o stavljanju odluke na raspolaganje u prostorijama Vijeća.

(3) Odluka se može pobijati:

- a) zbog povrede pravila postupka koja je mogla imati utjecaj na donošenje zakonite i pravilne odluke;
- b) zbog pogrešnog ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja;
- c) zbog pogrešne primjene materijalnog prava;
- d) zbog odluke o izrečenoj disciplinskoj mjeri.

(4) U žalbi se ne mogu iznositi nove činjenice i predlagati novi dokazi, osim ako žalitelj dokaže da ih bez svoje krivnje nije mogao iznijeti odnosno predložiti do zaključenja glavne rasprave.

Član 99. (Postupanje Prvostepene disciplinske komisije po žalbi)

(1) Prvostepena disciplinska komisija odbacit će rješenjem neblagovremenu, nepotpunu ili nedopuštenu žalbu.

(2) Prvostepena disciplinska komisija će dostaviti primjerak blagovremene, potpune i dopuštene žalbe sa priložima suprotnoj stranci u postupku u roku od tri dana od dana prijema žalbe. Suprotna stranka može u roku od osam dana od dana prijema žalbe dostaviti odgovor na žalbu. Neblagovremeni odgovori neće se uzimati u razmatranje.

(3) Nakon prijema odgovora na žalbu ili nakon proteka roka za dostavljanje odgovora na žalbu, Prvostepena komisija će žalbu i odgovor na žalbu, ako je podnesen, sa svim spisima dostaviti Drugostepenoj disciplinskoj komisiji u roku od osam dana.

Član 100.

(Drugostepena disciplinska komisija)

Drugostepena disciplinska komisija shodno primjenjuje pravila i postupke utvrđene ovim poslovníkom za prvostepeni disciplinski postupak.

Član 101.

(Odluke Drugostepene disciplinske komisije)

Drugostepena disciplinska komisija donosi odluke na sjednici ili na osnovu održane rasprave u skladu sa Zakonom o parničnom postupku.

Član 102.

(Postupanje Drugostepene disciplinske komisije po žalbi)

(1) Ako Drugostepena disciplinska komisija utvrdi da je rasprava iz člana 101. ovog poslovníka neophodna, zakazat će raspravu u roku od 15 dana od dana prijema spisa po žalbi od Prvostepene komisije.

(2) Ako Drugostepena disciplinska komisija odlučuje na sjednici, komisija će zakazati sjednicu, u pravilu, u roku od 15 dana od dana prijema spisa po žalbi od Prvostepene komisije.

(3) Nakon održane sjednice iz člana 101. ovog poslovníka ili zaključenja glavne rasprave, a najkasnije u roku od tri dana, komisija donosi odluku, o čemu se sastavlja poseban zapisnik koji potpisuju svi članovi komisije. Izdvojeno mišljenje člana komisije konstatirat će se u zapisniku.

(4) Pismeno izrađenu odluku potpisuje predsjednik komisije.

(5) Član komisije koji se ne slaže sa odlukom priprema izdvojeno mišljenje, koje čini sastavni dio zapisnika o vijećanju i glasanju.

(6) Po službenoj dužnosti ili na zahtjev jedne od stranaka, komisija može u odluci ispraviti štamparske greške, greške u računanju ili očigledne greške.

(7) Odluke Drugostepene disciplinske komisije stavljaju se na raspolaganje strankama u prostorijama Vijeća u roku od 15 dana od dana donošenja. Danom stavljanja na raspolaganje odluke u prostorijama Vijeća smatra se da je izvršeno dostavljanje odluke strankama.

(8) Izuzetno, odluke se mogu dostaviti na način predviđen odredbama Zakona o parničnom postupku koje reguliraju dostavu.

Član 103.

(Žalbe na odluke Drugostepene disciplinske komisije)

(1) Na odluku Drugostepene disciplinske komisije može se uložiti žalba Vijeću kao cjelini u pismenoj formi u roku od osam dana od dana dostavljanja.

(2) Odluka Drugostepene disciplinske komisije može se pobijati samo zbog izrečene disciplinske mjere.

(3) Predsjednik određuje za izvjestioca člana Vijeća koji nije učestvovao u odlučivanju u istom predmetu i koji prije raspravljanja i glasanja izlaže predmet Vijeću. Dodatne informacije o predmetu može izložiti i nadležni odjel Sekretarijata.

(4) Vijeće o žalbi odlučuje na sjednici.

(5) Odluka Vijeća je konačna.

Član 104.

(Odluke Vijeća po žalbi)

Odlučujući o žalbi, Vijeće može:

- a) odbaciti žalbu kao neblagovremenu, nepotpunu ili nedopuštenu;
- b) odbiti žalbu kao neosnovanu ako utvrdi da ne postoje razlozi zbog kojih je žalba izjavljena i tako potvrditi odluku Drugostepene disciplinske komisije;
- c) prihvatiti žalbu i preinačiti odluku Drugostepene disciplinske komisije u pogledu izrečene disciplinske mjere.

Član 105.

(Disciplinske mjere)

(1) Disciplinske mjere iz člana 58. stav (1) tač. b), c), d) i e) Zakona objavljuju se na internet stranici Vijeća u skladu sa pravilima koja utvrdi Vijeće.

(2) Disciplinska mjera iz člana 58. stav (1) tačka f) Zakona objavljuje se na internet stranici Vijeća i u „Službenom glasniku BiH“.

(3) Dužinu trajanja posebnih disciplinskih mjera iz člana 58. stav (2) Zakona utvrđuje disciplinska komisija u svakom pojedinačnom slučaju.

(4) Konačna odluka o disciplinskoj mjeri ili disciplinskim mjerama iz člana 58. stav (1), tač. b), c), d), e) i f) i stava (2) Zakona dostavlja se predsjedniku suda u kojem sudija/stručni saradnik obavlja dužnost odnosno glavnom tužiocu tužilaštva u kojem tužilac obavlja dužnost.

Član 106.

(Izdaci, troškovi i naknade)

(1) Svaka stranka snosi svoje troškove, uključujući i troškove svjedoka i vještaka koje je predložila.

(2) Ako se disciplinski postupak okonča odlukom kojom se utvrdi da disciplinski prekršaj nije dokazan, na zahtjev sudije ili tužioca protiv kojeg je vođen disciplinski postupak, Vijeće će nadoknaditi opravdane troškove postupka.

(3) Prvostepena disciplinska komisija donosi odluku iz stava (2) ovog člana u pismenoj formi. Protiv ove odluke dopuštena je žalba Drugostepenoj disciplinskoj komisiji u roku od osam dana od dana dostavljanja odluke.

Odjeljak E. Udaljenje sudije ili tužioca od vršenja dužnosti

Član 107.

(Pokretanje postupka privremenog udaljenja od vršenja dužnosti)

(1) Zahtjev za privremeno udaljenje od vršenja dužnosti u skladu sa Zakonom podnosi se Prvostepenoj disciplinskoj komisiji u pismenoj formi.

(2) Zahtjev za udaljenje može se podnijeti zajedno sa disciplinskom tužbom ili pojedinačno, ukoliko ga podnosi Ured disciplinskog tužioca u skladu sa članom 78. stav (1) Zakona.

(3) Zahtjev za udaljenje treba sadržati:

- a) ime i prezime, funkciju koju obavlja u pravosuđu, titulu i adresu, broj telefona, e-mail adresu i druge lične podatke sudije ili tužioca protiv kojeg je pokrenut disciplinski postupak, kao i podatke za njegovog punomoćnika, ukoliko su dostupni;

- b) činjenice zbog kojih se zahtijeva udaljenje od vršenja dužnosti;
- c) zakonski osnov za privremeno udaljenje;
- d) prijedlog svjedoka, vještaka, isprava i drugih dokaza koji treba da se izvedu na raspravi odnosno na osnovu kojih Prvostepena komisija treba odlučiti o zahtjevu za udaljenje bez rasprave.

Član 108.

(Postupak donošenja odluke o privremenom udaljenju)

(1) U stvarima koje se odnose na privremeno udaljenje od vršenja dužnosti, Vijeće/Disciplinska komisija shodno primjenjuje pravila koja se primjenjuju na disciplinski postupak, osim ako nije drugačije regulirano ovim članom.

(2) U stvarima koje se odnose na privremeno udaljenje od vršenja dužnosti sudije ili tužioca, Vijeće/Disciplinska komisija postupa hitno. Disciplinska komisija je dužna o zahtjevu za privremeno udaljenje od vršenja dužnosti odlučiti bez odlaganja, a najkasnije u roku od osam dana od dana prijema zahtjeva.

(3) Prvostepena disciplinska komisija o zahtjevu za privremeno udaljenje od vršenja dužnosti sudije ili tužioca, iz razloga predviđenih u članu 77. tač. a), b) i d) Zakona, odlučuje na osnovu činjenica i ponuđenih dokaza iz zahtjeva za privremeno udaljenje. Disciplinska komisija može od podnosioca zahtjeva za privremeno udaljenje zatražiti dodatne informacije.

(4) U slučajevima iz prethodnog stava, Prvostepena disciplinska komisija može odlučiti da zatraži izjašnjenje od sudije/tužioca čije se privremeno udaljenje traži, ukoliko smatra da bi to moglo biti od značaja za odlučivanje. Izjašnjenje se dostavlja najkasnije u roku od 24 sata.

(5) Prilikom dostavljanja odluke o privremenom udaljenju od vršenja dužnosti sudiji ili tužiocu čije se udaljenje od dužnosti traži, Prvostepena disciplinska komisija dužna je dostaviti i zahtjev kojim se traži udaljenje od vršenja dužnosti sudije ili tužioca, ukoliko je odluku o privremenom udaljenju od vršenja dužnosti sudije ili tužioca donijela bez dostavljanja na odgovor zahtjeva kojim se traži udaljenje od vršenja dužnosti sudije ili tužioca.

(6) Protiv odluke o privremenom udaljenju od vršenja dužnosti sudija ili tužilac ima pravo podnijeti žalbu u roku od tri dana od dana dostavljanja.

(7) Žalba se dostavlja podnosiocu zahtjeva za udaljenje, koji može u roku od 24 sata od dana prijema žalbe Prvostepenoj disciplinskoj komisiji podnijeti odgovor na žalbu.

(8) Prvostepena disciplinska komisija u roku od tri dana od dana zaprimanja odgovora na žalbu odnosno od dana isteka roka za podnošenje odgovora na žalbu, dostavlja žalbu i odgovor na žalbu ako je podnesen, sa svim spisima, Drugostepenoj disciplinskoj komisiji.

(9) Drugostepena disciplinska komisija dužna je odlučiti po žalbi u roku od tri dana računajući od dana prijema spisa od strane Prvostepene disciplinske komisije. Odluka Drugostepene disciplinske komisije u postupku koji se vodi o zahtjevu za privremeno udaljenje od vršenja dužnosti sudije ili tužioca je konačna.

Član 109.

(Pravo na punomoćnika tokom postupka privremenog udaljenja)

Sudija ili tužilac protiv kojeg je pokrenut postupak privremenog udaljenja od vršenja dužnosti ima pravo biti zastupan od strane punomoćnika po njegovom izboru.

Član 110.

(Privremeno udaljenje zbog nesposobnosti za vršenje dužnosti)

(1) U slučajevima nesposobnosti sudije ili tužioca iz člana 75. stav (1) Zakona, Ured disciplinskog tužioca iznijet će predmet za privremeno udaljenje od vršenja dužnosti Vijeću koje donosi odluku.

(2) Ukoliko udaljenje traje šest mjeseci, nakon isteka toga roka Prvostepena disciplinska komisija po službenoj dužnosti ponovo razmatra svaki pojedinačni slučaj i ako utvrdi da nesposobnost i dalje postoji, produžit će udaljenje od vršenja dužnosti.

Član 111.

(Udaljenje zbog istrage u krivičnom postupku i nakon podizanja optužnice)

(1) U slučajevima privremenog udaljenja sudije ili tužioca od vršenja dužnosti zbog osnova predviđenih u članu 77. stav (1) tač. a) i b) Zakona, udaljenje može trajati do okončanja istrage odnosno krivičnog postupka po tim osnovama.

(2) Po prestanku osnova predviđenih u članu 77. stav (1) tač. a) i b) Zakona, privremeno udaljenje od vršenja dužnosti može biti produženo zbog drugih osnova predviđenih u članu 77. Zakona.

(3) Zahtjev za produženje udaljenja od vršenja dužnosti u skladu sa Zakonom podnosi se Vijeću u pismenoj formi.

(4) Na sadržaj zahtjeva za produženje udaljenja primjenjuje se član 107. stav (3) ovog poslovnika.

Odjeljak F. Izvršenje disciplinskih mjera

Član 112.

(Vrijeme izvršenja disciplinskih mjera)

(1) Izrečena disciplinska mjera se izvršava kada postane konačna.

(2) Vijeće unosi podatke o izrečenim disciplinskim mjerama u personalni dosje sudije, tužioca ili stručnog saradnika.

(3) U slučaju kada disciplinski tužilac povuče tužbu ili kada komisija odbije tužbu, zabilješka o tužbi neće biti unesena u personalni dosje sudije ili tužioca.

Član 113.

(Izvršenje disciplinskih mjera)

(1) Disciplinska mjera pismene opomene, koja se ne objavljuje javno, izvršava se uručenjem tuženom odluke koja sadrži izrečenu mjeru.

(2) Disciplinska mjera javne opomene izvršava se objavljivanjem odluke o izrečenoj mjeri na općoj sjednici suda odnosno kolegiju tužilaštva.

(3) Disciplinsku mjeru smanjenja plaće izvršava predsjednik suda odnosno glavni tužilac suda ili tužilaštva u kojem tuženi obavlja pravosudnu funkciju, putem nadležne službe, a po izvršenju mjere pisanim putem obavještava Vijeće u roku od 15 dana.

(4) Disciplinska mjera privremenog ili trajnog upućivanja u drugi sud ili tužilaštvo izvršava se stupanjem na dužnost u drugom sudu ili tužilaštvu.

(5) Disciplinska mjera premještaja s mjesta predsjednika suda na mjesto sudije odnosno sa mjesta glavnog tužioca na mjesto tužioca, izvršava se stupanjem na dužnost sudije odnosno tužioca.

(6) Na temelju odluke kojom se izriče disciplinska mjera iz st. (4) i (5) ovog člana, Vijeće donosi posebnu odluku.

(7) Disciplinska mjera razrješenja od dužnosti izvršava se uručivanjem tuženom odluke koja sadrži mjeru razrješenja od dužnosti.

Kodeksi sudijske i tužilačke etike

Članom 17. Zakona o VSTV BiH propisane su nadležnosti Vijeća. Tačkom 29. navedenog člana VSTV BiH je u nadležnost dato i objavljivanje etičkih kodeksa sudija i tužilaca. S tim u vezi, VSTV BiH je u decembru 2005. godine objavilo etičke kodekse za sudije i tužioce. Ova publikacija ne sadrži Kodeks sudijske etike i Kodeks tužilačke etike imajući u vidu da su isti objavljeni u publikaciji iz 2009. godine, kao i da su lako dostupni profesionalnoj zajednici, a i široj javnosti.

Sa stanovišta disciplinske odgovornosti nosilaca pravosudne funkcije i imajući u vidu zakonska rješenja ove materije, potrebno je naglasiti da povreda odredbi kodeksa ne konstituše disciplinski prekršaj *ipso iure*, niti je kao disciplinski prekršaj predviđeno kršenje odredbi kodeksa ali se nepridržavanje principima navedenih u kodeksima svakako konstatuje u disciplinskoj tužbi, te predstavlja otežavajući okolnost prilikom odlučivanja o disciplinskoj odgovornosti nosilaca pravosudne funkcije budući da se od sudija i tužilaca očekuju „...visoki standardi u pogledu korektnosti, doličnog ponašanja i humanosti“.

Odluke Ustavnog suda BiH

Apelaciona nadležnost Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, se pokazala kao posebno važna za materiju disciplinske odgovornosti u pravosuđu BiH. Naime, Ustavni sud je nadležan u pitanjima koja su sadržana u Ustavu BiH, kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini. Ovo konkretno znači da svaka osoba koja smatra da je konačnom presudom došlo do kršenja njenih ljudskih prava sadržanih u Ustavu Bosne i Hercegovine, može pokrenuti postupak pred Ustavnim sudom Bosne i Hercegovine. Praksa i stav Ustavnog suda je da se pojmovi „sud“ i „presuda“ tumače šire, tako su i apelacije na odluke disciplinskih organa VSTV za Ustavni sud BiH prihvatljive sa stanovišta nadležnosti, a za razliku od odluka koje VSTV donosi u postupcima imenovanja. Mogućnost podnošenja apelacije je dosta često korištena od strane nosilaca pravosudnih funkcija, te je stoga i praksa Ustavnog suda u ovoj oblasti bogata i u poređenju sa Evropskim sudom za ljudska prava u Strazburu. Ovdje, prije svega, dajemo pregled nekih od najvažnijih stavova Ustavnog suda izraženih u relevantnim odlukama.

- a. Tako je odlukom Ustavnog suda BiH o dopustivosti i meritumu broj **AP:633/04** od 27. maja 2005. godine Ustavni sud dao dva značajna tumačenja sa aspekta dopustivosti, te sa aspekta primjenjivosti člana 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima budući da je isključen iz djelokruga člana 6. Evropske konvencije spor koji pokrenu javni službenici čiji posao ukazuje na specifične aktivnosti javnih službi i ako su ti službenici odgovorni za zaštitu opštih interesa države ili drugih javnih vlasti. Kako član 6. Evropske konvencije može biti primjenjiv ukoliko se radi o prestanku dužnosti javnog službenika kao posljedica „krivične optužbe“ Ustavni sud je u ovom predmetu utvrdio da se konkretni disciplinski postupak može okarakterisati „kao *krivični*“, te je izveo zaključak da je član 6. Evropske konvencije primjenjiv.
- b. U pogledu disciplinskog postupka protiv sudija i tužilaca, Ustavni sud je u gorepomenutoj odluci donio zaključak da VSTV, iako nije sud klasične vrste, predstavlja tijelo koje se može smatrati „nezavisnim i nepristrasnim tribunalom, osnovanim na osnovu zakona“ u smislu zahtjeva iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije, te da se *odluke takvog tijela donesene u disciplinskom postupku moraju smatrati „presudama, odnosno odlukama“* u smislu člana VI/3.b) Ustava BiH i člana 15. stav 3. Poslovnika Ustavnog suda, koje Ustavni sud ima nadležnost razmatrati.
- c. Dalje, odlukom Ustavnog suda BiH broj **AP:1091/07** od 14. aprila 2010. godine, napravljena je razlika između odluka koje VSTV donosi u disciplinskim postupcima i odluka VSTV o imenovanju nosilaca pravosudne funkcije. Naime, odlučujući po apelaciji koja se odnosila na poništenje odluke o imenovanju na pravosudnu funkciju, Ustavni sud je utvrdio da se ovakva odluka, imajući u vidu da je u konkretnom slučaju VSTV BiH postupalo u granicama svog javnopravnog ovlaštenja da osigura nezavisno i nepristrasno pravosuđe, *ima smatrati odlukom nezavisnog i samostalnog organa Bosne i Hercegovine, a ne odlukom sudskog organa, te da osporena odluka nema svojstvo presude* iz čega slijedi da Ustavni sud BiH nije nadležan da odlučuje o apelaciji koja je izjavljena protiv odluke VSTV o poništenju imenovanja apelanta na dužnost tužioca.
- d. Gorenavedeni „*krivični*“ karakter disciplinskog postupka, te karakterisanje disciplinske tužbe kao „*krivične optužbe*“ (vidi tačku a.) Ustavni sud BiH potvrdio je i u svojim odlukama broj **AP:662/04** od 20.12.2005. godine, **AP:2581/05** od 30.03.2007. godine, te **AP:662/04** od 24.11.2007. godine.

- e. Međutim, u kontekstu rasprave o karakteru disciplinskog postupka Ustavni sud BiH je svojom Odlukom broj AP:**3080/09** od 25.09.2010. godine, suštinski promijenio ranije stavove i zaključio da su član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i član 6. stav 1. Evropske konvencije primjenjivi na disciplinski postupak sa aspekta garancije koje pruža „građanski“ nivo prava na pravično suđenje.

Pri tome se Ustavni sud BiH poziva na zaista ključnu odluku Evropskog suda u predmetu *Olujčić protiv Hrvatske* (Zahtjev br. 22330/05) kojom odlukom je Evropski sud zaključio „da se članak 6. primjenjuje sa svog građanskog naslova na stegovni postupak protiv podnosioca zahtjeva, uključujući i postupak povodom njegove ustavne tužbe“, tačka 44. odluke u predmetu *Olujčić protiv Hrvatske*.

Pored toga Ustavni sud BiH se poziva na stav 13. svoje odluke AP:2331/06 od 23.11.2007. godine, što ostaje nejasno, obzirom da citirana odluka u dostupnom tekstu ne tretira gornje pitanje ni na koji način, niti ista ima 13 stavova, nego 9.

Ovakav stav o građanskom karakteru disciplinskog postupka Ustavni sud je potvrdio i u svojim kasnijim odlukama (AP:**147/09** od 23.02.2012. godine, AP:**3344/12** od 5.09.2013. godine).

- f. U odluci broj AP:**147/09** Ustavni sud BiH je dao tumačenje u vezi sa pitanjem *pristrasnosti* koje je podnosilac apelacije isticao u kontekstu odlučivanja Suda BiH po žalbi protiv odluke VSTV BiH budući da VSTV BiH imenuje sve sudije i tužioce, pa tako i sudije Suda BiH. Ustavni sud BiH je podsjetio da se nepristrasnost sudija osigurava njihovim imenovanjem „doživotno“, odnosno na period do 70. godina života, te da isti u tom smislu nisu pod pritiskom izbora ili imenovanja kada odlučuju o odlukama koje je donio VSTV BiH, a u pogledu nadležnosti VSTV BiH da odlučuje o pritužbama na nosioce pravosudne funkcije, pa time i na sudije Suda BiH da ova okolnost sama po sebi ne može predstavljati razlog koji *a priori* ukazuje na pristrasnost.
- g. U vezi sa obavezom sudova da obrazlože svoje presude, a koja obaveza prema navodima apelanta nije ispoštovana, Ustavni sud BiH je zauzeo mišljenje da ova obaveza ne može biti shvaćena kao obaveza da se u presudi iznesu svi detalji i daju odgovori na sva postavljena pitanja i iznesene argumente, ali da se u obrazloženju odluke moraju navesti ja-

sni i razumljivi razlozi na kojima je odluka zasnovana.

- h. Odlukom broj AP:4101/09 od 30.03.2012. godine, Ustavni sud BiH je dao tumačenje u pogledu prava na *podnošenje žalbe Vijeću kao cjelini na odluku Drugostepene disciplinske komisije*, član 60. stav 6. Zakona o VSTV BiH zaključujući da sporna zakonska odredba:

Član 60.

Vođenje disciplinskog postupka i žalbe...

...

6) Protiv odluke Drugostepene disciplinske komisije o izricanju disciplinske mjere može se uložiti žalba Vijeću kao cjelini. Ako Vijeće ne potvrdi mjeru razrješenja, Vijeće može izreći drugu mjeru predviđenu ovim zakonom....

zbog svoje nepreciznosti ostavlja mogućnost proizvoljnosti u tumačenju za posljedicu ima pravnu nesigurnost sudija i tužilaca protiv kojih se vodi disciplinski postupak, te da se, ukoliko je pravo žalbe propisano zakonom, moraju osigurati jasne garancije za njegovu dosljednu primjenu kroz jasnu i preciznu normu. Ovakvim tumačenjem sporne zakonske odredbe praksa VSTV BiH u pogledu prava na žalbu Vijeću kao cjelini je promijenjena, te je, imajući u vidu stav Ustavnog suda BiH u ovom konkretnom predmetu da zakon treba tumačiti u korist stranke koja je u pitanju, omogućeno pravo na podnošenje žalbe Vijeću kao cjelini, bez obzira na vrstu izrečene mjere u konkretnom disciplinskom postupku.

- i. Odluka broj AP:**3344/12** od 5.09.2013. godine značajna je zbog tumačenja instituta zastarjelosti vođenja disciplinskog postupka.

Naime, članom 73. Zakona o VSTV BiH propisano je da se „*postupak za utvrđivanje disciplinske odgovornosti mora okončati u roku od godinu dana od dana podnošenja zvanične tužbe disciplinskoj komisiji, osim ukoliko se utvrdi razlog koji produženje ovog roka čini opravdanim*“.

U konkretnom predmetu pitanje zastare se postavilo nakon što je Ustavni sud BiH postupajući po apelaciji, ukinuo Odluku VSTV BiH, pri čemu je Odluka Ustavnog suda izvršena 3. jula 2012. godine, odnosno dvije (2) godine i četiri (4) dana nakon što je pokrenut disciplinski postupak.

Ustavni sud konstatuje da je obaveza VSTV BiH kao cjeline, ali i nadležnih disciplinskih komisija pred kojima se to pitanje može postaviti, da po službenoj dužnosti paze na zastarjelost vođenja disciplinskog postupka, uključujući i razmatranje da li postoji zahtjev za produženje tog roka i ispitivanje da li, u svakom konkretnom slučaju, postoje razlozi zbog kojih bi produženje tog roka bilo opravdano. Ustavni sud BiH je zaključio da je u konkretnom slučaju došlo do proizvoljne primjene materijalnog prava, što je za posljedicu imalo povredu prava na pravično suđenje.

Ovakav stav dovodi do ozbiljnog problema, obzirom na dužinu trajanja odlučivanja po apelacijama pred Ustavnim sudom BiH. Naime, sasvim je izvjesno da bi svaka ukinuta odluka dovela do nastupanja zastare, jer, iako postoji mogućnost da (kao u konkretnom predmetu) UDT podnese prijedlog za produženje roka zastare, ipak bi takav zahtjev mogao biti podnesen nakon isteka roka zastare, te je pitanje kako bi se Ustavni sud odredio u slučaju uvažavanja takvog zahtjeva.

Prilog ove knjige sadrži značajan broj odluka Ustavnog suda BiH donesenih po apelacijama koje su Ustavnom sudu BiH podnosili nosioci pravosudne funkcije. Odluke su poredane hronološki, prema datumu donošenja istih, a preuzete su sa zvanične internet stranice Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

DIO II

Izvod iz disciplinske prakse u BiH

1. Disciplinska odgovornost sudija

A. Predmeti koji su okončani Odlukama o prihvatanju Sporazuma o zajedničkoj saglasnosti o utvrđivanju disciplinske odgovornosti zaključenih između Ureda disciplinskog tužioca i tuženih sudija

Član 56. tačke 3. i 9. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH

tačka 3. očigledno kršenje obaveze ispravnog postupanja prema strankama u postupku, njihovim pravnim zastupnicima, svjedocima, ili drugim licima;

tačka 9. donošenje odluka kojim se očigledno krši zakon ili uporno i neopravdano kršenje pravila postupka.

A.1. Opis disciplinskog prekršaja:

Sudija je na ročištu u krivičnom predmetu propustio primijeniti raspoložive procesne instrumente prema optuženima koji su tužiocu upućivali ozbiljne prijetnje i uvrede iako je tužilac više puta tražio zaštitu suda te zahtijevao da navedene prijetnje i uvrede budu unesene u zapisnik jer je izostalo zvučno snimanje ročišta.

Sudija je prekršio obavezu ispravnog postupanja prema strankama u postupku i pravila krivičnog postupka, čime je počinio disciplinski prekršaj iz člana 56. tačka 3. i tačka 9. Zakona o VSTV BiH.

Sudija je također, propustio održati red u sudnici te time sačuvati dostojanstvo suda i osigurati pravično suđenje dopuštajući trojici optuženih da remete red u sudnici i ruše dostojanstvo suda, čime je ozbiljno prekršio službenu dužnost i doveo u pitanje povjerenje javnosti u nepristrasnost i kredibilitet sudstva na koji način je počinio i disciplinski prekršaj iz člana 56. tačka 23. Zakona o VSTV BiH.

Izrečena disciplinska mjera: javna opomena²⁷

Član 56. Član 56. tačka 8. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH

tačka 8. *nemar ili nepažnja u vršenju službenih dužnosti;*

A.2. Opis disciplinskog prekršaja:

Sutkinja nije uopće postupala u krivičnom predmetu u fazi „razmatranja izjave o priznanju krivice“ u periodu dužem od 4 (četiri) godine, a u kojem je nastupila apsolutna zastara krivičnog gonjenja za krivično djelo u vezi kojeg je potvrđena optužnica i od strane optuženog prihvaćena krivica, na koji način je postupila nemarno u vršenju službene dužnosti sudije.

Izrečena disciplinska mjera: javna opomena²⁸

Član 56. tačke 9. i 22. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH

tačka 9. *donošenje odluka kojim se očigledno krši zakon ili uporno i neopravdano kršenje pravila postupka;*

tačka 22. *ponašanje u sudu i izvan suda koje šteti ugledu sudijske funkcije.*

A.3. Opis disciplinskog prekršaja:

Sutkinja je računovodstvu suda naložila da joj lično izvrši isplatu naknade, a suprotno članu 1. i članu 17. Zakona o platama i drugim naknadama sudija i tužilaca u Federaciji Bosne i Hercegovine, za njen izlazak na uviđaj u 7 (sedam) parničnih i vanparničnih predmeta tog suda, a nakon što je u istim predmetima prethodno dala nalog strankama da unaprijed polože iznos troškova potrebnih za obavljanje uviđaja uvećanih za iznos navedene naknade za sudiju.

27 Odluka Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH br. 04-02-2763-7/10 od 14.10.2010. godine

28 Odluka Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH br. 04-02-1322-4/2013 od 13.5.2013. godine

Izrečena disciplinska mjera: javna opomena²⁹

Član 56. tačka 10. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH

tačka 10. neopravdano kašnjenje u izradi odluka ili u drugim radnjama u vezi s obavljanjem dužnosti sudije ili bilo kakvo drugo ponovljeno nepoštivanje dužnosti sudija;

A.4. Opis disciplinskog prekršaja:

Sudija je, postupajući u 31 (trideset jednom) krivičnom predmetu, suprotno članu 303. stav 1. Zakona o krivičnom postupku Republike Srpske, prekoračio rok za izradu presuda za vrijeme od najmanje 6 (šest) mjeseci do 2 (dvije) godine, te u svim predmetima prekršio zakonsku obavezu obavještanja predsjednika suda o prekoračenju roka u izradi presuda, što je doprinijelo dužem trajanju postupaka u navedenim predmetima, te narušilo ugled suda kod stranaka.

Izrečena disciplinska mjera: smanjenje plate za iznos od 20 % na period od 1 (jedne) godine³⁰

B. Predmeti okončani meritornim odlukama disciplinskih komisija i Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH

Član 56. tačke 6, 8, 12. i 23. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH

tačka 6. korištenje dužnosti sudije kako bi se pribavile neopravdane koristi za sebe ili za druga lica;

tačka 8. nemar ili nepažnja u vršenju službenih dužnosti;

tačka 12. omogućavanje vršenja dužnosti sudije licima koja na to nisu zakonom ovlaštena;

tačka 23. bilo kakvo drugo ponašanje koje predstavlja ozbiljno kršenje službene dužnosti ili dovodi u pitanje povjerenje javnosti u nepristrasnost i kredibilitet sudstva.

29 Odluka Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH br. 04-02-2572-5/2012 od 13.8.2012. godine

30 Odluka Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH br. 04-02-2248-4/2013 od 15.7.2013. godine

B.1. Opis disciplinskog prekršaja:

Bivši predsjednik suda (u vrijeme pokretanja i vođenja disciplinskog postupka sudija) je prema navodima disciplinske tužbe za vrijeme mandata predsjednika suda:

- a) omogućio pripravnicima-volonterima, kao i namješteniku suda da u većem broju ostavinskih predmeta u kojima je tuženi bio postupajući sudija, samostalno i bez prisustva tuženog poduzimaju procesne radnje, te održavaju ročišta na kojima su od nasljednika uzimali nasljedničke izjave i donosili rješenja o nasljeđivanju;
- b) namještenici, koja je obavljala poslove radnog mjesta daktilografa i tehničkog sekretara, a za koje pozicije je prema Pravilniku ... u pogledu stepena obrazovanja propisana srednja stručna sprema, izdao potvrde da je u Općinskom sudu u ... obavila "pripravnički staž", radila u svojstvu "pripravnika-volontera", odnosno stekla radno iskustvo na poslovima visoke stručne spreme – diplomiranog pravnika ... kao i preporuku ... za obavljanje složenijih poslova;
- c) u predmetu izvršenja krivične sankcije – izvršenja kazne zatvora u trajanju od 2 (dvije) godine i 6 (šest) mjeseci zbog krivičnog djela ubistva u pokušaju i ... donio rješenje kojim se odlaže početak izvršenja kazne zatvora osuđenom licu na period od 3 (tri) mjeseca, a koje rješenje je donio samo na osnovu molbe osuđenog lica uz koje nije dostavljen nijedan dokaz o činjenicama zbog kojih se traži odlaganje odnosno bez utvrđivanja tih činjenica.

Odluke:

1. Odlukom Prvostepene disciplinske komisije odbijena je disciplinska tužba u dijelu koji se odnosi na omogućavanje pripravnicima-volonterima poduzimanje procesnih radnji u sudskim predmetima (tačka a. u navedenom dijelu opisa disciplinskog prekršaja), dok je u ostalom dijelu utvrđena disciplinska odgovornost bivšeg predsjednika suda za počinjene disciplinske prekršaje.

2. Odlukom Drugostepene disciplinske komisije, odlučujući po žalbama UDT-a i tuženog, odbijena je žalba tuženog kao neosnovana, žalba UDT-a

je uvažena, te je odluka Prvostepene disciplinske komisije kojom je tuženi sudija oglašen odgovornim za disciplinske prekršaje iz člana 56. tačka 6, 8, 12. i 23. Zakona o VSTV-u BiH preinačena u odluci o izrečenoj disciplinskoj mjeri, u pogledu vrste disciplinske mjere.

3. Odlukom Vijeća u cjelini, odlučujući po žalbi tuženog, žalba tuženog je odbijena kao neosnovana i potvrđena je odluka Drugostepene disciplinske komisije.

Izrečena disciplinska mjera: smanjenje plate za iznos od 20% na period od šest (6) mjeseci

Iz obrazloženja odluke VSTV BiH (vijeće kao cjelina):³¹

„...Žalbena tvrdnja tuženog da u konkretnom slučaju ne može odgovarati za pogrešno tumačenje zakonske odredbe, pozivajući se pri tom na svoje nezavisno i samostalno odlučivanje kao sudije je neosnovana. Ovo iz razloga što se u ovom slučaju ne radi o primjeni, odnosno zaštiti principa slobodnog sudijskog uvjerenja prilikom odlučivanja u pojedinačnom sudskom predmetu, u kojem postoji mogućnost preispitivanja donesenih sudskih odluka kroz jasno definisan sistem pravnih lijekova, nego se radi o tome, da je tuženi za vrijeme dok je obavljao funkciju predsjednika suda, prekršio službenu dužnost na način što je suprotno zakonskim propisima omogućio vršenje dužnosti sudije osobama koje na to nisu zakonom ovlaštene...“

Član 56. tačke 8 i 10. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH

tačka 8. *nemar ili nepažnja u vršenju službenih dužnosti;*

tačka 10. *neopravdano kašnjenje u izradi odluka ili u drugim radnjama u vezi s obavljanjem dužnosti sudije ili bilo kakvo drugo ponovljeno nepoštivanje dužnosti sudija.*

B.2. Opis disciplinskog prekršaja:

Sudija je, prema navodima disciplinske tužbe, postupajući u predmetima izvršnog postupka:

31 Odluka Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH br. 04-02-115-15/2013 od 18.7.2013. godine

1. realizirao Plan rješavanja starih predmeta u procentu od 11,96;
2. zakazano ročište za prodaju nekretnina dva puta odgodio, da bi ročište bilo održano po proteku više od jedne godine i tri mjeseca od dana prvobitno zakazanog ročišta;
3. znajući da je Ustavni sud BiH prethodno donio odluku kojom je utvrđena povreda prava tražioca izvršenja na pravično suđenje u razumnom roku u ovom predmetu, dvije godine nakon dodjeljivanja predmeta u rad tuženom, a tri godine nakon donošenja navedene odluke Ustavnog suda, donio naredbu za dostavljanje nalaza vještaka strankama, nakon čega u periodu dužem od jedne godine i osam mjeseci nije poduzeo daljnje radnje u predmetu;
4. donio odluku o prekidu postupka, propustivši da meritorno odluči o prigovoru izvršenika;
5. pozvao tražioca izvršenja da dostavi adresu izvršenika po proteku više od jedne godine i tri mjeseca od dana kada je sudski izvršilac ustanovio da izvršenik ne stanuje na adresi navedenoj u rješenju o izvršenju;
6. donio zaključak kojim se sudski vještak poziva da dostavi dopunjeni nalaz ne određujući rok vještaku, te premda vještak nije dostavio dopunu nalaza po proteku više od jedne godine i tri mjeseca od dana donošenja zaključka, propustio da zatraži pismeno izjašnjenje stranaka i odredi drugog vještaka;
7. po proteku više od devet mjeseci od prijema žalbe istu odbacio kao nedopuštenu;
8. naredio dostavu rješenja o izvršenju izvršeniku po proteku više od šest mjeseci od njegovog donošenja i naređenog dostavljanja drugoj strani.

Navedenim radnjama (od tačke 1. do tačke 8.) sudija je počinio disciplinski prekršaj iz člana 56. tačka 8. Zakona o VSTV BiH (*nepažnja u vršenju službenih dužnosti*);

9. donio rješenje o izvršenju po proteku više od jedne godine i tri mjeseca od dana prijema prijedloga za izvršenje;
10. donio rješenje o izvršenju po proteku više od šest mjeseci od dana kada mu je predmet raspoređen u rad;

11. donio rješenje po prigovoru po proteku više od dvije godine od dana dostavljenog odgovora na prigovor;
12. propustio da donese rješenje po prigovoru po proteku najmanje jedne godine i dva mjeseca od kada mu je predmet raspoređen u rad;
13. po proteku više od 10 mjeseci od dana prijema žalbe na rješenje naredio da se žalba dostavi drugoj strani na odgovor i
14. nakon proteka više od sedam mjeseci od dana prijema žalbe na rješenje kojim se odbija prigovor naredio da se žalba dostavi drugoj strani na odgovor.

Gore navedenim radnjama (od tačke 9. do tačke 14.), sudija je počinio disciplinski prekršaj iz člana 56. tačka 10. Zakona o VSTV BiH (*neopravdano kašnjenje u izradi odluka ili u drugim radnjama u vezi s obavljanjem dužnosti sudije*).

Odluke:

1. Odlukom Prvostepene disciplinske komisije tuženi je oglašen odgovornim za disciplinske prekršaje za devet tačaka i to za tačke 1,2,3,6. i 8, (opisa disciplinskog prekršaja) oglašen je odgovornim za disciplinski prekršaj iz člana 56. tačke 8. Zakona o VSTV BiH (*nepažnja u vršenju službenih dužnosti*), a za tačke 11,12,13. i 14, oglašen je odgovornim za disciplinski prekršaj iz člana 56. tačke 10. Zakona o VSTV BiH (*neopravdano kašnjenje u izradi odluka ili u drugim radnjama u vezi s obavljanjem dužnosti sudije*). Odlukom je disciplinska tužba odbijena u dijelu koji se odnosi na tačke 4, 5, 7, 9. i 10. (opisa disciplinskog prekršaja).

2. Drugostepena disciplinska komisija je, djelimično uvažavajući žalbu Ureda disciplinskog tužioca i odbijajući žalbu tuženog, preinačila odluku Prvostepene disciplinske komisije u dijelu kojim se odbija disciplinska tužba, na način, da se tuženi oglašava odgovornim za disciplinski prekršaj iz člana 56. tačka 8. Zakona o VSTV BiH (*nepažnja u vršenju službenih dužnosti*) iz tačke 5. i 7. (opisa disciplinskog prekršaja) odluke Prvostepene disciplinske komisije odnosno disciplinske tužbe.

Izrečena disciplinska mjera: javna opomena.

Iz obrazloženja odluke Drugostepene disciplinske komisije:³²

tačka 3.

„... po ocjeni ove Komisije Prvostepena disciplinska komisija pravilno utvrdila, da nepreduzimanje radnji u periodu dužem od jedne godine i osam mjeseci u predmetu u kojem je odlukom Ustavnog suda BiH utvrđena povreda prava stranke u postupku na pravično suđenje, predstavlja nepažljivo vršenje sudijske dužnosti tuženog i da ne postoje okolnosti koje bi isključivale disciplinsku odgovornost tuženog u konkretnom slučaju.“

tačka 6.

„...U vezi sa žalbenim prigovorom Tuženog da je u konkretnom predmetu naplaćeno potraživanje u cjelosti i da nije bilo štetnih posljedica, po ocjeni ove Komisije nije od značaja za utvrđivanje odgovornosti tuženog za nepažljivo postupanje u konkretnom predmetu“

tačka 7.

„...Kod ovakvog utvrđenja, sasvim je irelevantno, pitanje pravilnosti odluke o odbačaju žalbe kao nedopuštene... Ovo iz razloga što radnju izvršenja ovog disciplinskog prekršaja predstavlja nemar i nepažnja u vršenju službene dužnosti, a nedonošenje rješenja po žalbi u periodu dužem od devet mjeseci u konkretnom slučaju, nesumnjivo predstavlja nepažljivo postupanje u vršenju dužnosti sudije.“

Član 56. tačke 9. i 10. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH

tačka 9. donošenje odluka kojim se očigledno krši zakon ili uporno i neopravdano kršenje pravila postupka;

tačka 10. neopravdano kašnjenje u izradi odluka ili u drugim radnjama u vezi s obavljanjem dužnosti sudije ili bilo kakvo drugo ponovljeno nepoštivanje dužnosti sudija.

32 Odluka Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH br. 04-02-1498-12/2012 od 1.11.2012. godine

B.3. Opis disciplinskog prekršaja:

Sudija je u četiri navrata u istom predmetu radnog spora za koju vrstu predmeta je članom 420. Zakona o parničnom postupku FBiH propisana hitnost u postupanju, po zaprimanju odluka drugostepenog suda kojima se prvostepena presuda ukida i predmet vraća prvostepenom sudu na ponovni postupak, 4 (četiri) puta, suprotno članovima 227. i 228. Zakona o parničnom postupku FBiH, donio presude bez održavanja pripremnog ročišta ili glavne rasprave, kako je to naloženo pomenutim odlukama drugostepenog suda.

Sudija je dakle, u istom predmetu *donio više odluka kojima je prekršio zakon i uporno i neopravdano kršio pravila postupka* te istovremeno takvim postupanjem iskazao *ponovljeno nepoštivanje dužnosti sudije*, koje je rezultiralo neopravdanim odugovlačenjem postupka u predmetu radnog spora.

Odluke:

1. Odlukom Prvostepene disciplinske komisije tuženi je oglašen odgovornim za navedene disciplinske prekršaje.
2. Odlukom Drugostepene disciplinske komisije, odlučujući po žalbi tuženog, žalba tuženog je odbijena kao neosnovana i potvrđena je prvostepena odluka.

Izrečena disciplinska mjera: smanjenje plate za iznos od 10 % na period od 10 mjeseci

Iz obrazloženja odluke Drugostepene disciplinske komisije:³³

„...Ova Komisija cijeni da je u konkretnom slučaju prvostepeni sud bio u obavezi da postupi po uputama drugostepenog suda, ne upuštajući se u ocjenu cjelishodnosti takvih uputa drugostepenog suda, bez obzira koliko prvostepeni sud bio uvjeren u ispravnost svojih zaključaka o suvišnosti izvođenja radnji i raspravljanja spornih pitanja na koje je ukazao drugostepeni sud. Dakle, prvostepeni sud je dužan da brzo i efikasno sprovede sve parnične radnje i raspravi sva sporna pitanja na koja je ukazao drugostepeni sud.“

33 Odluka Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH br. 04-02-645-10/2012 od 26.4.2012. godine

„...ova Komisija cijeni, da je Prvostepena disciplinska komisija izvela pravilan zaključak, tako što je prethodno utvrdivši činjenice, da je Tuženi u periodu od 17.7.2009. godine do 13.7.2010. godine, u istom predmetu nepoštujući dužnosti sudije da postupi po uputama višeg suda, četiri puta donio presude bez održavanja pripremnog ročišta ili glavne rasprave, a kako je to naloženo pomenutim odlukama drugostepenog suda, narušio načelo ekonomičnosti postupka, obzirom da je takvim postupanjem, odnosno neopravdanim odugovlačenjem postupka iskazao ponovljeno nepoštivanje dužnosti sudije iz člana 56. stav 1. tačka 10. Zakona o VSTV BiH.“

Član 56. tačke 6, 15. i 22. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH

tačka 6. korištenje dužnosti sudije kako bi se pribavile neopravdane koristi za sebe ili za druga lica;

tačka 15. davanje bilo kakvih komentara, dok se predmet ne riješi na sudu, za koje se opravdano može očekivati da mogu ometati ili štetiti pravičnom postupku ili suđenju, ili nepoduzimanje odgovarajućih koraka kako bi se osiguralo da se njemu podređeni uposlenici suda također suzdrže od davanja komentara;

tačka 22. ponašanje u sudu i izvan suda koje šteti ugledu sudijske funkcije.

B.4. Opis disciplinskog prekršaja:

Predsjednik suda je prema navodima disciplinske tužbe:

- a. Ostvario komunikaciju koja ne priliči nosiocu pravosudne funkcije, kako slijedi:
 - i. komunicirao sa čelnikom izvršne vlasti i dužnosnikom političke stranke o pitanju njegovog razrješenja sa pozicije koju navedeno lice obavlja od strane skupštine, kao i o stavovima zastupnika i raspodjeli glasova među zastupnicima o ovom pitanju;

- ii. sastao se u interesu čelnika izvršne vlasti sa zastupnikom u skupštini i predstavnikom stranke i sa istim razgovarao o pitanju razrješenja gradonačelnika;

(član 56. tačka 6. i 22. Zakona o VSTV BiH)

- iii. više puta na neprimjeren način putem telefona informirao nosioce izvršne vlasti o promjenama i statusu predmeta koji su u toku pred sudom, a za koje predmete su spomenuta lica pokazala interes (član 56. tačka 22. Zakona o VSTV BiH) i

- iv. komunicirao u više navrata telefonskim putem s direktorom ... radi urgiranja u pogledu rješavanja predmeta imovinsko-pravne prirode iz nadležnosti tog izvršnog organa u korist porodice koja je bliska njegovoj porodici

(član 56. tačka 6. Zakona o VSTV BiH).

- b. U javnosti i medijima u više navrata davao neprikladne izjave i komentare o predmetima u kojima je postupak bio u toku, pri čemu je iznosio svoj lični stav i negativan sud o postupanju tužilaštva i policije, te javno izrazio sumnju u zakonitost poduzetih službenih radnji (član 56. tačka 15. i 22. Zakona o VSTV BiH).

Odluke:

1. Odlukom Prvostepene disciplinske komisije odbijena je disciplinska tužba u dijelu tačke a) dok je za disciplinski prekršaj opisan pod tačkom b) tuženi oglašen odgovornim za disciplinski prekršaj iz člana 15. (*davanje bilo kakvih komentara, dok se predmet ne riješi na sudu, za koje se opravdano može očekivati da mogu ometati ili štetiti pravičnom postupku ili suđenju*) i 22. (*ponašanje u sudu i izvan suda koje šteti ugledu sudijske funkcije*) Zakona o VSTV BiH.

2. Odlukom Drugostepene disciplinske komisije, kojom je uvažena žalba UDT-a koja se odnosila na vrstu izrečene disciplinske mjere, a odbijena kao neosnovana žalba tuženog, preinačena je prvostepena odluka u pogledu izrečene disciplinske mjere.

Izrečena disciplinska mjera: javna opomena

Iz obrazloženja odluke Drugostepene disciplinske komisije:³⁴

„...Žalitelj pravilno primjećuje da se u disciplinskom postupku supsidijarno primjenjuju odredbe Zakona o parničnom postupku, a ne odredbe Zakona o krivičnom postupku. Međutim, on pri tome ispušta iz vida odredbu člana 68. stav 1. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom Vijeću BiH, koja propisuje da se disciplinski postupak vodi na pravičan način.

Kada je u pitanju dokazni postupak, jedan od aspekata pravičnosti svakako je i pitanje zakonitosti pribavljanja dokaza. Odredbe ZPP-a ne daju odgovor na ovo pitanje, a u pravnoj doktrini prevladava stav da nije dopušteno izvođenje dokaza (audio snimak) koji je stranka pribavila na nedopušten način, ako se druga stranka zbog toga protivi njegovoj upotrebi. Ovo zbog toga jer je takav dokaz pribavljen povredom prava ličnosti, koje je zajamčeno ustavom.

Za razliku od ZPP-a, odredbe ZKP-a nude odgovor na predmetno sporno pitanje, pa je Prvostepena disciplinska komisija, radi poštivanja zahtjeva pravičnosti postupka, to pitanje pravilno razmatrala i u svjetlu relevantnih odredaba ZKP BD.“

„...Imajući u vidu da je tuženi neovlašteno prisluškivan (bez naredbe suda), te da je uvidom u transkript predmetnih razgovora Drugostepena disciplinska komisija utvrdila da sadržaj razgovora tuženog sa licima koja su navedena u disciplinskoj tužbi i transkriptu razgovora nije u bilo kakvoj vezi sa krivičnim djelima koja su ovim licima stavljaju na teret (*zlouptreba službenog položaja ili ovlaštenja* iz člana 377. KZ BD BiH, te krivično djelo *Krivotvorenje službene isprave* iz člana 383. KZ BD BiH), Komisija smatra da se na ovakvom dokazu ne može zasnivati odluka ni u sudskom ni u disciplinskom postupku, te je u tom dijelu valjalo žalbu tužitelja odbiti kao neosnovanu.“

Po prijedlogu UDT-a u navedenom postupku je bila isključena javnost tokom trajanja disciplinskog postupka.

34 Odluka Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH br. 04-02-897-3/2013 od 27.2.2013. godine

Član 56. tačka 23. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH

tačka 23. bilo kakvo drugo ponašanje koje predstavlja ozbiljno kršenje službene dužnosti ili dovodi u pitanje povjerenje javnosti u nepristrasnost i kredibilitet sudstva;

B.5. Opis disciplinskog prekršaja:

Sudija je u svom uredu u ime stranke – prvotuženog u parničnom predmetu u kojem je postupajući sudija, u prisustvu prvotuženog i drugotužene, sačinio odgovor na tužbu diktirajući zapisničaru sadržaj podneska koji je stranka potom predala u pisarnicu suda.

Odluke:

1. Odlukom Prvostepene disciplinske komisije tuženi je oglašen odgovornim za disciplinski prekršaj iz člana 23. Zakona o VSTV BiH.
2. Odlukom Drugostepene disciplinske komisije, odlučujući po žalbi sudije, odbijena je žalba kao neosnovana i potvrđena je prvostepena odluka.
3. Odlukom Vijeća, odlučujući po žalbi tuženog, odbijena je kao neosnovana žalba tuženog i potvrđena je drugostepena odluka.

Izrečena disciplinska mjera: javna opomena

Iz obrazloženja odluke Vijeća (kao cjeline):³⁵

„...Ne stoji žalbeni prigovor u pogledu opisa djela. Disciplinski prekršaj iz člana 57. tačka 23. Zakona o VSTV-u BiH je propisan kao opšta inkriminacija (bilo kakvo drugo ponašanje) ukoliko se u radnjama prekršioca ne stiče neki od predhodna 22 konkretizovana opisana prekršaja. Ovaj prekršaj je prema zakonodavcu očigledno dat na kraju kao alternativa ukoliko se neka neprikladna radnja disciplinskog prekršitelja ne može konkretno podvesti pod jedan od nabrojanih prekršaja člana 57. od tačke 1-22. citiranog zakona. Iz navedenih razloga valjalo je odbiti ovaj žalbeni prigovor tuženog.„

35 Odluka Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH br. 04-02-1152-4/2013 od 24.4.2013. godine

2. Disciplinska odgovornost tužilaca

A. *Predmeti koji su okončani Odlukama o prihvatanju Sporazuma o zajedničkoj saglasnosti o utvrđivanju disciplinske odgovornosti zaključenih između Ureda disciplinskog tužioca i tuženih tužilaca*

Član 57. tačka 9. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH

tačka 9. *neopravdano kašnjenje u provođenju radnji u vezi s vršenjem dužnosti tužioca ili bilo kakvo drugo ponovljeno nepoštivanje dužnosti tužioca;*

A.1. Opis disciplinskog prekršaja:

Tužilac je neopravdano kasnio u provođenju tužilačkih radnji tako što je postupajući u predmetu u fazi istrage, u periodu od 3 (tri) godine, poduzeo samo jednu procesnu radnju, odnosno izdao naredbu da se ponovi poziv oštećenog radi saslušanja u svojstvu svjedoka, a koju procesnu radnju je poduzeo nekoliko dana nakon što je Ured disciplinskog tužioca od tuženog zatražio informaciju o statusu predmeta.

Protiv tuženog je tokom disciplinskog postupka podnesena još jedna disciplinska tužba zbog istog disciplinskog prekršaja: Tužilac je bez objektivnog razloga kasnio u donošenju tužilačke odluke u periodu dužem od 2 (dvije) godine, a nakon što je okončao istragu u predmetu.

Ured disciplinskog tužioca je podnio prijedlog za spajanje 2 (dva) navedena disciplinska postupka, nakon čega je zaključen sporazum o zajedničkoj saglasnosti o utvrđivanju disciplinske odgovornosti u oba navedena predmeta zbog disciplinskog prekršaja iz člana 57. tačka 9. Zakona o VSTV BiH.

Odluka: Postupak je okončan Odlukom Prvostepene disciplinske komisije kojom je prihvaćen Sporazum o zajedničkoj saglasnosti o utvrđivanju disciplinske odgovornosti u oba navedena predmeta.

Izrečena disciplinska mjera: javna opomena³⁶

36 Odluka Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine br. 04-02-1761-4/2012 od 14.6.2012. godine

tačka 10. upuštanje u neprimjerene kontakte sa sudijom ili strankama u postupku;

tačka 23. bilo kakvo drugo ponašanje koje predstavlja ozbiljno kršenje službene dužnosti ili dovodi u pitanje povjerenje javnosti u nepristrasnost i kredibilitet tužilaštva.

A.2. Opis disciplinskog prekršaja:

Glavni tužilac je za vrijeme trajanja sudske zabrane raspolaganja finansijskim sredstvima izrečene pravnom licu po prijedlogu tužilaštva, u više navrata, izvan službenih prostorija, ostvarivao telefonske, posredne i neposredne kontakte sa ovlaštenim licem i vlasnikom ovog pravnog lica, koje se nalazilo pod sankcijama Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda.

UDT je u navedenom predmetu pokrenuo postupak razrješenja te je, po prijedlogu UDT-a, odlukom Prvostepene disciplinske komisije, od dana pokretanja postupka do dana donošenja odluke kojom se prihvata sporazum o zajedničkoj saglasnosti o utvrđivanju disciplinske odgovornosti, bilo na snazi i privremeno udaljenje od vršenja funkcije u trajanju od 10 (deset) mjeseci i 14 (četrnaest) dana.

Po prijedlogu UDT-a u navedenom postupku je bila isključena javnost na pripremnom i ročištu za glavnu raspravu, odnosno tokom trajanja disciplinskog postupka u kojem je postignuta saglasnost između UDT-a i tuženog o zaključivanju sporazuma o zajedničkoj saglasnosti i o utvrđivanju disciplinske odgovornosti tuženog.

Izrečena disciplinska mjera:

- a) premještanje sa mjesta glavnog tužioca na mjesto tužioca
- b) smanjenje plate za iznos od 10 % na period od 3 mjeseca³⁷

37 Odluka Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH br. 04-02-448-19/2012 od 14.5.2012. godine

Član 57. tačka 22. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH

tačka 22. *ponašanje u sudu ili tužilaštvu i izvan suda ili tužilaštva koje šteti ugledu tužilačke funkcije;*

A.3. Opis disciplinskog prekršaja:

Tužilac je na redovnom sastanku tužilaca iznosio nedolične izjave rječnikom neprimjerenim nosiocu tužilačke funkcije u vezi političke partije i njenog predstavnika, nakon čega je nedoličnim psovkaama ispoljio negativan odnos prema izjavama članova iste političke partije emitiranim u programu televizije, a povodom postupanja tuženog u krivičnom predmetu koji se odnosi na krivičnom djelo ubistva predsjednika ove političke partije, u kojem predmetu je tuženi podigao i zastupao optužnicu.

Izrečena disciplinska mjera: smanjenje plate za iznos od 10 % na period od 9 (devet) mjeseci.³⁸

Član 57. tačke 22. i 23. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH

tačka 22. *ponašanje u sudu ili tužilaštvu i izvan suda ili tužilaštva koje šteti ugledu tužilačke funkcije;*

tačka 23. *bilo kakvo drugo ponašanje koje predstavlja ozbiljno kršenje službene dužnosti ili dovodi u pitanje povjerenje javnosti u nepristrasnost i kredibilitet tužilaštva.*

A.4. Opis disciplinskog prekršaja:

Tužilac je :

- u prisustvu saslušanog svjedoka i drugih lica ispred zgrade tužilaštva dao naredbu da se pocijepa zapisnik o saslušanju svjedoka;
- sačinio i dostavio tužiocima i uposlenicima tužilaštva lažno uputstvo za koje je predstavljeno da je doneseno od strane glavnog tuži-

38 Odluka Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine br. 04-02-427-6/2012 od 29.2.2012. godine

oca, pri tome zloupotrebjavajući službeni memorandum tužilaštva i krivotvoreći broj upisnika i datum;

- koristeći oznaku drugog predmeta tužilaštva uputio Državnoj agenciji ... zahtjev za provođenje aktivnosti protivno stavu rukovoditelja odjela, da to tužilaštvo nije stvarno nadležno za određeno postupanje u konkretnom slučaju, kao i da je u vezi konkretnog slučaja formiran drugi predmet kojim je zadužen rukovoditelj odjela i
- službene dokumente tužilaštva dostavio medijima, koje su mediji i objavili.

Odluka: Postupak je okončan donošenjem odluke Prvostepene disciplinske komisije za tužioce, kojom se prihvata u cjelini Sporazum o zajedničkoj saglasnosti o utvrđivanju disciplinske odgovornosti kojim sporazumom je postignuta saglasnost da UDT, u skladu sa svojim ovlaštenjima, odustane od zahtjeva za utvrđivanje disciplinske odgovornosti Tuženog u pogledu činjenica navedenih pod tačkom c. i d, nakon čega je tužilac prihvatio odgovornost za disciplinski prekršaj iz tačke a. i b.

Izrečena disciplinska mjera: smanjenje plate za iznos od 10 % na period od 6 (šest) mjeseci³⁹

B. *Predmeti okončani meritornim odlukama disciplinskih komisija i Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH*

Član 57. tačke 8. i 9. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH

tačka 8. nemar ili nepažnja u vršenju službenih dužnosti;

tačka 9. neopravdano kašnjenje u provođenju radnji u vezi s vršenjem dužnosti tužioca ili bilo kakvo drugo ponovljeno nepoštivanje dužnosti tužioca.

B.1. Opis disciplinskog prekršaja:

U periodu od 5 (pet) godina tužilac je propustio poduzeti procesne radnje u 5 (pet) predmeta kojima je, između ostalih predmeta bio zadužen, usljed čega je nastupila apsolutna i relativna zastara krivičnog gonjenja za prijav-

³⁹ Odluka Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine br. 04-02-2928-5/2012 od 2.10.2012. godine

ljena krivična djela, te u još 2 (dva) predmeta također nije uopće postupao u periodu dužem od 2 (dvije) godine (koliko je bio zadužen tim predmetima), nakon čega su isti presignirani tužiteljici. Po preuzimanju ova dva (2) predmeta u rad, tužiteljica je također propustila predmete uzeti u rad u naredne 4 (četiri) godine, a u kojem periodu je nastupila apsolutna zastara krivičnog gonjenja i u navedena 2 (dva) predmeta.

U ovom predmetu, Ured disciplinskog tužioca je, prvi put, jednom disciplinskom tužbom pokrenuo disciplinski postupak protiv dva tužioca.

Odluke:

1. Odlukom Prvostepene disciplinske komisije tuženi su oglašeni odgovornima za disciplinski prekršaj iz člana 57. tačka 8. nemar ili nepažnja u vršenju službenih dužnosti i za disciplinski prekršaj iz tačke 9. u dijelu „neopravdano kašnjenje u provođenju radnji u vezi s vršenjem dužnosti tužioca“, dok je odbijena disciplinska tužba u dijelu prekršaja “ili bilo kakvo drugo ponovljeno nepoštivanje dužnosti tužioca”.

2. Odlukom Drugostepene disciplinske komisije odbijene su žalbe tuženih kao neosnovane i potvrđena je prvostepena odluka.

3. Odlukom Vijeća kao cjeline odbijene su žalbe tuženih kao neosnovane i potvrđena je prvostepena odluka.

Iz odluke Vijeća:⁴⁰

„...Vijeće u cijelosti prihvaća stav Drugostepene disciplinske komisije o neosnovanosti žalbenog prigovora da na strani tuženih nedostaje voljni element za počinjenje disciplinskog prekršaja za koji su oglašeni odgovornim. Naime, tuženi su znali da su zaduženi navedenim predmetima, isti su im dodjeljeni u rad i bili su svjesni da će usljed njihovog nepostupanja u zaduženim predmetima u tako dugom vremenskom periodu doći do obustavljanja istrage protiv osumnjičenih zbog nastupanja zastarjelosti krivičnog gonjenja.

Ovo posebno, kada se ima u vidu da Zakon o VSTV-u BiH koji u članu 54. propisuje da su tužioci disciplinski odgovorni za zakonom propisane disciplinske prekršaje koje su učinili s umišljajem ili iz nehata.“

40 Odluka Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine br. 04-02-357-9/2013 od 20.6.2013. godine

tačka 19. namjerno davanje lažne, obmanjive ili nedovoljne informacije u vezi s prijavama za radno mjesto, disciplinskim stvarima, pitanjima unapređenja i napredovanja u službi ili bilo kojim drugim pitanjima koja su u nadležnosti Vijeća;

B.2. Opis disciplinskog prekršaja:

Tužilac je u prijavi za mjesto sudije ili tužioca koju je podnio 6.8.2010. godine Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine, pozivajući se na istu prijavu podnesenu 13.1.2003. godine, naveo da nije bilo promjena u podacima u pogledu krivične osuđivanosti, iako je znao da je presudom ... suda ... od 1.6.2004. godine osuđen zbog krivičnog djela lažnog predstavljanja iz člana 384. stav 1. KZ RS i presudom ... suda u ... od 11.1.2006. godine osuđen zbog krivičnih djela prevare u službi iz člana 339. stav 1. KZ RS, falsificiranja ili uništenja službene isprave iz člana 366. stav 1. KZ RS, pronevjere iz člana 338. stav 1. KZ RS i zloupotrebe položaja ili ovlaštenja iz člana 337. stav 3. KZ RS, prikrivajući tako da je bio u sukobu sa zakonom i onemogućivši time Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine da raspoláže potpunim podacima u postupku odlučivanja povodom podnesene prijave za mjesto sudije ili tužioca.

Odluke:

1. Odlukom Prvostepene disciplinske komisije tuženi je oglašen odgovornim za navedeni prekršaj i razriješen od dužnosti tužioca.
2. Odlukom Drugostepene disciplinske komisije, odbijena je žalba tuženog kao neosnovana i potvrđena je prvostepena odluka.
3. Odlukom Vijeća kao cjeline odbijena je žalba tuženog kao neosnovana i potvrđena je prvostepena odluka.

UDT je u navedenom predmetu pokrenuo postupak razrješenja te je, po prijedlogu UDT-a, odlukom Prvostepene disciplinske komisije, od dana pokretanja postupka do dana donošenja konačne odluke bilo na snazi i privremeno udaljenje od vršenja funkcije.

Iz Odluke Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH (vijeća kao cjeline):⁴¹

“Vijeće u potpunosti prihvata stav Drugostepene disciplinske komisije koja je razmatrajući isti prigovor, ispitala odluku o disciplinnoj mjeri i ocijenila da je izrečena disciplinska mjera u srazmjeri sa težinom disciplinskog prekršaja i stepenom disciplinske odgovornosti tuženog, te dala mjerodavno obrazloženje za ovakav stav u svojoj odluci.”

Član 57. tačka 1, 22. i 23. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH

tačka 1. *povreda načela nepristrasnosti;*

tačka 22. *ponašanje u sudu ili tužilaštvu i izvan suda ili tužilaštva koje šteti ugledu tužilačke funkcije;*

tačka 23. *bilo kakvo drugo ponašanje koje predstavlja ozbiljno kršenje službene dužnosti ili dovodi u pitanje povjerenje javnosti u nepristrasnost i kredibilitet tužilaštva.*

B.3. Opis disciplinskog prekršaja:

Tužilac se u ugostiteljskom objektu i putem telefona, jedan dan nakon donošenja nepravomoćne presude u krivičnom predmetu u kojem je postupajući tužilac, upustio u razgovor o statusu predmeta sa bliskim srodnicima – roditeljima optuženog, nakon čega je propustio podnijeti žalbu na sudsku presudu kojom je optuženom izrečena uslovna osuda, iako su istom licu ranije izrečene uslovne osude za slična krivična djela i prema kojem licu je tekao period provjere po ranijoj uslovnoj osudi.

Odluke:

1. Odlukom Prvostepene disciplinske komisije tuženi je oglašen odgovornim za počinjene disciplinske prekršaje iz člana 57. tačke 22. i 23. Zakona o VSTV BiH dok je u odnosu na disciplinski prekršaj iz člana 57. tačka 1. Zakona o VSTV BiH disciplinska tužba odbijena.

Odlukom Drugostepene disciplinske komisije, odlučujući po žalbi UDT i tuženog, uvažena je djelimično žalba tuženog dok je žalba UDT-a odbijena

⁴¹ Odluka Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine br. 04-02-821-11/2011 od 7.6.2011. godine

kao neosnovana, preinačena je odluka Prvostepene disciplinske komisije u dijelu pravne kvalifikacije počinjenih disciplinskih prekršaja te je tuženi oglašen odgovornim samo za disciplinski prekršaj iz člana 57. tačka 22. Zakona o VSTV BiH dok je u odnosu na disciplinske prekršaje iz člana 57. tačka 23. Zakona o VSTV BiH disciplinska tužba odbijena. U odnosu na izrečenu disciplinsku mjeru odluka je preinačena u pogledu visine izrečene disciplinske mjere.

Izrečena disciplinska mjera: smanjenje plate za 20 % na period od godinu dana

UDT je u navedenom predmetu pokrenuo postupak razrješenja te je, po prijedlogu UDT-a, odlukom Prvostepene disciplinske komisije, od dana pokretanja postupka do dana donošenja drugostepene odluke bilo na snazi i privremeno udaljenje od vršenja funkcije u trajanju od 5 (pet) mjeseci i 20(dvadeset) dana.

Iz odluke Drugostepene disciplinske komisije:⁴²

„...naprijed opisane poduzete radnje narušavaju tužilačke standarde ponašanja i bez sumnje predstavljaju ponašanje izvan tužilaštva koje šteti ugledu tužilačke funkcije. Pravilnost takvog zaključka se ne može dovesti u pitanje žalbenom tvrdnjom da je situacija u kojoj se tuženi našao bila zadesna i da se nije najbolje snašao. Životna i profesionalna zrelost (kako se to ističe i kroz prvostepenu odluku), ne opravdava postupanje tuženog. Razlozi kojim tuženi opravdava svoje postupanje su potpuno irelevantni sa aspekta utvrđivanja odgovornosti za navedeni disciplinski prekršaj. Tužilac je dužan da se pridržava najviših moralnih standarda u svakoj životnoj situaciji, čuvajući integritet i dolično ponašanje u profesionalnom i privatnom životu, te općenito izbjegavati neprikladne postupke i situacije, kao i što mora biti svjestan i prihvatiti ograničenja koja mu nameće funkcija koju obavlja. U tom smislu je pravilan zaključak Prvostepene disciplinske Komisije da je tuženi prekršio član 4. stav 1 i 2. Kodeksa tužilačke etike koji promoviše integritet i dolično ponašanje...”

„...Ova Komisija smatra da je radnja disciplinskog prekršaja već jasno i nedvosmisleno konkretizovana i opisana kao prekršaj iz člana 57. tačke 22. Zakona o VSTV BiH, te se stoga ne bi mogla ujedno kvalifikovati i kao prekršaj

42 Odluka Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine br. 04-02-178-8/12 od 11.4.2012. godine

iz tačke 23. Ovaj prekršaj je prema zakonodavcu očigledno dat na kraju kao alternativa ukoliko se neka neprimjerena radnja disciplinskog prekršitelja ne može konkretno podvesti pod jedan od nabrojanih prekršaja člana 57. od tačke 1-22. citiranog zakona, što u ovom konkretnom slučaju nije riječ. Iz navedenih razloga valjalo je uvažiti žalbu tuženog i preinačiti odluku Prvo-stepene disciplinske komisije na način da se prema tuženom odbije tužba za disciplinski prekršaj iz člana 57. tačka 23. Zakona o VSTV-u BiH.“

Predmeti u kojima nije utvrđena disciplinska odgovornost nosilaca pravosudne funkcije

Postojanje već izgrađenih i općeprihvaćenih stavova o postupanju i ponašanju nosilaca pravosudnih funkcija koji nedvojbeno predstavljaju povrede discipline u pravosudnom sistemu BiH ima svoju potvrdu i kroz broj predmeta UDT-a u kojima je disciplinska tužba odbijena kao neosnovana.

Tako je u periodu od 2009. do novembra 2013. godine disciplinska tužba u potpunosti odbijena samo u jednom predmetu, dok je u ranijem periodu taj broj bio značajno veći.

Međutim, u više slučajeva je disciplinska tužba odbijena u dijelu i to na način da je: „odbijena je disciplinska tužba u dijelu tako što je odbijena u potpunosti jedna ili više tačaka disciplinske tužbe - opisa ponašanja ili postupanja koje ne predstavlja disciplinski prekršaj (nije počinjen disciplinski prekršaj)“⁴³; „odbijena je disciplinska tužba u dijelu na način da određeno ponašanje ili postupanje ne predstavlja više disciplinskih prekršaja već jedan, ili je odbijena disciplinska tužba u dijelu jedne od više alternativno postavljenih radnji disciplinskog prekršaja (jednom radnjom nije počinjeno više disciplinskih prekršaja)“⁴⁴.

U predmetu protiv sudije, UDT je pokrenuo disciplinski postupak zbog disciplinskog prekršaja iz člana 56. tačka 9. Zakona o VSTV BiH.

U činjeničnom opisu disciplinske tužbe je navedeno da je sutkinja, suprotno odredbama Zakona o parničnom postupku RS, propustila u parničnom postupku pozvati tužioca da sudu dostavi tužbu u dovoljnom broju primjerala za stranku i za sud, kao i da je propustila dostaviti tužbu na odgovor tuženom te da je donijela presudu bez prethodnog obavljanja navedenih parničnih radnji. Navedena presuda je odlukom višeg suda ukinuta i predmet je vraćen na ponovni parnični postupak sa, između ostalog, uputom prvostepenom sudu da dostavi tužbu tuženom na odgovor, nakon čega je sutkinja u ponovljenom postupku zakazala pripremno ročište koje je po prigovoru tuženog opozvala, a potom ponovo propustila pozvati tužioca

43 vidi Disciplinska odgovornost sudija pod tačkom B.2. B.4.

44 vidi Disciplinska odgovornost tužilaca pod tačkom B.1. B.3

da dostavi sudu tužbu u dovoljnom broju primjeraka te je umjesto parnične stranke dostavila fotokopije tužbe i priloga načinjene od strane suda.

Odluka: Disciplinska tužba je odbijena kao neosnovana.

Ured disciplinskog tužioca je izjavio žalbu na odluku Prvostepene disciplinske komisije. Odlučujući po žalbi, Drugostepena disciplinska komisija je odbila istu kao neosnovanu i potvrdila odluku Prvostepene disciplinske komisije.

Iz obrazloženja odluke Drugostepene disciplinske komisije:⁴⁵

“... nesporno je da prethodno ispitivanje tužbe predstavlja obaveznu parničnu radnju suda, tokom koje sud ispituje da li tužba ima formalne nedostatke i da li postoje procesne pretpostavke za vođenje parničnog postupka. U formalne nedostatke tužbe spada i njena predaja sudu u nedovoljnom broju primjeraka za sud i protivnu stranku (član 334. stav 6. ZPP RS), koji nedostatak je sud dužan otkloniti na način propisan odredbom člana 336. stav 4. ZPP RS, pozivajući tužioca da u određenom roku podnese tužbu u dovoljnom broju primjeraka, pod prijetnjom odbacivanja tužbe.

Obaveznu parničnu radnju suda predstavlja i dostavljanje tužbe tuženom na odgovor (član 69. ZPP RS). Smisao ove parnične radnje, između ostalog, je da tuženi sazna za tužbu i da mu se omogući da se izjasni o zahtjevu tužioca i na taj način ostvari pravo na izjašnjavanje u postupku, odnosno ostvari svoje ustavno pravo na pravnu zaštitu.

⁴⁶Tačno je da je tužena sutkinja ..., u konkretnom slučaju, nepravilno primijenila odredbe članova 334. stav 6, 336. stav 4. i 69. ZPP RS, ali tom nepravilnom postupanju disciplinski tužilac pogrešno pridaje značaj disciplinskog prekršaja iz člana 56. tačka 9. Zakona o VSTV BiH.

Iz činjeničnih utvrđenja Prvostepene disciplinske komisije, proizilazi:

- da je sporni parnični postupak pokrenut tužbom od 25.2.2005. godine;
- da su stranke po dopisu suda od 19.9.2006. godine pristale da se spor pokuša riješiti medijacijom, koja je bezuspješno pokušana u novembru 2006. godine i

⁴⁵ Odluka Visokog sudskog i tužilačkog Vijeća BiH br. 04-2-197-5/2013 od 25.3.2013. godine

⁴⁶

- da je do tog momenta nesporno tužba dostavljena tuženom od strane tužioca, koji je 27.11.2006. godine sudu podnio pismeni odgovor na tužbu i protivtužbu.

U iznesenoj činjeničnoj situaciji nema osnova za zaključak da su propusti suda, odnosno tužene sutkinje ..., imali za posljedicu onemogućavanje stranke (tuženog) da se izjasni o zahtjevu tužioca i da raspravlja u parnici. Tuženi se upustio u raspravljanje podnošenjem pismenog odgovora na tužbu i protivtužbe, pošto mu je prethodno tužba dostavljena od strane samog tužioca, pa su na taj način u postupku bile sanirane povrede odredaba parničnog postupka od strane suda.

Imajući u vidu sve okolnosti slučaja, a prije svega činjenicu da je tuženom tužba dostavljena u toku 2006. godine, nakon čega je ovaj dostavio pismeni odgovor na tužbu, kao i da je propust suda da postupi po uputi drugostepenog suda mogao imati za posljedicu, u najgorem slučaju, duže trajanje postupka najviše za jedan ili dva mjeseca, nema osnova za zaključak da se navedeni propust suda može kvalificirati kao disciplinski prekršaj iz člana 56. tačka 9. Zakona o VSTV BiH.

Suprotno rezoniranju žalioca, svaka povreda pravila postupka ne predstavlja automatski i disciplinski prekršaj, već svaku povredu pravila postupka od strane sudije treba suštinski vrednovati u svakom konkretnom postupku. U konkretnom slučaju se ne radi o dovoljno ozbiljnoj povredi pravila postupka kojima bi bilo ostvareno obilježje navedenog disciplinskog prekršaja, budući da u svim okolnostima slučaja propusti tužene ne predstavljaju uporno i neopravdano kršenje pravila postupka.“

Disciplinske mjere

Članom 58. Zakona o VSTV BiH propisane su vrste disciplinskih mjera dok su članom 59. Zakona o VSTV BiH propisani principi za njihovo određivanje.

Kao najlakša disciplinska mjera propisana je „pismena opomena koja se javno ne objavljuje“. Kod izricanja ovakvih mjera tuženim, odluke se ne objavljuju, a na eventualne upite medija i javnosti daje se odgovor o izricanju „adekvatne disciplinske mjere“. Ova mjera, uz mjere „javna opomena“ i „smanjenje plate...“ je disciplinska mjera koja se najčešće izriče nosiocima pravosudne funkcije. Što se tiče disciplinske mjere smanjenja plate, ona se izriče u rasponu od 5% do 50 %, na period od tri mjeseca do jedne godine. Kao disciplinska mjera „privremeno ili trajno upućivanje u drugi sud ili tužilaštvo“ nije izrečena u dosadašnjoj disciplinskoj praksi VSTV BiH, dok je mjera „premještanje s mjesta predsjednika suda na mjesto sudije, ili s mjesta glavnog tužioca ili zamjenika glavnog tužioca na mjesto tužioca“ izrečena u jednom disciplinskom predmetu.

Kao najteža mjera, razrješenje od dužnosti, do sada je izrečena u onim disciplinskim predmetima u kojima je utvrđen ozbiljan disciplinski prekršaj.

Mjere se mogu izricati alternativno, ali u dosadašnjoj disciplinskoj praksi čest je slučaj kumulativnog izricanja disciplinskih mjera, npr. pismena opomena i smanjenje plate, ili javna opomena i smanjenje plate, itd.

Uz šest disciplinskih mjera, Zakonom o VSTV BiH propisana je i posebna mjera učestvovanja u programima rehabilitacije, savjetovanja ili stručnog usavršavanja, a koja se može izreći umjesto ili uz jednu od šest disciplinskih mjera propisanih Zakonom o VSTV BiH. Ova posebna mjera je u dosadašnjoj disciplinskoj praksi izrečena samo jednom i to uz mjeru pismene opomene koja se javno ne objavljuje, tuženom koji je oglašen odgovornim zbog počinjenog disciplinskog prekršaja iz člana 57. tačka 22. Zakona o VSTV BiH.

U ovom disciplinskom predmetu, tuženom je stavljeno na teret da je davao nedolične komentare o polu, seksualnoj opredijeljenosti i fizičkom izgledu tužioca, da je uvredljivim i diskriminirajućim kome-

tarima seksualno uznemirio uposlenicu tužilaštva, te da se na druge načine nedolično ponašao pred većim brojem uposlenika tužilaštva u kojem je i sam obavljao funkciju tužioca.

Postupak je okončan donošenjem odluke o prihvatanju sporazuma o zajedničkoj saglasnosti o utvrđivanju disciplinske odgovornosti kojim sporazumom je tuženi priznao navedene činjenice, te su mu izrečene disciplinske mjere: pismena opomena koja se javno ne objavljuje i posebna mjera učestvovanja u programu edukacije iz oblasti Kodeksa tužilačke etike u organizaciji CEST-a FBiH.

U dosadašnjoj disciplinskoj praksi dešavalo se da se višestepenim odlukama preinači nižestepena odluka u dijelu kojim se izriče disciplinska mjera tuženom.

Tako je u predmetu protiv sudije I.O. odlukom Prvostepene disciplinske komisije tuženom izrečena disciplinska mjera javna opomena, koja odluka je preinačena odlukom Drugostepene disciplinske komisije (koja je kasnije potvrđena odlukom Vijeća) u odluci o izrečenoj mjeri, pa je tuženom sudiji izrečena disciplinska mjera smanjenje plate za iznos od 20 % na period od šest mjeseci. Ovakva odluka donesena je po žalbi Ureda disciplinskog tužioca koji je u žalbi ustvrdio da izrečena disciplinska mjera po svom značaju nije adekvatna počinjenim disciplinskim prekršajima, koje žalbene navode je Drugostepena disciplinska komisija ocijenila osnovanim te preinačila odluku u dijelu o disciplinskoj mjeri na gore navedeni način.

U predmetu protiv predsjednika suda J.G. odluka Prvostepene disciplinske komisije kojom je izrečena mjera pismena opomena koja se javno ne objavljuje preinačena je, te je tuženom za počinjeni disciplinski prekršaj izrečena disciplinska mjera javna opomena.

U pogledu principa za određivanje disciplinskih mjera, isti su postavljeni po uzoru na relevantne odredbe krivičnog prava, uz određene prilagodbe prirodi i svrsi postupka. Interesantno napomenuti je i rješenje koje je zakonodavac propisao članom 59. stav 3. a u kojem daje ovlaštenje Vijeću da privremeno udaljenje od vršenja dužnosti tretira kao mjeru za utvrđeni disciplinski prekršaj, iako isto nije propisano zakonom kao jedna od disciplinskih mjera (član 58. Zakona o VSTV BiH). Ovakvo ovla-

štenje Vijeće nije koristilo u dosadašnjoj disciplinskoj praksi, tim prije što se prijedlog za udaljenje od vršenja dužnosti podnosi onda kada se disciplinskom tužbom traži izricanje disciplinske mjere razrješenja od dužnosti, što samo po sebi kazuje da eventualno privremeno udaljenje kao disciplinska mjera ne bi bilo proporcionalno težini učinjenog disciplinskog prekršaja.

Privremeno udaljenje od vršenja dužnosti

Zakonom o VSTV BiH predviđena je obaveza i mogućnost privremenog udaljenja od vršenja funkcije sudije ili tužioca kod povrede discipline u vršenju pravosudne funkcije prije pokretanja disciplinskog postupka, istovremeno sa pokretanjem disciplinskog postupka ili nakon pokretanja disciplinskog postupka, zavisno od razloga iz kojih je suspenzija obavezna, svsishodna ili pak opravdana.

Samo u slučaju određivanja mjere pritvora prema sudiji ili tužiocu privremeno udaljenje od vršenja dužnosti je propisano kao obavezno udaljenje i traje dok se takva osoba nalazi u pritvoru.

U devetogodišnjoj praksi rada disciplinskih tijela u BiH nije zabilježen nijedan ovakav slučaj.

Privremeno udaljenje od vršenja dužnosti sudije ili tužioca, u ostalim slučajevima može biti određeno po zahtjevu UDT-a ili po zahtjevu predsjednika suda/glavnog tužioca koji je nadređen tom sudiji / tužiocu iz sljedećih razloga:

- a)* ako je protiv sudije ili tužioca pokrenuta istraga u krivičnom predmetu;
- b)* ako je protiv sudije ili tužioca nadležni tužilac podigao optužnicu za krivično djelo;
- c)* ako je protiv sudije ili tužioca pokrenut postupak razrješenja i
- d)* ako je vršenje službenih dužnosti otežano zbog sudijinog ili tužiočevog mentalnog, emocionalnog ili fizičkog stanja.

Privremeno udaljenje od vršenja dužnosti sudije ili tužioca može biti određeno i ukoliko je pokrenut disciplinski postupak za disciplinski prekršaj, a Vijeće utvrdi da se disciplinska odgovornost ne može na pravi način utvr-

diti, a da se sudija ili tužilac ne udalji od vršenja dužnosti tokom postupka. Ovako formuliran osnov za privremeno udaljenje od dužnosti sudije/tužioca ostavlja mogućnost da Vijeće, po službenoj dužnosti ili po zahtjevu UDT-a i predsjednika suda/glavnog tužioca, donese odluku o privremenom udaljenju i iz drugih razloga kada oni predstavljaju smetnju za pravilno utvrđivanje postojanja disciplinskog prekršaja ili nesmetano vođenje disciplinskog postupka.

U disciplinskim predmetima u kojima je bila donesena odluka o privremenom udaljenju sudije ili tužioca, postupak suspenzije je iniciran od strane UDT-a iz sljedećih razloga:

- podignute optužnice zbog krivičnog djela protiv sudije/tužioca,
- pokrenutog postupka razrješenja sudije/tužioca od strane UDT-a i
- utvrđivanja da li je vršenje službenih dužnosti sudije otežano zbog njegovog mentalnog odnosno emocionalnog stanja.

U slučajevima udaljenja sudije/tužioca do okončanja krivičnog postupka koji je okončan pravomoćnom osuđujućom presudom UDT je podnosio zahtjev za produženje privremenog udaljenja sudije/tužioca do okončanja disciplinskog postupka odnosno postupka razrješenja.

Privremeno udaljenje od vršenja dužnosti sudije iz razloga što je protiv sudije podignuta optužnica

UDT je prvostepenoj disciplinskoj komisiji podnio zahtjev za privremeno udaljenje od vršenja dužnosti sudije (bez pokretanja disciplinskog postupka) iz razloga što je protiv sudije podignuta i potvrđena optužnica zbog krivičnog djela Nasilja u porodici iz člana 222. stav 2. u vezi sa stavom 1. Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine.

Zatražena je privremena suspenzija do okončanja krivičnog postupka koji se vodio protiv sudije.

Odlukom prvostepene disciplinske komisije sudija je udaljen od vršenja funkcije do okončanja krivičnog postupka sa obrazloženjem da „je

najsvrsishodnije kako po pravosudnu zajednicu tako i zbog sudije, da se udalji od vršenja funkcije do okončanja krivičnog postupka jer su krivičnim postupkom protiv sudije ugrožene osnovne vrijednosti i kredibilitet pravosudne funkcije, povjerenja javnosti u pravosuđe, visoki etički standardi za sudije kao i potpisana svečana izjava od strane sudije prilikom preuzimanja dužnosti.“

Privremeno udaljenje od vršenja dužnosti sudije iz razloga što je protiv sudije ili tužioca pokrenut postupak razrješenja od dužnosti nakon nastupanja pravomoćnosti presude kojom je sudija oglašen krivim za krivično djelo

Nakon okončanja krivičnog postupka odnosno nakon što je pravosnažnom presudom ... suda sudija oglašen krivim za navedeno krivično djelo, UDT je pokrenuo postupak razrješenja sudije zbog disciplinskog prekršaja iz člana 56. tačka 14. *(osuda na kaznu zatvora zbog izvršenog krivičnog djela, ili ako je proglašen krivim za krivično djelo koje ga čini nepodobnim za vršenje dužnosti sudije Zakona o VSTV BiH)* sa zahtjevom za privremenu suspenziju od vršenja dužnosti sudije do okončanja disciplinskog postupka.

Odlukom prvostepene disciplinske komisije određeno je privremeno udaljenje sudije do okončanja disciplinskog postupka sa obrazloženjem *„da je cijeneći karakter i težinu disciplinskog prekršaja zbog kojeg je protiv sudije podnesena disciplinska tužba i zahtjev za privremeno udaljenje od vršenja dužnosti imala u vidu da se radi o ozbiljnom disciplinskom prekršaju... da bi daljnjim obavljanjem dužnosti sudije od strane sudije ... u pravosudnoj instituciji kao što je ...sud u ...bio doveden u pitanje dignitet pravosudne funkcije i povjerenje javnosti u pravosuđe ako se uzme u obzir da je ovaj slučaj objavljen u javnim medijima, te da je kontinuirano praćen krivični postupak koji se vodio protiv imenovanog.“*

Nakon donošenja odluke o privremenom udaljenju sudije do okončanja disciplinskog postupka, sudija je podnio ostavku na sudijsku funkciju koja je prihvaćena odlukom Vijeća.

Disciplinski postupak je obustavljen.

Privremeno udaljenje od vršenja dužnosti sudije iz razloga što je protiv sudije ili tužioca pokrenut postupak razrješenja od dužnosti

Pored navedenog zahtjeva za privremeno udaljenje od vršenja sudijske dužnosti, UDT je u više predmeta također podnio zahtjev za privremenu suspenziju sudije/tužioca iz razloga pokrenutog postupka razrješenja od dužnosti, a po kojim zahtjevima su disciplinske komisije donijele odluke o privremenom udaljenju do okončanja disciplinskog postupka.

Postupak razrješenja od dužnosti sudije/tužioca je disciplinski postupak kojim su sudiji/tužiocu garantirana sva prava kao i u disciplinskom postupku, ali kojim se zahtijeva izricanje najstrožije disciplinske mjere – razrješenja od dužnosti. Postupak razrješenja od dužnosti se pokreće u slučajevima kada je počinjen disciplinski prekršaj koji prema karakteru i težini, posmatrano kroz činjenični opis i pravnu kvalifikaciju, predstavlja ozbiljan disciplinski prekršaj koji sudiju/tužioca čini dalje nepodobnim ili nesposobnim za daljnje vršenje pravosudne funkcije.

U svim slučajevima u kojima je UDT-a pokrenuo postupak razrješenja od vršenja dužnosti sudije/tužioca i zatražio privremeno udaljenje od dužnosti sudije/tužioca, disciplinske komisije su cijenile opravdanim zahtjev UDT-a i svrsishodnim privremeno udaljenje od dužnosti sudije/tužioca.

U jednoj od odluka navodi se da „...*daljnje obavljanje dužnosti tužioca do okončanja disciplinskog postupka može ozbiljno dovesti u pitanje povjerenje građana ali i profesionalne zajednice u kredibilitet ne samo tužilaštva u kojem tužilac vrši dužnost tužioca već i u kredibilitet tužilaštava u Bosni i Hercegovini. Zbog navedenog, cijeneći da je cilj i svrha postojanja ove mjere upravo otklanjanje opasnosti od dovođenja u pitanje povjerenja u rad tužilaštava u Bosni i Hercegovini i očuvanje vrijednosti tužilačke funkcije komisija je odlučila kao u izreci ove odluke...*“

Privremeno udaljenje od vršenja dužnosti sudije iz razloga otežanog vršenja službenih dužnosti zbog sudijinog ili tužiočevog mentalnog, emocionalnog ili fizičkog stanja

U dosadašnjoj praksi, u samo jednom slučaju, UDT je podnio zahtjev za privremenu suspenziju sudije nakon saznanja da je sudija ispoljio takvo pona-

šanje, koje je ukazivalo da bi sudijino mentalno ili emocionalno stanje moglo biti narušeno na način da je otežano njegovo vršenje službenih dužnosti.

Zahtjevom je zatraženo privremeno udaljenje od vršenja dužnosti sudije do okončanja medicinskog posmatranja i davanja nalaza kliničkog neuropsihijatra, odnosno do okončanja vještačenja po vještaku neuropsihijatru i utvrđivanja sposobnosti za vršenje sudijske funkcije, ili do pokretanja disciplinskog postupka, odnosno postupka razrješenja.

U ovom slučaju je od strane prvostepene disciplinske komisije određena privremena suspenzija do okončanja utvrđivanja sposobnosti sudije za vršenje sudijske funkcije, ili do pokretanja disciplinskog postupka, a najduže u trajanju od šest mjeseci od dana donošenja odluke. Navedena odluka bila je na snazi u trajanju od 1 (jednog) mjeseca i 7 (sedam) dana, a u kojem periodu je okončano navedeno vještačenje.

Isključenje javnosti

Članom 68. tačka b. Zakona o VSTV BiH propisano je „*pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnom i nepristrasnom, zakonom ustanovljenom komisijom*“.

Istom tačkom, međutim, predviđena je mogućnost isključenja javnosti i medija „*tokom cijele rasprave ili tokom dijela rasprave u interesu morala, javnog reda ili nacionalne sigurnosti u demokratskom društvu, kada to zahtijevaju interesi maloljetnika ili zaštita privatnog života stranaka, ili kada je po mišljenju komisije to potrebno u posebnim okolnostima gdje bi prisustvovanje javnosti bilo na štetu interesa pravde*“.

UDT je u disciplinskim postupcima podnosio i prijedlog za isključenje javnosti iz razloga čuvanja službene tajne i zaštite morala. Odlukama disciplinskih komisija, po prijedlozima UDT-a, iz navedenih razloga, bila je isključena javnost tokom cijelog disciplinskog postupka. Sudije ili tužiocu protiv kojih su vođeni disciplinski postupci nisu podnosili prijedloge za isključenje javnosti niti je Vijeće, bez prijedloga, odlučivalo o isključenju javnosti niti u jednom slučaju.

Isključivanjem javnosti sa cijelog toka disciplinskog postupka nije bilo spriječeno informiranje javnosti, već je omogućeno da javnost bude oba-

viještena o toku disciplinskog postupka i donesenim odlukama u disciplinskom postupku na adekvatan i primjeren način, koji neće ugrožavati nezavisnost disciplinskih tijela, putem službe za odnose sa javnošću VSTV BiH.

a) Čuvanje službene tajne

Isključenje javnosti, iz razloga čuvanja službene tajne tokom cijelog disciplinskog postupka, određeno je odlukama disciplinskih komisija po prijedlogu UDT-a u slučajevima predloženog izvođenja dokaza (povjerljivih dokumenata, fotografija i audio snimaka i njihovih transkripata) koji su zaštićeni određenim stepenom tajnosti i prema pozitivnim propisima predstavljaju službenu tajnu.

b) Zaštita morala

Drugi osnov po kojem je u dosadašnjoj praksi disciplinskih tijela u BiH bila isključena javnost tokom disciplinskih postupaka jesu interesi morala.

U prijedlogu UDT-a u disciplinskom postupku protiv tužioca predloženo je isključenje javnosti zbog bojazni da bi „*njezine reakcije moralnim stavom prema onome o čemu se raspravlja pred sudom mogle ugroziti ostvarivanje pravde...*“ te zbog medijskih izvještavanja koji u ime javnosti mogu „često senzacionalistički, površno, nepotpuno i jednoglasno intoniranim, ponekad bez razumijevanja bitnoga, stvarati pogrešne dojmove tzv. javnosti u širem smislu o onome o čemu se sudi i kako se sudi“⁴⁷, a što može dovesti do „*korištenja medija i javnih istupanja na način suprotan načelima demokratskog društva, a koje ima za cilj utjecaj na tok i ishod sudskog postupka*“⁴⁸.

Disciplinske komisije su u slučajevima učestalog medijskog izvještavanja o radnjama i ponašanju sudija/tužilaca i zainteresiranosti medija za ishod disciplinskog postupka, a u kojim izvještavanjima se nerijetko iznosio stav o jedinom za javnost prihvatljivom ishodu postupka – razrješenju od dužnosti sudije/tužioca, cijenile da očigledno postoji opasnost od pokušaja neprimjerenog pritiska javnosti na disciplinsku komisiju da donese odluku na osnovu očekivanja izraženih u medijima, a ne na osnovu utvrđenog činjeničnog stava, svoje savjesti i pravnih propisa te su takvi disciplinski postupci bili zatvoreni za javnost.

47 Ibid. str 16.

48 Ibid. str.16.

- PRILOZI -

Odluka Evropskog suda za ljudska prava u predmetu **Olujčić protiv Hrvatske**

VIJEĆE EUROPE
EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

PREDMET OLUJIĆ PROTIV HRVATSKE
(Zahtjev br. 22330/05)

PRESUDA
STRASBOURG
5. veljače 2009.

Ova će presuda postati konačnom pod okolnostima utvrđenim u članku 44. stavku 2. Konvencije. Može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.

U predmetu Olujčić protiv Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući u vijeću u sastavu:

Christos Rozakis , predsjednik,

Nina Vajić,

Khanlar Hajiyev,

Dean Spielmann,

Sverre Erik Jebens,

Giorgio Malinverni,

George Nicolaou, suci,

i Soren Nielsen , tajnik Odjela,

nakon vijećanja zatvorenog za javnost 15. siječnja 2009. godine,

donosi sljedeću presudu koja je usvojena tog datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u ovome predmetu pokrenut je na temelju zahtjeva (br. 22330/05) protiv Republike Hrvatske što ga je 6. lipnja 2005. godine hrvatski državljanin g. Krunislav Olujić („podnositelj zahtjeva“) podnio Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Konvencija“).

2. Podnositelja zahtjeva zastupao je g. B. Hajduković, odvjetnik iz Zagreba. Hrvatsku Vladu („Vlada“) zastupala je njena zastupnica gđa Š. Stažnik.

3. Dana 20. rujna 2007. godine predsjednik Prvoga odjela odlučio je obavijestiti Vladu o prigovorima na temelju članka 6., stavka 1. Konvencije, glede nedostatka koji se odnosi na poštenost i javnost suđenja, navodnu pristranost i duljinu stegovnoga postupka protiv podnositelja zahtjeva. Odlučeno je istovremeno ispitati osnovanost i dopuštenost zahtjeva (članak 29., stavak 3.).

ČINJENICE

I. OKOLNOSTI PREDMETA

4. Podnositelj zahtjeva je rođen 1952. godine i živi u Zagrebu.

A. Stegovni postupak protiv podnositelja zahtjeva

5. Podnositelj zahtjeva je bio sudac i predsjednik Vrhovnoga suda Republike Hrvatske. Bio je i član Državnog sudbenog vijeća (u daljnjem tekstu: „DSV“). Tijekom 1996. godine Vlada je podnijela zahtjev DSV-u za pokretanje stegovnog postupka protiv podnositelja zahtjeva. Tvrdili su da je podnositelj zahtjeva od siječnja do kolovoza 1996. godine održavao seksualne odnose s maloljetnicima te da je od 1995. godine na dalje koristio svoj položaj kako bi zaštitio financijske aktivnosti dvojice pojedinaca koji su bili poznati po svojim kriminalnim aktivnostima, te da je tako nanio štetu ugledu sudstva, što predstavlja teško stegovno djelo. Iz toga su razloga predložili pokretanje stegovnoga postupka protiv podnositelja zahtjeva te izricanje stegovne sankcije, uključujući da bude trajno razriješen dužnosti suca i predsjednika Vrhovnoga suda. Nadalje, tražili su trenutačno privremeno udaljenje podnositelja zahtjeva s dužnosti tijekom postupka.

6. Dana 21. studenog 1996. godine DSV je pokrenuo stegovni postupak protiv podnositelja zahtjeva. Dana 5. prosinca 1996. godine podnositelj zahtjeva je podnio zahtjev za izuzeće iz rada na predmetu tri člana DSV-a, i to A.P., V.M. i M. H., iz razloga što su pokazali nesklonost prema podnositelju zahtjeva u intervjuima objavljenima u raznim nacionalnim novinama. Taj je prijedlog odbijen 9. siječnja 1997. godine kao neosnovan. Na ročištu održanom 9. siječnja 1997. godine DSV je odbio zahtjev podnositelja zahtjeva da ročište održano pred njim bude javno, iz razloga što je isključenje javnosti bilo nužno radi zaštite interesa podnositelja zahtjeva i sudstva kao takvo-ga, bez bilo kakvog daljnjeg obrazloženja. Daljnja ročišta su održana 10., 13. i 14. siječnja 1997. godine. Dana 14. siječnja 1997. godine DSV je utvrdio da je podnositelj zahtjeva počinio stegovnu povredu održavajući kontakte i pojavljujući se u javnosti s B.Č. i S.Š. iako je znao da su bili osuđeni za razna kaznena djela, te koristeći svoj položaj kako bi zaštitio interese i dobitke ta dva pojedinca od lipnja 1995. do studenog 1996. godine. DSV je nadalje utvrdio da su preostali navodi protiv podnositelja zahtjeva neosnovani i da stoga ne traže nikakve stegovne mjere. Odlučeno je podnositelja zahtjeva razriješiti dužnosti suca i predsjednika Vrhovnoga suda.

7. Naknadni „zahtjev za zaštitu“ koji je podnositelj zahtjeva podnio Županijskom domu Sabora Republike Hrvatske odbijen je dana 19. veljače 1997. godine. Dana 21. ožujka 1997. godine podnositelj zahtjeva je podnio ustavnu tužbu u kojoj je tvrdio da je postupak bio nepošten i da je bilo povrijeđeno njegovo pravo na slobodu dopisivanja.

8. Dana 17. travnja 1998. godine Ustavni sud je ukinuo odluku DSV-a od 14. siječnja 1997. godine kao i odluku Županijskoga doma Sabora Republike Hrvatske od 19. veljače 1997. godine. Ustavni sud je utvrdio da je stegovni postupak pred DSV-om bio manjkav jer neki dokazi izvedeni u postupku, kao što su audio snimke prisluškivanih telefonskih poziva i svjedočenje člana DSV-a koji je bio član Vijeća koje je razmatralo predmet podnositelja zahtjeva, nisu bili pribavljeni u skladu sa zakonom. Predmet je vraćen DSV-u na ponovni postupak.

9. Prvo ročište u ponovljenom postupku održano je 23. rujna 1998. godine. Podnositelj zahtjeva je podnio prijedlog tražeći izuzeće od rada u predmetu četiri člana DSV-a, i to A.P., V.M., M.H. i I.M., navodeći da nisu pokazali nepristranost u izjavama za tisak. DSV je utvrdio da je zahtjev za izuzeće I.M.

nedopušten, jer se on već izuzeo iz postupka. Zahtjev za izuzeće A. P., V.M. i M.H. odbijen je bez bilo kakvog daljnijeg obrazloženja.

10. Podnositelj zahtjeva je nadalje zatražio da postupak bude javan. Taj je zahtjev odbijen. Mjerodavni dio zapisnika s ročišta glasi kako slijedi:

„Predsjednik Vijeća obavještava nazočne da je javnost disciplinskog postupka isključena jer Vijeće nije na temelju čl. 28. st. 1. i 3. Zakona o DSV-u odlučilo da disciplinski postupak bude javan.

Branitelj dr. Krunislava Olujića I.K. predlaže da disc. postupak bude javan, s obrazloženjem da to zahtjeva težina predmeta, zainteresiranost javnosti, važnost postupka kojeg vodi DSV i zbog zaštite prava obrane okrivljenika.

Branitelj M. S. podupire navode branitelja Ivana Kerna i dodaje da je javnost rasprave temeljno načelo kaznenog postupka, te da bi odluka DSV-a o tajnosti postupka bila atak na načelo javnosti i pravičnosti postupanja. Ako Vijeće iskoristi zakonsku mogućnost i odluči da disc. postupak bude tajan, onda predlaže da se omogući nazočnost posebnih osoba, u ovom slučaju predlaže da to budu predstavnici OESS-a i UNHCR-a koji su kao zainteresirani s punomoći došli pred sudsku dvoranu.

Zastupnik Vlade RH M.K. izjavljuje da prepušta odluku Vijeću i dodaje da nema ništa protiv da se isključi javnost u ovom disc. postupku.

Vijeće se povlači na vijećanje i nakon vijećanja donosi

RJEŠENJE

Odbija se prijedlog dr. Krunislava Olujića da disciplinski postupak bude javan zbog zaštite okrivljenika i sudbene vlasti u cijelosti.”

11. Zastupnik Vlade povukao je sve optužbe protiv podnositelja zahtjeva, osim da se je u razdoblju od lipnja 1995. do početka studenog 1996. godine stalno družio na javnim mjestima s dva pojedinca, B.Č. i S.Š., koji su imali kriminalnu povijest. Zastupnik je zatražio od DSV-a da pozove pet svjedoka u ime Vlade, kako bi dokazali svoje tvrdnje, bez daljnjih obrazloženja. DSV je dozvolio da se pozove četiri od tih svjedoka, te je također naložio da se

tri daljnja svjedoka pozovu *ex officio*. Podnositelj zahtjeva i njegovi zastupnici u to doba nisu zatražili pozivanje niti jednoga svjedoka.

12. Drugo ročište u ponovljenome postupku pred DSV-om održano je 1. listopada 1998. godine. DSV je dozvolio predstavniku UNHCR-a i predstavniku OESS-a da budu nazočni na ročištu. Svi nazočni bili su upozoreni, pod prijetnjom kaznenih sankcija, da su obvezni čuvati kao tajnu sve što saznaju na ročištu.

13. DSV je po prijedlogu Vlade saslušao sedam svjedoka, uključujući i S.Š. i B.Č. Dokazi su pokazali da je podnositelj zahtjeva povremeno bio viđan u društvu S.Š. u Umagu, gdje je podnositelj zahtjeva imao stan i provodio dio svojeg godišnjeg odmora, te u društvu B.Č. u Osijeku, rodnome gradu podnositelja zahtjeva. I S.Š. i B.Č. su izjavili da oni nisu prijatelji podnositelja zahtjeva, da nisu imali s njim bliske kontakte i da su povremeno bili viđani u istom društvu s podnositeljem zahtjeva, ali uvijek na javnim mjestima i uvijek u društvu drugih osoba.

14. Zastupnik Vlade je predložio saslušanje još jednoga svjedoka na okolnost kontakata B.Č.-a u Osijeku. DSV je prihvatio taj prijedlog. Glede dokaza na koje se pozvao podnositelj zahtjeva, zapisnik sa ročišta glasi kako slijedi:

„Dr. Krunislav Olujić predaje pismeno prijedlog dokaza koje bi trebalo izvesti.

... (branitelj navodi kako slijedi):

„Svjedoci koji se predlažu trebali bi dokazati ovom Vijeću da se u cijelom inkriminiranom razdoblju dr. Olujić povremeno nalazio u društvu s osobama koje se navode kao osobe „sa kriminalnom prošalošću“, ali svaki puta i bez iznimno samo tada kada je s njime tj. s dr. Olujićem u društvu bio veći broj osoba, a S. Š je u tim istim prigodama bio prisutan samo kao vlasnik lokala i koji se po prirodi stvari i životnih okolnosti povremeno nalazio u društvu u kojem se nalazio i dr. Olujić. Ista ta situacije prisutna je i za druženje u Osijeku tj. predlažemo svjedoke koji su najčešće bili u društvu dr. Olujića a tada kada su oni bili zajedno s njime vrlo povremeno je tom društvu pristupio B.Č. Ovakvim dokazivanjem želimo ukazati na pravu dimenziju pojmova „družio se“ i nalazio na javnim mjestima“...“

...

Branitelj predlaže i to da se saslušaju svjedoci koji se navode u rečenom priloženom rješenju Prekršajnog suda u Umagu.

Vijeće donosi

RJEŠENJE

...

Odbijaju se svi prijedlozi okrivljenog dr. Olujića i njegovih branitelja kao nevažan prijedlog, jer okolnosti na koje se predlažu dokazi su utvrđene ili nisu važne za odlučivanje.“

15. Posljednje ročište u predmetu podnositelja zahtjeva pred DSV-om održano je 7. listopada 1998. godine. DSV je dozvolilo predstavniku UNHCR-a i predstavniku OESS-a te prevoditelju da budu nazočni na ročištu. Svi nazočni bili su ponovno upozoreni, pod prijetnjom kaznenih sankcija, na obvezu čuvanja tajne o svemu što su doznali na ročištu.

16. DSV je saslušao još jednoga svjedoka, pozvanog u ime Vlade. Isto je tako saslušao i podnositelja zahtjeva, koji je izjavio da je postupak protiv njega politički motiviran, zbog njegovog protivljenja visokim dužnosnicima države glede koncepta pravosuđa. Također je izjavio da je dana 11. listopada 1996. godine od njega zatraženo da odstupi s mjesta predsjednika Vrhovnoga suda, te da mu bilo je ponuđeno mjesto veleposlanika, što je on odbio. Glede navoda protiv njega, izjavio je da je povremeno bio u društvu s dva dotična pojedinca, ali da su ti susreti uvijek bili u javnosti i u nazočnosti raznih drugih osoba, i da dotični pojedinci nisu njegovi prijatelji. Mjerodavni dio njegove izjave glasi kako slijedi:

“... kao visoki državni dužnosnik svjestan svog položaja i odgovornosti koje za mene iz njega izvire, ne mogu i neću pristati na zahtjev...koji je od mene tražio da se odrekнем dvojice ljudi koje sam poznao prije stupanja na bilo koju odgovorniju dužnost u RH. S tim da moje poznanstvo i moj odnos s njima neovisno o njihovoj prošlosti nikada nisu prelazili granice dopuštenoga i činili upitnim sadržaj tog poznanstva sa stajališta zakona i pravila društvenog morala.“

17. Obrana je zatražila saslušanje još tri svjedoka, glede činjeničnog stanja, što je odbijeno.

18. U svojoj odluci od 7. listopada 1998. godine DSV je utvrdio da je podnositelj zahtjeva počinio stegovno djelo jer je održavao kontakte i družio se na javnim mjestima s dva pojedinca koji su imali kriminalnu povijest, što je ponašanje koje je naštetilo ugledu sudstva i bilo protivno njegovoj sudačkoj dužnosti. Razriješen je dužnosti suca i predsjednika Vrhovnoga suda. Mjerodavni dio odluke glasi:

„Dr. Krunislav Olujčić...disciplinski je odgovoran

što je:

od lipnja 1995. do početka studenoga 1996. godine u tijeku obnašanja dužnosti predsjednika i suca Vrhovnog suda Republike Hrvatske u Osijeku i Umagu održavao vezu i pojavljivao se na javnim mjestima s B.Č. i S.Š., iako je znao da su oni u svojim sredinama poznati kao višestruki počinitelji kaznenih djela...

U odnosu na isključenje javnosti Vijeće je odlučilo kako slijedi:

„S obzirom da je prema članku 28. stavak 3. Zakona o Državnom sudbenom vijeću disciplinski postupak u pravilu tajan, te s obzirom na obilježje disciplinskog djela i podatka u spisu Vijeće je odbilo prijedlog dr. Krunislava Olujčića da disciplinski postupak bude javan, radi zaštite digniteta dr. Krunislava Olujčića i cijele sudbene vlasti. Na temelju članka 294. stavak 2. ZKP u svezi s člankom 28. stavak 1. Zakona o Državnom sudbenom vijeću, Vijeće je dopustilo da na glavnoj raspravi budu nazočni, kako su zahtijevali urednim zahtjevom B.Š., službenica UNHCR-a 1. i 7. listopada 1998., A.M. savjetnica za ljudska prava OESS-a 1. listopada 1998., te R.B. član misije OESS-a i njegov prevoditelj M.R. 7. listopada 1998.“

Dana 10. studenog 1998. Županijski dom Sabora potvrdio je odluku.

19. U svojoj nakon toga podnesenoj ustavnoj tužbi od 2. prosinca 1998. godine podnositelj zahtjeva je prigovorio, inter alia, isključenju javnosti iz stegovnoga postupka vođenog protiv njega. Također je naveo da su trojica

članova DSV-a, i to A.P., V.M. i M.H., bili pristrani. Nadalje je prigovorio da u postupku nije saslušan niti jedan svjedok kojeg je predložila obrana. Dana 9. prosinca 2004. godine Ustavni sud Republike Hrvatske odbio je ustavnu tužbu podnositelja zahtjeva kao neosnovanu.

B. Izjave glede predmeta podnositelja zahtjeva dane medijima od strane tri člana Državnog sudbenog vijeća

20. Dana 10. veljače 1997. godine u nacionalnim dnevnim novinama „Večernji list“ objavljen je intervju s V.M., članom DSV-a pod naslovom „Olujčić je bio stranački kandidat, a ne ja!“, a mjerodavni dijelovi intervjua glase kako slijedi:

„U konkretnom slučaju DSV je utvrdio da se dr. Olujčić kroz duže vremensko razdoblje intenzivno javno družio, pa čak i posredovao za dvije osobe, koje ne samo što su pravomoćno višekratno osuđivane, već i protiv kojih teku kazneni postupci, kod jednog za fizički nasrtaj na policiju, a kod drugoga za trgovanje s kilogramom i pol heroina. Za sve ostale inkriminacije dr. Olujčić je oslobođen. Sva haranga protiv DSV-a i čitava obrana dr. Olujčića bila je upravljena baš na taj oslobađajući dio, pa su sada mnogi nesretni jer se to ne uklapa u ono što su oni prezentirali. Ono zašto je dr. Olujčić utvrđen odgovornim, činjenično je nesporno. Sporno je samo predstavlja li to teško disciplinsko djelo i ako predstavlja, koja sankcija se može primijeniti.

...

Ja sam se pridružio tom zahtjevu dr. Olujčića i tražio sam da budem izuzet jer sam javno glasovao protiv njegovog izbora za predsjednika VSH, a spominjan sam i kao eventualni kandidat za predsjednika VSH.

...

U konkretnom predmetu telefonski razgovori nisu bili podloga za osuđujući dio odluke, jer se oni odnose na onaj dio za koji je dr. Olujčić oslobođen, pa su svi pokušaji da se odluka DSV-a prikaže protuzakonitom, promašeni. I svi dokazni prijedlozi obrane odnosili su se na oslobađajući dio, pa zbog toga kao nepotrebni nisu ni izvedeni.“

21. Dana 28. ožujka 1997. godine u istim dnevnim novinama objavljen je intervju s A.P., tadašnjim predsjednikom Državnog sudbenog vijeća pod naslovom "Suci se imenuju, ali i stvaraju". Mjerodavni dijelovi intervjua glase:

Pitanje: - "U posljednje se vrijeme DSV u javnosti najčešće spominjalo zbog "slučaja Olujić". Što je istina o odgovornosti bivšeg predsjednika VSRH?

Odgovor: - Odluka je donesena i obrazložena. Držim da ne trebam obrazlagati već obrazloženu odluku, u njoj je sve kazano. Za mene je taj postupak stvar prošlosti.

P: - Ipak, radi javnosti, koja je o tom slučaju bila oprečno obavještavana, budite malo određeniji?

O: - Kad već inzistirate, kazat ću samo to da dr. Krunislav Olujić nije disciplinski odgovoran samo za "druženje" s višestrukim učiniteljima kaznenih djela, iako i to samo za sebe za svakog predsjednika VSRH ima težinu, već primarno zato što je kao predsjednik VSRH znajući za njihove protuzakonite djelatnosti, odnosno da pripadaju međunarodnom kriminalnom miljeu, osobno svojim utjecajem i poznanstvima posredovao za njihov interes i korist. Analizom dokaza i obrane nedvojbeno je utvrđeno da zahtjev Vlade za pokretanjem postupka nije nikakva politički motivirana i montirana optužnica iza koje stoje, kako je u medijima i obrani tvrdio dr. Krunislav Olujić, državni i stranački vrh, odnosno predsjednik Republike i Vlade. Naprotiv riječ je o nedoličnim aktivnostima koje se ne mogu dovesti u sklad ne samo s dužnošću predsjednika VSRH koju je kratko obnašao dr. Krunislav Olujić, već ni sa sudačkom etikom uopće.

P: - A što je s prisluškivanjem telefona?

O: - Prisluškivanje telefonskih razgovora odnosi se na zakonito snimljene telefonske razgovore višestrukih učinitelja kaznenih djela, a ne i na telefonske razgovore dr. Olujića. On je "uletio" u tu operativnu mjeru, kako se slikovito izrazio jedan svjedok. Vijeće je, po slobodnoj ocjeni, taj dokaz cijenilo kao i sve druge, i on nije bitno utjecao na odluku DSV-a."

22. Dana 22. rujna 1997. godine, još jedne dnevne novine, „Slobodna Dalmacija“, objavile su intervju s M.H., članom DSV-a i tadašnjim Glavnim državnim odvjetnikom. Mjerodavni dijelovi intervjua glase:

“Tvrdnje o mojoj osobnoj nesamostalnosti i oslanjanju upravo na gospodina Šeksa, koje su iznijete u članku novinarkе S.P. u Tjedniku, a čije pero je vodio gospodin koji je svoj radni vijek u sudbenoj vlasti neslavno završio, doživlјavam više šaljivim kao i autora tih tvrdnji. Takve izmišljene i ničim potkrijepljene tvrdnje, kada dolaze od čovjeka koji se prihvatio niza najodgovornijih mjesta u hrvatskom pravosuđu, u kojem je zbog hendikepa iskustva i poznavanja struke bio corpus alienum (strano tijelo), zaista ne zavrjeđuju posebnu pažnju, jer spadaju tamo gdje su i nastale, a to su kafići.”

II. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO

23. Mjerodavni dijelovi Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 13/1991), na snazi u mjerodavno vrijeme, propisivali su da svatko može podnijeti Ustavnom sudu ustavnu tužbu ako smatra da mu je odlukom sudbene ili upravne vlasti, ili drugih tijela koja imaju javne ovlasti, povrijeđeno jedno od Ustavom utvrđenih sloboda i prava čovjeka i građanina (članak 28). Odlukom kojom se usvaja tužba ukida se osporeni akt kojim je povrijeđeno ustavno pravo i vraća nadležnom organu na ponovni postupak (članak 30.).

24. Mjerodavne odredbe Zakona o Državnom sudbenom vijeću (Narodne novine, br. 58/1993) na snazi u relevantno vrijeme propisuju:

Članak 3.

„Prijedlog kandidata za predsjednika i članove Vijeća utvrđuje Županijski dom Sabora Republike Hrvatske.

U postupku utvrđivanja kandidata za predsjednika i članove Vijeća Županijski dom Sabora Republike Hrvatske zatražit će od Vrhovnog suda Republike Hrvatske, ministra pravosuđa, državnog odvjetnika Republike Hrvatske. Od vjetničke komore Hrvatske i pravnih fakulteta da predlože osobe za koje smatraju da mogu biti kandidati za predsjednika i članove Vijeća. ...”

Članak 4.

„Predsjednika i članove Vijeća bira Zastupnički dom Sabora Republike Hrvatske za vrijeme od osam godina iz reda istaknutih sudaca, državnih odvjetnika, odvjetnika i sveučilišnih profesora pravnih znanosti koji imaju u pravilu 15 ili više godina radnog iskustva.

Predsjednika i sedam članova bira se iz reda sudaca, četiri člana iz reda državnih odvjetnika i njihovih zamjenika, jednog člana iz reda odvjetnika i dva člana iz reda profesora pravnih znanosti

Predsjednik i članovi Vijeća ne smiju obavljati zastupničku dužnost u Saboru Republike Hrvatske.“

Članak 7.

„Prije stupanja na dužnost predsjednik ili član Vijeća daju pred predsjednikom Sabora Republike Hrvatske prisegu:

“Prisežem svojom čašću da ću se u obnašanju dužnosti predsjednika - člana Državnoga sudbenog vijeća držati Ustava i zakona Republike Hrvatske i da ću savjesno obavljati svoju dužnost“.

Članak 8.

„Predsjednik i član Vijeća imaju imunitet.

Predsjednik ili član Vijeća ne smije biti pozvan na odgovornost za izraženo mišljenje ili glasovanje u Vijeću.

Predsjednik ili član Vijeća ne smije biti pritvoren niti se protiv njega smije pokrenuti kazneni postupak bez odobrenja Vijeća.

Predsjednik ili član Vijeća može biti pritvoren bez odobrenja Vijeća samo ako je zatečen da čini kažnjivo djelo za koje je propisana kazna zatvora u trajanju duljem od 5 godina. U takvom slučaju državno tijelo, koje je predsjednika ili člana Vijeća pritvorilo dužno je o tome odmah izvijestiti Vijeće.

...“

Članak 9.

“...“

Predsjednik ili član Vijeća bit će razriješen dužnosti prije isteka vremena na koje je izabran:

- *ako to sam zatraži;*
- *ako bude osuđen na kaznu zatvora;*
- *ako trajno izgubi sposobnost obavljati svoju dužnost;*
- *ako primi državljanstvo druge države.*

Postojanje razloga za razrješenje predsjednika ili člana Vijeća prije isteka vremena na koje je izabran utvrđuje Županijski dom Sabora Republike Hrvatske, a razrješuje ih Zastupnički dom Sabora Republike Hrvatske.“

Članak 10.

“...“

Prijedlog da se pokrene postupak radi utvrđivanja trajnog gubitka sposobnosti člana Vijeća da obavlja svoju dužnost podnosi Županijskom domu Sabora Republike Hrvatske predsjednik Vijeća, a za predsjednika najmanje pet članova Vijeća.

...“

Članak 12.

„U djelokrug Vijeća spada:

- *imenovanje predsjednika sudova ili sudaca te državnih odvjetnika i njihovih zamjenika,*
- *vođenje postupka za razrješenje predsjednika suda ili suca te odlučivanje o njihovom razrješenju i rada razrješenju državnih odvjetnika i njihovih zamjenika.“*

Članak 20.

„Predsjednik suda ili sudac odgovara disciplinski ako počini teško disciplinsko djelo.

Teška disciplinska djela su:

....

6. nanošenje štete ugleda suda ili sudačke dužnosti na drugi način.“

Članak 25.

„Za teško disciplinsko djelo smije se izreći jedna od slijedećih disciplinskih kazni:

...

3. razrješenje od dužnosti.

...“

Članak 26.

„Protiv odluke Vijeća kojom ga se disciplinski kažnjava, predsjednik suda ili sudac ima pravo podnijeti zahtjev za zaštitu Županijskom domu Sabora Republike Hrvatske u roku od 15 dana od dana dostave odluke Vijeća.

Županijski dom Sabora može odluku o razrješenju potvrditi ili ukinuti i vratiti Vijeću na ponovni postupak i odlučivanje.

U slučaju ukidanja rokovi zastare počinju teći iznova. Protiv odluke Županijskog doma Sabora Republike Hrvatske nije dopuštena sudska zaštita.“

Članak 28.

„Postupak se provodi odgovarajućom primjenom odredaba Zakona o krivičnom postupku ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

... Vijeće može odlučiti da disciplinski postupak bude javan.“

Članak 40.

„Za rad Vijeća osiguravaju se posebna sredstva u državnom proračunu Republiki Hrvatske.

Naredbodavac za izvršenje financijskog plana sredstva va iz stavka 1. ovoga članka je predsjednik Vijeća.“

Članak 41.

„Predsjedniku i članovima Vijeća zbog obavljanja dužnosti pripada naknada nastalih troškova, naknada za neostvarenu plaću ili zaradu i nagrada.“

25. Na temelju članka 430. Zakona o kaznenom postupku (Narodne novine, br. 110/1997, 27/1998, 58/1999, 112/1999, 58/2002, 143/2002 i 62/2003), kada okrivljenik podnese zahtjev za izmjenu pravomoćne sudske odluke na temelju odluke Europskog suda za ljudska prava kojom je utvrđena povreda, inter alia, prava na pošteno suđenje, primjenjuju se pravila koja uređuju obnovu kaznenog postupka.

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 6. ST. 1. KONVENCIJE

26. Podnositelj zahtjeva je uložio slijedeće prigovore na temelju članka 6., stavka 1. Konvencije: da tri člana Državnog sudbenog vijeća nisu bila nepristrana, da isključenje javnosti iz postupka nije bilo opravdano, da je stegovni postupak protiv njega bio nepošten i da je duljina postupka premašila zahtjev razumnoga roka. Mjerodavni dio članka 6. stavka 1. Konvencije glasi kako slijedi:

„Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi ili u slučaju podizanja optužnice za kazneno djelo protiv njega svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično, javno i u razumnom roku ispita njegov slučaj. Presuda se mora izreći javno, ali se sredstva priopćavanja i javnost mogu isključiti iz cijele rasprave ili njezinog dijela zbog razloga koji su nužni u demokratskom društvu

radi interesa morala, javnog reda ili državne sigurnosti, kad interesi maloljetnika ili privatnog života stranaka to traže, ili u opsegu koji je po mišljenju suda bezuvjetno potreban u posebnim okolnostima gdje bi javnost mogla biti štetna za interes pravde.“

A. Dopuštenost

Tvrdnje stranaka

27. Vlada tvrdi da članak 6. nije primjenjiv na ovaj predmet niti sa svoga građanskog niti kaznenog naslova. Glede građanskoga aspekta, pozivajući se na obrazloženje koje je dao Sud u svojoj odluci *Harabin (Harabin v. Slovakia)* (dec.), br. 62584/00, 9. srpnja 2002.) tvrde da je položaj podnositelja zahtjeva kao predsjednika Vrhovnog suda po samoj svojoj naravi uključivao vršenje javnopravnih ovlasti i dužnosti kojima je svrha čuvanje interesa države. Nadalje tvrde da u državama članicama ne postoje univerzalni kriteriji glede postupka imenovanja i razrješenja predsjednika najvišega suda. To je pitanje koje zadire u suverene ovlasti države i stoga ga treba isključiti iz domašaja Konvencije.

28. Glede kaznenoga aspekta, Vlada tvrdi da je postupak o kojemu je riječ stegovne naravi. Što se tiče klasifikacije toga postupka u domaćem pravu, naravi djela o kojemu se radi, te naravi i razini težine propisanih sankcija, taj postupak ne zadovoljava kriterij prema kojemu bi ga se smatralo postupkom koji uključuje odlučivanje o kaznenoj optužbi protiv podnositelja zahtjeva.

29. Vlada nadalje tvrdi da podnositelj zahtjeva nije imao pravo na pristup sudu, budući da članak 26., stavak 3. Zakona o Državnom sudbenom vijeću izričito isključuje sudsku zaštitu u svezi stegovnih postupaka protiv sudaca. Međutim, tvrde da samo Državno sudbeno vijeće zadovoljava sve kriterije da bi ga se smatralo sudom, u smislu članka 6., stavka 1. Konvencije.

30. Podnositelj zahtjeva nije u tom pogledu dao nikakve primjedbe.

Ocjena Suda

31. Sud prvo prima na znanje tvrdnju Vlade glede naravi dužnosti predsjednika Vrhovnog suda. Međutim, Sud primjećuje da u postupku o koje-

mu se radi podnositelj zahtjeva nije bio samo razriješen dužnosti predsjednika Vrhovnoga suda, nego je istovremeno bio i razriješen dužnosti suca Vrhovnoga suda. U takvim okolnostima, u svrhu odlučivanja primjenjuje li se članak 6. na postupak o kojemu je riječ, Sud smatra da je narav položaja podnositelja zahtjeva kao predsjednika Vrhovnoga nevažna.

32. Glede primjenjivosti članka 6., stavka 1. Konvencije na postupak o kojemu je riječ, Sud prvo upućuje na presudu u predmetu *Pellegrin v. France* (br. 28541/95, 8. prosinca 1999., stavci 64.-71.), u kojoj je Sud izrekao da radni sporovi između vlasti i javnih službenika čije su dužnosti tipične upravo za aktivnosti javne službe, ukoliko oni djeluju kao depozitari javne vlasti odgovorne za zaštitu općih interesa države, nisu „građanski“ te su isključeni iz opsega članka 6., stavka 1. Konvencije. Sud je primijetio da su oružane snage i policija očigledan primjer takvih aktivnosti. Nadalje, glede postupka za razrješenje suca, u svojoj je odluci o dopuštenosti Pitkevich (vidi predmet *Pitkevich v. Russia* (dec.), br. 47936, 8. veljače 2001.) Sud utvrdio da je sudstvo, iako nije dio redovne državne službe, ipak dio tipične javne službe. Sudac ima konkretne nadležnosti u području provođenja pravde, što je sfera u kojoj država vrši suverene ovlasti. Stoga sudac izravno sudjeluje u vršenju javnopravnih ovlasti i obavlja dužnosti kojima je cilj čuvati opće interese države. Sud je zaključio kako se spor koji se odnosi na razrješenje suca ne tiče njegovih „građanskih“ prava ili obveza u smislu članka 6. Konvencije.

33. Međutim, u svojoj nedavnoj presudi u predmetu *Eskelinen* (vidi predmet *Vilho Eskelinen and Others v. Finland* ([GC], br. 63235/00, 19. travnja 2007.) Sud je utvrdio kako funkcionalni kriterij usvojen u presudi *Pellegrin* nije pojednostavio analizu primjenjivosti članka 6. na postupak u kojemu je državni službenik stranka, ili donio veći stupanj izvjesnosti u ovome području, kao što mu je bila namjera (stavak 55.). Iz tih je razloga Sud odlučio dalje razviti funkcionalni kriterij postavljen u presudi *Pellegrin*, te je usvojio slijedeći pristup (vidi naprijed citirani predmet *Vilho Eskelinen and Others v. Finland*, stavke 61. i 62.):

„Sud priznaje interes države da kontrolira pristup sudu kad se radi o određenim kategorijama osoblja. Međutim, prvenstveno je na državama ugovornicama, posebice na nadležnome nacionalnom zakonodavcu, a ne na Sudu, da izričito odredi ona područja javne službe koja uključuju vršenje diskrecijskih ovlasti koje su sastavni

dio državnoga suvereniteta, gdje interesi pojedinca moraju ustupiti prvenstvo. Sud vrši svoju nadzornu ulogu uz primjenu načela supsidijarnosti (vidi predmet Z and Others v. the United Kingdom [GC], br. 29392/95, st. 103., ECHR 2001-V). Ako domaći sustav priječi pristup sudu, Sud će provjeriti je li spor uistinu takav da opravdava primjenu iznimke od jamstava članka 6. Ako ne opravdava, tada se to pitanje ne postavlja i članak 6., stavak 1. se ne primjenjuje.

Ponovimo ukratko, da bi se tužena država mogla pred Sudom pozvati na status podnositelja zahtjeva kao državnog službenika radi isključenja zaštite sadržane u članku 6., trebaju biti ispunjena dva uvjeta. Prvo, država mora u svojem domaćem pravu izričito isključiti pristup sudu za položaj ili kategoriju osoblja o kojemu se radi. Drugo, isključenje mora biti opravdano objektivnim razlozima u interesu države.

34. Tako presuda Eskelinen, čija je namjera bila uspostaviti presumpciju zaštite po članku 6., nameće širu primjenjivost nego prijašnja sudska praksa Suda. Ona uključuje i predmete razrješenja, osim ako domaći sustav isključi pristup sudu u tom pogledu. Članak 6. se ne primjenjuje samo na slučajeve kada domaće pravo izričito isključi pristup sudu za kategoriju osoblja o kojemu se radi, i kada je to isključenje opravdano objektivnim interesima države.

35. Glede ovoga predmeta, Sud prvo primjećuje da članak 26., stavak 3. Zakona o Državnom sudbenom vijeću izričito isključuje sudsku zaštitu u svezi sa stegovnim postupcima protiv sudaca.

36. Međutim, opseg ovoga isključenja nije apsolutan, budući da se odnosi samo na isključenje zaštite pred redovnim sudovima. Sud primjećuje da je podnositelj zahtjeva mogao podnijeti ustavnu tužbu protiv odluka Državnog sudbenog vijeća i Županijskoga doma. Podnositelj zahtjeva je iste prigovore koje sada ulaže pred Sudom uložio Ustavnom sudu, te je taj sud ispitao osnovanost tih prigovora. Da je Ustavni sud prihvatio prigovore podnositelja zahtjeva, ukinuo bi pobijane odluke i vratio predmet Državnom sudbenom vijeću na novi postupak.

37. S obzirom na takvu pozadinu, Sud smatra kako opseg preispitivanja od strane Ustavnoga suda u ovome predmetu, i njegove ovlasti glede pobijanih odluka, podnositelju zahtjeva omogućavaju pristup sudu u domaćem

sustavu, što zadovoljava test Eskelinen. Štoviše, kao što Vlada priznaje, samo Državno sudbeno vijeće zadovoljava kriterije na temelju članka 6., stavka 1. Konvencije da bi ga se smatralo neovisnim i nepristranim sudom (tribunal) ustanovljenim zakonom. Sud ponavlja kako u svrhu članka 6., stavka 1. Konvencije sud (tribunal) ne treba biti redovni sud (court of law) integriran u standardnu sudsku mašineriju (vidi predmet *Rolf Gustafson v. Sweden*, 1. srpnja 1997., stavak 45., Reports of Judgments and Decisions 1997 IV), budući da sud (tribunal), u smislu članka 6., stavka 1. karakterizira, u sadržajnom smislu tog izraza, njegova sudska funkcija, a to znači odlučivanje o stvarima u njegovoj nadležnosti na temelju pravila prava i nakon postupka provedenog na propisani način (vidi naprijed citirani predmet *Philis*, stavak 50.). On mora također zadovoljiti i niz zahtjeva – neovisnost, posebno od izvršne vlasti, nepristranost i jamstva koja daje svojim postupkom – od kojih ih se nekoliko pojavljuje u tekstu samoga članka 6., stavka 1. (vidi predmet *Zlinsat, spol. s.r.o., v. Bulgaria*, br. 57785/00, stavak 75., 15. lipnja 2006.).

38. Kako bi se utvrdilo može li se neko tijelo smatrati neovisnim, treba uzeti u obzir, inter alia, način imenovanja njegovih članova i njihov mandat, postojanje jamstava protiv vanjskih pritisaka i pitanje daje li to tijelo utisak da je neovisno (vidi, inter alia, predmete *Langborger v. Sweden*, 22. lipnja 1989., stavak 32., Series A br. 155 i *Bryan v. the United Kingdom*, 22. studeni 1995., stavak 37., Series A br. 335 A). Nadalje, sud (tribunal) o kojemu se radi mora biti nadležan ispitati sva činjenična i pravna pitanja mjerodavna za spor koji je pred njim (vidi predmete *Terra Woningen B.V. v. the Netherlands*, 17. prosinca 1996., stavak 52., Reports 1996-VI; *Chevrol v. France* [GC], br. 49636/99, stavak 77., ECHR 2003-III i *I.D. v. Bulgaria*, br. 43578/98, stavak 45., 28. travnja 2005.).

39. Sud bilježi da je Državo sudbeno vijeće osnovano zakonom, i to Zakonom o Državnom sudbenom vijeću iz 1993. godine, sa daljnjim izmjenama i dopunama, koje je sve donio Sabor u standardnom zakonodavnom postupku. Ovaj zakon uređuje imenovanje članova DSV-a, njihove imunitete, razrješenje, opseg njihovih funkcija, postupke koje treba primijeniti i sva druga pitanja mjerodavna za funkcioniranje DSV-a.

40. Glede neovisnosti DSV-a Sud bilježi da se sredstva za njegov rad osiguravaju u državnom proračunu i da ih dodjeljuje Sabor. Raspodjela tih sredstva u rukama je predsjednika DSV-a. Ono je neovisno od izvršne vlasti

i njegovi članovi nisu vezani nikakvom uputom u vršenju svojih funkcija. Imenuje ih Sabor na razdoblje od osam godina te imaju isti imunitet kao i suci. Biraju se iz reda sudaca, državnih odvjetnika, Hrvatske odvjetničke komore i profesora prava, i svi moraju biti vrlo ugledne osobe. Oni djeluju u svom osobnom svojstvu, i ne primaju naredbe za vršenje svojih ovlasti, te daju prisegu da će se pridržavati Ustava i zakona. Može ih razriješiti Sabor, samo iz razloga konkretno navedenih u Zakonu o Državnom sudbenom vijeću, i u skladu s postupkom propisanim tim zakonom.

41. Glede postupka pred Državnim sudbenim vijećem, Sud bilježi da ono primjenjuje pravila kaznenoga postupka detaljno propisana Zakonom o kaznenom postupku. Ova uključuju, inter alia, sva jamstva koja daje članak 6. Konvencije i omogućuju okrivljeniku dati svoju obranu. Kad donosi odluku u stegovnom postupku protiv sudaca, Državno sudbeno vijeće je ovlašteno utvrditi činjenice u određenom predmetu, održavati ročišta, saslušati svjedoke i ocijeniti druge dokaze te odlučiti o svim činjeničnim i pravnim pitanjima.

42. Tako je u predmetu podnositelja zahtjeva pri odlučivanju o njegovoj stegovnoj odgovornosti Državno sudbeno vijeće vršilo sudske ovlasti. S obzirom na takvu pozadinu, Sud smatra da se u svrhu članka 6. Konvencije Državno sudbeno vijeće treba smatrati neovisnim sudom (tribunal) osnovanim zakonom, te da je stoga u svrhu članka 6., stavka 1. Konvencije stegovni postupak protiv podnositelja zahtjeva bio vođen pred sudom (tribunal).

43. Slijedi da je podnositelj zahtjeva imao pristup sudu i da se članak 6. primjenjuje i na stegovni postupak protiv podnositelja zahtjeva pred Državnim sudbenim vijećem i na postupak koji je uslijedio povodom ustavne tužbe podnositelja zahtjeva.

Zaključak

44. Zaključno, Sud nalazi da se članak 6. primjenjuje sa svog građanskog naslova na stegovni postupak protiv podnositelja zahtjeva, uključujući i postupak povodom njegove ustavne tužbe.

45. Sud nalazi da ovaj dio zahtjeva nije očigledno neosnovan u smislu članka 35., stavka 3. Konvencije. Nadalje nalazi da nije nedopušten ni po kojoj drugoj osnovi. Stoga treba utvrditi da je dopušten.

B. Osnovanost

Opseg predmeta pred Sudom

46. Sud bilježi da je stegovni postupak protiv podnositelja zahtjeva pokrenut tijekom 1996. godine, povodom navoda da je imao seksualne odnose s maloljetnicima i da je koristio svoj položaj kako bi zaštitio financijske aktivnosti dvojice pojedinaca poznatih po njihovim kriminalnim aktivnostima. Dana 14. siječnja 1997. godine Državno sudbeno vijeće našlo je utvrđenim da je podnositelj zahtjeva uistinu koristio svoj položaj na neprimjeren način i tu je odluku potvrdio Županijski dom Sabora dana 19. veljače 1997. godine. Međutim, obje ove odluke ukinuo je Ustavni sud dana 17. travnja 1998. godine, i predmet je bio vraćen Državnom sudbenom vijeću na novo preispitivanje.

47. U ponovljenom postupku pred Državnim sudbenim vijećem, dana 23. rujna 1998. godine, navodi protiv podnositelja zahtjeva svedeni su na tvrdnju da se je u razdoblju od lipnja 1995. godine do početka studenog 1996. godine trajno družio na javnim mjestima s dvojicom pojedinaca, B.Č. i S.Š., koji su imali kriminalnu povijest. Dana 7. listopada 1998. godine Državno sudbeno vijeće našlo je to utvrđenim i tu je odluku potvrdio Županijski dom dana 10. studenog 1998. godine te Ustavni sud dana 9. prosinca 2004. godine. Zbog toga je podnositelj zahtjeva razriješen dužnosti.

48. Budući je utvrđeno da je prvotni postupak bio manjkav, te je stoga Ustavni sud ukinuo odluku, Sud ne može ispitivati prigovore podnositelja zahtjeva glede poštenosti tog postupka. Slijedi da Sud mora ispitati navodne nedostatke samo u pogledu raznih vidova poštenosti postupka provedenog nakon odluke Ustavnoga suda od 17. travnja 1998. godine, kad je Ustavni sud ukinuo odluke do tada donesene u stegovnom postupku protiv podnositelja zahtjeva i vratio predmet na novo preispitivanje.

49. Međutim, glede prigovora podnositelja zahtjeva zbog duljine postupka, Sud je pozvan ispitati postupak u cjelini.

Tvrdnje stranaka

50. Podnositelj zahtjeva tvrdi da su tri člana Državnog sudbenog vijeća izrazila pristranost protiv njega u intervjuima objavljenima u nacionalnim novinama u vrijeme kad stegovni postupak protiv njega još nije bio dovr-

šen. Iako je DSV već bio donio svoju prvu odluku kad su ti intervjui objavljeni, tu je odluku nakon toga ukinuo Ustavni sud te su u nastavku postupka pred DSV-om ponovno sudjelovala sva tri člana o kojima se radi.

51. On nadalje tvrdi da nije bilo valjanoga razloga za isključenje javnosti sa rasprava pred DSV-om i da za tu odluku nije dano nikakvo odgovarajuće obrazloženje. Štoviše, postupak je bio nepošten jer niti jednom svjedoku kojega je on predložio nije bilo dozvoljeno svjedočiti pred DSV-om. I na kraju, tvrdi da je postupak premašio zahtjev razumnoga roka.

52. Glede nepristranosti tri člana DSV-a, Vlada tvrdi da se postupak o kojemu se radi odnosio na situaciju u kojoj je jedno tijelo odlučivalo o stegovnoj odgovornosti jednoga od svojih članova, te da je podnositelj zahtjeva, kao predsjednik Vrhovnoga suda, bio i član DSV-a. U takvim je okolnostima bilo nemoguće osigurati apsolutnu subjektivnu nepristranost, jer su interakcije između podnositelja zahtjeva i ostalih članova DSV-a bile neizbježne. Što se tiče navoda podnositelja zahtjeva glede intervjua koje su dala tri člana DSV-a nacionalnim novinama, Vlada tvrdi da je podnositelj zahtjeva tražio izuzeće tih članova već prije objave intervjua s njima. To je pokazalo da je negativan stav podnositelja zahtjeva prema njima bio profesionalne naravi.

53. Vlada također tvrdi da je javnost u načelu isključena sa ročišta u stegovnom postupku protiv bilo kojeg visokog državnog dužnosnika. Štoviše, DSV je odlučio ne učiniti iznimku od toga načela u postupku protiv podnositelja zahtjeva, iz razloga što je isključenje javnosti bilo potrebno za zaštitu podnositelja zahtjeva i sudstva kao takvog; po mišljenju Vlade ti su razlozi bili opravdani i spojivi sa zahtjevima članka 6. Uz to, javnost nije bila potpuno isključena, budući je DSV dozvolio predstavnicima međunarodnih organizacija za zaštitu ljudskih prava nazočiti ročištima

54. Vlada također tvrdi da je duljina postupka bila u skladu sa zahtjevom razumnoga roka. Tvrde da je 1999. godine promijenjen gotovo cjelokupan sastav Ustavnoga suda, što je dovelo do imenovanja novoga suca izvjestitelja u predmetu podnositelja zahtjeva. Nadalje, postupak je bio složen, budući se odnosio na razrješenje predsjednika Vrhovnoga suda.

55. Sud na početku bilježi da je podnositelj zahtjeva uložio nekoliko različitih prigovora na temelju članka 6., stavka 1. Konvencije. Sud će nastaviti s ispitivanjem svakoga od tih prigovora odvojeno.

Nepripranost tri člana Državnog sudbenog vijeća

56. Pri ocjeni jesu li tri člana Državnog sudbenog vijeća, i to M.V., A.P. i M.H. bili nepristrani kao što to zahtijeva članak 6., stavak 1. Konvencije, Sud će uzeti u obzir slijedeća načela, kako se pojavljuju u utvrđenoj sudskoj praksi.

57. Prvo i najvažnije, u demokratskom je društvu od temeljne važnosti da sudovi nadahnjuju povjerenje u javnosti, i, iznad svega, što se tiče kaznenog postupka, kod okrivljenika (vidi predmet *Padovani v. Italy*, 26. veljače 1993., stavak 27., Series A br. 257-B). U tu svrhu članak 6. traži da sud koji spada u njegov doseg bude nepristran. Nepripranost u pravilu znači nepostojanje predrasuda ili negativne pristranosti i njezino se postojanje može testirati na različite načine. Sud je tako razlikovao subjektivni pristup, to jest nastojanje da se utvrdi osobno uvjerenje ili interesi određenoga suca u konkretnom predmetu, i objektivni pristup, to jest utvrđenje nudi li taj sudac dovoljna jamstava kako bi isključio svaku legitimnu dvojbu u tom pogledu (vidi predmete *Piersack v. Belgium*, 1. listopada 1982., stavak 30., Series A br. 53 i *Grievies v. the United Kingdom [GC]*, br. 57067/00, stavak 69., ECHR 2003-XII).

58. Primjenjujući subjektivni test Sud je dosljedno presuđivao da se osobna nepristranost suca predmnijeva dok se ne dokaže suprotno (vidi predmet *Hauschildt v. Denmark*, 24. svibnja 1989., stavak 47., Series A br. 154). Glede vrste dokaza koji se traže, Sud je, na primjer, tražio da se izvjesno utvrdi je li sudac pokazao neprijateljstvo ili zlu namjeru ili je li uredio da mu se iz osobnih razloga dodijeli predmet (vidi naprijed citirani predmet *De Cubber*, stavak 25.). Načelo prema kojem se predmnijeva da je sud slobodan od osobnih predrasuda ili pristranosti davno je ustanovljeno u sudskoj praksi Suda (vidi, na primjer, naprijed citiranu presudu u predmetu *Le Compte, Van Leuven and De Meyere v. Belgium*, stavak 58.). Iako u nekim predmetima može biti teško pribaviti dokaze kojima se pobija ta predmnijeva, treba zapamtiti da zahtjev objektivne nepristranosti daje daljnje važno jamstvo

(vidi predmet *Pullar v. the United Kingdom*, 10. lipnja 1996., stavak 32., Reports 1996-III). Drugim riječima, Sud je priznao poteškoću kod utvrđivanja povrede članka 6. zbog subjektivne pristranosti i iz tih se razloga u velikoj većini predmeta u kojima se javljaju ista pitanja usredotočio na objektivni test. Međutim, nema nepropusne podjele između ta dva pojma, budući da ponašanje suca ne samo da može potaknuti objektivne bojazni glede nepristranosti s gledišta vanjskoga promatrača (objektivni test), nego se može postaviti i pitanje njegovog ili njezinog osobnog uvjerenja (subjektivni test) (vidi predmet *Kyprianou v. Cyprus* [GC], br. 73797/01, stavak 119., ECHR 2005 ...).

59. Sud je na primjer smatrao kako se od sudskih vlasti traži najveća moguća diskrecija glede predmeta u kojima postupaju, kako bi se zadržala slika o njima kao nepristranim sucima. Ta bi ih diskrecija trebala odvratiti od korištenja tiska, čak i kad su provocirani. Viši zahtjevi pravde i časna narav sudačkog zvanja je ono što nameće tu dužnost (vidi predmet *Buscemi v. Italy*, br. 29569/95, stavak 67., ECHR 1999-VI). S druge strane, u jednom drugom predmetu, gdje je sudac sudjelovao u javnom kritiziranju obrane i javno izrazio iznenađenje što je okrivljenik rekao kako se ne smatra krivim, Sud je stvari pristupio na temelju subjektivnog testa (vidi predmet *Lavents v. Latvia*, br. 58442/00, stavci 118. i 119., 28. studeni 2002. godine).

60. Kada primjenjuje objektivni test Sud pridaje važnost i situacijama od osobnog značaja te razmatra ponašanje sudaca u određenome predmetu. U smislu objektivnoga testa, takvo ponašanje može biti dovoljna osnova za legitimne i objektivno opravdane bojazni, kao u naprijed navedenom predmetu *Buscemi*, ali može biti i takve naravi da otvara pitanje na temelju subjektivnog testa (vidi, na primjer, naprijed citirani predmet *Lavents*) te čak otkriti i otvorenu nesklonost prema nekome. Stoga će u tom kontekstu odgovor na pitanje treba li se na predmet primijeniti jedan ili drugi test, ili oba, ovisiti o konkretnim činjenicama pobijanoga ponašanja.

61. Sud primjećuje da podnositelj zahtjeva u ovome predmetu osporava nepristranost tri člana Državnog sudbenog vijeća zato što su tijekom stegovnog postupka protiv njega davali intervju, objavljene u dvoje različitih nacionalnih novina, izražavajući nesklonost prema podnositelju zahtjeva. Sud će sada nastaviti ispitujući odvojeno navode o nepostojanju nepristranosti svake osobe koje se to tiče.

62. Glede V.M., Sud bilježi da je intervju s njim objavljen u nacionalnim dnevnim novinama dana 10. veljače 1997. godine, kad je postupak u predmetu bio u tijeku pred Županijskim domom. Tada je Državno sudbeno vijeće već bilo donijelo odluku protiv podnositelja zahtjeva o nekima od prvotnih navoda protiv njega. Međutim, budući je podnositelj zahtjeva podnio zahtjev za zaštitu, predmet nije bio pravomoćno okončan. Sud nadalje bilježi da je sam V.M. u intervjuu izjavio kako se pridružio zahtjevu podnositelja zahtjeva za svojim izuzećem iz predmeta, budući da je javno glasovao protiv imenovanja podnositelja zahtjeva za predsjednika Vrhovnog suda i da je on sam bio spominjan kao mogući kandidat za to mjesto istovremeno kad i podnositelj zahtjeva. On je i komentirao rezultate postupka izjavivši kako su „optužbe za koje je dr. Olujić utvrđen krivim činjenično jasne.“ V.M. je nadalje izrazio negativna mišljenja o obrani podnositelja zahtjeva u postupku.

63. Sud stavlja snažan naglasak na činjenicu da je sam V.M. smatrao da ga treba izuzeti iz predmeta i da je dao uvjerljive razloge za to mišljenje. Ostavljajući po strani pitanje subjektivne nepristranosti V.M.-a, Sud ponavlja kako u pogledu pitanja objektivne nepristranosti čak i vanjski dojam može biti od izvjesne važnosti, ili, drugim riječima, „nije dovoljno samo izvršiti pravdu, nego se treba i vidjeti da je izvršena“ (vidi predmet *De Cubber v. Belgium*, 26. listopada 1984, stavak 26., Series A br. 86). Činjenica da je V.M. javno otkrio kako je glasovao protiv imenovanja podnositelja zahtjeva, uzeta zajedno sa činjenicom da je on sam bio mogući kandidat za isto mjesto u isto vrijeme kad je podnositelj zahtjeva imenovan, stvorila je, po mišljenju Suda, situaciju koja je mogla dovesti do razumnih dvojbi glede V.M.-ove nepristranosti.

64. Glede A.P., tadašnjega predsjednika Državnog sudbenog vijeća, Sud bilježi da je intervju s njim objavljen u istim dnevnim novinama, dana 28. ožujka 1997. godine, kada je postupak bio u tijeku pred Ustavnim sudom, te stoga još nije bio pravomoćno okončan. On je u tom intervjuu izjavio da je podnositelj zahtjeva izvršio nedolične aktivnosti na način da je iskoristio svoj osobni utjecaj i kontakte kako bi zaštitio interese i dobitke dvije osobe s kriminalnom prošlošću. Također je komentirao kako su netočni navodi obrane da je predmet politički motiviran.

65. Sud smatra kako to što je predsjednik Državnog sudbenog vijeća javno koristio izraze koji su podrazumijevali da je već formirao nepovoljno mišljenje o predmetu podnositelja zahtjeva prije nego je predmet pravomoć-

no okončan, i kojima je kritizirao izjave obrane, izgleda jasno nespojivo s njegovim daljnjim sudjelovanjem u obnovljenom postupku, a nakon što je Ustavni sud ukinuo prvotnu odluku DSV-a. Izjave koje je dao predsjednik DSV-a su takve da objektivno opravdavaju strahove podnositelja zahtjeva glede njegove nepristranosti (vidi predmet *Buscemi v. Italy*, br. 29569/95, stavak 68., ECHR 1999 VI).

66. Glede M.H., Sud bilježi da je intervju s njim objavljen u jednim drugim dnevnim novinama dana 22. rujna 1997. godine, kad je postupak u predmetu bio u tijeku pred Ustavnim sudom, te tako još nije bio pravomoćno okončan. On je u intervjuu izjavio da podnositelja zahtjeva i njegove izjave o nepostojanju njegove (M.H.-ove) neovisnosti smatra komičnima. Opisao je podnositelja zahtjeva kao osobu kojoj nedostaju iskustvo i znanje, te kao *corpus alienum* (strano tijelo) u hrvatskom pravosuđu.

67. Sud smatra da su izrazi koje je koristio M.H. jasno pokazali njegovu nesklonost u odnosu na podnositelja zahtjeva te da je stoga njegovo daljnje sudjelovanje u postupku nakon objave intervjuja o kojemu je riječ bilo nespojivo sa zahtjevom nepristranosti na temelju članka 6., stavka 1. Konvencije.

68. Zaključno, došlo je do povrede članka 6., stavka 1. Konvencije zbog nepostojanja nepristranosti predsjednika i dva člana Državnog sudbenog vijeća.

Pravo na javno suđenje

69. Sud prvo primjećuje da je u pravilu, u skladu sa člankom 28., stavkom 2. Zakona o Državnom sudbenom vijeću, javnost isključena iz stegovnog postupka koji se vodi pred Državnim sudbenim vijećem, osim ako samo Vijeće drugačije ne odluči. S tim u svezi Sud na početku primjećuje kako nije njegova zadaća odlučivati o nacionalnom pravu i praksi in abstracto. Umjesto toga, on se mora ograničiti na ispitivanje konkretnih činjenica predmeta koji su pred njim (vidi, na primjer, predmet *Findlay v. the United Kingdom*, 25. veljače 1997., stavak 67., Reports 1997-1).

70. Sud podsjeća kako članak 6., stavak 1. Konvencije propisuje da, u odlučivanju o građanskim pravima i obvezama „svatko ima pravo na pošteno i javno suđenje“. Javni karakter postupka štiti parnične stranke od vršenja pravde u tajnosti, bez ikakve kontrole javnosti. To je također jedno od sredstava kojima se

može održavati povjerenje u sudove. Kad se vršenje pravde učini vidljivim, javnost tog vršenja pridonosi ostvarenju cilja članka 6., stavka 1., a to je pošteno suđenje, čije je jamstvo jedan od temelja demokratskog društva (vidi predmet *Sutter v. Switzerland*, 22. veljače 1984., stavak 26., Series A br. 74).

71. Međutim, članak 6., stavak 1. ne zabranjuje da sudovi odluče, u svjetlu posebnih okolnosti predmeta koji su im podneseni, odstupiti od toga načela: u skladu sa stvarnim izričajem te odredbe - "... tisk i javnost mogu biti isključeni iz cijelog ili dijela suđenja u interesu morala, javnog reda ili nacionalne sigurnosti u demokratskom društvu, kad to tako traže interesi maloljetnika ili zaštita privatnoga života stranaka, ili u mjeri po mišljenju suda strogo potrebnoj u posebnim okolnostima, kad bi javnost dovela u pitanje interese pravde" - vođenje postupka *in camera*, bilo u cijelosti ili djelomično, mora biti strogo uvjetovano okolnostima predmeta (vidi predmete *Diennet v. France*, 26. rujna 1995., stavak 34., Series A br. 325-A, i *Martinie v. France* [GC], br. 58675/00, stavak 40., ECHR 2006 ...).

72. Štoviše, Sud je presudio da iznimne okolnosti koje se odnose na narav pitanja o kojima je sud trebao odlučiti u postupku o kojem se radilo, mogu opravdati odustajanje od javnog suđenja (vidi naprijed citirani predmet *Martinie v. France*, stavak 41.).

73. Što se tiče ovoga predmeta, Sud bilježi da je, protivno zahtjevu podnositelja zahtjeva od 23. rujna 1998. godine, javnost bila isključena iz postupka vođenog pred Državnim sudbenim vijećem iz razloga zaštite dostojanstva podnositelja zahtjeva i sudstva kao takvog. Sud također primjećuje da isključenje javnosti nije bilo apsolutno, jer su na ročištima održanima 1. i 7. listopada bili prisutni jedan predstavnik UNHCR-a i jedan predstavnik OESS-a. Međutim, te su osobe bile upozorene, pod prijetnjom kaznenih sankcija, da su obvezne čuvati tajnu o svemu što doznaju na tim ročištima. Nadalje, opća javnost i tisk bili su potpuno i izričito isključeni sa ročišta. Tako nazočnost predstavnika UNHCR-a i OESS-a na dva ročišta održana pred Državnim sudbenim vijećem nije imala nikakav utjecaj na opće isključenje javnosti iz postupka pred Državnim sudbenim vijećem.

74. Sud bilježi da je DSV isključio javnost sa ročišta zbog toga što je takva mjera bila nužna, s obzirom na informacije u spisu predmeta, za zaštitu ugleda podnositelja zahtjeva i ugleda sudstva kao takvoga. Međutim, niti

jednu od ovih točaka nije dalje razradio. Glede prvoga od ova dva razloga, i to zaštite ugleda podnositelja zahtjeva, Sud prvo bilježi da je sam podnositelj zahtjeva zatražio da postupak bude javan i tako pokazao da on sam ne smatra da bi njegov ugled trebalo štiti isključenjem javnosti.

75. Glede naravi postupka o kojemu je riječ, a koja ponekada može, kao što je naprijed navedeno, opravdati odustajanje od javne rasprave, Sud bilježi da je podnositelj zahtjeva 23. rujna 1998. godine ponovio svoj zahtjev da ročišta pred DSV-om budu javna, u fazi kad su se navodi protiv podnositelja zahtjeva sastojali od tvrdnji da se družio sa dvije osobe koje su imale kriminalnu prošlost. S tim u svezi Sud bilježi da se o činjenicama u predmetu protiv podnositelja zahtjeva u svakome slučaju na široko raspravljalo u domaćim medijima, kao što se vidi, inter alia, iz intervju sa članovima DSV-a, objavljenima prije nego što je u predmetu bila donesena pravomoćna odluka. Bilo je očito da je predmet pobudio znatno zanimanje javnosti i da su u medijima bile predočene prijeporne činjenice. S obzirom na to da se postupak o kojemu je riječ ticao tako poznate javne osobe kao što je predsjednik Vrhovnoga suda i da se već javno navodilo u javnosti da je predmet protiv njega politički motiviran, očigledno je bilo u interesu i podnositelja zahtjeva i javnosti općenito da postupak pred DSV-om bude podvrgnut kontroli javnosti. U takvim okolnostima Sud ne može prihvatiti razloge na koje se oslanja DSV za isključenje javnosti kao opravdane na temelju članka 6., stavka 1. Konvencije.

76. Na kraju, Sud bilježi da nedostatak pristupa javnosti postupku pred DSV-om nije bio ispravljen niti u postupku pred Županijskim domom Sabora niti pred Ustavnim sudom, budući da niti ta tijela nisu održala javne rasprave.

Slijedi da je došlo do povrede članka 6., stavka 1. Konvencije zbog isključenja javnosti iz stegovnog postupka protiv podnositelja zahtjeva.

Ravnopravnost stranaka

77. Podnositelj zahtjeva navodi da u postupku pred Državnim sudbenim vijećem nije bio saslušan niti jedan jedini svjedok pozvan u ime obrane. Sud ponavlja da iako članak 6. Konvencije jamči pravo na pošteno suđenje, on ne daje nikakva pravila o dopuštenosti dokaza ili načinu na koji ih treba ocjenjivati, što su stoga prvenstveno stvari koje trebaju urediti nacionalno pravo i nacionalni

sudovi (vidi predmete *Schenk v. Switzerland*, 12. srpnja 1988., stavci 45.-46., Series A br. 140. i *Garcia Ruiz v. Spain* [GC] br. 30544/96, ECHR 1999-I, stavak 28.). Slično tome, prvenstveno je na nacionalnim vlastima, poglavito sudovima, tumačiti domaće pravo i, ako nema arbitrnosti, Sud neće njihovo tumačenje zamijeniti svojim. Ovo se načelo primjenjuje, inter alia, na primjenu postupovnih pravila koja se odnose na predlaganje svjedoka od strane stranaka (vidi predmet *Tamminen v. Finland*, br. 40847/98, stavak 38., 15. lipnja 2004.). S tim u vezi Sud nadalje ponavlja da nije u njegovoj nadležnosti ocjenu činjenica od strane nacionalnih sudova zamijeniti svojom vlastitom ocjenom. Međutim, prema sudskoj praksi Suda, zahtjevi poštenosti postupka uključuju način na koji se dokazi izvode i predlažu. Zadatak Suda je odrediti je li postupak u svojoj cijelosti, uključujući i način na koji su dokazi predloženi i izvedeni, pošten u smislu članka 6., stavka 1. (vidi, inter alia, predmet *Dombo Beheer B.V. v. the Netherlands*, 27. listopada 1993., stavak 31., Series A br. 274).

78. Sud smatra da što se tiče stegovnog postupka protiv suca, ravnopravnost stranaka podrazumijeva da sudac o čijoj se dužnosti radi mora dobiti razumnu priliku izložiti svoje argumente – uključujući i svoje dokaze – pod uvjetima koji ga ne stavljaju u bitno nepovoljan položaj vis-a-vis vlasti koje su protiv suca pokrenule taj postupak, i to, u ovome slučaju, Vlade. Nacionalnim je vlastima ostavljeno osigurati u svakom pojedinačnom predmetu da zahtjevi poštenog suđenja (vidi *mutatis mutandis* naprijed citirani predmet *Dombo Beheer*, stavak 33.) budu zadovoljeni.

79. Kako bi odlučio je li podnositelju zahtjeva u ovome predmetu bila dana prilika izložiti svoje argumente bez da je stavljen u nepovoljan položaj vis-a-vis Vlade, i je li postupak bio vođen pošteno, Sud će prvo ispitati što je činilo osnovu razrješenja podnositelja zahtjeva (vidi, *mutatis mutandis*, naprijed citirani predmet *Destrehem v. France*, stavak 43.).

80. S tim u vezi Sud primjećuje da je Vlada u stegovnom postupku protiv podnositelja zahtjeva navela da je on održavao stalne kontakte u javnosti s dva pojedinca, S.Š. i B. Č., koji su imali kriminalnu prošlost. Ovi su navodi mogli utjecati na ugled podnositelja zahtjeva ne samo s obzirom na njegov položaj kao suca i predsjednika Vrhovnoga suda, nego i u svakom profesionalnom području, s obzirom da je on pravnik. Stoga je bilo nužno da u postupku o kojemu je riječ podnositelju zahtjeva bude dano dovoljno prilike da iznese svoje argumente i predoči svoje dokaze.

81. Sud bilježi da je podnositelj zahtjeva naveo kako su njegovi kontakti s ta dva pojedinca bili vrlo sporadični i da se ponekada našao u njihovom društvu, no uvijek na javnim mjestima i uvijek u društvu raznih drugih osoba. Ova crta obrane imala je namjeru pokazati da podnositelj zahtjeva nije održavao nikakve bliske kontakte s ta dva pojedinca, nego da su ponekada zalazili na ista javna mjesta. Svjedoci koje je predložio podnositelj zahtjeva trebali su potkrijepiti tu crtu obrane. Po mišljenju Suda, obrazloženje koje je dao podnositelj zahtjeva glede navoda protiv njega, i važnost predloženih svjedoka bili su relevantni za njegov predmet i bilo je vjerojatno da bi pridonijeli ciljevima njegove obrane.

82. Glede razloga koje su dali domaći sudovi za to što nisu dozvolili izvođenje dokaza koje je predložio podnositelj zahtjeva, Sud bilježi da je svaka vlast obvezna opravdati svoje radnje dajući razloge za svoje odluke, iako domaći sud uživa određenu slobodu procjene kad odabire argumente u konkretnom predmetu i kad dopušta dokaze u potporu tvrdnji stranaka (vidi predmet *Suominen v. Finland*, br. 37801/97, stavak 36., 1. srpanj 2003.).

83. U ovome predmetu DSV je opravdao svoje odbijanje za saslušanjem svih svjedoka predloženih po podnositelju zahtjeva time što je naveo da su okolnosti navedene u dokazima na koje se oslanjao podnositelj zahtjeva već bile utvrđene ili da nisu bile važne za predmet. Međutim, Sud bilježi da su i podnositelj zahtjeva i dva pojedinca o kojima se radi zaniijekali da su imali bilo kakve bliske kontakte i podudarno izjavili da su bili u međusobnom društvu tek povremeno, i uvijek s drugim osobama. Po mišljenju Suda, razlozi na koje se pozvao DSV kad je odbio prihvatiti sve svjedoke predložene po podnositelju zahtjeva u svrhu potkrepljenja njegove crte obrane, nisu dostatni iz razloga navedenih u stavku 81. ove presude.

84. Sud nadalje primjećuje da, iako nije njegov zadatak ispitati je li odbijanje suda da prihvati dokaze koje je predložio podnositelj zahtjeva bilo osnovano, Sud u svojoj ocjeni je li u postupku o kojemu se radi poštovano načelo ravnopravnosti stranaka, koje je značajka širega koncepta poštenoga suđenja (vidi predmet *Ekbatani v. Sweden*, 26. svibnja 1988., stavak 30., Series A br. 134), pridaje značajnu važnost vanjskom dojmu i povećanoj osjetljivosti javnosti za pošteno vršenje pravde (vidi predmet *Borgers v. Belgium*, 30. listopada 1991., stavak 24., Series A br. 214 B). S tim u svezi Sud

bilježi da je DSV prihvatio sve dokazne prijedloge za saslušanje svjedoka koje je predložila Vlada, a niti jedan dokazni prijedlog koji je predložio podnositelj zahtjeva.

85. Nije funkcija Suda izražavati mišljenje o važnosti dokaza, ili, općenitije, o tome jesu li navodi protiv podnositelja zahtjeva bili osnovani. Međutim, na Sudu je utvrditi je li postupak u cjelini, uključujući i način na koji su provedeni dokazi, bio pošten (vidi naprijed citirani predmet *Asch v. Austria*, stavak 26.). U okolnostima ovoga predmeta Sud nalazi da je odbijanje nacionalnih vlasti da saslušaju bilo kojega svjedoka obrane dovelo, na način nespojiv s jamstvima poštenog suđenja ugrađenima u članku 6., do ograničenja mogućnosti podnositelja zahtjeva da iznese svoje argumente (vidi, mutatis mutandis, naprijed citirani predmet *Vidal v. Belgium*, stavak 34.).

Stoga je došlo do povrede članka 6., stavka 1. glede načela ravnopravnosti stranaka.

Duljina postupka

86. Podnositelj zahtjeva prigovara da je duljina postupka, posebice onoga pred Ustavnim sudom, premašila zahtjev razumnoga roka.

87. Vlada pobija tu tvrdnju, naglašavajući posebnu ulogu Ustavnoga suda.

88. Sud ponavlja da se razumnost duljine postupka treba ocijeniti u svjetlu osobitih okolnosti predmeta, time da se uzmu u obzir kriteriji navedeni u sudskoj praksi Suda, posebice složenost predmeta, ponašanje podnositelja zahtjeva i mjerodavnih vlasti, te važnost onoga što se za podnositelja zahtjeva dovodi u pitanje u sporu (vidi predmete *Süßmann v. Germany*, 16. rujna 1996., stavak 48., Reports 1996 IV i *Gast and Popp v. Germany*, br. 29357/95, stavak 70, ECHR 2000). S tim u vezi Sud bilježi da je postupak pokrenut negdje 1996. godine a završio odlukom Ustavnog suda od 9. prosinca 2004. godine. I dok je u prvotnom postupku, zajedno s odlukom Ustavnoga suda kojom su ukinute pobijane odluke, odlučeno brzo, to isto se ne može reći za duljinu druge faze postupka.

89. U toj drugoj fazi Državno sudbeno vijeće i Županijski dom postupali su brzo i završili predmet 10. studenog 1998. godine. Međutim, drugo preispitivanje predmeta pred Ustavnim sudom trajalo je od 2. prosinca 1998.

godine, kad je podnositelj zahtjeva podnio svoju drugu ustavnu tužbu, do 9. prosinca 2004. godine, te je tako premašilo šest godina.

90. Iako Sud prihvaća da je povremeno, zbog uloge čuvara Ustava koju ima Ustavni sud, osobito potrebno da Ustavni sud uzme u obzir i druge okolnosti osim pukog kronološkog reda po kojemu je neki predmet došao na popis, kao što je važnost predmeta u političkom i socijalnom smislu, Sud nalazi da razdoblje od više od šest godina za odluku u predmetu podnositelja zahtjeva izgleda prekomjerno, posebice s obzirom na to što je bilo dovedeno u pitanje za podnositelja zahtjeva, a to je njegovo razrješenje.

91. Stoga Sud smatra da je u ovome predmetu došlo do povrede članka 6., stavka 1. Konvencije zbog duljine postupka.

II. NAVODNA POVREDA ČLANKA 13. KONVENCIJE

92. Podnositelj zahtjeva prigovara da nije imao nikakvo djelotvorno pravno sredstvo za svoje prigovore na temelju članka 6. Konvencije. Pozvao se na članak 13. Konvencije koji propisuje:

„Svatko čija su prava i slobode koje su priznate u ovoj Konvenciji povrijeđene ima pravo na djelotvorna pravna sredstva pred domaćim državnim tijelom čak i u slučaju kad su povredu počinile osobe koje su djelovale u službenom svojstvu.“

93. U svjetlu svih materijala koje posjeduje, te u mjeri u kojoj su stvari koje su predmet prigovora u njegovoj nadležnosti, Sud smatra da taj dio zahtjeva ne upućuje na postojanje bilo kakve povrede Konvencije. Iz toga slijedi je nedopušten prema članku 35. stavku 3. kao očigledno neosnovan i da ga treba odbiti na temelju članka 35. stavka 4. Konvencije.

III. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

94. Članak 41. Konvencije propisuje:

“Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava

samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci.”

A. Šteta

95. Podnositelj zahtjeva potražuje 200.000 eura (EUR) na ime nematerijalne štete. Objasnio je da su neosnovane optužbe protiv njega u stegovnom postupku o kojemu se radi, i to da je imao seksualne odnos s maloljetnicima i da je koristio svoj položaj da bi osigurao dobitke kriminalaca, optužbe koje su se stalno ponavljale u medijima, naštetile njegovom dostojanstvu i ugledu, te da su stvorile iznimno negativnu sliku o njemu, što je dovelo do njegovih teških psihičkih patnji. Štoviše, stres uzrokovan tim postupkom doveo je do njegove hospitalizacije zbog srčanih tegoba i visokoga krvnoga tlaka.

96. Vlada potraživani iznos smatra neosnovanim i prekomjernim

97. Sud mu, prihvaćajući da su utvrđene povrede podnositelju zahtjeva nanijele nematerijalnu štetu, koja se ne može ispraviti pukim utvrđenjem povrede, niti mogućnošću koja za podnositelja zahtjeva postoji da traži novo suđenje (članak 430. hrvatskog Zakona o kaznenom postupku), dosuđuje 5.000 EUR s tog osnova, uz sve poreze koje bi mogli biti zaračunati podnositelju zahtjeva.

B. Troškovi i izdaci

98. Podnositelj zahtjeva nije postavio nikakav zahtjev na ime troškova i izdataka. Prema tome Sud smatra da nije pozvan dosuditi mu bilo koji iznos s toga osnova.

C. Zatezna kamata

99. Sud smatra primjerenim da se zatezna kamata temelji na najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke uvećanoj za tri postotna boda.

IZ TIH RAZLOGA, SUD JEDNOGLASNO

1. *utvrđuje* da su prigovori na temelju članka 6., stavka 1. Konvencije dopušteni, a ostatak zahtjeva nedopušten;

2. *presuđuje* da je došlo do povrede članka 6., stavka 1. Konvencije zbog nepostojanja objektivne nepristranosti tri člana Državnog sudbenog vijeća;

3. *presuđuje* da je došlo do povrede članka 6., stavka 1. Konvencije zbog neopravdanog isključenja javnosti iz postupka pred Državnim sudbenim vijećem;

4. *presuđuje* da je došlo do povrede članka 6., stavka 1. Konvencije glede načela ravnopravnosti stranaka;

5. *presuđuje* da je došlo do povrede članka 6., stavka 1. Konvencije zbog prekomjerne duljine postupka;

6. *presuđuje*

(a) da tužena država podnositelju zahtjeva treba, u roku od tri mjeseca od dana kad presuda postane konačna u skladu sa člankom 44. stavkom 2. Konvencije, isplatiti iznos od 5.000 EUR (pet tisuća eura), uz sve poreze koji bi mogli biti zaračunati, na ime nematerijalne štete, koje treba pretvoriti u domaću valutu tužene države po stopi primjenjivoj na dan namirenja;

(b) da se od proteka naprijed navedena tri mjeseca do namirenja na naprijed navedene iznose plaća obična kamata prema stopi koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećanoj za tri postotna boda;

7. *odbija* ostatak zahtjeva podnositelja zahtjeva za pravednu naknadu.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 5. veljače 2009. godine u skladu pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Soren NIELSEN Christos ROZAKIS
Tajnik Predsjednik

Odluka Evropskog suda za ljudska prava u predmetu Kudeshkina protiv Rusije⁴⁹

PRVI ODJEL
PREDMET KUDESHKINA PROTIV RUSIJE
(Zahtjev br. 29492/05)

PRESUDA

STRAZBUR
26. februar 2009
KONAČNA
14/09/2009

Ova presuda može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.

U predmetu Kudeshkina protiv Rusije,

Evropski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući u vijeću u sastavu:

Christos Rozakis , predsjednik,

Nina Vajić,

Anatoly Kovler,

Elisabeth Steiner,

Dean Spielmann,

Giorgio Malinverni,

George Nicolaou, suci,

i Søren Nielsen , sekretar Odjela,

nakon vijećanja zatvorenog za javnost 5. februara 2009. godine,
donosi sljedeću presudu koja je usvojena tog datuma:

49 Nezvaničan autorski prevod

POSTUPAK

1. Postupak u ovom predmetu pokrenut je na temelju zahtjeva (br. 29492/05) protiv Ruske Federacije što ga je 12. jula 2005. godine ruski državljaniin gđa Olga Borisovna Kudeshkina ("Podnosilac zahtjeva") podnijela Sudu na temelju člana 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda ("Konvencija").
2. Podnosioca zahtjeva zastupale su gđa Moskalkenko, gđa A. Panicheva i gđa M. Voskobitova, advokati koji se bave advokaturom u Strazburu i u Moskvi. Rusku Vladu ("Vlada") zastupali su gđin P. Laptev i gđa V. Milinchuk, bivši Zastupnici Ruske Federacije na Evropskom sudu za ljudska prava.
3. Podnosilac zahtjeva navodi da je razrješenjem od vršenja sudijske dužnosti, zbog ključnih izjava koje je dala za medije, povrijeđeno njeno pravo na slobodu izražavanja zagarantovano članom 10. Konvencije.
4. Odlukom od 28. februara 2008. godine, Sud je proglasio zahtjev prihvatljivim.
5. Vlada, ali ne i podnosilac zahtjeva, dostavili su dalje komentare u pisanoj formi (pravilo 59, broj 1).

ČINJENICE

1. OKOLNOSTI PREDMETA

6. Podnosilac zahtjeva rođena je 1951. godine i živi u Moskvi. U vrijeme događaja, ona je radila kao sudija 18 godina.
7. Od 6. novembra 2000. godine, Podnosilac zahtjeva je obavljala sudijsku dužnost na Opštinskom sudu u Moskvi.
 - A. Učešće Podnosioca zahtjeva u krivičnom postupku protiv gđina Zaytseva
8. 2003. godine Podnosiocu zahtjeva je dodijeljen u rad krivični predmet u vezi sa zloupotrebom ovlaštenja od strane policijskog inspektora, gđina Zaytseva. On je bio optužen da je sprovodio nezakonite istražne radnje u postupku istrage u velikom slučaju carinske i finansijske prevare koja je uključivala i grupu firmi, kao i, navodno, neke visoko pozicionirane državne zvaničnike.

9. U junu 2003. godine, sudsko vijeće sastavljeno od Podnosioca zahtjeva i dvoje imenovanih pomoćnih sudija, gđe I. i gđina D. započelo je istragu u postupku. Tokom saslušanja 26. juna 2003. godine, sud je pozvao javnog tužioca da predoči dokaze tužbe. On je odgovorio da je sud propustio da obezbijedi prisustvo svjedoka tužbe, te je prigovorio načinu na koji je postupak vođen. Sljedećeg dana, u petak, 27. juna 2003. godine, on je tražio izuzeće Podnosioca zahtjeva kao sudije, po osnovu postojanja predrasuda koje je ona navodno iskazala kada je ispitivala jednu od žrtava. Ostale stranke u postupku, uključujući žrtvu koja je bila u pitanju, prigovorile su na zahtijevano izuzeće sudije. Istog dana pomoćne sudije su odbacile zahtjev za izuzeće sudije, nakon čega je javni tužilac zahtijevao izuzeće oboje pomoćnih sudija. Strane u postupku su prigovorile na zahtjev za izuzeće, te je isti odbačen. Istog dana tužilac je podnio novi zahtjev za izuzeće pomoćnim sudijama, na osnovu predrasuda, a koji zahtjev je isto tako bio odbačen od strane Podnosioca zahtjeva istog dana.

10. U ponedjeljak, 30. juna 2003. godine oboje pomoćnih sudija su podnijeli zahtjev za svoje izuzeće iz postupka.

11. 1. jula 2003. godine javni tužilac je izjavio da zapisnici sa ročišta nisu ispravno vođeni i zahtijevao je pristup spisima. Sud je odbio njegov zahtjev po osnovu toga da su zapisnici bili dostupni u roku od tri dana od dana njihovog sačinjavanja.

12. 3. jula 2003. godine Podnosilac zahtjeva je dozvolila izuzeće oboje pomoćnih sudija, uz sljedeće obrazloženje:

“Na saslušanju su pomoćne sudije I i D izjavili da žele izuzeće iz postupka po osnovu da nisu bili u mogućnosti da učestvuju u ispitivanju slučaja zbog predrasuda i neučtivog ponašanja (javnog tužioca) prema njima, te zbog loših uslova rada na ročištu, a za koje je on zaslužan i zbog kojih su se razbolili.”

13. Prema izjavi Podnosioca zahtjeva, Predsjednik Opštinskog suda u Moskvi, gđa Yegorova, je nakon toga, a tokom trajanja postupka pozvala Podnosioca zahtjeva u svoju kancelariji i pitala je za detalje slučaja, postavljajući određena pitanja u vezi sa vođenjem postupka i odlukama po gore pomenutim zahtjevima.

14. Strane se ne slažu o okolnostima izuzeća Podnositelja prijave iz predmeta. Prema Podnosiocu zahtjeva, Predsjednik Opštinskog suda u Moskvi

joj je uzela predmet 4. jula 2003. godine, dan nakon izuzeća pomoćnih sudija. Prema Vladi, predmet je bio kod Podnosioca zahtjeva do 23. jula 2003. godine, kada joj je uzet od strane Predsjednika Opštinskog suda u Moskvi iz razloga što je odlagala formiranje novog sudskog vijeća, te da je postojao rizik od daljeg odlaganja u svjetlu njenog zahtjeva za odsustvo po osnovu godišnjeg odmora od 11. avgusta do 11. septembra 2003. godine, a koji zahtjev je podnijela 22. jula 2003. godine.

15. 23. jula 2003. godine Predsjednik Opštinskog suda u Moskvi je dodijelila predmet sudiji M.

16. Podnosilac zahtjeva je potom postupala kao sudija u nekoliko drugih krivičnih predmeta.

B. Izborna kampanja Podnosioca zahtjeva

17. U oktobru 2003. godine Podnosilac zahtjeva je podnijela svoju kandidaturu na opštim izborima za Državnu Dumu Ruske Federacije. Njena izborna kampanja sadržavala je i program za reformu pravosuđa.

18. 29. oktobra 2003. godine Odbor za kvalifikacije sudija u Moskvi je odobrio zahtjev Podnosioca zahtjeva za suspenziju sa sudijske funkcije u očekivanju izbora na kojima je bila jedan od kandidata.

19. 1. decembra 2003. godine Podnosilac zahtjeva je dala intervju za radio stanicu Ekho Moskvy, a koji intervju je emitovan isti dan. Ona je dala sljedeću izjavu:

“Ekho Moskvy (EM): ... došli smo do saznanja da je jedan sudija sa Opštinskog suda u Moskvi izrazio svoje kritike na postojeći pravosudni sistem i pomenuo određene slučajeve pritisaka koji se izvršavaju na sud...”

Olga Kudeshkina (OK): Zaista. Godine rada na Opštinskom sudu u Moskvi dovele su do toga da sumnjam u postojanje nezavisnih sudova u Moskvi. Slučajevi da se vrši određeni pritisak na sud kako bi isti donio neku odluku i nisu tako rijetki, ne samo u slučajevima koji su od velikog javnog interesa, nego i u slučajevima kada se prisvajaju interesi određenih pojedinaca ili nekih grupa.

...

EM: Pa, šta je sa slučajem u kojem ste vi bili suočeni sa takvim očitim i bezobzirnim pritiskom, šta je to bilo?

OK: Neki od vas su vjerovatno čuli za krivični postupak u vezi sa krijumčarenjem namještaja koji je potom prodat u velikim moskovskim tržišnim centrima 'Tri Kita' i 'Grand'. Šteta prouzrokovana ovim krivičnim djelom, a kako je to istraga kasnije pokazala, iznosila je nekoliko miliona rubalja. Među onima koji su bili predmetom istrage, a koju je vodio Zeytsev, bili su i neki izuzetno uticajni i važni ljudi. Ovaj slučaj je privukao veliku pažnju javnosti nakon što je Glavni tužilac naglo povukao predmet iz istražnog odjela Ministarstva unutrašnjih poslova i optužio inspektora Zaytseva (za zloupotrebu službenih ovlaštenja).

EM: Dakle, vi ste ispitivali Zaytsevljevu slučaj, a ne onaj preprodavaca namještaja?

OK: Da (predmet) protiv Zaytseva. Najprije je Opštinski sud u Moskvi istraživao slučaj i oslobodio ga odgovornosti. Čak što više, sud je izričito naveo u svojoj odluci da se Glavni tužilac nekada ne ponaša u skladu sa zakonom ili ga čak i krši. Ugled Glavnog tužioca je bio javno doveden u pitanje.

EM: I ta odluka je bila ukinuta, koliko se ja mogu sjetiti?

OK: Da, bila je. Vijeće Vrhovnog suda je ukinulo odluku i vratilo predmet na ponovni postupak Opštinskom sudu u Moskvi.

EM: I vi ste dobili taj slučaj?

OK: Da. Vijeće Vrhovnog suda je u svojoj odluci naznačilo tačke koje su se u novom postupku trebale uzeti u obzir.

EM: Koliko ja znam, vi niste bili u mogućnosti da postupate u tom predmetu do kraja... Šta se dogodilo?

OK: Tokom postupka predmet je od mene uzela Predsjednik Opštinskog suda u Moskvi, Yegorova, bez ikakvog objašnjenja.

...

EM: Šta se dogodilo neposredno prije nego što vam je predmet oduzet?

OK: Tokom ročišta, sud je razmatrao dokaze tužbe i počeo sa unakrsnim ispitivanjem žrtava. Međutim, mora da je javni tužilac, zastupnik ureda Glavnog tužioca, shvatio da će svjedočenja žrtava biti u suprotnosti sa tužiocu-ovom verzijom događaja. On je zbog toga pokušao poništiti postupak. Za 20

godina koliko sam u pravosuđu, ovo je bio prvi put da sam bila suočena sa takvim ponašanjem...on je pokušao da drži sud u strogim granicama pitanja za koja je on smatrao da sud mora da ih postavi...ukoliko bi sud prešao ove granice, on bi počeo dovoditi u pitanje rad suda i zasipati sud sa nerazumnim pitanjima.

...

EM: ... šta bi sudija trebao učiniti u takvoj situaciji, kada se strana u postupku ponaša na način da krši zakon? Možete li potražiti pomoć, podršku ili barem savjet?

OK: Da, sud ... bi mogao zahtijevati od Glavnog tužioca da zaduži drugog tužioca sa predmetom zbog neprikladnog ponašanja tužioca tokom postupka. Ali baš u tom trenutku predsjednik suda me pozvala u svoju kancelariju.

EM: Kako predsjednik suda može da se miješa u postupak?

OK: Naravno da ne može. Krivični postupak u Rusiji je adversarni; u skladu sa zakonom sud ne djeluje ni za optužbu, niti za odbranu... U ovom slučaju, meni je izričito stavljeno do znanja da Predsjednik Opštinskog suda u Moskvi i zastupnik kancelarije Glavnog tužioca imaju zajednički interes.

...

EM: ... da li vi mislite da je ovaj slučaj izuzetak ili je ovo fenomen koji je široko rasprostranjen?

OK: Ne, koliko ja znam, ovo nije jedini slučaj u kojem se sud koristi kao instrument komercijalne, političke ili lične manipulacije. Ovo je opasno stanje jer niko ne može biti miran i uvjeren da će njegov slučaj – građanski, krivični ili upravni, biti riješen u skladu sa zakonom, a ne samo da bi se nekoga zadovoljilo ... Ja shvatam kakvu sam izjavu upravo dala. Ali ako sve sudije budu ćutale, u ovoj bi zemlji uskoro moglo vladati bezvlašće."

20. 4. decembra 2003. godine dva novinska lista – Novaya Gazeta i Izvestiya – objavili su intervju sa Podnosiocem zahtjeva.

21. U intervjuu za Novaya Gazeta, bilo je napisano:

“... U proteklih 20 godina koliko radim kao sudija susretala sam se sa ... raznim slučajevima: parničnim, krivičnim i upravnim. Nakon što sam postupala u stotinama, ako ne i u hiljadama, slučajeva, ... vidjela sam od svega po nešto, te dobro poznajem pravosudni sistem. Ne bih nikada pomišljala na takvo nešto, kao ono što se dogodilo između mene i Yegorove. U Sibiru, usput, sudovi su mnogo siromašniji nego u Moskvi. Tamo ne biste mogli ni zamisliti takvu brutalnu manipulaciju i ne bi se pričalo o korupciji do te mjere.

...

Ovo nije bio konflikt, nego pritisak na pravosuđe bez presedana. Yegorova me pozivala nekoliko puta, kada god bi tužilac mislio da postupak ne ide u pravom smjeru; posljednji put sam pozvana da napustim prostoriju za vijećanje, što je nečuveno. Nikada u životu niko nije toliko vikao na mene. Ne bih otišla da sam znala zbog čega sam pozvana. ...

Zbog tog konflikta sam počela razmišljati o promjeni karijere, ukoliko bih prošla na izborima. U najvišem zakonodavnom tijelu postoji posao za mene, naime, u vezi sa problemima u pravosuđu. Sumnjam da bi bilo koji sud u provinciji dozvolio nečuvene skandale kao što su ovi u Opštinskom sudu u Moskvi.

Sudija, iako po zakonu određen kao utjelovljenje sudijskih ovlaštenja i nezavisan u svom kapacitetu, često se nađe na položaju običnog službenika, podređenog predsjedniku suda. Mehanizam kako se sudiji nameće donošenje neke odluke ne podrazumijeva kontaktiranje (sudije) direktno: umjesto toga, tužilac ili zainteresovana strana pozove predsjednika suda, koji potom pokuša da nagovori sudiju da donese „pravu“ odluku, najprije obazrivo, nudeći savjet ili stručno mišljenje, a potom vršeći jači pritisak na njega ili nju da donese „ispravnu“ odluku, odnosno, onu koja je pogodna za nekoga. Sudija, s druge strane, zavisi od predsjednika suda svaki dan, kao na primjer, kada je u pitanju odobravanje smještaja, bonusa, te raspoređivanje slučajeva među sudijama. Predsjednik suda uvijek može naći nedostatak u radu sudije ukoliko on ili ona to želi (počevši od najjednostavnijeg prekoračenja rokova, situacije koju je u praksi nemoguće izbjeći, a uzimajući u obzir obim posla). Predsjednik suda može tražiti razrješenje od sudijske dužnosti po ovim osnovama, o čemu odlučuje odbor za kvalifikacije sudija,

a koji obično kontrolišu iste birokrate na sudu. ... u stvarnosti, sud i dalje, više nego što to ne čini, preuzima ulogu tužioca. Sud potom postaje instrument komercijalne, političke ili lične manipulacije.

Niko ne može biti siguran da će njegov slučaj – bez obzira na to da li je u pitanju parnični, krivični ili upravni postupak – biti riješen u skladu da zakonom, a ne samo da bi se nekome udovoljilo. Danas je to inspektor Zaytsev, koji istražuje krijumčarenje namještaja, sutra to može biti bilo ko od nas...”

U intervjuu za Izvestiya, bilo je napisano:

“Izvestiya: Zbog čega ste odlučili da se kandidujete na izborima?

OK: Osvrćući se okolo, čovjek biva zaprepašten bezvlašćem. Zakon se prilično striktno primjenjuje na obični svijet, ali to nije slučaj kada je riječ o osobama na važnim položajima. Međutim, i oni krše zakon. Ja bih željela da učestvujem u stvaranju zakona koji bi obezbijedio pravu nezavisnost sudijskih ovlaštenja ...

Izvestiya: Kako taj pritisak izgleda u praksi?

OK: Postoji vrsta konsultacije, pravnog savjeta, obično u slučajevima koji su od velikog interesa za javnost. Ponekada to ima i zdrav kontekst, kao akademska debata. Sudija izrazi svoj stav, a zamjenik predsjednika suda odgovori. Predsjednik suda rijetko komunicira sa sudijama direktno. Kroz takvo usaglašavanje sudska uprava testira svakog sudiju da bi vidjela koliko je fleksibilan, tako da kada dođe do raspoređivanja predmeta, oni znaju kome mogu povjeriti delikatnije slučajeve, a koga da izbjegavaju.

...

Izvestiya: Pa kako je tačno na vaš izvršen pritisak?

OK: Javni tužilac je vršio pritisak na mene. Postavite žrtvi pitanje, a on odmah traći vaše izuzeće. Za 20 godina rada nikada nisam vidjela takvo nešto. Zaytsev je bio optužen za zloupotrebu službenog položaja. On je provodio istražne radnje bez odobrenja tužioca. Zakon to dozvoljava u hitnim slučajevima, ali inspektor o tome mora obavijestiti tužioca u roku od 24 sata. Zaytsev je tužioca obavijestio u roku, a sud je trebao ustanoviti da li je zai-

sta postojala potreba za hitnim sprovođenjem istražnih radnji. Zbog toga je bilo neophodno pregledati spise krivičnih predmeta protiv firmi „Grand“ i „Tri Kita“ koje su prodavale namještaj. Međutim, njegovim stalnim prigo-
varanjem, javni tužilac nije dozvoljavao da se ova tema dotakne...”

22. Opšti izbori održani su 7. decembra 2003. godine. Podnosilac zahtjeva nije izabrana.

23. 24. decembra 2003. godine Odbor za kvalifikacije sudija u Moskvi je ponovo imenovao podnosioca zahtjeva za sudiju od 8. decembra 2003. godine.

C. Pritužba Podnosioca zahtjeva na Predsjednika Opštinskog suda u Moskvi

24. 2. decembra 2003. godine, Podnosilac zahtjeva je uložila sljedeću pritužbu Visokom vijeću za kvalifikacije sudija:

„Zahtijevam da se Predsjednik Opštinskog suda u Moskvi, Olga Aleksandrovna Yegorova, oglasi odgovornom za disciplinski prekršaj vršenja nezakonitog pritiska na mene u junu 2003. godine kada sam bila predsjednik vijeća u krivičnom postupku protiv P.V. Zaytseva. Ona je zahtijevala da joj podnesem izvještaj o činjenicama ovog slučaja za vrijeme dok je postupak trajao, te da je informišem o odlukama koje će sud donijeti; čak me zbog toga pozvala da izađem iz sobe za vijećanje. Ona je insistirala da određene dokumente sklonim iz spisa, prisilila me da falsifikujem zapisnik sa ročišta, te mi takođe preporučila da pitam pomoćne sudije da se ne pojave na ročištu. Nakon što sam odbila da se povinujem ovakvom nezakonitom pritisku, ona mi je uzela predmet i dala ga u rad drugom sudiji.

Što se tiče konkretnih okolnosti, one su bile kako slijedi:

U rad mi je bio dodijeljen predmet protiv Zaytseva, te je sud, djelujući u vijeću sa još dvoje pomoćnih sudija, I i D, počeo da radi na predmetu.

Nakon što je postupak pokrenut, sud je ispitao veliki broj žrtvi. Javni tužilac koji je zastupao Ured glavnog tužioca jasno je odlučio da ovakvo ispitivanje ne ide u prilog tužiocu, te je stoga učinio sve što je mogao kako bi ometao ročište. Bez ikakvog razloga je tražio moje izuzeće, kao i izuzeće pomoćnih

sudija, te je dovodio u pitanje rad vijeća u punom sastavu. Njegovi zahtjevi su podnošeni na način koji je bio ponižavajući, napadački i uvredljiv za sud, te su očito bili neutemeljni. Ubrzo nakon što je zahtjev odbijen od strane suda, Predsjednik Opštinskog suda u Moskvi, Yegorova, me pozvala u svoju kancelariju.

Suprotno članu 120. Ustava i odjeljka 10. Zakona o statusu sudija u Ruskoj Federaciji, Predsjednik Opštinskog suda u Moskvi je zahtijevala od mene objašnjenje zbog čega smo, pomoćne sudije i ja, postavljali jedno ili drugo pitanje žrtvama na suđenju, te zbog čega je jedan ili drugi zahtjev, postavljen od strane učesnika u postupku, odbijen ili prihvaćen. U mom prisustvu je Predsjednik Opštinskog suda u Moskvi obavila telefonski razgovor sa Prvim zamjenikom glavnog tužioca koji je podigao optužnicu protiv Zajtseva. Yegorova je obavijestila Prvog zamjenika glavnog tužioca da je sudija pozvana da podnese izvještaj u vezi sa onim što se dešavalo tokom suđenja.

U svojoj kancelariji sam rekla pomoćnim sudijama šta se desilo. Do tada su već oboje bili dovedeni do očaja zbog bezbrojnih neosnovanih primjedbi i uvredljivog dovođenja u pitanje njihovog rada, a od strane javnog tužioca, te su zbog toga smatrali nemogućim da nastave rad na predmetu. Jedan od pomoćnih sudija, gđa I. trebala je medicinsku intervenciju zbog zdravstvenih problema. Zbog ovih razloga oni su odlučili da se povuku iz postupka i da u svom zahtjevu otvoreno navedu da je razlog zbog kojeg traže svoje izuzeće pritisak koji je na njih vršio predstavnik Kancelarije glavnog tužioca.

Na sljedećem sastanku sudijskog vijeća, pomoćne sudije su objavili svoj zahtjev za izuzeće po gore navedenim osnovama. Njihovi pisani zahtjevi su mi predati kako bi iste uložila u spis, te se sud povukao na vijećanje.

Ponovo sam pozvana da izađem iz sobe za vijećanje od strane Predsjednika Opštinskog suda u Moskvi, Yegorove. Ovog puta ona je zahtijevala da joj objasnim šta smo radili u sobi za vijećanje i koje ćemo odluke donijeti. Ono na čemu je insistirala je da u zahtjevima za izuzeće pomoćnih sudija ne bude pomena o tome da je razlog njihovog odlaska pritisak koji je izvršen na sud. Predsjednik Opštinskog suda u Moskvi je također insistirala na tome da se iz zapisnika sa ročišta briše svako ono spominjanje ponašanja

javnog tužioca za koje su pomoćne sudije smatrali da predstavlja vršenje pritiska. U suštini, Yegorova me prisiljavala da krivotvorim spise u predmetu. Čak što više, ona mi je predložila da se pobrinem da pomoćne sudije ne dođu na ročište, bukvalno, „recite im da ne dolaze na sud više“. Cilj je bio očit – ukoliko se pomoćne sudije ne bi pojavile, postupak bi bio poništen. Činilo se da iz nekog razloga (ona) ne želi da se postupak provodi u ovom sastavu suda. Nezakonitost radnji Predsjednika Opštinskog suda u Moskvi bila je očigledna.

Ja nisam slijedila niti jednu od njenih uputa. Zahtjevi pomoćnih sudija bili su uloženi u spis, sud je dozvolio njihovo izuzeće i naveo kao razlog pritisak izvršen od strane Kancelarije javnog tužioca. Zapisnik sa ročišta odražavao je sve što se tokom ročišta događalo.

Kada sam potpisala zapisnik, Yegorova mi je uzela predmet i bez obrazlaganja svog postupka, dodijelila je predmet u rad drugom sudiji.

Smatram da takve radnje od strane Predsjednika Opštinskog suda u Moskvi, Olge Alexandrovne Yegorove nisu u skladu sa statusom sudije, da se istim potkopava i ruši autoritet sudije, te da su uz sve navedeno pogubne za pravdu, za što ona treba da odgovara. To je ono što ovim putem i zahtijevam od Visokom vijeću za kvalifikacije sudija Ruske Federacije.“

25. 15. decembra 2003. godine, gđa D, jedan od pomoćnih sudija koji se 3. jula 2003. godine izuzeo iz krivičnog postupka protiv gđina Zaytseva, je poslala pismo Visokom vijeću za kvalifikacije sudija, kojim je podržala Podnosioca zahtjeva:

„U vezi sa objavljivanjem intervjua sa sudijom Kudeshkina ... Odlučila sam da vam pišem zato što sam učestvovala u postupku protiv Zaytseva kao pomoćni sudija.

U potpunosti podržavam sve što je sudija Kudeshkina rekla u svom intervjuu.

Tokom postupka (javni tužilac) je učinio sve što je mogao kako bi spriječio sud da provede postupak. On je bio grub i agresivan prema sudu; u svojim intervencijama i zahtjevima on je namjerno pogrešno tumačio ono što se dešavalo tokom postupka, te je stalno isticao prigovor na sastav suda. Ovi

zahtjevi podnošeni su na ponižavajući, čak i na nepodnošljiv način. Čineći to, on je vršio pritisak na sud kako bi ga prisilio na donošenje presude koja je povoljna za njega, ili, alternativno, kako bi se postupak poništio.

Ja sam se toga užasavala, ali kakvo je tek moje iznenađenje bilo kada sam saznala da je pritisak vršen i na sudiju Kudeshkinu od strane Predsjednika suda!

Mi, pomoćne sudije, bili smo prisutni kada je sudija Kudeshkina primila telefonski poziv od Predsjednika suda u kojem je Predsjednik suda tražila od nje da dođe. Nakon izvjesnog vremena, sudija Kudeshkina se vratila, uznemirena i depresivna. Na naš upit odgovorila je da je Predsjednik suda, Yegorova, nju optužila da sud nerado radi na ovom slučaju; da su pomoćne sudije postavljale žrtvama pogrešna pitanja, te da je predložila da sudija Kudeshkina uredi da se pomoćne sudije ne pojave na ročištu.

... Sljedećeg jutra ... gđa I. i ja smo odlučili da se izuzmemo iz postupka.

Na samom početku ročišta tog dana, javni tužilac je, prije nego što je bio pozvan od strane suda, počeo sa zahtjevom u kojem me, u suštini, ponovo degradirao i vrijeđao ponavljajući komentar koji je o meni dala žrtva izvan sudnice... on nije reagovao na ukor sudije.

Nakon toga ... ja sam izjavila da zahtijevam svoje izuzeće sa slučaja zbog grubog i uvredljivog ponašanja javnog tužioca, koje nije moglo biti definisano nikako drugačije nego kao pritisak na sud. Gđa I. se tada takođe izuzela iz postupka.

Ja nisam poznavala od ranije nikoga od umiješanih u postupak: ni sudiju, ni Zaytseva, ni javnog tužioca, ni advokata odbrane; nisam imala nikakav lični interes za ovaj slučaj. Ponašanje javnog tužioca je tim više bilo neshvatljivo i za mene je bilo šokantno.

Oko otprilike 18.00 časova, sudija Kudeshkina je bila pozvana da izađe iz sobe za vijećanje u kojoj je sud bio u postupku donošenja odluke. Bila je pozvana od strane Predsjednika suda...

Sljedećeg dana ... sudija Kudeshkina nam je rekla da je Predsjednik suda vikala na nju, zahtijevajući od nje da se uzdrži od ulaganja zahtjeva za izuzeće (pomoćnih sudija) u spis predmeta, te da se u sudskoj odluci ne spominju razlozi za izuzeće.

Gđa I. i ja smo bile šokirane onim što se događalo. Najprije je javni tužilac vršio pritisak na nas tokom suđenja, a potom se ispostavilo da mu se (Predsjednik suda) pridružila.

Kakvo je to iznenađenje za nas bilo kada je Zamjenik predsjednika suda došao u sobu za vijećanje i gđu I. i mene počeo da ubjeđuje da ne komentarišemo ponašanje javnog tužioca u odluci suda, te da u našim zahtjevima za izuzeće i u sudskoj odluci navedemo da izuzeće tražimo zbog zdravstvenih problema. Ona je još rekla da bi oni pozvali mene i gđu I. da uzmemo učešće u drugim postupcima.

Gđa I. i ja smo odbile da promijenimo naše zahtjeve i nakon što je Zamjenik predsjednika suda otišao, sud je donio odluku kojom dozvoljava naše izuzeće i koja je odražavala šta se dogodilo.

Ja sam bila pomoćni sudija radnije, uzimala sam učešće u nekoliko drugih postupaka, ali ovo je prvi put da sam vidjela ovakav pritisak na sud.

Zahtijevam od vas da uzmete u obzir navedene događaje i da preduzmete radnje protiv Predsjednika suda i Zamjenika predsjednika suda:“

26. 16. decembra 2003. godine, drugi pomoćni sudija koji se izuzeo, gđa I. poslala je slično pismo Visokom vijeću za kvalifikacije sudija.

27. Slične izjave dala je i gđa T, sekretar suda, u svom pismu koje je poslala Predsjedniku Vrhovnog suda Ruske Federacije. Ona je opisala svoje učešće u predmetu Zajtsev i javila se dobrovoljno da svjedoči da je Podnosilac zahtjeva zaista često bila pozivana od strane predsjednika suda, te da je bila zabrinuta zbog tuđeg uplitanja u postupak na sudu. Ona se također žalila na neprihvatljivo ponašanje javnog tužioca koji je, prema njenom mišljenju, prinudio pomoćne sudije da se izuzmu.

28. Nakon podnošenja pritužbe Podnosioca zahtjeva, 2. decembra 2003. godine, Visoko vijeće za kvalifikacije sudija je dodijelilo predmet gđinu S. sudiji Privrednog suda u Moskvi na ispitivanje navoda protiv gđe Yegorove.

29. Vlada je kopiju izvještaja sačinjenog od strane gđina S. dostavila Visokom vijeću za kvalifikacije sudija, a u kojem izvještaju su bili navedeni sljedeći zaključci:

– tokom ročišta u krivičnom postupku protiv Zaytseva, Podnosilac zahtjeva je konsultovala gđu Yegorovu, tražeći savjet u vezi sa vođenjem postupka, a u svjetlu ponašanja javnog tužioca;

– dalja komunikacija između Podnosioca zahtjeva i gđe Yegorove, kao i zamjenika suda, odigrala se nasamo i njihov sadržaj nije mogao biti sa sigurnošću utvrđen;

– nije postojalo dovoljno dokaza da je gđa Yegorova izvršila pritisak na Podnosioca zahtjeva, s obzirom na to da su, kako gđa Yegorova, tako i zamjenik predsjednika suda, porekli navode iz pritužbe;

– gđa Yegorova je dodijelila krivični predmet protiv Zaytseva drugom sudiji zbog toga što gđa Kudeshkina „nije bila sposobna da provede postupak, njene procesne radnje su bile nedosljedne, (ona je djelovala) kršeći principe adversarnog postupka i jednakosti strana u postupku, dala je svoje pravno mišljenje u krivičnom postupku koji je u toku, te je pokušala tražiti savjet od predsjednika suda u vezi sa slučajem i s obzirom na postojanje povjerljivih izvještaja relevantnih agencija za Predsjednika Opštinskog suda u Moskvi u vezi sa sudijom Kudeshkina, a koji se tiču rada na predmetu Zaytsev i na drugim predmetima“.

30. 11. maja 2004. godine, Visoko vijeće za kvalifikacije sudija izvijestilo je Predsjednika Vrhovnog suda o svojim nalazima u vezi sa pritužbom na gđu Yegorovu. On je odlučio, bez obrazlaganja svoje odluke, da ne postoji osnov za pokretanje disciplinskog postupka protiv gđe Yegorove.

31. 17. maja 2004. godine Visoko vijeće za kvalifikacije sudija je odlučilo da obustavi disciplinski postupak protiv gđe Yegorove. Sudu nije dostavljena kopija ove odluke. Istog dana Podnosilac zahtjeva je pismeno bila informisana da je njena pritužba na rad predsjednika suda ispitana, te da se smatra da nije potrebno preduzimati nikakve dalje radnje.

D. Razrješenje od dužnosti Podnosioca zahtjeva

32. U međuvremenu, nepoznatog datuma, ali prije gore navedenog ponovnog imenovanja Podnosioca zahtjeva za sudiju, Predsjednik Sudskog vijeća u Moskvi je tražio da se Podnosilac zahtjeva razriješi od sudijske dužnosti. On je podnio pritužbu Odboru za kvalifikacije sudija u Moskvi navo-

deći da se tokom svoje izborne kampanje Podnosilac zahtjeva ponašala na način koji ne odgovara ugledu i položaju jednog sudije. On je tvrdio da je u svojim intervjuima Podnosilac zahtjeva namjerno vrijeđala pravosudni sistem i sudije pojednice, te da je davala netačne izjave koje bi mogle stvoriti pogrešnu sliku u javnosti i narušiti autoritet pravosuđa. Podnosilac zahtjeva je dostavila svoje primjedbe.

33. Ročište pred Odborom za kvalifikacije sudija u Moskvi je bilo zakazano za 24. mart 2004. godine, ali je odgođeno za 31. mart 2004. godine, na zahtjev Podnosioca zahtjeva, a zbog zdravstvenih razloga. Nakon toga je ponovo odgođeno zbog nedolaska Podnosioca zahtjeva za 14. april 2004. godine, pa za 28. april 2004. godine, 12. maj 2004. godine i na kraju za 19. maj 2004. godine.

34. 19. maja 2004. godine, Odbor za kvalifikacije sudija u Moskvi je ispitao zahtjev Sudskog vijeća u Moskvi. Podnosilac zahtjeva se nije pojavljivala na ročištima, a svoj izostanak nije opravdala. Odbor za kvalifikacije sudija u Moskvi je odlučio da je Podnosilac zahtjeva počinila disciplinski prekršaj, te da u skladu sa Zakonom o statusu sudija u Ruskoj Federaciji treba biti razriješena od dužnosti sudije. Odluka, u dijelu koji je relevantan, glasi:

“Tokom svoje izborne kampanje, a kako bi stekla slavu i popularnost, sudija Kudeshkina je namjerno širila lažnu, pogrešnu i uvredljivu percepciju o sudijama i pravosudnom sistemu u Ruskoj Federaciji, degradirajući autoritet pravosudnih institucija i narušavajući ugled sudijske profesije, suprotno Zakonu o statusu sudija u Ruskoj Federaciji i Kodeksu časti sudija Ruske Federacije.

Uz to, u novembru 2003. godine, kada se sastala sa članovima vijeća u postupku koji je vodila, sudija Kudeshkina je izjavila da Kancelarija glavnog tužioca vrši pritisak bez presedana na sudije tokom rada na brojnim krivičnim predmetima u Opštinskom sudu u Moskvi.

U svom intervjuu za radio stanicu Ekho Moskvy koji je emitovan uživo 1. decembra 2003. godine, sudija Kudeshkina je izjavila da su „godine rada na Opštinskom sudu u Moskvi dovele do toga da sumnja u postojanje nezavisnih sudova u Moskvi“; „sudija, iako zakonom definisan kao otjelovljenje sudijskih ovlaštenja i nezavisan u svom kapacitetu, u stvari se često nađe

na položaju običnog službenika, podređenog predsjedniku suda“; „sudovi se koriste kao instrument komercijalne, političke i lične manipulacije“; „ukoliko sve sudije budu ćutale, ova zemlja bi uskoro mogla završiti u jednom stanju bezvlašća.“

U svom intervjuu za novine Izvestiya od 4. decembra 2003. godine, sudija Kudeshkina je izjavila: „osvrćući se oko sebe, čovjek bude zaprepašten bezvlašćem. ...Zakon se prilično striktno primjenjuje na obični svijet, ali to nije slučaj kada je riječ o osobama na važnim položajima. Međutim, i oni krše zakon – iako ne budu pozvani na odgovornost“; „sudska uprava testira svakog sudiju da vidi koliko je fleksibilan, tako da kada treba dodjeljivati predmete znaju kome mogu povjeriti delikatne slučajeve, a koga treba izbjegavati“.

U drugom intervjuu sa sudijom Kudeshkina, objavljenom u Novaya Gazeta 4. decembra 2003. godine, ona je također izjavila da su u „Sibiru sudovi mnogo siromašniji nego u Moskvi. Tamo ne možete ni zamisliti takvu brutalnu manipulaciju i ne bi se moglo govoriti o korupciji do tog stepena“; „Sumnjam da bi ijedan sud u provinciji dozvolio nečuvene skandale kao što su ovi u Moskvi“; „Sudija, iako zakonom definisan kao otjelovljenje sudijskih ovlaštenja i nezavisan u svom kapacitetu, u stvari se često nađe na položaju običnog službenika, podređenog predsjedniku suda“; „Mehanizam kako se sudiji nameće donošenje neke odluke ne podrazumijeva kontaktiranje (sudije) direktno: umjesto toga, tužilac ili zainteresovana strana pozove predsjednika suda, koji potom pokuša da nagovori sudiju da donese „pravu“ odluku, najprije obazrivo, nudeći savjet ili stručno mišljenje, a potom vršeći jači pritisak na njega ili nju da donese „ispravnu“ odluku, odnosno, onu koja je pogodna za nekoga“; „U stvarnosti, sud i dalje, više nego što to ne čini, preuzima ulogu tužioca. Sud potom postaje instrument komercijalne, političke ili lične manipulacije.“; „Niko ne može biti siguran da će njegov predmet – bez obzira na to da li je u pitanju parnični, krivični ili upravni postupak – biti riješen u skladu sa zakonom, a ne samo kako bi se neko zadovoljio“.

Čineći ovo, sudija Kudeshkina je svjesno i namjerno u društvu širila lažne i netačne informacije o samovoljni koja navodno vlada u pravosuđu; da se, u radu sa konkretnim predmetima, sudije nalaze pod stalnim i otvorenim pritiskom koji se vrši kroz predsjednike sudova; da predsjednici sudova prethodno testiraju do kojeg stepena jedan ili drugi sudija može biti

kontrolisan kako bi se utvrdilo kome se može povjeriti donošenje svjesno nepravednih odluka u predmetima; da niko ne može biti siguran da je njegov predmet ispitan od strane nepristrasnog suda; da sudije ustvari izdaju interese pravosuđa usvajajući stav tužioca u većini slučajeva; da sudija u ovoj zemlji nije nezavisan i nepristrasan, već da je tipičan podređeni javi službenik; da u ovoj zemlji postoji potpuno bezakonje i pravni kaos.

Gore pomenute izjave sudije Kudeshkine su jasno zasnovane na fantazijama, na svjesno lažnim i izmijenjenim činjenicama.

Međutim, širenje ovakvih informacija od strane sudije predstavlja veliku prijetnju javnosti jer upućuje na namjerno klevetanje pravosuđa i namjerno narušavanje ugleda sudijske profesije, te također promoviše pogrešne ideje o korumpiranom, zavisnom i pristrasnom pravosuđu u zemlji, što pak dovodi do gubitka povjerenja javnosti u pravičnost i nepristrasnost u rješavanju predmeta na sudovima.

Kao rezultat toga, netačne informacije koje je društvu prezentirala sudija Kudeshkina, član pravosudne zajednice u Rusiji, narušile su povjerenje javnosti u nezavisno i nepristrasno pravosuđe u Rusiji; Posljedica svega bila je da je mnoštvo građana dovedeno u zabludu da su sve sudije u zemlji neprincipijelne, pristrasne i korumpirane, te da se u obavljanju svojih dužnosti rukovode jedino koristoljubljem i zadovoljenjem svojih sebičnih ciljeva i interesa.

...

Svoje neosnovane i neutemeljene pokušaje da oskrnavi pravosudni sistem naše zemlje sudija Kudeshkina je pokušala potkrijepiti pozivajući se u svojim intervjuima na krivični postupak protiv P.V.Zeytseva u kojem je ranije postupala kao sudija.

Ona se pozvala na isti predmet u pritužbi koju je podnijela Visokom vijeću za kvalifikacije sudija Ruske Federacije.

...

Prema izvještaju Predsjednika Visokog vijeća za kvalifikacije sudija (br. BKK-7242/03 od 17. maja 2004. godine), the Visoko vijeće za kvalifikacije sudija Ruske Federacije sprovelo je istragu kako bi se utvrdila tačnost navoda koje

je u svojoj pritužbi iznijela sudija Kudeshkina; Predsjednik Vrhovnog suda Ruske Federacije je zaključio, na osnovu gore navedenog, da ne postoje razlozi da se njen zahtjev uvaži.

Prema tome, navodi o navodnom miješanju u obavljanje sudijske funkcije sudije Kudeshkina nisu bili potvrđeni prema rezultatima istrage.

Odbor za kvalifikacije u Moskvi primjećuje da sudija Kudeshkina nije isticala ove navode tokom perioda kada je radila na predmetu Zaytsev, nego skoro pola godine kasnije, tokom i neposredno nakon izborne kampanje. Zbog toga Odbor smatra da je širenje neistinitih i netačnih informacija od strane sudije Kudeshkina zasnovano isključivo na njenim subjektivnim pretpostavkama i ličnim insinucijama.

Pored toga, prilikom davanja izjava za medije, sudija Kudeshkina je razotkrila konkretne činjenice u vezi sa krivičnim postupkom u predmetu Zaytsev, a prije nego što je presuda u ovom predmetu postala pravosnažna.

...

(Zakon o statusu sudija u Ruskoj Federaciji i Kodeks časti sudija Ruske Federacije) obavezivali su je da se uzdrži od davanja javnih izjava kojima se diskredituje pravosuđe i pravni sistem u cjelini.

...

Sve u svemu, Odbor za kvalifikacije sudija u Moskvi je našao da su postupci sudije Kudeshkina degradirali čast i dignitet sudije, diskreditovali autoritet pravosuđa i izazvali znatnu štetu kada je riječ o ugledu sudijske profesije, što sve konstituše disciplinski prekršaj.

Prilikom odluke o disciplinskoj mjeri koja će se izreći sudiji Kudeshkina, Odbor za kvalifikacije je uzeo u obzir da je prilikom davanja svojih izjava sudija pokazala nepoštovanje prema sudijama i pravosudnom sistemu u Rusiji, da je širila netačne informacije o svojim kolegama, da je mijenjala dignitet, odgovornosti i integritet sudije za političku karijeru, da je pokazala pristranost prilikom postupanja u predmetu, da je više cijenila vlastite političke i druge interese, nego interese pravde, da je zloupotrijebila svoj status sudije propagiranjem pravnog nihilizma, te da je time nanijela nepopravljivu štetu osnovama pravosudnog sistema. ..."

35. U odluci je pisalo da se na istu moglo žaliti sudu u roku od 10 dana od dana uručenja.

36. Podnosilac zahtjeva je uložila žalbu na odluku Odbora za kvalifikacije sudija u Moskvi Opštinskom sudu u Moskvi.

37. 13. septembra 2004. godine Podnosilac zahtjeva je podnijela zahtjev Predsjedniku Vrhovnog suda da se predmet zbog postojanja pristrasnosti, sa Opštinskog suda u Moskvi, delegira nekom drugom sudu.

38. 7. oktobra 2004. godine Opštinski sud u Moskvi je počeo sa ispitivanjem predmeta, koji je dodijeljen u rad sudiji pojedincu. Podnosilac zahtjeva je najprije tražila izuzeće tog sudije po osnovu da je isti bio član Moskovskog Sudskog vijeća, te je stoga bio direktno u vezi sa drugom stranom u postupku. Ona je dalje tvrdila da Opštinski sud u Moskvi, u bilo kakvom sastavu, ne bi bio nezavisan i nepristrasan zato što su sporne izjave bile prije svega u vezi sa tim sudom i njegovim predsjednikom. Ovaj je zahtjev bio razmatran isti dan i bio je odbijen po osnovu da nije bilo moguće dodijeliti predmet drugom sudiji u istom sudu, te da samo viši sud ima pravo delegirati predmet nekom drugom sudu. Podnosilac zahtjeva je podnijela zahtjev u kojem traži da se postupak odgodi do donošenja odluke Vrhovnog suda po njenom zahtjevu za delegiranje predmeta drugom sudu; Ovaj zahtjev je također bilo odbijen.

39. 8. oktobra 2004. godine Opštinski sud u Moskvi je potvrdio odluku Odbora za kvalifikacije sudija u Moskvi. On je utvrdio da su izjave Podnosioca zahtjeva koje je ona dala za medije netačne, neosnovane i da nanose štetu ugledu pravosuđa i autoritetu sudova. Također je utvrdio da je Podnosilac zahtjeva javno izrazila mišljenje kojim je prejudicirala ishod krivičnog postupka koji je bio u toku. Zaključio je da je Podnosilac zahtjeva zloupotrijebila pravo na slobodu izražavanja političkog stanovišta, da je javno zanijekala vladavinu zakona, te da takvo ponašanje nije spojivo sa sudijskom funkcijom. Sud je odbacio argument Podnosioca zahtjeva da je odluka donesena u njenom odsustvu utvrdivši da i nakon mnogih odlaganja ročišta Podnosilac zahtjeva nije sudu predočila nikakav dokument koji bi opravdao njeno odsustvo sa ročišta. Također je odbacio njen prigovor da su u vrijeme izborne kampanje njene dužnosti kao sudije bile suspendovane i iznašao da je i tokom suspenzije ona bila obavezna da poštuje pravila

ponašanja koja se primjenjuju na sudije. U vezi sa pitanjem primjenjivosti Kodeksa časti za sudije u Ruskoj Federaciji, sud je odlučio da je isti bio na snazi i pravno obavezujući u sporno vrijeme, te da se mogao primijeniti u ovom slučaju.

40. Podnosilac zahtjeva je podnijela žalbu Vrhovnom sudu.

41. 25. oktobra 2004. godine Podnosilac zahtjeva je primila pismo od sudije R. Vrhovnog suda u kojem je informiše da je delegiranje predmeta sa Opštinskog suda u Moskvi odbijeno na osnovu zaključka da bi isto bilo suprotno pravilima koja regulišu pitanje nadležnosti.

42. 19. februara 2005. godine Vrhovni sud Ruske Federacije, donoseći odluku kao najviša instanca u postupku, potvrdio je presudu od 8. oktobra 2004. godine, kao i ranije nalaze Odbora za kvalifikacije sudija u Moskvi i Opštinskog suda u Moskvi. Po pitanju navodne pristrasnosti Opštinskog suda u Moskvi, koji je radio na predmetu u prvom stepenu, utvrđeno je da Podnosilac zahtjeva nije uložio relevantne prigovore u toku trajanja postupka pred Opštinskim sudom u Moskvi, te joj zbog toga nije bilo dopušteno isticati ovaj prigovor u žalbi.

II. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO I PRAKSA

A. Odredbe koje se tiču sudijske etike i disciplinskih prekršaja

43. Zakon br. 3132-I od 26. juna 1992. godine „Zakon o statusu sudija u Ruskoj Federaciji“ kaže:

Odjeljak 3 Uslovi koji se primjenjuju na sudije

„1. Sudija se striktno mora pridržavati Ustava Ruske Federacije i drugih zakona.

2. Prilikom korištenja svojih ovlaštenja, kao i prilikom svog ponašanja izvan sudnice, sudija se mora uzdržati od svega što bi štetilo ugledu sudijske funkcije ili što bi bacalo sumnju na njegovu ili njenu objektivnost, pravičnost i nepristrasnost.“

Odjeljak 12.1 Odgovornost sudije za disciplinske prekršaje

„Sudiji koji je počinio disciplinski prekršaj (kršenjem ovog Zakona i Kodeksa sudijske etike koji će biti usvojen od strane Pravosudnog kongresa Rusije) može, uz izuzetak sudija Ustavnog suda Ruske Federacije, biti izrečena jedna od sljedećih disciplinskih mjera:

- upozorenje; (ili)
- razrješenje od sudijske dužnosti.

Odluku o izricanju disciplinske mjere mora donijeti odbor za kvalifikacije sudija koji ima nadležnost da ispituje mogućnost razrješenja konkretnog sudije u vrijeme donošenja takve odluke.

...“

44. U Kodeksu časti za sudije u Ruskoj Federaciji, koji je usvojen od strane Pravosudnog vijeća Ruske Federacije 21. oktobra 1993. godine, te odobren od strane Drugog Pravosudnog kongresa u julu 1993 .godine, se navodi:

Odjeljak 1.3 Opšti uslovi primjenjivi na sudije

„Sudija se mora održati od svega čime bi se nanijela šteta ugledu sudijske funkcije. On ili ona neće nanijeti štetu ugledu svoje profesije kako bi ostvarivao lične interese ili interese druge osobe.“

Odjeljak 2.5 Pravila koja se tiču obavljanja sudijske dužnosti

„... Sudija ne smije davati bilo kakve javne izjave, komentare ili objave za štampu u vezi sa slučajevima koji su u postupku na sudu prije nego što sudska odluka postane pravosnažna. Sudija ne smije javno, izvan profesionalnih okvira, dovoditi u pitanje odluke sudova koje su pravosnažne, kao ni postupke svojih kolega.“

Odjeljak 3.3 Izvan-sudske aktivnosti sudije

„Sudija smije učestvovati u javnom životu dokle god takvo učešće ne šteti ugledu suda i ispravnom vršenju sudijske dužnosti.“

B. Razrješenje od sudijske dužnosti

45. U odjeljku 14. Zakona o statusu sudija u Ruskoj Federaciji se navodi sljedeće:

„1. Sudija može biti razriješen od dužnosti po sljedećim osnovama:

...

(7) obavljanje aktivnosti koje nisu spojive sa sudijskom funkcijom;“

46. Zakonom o parničnom postupku Ruske Federacije je propisano:

Član 27. Parnični postupci u nadležnosti Vrhovnog suda Ruske Federacije

„1. Vrhovni sud Ruske Federacije postupka kao prvostepeni sud u parničnim postupcima koji se tiču sljedećeg:

...

(3) osporavanje odluka kojima se sudija razrješava od dužnosti ili suspenduje sa dužnosti, ili odluka kojima se reguliše status penzionisanog sudije; ...“

47. U odjeljku 26. Federalnog Zakona o organima pravosudne zajednice od 14. marta 2000. godine propisano je da sporovi u vezi sa razrješanjem od dužnosti sudija spadaju u nadležnost sudova na nivou Ruske Federacije.

48. 2. februara 2006. godine, Ustavni sud je u svojoj odluci broj 45 O utvrdio:

„Nadležnost u predmetima koji se tiču osporavanja odluka vijeća za kvalifikacije sudija pripadnika Ruske Federacije o razrješnju od dužnosti, suspenziji ili statusu penzionisanog sudije mora biti utvrđena u skladu sa stavom 1(3) člana 27. Zakona o parničnom postupku Ruske Federacije u kojem je utvrđeno da jedino Vrhovni sud Ruske Federacije može, kao sud u prvom stepenu, postupati u parničnom postupku kojim se osporavaju odluke o razrješnju, suspenziji ili statusu penzionisanog sudije.“

C. Sastav suda i raspoređivanje predmeta sudijama

49. U Zakonu o krivičnom postupku Ruske Federacije se navodi:

Član 242.

Stalnost sastava suda

„1. Postupak mora biti vođen pred istim sudijom pojedincem ili pred vijećem u istom sastavu.

2. Ukoliko jedan od sudija ne može učestvovati u postupku, on ili ona mora biti zamijenjen drugim sudijom i postupak se mora ponovo provesti.“

50. U Zakonu o statusu sudija, br. 3132-I od 26. juna 1992. godine se navodi:

Član 6.2.

Ovlaštenja Predsjednika suda i Zamjenika predsjednika suda

„1. Predsjednik suda, u isto vrijeme dok obavlja sudijsku funkciju i koristi proceduralna ovlaštenja u određenom sudu koja su predsjednicima sudova data Ustavom i zakonima Federacije, izvršava i sljedeće zadatke:

(1) organizuje rad sudova;

...

(3) vrši raspodjelu dužnosti između zamjenika predsjednika suda i, u skladu sa procedurama kako su predviđene federalnim zakonom, među sudijama; ...”

51. Uputstvo o internoj organizaciji posla koje je bilo na snazi u relevantno vrijeme kaže da je Predsjednik suda odgovoran za upravljanje radom suda.

52. Uobičajena praksa je da Predsjednik suda vrši raspodjelu predmeta na svom sudu po sudijama koje na istom sudu rade.

ZAKON

I. NAVODNA POVREDA ČLANA 10. KONVENCIJE

53. Podnosilac prijave se žalila da je njeno razrješenje od dužnosti sudije, zbog izjava koje je dala za medije, predstavljalo povredu prava na slobodu izražavanja, kako je predviđena članom 10. Konvencije u kojoj se navodi:

“1. Svako ima pravo na slobodu izražavanja. Ovo pravo uključuje slobodu mišljenja, i slobodu primanja i prenošenja informacija i ideja, bez miješanja javne vlasti i bez obzira na granice. Ovaj član ne sprječava Države da zahtijevaju dozvole za rad od radio, televizijskih i filmskih kompanija.

2. Ostvarivanje ovih sloboda, dudući uključuje obaveze i odgovornosti, može opdljegati takvim formalnostima, uvjetima, ograničenjima ili sankcijama predviđenim zakonom i koje su neophodne u demokratskom društvu u interesu nacionalne sigurnosti, teritorijalnog integriteta ili javne sigurnosti, sprječavanja nereda ili zločina, zaštite zdravlja i morala, ugleda ili prava drugih, u cilju sprječavanja širenja povjerljivih informacija, ili u interesu očuvanja autoriteta i nepristrasnosti sudstva.”

A. Tvrdnje stranaka

1. Argumenti Podnosioca zahtjeva

54. Podnosilac zahtjeva se žalila da odluka Odbora za kvalifikacije sudija u Moskvi kojom se ona razrješava sudijske dužnosti zbog njenih izjava u javnosti, nije u skladu sa principima predviđenim članom 10. Konvencije. Ona je tvrdila da sudije, kao i druge osobe, uživaju zaštitu prava iz člana 10. te da miješanje u njenu slobodu izražavanja nije „propisano zakonom“, da isto nije imalo legitiman cilj, te da na kraju nije bilo neophodno u demokratskom društvu. Njeni podnesci u ovom odjeljku mogu biti sažeti na sljedeći način:

(a) „Propisano zakonom“

55. Podnosilac zahtjeva navodi da joj je mjera izrečena nezakonito. Ona je smatrala da su odredbe Zakona o statusu sudija koji se primjenjivao u njenom slučaju formulisane na način da su bile suviše nejasne da bi poslužile kao pravni osnov za disciplinsku tužbu. Što se tiče Kodeksa časti, ona je tvrdila da isti nema zakonsku snagu zato što nije bio usvojen na zakonit način od strane Ruskog pravosudnog kongresa, kako je to nalagao Zakon o statusu sudija, nego je samo bio odobren od strane tog tijela.

56. Ona je dalje osporavala nadležnost Opštinskog suda u Moskvi u postupku u kojem je dovela u pitanje odluku Odbora za kvalifikacije sudija u Moskvi. Ona se pozvala na odredbe Zakona o parničnom postupku kojim

se nadležnost prenosi na Vrhovni sud, kao sud koji postupaju u prvom stepenu, u postupcima kojima se osporava odluka o razrješenju sudije. Ona je također smatrala da nije prikladno da Opštinski sud u Moskvi postupaju u predmetu u kojem se kritikuje taj isti sud i njegov predsjednik. Odbijeni su njeni zahtjevi upućeni Opštinskom sudu u Moskvi i Vrhovnom sudu da se slučaj dodijeli Vrhovnom sudu.

(b) Legitiman cilj

57. Podnosilac zahtjeva je tvrdila da, iako su vlasti proglasile da je njeno razrješenje od dužnosti bilo neophodno u cilju „zadržavanja ugleda i nepristrasnosti sudstva“, ovo nije bila istinska svrha izrečene mjere. Ona je tvrdila da su vlasti bile odlučne da demonstriraju svim članovima pravosuđa da informacije koje se tiču lošeg funkcionisanja pravosudnog sistema ne smiju biti otkrivene javnosti, kako bi se pravosudna zajednica sačuvala od bilo kakve javne kritike, pa čak i u onim slučajevima koji se tiču sprovođenja proceduralnih mjera zaštite.

58. Ona je dalje navela da su sudska nezavisnost i nepristrasnost pitanja od velikog javnog značaja u Rusiji, gdje građani imaju malo povjerenja u sudove i u pravosuđe. Ona je odlučila da otkrije činjenicu o pritisku koji se izvršava na sud i na redovne sudije zato što je smatrala da bi skretanje pozornosti javnosti na ovaj problem bilo u interesu pravosuđa i principa nezavisnosti i nepristrasnosti, više nego da se ove sramotne činjenice skrivaju.

59. Što se tiče „zaštite ugleda ili prava drugih“, Podnosilac zahtjeva je osporila da ugled ili prava Predsjednika opštinskog suda u Moskvi zahtijevaju zaštitu u formi disciplinskog postupka. Da je gđa Yegorova, ili bilo ko drugi, smatrao da je njegov ili njen ugled narušen i da je htio da se obešteti, mogao je pokrenuti parnični postupak tužbom zbog klevete ili čak zahtijevati i pokretanje krivičnog postupka zbog iste. Međutim, ništa takvo se nije desilo, te se vlasti ne bi smjele stavljati u položaj osoba koje su navodno ugrožene izjavama podnosioca zahtjeva.

(c) „Neophodna u demokratskom društvu“

60. Konačno, Podnosilac zahtjeva je tvrdila da osporena mjera predstavlja nesrazmjerno miješanje u njenu slobodu izražavanja, te da zbog toga ne bi trebala biti smatrana za „neophodnu u demokratskom društvu“.

61. Ona je tvrdila da ne bi smjela biti spriječena da kritikuje domaći pravosudni sistem samo zato što je sudija. Iako je državni službenik, ona je uživala prava i slobode garantovane Konvencijom, uključujući i one garantovane članom 10. baš kao i svaki drugi građanin.

62. Podnosilac zahtjeva je insistirala da su izjave na osnovu kojih je bila optužena za disciplinski prekršaj predstavljale samo odraz njenog mišljenja, tj. ocjenu vrijednosti, a ne izjavu o činjenicama. Međutim, ona je istakla i to da su sve činjenice na kojima se zasniva njeno mišljenje istinite i potkrijepljene dokazima.

63. U vezi sa izjavama za koje je Vlada tvrdila da predstavljaju „neistinite činjenice“, ona je ukazala na to da dokazivanje činjenica kao takvih nije ni sprovedeno. Njeni navodi o neprimjerenom pritisku koji je vršen tokom krivičnog postupka protiv Zaytseva nisu bili predmet istrage i nisu osporeni sredstvima adversarnog postupka. Istraga koja je vršena u vezi sa njenom pritužbom Visokom vijeću za kvalifikacije sudija nije bila javna i bila je neformalna. Nalazi te istrage stoga ne mogu biti smatrani zvanično utvrđenim činjenicama. U ovakvoj situaciji, teret dokazivanja u postupku pred Odborom za kvalifikacije sudija u Moskvi trebao je biti skinut sa strane koja je pokrenula disciplinski postupak. Drugim riječima, bilo je na Pravosudnom vijeću Moskve da dokaže da su neistinite izjave Podnosioca zahtjeva. Vlasti su propustile da skinu ovaj teret dokazivanja u postupku pred Odborom za kvalifikacije sudija u Moskvi ili u postupku pred sudom.

64. Kao dokaz svojih navoda o vršenom pritisku od strane Predsjednika Opštinskog suda u Moskvi, ona se pozvala na izjave pomoćnih sudija i na samovoljno i nezakonito dodjeljivanje krivičnog predmeta koji je vodila drugom sudiji. Ona je tvrdila da su sudske vlasti zanemarile dokaze, prije svega odbijajući da ispitaju pomoćne sudije ili druge svjedoke, kao što je to Podnosilac zahtjeva tražila.

3. Argumenti vlade

65. Vlada nije osporavala primjenjivost člana 10. Konvencije u ovom slučaju. Oni su također prihvatili da je odluka da se Podnosilac zahtjeva razriješi od dužnosti konstituisala miješanje u njenu slobodu izražavanja predviđenu pomenutim članom.

66. Međutim, zadržali su stav da je miješanje bilo opravdano u smislu stava 2. člana 10. Konvencije, u pogledu da je bilo propisano zakonom, da je bilo u skladu sa legitimnim ciljevima i da je bilo „neophodno u demokratskom društvu“. Njihovi podnesci u ovom odjeljku mogu biti sažeti na sljedeći način:

(a) „Propisano zakonom“

67. Vlada je smatrala da je razrješenje od dužnosti sudije Podnosioca zahtjeva bilo u skladu sa materijalnim i procesnim zakonima. Oni su osporili tvrdnju Podnosioca zahtjeva da je Zakon o statusu sudija bio suviše nejasan da bi se primijenio kao pravni osnov disciplinske tužbe. Oni su također ostali pri tome da je Kodeks časti za sudije bio pravno obavezujući dokument od svog usvajanja 21. oktobra 1993. godine od strane Pravosudnog vijeća Ruske Federacije, a na osnovu njegovog odobravanja od strane Drugog pravosudnog kongresa Rusije. Njegovo je važenje prestalo tek 2. decembra 2004. godine, kada je od strane Ruskog pravosudnog kongresa usvojen Kodeks o sudskoj etici.

68. Što se tiče navodnog nepostojanja nadležnosti Opštinskog suda u Moskvi, Vlada se nije složila sa podnosiocem zahtjeva. Oni su tvrdili da je u sporno vrijeme nadležnost bila određena Federalnim Zakonom o tijelima u pravosudnoj zajednici u kojem se navodi da su sudovi Ruske Federacije nadležni da ispituju takve tvrdnje. To se promijenilo tek 2. februara 2006. godine, kada je Ustavni sud dao tumačenje u korist spornih odredbi Zakona o parničnom postupku. Vlada je ukazala na to da je Podnosilac zahtjeva podnijela svoju tužbu Opštinskom sudu u Moskvi, te je samim tim prihvatila nadležnost tog suda. Čak što više, u svojim zahtjevima za dodjeljivanje predmeta drugom sudu, ona se nije pozvala na nepostojanje nadležnosti Opštinskog suda u Moskvi, nego isključivo na njegovu pristrasnost.

(b) Legitiman cilj

69. Vlada je ostala pri svom stavu da je izrečena mjera bila neophodna za „održavnaje ugleda i nepristrasnosti sudstva“ i za „zaštitu ugleda ili prava drugih“. Izjave Podnosioca zahtjeva su bile štetne za pravosudni sistem u cjelini, te su u javnosti promovisale „pravni nihilizam“. Čak što više, ona je širila loše informacije o zaposlenima na Opštinskom sudu u Moskvi i navodne činjenice nije dokazala. U interesu pravde i osoba na koje su se izjave

odnosile, a koje osobe su obavljale sudijsku funkciju, od Države se tražilo da se umiješa i da izrekne mjeru Podnosiocu zahtjeva.

(c) „Neophodno u demokratskom društvu“

70. Vlada je tvrdila da je razrješenje od dužnosti Podnosioca zahtjeva bilo proporcionalno sa legitimnim ciljem koji se nastojao ostvariti i da je odgovaralo „naglašenoj društvenoj potrebi“. Oni su se pozvali na precedentno pravo Suda, koje kaže da „kada god je u pitanju pravo na slobodu izražavanja državnih službenika, ‘dužnosti i odgovornosti’ na koje se poziva član 10. tačka 2. pretpostavljaju poseban značaj koji opravdava da se nacionalnim vlastima ostavi određena granica tolerancije u odlučivanju da li je neko miješanje proporcionalno gornjem cilju“ (Vlada je citirala Vogt protiv Njemačke, 26. septembar 1995. godine, broj 53, serija A br. 323). Oni su tvrdili da ograničenja slobode izražavanja sudija imaju čak i veći značaj nego što je to slučaj kod drugih javnih službenika. U skladu s tim, Državi se mora omogućiti čak i veća granica tolerancije u utvrđivanju granica slobode izražavanja sudija.

71. Vlada je smatrala da disciplinski prekršaj koji je počinila Podnosilac zahtjeva ima dva odvojena aspekta, od kojih je svaki takve težine da opravdava disciplinsku mjeru koja joj je izrečena.

72. Prvi aspekt tiče se davanja izjava u vezi sa sudijama i pravosudnim sistemom, navodeći nezakonito ponašanje gđe Yegorove i drugih sudija. Međutim, u svojoj pritužbi protiv ovih osoba Visokom vijeću za kvalifikacije sudija ona nije dostavila dovoljne dokaze o ovim činjenicama. Kao posljedica toga, ovakvi navodi ne bi mogli biti posmatrani kao pravično komentisanje ili opravdana kritika.

73. Vlada je tvrdila da čak i kada bi se ove izjave posmatrale kao ocjene vrijednosti, iste bi i dalje trebale imati bilo kakvu činjeničnu podlogu i, u svakom slučaju, trebale bi ostati u granicama koje su u skladu sa visokim moralnim standardom koji se od sudija zahtijeva. U ovom slučaju, Podnosilac zahtjeva je otišla daleko izvan granica prihvatljivih za državnog službenika, a naročito za sudiju. Iako je sloboda izražavanja zagantovana svima, pravila o sudijskoj etici ustanovljavaju određena ograničenja za nosioce pravosudnih funkcija. Pomenuta lica djeluju kao jemci vladavine prava, te je zbog toga bilo neophodno postaviti jasna ograničenja njihovog dozvoljenog ponašanja, kako bi

se osiguralo poštovanje ugleda i nepristrasnosti sudstva. Čak što više, mišljenja izrečena od strane sudije nose veću opasnost za obmanjivanje javnosti zato što imaju veću težinu nego ona koja izreknu laici. Javnost je sklona da vjeruje osobama koje imaju stručno znanje o pravosudnom sistemu i njihovi stavovi se obično poštuju kao autoritativni i balansirani.

74. Drugi aspekt disciplinskog prekršaja Podnosioca zahtjeva čine izjave u vezi sa krivičnim postupkom protiv Zaytseva, koji je u sporno vrijeme bio u postupku rješavanja po žalbi. Bilo je neprihvatljivo za sudiju da komentariše o slučaju koji je u postupku rješavanja na nekom sudu jer bi to zadiralo u nadležnost postupajućeg suda, njegovu nezavisnost i nepristrasnost.

75. Odgovarajući na tvrdnje Podnosioca zahtjeva da su zainteresovane strane trebale podići tužbe zbog klevete, Vlada je odgovorila da ove osobe nisu imale nikakav lični animozitet prema Podnosiocu zahtjeva, te da nisu željele ostvarivati nikakve lične ciljeve pokretanjem takvog postupka.

76. Vlada je dalje ustvrdila da je Podnosilac zahtjeva zloupotrijebila svoj položaj sudije kako bi postigla svoje lične ciljeve, naime, kako bi osvojila glasove na izborima, na štetu ugleda svojih kolega i pravosudnih institucija. Ona je zbog toga svoje navode iznijela nekoliko mjeseci nakon spornih dešavanja, a u vrijeme izborne kampanje.

77. Na kraju, Vlada je zaključila da je izbor disciplinske mjere bio opravdan u svjetlu konkretnih okolnosti slučaja. Podnosilac zahtjeva je pokazala svoju nesposobnost da se uskladi sa zahtjevima obavljanja pravosudne funkcije, te zbog toga mjera kao što je opomena, kojom bi se njoj i dalje dozvolilo da obavlja sudijsku funkciju, ne bi bila dostatna. Čak što više, Podnosiocu zahtjeva nisu izrečene nikakve dalje mjere. Konkretno, nije joj bilo zabranjeno da nastavi javnu raspravu po ovom pitanju.

78. U svjetlu gore navedenog, Vlada je smatrala da je miješanje u slobodu izražavanja Podnosioca zahtjeva bilo „neophodno u demokratskom društvu“.

B. Ocjena suda

79. Što se tiče domašaja ovog predmeta, Sud bilježi, i ovo je zajednički stav obje strane, da je odluka kojom se Podnosilac zahtjeva razrješava sudijske funkcije, donesena zbog njenih izjava u medijima. Niti je podobnost Pod-

nosioca zahtjeva da radi u državnoj službi, niti njena profesionalna sposobnost da obavlja sudijsku funkciju, bila predmetom rasprave pred domaćim vlastima. Prema tome, žalba na izrečenu mjeru je u suštini bila u vezi sa slobodom izražavanja, a ne sa obavljanjem javne funkcije u državnoj upravi ili u pravosuđu, koje pravo nije zagarantovano Konvencijom (vidi Harabin protiv Slovačke (odluka), broj. 62584/00, 29. juna 2004. godine). Iz toga proizilazi da se član 10. primjenjuje u ovom slučaju.

80. Sud smatra da disciplinska mjera izrečena Podnosiocu zahtjeva predstavlja miješanje u pravo zagarantovano članom 10. Konvencije. Čak što više, postojanje ovog miješanja nije bilo sporno među stranama u postupku. Sud će zbog toga ispitati da li je isto bilo opravdano u skladu sa stavom 2. člana 10. Konvencije.

1. „Propisano zakonom“ i legitiman cilj

81. Sud primjećuje da je Podnosilac zahtjeva osporila da je disciplinska mjera bila „propisana zakonom“ i da je bila u skladu sa legitimnim ciljem. Međutim, iako se može razumjeti da ona dovodi u pitanje kvalitet zakona koji se primjenjuje na njen slučaj, Sud ne nalazi dovoljno osnova da bi zaključio da pravni akti na koje se domaće vlasti oslanjaju nisu bili objavljeni, ili da njihovo dejstvo nije moglo biti predviđeno. Što se tiče njene tvrdnje u vezi sa nepravičnošću disciplinskog postupka i nedostatka nepristrasnosti od strane Opštinskog suda u Moskvi, Sud smatra da se oni u suštini tiču proporcionalnosti sporne mjere, te da će biti razmatrani u ovoj glavi na prikladniji način. Isto se primjenjuje i na tvrdnje koje se tiču osporavnja legitimnog cilja na koji se Vlada oslanja. Sud će zbog toga pretpostaviti da je sporna mjera bila usaglašena sa prva dva uslova i nastaviće sa ispitivanjem da li je ista bila „neophodna u demokratskom društvu“.

2. „Neophodna u demokratskom društvu“

82. Prilikom ocjenjivanja da li je odluka da se Podnosilac zahtjeva razriješi od sudijske dužnosti, a koja odluka je donesena kao odgovor na njene izjave u javnosti, bila „neophodna u demokratskom društvu“, Sud će razmatrati okolnosti slučaja u cjelini i ispitati iste u svjetlu principa uspostavljenih preceden-tnim pravom, a koje pravo je rezimirano kako slijedi (vidi, između ostalog, Jersild protiv Danske, od 23. septembra 1994. godine, broj 31, serija A broj

298; Hertel protiv Švajcarske, 25. avgust 1998. godine, broj 46, Izvještaj o presudama i odlukama, 1998-VI; i Steel i Morris protiv Ujedinjenog Kraljevstva, broj 68416/01, broj 87, Evropska Konvencija o ljudskim pravima 2005 II):

“(i) Sloboda izražavanja čini jedan od najvažnijih osnova demokratskog društva i jedan je od osnovnih uslova za njegov napredak, kao i za samoostvarivanje svakog pojedinca. Stav 2. člana 10. primjenjiv je ne samo na one „informacije“ i „ideje“ koje su primljene sa naklonošću, na koje se gleda kao da nisu uvredljive ili prema kojima smo ravnodušni, nego i na one koje vrijeđaju, potresaju ili uznemiravaju. Takvi su zahtjevi za pluralizmom, tolerancijom i širokoumnošću, bez kojih nema „demokratskog društva“. Kao što je unaprijed utvrđeno članom 10, od ove slobode može biti izuzetaka koji... međutim, moraju biti usko tumačeni, a potreba za bilo kakvim ograničenjima mora biti uspostavljena u dubokom uvjerenju ...

(ii) Pridjev „neophodan“ u smislu člana 10 podrazumijeva postojanje „naglašene društvene potrebe“. Visoke strane ugovornice imaju određenu granicu tolerancije prilikom procjenjivanja da li takva potreba postoji, ali ona ide ruku pod ruku sa evropskim nadzorom, prihvatanjem kako zakona, tako i odluka na koje se primjenjuju, čak i onih donesenih od strane nezavisnog suda. Sud je stoga ovlašten da da konačnu ocjenu o tome da li je „ograničenje“ pomirljivo sa slobodom izražavanja kakva je zagantovana članom 10.

(iii) Zadatak Suda, u sprovođenju svoje nadležnosti nadzora, nije da zauzme mjesto nadležnih lokalnih vlasti, nego da ocijeni, u skladu sa članom 10, odluke koje iste donose, na osnovu njihovog ovlaštenja za ocjenjivanje. Ovo ne znači da je nadzor ograničen na to da se utvrdi da li je država ugovornica svoje diskreciono pravo koristila na razuman način, pažljivo i u dobroj vjeri; on što Sud mora učiniti je sagledati miješanje na koje se žali u svjetlu slučaja u cjelini i utvrditi da li je isto bilo „proporcionalno legitimnom cilju koji se nastoji ostvariti“, te da li su razlozi kojima se ono pravda, a koje lokalne vlasti navode „relevantni i dostatni.“ ... Čineći to, Sud se mora zadovoljiti time da su nacionalne vlasti primijenile standarde koji su usaglašeni sa principima sadržanim u članu 10 i, čak što više, da su se oslonile na prihvatljivu procjenu relevantnih činjenica...”

83. Uz dodatak, Sud ponavlja da su pravičnost postupka, proceduralne garancije (vidi, *mutatis mutandis*, Steel i Morris, citiran gore, § 95) i priroda i ozbiljnost izrečene mjere (vidi Ceylan protiv Turske [GC], br. 23556/94, §

37, ECHR 1999-IV; Tammer protiv Estonije, br. 41205/98, § 69, ECHR 2001-I; Skalka protiv Poljske, br. 43425/98, §§ 41-42, 27. maj 2003. godine; i Lešník protiv Slovačke, br. 35640/97, §§ 63-64, ECHR 2003-IV) faktori koji se trebaju uzeti u obzir kada se ocjenjuje proporcionalnost zadiranja u slobodu izražavanja koja je garantovana članom 10.

84. Prilikom procjenjivanja da li je postojala „naglašena društvena potreba“ kojom bi se moglo opravdati miješanje u slobodu izražavanja, pažljiva razlika mora da se napravi između činjenica i ocjena vrijednosti. Postojanje činjenica može se demonstrirati, dok istinitost ocjene vrijednosti nije moguće dokazati (vidise De Haes i Gijssels protiv Belgije, 24. februar 1997, § 42, Izvještaji 1997 I, i Harlanova protiv Latvije (odluka), br. 57313/00, 3. april 2003). Međutim, čak i tamo gdje izjava predstavlja ocjenu vrijednosti, proporcionalnost miješanja može zavisi od toga da li postoje dostatni činjenični osnovi za takvu izjavu, jer i sama ocjena vrijednosti bez bilo kakve činjenične osnove koja bi joj išla u prilog može predstavljati pretjerivanje. (vidi De Haes i Gijssels, citiran gore, § 47, i Jerusalem protiv Austrije, br. 26958/95, § 43, ECHR 2001 II).

85. Sud dalje naglašava da se član 10. primjenjuje i na radno mjesto, te da i državni službenici, kao što je Podnosilac zahtjeva, uživaju pravo na slobodu izražavanja (vidi Vogt, citiran gore, § 53; Wille protiv Lihtenštajna [GC], br. 28396/95, § 41, ECHR 1999-VII; Ahmed i ostali protiv Ujedinjenog Kraljevstva, 2. septembar 1998, § 56, Izvještaji 1998-VI; Fuentes Bobo protiv Španije, br. 39293/98, § 38, 29. februar 2000; i Guja protiv Moldavije [GC], br. 14277/04, § 52, 12. februar 2008). U isto vrijeme, Sud ima u vidu da zaposlenici duguju svom poslodavcu lojalnost, uzdržljivost i diskreciju. Ovo je naročito slučaj sa državnim službenicima, a imajući u vidu to da sama priroda državne službe zahtijeva od državnih službenika da su vezani obavezom lojalnosti i diskrecije. (vidi Vogt, citiran gore, § 53; Ahmed i ostali, citiran gore, § 55; i De Diego Nafría protiv Španije, br. 46833/99, § 37, 14. mart 2002). Iznošenje informacija od strane državnih službenika, a do kojih se došlo zbog prirode posla koji obavljaju, pa čak i o pitanjima od javnog interesa, bi zbog toga trebalo biti ispitano u svjetlu njihove obaveze lojalnosti i diskrecije (vidi Guja, citiran gore, §§ 72-78).

86. Sud ističe da pitanja koja se tiču funkcionisanja pravosudnog sistema predstavljaju pitanja od javnog interesa, debatu koja uživa zaštitu po članu 10. Međutim, Sud je često puta isticao posebnu ulogu pravosuđa u zajed-

nici, koje, kao garant pravde koja predstavlja osnovnu vrijednost u državi u kojoj se upravlja po zakonu, mora uživati povjerenje javnosti ukoliko želi da bude uspješno u izvršavanju svojih dužnosti. Stoga se može pokazati neophodnim da se zaštiti takvo povjerenje od destruktivnih napada koji su u suštini neosnovani, naročito u svjetlu činjenice da sudije koje su kritikovane imaju obavezu poštovanja dužnosti diskrecije koja im zabranjuje da na kritike odgovaraju. (vidi Prager i Oberschlick protiv Austrije, 26. april 1995, § 34, Serija A br. 313). Izraz „ugled pravosuđa“ podrazumijeva naročito gledište da su sudovi, i javnost ih uglavnom tako i posmatra, prikladan forum za rješavanje pravnih sporova i za utvrđivanje krivice ili nevinosti osobe u krivičnom postupku (vidi Worm protiv Austrije, 29. avgust 1997, § 40, Izvještaji 1997-V). Ono što je na kocki, a tiče se zaštite ugleda pravosuđa, je povjerenje koje sudovi u demokratskom društvu moraju imati kod optuženog, kada je riječ o krivičnim postupcima, kao i kod javnosti u većini (vidi, mutatis mutandis, među mnogim ostalim odlukama i, Fey protiv Austrije, 24. februar 1993, Serija A br. 255-A). Iz ovog razloga Sud je iznašao da postoji obaveza javnih lica koja su zaposlena u pravosuđu da ista pokažu uzdržanost u korištenju svoje slobode izražavanja u svim onim slučajevima u kojim bi ugled i nepristrasnost suda mogli biti dovedeni u pitanje (vidi Wille, citiran gore, § 64).

87. U kontekstu izbornih debata, s druge strane, Sud daje veliki značaj nesmetanom korištenju slobode izražavanja od strane kandidata. Sud smatra da je pravo kandidovanja na izborima, garantovano članom 3. Protokola 1. nerazdvojivo od koncepta istinskog demokratskog režima (vidi Melnychenko protiv Ukrajine, br. 17707/02, § 59, ECHR 2004-X). Ono oslikava osnovne principe efikasne političke demokratije, prije svega je od izuzetnog značaja u sistemu Konvencije i krucijalno je za uspostavljanje i održavanje temelja efikasne i smislene demokratije u kojoj postoji vladavina zakona (vidi Malisiewicz-Gąsior protiv Poljske, br. 43797/98, § 67, 6. april 2006; Mathieu-Mohin i Clerfayt protiv Belgije, 2. mart 1987, § 47, Serija A br. 113; i Hirst protiv Ujedinjenog Kraljevstva (br. 2) [GC], br. 74025/01, § 58, ECHR 2005-IX).

88. Vraćajući se na ovaj slučaj, Sud primjećuje da je Odbor za kvalifikacije sudija u Moskvi optužio Podnosioca zahtjeva za disciplinski prekršaj na osnovu brojnih izjava datih tokom njena tri intervjuja za medije. U svojoj odluci od 19. maja 2004. godine (vidi tačku 34. gore) oni su citirali sljedeće izjave:

„ – godine rada na Opštinskom sudu u Moskvi dovele su do toga da sumnjam u postojanje nezavisnih sudova u Moskvi;

– sudija, iako zakonom definisan kao otjelovljenje sudijskih ovlaštenja i nezavisan u svom kapacitetu, u stvari se često nađe na položaju običnog službenika, podređenog predsjedniku suda;

– sudovi se koriste kao instrument komercijalne, političke i lične manipulacije;

– ukoliko sve sudije budu ćutale, ova zemlja bi uskoro mogla završiti u jednom stanju bezvlašća;

– osvrćući se okolo, čovjek biva zaprepašten bezvlašćem. Zakon se prilično striktno primjenjuje na obični svijet, ali to nije slučaj kada je riječ o osobama na važnim položajima. Međutim, i oni krše zakon – iako ne podliježu odgovornosti zbog toga;

– sudska uprava testira svakog sudiju da bi vidjela koliko je fleksibilan, tako da kada dođe do raspoređivanja predmeta, oni znaju kome mogu povjeriti delikatnije slučajeve, a koga da izbjegavaju;

– u Sibiru, usput, sudovi su mnogo siromašniji nego u Moskvi. Tamo ne biste mogli ni zamisliti takvu brutalnu manipulaciju i ne bi se pričalo o korupciji do te mjere.

– sumnjam da bi bilo koji sud u provinciji dozvolio nečuvene skandale kao što su ovi u Opštinskom sudu u Moskvi.

– sudija, iako po zakonu određen kao utjelovljenje sudijskih ovlaštenja i nezavisan u svom kapacitetu, često se nađe na položaju običnog službenika, podređenog predsjedniku suda. Mehanizam kako se sudiji nameće donošenje neke odluke ne podrazumijeva kontaktiranje (sudije) direktno: umjesto toga, tužilac ili zainteresovana strana pozove predsjednika suda, koji potom pokuša da nagovori sudiju da donese „pravu“ odluku, najprije obazrivo, nudeći savjet ili stručno mišljenje, a potom vršeći jači pritisak na njega ili nju da donese „ispravnu“ odluku, odnosno, onu koja je pogodna za nekoga;

– u stvarnosti, sud i dalje, više nego što to ne čini, preuzima ulogu tužioca. Sud potom postaje instrument komercijalne, političke ili lične manipulaci-

je. Niko ne može biti miran i uvjeren da će njegov slučaj – građanski, krivični ili upravni, biti riješen u skladu sa zakonom, a ne samo da bi se nekoga zadovoljilo ...“

89. Odbor za kvalifikacije sudija u Moskvi dalje primjećuje da je davanjem ovakvih izjava Podnosilac zahtjeva „u društvu širila lažne i netačne informacije“, te da su izjave „očito bilo zasnovane na fantazijama, na svjesno lažnim i izokrenutim činjenicama“.

90. Pored gornjih izjava, Odbor za kvalifikacije sudija u Moskvi je prebacio Podnosiocu zahtjeva što je „otkrila specifične činjenične informacije u vezi sa krivičnim postupkom protiv Zaytseva prije nego što je odluka u ovom slučaju postala pravosnažna“.

91. Što se tiče komentara Podnosioca zahtjeva o krivičnom predmetu koji nije pravosnažno okončan, domaće vlasti se nisu oslonile ni na kakvu konkretnu izjavu s tim u vezi. Sud, sa svoje strane, ne vidi ništa u sporna tri intervjua što bi opravdalo tvrdnje o „otkrivanju informacija“. Zaista, objašnjavajući svoj kriticism prema ulozi predsjednika suda, Podnosilac zahtjeva je opisala svoje iskustvo kao sudije u krivičnom postupku protiv Zaytseva, navodeći da je sud bio pod pritiskom od strane raznih zvaničnika, a naročito od strane Predsjednika Opštinskog suda u Moskvi. Ovo se, međutim, razlikuje od objavljivanja povjerljivih informacija do kojih neko može doći radeći svoj posao (vidi. Guja, citiran gore). Objašnjenje Podnosioca zahtjeva o njenom iskustvu u gore pomenutom postupku bi, prema tome, trebalo biti posmatrano kao izjava o činjenicama, a koja je, u datom kontekstu, neodvojiva od njenog mišljenja izraženog u istom intervjuu, čiji izvodi su navedeni gore. Sud zbog toga mora procijeniti činjenični osnov izjava Podnosioca zahtjeva prije nego što odluči o prikladnosti ocjena vrijednosti koje su izrečene u intervjuu.

92. Sud primjećuje da je Vlada osporavala objašnjenje Podnosioca zahtjeva o događaju u kojem je ona pozvana i ispitana od strane gđe Yegorove tokom postupka. Oni su se oslanjali na istragu koju je sprovelo Visoko vijeće za kvalifikacije sudija, a na osnovu pritužbe Podnosioca zahtjeva protiv gđe Yegorove. Vijeće je utvrdilo da ne postoji dovoljno dokaza da je gđa Yegorova pokušala da utiče na Podnosioca zahtjeva, ili da se utvrdi odsutvo takvog pokušaja (vidi interni izvještaj sudije S, tačka 29 gore). Dok Sud može

prihvatiti teškoće u određivanju sadržaja komunikacije između Podnosioca zahtjeva i gđe Yegorove, ipak primjećuje da je objašnjenje Podnosioca zahtjeva podržano izjavama pomoćnih sudija i sekretara suda. Nadalje, Sud ne može, a da ne primijeti kako je Vijeće prešlo preko nepravilnosti u dodjeljivanju predmeta drugom sudiji. Sud primjećuje da, u skladu sa članom 242. Zakona o krivičnom postupku, predmet mora biti ispitan pred vijećem u istom sastavu, osim u slučaju kada jedan od sudija više nije u mogućnosti da uzme učešće na ročištu. Međutim, iz izvještaja sudije S. proizilazi da je gđa Yegorova odlučila da povuče slučaj od Podnosioca zahtjeva zbog toga što nije odobravala njeno ponašanje na ročištu i zbog „postojanja povjerljivih izvještaja relevantnih agencija“ u vezi sa radom Podnosioca zahtjeva na predmetu Zaytsev. Sa stanovišta Suda, puka sugestija da je takav stav prozrokovao prebacivanje slučaja koji je u radu sa jednog sudije, na drugog, trebala bi ići u prilog navoda Podnosioca zahtjeva. S obzirom na to da su previdjeli ovu tačku, odbor za kvalifikacije je propustio da obezbijedi pouzdan činjenični osnov za svoju ocjenu, a ovaj propust nije ispravljen ni od strane viših instanci. Prema tome, navodi Podnosioca zahtjeva o postojanju pritiska nisu bili uvjerljivo odbačeni u domaćem postupku.

93. Pošto je zaključio da postoji činjenični osnov kritizma Podnosioca zahtjeva, Sud ponavlja da obaveza lojalnosti i diskrecije koju duguju državni službenici, a naročito oni koji rade u pravosuđu, zahtijeva da se širenje informacija, pa čak i tačnih, vrši sa određenim usaglašavanjem i na prikladan način (vidi Guja, citiran gore, i Wille, citiran gore, §§ 64 i 67). Sud će zbog toga nastaviti da ispituje da li su mišljenja izražena od strane Podnosioca zahtjeva na osnovu ovih informacija bila pretjerana u svjetlu njenog statusa sudije.

94. Sud primjećuje da je Podnosilac zahtjeva javno kritikovao izuzetno osjetljivo pitanje, prije svega ponašanje raznih zvaničnika koji imaju veze sa krupnim slučajem korupcije u kojem je ona postupala kao sudija. I zaista, njeni intervjui upućivali su na neusklađeno poslovanje i navodili da su pritisci na sudije bili uobičajeni i da je to problem koji se mora ozbiljno shvatiti ako se želi održati nezavisnost pravosuđa i povjerenje javnosti u isto. Nema sumnje da je, čineći to, ona postavila veoma značajno pitanje od javnog interesa koje bi trebalo biti otvoreno za slobodnu debatu u demokratskom društvu. Njena odluka da ove informacije objavi javnosti bila je zasnovana na njenom ličnom iskustvu i donesena je tek nakon što je ona bila spriječena da učestvuje u postupku u svojstvu sudije.

95. Što se tiče motiva Podnosioca zahtjeva i da li je isti relevantan za davanje spornih izjava, Sud ponavlja da čin koji je motivisan ličnom uvredom ili antagonizmom, ili očekivanom ličnom koristi, uključujući novčanu, ne bi opravdao visok nivo zaštite (vidi Guja, citiran gore, § 77). Politički govor, s druge strane, uživa posebnu zaštitu u skladu sa članom 10 (vidi precedentno pravo na koje se poziva u tački 87). Sud je ranije utvrdio da, čak i onda kada pitanje o kojem se vodi debata ima politički prizvuk, to samo po sebi, nije dovoljan osnov za sprečavanje sudije da daje bilo kakve izjave o slučaju. (vidi, Wille, citiran gore, § 67). Sud primjećuje, što nije sporno među stranama u ovom slučaju, da su intervjui objavljeni u kontekstu izborne kampanje Podnosioca zahtjeva. Međutim, čak i ako je Podnosilac zahtjeva dozvolila sebi određenu dozu pretjerivanja i uopštavanja, što su obilježja predizborne agitacije, njene izjave nisu u potpunosti lišene svakog činjeničnog osnova (vidi tačku 92 gore), te stoga ne trebaju biti posmatrane kao bezrazložan lični napad, nego kao pravedno komentarisanje o pitanjima od velikog interesa javnosti.

96. Što se tiče načina na koji je izrečena disciplinska mjera, Podnosilac zahtjeva je tvrdila da sudovi koji su bili pominjani u njenim spornim izjavama nisu trebali postupati u njenom predmetu. Sud primjećuje da je pitanje razrješenja od dužnosti sudije u nadležnosti relevantnog odbora za kvalifikacije sudija, a čija odluka je bila preispitivana od strane Opštinskog suda u Moskvi i Vrhovnog suda. Dalje primjećuje da je Podnosilac zahtjeva, prije nego što je pokrenut postupak u prvom stepenu, tražila od Opštinskog suda u Moskvi i od Vrhovnog suda da predmet dodijele nekom drugom sudu u prvoj instanci zbog činjenice da je pomenuti sud spominjan u intervjuima koji su doveli do spora, te da sudije tog sudija neće biti nepristrasni u disciplinskom postupku protiv nje. Međutim, Opštinski sud u Moskvi je smatrao da nema ovlaštenje da odluči o promjeni nadležnosti suda, dok Vrhovni sud nije odobrio zahtjev Podnosioca zahtjeva, te je kasnije utvrdio, kao sud u drugom stepenu, da Podnosilac zahtjeva nije postavio to pitanje onda kada je to trebalo učiniti.

97. Sud smatra da su strahovi Podnosioca zahtjeva u vezi sa pristrasnošću Opštinskog suda u Moskvi bili opravdani, a zbog njenih pritužbi protiv Predsjednika tog suda. Međutim, ovi argumenti se nisu razmatrali i ovakvo propuštanje je konstituisalo ozbiljan proceduralni propust. Kao posljedicu toga, Sud utvrđuje da je načinu na koji je utvrđena i izrečena disciplinska mjera nedostajalo obezbjeđivanje važnih proceduralnih garancija.

98. Na kraju, Sud će ocijeniti mjeru koja je izrečena Podnosiocu zahtjeva. Primjećuje da je disciplinski postupak rezultirao razrješenjem od sudijske dužnosti koju je ona obavljala na Opštinskom sudu u Moskvi, te da joj je izrečenom mjerom uskraćena bilo kakva mogućnost obavljanja sudijske funkcije. Ovo je bez sumnje predstavljalo ozbiljnu kaznu, izuzetno mučna za Podnosioca zahtjeva, koja je na ovaj način izgubila pravo da se bavi pozivom kojim se bavila 18 godina. Ovo je bila najstrožija dostupna mjera koja je mogla biti izrečena u disciplinskom postupku i, u svjetlu ocjena ovog Suda, gore navedenih, nije odgovarala težini prekršaja. Čak što više, ista bi bez sumnje mogla obeshrabriti druge sudije da u budućnosti daju izjave kojima bi se kritikovale javne ustanove ili njihova politika, a iz straha od gubitka sudijske funkcije.

99. Sud se prisjeća „efekta hlađenja“ koji na slobodu govora ima strah od sankcionisanja (vidi, *mutatis mutandis*, Wille, citiran gore, § 50; Nikula protiv Finske, br. 31611/96, § 54, ECHR 2002 II; Cump n i Maz re protiv Rumunije [GC], br. 33348/96, § 114, ECHR 2004 XI; i Elci i ostali protiv Turske, br. 23145/93 i 25091/94, § 714, 13. novembar 2003). Ovaj efekat, koji je na štetu društva u cjelini, je također jedan od faktora koji se tiču proporcionalnosti, pa prema tome i opravdanja, izrečene mjere na Podnosioca zahtjeva, a koja je, kako je to Sud gore utvrdio, nesumnjivo imala pravo da sporno pitanje iznese u javnosti.

100. Prema tome, ocjena ovog Suda je da je izrečena mjera bila nesrazmjerno oštra za Podnosioca zahtjeva, te da bi ista, čak što više, mogla imati „efekat hlađenja“ na sudije koje žele da učestvuju u javnim debatama koje se tiču efikasnosti pravosudnih institucija.

101. U svjetlu navedenog, Sud smatra da su domaće vlasti propustile da održe ravnotežu između potrebe da se zaštiti ugled pravosuđa i ugled i prava drugih, s jedne strane, i potrebe da se zaštiti sloboda izražavanja Podnosioca zahtjeva s druge strane.

102. Prema tome, došlo je do povrede člana 10. Konvencije.

II. PRIMJENA ČLANA 41. KONVENCIJE

103. Član 41. Konvencije propisuje:

“Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutrašnje pravo zainteresirane visoke strane ugovornice omogućava samo djelimičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci.”

A. Šteta

104. Podnosilac zahtjeva potražuje 25,000 eura (EUR) na ime nematerijalne štete.

105. Vlada je smatrala da ovaj iznos nije osnovan i da je prekomjeran. Oni su tvrdili da bi prihvatanje povrede, ukoliko Sud utvrdi postojanje iste, samo po sebi predstavljalo dovoljno zadovoljenje.

106. Sud smatra da je Podnosilac zahtjeva sigurno trpjela tegobe zbog činjenica ovog slučaja. Donoseći odluku po osnovu pravednosti, Podnosiocu zahtjeva Sud dosuđuje iznos od EUR 10,000 na ime nematerijalne štete, uz sve poreze koje bi mogli biti zaračunati podnosiocu zahtjeva na taj iznos.

B. Troškovi i izdaci

107. Podnosilac zahtjeva je od Suda tražila da dosudi nagradu na ime troškova i izdataka po osnovu pro bono rada njenih advokata u ovom postupku, u iznosu koji Sud utvrdi.

108. Vlada je prigovorila na ovaj zahtjev.

109. U skladu sa precedentnim pravom ovog Suda, Podnosilac zahtjeva ima pravo na naknadu njegovih ili njenih troškova i izdataka samo ukoliko se pokaže da su isti bili neophodni i do razumnog iznosa. U ovom slučaju, a s obzirom na to da zahtjev nije preciziran, Sud odbacuje zahtjev za dosuđivanje troškova i izdataka.

C. Zatezna kamata

110. Sud smatra primjerenim da se zatezna kamata zasniva na najnižoj kreditnoj stopi Evropske centralne banke uvećanoj za tri postotna boda.

IZ TIH RAZLOGA, SUD

1. Presuđuje sa četiri glasa prema tri da je došlo do povrede člana 10. Konvencije;

2. Presuđuje sa četiri glasa prema tri

(a) da tužena država podnosiocu zahtjeva treba, u roku od tri mjeseca od dana kad presuda postane konačna u skladu sa članom 44. stavom 2. Konvencije, isplatiti iznos od 10.000 EUR (deset hiljada eura), uz sve poreze koji bi mogli biti zaračunati, na ime nematerijalne štete, koje treba pretvoriti u ruske rublje po stopi primjenjivoj na dan namirenja;

(b) da se od proteka naprijed navedena tri mjeseca do namirenja na naprijed navedene iznose plaća obična kamata prema stopi koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Evropske centralne banke tokom perioda neplaćanja, uvećanoj za tri postotna boda;

3. Odbija jednoglasno ostatak zahtjeva Podnosioca za pravednu naknadu.

Sastavljeno na engleskom jeziku i otpremljeno u pisanom obliku dana 26. februara 2009. godine u skladu pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Søren NIELSEN

Tajnik

Christos ROZAKIS

Predsjednik

Odluka Evropskog suda za ljudska prava u predmetu Oleksandr Volkov protiv Ukrajine⁵⁰

OLEKSANDR VOLKOV protiv UKRAJINE

(Aplikacija broj 21722/11)

PRESUDA

*Ova presuda je ispravljena 9. aprila 2013. godine u skladu sa pravilom
81. Poslovnika Suda*

STRASBOURG

9. januar 2013. godine

KONAČNA

27/05/2013

Ova presuda postala je konačna u skladu sa članom 44. stav 2. Konvencije.

Može biti predmetom uredničkih izmjena.

U predmetu Oleksandr Volkov protiv Ukrajine,

Evropski sud za ljudska prava (Bivši Peti odjel), zasjedajući u vijeću u sastavu:

Dean Spielmann, *Predsjednik,*

Mark Villiger,

Boštjan M. Zupančič,

Ann Power-Forde,

Ganna Yudkivska,

Angelika Nußberger,

André Potocki, *sudije,*

i Claudia Westerdiek, *Registrar odjela,*

Na nejavnoj sjednici održanoj 11. decembra 2012. godine,

donosi sljedeću presudu, usvojenu na taj datum:

50 Nezvaničan autorski prevod

POSTUPAK

1. Postupak u ovom predmetu pokrenut je na osnovu zahtjeva (br. 21722/11) protiv Ukrajine što ga je 30. marta 2011. godine ukrajinski državljanin g. Oleksandr Fedorovych Volkov (podnosilac zahtjeva) podnio Sudu na osnovu člana 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda ("Konvencija").

2. Podnosioca zahtjeva zastupali su g. P. Leach i gđa. J. Gordon, advokati Evropskog advokatskog centra za ljudska prava u Londonu ("EHRAC"). Ukrajinsku vladu ("Vlada") zastupao je njihov zastupnik gđa. V. Lutkovska, koju je zamijenio gđin. N. Kulchytskyy iz Ministarstva pravde.

3. Podnosilac zahtjeva žalio se na povredu njegovih prava zagarantovanih Konvencijom tokom postupka njegovog razrješenja od dužnosti sudije Vrhovnog suda. Konkretno, on je naveo da, u skladu sa članom 6. Konvencije: (i) njegov predmet nije bio razmatran od strane "nezavisnog i nepristrasnog suda"; (ii) je postupak pred Visokim sudskim vijećem ("VSV") bio nepravičan, da u tom smislu nije proveden u skladu sa procedurom propisanom domaćim zakonom koja pruža važne proceduralne garancije, uključujući i period nakon kojeg zastarijeva mogućnost izricanja disciplinskih mjera; (iii) je Parlament usvojio odluku o njegovom razrješenju na plenarnoj sjednici bez pravilnog ispitivanja slučaja i zloupotrebljavajući elektronski sistem glasanja; (iv) njegov slučaj nije bio predmet razmatranja "suda uspostavljenog zakonom"; (v) je odluka u njegovom slučaju donesena bez pravilne ocjene dokaza, te da važne tvrdnje koje je iznijela odbrana nisu bile pravilno razmatrane; (vi) je nepostojanje nadležnosti Višeg upravnog suda ("VUS") da cijeni akte usvojene od strane VSV-a išlo na štetu njegovog "prava na sud"; i (vii) nije bio poštovan princip jednakosti strana u postupku. Podnosilac zahtjeva se također žalio da njegovo razrješenje od dužnosti nije bilo u skladu sa članom 8. Konvencije, te da u tom smislu on nije imao pravo na efikasan pravni lijek, suprotno članu 13. Konvencije.

4. Dana 18. oktobra 2011. godine zahtjev je proglašen djelimično nedopuštenim i gornji navodi proslijeđeni su Vladi. Također je odlučeno da se zahtjevu da prioritet (pravilo 41. Poslovnika Suda).

5. I podnosilac zahtjeva i Vlada su dostavili pisana očitovanja (pravilo 54. stav 2. (b)).

6. Održana je rasprava o osnovanosti u zgradi Suda za ljudska prava u Strasbourgu 12. juna 2012. godine (pravilo 59. stav 3.).

Pred Sudom su se pojavili:

(a) *za Vladu*

Mr N. KULCHYTSKY, Y,

Zastupnik,

Mr V. NASAD,

Mr M. BEM,

Mr V. DEMCHENKO,

Ms N. SUKHOVA,

Savjetnici;

(b) *za podnosioca zahtjeva*

Mr P. LEACH, *Zastupnik,*

Ms J. GORDON,

Ms O. POPOVA,

Savjetnici.

Podnosilac zahtjeva je također bio prisutan.

Sud je saslušao obraćanja gdina. N. Kulchytsky, gdina. P. Leach i gđe. J. Gordon, kao i odgovore gdina. N. Kulchytsky i gdina. P. Leach na pitanja koja su strane postavile.

ČINJENICE

I. OKOLNOSTI PREDMETA

7. Podnosilac zahtjeva je rođen 1957. godine i živi u Kijevu.

A. **Pozadina predmeta**

8. Podnosilac zahtjeva je 1983. godine imenovan za sudiju okružnog suda. U to vrijeme, prema domaćem zakonodavstvu sudija nije morao da polaže zakletvu prilikom stupanja na dužnost.

9. Dana 5. juna 2003. godine podnosilac zahtjeva je izabran za sudiju Vrhovnog suda.

10. Dana 2. decembra 2005. godine također je izabran za zamjenika predsjednika Vijeća sudija Ukrajine (tijelo sudske samouprave).

11. Dana 30. marta 2007. godine podnosilac zahtjeva je izabran za predsjednika Vojnog odjela Vrhovnog suda.

12. Dana 26. juna 2007. godine Skupština sudija Ukrajine donijela je odluku da drugi sudija, V.P. ne može više biti član VSV, te da njen mandat treba biti okončan. V.P. je tu odluku osporavala na sudovima. Dalje se žalila i Parlamentarnom komitetu za pravosuđe (Комітет Верховної Ради України з питань правосуддя) ("parlamentarni komitet") u vezi sa ovom stvari.

13. Dana 7. decembra 2007. godine Skupština sudija Ukrajine izabrala je podnosioca zahtjeva za člana VSV-a i zatražila od Parlamenta da organizuje polaganje zakletve za člana VSV-a od strane podnosioca zahtjeva kako bi isti mogao preuzeti dužnost člana VSV-a u skladu sa članom 17. Zakona o VSV-u iz 1998. godine. Sličan prijedlog podnesen je i od strane predsjednika Vijeća sudija Ukrajine.

14. Kao odgovor, predsjedavajući parlamentarnog komiteta, S.K. koji je također bio i član VSV-a obavijestio je Vijeće sudija Ukrajine da ovo pitanje mora biti pažljivo ispitano zajedno sa podnoscima V.P. u kojima se navodi da odluka Skupštine sudija Ukrajine o njenom prestanku mandata kao člana VSV-a nije bila zakonita.

15. Podnosilac zahtjeva nije preuzeo dužnost kao član VSV-a.

B. Postupak protiv podnosioca zahtjeva

16. U međuvremenu su S.K. i još dva člana parlamentarnog komiteta podnijeli zahtjev VSV-u da se izvrši preliminarna istraga mogućeg profesionalnog kršenja dužnosti od strane podnosioca zahtjeva, pozivajući se, između ostalog i na žalbe V.P.

17. Dana 16. decembra 2008. godine član VSV-a R.K., nakon što je proveo preliminarnu istragu, podnio je prijedlog VSV-u da se utvrdi da li podnosilac zahtjeva može biti razriješen od dužnosti sudije zbog "kršenja zakletve",

tvrdeći da je u nekoliko navrata podnosilac zahtjeva, kao sudija Vrhovnog suda, odlučivao u postupku po žalbi protiv odluka koje je donio sudija B. koji je njegov srodnik – brat njegove supruge. Pored toga, kada je kao treća strana učestvovao u postupku koji je pokrenula V.P. (u vezi sa gorenavedenom odlukom Skupštine sudija Ukrajine o okončanju njenog mandata), podnosilac zahtjeva je propustio da traži izuzeće istog sudije B. koji je sudio u vijeću žalbenog suda koji je odlučivao u predmetu. Dana 24. decembra 2008. godine R.K. je dopunio svoj prijedlog navodeći dodatne predmete u kojima je odluke donosio sudija B. a koje odluke su kasnije bile predmet preispitivanja od strane podnosioca zahtjeva. Neke od radnji podnosioca zahtjeva koj su predstavljale osnov za prijedlog bile su izvršene u novembru 2003. godine.

18. Dana 30. marta 2009. godine, V.K. je, kao član VSV-a, nakon što je proveo preliminarnu istragu, podnio drugi prijedlog VSV-u za razrješenje od dužnosti podnosioca zahtjeva zbog "kršenja zakletve", tvrdeći da je podnosilac zahtjeva počinio izvjestan broj velikih proceduralnih grešaka kada je radio na predmetima u vezi sa privrednim sporovima društava sa ograničenom odgovornošću. Neke od radnji podnosioca zahtjeva koje su predstavljale osnov za ovakav prijedlog bile su izvršene u julu 2006. godine.

19. Dana 19. decembra 2008. godine i 3. aprila 2009. godine ovi prijedlozi su proslijeđeni podnosiocu zahtjeva.

20. Dana 22. marta 2010. godine V.K. je izabran za predsjednika VSV-a.

21. Dana 19. maja 2010. godine⁵¹ VSV je pozvao podnosioca zahtjeva na ročište zakazano za 25. maj 2010. godine, u vezi sa njegovim razrješenjem od dužnosti. U svom odgovoru od 20. maja 2010. godine⁵² podnosilac zahtjeva je obavijestio VSV da ne može prisustvovati ročištu jer mu je predsjednik Vrhovnog suda naložio da otputuje u Sevastopolj od 24. maja do 28. maja 2010. godine u cilju savjetovanja mjesnog suda o načinu postupanja. Podnosilac zahtjeva je zamolio VSV da odgodi ročište.

51 Izmijenjeno 9. aprila 2013. godine: sljedeći tekst je dodat: "(Комітет Верховної Ради України з питань правосуддя)".

52 Izmijenjeno 9. aprila 2013. godine: tekst je ranije glasilo "20. maja 2010. godine".

22. Dana 21. maja 2010. godine VSV je poslao obavještenje podnosiocu zahtjeva da je ročište odgođeno i da je novo ročište zakazano za 26. maj 2010. godine. Prema podnosiocu zahtjeva, on je ovo obavještenje primio 28. maja 2010. godine.

23. Dana 26. maja 2010. godine VSV je razmatrao prijedloge koji su podnijeli R.K. i V.K. i usvojio dvije odluke da se Parlamentu dostave prijedlozi za razrješenje podnosioca zahtjeva od dužnosti zbog "kršenja zakletve". Predsjedavajući na ročištu je bio V.K. dok su R.K. i S.K. također učestvovali kao članovi VSV-a. Podnosilac zahtjeva je bio odsutan.

24. Odluka je donesena glasanjem 16 članova VSV-a koji su bili prisutni, od kojih su troje bili sudije.

25. Dana 31. maja 2010. godine V.K. kao predsjednik VSV-a je Parlamentu dostavio dva prijedloga u kojima se zahtjeva razrješenje podnosioca zahtjeva od dužnosti sudije.

26. Dana 16. juna 2010. godine, tokom saslušanja kojim je predsjedavao S.K. parlamentarni komitet je ispitao prijedloge VSV-a u vezi sa podnosiocem zahtjeva i usvojio preporuku za njegovo razrješenje od dužnosti. Članovi komiteta koji su tražili da VSV provede preliminarnu istragu u vezi sa podnosiocem zahtjeva također su glasali za preporuku. Pored S.K. još jedan član komiteta je prethodno odlučivao o slučaju podnosioca zahtjeva kao član VSV-a, a nakon toga je kao član komiteta glasao za preporuku. Prema stanju spisa u vrijeme kada je Sud zasjedao⁵³, podnosilac zahtjeva nije bio prisutan na saslušanju komiteta.

27. Dana 17. juna 2010. godine prijedlog VSV-a i preporuka parlamentarnog komiteta razmatrani su na plenarnoj sjednici Parlamenta. Riječ je data S.K. i V.K. koji su obrazložili slučaj podnosioca zahtjeva. Podnosilac zahtjeva je bio prisutan. Nakon zasjedanja, Parlament je izglasao razrješenje podnosioca zahtjeva od dužnosti sudije zbog "kršenja zakletve" i usvojio rezoluciju u tom smislu.

28. Prema podnosiocu zahtjeva, većina članova Parlamenta bila je odsutna tokom elektronskog glasanja. Članovi Parlamenta koji su bili prisutni koristili su kartice za glasanje koje su pripadale njihovim odsutnim kolega-

53 Izmijenjeno 9. aprila 2013. godine: tekst je ranije glasio "istog dana".

ma. Izjave članova Parlamenta o zloupotrebi glasačkih kartica i video zapis relevantnog dijela plenarne sjednice dostavljeni su Sudu.

29. Podnosilac zahtjeva je osporio odluku o njegovom razrješenju pred Višim upravnim sudom ("VUS"). Podnosilac zahtjeva je tvrdio da VSV: nije djelovao nezavisno i nepristrasno; nije ga pravilno obavijestio o održavanju ročišta u ovom predmetu; je propustio da primijeni postupak za razrješenje sudije Vrhovnog suda propisan poglavljem četiri Zakona o VSV iz 1998. godine, a koji postupak nudi niz proceduralnih garancija kao što su obavještanje sudije protiv kojeg se vodi disciplinski postupak i njegovo aktivno učešće u istom, vremenski okvir postupka, tajno glasanje, kao i period zastare za izricanje disciplinskih mjera; nalazi VSV-a su bili neosnovani i nezakoniti; parlamentarni komitet mu nije omogućio saslušanje, te je djelovao nezakonito i pristrasno; Parlament je usvojio rezoluciju o razrješenju podnosioca zahtjeva bez prisustva većine članova Parlamenta suprotno članu 84. Ustava, članu 24. Zakona o statusu članova Parlamenta iz 1992. godine i pravilu 47. Pravilnika Parlamenta.

30. Podnosilac zahtjeva je zbog toga zahtijevao da osporene odluke i zahtjevi VSV-a, kao i rezolucija koju je usvojio Parlament budu proglašeni nezakonitim i ukinuti.

31. U skladu sa članom 171-1 Zakona o upravnom pravu ("Zakon") predmet je dodijeljen u rad posebnom vijeću VUS-a.

32. Podnosilac zahtjeva je tražio izuzeće svih članova vijeća tvrdeći da je isto nezakonito i da su članovi pristrasni. Njegov zahtjev je odbijen kao neosnovan. Prema podnosiocu zahtjeva, veliki broj njegovih prijedloga za pribavljanje i prihvatanje različitih dokaza, kao i za poziv i saslušavanje svjedoka, bio je odbijen.

33. Dana 6. septembra 2010. godine, podnosilac zahtjeva je dopunio svoje tvrdnje sa izjavama članova Parlamenta o zloupotrebi glasačkih kartica tokom glasanja o njegovom razrješenju od dužnosti, kao i video zapis relevantnog dijela plenarne sjednice.

34. Nakon nekoliko ročišta, 19. oktobra 2010. godine VUS je razmatrao žalbu podnosioca zahtjeva i donio odluku. Zaključio je da je podnosilac zahtjeva stupio na dužnost sudije 1983. godine kada nije bilo predviđeno

prema domaćem zakonodavstvu polaganje zakletve od strane sudije. Podnosilac zahtjeva je, međutim, razriješen od dužnosti zbog kršenja osnovnih standarda sudijske profesije koji su propisani članovima 6. i 10. Zakona o statusu sudija iz 1992. godine, te su bili pravno obavezujući u vrijeme kada je podnosilac zahtjeva počinio navedene radnje.

35. Sud je dalje zaključio da su odluka i prijedlog VSV-a u vezi sa zahtjevom R.K. bili nezakoniti zato što, prema zakonima koji su bili na snazi u sporno vrijeme, nije postojalo srodstvo između podnosioca zahtjeva i sudije B. Pored toga, a u vezi sa postupkom u kojem je podnosilac zahtjeva bio treća strana u postupku, on nije imao obavezu da traži izuzeće sudije B. Međutim, VUS je odbacio zahtjev za ukidanje akata VSV-a u vezi sa zahtjevom R.K., primjećujući da u skladu sa članom 171-1 Zakona ovaj sud nije imao nadležnost da donese takvu odluku.

36. Što se tiče odluke i zahtjeva VSV-a u vezi sa zahtjevom V.K. oni su potvrđeni kao zakoniti i osnovani.

37. U vezi sa tvrdnjama podnosioca zahtjeva da je VSV trebao provoditi postupak kako je propisan poglavljem četiri Zakona o VSV-u iz 1998. godine, sud je primijetio da se taj postupak, u skladu sa članom 37. stav 2. tog Zakona, provodio samo u onim predmetima u kojima su kao mjere predviđeni opomena ili degradiranje. Odgovornost za "kršenje zakletve" u formi razrješenja od dužnosti predviđena je članom 126. stav 5. tačka (5) Ustava i trebao se primijeniti drugačiji postupak, onaj propisan članom 32. Zakona o VSV iz 1998. godine. Sud je zaključio da se postupak koji je naveo podnosilac zahtjeva nije mogao primijeniti na razrješenje sudije zbog "kršenja zakletve". Zbog toga nije postojao osnov za primjenu instituta zastarjelosti na koji se poziva u članu 36. Zakona o statusu sudija iz 1992. godine i članu 43. Zakona o VSV-u iz 1998. godine.

38. Sud je dalje zaključio da je podnosilac zahtjeva bio odsutan sa ročišta u VSV-u bez opravdanog razloga. Primijetio je da nije bilo proceduralnih grešaka u postupku pred parlamentarnim komitetom. U vezi sa navodnim kršenjem proceduralnih pravila na plenarnoj sjednici, parlamentarna rezolucija o razrješenju podnosioca zahtjeva od dužnosti je izglasana većinom članova Parlamenta, što je potvrđeno zapisnikom o prozivci. Sud je dalje primijetio da nema nadležnost da daje ocjenu ustavnosti parlamentarnih rezolucija, pošto je to u nadležnosti Ustavnog suda.

39. Ročišta na VUS-u održana su uz prisustvo podnosioca zahtjeva i drugih strana u sporu.

C. Događaji u vezi sa imenovanjem predsjednika i zamjenika predsjednika domaćih sudova, te konkretno predsjednika VSV-a.

40. Dana 22. decembra 2004. godine Predsjednik Ukrajine, u skladu sa članom 20. Zakona o organizaciji pravosudnog sistema iz 2002. godine imenovao je sudiju P. za predsjednika VUS-a.

41. Dana 16. maja 2007. godine Ustavni sud je zaključio da je član 20. stav 5. Zakona o organizaciji pravosudnog sistema iz 2002. godine, u vezi sa postupkom imenovanja i razrješenja predsjednika i zamjenika predsjednika sudova od strane Predsjednika Ukrajine, neustavan. Preporučio je da Parlament usvoji relevantne zakonske dopune kako bi se ovo pitanje pravilno zakonski regulisalo.

42. Dana 30. maja 2007. godine Parlament je usvojio rezoluciju kojom je uveo privremeni postupak imenovanja predsjednika i zamjenika predsjednika sudova. Rezolucijom je VSV-u data nadležnost da imenuje predsjednike i zamjenike predsjednika sudova.

43. Istog dana, podnosilac zahtjeva je osporio rezoluciju pred sudom tvrdeći, *inter alia* da ista nije u skladu sa Zakonom o VSV-u iz 1998. godine, kao i drugim zakonima Ukrajine. Sud je smjesta donio privremenu odluku kojom je obustavio primjenu rezolucije.

44. Dana 31. maja 2007. godine Vijeće sudija Ukrajine, razmatrajući zakonsku prazninu koja je nastala zbog odluke Ustavnog suda od 16. maja 2007. godine, usvojilo je odluku kojom je sebi dalo privremeno ovlaštenje da imenuje predsjednike i zamjenike predsjednika sudova.

45. Dana 14. juna 2007. godine parlamentarne službene novine objavile su mišljenje predsjedavajućeg parlamentarnog komiteta S.K. u kojem se navodi da lokalni sudovi nemaju ovlaštenje da preispituju gorepomenutu rezoluciju Parlamenta, te da će sudije koje budu preispitivale tu rezoluciju biti razriješene od dužnosti zbog "kršenja zakletve".

46. Dana 26. juna 2007. godine Skupština sudija Ukrajine odobrila je odluku Vijeća sudija Ukrajine od 31. maja 2007. godine.

47. Dana 21. februara 2008. godine, sud koji je preispitivao parlamentarnu rezoluciju istu je ukinuo kao nezakonitu.

48. Dana 21. decembra 2009. godine Predsjedništvo VSV-a odlučilo je da sudija P. nastavi sa obavljanjem dužnosti predsjednika VUS-a nakon isteka mandata od pet godina, kako je propisano članom 20. Zakona o organizaciji pravosudnog sistema iz 2002. godine.

49. Dana 22. decembra 2009. godine Ustavni sud usvojio je odluku kojom daje tumačenje odredbi člana 116. stav 5. tačka (4) i člana 20. stav 5. Zakona o organizaciji pravosudnog sistema iz 2002. godine. Zaključio je da se ove odredbe trebaju tumačiti samo kao ovlaštenje dato Vijeću sudija Ukrajine da daje preporuke za imenovanje sudija na rukovodeće funkcije od strane drugih tijela (ili zvaničnika), kako je to definisano zakonom. Sud je dalje naložio Parlamentu da se bez odlaganja usaglasi sa odlukom od 16. maja 2007. godine, te da donese relevantne zakonske dopune.

50. Dana 24. decembra 2009. godine Konferencija sudija upravnih sudova odlučila je da sudija P. treba nastaviti da obavlja dužnost predsjednika VUS-a.

51. Dana 25. decembra 2009. godine Vijeće sudija Ukrajine ukinulo je odluku od 24. decembra 2009. godine kao nezakonitu i primijetilo da se, osnovom člana 41. stav 5. Zakona o organizaciji pravosudnog sistema iz 2002. godine, od prvog zamjenika predsjednika VUS-a, sudije S. zahtijeva da obavlja dužnost predsjednika tog suda.

52. Dana 16. januara 2010. godine Kabinet Glavnog tužioca objavio je izjavu za medije u kojoj primjećuje da organ ili zvaničnik koji ima ovlaštenje da imenuje i razrješava predsjednike sudova još uvijek nije definisan zakonima Ukrajine, dok je Vijeće sudija Ukrajine jedino ovlašteno da daje preporuku u vezi sa tim pitanjima. Sudija P. nije razriješen od dužnosti predsjednika VUS-a, te ovu dužnost obavlja zakonito.

53. Sudija P. je nastavio da obavlja dužnost predsjednika VUS-a.

54. Dana 25. marta 2010. godine Ustavni sud je zaključio da je parlamentarna rezolucija od 30. maja 2007. godine protivna Ustavu.

55. Vijeće VUS-a koje radi na predmetima u vezi sa članom 171-1 Zakona uspostavljeno je u maju i junu 2010. godine uz primjenu postupka propisanog u članu 41. Zakona o organizaciji pravosudnog sistema iz 2002. godine.

II. RELEVANTNO DOMAĆE PRAVO

A. **Ustav od 28. juna 1996. godine**

56. Članom 6. Ustava uređeno je vršenje vlasti u Ukrajini njenom podjelom na zakonodavnu, izvršnu i sudsku vlast.

57. Članom 76. Ustava uređeno je da se članovi Parlamenta biraju iz reda građana Ukrajine koji imaju navršenu 21 godinu života, koji imaju pravo da glasaju i koji su živjeli u Ukrajini u proteklih pet godina.

58. Članom 84. Ustava uređeno je da članovi Parlamenta glasaju lično na sjednicama Parlamenta.

59. Član 126. tačka 5. Ustava glasi kako slijedi:

“Sudija će biti razriješen od dužnosti od strane tijela koje ga je biralo ili imenovalo u sljedećim slučajevima:

- (1) istekom mandata na koji je on ili ona izabran ili imenovan;
- (2) sa navršenih 65 godina starosti sudije;
- (3) nesposobnosti da nastavi sa obavljanjem svoje dužnosti iz zdravstvenih razloga;
- (4) sudijinom povredom zahtjeva u vezi sa sposobnošću obavljanja sudijske funkcije;
- (5) zbog sudijinog kršenja zakletve;
- (6) pravosnažnošću krivične presude protiv nje ili njega;
- (7) ukoliko prestane biti državljanin Ukrajine;
- (8) izjave da je on ili ona nestala, ili objave njene ili njegove smrti;
- (9) dostavljanjem izjave od strane sudije o njegovoj/njenoj ostavci ili dobrovoljnom razrješenju od dužnosti.”

60. Članovi 128 i 131 Ustava glase kako slijedi:

Član 128.

“Prvo imenovanje profesionalnog sudije na mandat od pet godina vršiće Predsjednik Ukrajine. Sve druge sudije, osim sudija Ustavnog suda, biraće Parlament na neodređen period u skladu sa postupkom utvrđenim zakonom....”

Član 131.

U Ukrajini će postojati Visoko sudsko vijeće. Njegovi zadaci će biti:

(1) sačinjavanje zahtjeva o imenovanju ili razrješenju sudija;

(2) usvajanje odluka u vezi sa sudijskim i tužilačkim neispunjavanjem uslova koji se tiču sposobnosti za obavljanje pravosudne funkcije;

(3) vođenje disciplinskih postupaka protiv sudija Vrhovnog suda i sudija viših specijalizovanih sudova, te razmatranje žalbi izjavljenih na odluke kojima se utvrđuje disciplinska odgovornost sudija žalbenih sudova, prvostepenih sudova i tužilaca.

Visoko sudsko vijeće ima 20 članova. Parlament Ukrajine, Predsjednik Ukrajine, Skupština sudija Ukrajine, Skupština advokata Ukrajine i Skupština zastupnika visokoobrazovnih ustanova prava i naučnih institucija će imenovati po tri člana, dok će Ukrajinska konferencija tužilaca imenovati dva člana Visokog sudskog vijeća.

Predsjednik Vrhovnog suda, Ministar pravde i Glavni tužilac će *po funkciji* obavljati dužnost člana Visokog sudskog vijeća.”

B. Krivični zakon od 5. aprila 2001. godine

61. Članom 375. Zakona propisano je:

“1. Sudija (ili sudije) koji sa umišljanjem donese nezakonitu osudu, presudu, odluku ili rezoluciju –

kazniće se ograničavanjem slobode na period do pet godina ili kaznom zatvora od dvije do pet godina.

2. Isto djelo, ukoliko su njegovim izvršenjem nastale ozbiljne posljedice ili je bilo izvršeno radi sticanja materijalne koristi ili iz drugih ličnih interesa –

kazniće se kaznom zatvora od pet do osam godina.”

C. Zakon o upravnom pravu od 6. jula 2005. godine

62. Relevantne odredbe Zakona glase kako slijedi:

Član 161. Pitanja koja sud mora utvrditi kada odlučuje u predmetu

“1. Kada odlučuje u predmetu, sud će utvrditi:

(1) da li su se okolnosti na koje se poziva u tužbi, i primjedbe, desile i koji dokazi potkrepljuju ove okolnosti;

(2) da li postoje bilo kakve druge činjenice relevantne za taj predmet i dokazi koji potkrepljuju te činjenice;

(3) koje odredbe zakona treba primijeniti na spornu pravnu situaciju;
...”

Član 171-1. Postupak u vezi sa aktima, radnjama ili propuštanjem Parlamenta Ukrajine, Predsjednika Ukrajine, Visokog sudskog vijeća ili Komisije za kvalifikacije sudija (odredba na snazi od 15. maja 2010. godine]

“1. Pravila navedena u ovom članu primjenjivaće se na postupke u upravnim sporovima u vezi sa:

(1) zakonitošću (ali ne ustavnošću) rezolucija Parlamenta, dekreta i naredbi Predsjednika Ukrajine;

(2) aktima Visokog sudskog vijeća; ...

2. Akti, radnje ili propuštanja Parlamenta Ukrajine, Predsjednika Ukrajine, Visokog sudskog vijeća ili Komisije za kvalifikacije sudija mogu biti osporavani pred Višim upravnim sudom. U Višem upravnom sudu biće osnovano posebno vijeće za rješavanje ovih predmeta..

...

4. Upravni sporovi u vezi sa aktima, radnjama ili propuštanjima Parlamenta Ukrajine, Predsjedsjednika Ukrajine, Visokog sudskog vijeća ili Komisije za kvalifikacije sudija biće razmatrani od strane vijeća koje će biti sastavljeno od najmanje pet sudija ...

5. Razmatrajući predmet, Viši upravni sud može:

(1) proglasiti akt Parlamenta Ukrajine, Predsjedsjednika Ukrajine, Visokog sudskog vijeća ili Komisije za kvalifikacije sudija nezakonitim u cjelosti ili djelimično;

(2) proglasiti radnje ili propuštanje Parlamenta Ukrajine, Predsjedsjednika Ukrajine, Visokog sudskog vijeća ili Komisije za kvalifikacije sudija nezakonitim i naložiti preduzimanje određenih mjera. ..."

D. Zakon o organizaciji pravosudnog sistema od 7. februara 2002. godine sa dopunama ("Zakon o pravosudnom sistemu 2002") (na snazi do 30. jula 2010. godine)

63. Relevantne odredbe Zakona glase:

Član 20. Postupak uspostavljanja sudova

"...5. Predsjednik i zamjenik predsjednika suda biće sudije imenovane na tu dužnost na mandat od pet godina, sa koje dužnosti mogu biti razriješeni od strane Predsjednika Ukrajine po zahtjevu Predsjednika Vrhovnog suda (a u vezi sa specijalizovanim sudovima, po zahtjevu višeg specijalizovanog suda) i na osnovu preporuke Vijeća sudija Ukrajine (a u vezi sa specijalizovanim sudovima, po preporuci relevantnog vijeća sudija). ..."

Odlukom Ustavnog suda od 16. maja 2007. godine, odredbe člana 20. stav 5. Zakona u vezi sa imenovanjem predsjednika i zamjenika predsjednika sudova od strane Predsjednika Ukrajine proglašene su neustavnim.

Član 41. Predsjednik višeg specijalizovanog suda

“1. Predsjednik višeg specijalizovanog suda će:

...

(3) ... osnovati vijeća suda; sačiniti prijedloge sastava vijeća, koji prijedlozi će biti predmet odobravanja od strane predsjedništva suda; ...

5. U odsustvu predsjednika višeg specijalizovanog suda, njegove dužnosti obavljaće prvi zamjenik predsjednika ili, u njegovom odsustvu jedan od zamjenika predsjednika suda, prema podjeli rukovodnih ovlaštenja.”

Član 116. Vijeće sudija Ukrajine

“1. Vijeće sudija Ukrajine funkcionisaće kao više tijelo sudske samouprave u periodima između zasjedanja Skupštine sudija Ukrajine.

...

5. Vijeće sudija Ukrajine će:

... (4) odlučiti o imenovanju sudija na rukovodeće funkcije i o njihovom razrješenju sa tih funkcija u slučajevima i u skladu sa postupkom propisanim ovim Zakonom; ...

6. Odluke Vijeća sudija Ukrajine biće obavezujuće za sva tijela sudijske samouprave. Odluku Vijeća sudija Ukrajine može opozvati Skupština sudija Ukrajine.”

E. **Zakon o statusu sudija od 15. decembra 1992. godine sa dopunama (“Zakon o statusu sudija iz 1992. godine”) (na snazi do 30. jula 2010. godine)**

64. Relevantne odredbe Zakona glase kako slijedi:

Član 5. **Zahtjevi spojivosti**

“Sudija ne može biti član političke stranke ili sindikata, učestvovati u bilo kakvim političkim aktivnostima, ne može mu biti dat nikakav mandat za zastupanje niti se može baviti nekim drugim zanimanjem

koje će mu omogućiti sticanje koristi, niti može imati drugo plaćeno zaposlenje, uz izuzetak koji čine naučna, obrazovna ili umjetnička zanimanja.”

Član 6. Dužnosti sudije

“Sudije su dužne:

- da se pridržavaju Ustava i zakona Ukrajine u obavljanju svoje dužnosti i da obezbijede potpuno, sveobuhvatno i objektivno razmatranje predmeta u okviru propisanih rokova;
- da poštuju zahtjeve navedene članom 5. ovog Zakona i interne propise;
- da ne otkrivaju informacije koje imaju prirodu državnih, vojnih, privrednih ili bankarskih tajni ...
- da se uzdrže od bilo kakvih radnji ili donošenja odluka koje nanose štetu ugledu sudijske funkcije i koje mogu izazvati sumnju u njihovu objektivnost, nepristrasnost ili nezavisnost.”

Član 10. Sudijska zakletva

“Prilikom prvog imenovanja, sudija će položiti sljedeću svečanu zakletvu:

‘Svečano izjavljujem da ću pošteno i savjesno obavljati dužnosti sudije, da ću se u obavljanju sudijske dužnosti pridržavati zakona, te da ću biti objektivan i pravičan.’

Zakletva se polaže pred Predsjednikom Ukrajine.”

Član 31. Osnovi disciplinske odgovornosti sudija

“1. Sudiji će biti izrečena disciplinska mjera za učinjeni disciplinski prekršaj u slučajevima kada sudija prekrši:

- zakon prilikom odlučivanja u predmetu;
- zahtjeve iz člana 5. ovog Zakona;
- dužnosti navedene u članu 6. ovog Zakona.

2. Poništavanje ili preinaka sudske odluke neće voditi disciplinskoj odgovornosti sudije koji je učestvovao u donošenju takve odluke u slučaju da nije postojala namjera kršenja zakona ili zahtjeva savjesnosti, te da takva odluka nije pruzrokovala ozbiljne posljedice.”

Član 32. Disciplinske mjere

“1. Sudijama se mogu izreći sljedeće disciplinske mjere:

- opomena;
- degradiranje.

2. Za svako kršenje opisano članom 31. ovog Zakona može biti izrečena samo jedna disciplinska mjera. ...”

Član 36. Zastara izricanja disciplinske mjere i brisanje odluke kojom je utvrđena disciplinska odgovornost i izrečena disciplinska mjera

“1. Sudiji će biti izrečena disciplinska mjera u roku od šest mjeseci od dana kada se saznalo za počinjeni disciplinski prekršaj, ne uključujući period privremene nesposobnosti ili odsustva.

2. Ukoliko, u roku od jedne godine od dana kada je izrečena disciplinska mjera, sudiji ne bude izrečena druga disciplinska mjera, dosije tog sudije neće sadržavati podatke o disciplinskom sankcionisanju. ...”

F. Zakon o Visokom sudskom vijeću od 15. januara 1998. godine (“Zakon o VSV-u iz 1998. godine”), kako se zvao u relevantnom periodu

65. Član 6. Zakona, prije dopuna od 7. jula 2010. godine, glasio je kako slijedi:

“Državljanin Ukrajine starosti od 35 do 60 godina može biti predložen za člana (VSV-a) ukoliko on ili ona dobro poznaje službeni jezik, ima visoko obrazovanje u oblasti prava i najmanje 10 godina radnog iskustva na području prava, te ukoliko živi u Ukrajini u posljednjih 10 godina.

Zahtjevi iz stava 1. ovog člana neće se odnositi na osobe koje su *po funkciji* članovi (VSV-a).

Zabranjen je bilo kakav pokušaj uticaja na člana (VSV-a)”

66. Dopunama od 7. jula 2010. godine, član 6. Zakona dopunjen je sa sljedećim stavom:

“Ukoliko prema zahtjevima iz ovog Zakona član (VSV-a) mora biti sudija, taj član biće imenovan iz reda sudija koji su izabrani na neodređen period.”

67. Članovi 8. do 13. odnose se na postupak imenovanja članova VSV-a od strane tijela kako je uređeno članom 131. Ustava.

68. Dopunama od 7. jula 2010. godine, ovi članovi dopunjeni su dodatnim zahtjevima u smislu da 10 članova VSV-a mora biti imenovano iz reda sudija, od strane tijela navedenih članom 131. Ustava.

69. Član 17. Zakona propisuje da član VSV-a, prije stupanja na dužnost, mora položiti zakletvu na sjednici Parlamenta.

70. Član 19. Zakona propisuje da VSV ima dva odjela. Rad VSV-a nadzire predsjednik ili, u njegovom, odnosno njenom odsustvu, zamjenik predsjednika. Predsjednik, zamjenik predsjednika i šefovi odjela VSV-a angažovani su u VSV-u na puno radno vrijeme.

71. Ostale relevantne odredbe Zakona glase kako slijedi:

Član 24. Ročište pred Visokim sudskim vijećem

“... Ročište pred Visokim sudskim vijećem je javno. Nejavno ročište biće održano po odluci većine ustavnog sastava Visokog sudskog vijeća ...”

Član 26. Izuzeće člana Visokog sudskog vijeća

“Član Visokog sudskog vijeća neće učestvovati u raspravljanju o predmetu i izuzeće se ukoliko se utvrdi da on ili ona ima lični, direktni ili indirektni interes za ishod tog predmeta ... U ovakvim okolnostima član

Visokog sudskog vijeća će se izuzeti na vlastiti prijedlog. U istim takvim okolnostima, osoba ... čiji predmet se razmatra ... ima pravo da traži izuzeće člana Visokog sudskog vijeća. ..."

Član 27. Akti Visokog sudskog vijeća

"...Akti Visokog sudskog vijeća mogu biti osporavani isključivo pred Višim upravnim sudom u skladu sa postupkom utvrđenim u Zakonu o upravnom pravu."

72. Sadržaj Poglavlja II Zakona "Odlučivanje u postupku razrješenja sudije", u relevantnom dijelu, glasi:

Član 32. Zahtjev za razrješenje sudije u posebnim okolnostima (naziv člana do 15. maja 2010. godine)

"Visoko sudsko vijeće će razmotriti pitanje razrješenja sudije po osnovu propisanom članom 126. stav 5. tačke (4) – (6) Ustava po prijemu relevantnog mišljenja komisije za kvalifikacije ili po vlastitom zahtjevu. Sudiji na kojeg se ovaj zahtjev odnosi poslaće se pisani poziv za prisustvo na ročištu pred Visokim sudskim vijećem.

Odluka Visokog sudskog vijeća da predloži razrješenje sudije u skladu sa članom 126. stav 5. tačke (4) i (5) Ustava može biti donesena dvotrećinskom većinom članova VSV-a koji su prisutni na ročištu i u slučajevima uređenim članom 126. stav 5. tačka (6) Ustava, većinom ustavnog sastava Visokog sudskog vijeća."

Član 32. Zahtjev za razrješenje sudije u posebnim okolnostima (naziv člana nakon 15. maja 2010. godine)

"Visoko sudsko vijeće će razmotriti pitanje razrješenja sudije po osnovu propisanom članom 126. stav 5. tačke (4) – (6) Ustava (kršenje zahtjeva sudijske nespojivosti, kršenej zakletve i pravosnažnost krivične osude sudije) po prijemu relevantnog mišljenja komisije za kvalifikacije ili po vlastitom zahtjevu.

Sljedeće radnje predstavljaju kršenje zakletve sudije:

(i) radnje koje predstavljaju kršenje ugleda sudijske funkcije i koje mogu dovesti u pitanje objektivnost, nepristrasnost i nezavisnost sudije, kao i pravičnost i nepodmitljivost pravosuđa;

(ii) nezakonito sticanje imovine ili trošenje sudije koje prevazilazi njegove ili njene prihode i prihode u porodici;

(iii) namjerno odugovlačenje u radu na predmetu koje dovodi do prekoračenja zakonskih rokova; [ili]

(iv) kršenje moralnih i etičkih principa kodeksa ponašanja za sudije.

Sudiji o kojem je riječ poslaće se pismeni poziv za prisustvo na ročištu pred Visokim sudskim vijećem. Ukoliko je sudija spriječen da prisustvuje ročištu iz opravdanog razloga, on ili ona ima pravo na dostavljanje pismenih podnesaka koji će biti uvršteni u spis predmeta. Pismeni podnesci koje sudija pošalje pročit će se na ročištu pred Visokim sudskim vijećem. Ponovljeno propuštanje sudije da prisustvuje ročištu biće osnov za donošenje odluke u odsustvu sudije.

Odluka Visokog sudskog vijeća da predloži razrješenje sudije u skladu sa članom 126. stav 5. tačke (4) – (6) Ustava biće donesena većinom ustavnog sastava Visokog sudskog vijeća.”

73. Poglavlje IV Zakona “Disciplinski postupak protiv sudija Vrhovnog suda i viših specijalizovanih sudova” u relevantnom dijelu glasi:

**Član 37. Vrste mjera koje izriče Visoko sudsko vijeće
(naziv člana do 30. jula 2010. godine)**

“Visoko sudsko vijeće će utvrditi disciplinsku odgovornost...sudija Vrhovnog suda...po osnovu kako je uređeno članom 126. stav 5. tačka (5) Ustava i Zakonom o statusu sudija.

Visoko sudsko vijeće može izreći sljedeće disciplinske mjere:

(1) opomena;

(2) degradiranje.

Visoko sudsko vijeće može odlučiti da sudija nije sposoban za obavljanje sudijske dužnosti i podnijeti prijedlog za razrješenje sudije organu koji ga je imenovao.”

Član 39. Faze disciplinskog postupka

“Disciplinski postupak se sastoji iz sljedećih faza:

- (1) provjera informacije o počinjenom disciplinskom prekršaju;
- (2) pokretanje disciplinskog postupka;
- (3) razmatranje disciplinskog predmeta;
- (4) donošenje odluke. ...”

Član 40. Provjera informacije o počinjenom disciplinskom prekršaju

“Provjeru informacije o počinjenom disciplinskom prekršaju izvršiće ... jedan od članova Visokog sudskog vijeća prikupljajući pismena izjašnjenja sudije i drugih osoba, prikupljajući i cijeneći sadržaj spisa predmeta, te prikupljajući druge informacije državnih organa, institucija, udruženja i građana.

Nakon provjere informacija, postupajući član će pripremiti izjavu o činjenicama sa zaključcima i prijedlogom. Izjava i ostala dokumentacija poslaće se sudiji o kojem je riječ. ...”

Član 41. Pokretanje disciplinskog postupka

“Ukoliko postoji osnov za pokretanje disciplinskog postupka protiv ... sudije Vrhovnog suda... isti će biti pokrenut odlukom Visokog sudskog vijeća u roku od deset dana od dana prijema informacije o počinjenom disciplinskom prekršaju, ili, ukoliko je potrebno izvršiti provjeru informacije, u roku od deset dana od dana kada je provjera okončana.”

Član 42. Razmatranje disciplinskog predmeta (naziv člana do 30. jula 2010. godine)

“Visoko sudsko vijeće će razmatrati disciplinski predmet na narednom ročištu po prijemu zaključka i ostalih materijala koji su proizašli iz postupka provjere informacije.

Odluka o disciplinskom predmetu biće donesena tajnim glasanjem bez prisustva sudije o čijoj disciplinskoj odgovornosti se odlučuje ...

Visoko sudsko vijeće će razmatrati dokaze koje dostavi sudija prilikom odlučivanja o njegovoj ili njenoj disciplinskoj odgovornosti. Ukoliko je sudija spriječen da prisustvuje ročištu iz opravdanog razloga, on ili ona ima pravo na dostavljanje pismenih podnesaka koji će biti izvršeni u spis predmeta. Pismeni podnesci koje sudija pošalje pročitane se na ročištu pred Visokim sudskim vijećem. Ponovljeno propuštanje sudije da prisustvuje ročištu biće osnov za donošenje odluke u odsustvu sudije."

Član 43. Zastara izricanja disciplinske mjere

"Sudiji će biti izrečena disciplinska mjera u roku od šest mjeseci od dana kada se saznalo za disciplinski prekršaj, ne uključujući bilo kakav period privremene nesposobnosti ili odsusta, ali u svakom slučaju ne kasnije od jedne godine od dana počinjenja disciplinskog prekršaja."

Član 44. Brisanje odluke o utvrđivanju disciplinske odgovornosti

"Ukoliko, u roku od jedne godine od dana izricanja disciplinske mjere sudiji ne bude izrečena druga disciplinska mjera, iz sudijinog dosijea će se brisati odluka o utvrđivanju disciplinske odgovornosti..."

G. Zakon o postupku izbora i razrješenja sudija od strane Parlamenta od 18. marta 2004. godine ("Zakon (o izboru i razrješenju) sudija iz 2004. godine") (na snazi do 30. jula 2010. godine)

74. Relevantne odredbe Zakona glase kako slijedi:

Član 19. Postupak pred parlamentarnim komitetom u vezi sa razmatranjem prijedloga za razrješenje sudije izabranog na neodređeno

"Prijedlog (Visokog sudskog vijeća) za razrješenje sudije koji je izabran na neodređen period biće razmatran od strane parlamentarnog komiteta u roku od jednog mjeseca od dana prijema prijedloga. ...

Parlamentarni komitet će ispitati navode koje dostave građani i druga obavještenja u vezi sa aktivnostima sudije.

Parlamentarni komitet može od Vrhovnog suda, Visokog sudskog vijeća, relevantnog višeg specijalizovanog suda, Državne sudske uprave, Vijeća sudija Ukranije ili relevantne komisije za kvalifikacije sudija tražiti dodatno ispitivanje navoda.

Rezultati dodatnog ispitivanja navoda biće dostavljeni parlamentarnom komitetu od strane relevantnih organa u pismenom obliku u roku koji ostavi parlamentarni komitet ali koji rok u svakom slučaju ne može biti duži od 15 dana od zahtjeva za dodatno ispitivanje navoda.

Sudija koji je predmet ovakvog ispitivanja biće obaviješten o vremenu i mjestu održavanja ročišta pred parlamentarnim komitetom.”

Član 20. Postupak pred parlamentarnim komitetom u vezi sa razrješenjem sudije izabranog na neodređen period

“Ročištu pred parlamentarnim komitetom u vezi sa razrješenjem sudije koji je izabran na neodređen period mogu prisustvovati članovi Parlamenta i predstavnici Vrhovnog suda, višeg specijalizovanog suda, Visokog sudskog vijeća, Državne sudske uprave, drugih državnih organa, lokalnih samoupravnih organa i javnih institucija.

Sudija protiv kojeg se vodi postupak biće pristupan na ročištu, osim u slučajevima razrješenja uređenim članom 126. stav 5. tačke (2), (3), (6), (7), (8) i (9) Ustava.

Drugo propuštanje na strani sudije da prisustvuje ročištu bez opravdanog razloga biće osnov za razmatranje predmeta u njegovom/njenom odsustvu, a nakon što parlamentarni komitet utvrdi da je sudija zaprimio obavještenje o vremenu i mjestu održavanja ročišta. Parlamentarni komitet će ocijeniti opravdanost bilo kojeg od razloga nedolaska. ...

Ročište pred parlamentarnim komitetom za razrješenje sudije počće izvještajem predsjedavajućeg.

Članovi parlamentarnog komiteta i drugi članovi Parlamenta mogu postavljati pitanja sudiji u vezi sa materijalima koji su proizašli iz (bilo kakvog) ispitivanja i činjenicama navedenim u prijavama građana.

Sudija ima pravo da prouči materijale, izjave o činjenicama i zaključak parlamentarnog komiteta u vezi sa njegovim/njenim razrješenjem.”

Član 21. Podnošenje prijedloga u vezi sa razrješenjem sudije ... na plenarnu sjednicu Parlamenta

“Parlamentarni komitet će podnijeti prijedlog plenarnoj sjednici Parlamenta u kojem prijedlogu će preporučiti ili neće preporučiti razrješenje sudije izabranog na neodređen period. Riječ će se dati predstavniku parlamentarnog komiteta.”

Član 22. Poziv za prisustvo na plenarnoj sjednici u vezi sa razrješenjem sudije izabranog na neodređeni period

“... Sudija o kojem je riječ biće prisutan na plenarnoj sjednici Parlamenta u slučaju njegovog ili njenog razrješenja u skladu sa članom 126. stav 5. tačke (1), (4) i (5) Ustava. Propuštanje sudije da prisustvuje plenarnoj sjednici neće spriječiti razmatranje suštine predmeta.”

Član 23. Postupak na plenarnoj sjednici Parlamenta u vezi sa razrješenjem sudije izabranog na neodređen period

“Tokom plenarne sjednice Parlamenta, zastupnik parlamentarnog komiteta će izvijestiti prisutne o svakom kandidatu za razrješenje.

Ukoliko se sudija ne slaže sa njegovim ili njenim razrješenjem, saslušaće se njegovo ili njeno obraćanje.

Članovi Parlamenta imaju pravo da postavljaju pitanja sudiji.

Ukoliko je tokom zasjedanja na plenarnoj sjednici Parlamenta utvrđeno da je neophodno izvršiti dodatne provjere u vezi sa prijavama građana ili tražiti dodatne informacije, Parlament će parlamentarnom komitetu dati relevantne upute.”

Član 24. Odluka Parlamenta u vezi sa razrješenjem sudije izabranog na neodređen period

“Parlament će donijeti odluku o razrješenju sudije u skladu sa osnovama koji su definisani članom 126. stav 5. Ustava.

Odluka će se donijeti javnim glasanjem većinskim ustavnim sastavom Parlamenta.

Odluka o razrješenju sudije će se usvojiti u formi rezolucije.”

H. Zakon o parlamentarnim komitetima od 4. aprila 1995. godine (“Zakon o parlamentarnim komitetima iz 1995. godine”)

75. Članom 1. Zakona propisano je da je parlamentarni komitet tijelo Parlamenta koje čine članovi Parlamenta, sa zadatkom pravljenja nacrtu zakona u konkretnim oblastima, provođenja preliminarne ocjene predmeta koji spadaju u nadležnost Parlamenta i izvršavanjem funkcije nadzora.

I. Zakon o statusu članova Parlamenta od 17. novembra 1992. godine (“Zakon o statusu članova Parlamenta iz 1992. godine”)

76. Članom 24. Zakona propisano je da član Parlamenta mora biti prisutan i lično učestvovati u zasjedanjima Parlamenta. On ili ona ima obavezu da lično glasa o pitanjima koja razmatra Parlament i njegova tijela.

J. Zakon o pravilima Parlamenta od 10. februara 2010. godine (“Pravilnik Parlamenta”)

77. Pravilom 47. Pravilnika Parlamenta propisano je da, kada Parlament donosi odluke, njegovi članovi glasaju lično u dvorani za raspravljanje koristeći elektronski sistem glasanja ili, u slučaju tajnog glasanja, u glasačkom predvorju uz dvoranu za raspravljanje.

III. DOKUMENTI VIJEĆA EVROPE

A. Evropska povelja o statutu sudija od 8. do 10. jula 1998. godine

(Odjel za pravna pitanja Vijeća Evrope, Dokument (98)23)

78. Relevantni izvod iz poglavlja V Povelje, “Odgovornost”, glasi kako slijedi:

“5.1. Neizvršavanje jedne od dužnosti izričito definisane statutom, može dovesti do izricanja disciplinske mjere sudiji na osnovu odluke ili na prijedlog, preporuku i uz saglasnost suda ili drugog organa čiju

polovinu članova zasigurno sačinjavaju izabrane sudije, a u okviru postupka koji omogućava potpuno saslušanje stranaka i zastupanje sudije protiv kojeg se vodi postupak. Ljestvica mjera koje se mogu izreći je propisana statutom i njihovo izricanje je u skladu sa principom proporcionalnosti. Rješenje koje donosi izvršni organ, sudska ustanova ili drugi organ koji izriče disciplinsku mjeru, kao što se ovdje predviđa, mora biti podvrgnuto pravu na žalbu na višoj sudskoj instanci.”

B. Mišljenje Venecijanske komisije

79. Relevantni izvod iz Zajedničkog mišljenja Venecijanske komisije i Direkcije za saradnju u sastavu Generalne direkcije za ljudska prava i pravne poslove Vijeća Evrope o Zakonu kojim se dopunjavaju određeni zakonodavni akti Ukrajine u vezi sa sprečavanjem zloupotrebe prava na žalbu, usvojenim od strane Venecijanske komisije na njenoj 84. plenarnoj sjednici (Venecija, 15-16 oktobra 2010. godine, CDL-AD(2010)029), glasi kako slijedi (naglašavanja dodata u originalnom tekstu):

“28. U očito dobrodošlom naporu da se prevaziđe problem malog broja sudija u Visokom sudskom vijeću, Završne odredbe odjeljka XII;3 (Dopune Pravnih akata Ukrajine) Zakona o pravosuđu i statusu sudija, dopune 3.11 Zakona Ukrajine ‘O Visokom sudskom vijeću’ sada glase da će dva od tri člana Visokog sudskog vijeća koje imenuje Verkhovna Rada (član 8.1) i Predsjednik Ukrajine (član 9.1), te jedan od tri člana koje imenuje Kongres sudija (član 11.1) i jedan od tri člana koje imenuje Kongres predstavnika institucija visokog pravnog obrazovanja i istraživačkih institucija biti imenovani iz reda sudija. Sveukrajinska konferencija tužilaca će imenovati dva člana VSV-a, od kojih će jedan biti iz reda sudija (član 13.1).

29. Pored toga, **sastav Visokog sudskog vijeća i dalje ne odgovara evropskim standardima zato što je od 20 članova samo troje sudija koje biraju njihove kolege.** Završnim odredbama koje su na snazi priznaje se da broj sudija Visokog sudskog vijeća treba biti veći, ali izabranim rješenjem zahtijeva se od Parlamenta, predsjednika, obrazovnih institucija i tužilaca da biraju ili imenuju sudije... Prema trenutnom sastavu, jedan sudija je član *po funkciji* (Predsjednik Vrhovnog suda) i neki od članova koje su imenovali Predsjednik i Parlament su *de facto*

sudije ili bivše sudije, ali ne postoji zakonska obaveza da to bude tako sve do isteka mandata sadašnjih članova. Uz Ministra pravde i Glavnog tužioca, 50% članova pripadaju, ili su imenovani od strane, izvršne i zakonodavne vlasti. Zbog toga se ne može reći da se Visoko sudsko vijeće u svom pretežnom dijelu sastoji od sudija. U starijim demokratskim sistemima moglo bi se nekad desiti da izvršna vlast ima odlučujući uticaj, a u nekim zemljama takvi sistemi bi mogli dobro funkcionisati u praksi. Sami predstavnici ukrajinske vlasti su, tokom sastanka u Kijevu, Ukrajinu nazivali zemljom tranzicijske demokratije koja je srećna što može koristiti iskustvo drugih zemalja. Kao što je izloženo u ranijim mišljenjima: *'Nove demokratije, međutim, još nisu imale priliku da razviju ovu tradiciju koja može spriječiti zloupotrebe i zbog toga su, barem u ovakvim zemljama, kao čuvar, potrebne izričite ustavne i zakonske odredbe kojima bi se spriječile političke zloupotrebe prilikom imenovanja sudija'*.

30. Stvarni sastav VSV-a može dozvoliti ustupke uzajamnom djelovanju parlamentarne većine i pritiska izvršne vlasti, ali ovim se ne može prevazići strukturalni nedostatak njegovog sastava. Ovo tijelo ne može biti slobodno od potčinjenosti stavovima političkih stranaka. Ne postoje dovoljne garancije koje će obezbijediti da VSV očuva vrijednosti i osnovne principe pravde. Sastav (VSV-a) je uređen Ustavom i potrebni su ustavni amandmani. Naročit razlog za zabrinutost podstiče uključivanje Glavnog tužioca kao člana *po funkciji* pošto to može imati zastrašujući efekat na sudije i može biti shvaćeno kao potencijalna prijetnja. Glavni tužilac je strana u mnogim postupcima u kojima sudija mora da donese odluku i njegovo prisustvo u tijelu koje odlučuje o imenovanjima, disciplinskom sankcionisanju i razrješenju sudija stvara rizik da sudije neće djelovati nepristrasno u takvim slučajevima ili da Glavni tužilac neće postupati bez pristrasnosti prema sudijama sa čijim se odlukama ne slaže. Stoga, sastav VSV-a Ukrajine nije u skladu sa evropskim standardima. Pošto promjena sastava zahtijeva amandmane na Ustav, što može biti teško, **Zakonom bi trebalo predvidjeti, a kako bi se stvorila protivteža manjkavosti u sastavu VSV-a, strožije regulisanje nepodobnosti.** Uzimajući u obzir ovlaštenja koja su data VSV-u ono bi trebalo funkcionisati sa članovima na punovremenom radnom angažmanu, za razliku od članova *po funkciji*, koji članovi ne bi smjeli obavljati nikakvu drugu javnu ili privatnu aktivnost za vrijeme trajanja mandata u svojstvu člana VSV-a. ...

42. ... Uzimajući u obzir da su Ministar pravde i Glavni tužilac Ukrajine članovi VSV-a *po funkciji* (član 131. Ustava), te da ukrajinski ustav ne garantuje da će VSV biti sastavljen od većine ili značajnog broja sudija koje biraju njihove kolege, podnošenje prijedloga za razrješenje od strane članova koji pripadaju izvršnoj vlasti može ugroziti nezavisnost sudija U svakom slučaju, članu VSV-a koji je podnio prijedlog za razrješenje sudije od dužnosti ne bi se smjelo dozvoliti da uzme učešće u odlučivanju o razrješenju tog sudije od dužnosti: to bi ugrozilo garanciju nepristrasnosti ...

45. ... Preciznost i predvidljivost osnova za disciplinsku odgovornost je poželjna zbog pravne sigurnosti, a naročito kako bi se očuvala nezavisnost sudija; zbog toga je potrebno uložiti napore kako bi se izbjegli nejasni osnovi ili široke definicije. Međutim, **nova definicija podrazumijeva veoma uopštene koncepte**, kao što su "(činjenje) radnji koje štete ugledu sudijske funkcije ili mogu izazvati sumnju u njegovu/njenu nepristrasnost, objektivnost i nezavisnost (ili u) integritet i nepodmitljivost pravosuđa, te "kršenje moralnih ili etičkih principa ponašanja" između ostalog. Ovo izgleda naročito opasno zbog nejasnih termina koji su korišteni i mogućnosti da se isto iskoristi kao političko oružje protiv sudija... Prema tome, osnovi disciplinske odgovornosti su i dalje široko postavljeni i potrebno je preciznije određivanje istih koje bi garantovalo sudijsku nezavisnost.

46. Konačno, u članu 32, u zadnjem stavu, zahtijeva se donošenje odluke VSV-a o podnesenom zahtjevu VSV-u u vezi sa razrješenjem sudije, prostom, a ne dvotrećinskom većinom. U svjetlu manjkavog sastava VSV-a, ovo je žalostan korak koji ide na štetu nezavisnosti sudija ...

51. Na kraju, sastav ... izuzetno uticajnog takozvanog "petog vijeća" (Višeg) upravnog suda bi trebao biti preciziran zakonom kako bi se uskladilo sa zahtjevom za poštovanje osnovnog prava na pristup sudu prethodno uspostavljenom zakonom. ..."

C. Izvještaj Thomasa Hammarberga, Komesara za ljudska prava Vijeća Evrope, nakon njegove posjete Ukrajini (19. do 26. novembra 2011. godine), CommDH(2012)10, 23. februar 2012. godine

80. Relevantni dio izvještaja glasi kako slijedi:

“II. Pitanja u vezi sa nezavisnošću i nepristrasnošću sudija

Nezavisnost pravosuđa – koja također podrazumijeva i nezavisnost svakog pojedinog sudije – trebala bi biti zaštićena kako zakonom, tako i u praksi. Komesar sa zabrinutošću primjećuje da, prema percepciji javnosti u Ukrajini, sudije nisu zaštićene od spoljnih pritisaka, uključujući i one političke prirode. Potrebne su odlučujuće mjere na nekoliko frontova kako bi se uklonili faktori koji sudije čine ranjivim i slabe njihovu nezavisnost. Vlasti bi trebale pažljivo razmotriti navode o neprikladnom političkom ili bilo kakvom drugom uticaju ili miješanju u rad pravosudnih institucija, te u tom smislu obezbijediti efikasne pravne lijekove.

Komesar poziva vlasti Ukrajine da u potpunosti implementiraju preporuke Venecijanske komisije u vezi sa potrebom za usmjeravanjem i pojašnjavanjem procedure i kriterija u vezi sa imenovanjem i razrješenjem sudija, kao i primjenom disciplinskih mjera. Od ključne je važnosti da se uvedu adekvatni mehanizmi kojima bi se obezbijedila pravičnost i eliminisao rizik od politizacije u disciplinskim postupcima. Što se tiče postupka imenovanja sudija, kvalifikacije i suština pojedinačnih kandidata trebaju biti od odlučujućeg značaja.

Trenutni sastav Visokog sudskog vijeća ne odgovara međunarodnim standardima i trebao bi biti promijenjen; ovo zahtijeva amandmane na ustav. ...

20. U novembru 2011. godine Zamjenik glavnog tužioca Myhailo Havryliuk, koji je član Visokog sudskog vijeća objavio je da su pokrenuti disciplinski postupci protiv članova krivičnog odjeljenja Vrhovnog suda po osnovu kršenja zakletve. Komesar je zaprimio navode da je ovakav razvoj događaja rezultirao pritiskom od strane izvršne vlasti na ovu pravosudnu instituciju u cilju uticaja na ishod postupka izbora sljedećeg predsjednika Vrhovnog suda.. ...

35. Ustavom i Zakonom o pravosuđu i statusu sudija uređeno je da do razrješenja sudije dolazi od strane tijela koje ga je biralo ili imenovalo po prijedlogu Visokog sudskog vijeća. Nekoliko Komesarovih sa-

govornika naglasilo je da je, uzimajući u obzir trenutni sastav VSV-a, rizik da takva odluka može biti inicirana političkim ili nekim drugim potrebama, veoma visok. Takve potrebe mogu također igrati ulogu u kontekstu odlučivanja Parlamenta o razrješenju sudije koji je imenovan doživotno. Zbog toga je potrebno uvesti dodatne mehanizme zaštite sudijske nezavisnosti kako u zakonu, tako i u praksi.

36. Kako u Ustavu, tako i u Zakonu o pravosuđu i statusu sudija, postoje odredbe kojima se zabranjuje neprimjeren uticaj; međutim, ove odredbe trebalo bi osnažiti, kako u zakonu, tako i u praksi.. ...

42. Komesar je naročito zabrinut zbog izvještaja o jakom uticaju koji imaju tužilačka i izvršna vlast na sudije kroz njihovo učešće u Visokom sudskom vijeću. Konkretno, Komesar je obaviješten da su u nekoliko navrata pokretani disciplinski postupci protiv sudija od strane članova VSV-a koji zastupaju Ured glavnog tužioca, a zbog navodnog kršenja zakletve, na osnovu sadržaja sudske odluke u predmetu u kojem sudija navodno nije podržao stav tužioca (vidi tačku 20. gore). U ovom kontekstu, Komesar podsjeća da sudije ne bi smjele da se plaše razrješavanja ili disciplinskog postupka protiv njih zbog odluka koje donose u predmetima u kojima postupaju u svojstvu sudija. ...

Zaključci i preporuke

46. Komesar naglašava da bi sistem imenovanja sudija trebao biti u potpunosti zaštićen od neprikladnog političkog ili bilo kakvog drugog stranačkog uticaja. Odluke sudija ne bi smjele biti predmetom preispitivanja osim u propisanom žalbenom postupku. Disciplinski postupci protiv sudija trebali bi biti regulisani preciznim pravilima i procedurom, vođeni unutar sudskog sistema, a ne podložni političkom ili bilo kakvom drugom neprikladnom uticaju.

47. I dok Komesar nije u položaju koji mu omogućava komentarisanje o istinitosti navoda o pritisku na sudije Vrhovnog suda koji su opisani gore (vidi tačku 20.) on ipak smatra da ovakva situacija predstavlja osnov za ozbiljnu zabrinutost. Ukrajinske vlasti bi trebale preispitati i adresirati bilo kakve navode o miješanju u rad sudskih institucija. Zvaničnici vlade bi se trebali uzdržati od bilo kakvih radnji ili izjava koje bi mogle biti shvaćene kao instrument primjene pritiska na rad sudskih

institucija ili bi mogle bacati sumnju na njihovu sposobnost da svoje dužnosti izvršavaju efikasno. Sudije ne bi trebale imati razloga za strah od razrješenja ili disciplinskog procesuiranja zbog odluka koje donose. Pored toga, prilika koju imaju kroz trenutnu reformu trebala bi se iskoristiti kako bi se više afirmisala nezavisnost sudske od izvršne vlasti. ...”

IV. ANALIZA UPOREDNOG PRAVA

81. Izvještaj o analizi uporednog prava pod nazivom “Sudska nezavisnost u tranziciji”⁵⁴ završen je u 2012. godini od strane Max Planck Instituta za uporedno javno i međunarodno pravo (*Max-Planck-Institut für ausländisches öffentliches Recht und Völkerrecht*) u Njemačkoj.

82. U izvještaju se elaborira, među drugim pitanjima, disciplinski postupak protiv sudija u različitim zemljama. Sugerise se da ne postoji jednoobrazan pristup organizovanju sistema sudijske disciplinske odgovornosti u zemljama Evrope. Međutim, može se zaključiti da su u mnogim evropskim zemljama osnovi disciplinske odgovornosti sudija definisani uglavnom opštim terminima (kao što su, npr, uporno ili neopravdano zanemarivanje dužnosti koje rezultira utiskom da sudija očigledno nije podoban za vršenje sudijske funkcije (Švedska)). Izuzetno, u Italiji je zakonom propisan sveobuhvatan spisak od 37 različitih disciplinskih prekršaja u vezi sa ponašanjem sudije u sudnici i van nje. Mjere za počinjene disciplinske prekršaje sudija mogu uključivati: upozorenje, opomenu, degradiranje, upućivanje, premještanje, odlaganje unapređenja, noćanu kaznu, smanjenje plate, privremeno udaljenje od vršenja dužnosti, razrješenje sa ili bez penzije. Razrješenje sudije, kao najoštriju mjera, obično izriče samo sud; u nekim pravnim sistemima također može biti izrečeno od strane druge institucije, kao što je specijalizovani Disciplinski odbor Vrhovnog sudskog vijeća, ali u pravilu, takva odluka je podložna preispitivanju od strane suda. Uz izuzetak Švajcarske, Parlament nije uključen u postupak; sistem u Švajcarskoj je, međutim, znatno drugačiji zbog toga što se sudije biraju na određen vremenski period.

54 Izmijenjeno 9. aprila 2013. godine: sljedeći tekst je dodat: “Prema stanju spisa u vrijeme kada je Sud zasjedao.”

ZAKON

I. NAVODNA POVREDA ČLANA 6. KONVENCIJE

83. Podnosilac zahtjeva je naveo sljedeće povrede u skladu sa članom 6. Konvencije: (i) njegov predmet nije razmatrao "nezavisan i nepristrasan sud"; (ii) postupak pred VSV-om je bio nepravičan, u tom smislu nije vođen u skladu sa pravilima postupka propisanim poglavljen IV Zakona o VSV-u iz 1998. godine, koji zakon nudi niz važnih proceduralnih garancija, uključujući institut zastare za izricanje disciplinske mjere; (iii) Parlament je usvojio odluku o njegovom razrješenju na plenarnoj sjednici zloupotrebom elektronskog sistema za glasanje; (iv) o njegovom predmetu nije odlučivao "sud uspostavljen zakonom"; (v) odluka u njegovom predmetu donesena je bez pravilne ocjene dokaza, a važni navodi odbrane nisu bili pravilno cijenjeni; (vi) odsustvo nadležnosti na strani VUS-a da cijeni akte usvojene od strane VSV-a išlo je na štetu njegovom "pravu na sud"; i (vii) nije poštovan princip jednakosti strana u postupku.

84. Član 6. stav 1. Konvencije u relevantnom dijelu glasi:

"1. Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ili o krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim na osnovu zakona. ..."

A. Dopuštenost

85. Strane nisu osporavale dopuštenost gornjih navoda.

86. Iako je Vlada priznala da je član 6. stav 1. Konvencije primjenjiv na ovaj predmet, Sud nalazi prikladnim da ovo pitanje detaljno raspravi.

1. *Da li se član 6. stav 1. primjenjuje sa građanskog naslova*

87. Sud primjećuje da radni sporovi između državnih službenika i države mogu biti van domašaja člana 6. ukoliko su kumulativno ispunjena dva uslova. Prvo, država, u domaćem pravu, mora izričito isključiti pristup sudu za određenu poziciju ili kategoriju osoblja. Drugo, isključivanje mora biti opravdano i zasnovano na objektivnim razlozima interesa države (vidi odluku u predmetu *Vilho Eskelinen i ostali protiv Finske* [GC], br. 63235/00, tačka 62, ECHR 2007IV).

88. U kontekstu prvog uslova Sud nije spriječen da okvalifikuje određeni domaći organ, van domaćeg pravosuđa, kao "sud" za svrhu *Vilho Eskelinen* testa. Upravno ili parlamentarno tijelo može se posmatrati kao "sud" u *suštinskom* smislu riječi, čime bi član 6. bio primjenjiv na predmete državnih službenika (vidi *Argyrou i ostali protiv Grčke*, br. 10468/04, tačka 24., 15. januar 2009. godine, i *Savino i ostali protiv Italije* br. 17214/05, 20329/05 i 42113/04, tačke od 72. do 75, 28. aprila 2009. godine). Međutim, zaključak u vezi sa primjenjivošću člana 6. je bez predrasuda u vezi sa pitanjem kako su se proceduralne garancije primjenjivale u konkretnom postupku (ibid, tačka 72.).

89. Što se tiče ovog zahtjeva, predmet podnosioca zahtjeva je razmatralo VSV, te u istom utvrdilo sve činjenice i pravna pitanja, nakon održanog ročišta i ocjene dokaza. Ispitivanje predmeta od strane VSV-a okončano je donošenjem dva akta kojima se predlaže razrješenje podnosioca zahtjeva i koji su poslani Parlamentu. Nakon što ih je Parlament zaprimio, isti su razmatrani od strane parlamentarnog komiteta za pravosuđe kojem je, u sporno vrijeme, data određena širina u procjenjivanju zaključaka VSV-a pošto je isti imao ovlaštenje da zasjeda i da traži dodatno ispitivanje, ukoliko je smatrao da je to potrebno, a koje razmatranje bi moglo završiti sa preporukom da se sudija razriješi od dužnosti ili da se sudija ne razriješi od dužnosti (vidi članove 19-21 Zakona o sudijama iz 2004. godine (Izbor i razrješenje)). Na plenarnoj sjednici Parlamenta je nakon toga usvojena odluka da se podnosilac zahtjeva razriješi od dužnosti na osnovu prijedloga VSV-a i preporuke parlamentarnog komiteta (vidi član 23. istog Zakona). Na kraju, odluke VSV-a i Parlamenta bile su predmet ocjene VUS-a.

90. Stoga se čini da su, u odlučivanju o slučaju podnosioca zahtjeva i donošenju obavezujuće odluke, VSV, parlamentarni komitet i plenarna sjednica Parlamenta, kombinovano obavljali sudijsku dužnost (vidi *Savino i ostali*, citiran gore, tačka 74). Obavezujuća odluka o razrješenju podnosioca zahtjeva potom je cijjenjena od strane VUS-a, koji je redovni sud domaće nadležnosti.

91. U svjetlu gore navedenog, ne može se zaključiti da je domaće pravo "izričito isključilo pristup sudu" žalbi podnosioca zahtjeva. Stoga prvi uslov *Vilho Eskelinen* testa nije ispunjen i član 6. se primjenjuje sa svog građanskog naslova (poređenja radi, vidi *Olujić protiv Hrvatske*, br. 22330/05, tačke od 31. do 45, 5. februar 2009. godine).

2. Da li se član 6. stav 1. primjenjuje sa svog krivičnog naslova

92. Dva aspekta člana 6, građanski i krivični, nisu obavezno međusobno isključivi (vidi *Albert i Le Compte protiv Belgije*, 10. februara 1983. godine, tačka 30, serija A br. 58). Pitanje je, zbog toga, da li se član 6. Konvencije primjenjuje i sa svog krivičnog naslova.

93. U svjetlu *Engel* kriterija (vidi *Engel i ostali protiv Holandije*, 8. jun 1976. godine, tačke od 82. do 83, serija A br. 22), postavljaju se određena pitanja koja proizlaze iz ozbiljnosti mjere koja je podnosiocu zahtjeva izrečena. Dok postupak lustracije u Poljskoj koji također može dovesti do razrješenja osoba na koje se postupak odnosi može biti analogan ovom do izvjesne mjere, Sud ipak smatra da u tom scenariju relevantne odredbe poljskog zakona nisu bile "usmjerene na grupu pojedinaca koji imaju poseban status – u smislu, npr. disciplinskog postupka", nego su se odnosile na ogromnu grupu građana; ne postupke koji su rezultirali zabranom zapošljavanja za veliki broj državnoslužbeničkih radnih mjesta, bez iscrpnog spiska koji bi obezbijedilo domaće pravo (vidi *Matyjek protiv Poljske* (odl.), br. 38184/03, tačke 53. i 54., ECHR 2006VII). Taj slučaj je zbog toga drugačiji, dok je u ovom predmetu podnosilac zahtjeva koji ima poseban status bio sankcionisan zbog propuštanja da se povinuje svojim službenim dužnostima – odnosno, zbog prekršaja koji izričito spada u domen disciplinskog prava. Mjera koja je izrečena podnosiocu zahtjeva je klasična disciplinska mjera zbog profesionalnog kršenja dužnosti i, u smislu domaćeg prava, suprotna je sankciji u krivičnom pravu koja je propisana za umišljajno donošenje nezakonite odluke od strane sudije (vidi član 375. Krivičnog zakona gore). Također je relevantno ovdje primijetiti da razrješenje podnosioca zahtjeva od dužnosti sudije istog formalno ne sprečava da se bavi pravom u drugom kapacitetu u okviru pravne profesije.

94. Čak što više, Sud je našao da otpuštanje iz oružanih snaga ne može da se posmatra kao krivična sankcija u smislu člana 6. stav 1. Konvencije (vidi *Tepeli i drugi protiv Turske* (odl.), br. 31876/96, 11. septembar 2001. godine i *Suküt protiv Turske* (odl.), br. 59773/00, 11. septembar 2007. godine). Sud je također izričito ustanovio da postupak u vezi sa otpuštanjem sudskog službenika zbog brojnih kršenja dužnosti "nije podrazumijevao utvrđivanje njegove krivične odgovornosti" (vidi *Bayer protiv Njemačke*, br. 8453/04, tačka 37, 16. jul 2009. godine).

95. U svjetlu gorenavedenog, Sud smatra da činjenice ovog slučaja ne daju osnova za zaključak da je razrješenje podnosioca zahtjeva od dužnosti u vezi sa utvrđivanjem krivične odgovornosti u smislu člana 6. Konvencije. Prema tome, član 6. se ne primjenjuje sa svog krivičnog naslova.

3. *Ostalo u vezi sa dopustivošću*

96. Sud nadalje primjećuje da žalbeni navodi podvedeni pod član 6. stav 1. Konvencije nisu očigledno neosnovani u smislu člana 35. stav 3. tačka (a) Konvencije. Oni nisu neprihvatljivi po bilo kojem drugom osnovu. Oni zbog toga moraju biti proglašeni dopustivim.

B. **Osnovanost**

1. **U vezi sa principima “nezavisnog i nepristrasnog suda”**

(a) **Tvrdnje podnosioca zahtjeva**

97. Podnosilac zahtjeva ustvrdio je da o njegovom predmetu nije odlučivao “nezavisan i nepristrasan sud”. Ovaj zahtjev naročito nije ispunjen od strane VSV-a na račun njegovog sastava, podčinjenosti njegovih članova drugim državnim tijelima i ličnih predrasuda nekih njegovih članova u predmetu podnosioca zahtjeva. Podnosilac zahtjeva je konkretno tvrdio da S.K., V.K. i R.K. nisu mogli biti nepristrasni kada su odlučivali o njegovom slučaju. Zahtjevi nezavisnosti i nepristrasnosti nisu bili ispunjeni ni u kasnijim fazama postupka, uključujući onaj pred VUS-om u kojem je propušteno ili obezbjeđivanje neophodnih garancija ili adekvatno preispitivanje spornih pitanja.

98. Čak što više, prema podnosiocu zahtjeva, preispitivanje njegovog predmeta od strane VUS-a nije se moglo smatrati dovoljnim za neutralisanje preceduralnih nedostataka koji su postojali u ranijim fazama. Ovo naročito stoga što VUS nije mogao formalno ukinuti odluke u vezi sa njegovim razrješenjem i u odsustvu bilo kakvih propisa ostalo je nejasno kakve su proceduralne posljedice proglašavanja tih odluka nezakonitim. Nadalje, način na koji je VUS cijenio slučaj podnosioca zahtjeva sugerisao je da nije bilo adekvatnog odgovora na njegove stalne i važne argumente i podneske u vezi sa nedostatkom činjenične osnove za njegovo razrješenje, ličnim predrasudama članova VSV-a i nepravilnostima u glasačkoj proceduri u Parlamentu.

(b) **Tvrdnje vlade**

99. Vlada je ustvrdila da je domaće pravo ponudilo dostatne garancije za nezavisnost i nepristrasnost VSV-a. U isto vrijeme, nisu postojale naznake ličnih predrasuda na strani bilo kojeg člana VSV-a koji je učestvovao u odlučivanju o predmetu podnosioca zahtjeva. Konkretno, izjave date od strane S.K. medijima na koje se podnosilac zahtjeva poziva, ustvari su date više od šest mjeseci prije događaja koji su ispitivani u ovom predmetu. Stoga nije bilo nikakve veze između ovih izjava i razrješenja podnosioca zahtjeva od dužnosti. Nije bilo nikakvih održivih argumenata koji bi išli u prilog izjavi da su R.K i V.K. bili pristrasni. U svakom slučaju, odluka VSV-a donesena je većinom i navodi o predrasudama pojedinih članova VSV-a ne bi mogli ozbiljno ugroziti nepristrasnost tog tijela.

100. Vlada je dalje priznala da je postojao izvjestan stepen preklapanja u sastavu VSV-a i parlamentarnog komiteta koji je razmatrao slučaj podnosioca zahtjeva nakon što je isti upućen Parlamentu. Uprkos tome, komitet je bio kolegijalni organ koji je odluke donosio većinom glasova i takve odluke nisu bile obavezujuće za plenarne sjednice Parlamenta.

101. Vlada je ustvrdila da nije postojao nikakav razlog da se sumnja u nezavisnost i nepristrasnost VSV-a.

102. Nadalje, prema Vladi, ocjena koju je dao VUS bila je dostatna da ispravi sve nepravilnosti u proceduralnoj pravičnosti koje su se mogle pojaviti u ranijim fazama domaćeg postupka. Vlada je naglasila da je s tim u vezi nadležnost VUS-a da, ogłosi odluke VSV-a i Parlamenta o razrješenju podnosioca zahtjeva od dužnosti sudije nezakonitim, dostatna jer bi to podrazumijevalo da bi se sudija tretirao kao da nije razriješen od dužnosti sudije. Kao dokaz za svoje navode, Vlada je navela primjere domaće sudske prakse u kojima su sudije uspješno osporile odluke o njihovom razrješenju od dužnosti, te pokrenuli sudske postupke za vraćanje na dužnost. Oni su tvrdili da je u ovom kontekstu način na koji je VUS razmatrao predmet podnosioca zahtjeva bio prikladan, te da su svi relevantni i značajni navodi podnosioca zahtjeva adekvatno razmatrani. Posebno, VUS je obezbijedio prikladan odgovor na navode podnosioca zahtjeva o kršenju procedure glasanja u Parlamentu. Slično tome, VUS je pravilno cijenio tvrdnje podnosioca zahtjeva o kršenju zahtjeva nezavisnosti i nepristrasnosti u ranijim fazama postupka.

(c) Ocjena Suda

103. Kako bi se utvrdilo da li se sud može smatrati “nezavisnim” u smislu značenja člana 6, mora se ispitiati, *inter alia*, način imenovanja njegovih članova i njihov mandat, postojanje mehanizama protiv spoljnih pritisaka, kao i pitanje da li tijelo djeluje kao da je nezavisno (vidi *Findlay protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, 25. februar 1997. godine, tačka 73, *Izveštaj o presudama i odlukama 1997-I*, i *Brudnicka i ostali protiv Poljske*, br. 54723/00, tačka 38, ECHR 2005-II). Sud naglašava da je zahtjev za razgraničavanjem vlasti između političkih organa vlade i sudstva dobio na značaju u sudskoj praksi (vidi *Stafford protiv Ujedinjenog Kraljevstva* [GC], br. 46295/99, tačka 78, ECHR 2002-IV). U isto vrijeme, niti član 6. a ni jedna druga odredba Konvencije ne zahtijeva od države da se usaglasi sa teoretskim ustavnim konceptima u vezi sa dozvoljenim ograničenjima miješanja jedne vlasti u drugu (vidi *Kleyn i ostali protiv Holandije* [GC], br. 39343/98, 39651/98, 43147/98 i 46664/99, tačka 193, ECHR 2003VI).

104. U pravilu, nepristrasnost znači odsutnost predrasuda ili pristrasnosti. Prema ustaljenoj sudskoj praksi ovog Suda, postojanje nepristrasnosti u smislu člana 6. stav 1. mora biti utvrđeno prema: (i) subjektivnom testu, gdje se moraju uzeti u obzir lična uvjerenja i ponašanje konkretnog sudije – odnosno, da li je sudija imao neke lične predrasude ili je bio pristrasan u konkretnom slučaju; i prema (ii) objektivnom testu, to jest utvrđujući da li je sam sud i, među ostalim aspektima, njegov sastav, ponudio dostatne garancije da se isključi bilo kakva osnovana sumnja u pogledu njegove nepristrasnosti (vidi, među ostalim odlukama, *Fey protiv Austrije*, 24. februar 1993. godine, tačke 28. i 30, serija A br. 255, i *Wettstein protiv Švajcarske*, br. 33958/96, tačka 42, ECHR 2000-XII).

105. Međutim, ne postoji nikakva nepropusna podjela između subjektivne i objektivne nepristrasnosti pošto ponašanje sudije ne samo da može podstaknuti objektivnu sumnju u nepristrasnost sudije sa stanovišta vanjskog posmatrača (objektivan test), nego može pokrenuti pitanje njegovih ili njenih ličnih uvjerenja (subjektivan test) (vidi *Kyprianou protiv Kipra* [GC], br. 73797/01, tačka 119, ECHR 2005XIII). Prema tome, u nekim slučajevima u kojima bi moglo biti teško pribaviti dokaze sa kojima bi se opovrgnula pretpostavka sudijine subjektivne nepristrasnosti, zahtjev objektivne nepristrasnosti obezbjeđuje dalje važne garancije (vidi *Pullar protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, 10. jun 1996. godine, tačka 32, *Izveštaji 1996III*).

106. S tim u vezi, čak i pojava može biti od određene važnosti ili, drugim riječima, “pravda ne samo da mora da bude zadovoljena, nego se mora vidjeti da je pravda zadovoljena”. Ono što je na kocki je povjerenje koje sudovi u demokratskim društvima moraju imati u javnosti (vidi *De Cubber protiv Belgije*, 26. oktobar 1984. godine, tačka 26, Serija A br. 86).

107. Na kraju, koncepti nezavisnosti i objektivne nepristrasnosti su blisko vezani i, u zavisnosti od okolnosti, mogu zahtijevati zajedničko preispitivanje. (vidi *Sacilor-Lormines protiv Francuske*, br. 65411/01, tačka 62, ECHR 2006XIII). Imajući u vidu činjenice ovog slučaja, Sud nalazi prikladnim da ispita pitanje nezavisnosti i nepristrasnosti zajedno.

108. Sud je primijetio (vidi tačke 89. i 90. gore) da su VSV i Parlament obavljali funkciju odlučivanja o predmetu podnosioca zahtjeva i donošenja obavezujuće odluke. VUS je dalje izvršio ocjenu nalaza i preispitao odluke koje su donijela ova tijela. Stoga Sud najprije mora ispitati da li su principi nezavisnosti i nepristrasnosti suda bili poštovani u fazi odlučivanja o predmetu podnosioca zahtjeva i donošenja obavezujuće odluke.

(i) Nezavisnost i nepristrasnost tijela koja su odlučivala o slučaju podnosioca zahtjeva

(α) VSV

109. Sud nalazi da u slučaju kada je barem polovina članova suda sastavljena od sudija, uključujući predsjedavajućeg koji ima presudan glas, to bi bio jak pokazatelj nepristrasnosti (vidi *Le Compte, Van Leuven i De Meyere protiv Belgije*, 23. jun 1981. godine, tačka 58, serija A br. 43). Prikladno je primijetiti da je u vezi sa disciplinskim postupcima protiv sudija, potreba za značajnom zastupljenošću sudija u relevantnim disciplinskim tijelima prepoznata i u Evropskoj povelji o statutu sudija (vidi tačku 78. gore).

110. Sud primjećuje da se, u skladu sa članom 131. Ustava i Zakonom o VSV-u iz 1998. godine, VSV sastoji od 20 članova, koje imenuju različita tijela. Međutim, ono što bi trebalo naglasiti ovdje je da tri člana direktno imenuje Predsjednik Ukrajine, druga tri člana imenuje Parlament Ukrajine, a još dva člana imenuje Sveukrajinska konferencija tužilaca. Ministar pravde i Glavni tužilac su članovi VSV-a *po funkciji*. Iz navedenog slijedi da je princip

kojim se utvrđuje sastav VSV-a, kako je to uređeno Ustavom i propisano Zakonom o VSV-u iz 1998. godine, bio da nesudsko osoblje koje imenuje direktno izvršna i zakonodavna člast čini natpolovičnu većinu članova VSV-a.

111. Kao rezultat navedenog, o slučaju podnosioca zahtjeva odlučivalo je 16 članova VSV-a koji su prisustvovali ročištu, od čega je bilo samo troje sudija. Prema tome, sudije su predstavljale samo sitnu manjinu članova VSV-a koji su odlučivali o slučaju podnosioca zahtjeva (vidi tačku 24. gore).

112. Tek dopunama od 7. jula 2010. godine Zakon o VSV-u iz 1998. godine dopunjen je na način da se zahtijeva da deset članova VSV-a bude imenovano iz reda sudija. Ove dopune, međutim, nisu bile od uticaja na slučaj podnosioca zahtjeva. U svakom slučaju, one nisu dostatne, pošto tijela koja imenuju članove VSV-a ostaju ista, a samo troje sudija, članova VSV-a bira se od strane kolega sudija. S obzirom na važnost smanjenja uticaja političkih organa vlade na sastav VSV-a i neophodnost da se obezbijedi potreban nivo sudijske nezavisnosti, način na koji se imenuju sudije u disciplinska tijela također je relevantan u smislu sudijskog samoupravljanja. Kao što je primijetila Venecijanska komisija, dopunjene procedure nisu riješile problem pošto se imenovanja i dalje vrše od strane istih vlasti, a ne iz sudskog korpusa (vidi tačke 28. i 29. Mišljenja venecijanske komisije, citiranog u tački 79. gore).

113. Sud dalje nalazi da u skladu sa članom 19. Zakona o VSV-u iz 1998. godine samo četiri člana VSV-a rade u istom po osnovu punovremenog radnog angažmana. Ostali članovi nastavljaju sa obavljanjem svog posla i primaju platu izvan VSV-a, što neizbježno podrazumijeva njihovu materijalnu, hijerarhijsku i upravnu zavisnost od svojih osnovnih poslodavaca čime se ugrožava njihova nezavisnost i nepristrasnost. Posebno kada je riječ o Ministru pravde i Glavnom tužiocu koji su *po funkciji* članovi VSV-a kada prestanak njihove osnovne djelatnosti za sobom povlači i ostavku na mjesto člana VSV-a.

114. Sud se poziva na mišljenje Venecijanske komisije da uključivanje Glavnog tužioca kao člana VSV-a *po funkciji* dovodi do dodatnih spornih pitanja pošto isto može imati zastrašujući efekat na sudije i može biti shvaćeno kao potencijalna prijetnja. Naročito kada je riječ o Glavnom tužiocu koji je na vrhu hijerarhijske piramide tužilačkog sistema i koji nadzire rad svih

tužilaca. U svjetlu njihove funkcionalne uloge, tužioci učestvuju u mnogim predmetima u kojima odluke donose sudije. Pristustvo Glavnog tužioca u tijelu koje se bavi imenovanjima, disciplinskim sankcionisanjem i razrješenjima sudija stvara rizik da sudije neće postupati nepristrasno u takvim predmetima ili da Glavni tužilac neće biti nepristrasan prema sudijama sa čijim se odlukama ne slaže (vidi tačku 30. Mišljenja venecijanske komisije, citiranog u tački 79. gore). Isto važi i za ostale članove VSV-a koje imenuje Sveukrajinska konferencija tužilaca po osnovu kvote. Zabrinutosti koje je izrazio Komesar za ljudska prava Vijeća Evrope su s tim u vezi (vidi tačku 42. navedenog izvještaja citiranu u tački 80. gore).

115. Sud dalje primjećuje da su članovi VSV-a koji su vršili preliminarnu istragu u slučaju podnosioca zahtjeva i podnijeli zahtjev za njegovo razrješenje (R.K. i V.K.) kasnije učestvovali u donošenju odluke o razrješenju podnosioca zahtjeva od dužnosti. Čak što više, jedan od ovih članova bio je imenovan za predsjednika VSV-a i predsjedavao je ročištem u predmetu podnosioca zahtjeva. Uloga ovih članova u pokretanju disciplinskog postupka protiv podnosioca zahtjeva, a na osnovu rezultata njihove vlastite preliminarne istrage, baca objektivnu sumnju u njihovu pristrasnost prilikom odlučivanja o suštini slučaja podnosioca zahtjeva (uporedi *Werner protiv Poljske*, br. 26760/95, tačke 43. i 44, 15. novembar 2001. godine).

116. Tvrdnje podnosioca zahtjeva o ličnim predrasudama na strani određenih članova VSV-a bi također trebale biti uzete u razmatranje u vezi sa aktivnostima predsjedavajućeg parlamentarnog komiteta za pravosuđe (S.K.), koji je također bio i član VSV-a. Najprije, njegova uloga u odbijanju⁵⁵ da se podnosiocu zahtjeva dopusti polaganje zakletve u svojstvu člana VSV- a ne bi trebala biti zanemarena. Drugo, njegovo mišljenje koje je objavljeno u službenim novinama parlamenta od 14. juna 2007. godine sugerisalo je da se on izričito protivi privremenoj sudskoj odluci u predmetu koji se ticao nezakonitosti parlamentarne rezolucije o privremenoj proceduri za imenovanje predsjednika i zamjenika predsjednika mjesnih sudova. Iako ga S.K. nije direktno kritikovao, očigledno je da se protivio radnjama podnosioca zahtjeva koji je u tom predmetu bio tužitelj. Tvrdnje Vlade da je ova javna izjava data znatno ranije, prije nego što je pokrenut disciplinski postupak nisu bile dovoljne za Sud. S obzirom da je vrijeme

55 5. Seibert-Fohr, Anja (ed.), *Sudska nezavisnost u tranziciji*, 2012. godina, XIII, 1378 p.

između ta dva događaja, kao što je Vlada navela, bilo oko šest mjeseci, ovaj period ne može se smatrati dostatno dugim da se ukloni svaka uzročna veza između njih.

117. Prema tome, činjenice ovog predmeta odaju veliki broj ozbiljnih pitanja kako u vezi sa strukturalnim nedostacima postupka pred VSV-om, tako i u vezi sa pojavom ličnih predrasuda na strani pojedinih članova VSV-a koji su učestvovali u odlučivanju o slučaju podnosioca zahtjeva. Sud stoga zaključuje da postupak pred VSV-om nije bio saglasan sa principima nezavisnosti i nepristrasnosti kako je to propisano članom 6. stav 1. Konvencije.

b. "Nezavisnost i nepristrasnost" u parlamentarnoj fazi

118. Kasnije odlučivanje o slučaju od strane Parlamenta, koji je zakonodavno tijelo, nije uklonilo strukturalne defekte nedostatka "nezavisnosti i nepristrasnosti", nego je više služilo doprinošenju politizacije procedure i pogoršavanju nedosljednosti postupka principom podjele vlasti.

- *Parlamentarni komitet*

119. Što se tiče postupka pred parlamentarnim komitetom, predsjedavajući komiteta (S.K.) i jedan od njegovih članova bili su također i članovi VSV-a i učestvovali su u donošenju odluke u slučaju podnosioca zahtjeva na oba nivoa. Oni stoga možda nisu bili nepristrasni kada su odlučivali o prijedlogu VSV-a (vidi, *mutatis mutandis*, *Oberschlick protiv Austrije (br. 1)*, 23. maj 1991. godine, tačke 50. do 52, serija A br. 204). Osim toga, mišljenje suda u vezi sa nedostatkom lične nepristrasnosti, kao što je navedeno pod tačkom 116. gore jednako je relevantno za ovu fazu postupka. Čak što više, treba uzeti u obzir činjenicu da se S.K. zajedno sa dva druga člana parlamentarnog komiteta obratio VSV-u zahtijevajući da se provede preliminarna istraga u vezi sa mogućim kršenjem dužnosti podnosioca zahtjeva.

120. U isto vrijeme, članovi VSV-a se nisu mogli izuzeti, pošto Zakonom o sudijama (Izbor i razrješenje) iz 2004. godine nije predviđen postupak izuzeća. Ovo ukazuje na nedostatak dostatnih garancija za usaglašavanje postupka sa testom objektivne nepristrasnosti (vidi, *mutatis mutandis*, *Micallef protiv Malte [GC]*, br. 17056/06, tačke 99. i 100, ECHR 2009).

121. U vezi sa plenarnom sjednicom Parlamenta, predmet je prezentiran članovima Parlamenta od strane S.K. i V.K. (vidi tačku 27. gore). Postupak je, međutim, suštinski podrazumijevao samo puku razmjenu opštih mišljenja na osnovu zaključaka VSV-a i parlamentarnog komiteta. U ovoj fazi, odlučivanje o predmetu bilo je ograničeno na usvajanje obavezujuće odluke na osnovu nalaza do kojih su prethodno došli VSV i parlamentarni komitet.

122. U cjelini, činjenice ovog predmeta ukazuju na to da postupak koji je proveden na plenarnoj sjednici nije bio prikladno mjesto za ispitivanje činjenica i prava, utvrđivanje dokaza i donošenje pravne ocjene o činjenicama. Vlada nije dovoljno objasnila ulogu političara koji sjede u Parlamentu, a od kojih se ne zahtijeva pravno ili sudijsko iskustvo, da utvrđuju složena pitanja o činjenicama i pravu u konkretnom disciplinskom predmetu, te takva uloga istih nije opravdana kao usaglašena sa zahtjevom nezavisnosti i nepristrasnosti suda u skladu sa članom 6. Konvencije.

c. *Da li je pitanje nedostatka "nezavisnosti i nepristrasnosti" otklonjeno postupkom pred VUS-om*

123. Prema sudskoj praksi ovog Suda, čak i u slučajevima kada se organ koji odlučuje u sporovima o "*građanskim pravima i obavezama*" na neki način ne usaglasi sa članom 6. stav 1, neće biti povrede Konvencije ukoliko je postupak pred tim organom "predmet kasnije kontrole od strane sudskog tijela koje ima punu nadležnost i koje pruža garancije iz člana 6. stav 1." (vidi *Albert i Le Compte*, citiran gore, tačka 29, i *Tsfayo protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 60860/00, tačka 42, 14. novembar 2006. godine). Kako bi se utvrdilo da li je, a u smislu člana 6, drugostepeni sud imao "punu nadležnost" ili da li je "dostatno preispitao" i otklonio nedostatak nezavisnosti u prvom stepenu, neophodno je uzeti u obzir takve faktore kao što su predmet osporavane odluke, način na koji je ta odluka donesena, sadržaj spora, uključujući poželjne i stvarne žalbene osnove (vidi *Bryan protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, 22. novembar 1995. godine, tačke 44. do 47, serija A br. 335A, i *Tsfayo*, citiran gore, tačka 43).

(a) U vezi sa "dostatnošću preispitivanja"

124. Sud nije uvjeren da je VUS imao kapacitet da preispituje slučaj podnosioca zahtjeva iz sljedećih razloga.

125. Najprije, postavlja se pitanje da li je VUS mogao efikasno da preispituje odluke VSV-a i Parlamenta, a imajući u vidu ovlaštenje dato VUS-u da oglasi odluke nezakonitim, bez mogućnosti njihovog ukidanja i preduzimanja daljih mjera, ukoliko bi smatrao da je to potrebno. Iako, uopšteno, nije bilo nikakvih pravnih posljedica koji bi proizlazile iz proglašavanja neke odluke nezakonitom. Sud smatra da je nemogućnost VUS-a da formalno ukine osporavanu odluku, kao i odsustvo pravila koja bi regulisala dalji tok disciplinskog postupka, proizvodilo značajnu nesigurnost o tome kakve su stvarne pravne posljedice takvog sudskog oglašavanja.

126. S tim u vezi mogla bi biti indikativna sudska praksa razvijena na ovom polju. Vlada je dostavila fotokopije odluka domaćih sudova u dva predmeta. Međutim, ovi primjeri pokazuju da je, nakon što bi VUS oglasio odluku o razrješenju sudije od dužnosti nezakonitom, žalitelj morao da pokrene poseban postupak za ponovno vraćanje na dužnost. Ovi materijali ne razjašnjavaju kako bi se trebao voditi disciplinski postupak (konkretno, koraci koje bi trebali preduzeti organi uključeni u postupak, a nakon što je osporavana odluka oglašena nezakonitom, kao i rokovi za preduzimanje tih koraka) nego samo sugerišu da ne postoji mogućnost automatskog vraćanja na dužnost sudije samo na osnovu deklaratorne odluke VUS-a. Zbog toga obezbijedeći materijali upućuju na to da su pravne posljedice koje proizlaze iz preispitivanja odluke od strane VUS-a ograničene, te opravdava sumnju ovog Suda u VUS-ovu sposobnost da efikasno riješi sporni predmet i da pruži dostatnu ocjenu slučaja.

127. Drugo, gledajući način na koji je VUS donio svoju odluku u slučaju podnosioca zahtjeva, kao i obim spora, Sud primjećuje da važne navode od strane podnosioca zahtjeva VUS nije razmatrao. Naročito, Sud smatra da navodi podnosioca zahtjeva o nedostatku nepristrasnosti na strani članova VSV-a i parlamentarnog komiteta nisu cijenjeni sa potrebnom revnošću. Tvrdnje Vlade s tim u vezi nisu uvjerljive.

128. Nadalje, VUS nije istinski pokušao ispitati tvrdnje podnosioca zahtjeva da je parlamentarna odluka o njegovom razrješenju suprotna Zakonu o statusu članova Parlamenta iz 1992. godine i Pravilniku Parlamenta, uprkos činjenici da je imao tu nadležnost (vidi članove 171-1 tačke 1. i 5. Zakona o upravnom pravu, citiran gore) i da je podnosilac zahtjeva jasno pokrenuo ovo pitanje u svojoj žalbi i dostavio relevantne dokaze (vidi članove 29. i 33. gore). VUS nije dao ocjenu dokaza koje je dostavio podnosi-

lac zahtjeva. U međuvremenu, navodi podnosioca zahtjeva o nezakornitosti procedure glasanja u Parlamentu bili su dalje tumačeni kao žalba na ustavnost relevantne parlamentarne rezolucije. Postupajući na ovaj način VUS je izbjegao da rješava pitanje u korist Ustavnog suda kojem podnosilac zahtjeva nije imao direktan pristup (vidi *Bogatova protiv Ukrajine*, br. 5231/04, tačka 13, 7. oktobar 2010. godine, sa daljim uputama).

129. Zbog toga, Sud smatra da ocjena predmeta podnosioca zahtjeva od strane VUS-a nije bila dostatna, te da prema tome nije mogla neutralisati manjkavosti u vezi sa proceduralnom pravičnošću u ranijim fazama domaće procedure.

(b) U vezi sa zahtjevom nepristrasnosti i nezavisnosti u fazi ocjene predmeta od strane VUS-a

130. Sud primjećuje da je sudska ocjena izvršena od strane sudija VUS-a koji su također bili pod disciplinskom nadležnošću VSV-a. To znači da su ove sudije također mogli biti predmetom disciplinskog postupka pred VSV-om. Imajući u vidu široka ovlaštenja VSV-a u vezi sa karijerama sudija (imenovanja, disciplinsko sankcionisanje i razrješenje) i nedostatak mehanizama za očuvanje nezavisnosti i nepristrasnosti VSV-a (što je ispitano gore), Sud nije uvjeren da su sudije VUS-a koje su odlučivale o predmetu podnosioca zahtjeva, a u kojem predmetu je VSV bio strana u postupku, bili u mogućnosti da demonstriraju "nezavisnost i nepristrasnost" kakva se zahtijeva članom 6. Konvencije.

(ii) *Zaključak*

131. Prema tome, Sud smatra da su domaće vlasti propustile da obezbijede nezavisno i nepristrasno odlučivanje u predmetu podnosioca zahtjeva, te da kasnijim preispitivanjem ovog predmeta ti nedostaci nisu ispravljani. Zbog toga je došlo do povrede člana 6. stav 1. Konvencije.

2. *Usaglašavanje sa principom pravne sigurnosti u vezi sa nepostojanjem roka za okončavanje postupka protiv podnosioca zahtjeva*

(a) **Tvrđenje strana u postupku**

132. Podnosilac zahtjeva se žalio da je postupak pred VSV-om bio nepravilan u smislu da isti nije bio u skladu sa procedurom koja je propisana po-

glavljem IV Zakona o VSV-u iz 1998. godine, a koji zakon je nudio niz važnih proceduralnih garancija, uključujući i rok zastare za izricanje disciplinskih mjera. U isto vrijeme, razlozi, koje je naveo VUS, za primjenu drugačije procedure nisu bili dostatni.

133. Podnosilac zahtjeva je tvrdio da je primjena rokova zastare u njegovom slučaju bila važna kako bi se obezbijedilo poštovanje principa pravne sigurnosti. Propuštajući da primjene bilo koji zastarni rok u njegovom predmetu, državne vlasti su povrijedile njegovo pravo na pravično suđenje.

134. Vlada je osporila ove navode i izjavila da pravni status sudija obuhvata kako garanciju njihove nezavisnosti u donošenju odluka, tako i mogućnost utvrđivanja njihove odgovornosti zbog propuštanja da obavljaju svoje dužnosti. Pošto se "kršenje zakletve" smatra ozbiljnim prekršajem, rokovi zastare za utvrđivanje odgovornosti ne mogu biti primjenjeni.

(b) **Ocjena Suda**

135. Sud primjećuje da je neslaganje podnosioca zahtjeva sa primjenjenom procedurom pitanje tumačenja domaćeg prava koje je prije svega u nadležnosti domaćih vlasti. Međutim, od Suda se traži da ispita da li način na koji je tumačeno i primjenjeno domaće pravo proizvodi posljedice dosljedne principima Konvencije, kao što je protumačeno kroz sudsku praksu ovog Suda (vidi *Scordino protiv Italije (br. 1)* [GC], br. 36813/97, tačke 190. i 191, ECHR 2006-V).

136. Sud smatra da je VUS dao dovoljne razloge zbog kojih je postupak vođen u skladu sa pravilima druge procedure, a ne one koju je naveo podnosilac zahtjeva (vidi tačku 37. gore). Primjena druge procedure ne može se posmatrati kao nešto što nije predvidljivo, što je proizvoljno ili očigledno neosnovano. Međutim, ostaje sporno da li je odsustvo konkretnog mehanizma na koji se poziva, odnosno nepostojanje roka zastare za izricanje disciplinske mjere zbog "kršenja zakletve" od strane sudije ugrozilo pravičnost postupka.

137. Sud nalazi da je važnost svrhe rokova zastare višestruka, naime, da se obezbijedi pravna sigurnost i konačnost, da se potencijalni tuženici zaštite od starih pritužbi koje bi se teško mogle osporiti, te da se spriječi nepravda do koje bi moglo doći ukoliko bi se od sudova tražilo da odlučuju o doga-

đajima koji su se odigrali u davnoj prošlosti na osnovu dokaza koji bi mogli postati nepouzdana i nepotpuni zbog protoka vremena (vidi *Stubbings i ostali protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, 22. oktobar 1996. godine, tačka 51, *Izveštaji 1996IV*). Rokovi zastare su uobičajen institut u domaćim pravnim sistemima država članica u vezi sa krivičnom, disciplinskom i drugom odgovornošću.

138. U vezi sa slučajem podnosioca zahtjeva, činjenice koje je ispitivao VSV 2010. godine odnosile su se na 2003. godinu i na 2006. godinu (vidi tačke 17. i 18. gore). Stoga je podnosilac zahtjeva stavljen u težak položaj jer je morao organizovati svoju odbranu u vezi sa događajima od kojih su se neki desili u davnoj prošlosti.

139. Iz odluka VUS-a u slučaju podnosioca zahtjeva, kao i iz podnesaka Vlade čini se da domaće pravo ne predviđa nikakve rokove zastare za pokretanje postupka za razrješenje od dužnosti sudije zbog "kršenja zakletve". Dok Sud ne smatra da je prikladno naznačavati koliki bi rokovi zastare trebali biti, smatra da takav otvoreni pristup disciplinskim predmetima u pravosuđu predstavlja ozbiljnu prijetnju principu pravne sigurnosti.

140. U ovakvim okolnostima, Sud nalazi da je u vezi sa navedenim došlo do povrede člana 6. stav 1. Konvencije.

3. *Usaglašavanje sa principom pravne sigurnosti tokom plenarne sjednice Parlamenta*

(a) **Tvrđnje strana u postupku**

141. Podnosilac zahtjeva žalio se da je Parlament usvojio odluku o njegovom razrješenju očiglednim kršenjem zakona zloupotrebom elektronskog sistema glasanja. On je ustvrdio da su tokom plenarnog glasanja o njegovom razrješenju pojedini članovi Parlamenta protivzakonito glasali u ime drugih članova Parlamenta koji nisu bili prisutni. Kao dokaz za svoje tvrdnje, podnosilac zahtjeva se pozvao na video zapis sa plenarne sjednice Parlamenta i na notarski ovjerene izjave četiri člana Parlamenta.

142. Vlada je ustvrdila da je odluka parlamenta o razrješenju podnosioca zahtjeva bila zakonita, te da se dokazi koje je izveo podnosilac zahtjeva u prilog suprotnom nisu mogli smatrati pouzdanim pošto njihova vjerodostojnost nije bila procijenjena od strane domaćih vlasti.

b. Ocjena Suda

143. Sud smatra da su procesna pravila uspostavljena kako bi se obezbijedila pravilna primjena materijalnog prava i usaglašavanje sa principom pravne sigurnosti, te da strane u postupku moraju imati pravo da očekuju da se ta pravila i primjenjuju. Princip pravne sigurnosti primjenjuje se ne samo u odnosu na strane u postupku, nego i u odnosu na domaće sudove (vidi *Diya 97 protiv Ukrajine*, br. 19164/04, tačka 47, 21 oktobar 2010. godine, sa daljim preporukama). Princip je jednako primjenjiv na postupak kojim je podnosilac zahtjeva razriješen od dužnosti, uključujući i proces donošenja odluka na plenarnoj sjednici Parlamenta.

144. Sud primjećuje da su činjenice na kojima se zasnivaju ovi navodi potvrđene izjavom podnosioca zahtjeva koji je prisustvovao plenarnom glasanju, ovjerenim izjavama četiri člana Parlamenta i video zapisom sa sjednice. Vlada nije predočila nikakav vjerodostojan argument koji bi doveo u pitanje istinitost ovih dokaza. Sa svoje strane, Sud ne nalazi nikakav razlog da dokazne materijalne smatra nepouzdanim.

145. Nakon što je ispitao gorenavedene materijale, Sud nalazi da je odluka o razrješenju od dužnosti podnosioca zahtjeva izglasana u odsutvu većine članova Parlamenta. Članovi Parlamenta koji su bili prisutni su namjerno i protivzakonito glasali u ime odsutnih kolega. Odluka je stoga donesena suprotno članu 84. Ustava, članu 24. Zakona o statusu članova Parlamenta iz 1992. godine i pravilu 47. Pravilnika Parlamenta, kojima se zahtijeva da članovi Parlamenta lično učestvuju na zasjedanju i u glasanju. Pod ovakvim okolnostima, Sud smatra da je glasanje o razrješenju podnosioca zahtjeva bilo protivno principu pravne sigurnosti, čime je došlo do povrede prava iz člana 6. stav 1. Konvencije.

146. Kao što je primijećeno gore, ovaj nedostatak u proceduralnoj pravičnosti nije bilo ispravljen u kasnijoj fazi postupka, pošto je VUS propustio da na pravilan način cijeni ovo pitanje.

147. Zbog toga je u vezi sa navedenim došlo do kršenja člana 6. stav 1. Konvencije.

4. *Usaglašavanje sa principom "suda uspostavljenog zakonom"*

a. Podnesci strana u postupku

148. Podnosilac zahtjeva se žalio da njegov predmet nije razmatran od strane "suda uspostavljenog zakonom". U vezi sa vijećem VUS-a koje je odlučivalo u ovom predmetu, podnosilac zahtjeva tvrdi da je, do vremena kada je predsjednik VUS-a formirao ovo vijeće i sačinio prijedlog njegovog sastava, njegov mandat istekao, te da je stoga na ovoj funkciji bio bez pravnog osnova.

149. Vlada je ustvrdila da je po isteku svog mandata predsjednik VUS-a morao biti razriješen od dužnosti. Međutim, u odsustvu procedure za razrješenje sudije sa rukovodeće funkcije, bilo kakve radnje u vezi sa njegovim razrješenjem bi bile protivzakonite. Oni su dalje ustvrdili da je nadležnost predsjednika VUS-a da ostane na toj funkciji podržana odlukom Konferencije sudija upravnih sudova.

b. Ocjena Suda

150. Prema sudskoj praksi ovog Suda, cilj termina "uspostavljen zakonom" člana 6. Konvencije je obezbijediti da "sudska organizacija u demokratskom društvu ne zavisi od volje izvršne vlasti, nego da je regulisana zakonom koji potiče iz Parlamenta". Ni u zemljama sa kodifikovanim zakonodavstvom organizacija sudskog sistema ne može biti prepuštena diskreciji sudske vlasti, iako to ne znači da sudovi neće imati neku širinu u tumačenju relevantnih domaćih zakona (vidi *Fruni protiv Slovačke*, br. 8014/07, tačka 134, 21. jun 2011. godine, sa daljim preporukama).

151. Izraz "uspostavljen zakonom" podrazumijeva ne samo pravni osnov za samo postojanje "suda" nego i sastav suda u svakom predmetu (vidi *Buscarini protiv San Marina* (odl.), br. 31657/96, 4. maj 2000. godine, i *Po-sokhov protiv Rusije*, br. 63486/00, tačka 39, ECHR 2003-IV). Praksa prećutnog pruduženja mandata sudije na neodređen period, a nakon isteka mandata određenog zakonom, do njegovog ponovnog imenovanja, smatra se da predstavlja kršenje principa "suda uspostavljenog zakonom" (vidi *Gurov protiv Moldavije*, br. 36455/02, tačke 37. do 39, 11. jul 2006. godine).

152. U vezi sa ovim predmetom, treba primijetiti da je, na osnovu člana 171-1 Zakona o upravnom pravu, o predmetu podnosioca zahtjeva moglo odlučivati isključivo posebno vijeće VUS-a. U skladu sa članom 41.

Zakona o organizaciji pravosudnog sistema iz 2002. godine, ovo posebno vijeće je moralo biti uspostavljeno odlukom predsjednika VUS-a; sastav tog vijeća određuje predsjednik, uz potvrdu predsjedništva tog suda. Međutim, do vremena kada je to učinjeno u ovom predmetu, predsjednikov petogodišnji mandat je istekao.

153. U tom periodu, procedura za imenovanje predsjednika sudova nije bila propisana domaćim zakonima: relevantne odredbe člana 20. Zakona o organizaciji pravosudnog sistema iz 2002. godine proglašene su neustavnim, a Parlament još uvijek nije uveo nove odredbe (vidi tačke 41. i 49. gore). Različite domaće vlasti dale su svoje mišljenje u vezi sa tom pravnom situacijom. Na primjer, Vijeće sudija Ukrajine, više tijelo sudskog samoupravljanja smatralo je da stvar mora biti riješena na osnovu člana 41. stav 5. Zakona o organizaciji pravosudnog sistema iz 2002. godine, te da se od prvog zamjenika predsjednika VUS-a, sudije S. zahtijeva da obavlja dužnosti predsjednika tog suda (vidi tačku 51. gore), dok je Ured glavnog tužioca zauzeo drugačiji stav po ovom pitanju (vidi tačku 52. gore).

154. Prema tome, takvo važno pitanje kao što je imenovanje predsjednika sudova spušteno je na nivo domaće prakse, za što se ispostavilo da predstavlja predmet ozbiljnog neslaganja među vlastima. Čini se da je sudija P. nastavio sa obavljanjem dužnosti predsjednika VUS-a i nakon isteka njegovog zakonskog mandata u suštini se oslanjajući na činjenicu da postupak (re)imenovanja nije bio propisan zakonima Ukrajine, dok zakonska osnova za njegovo ovlaštenje da djeluje kao predsjednik VUS-a nije bila adekvatno (us)postavljena.

155. U međuvremenu, tokom tog perioda, sudija P. je u svom svojstvu predsjednika formirao vijeće koje je razmatralo predmet podnosioca zahtjeva, te dao prijedlog za sastav tog vijeća.

156. U ovakvim okolnostima Sud ne može zaključiti da je vijeće koje je odlučivalo o predmetu podnosioca zahtjeva bilo uspostavljeno i sastavljeno na zakonit način čime bi se zadovoljio zahtjev "suda uspostavljenog zakonom". Stoga je u vezi sa navedenim došlo do povrede člana 6. stav 1. Konvencije.

5. *Druge povrede člana 6. stav 1. Konvencije*

157. Podnosilac zahtjeva se dalje žalio da: su odluke u njegovom predmetu donesene bez pravilne ocjene dokaza, te da važne tvrdnje koje je iznijela

odbrana nisu bile pravilno razmatrane; odsustvo dostatnih nadležnosti na strani VUS-a da cijeni akte usvojene od strane VSV-a išlo je na štetu njegovog "prava na sud"; nije poštovan princip "jednakosti strana u postupku".

158. Vlada je osporila ove navode.

159. Imajući u vidu gornje navode i zaključke u skladu sa članom 6. stav 1. Konvencije, Sud ne nalazi da ovi navodi predstavljaju posebno pitanje. Stoga nije potrebno njihovo ispitivanje.

II. NAVODNE POVREDE ČLANA 8. KONVENCIJE

160. Podnosilac zahtjeva žalio se da je njegovo razrješenje od dužnosti sudije predstavljalo miješanje u njegov privatni i profesionalni život, suprotno članu 8. Konvencije.

161. Član 8. Konvencije glasi kako slijedi:

"1. Svako ima pravo na poštovanje svog privatnog i porodičnog života, doma i prepisivanja.

2. Javna vlast se neće miješati u ostvarivanje tog prava, osim u skladu sa zakonom i ako je u demokratskom društvu nužno radi interesa državne sigurnosti, javnog reda i mira ili ekonomske dobrobiti zemlje, te radi sprečavanja nereda ili zločina, radi zaštite zdravlja ili morala ili radi zaštite prava i sloboda drugih."

A. **Dopuštenost**

162. Sud zaključuje da ovaj zahtjev nije očigledno neosnovan u smislu člana 35. stav 3. tačka (a) Konvencije. Nije nedopušten ni po bilo kojem drugom osnovu. Stoga mora biti proglašen dopuštenim.

B. **Osnovanost**

1. *Tvrđnje strana u postupku*

163. Podnosilac zahtjeva je ustvrdio da je kao rezultat njegovog razrješenja od dužnosti sudije Vrhovnog suda došlo do miješanja u njegov privatni život. To miješanje nije bilo u skladu sa zakonom, pošto su osnovi

odgovornosti za “kršenje zakletve” postavljeni suviše nejasno; domaće pravo nije propisalo nikakve rokove zastare koji bi bili primjenjivi na postupak razrješenja te prema tome nisu obezbijedili adekvatne mehanizme za sprečavanje zloupotrebe i proizvoljnosti u tumačenju; čak što više nije bio propisan prikladan raspon mjera za disciplinsku odgovornost što bi osiguralo primjenu istih u skladu sa principom proporcionalnosti. Iz tih razloga, isto nije bilo u skladu sa zahtjevom “kvaliteta zakona”. Podnosilac zahtjeva je dalje ustvrdio da miješanje na koje se poziva nije bilo neophodno u okolnostima ovog predmeta.

164. Vlada je priznala da je razrješenje podnosioca zahtjeva od dužnosti predstavljalo miješanje u njegovo pravo na poštovanje svog privatnog života, u smislu značenja člana 8. Konvencije. Međutim, mjera je bila opravdana u skladu sa drugim stavom člana 8. Konvencije. Konkretno, razrješenje je provedeno na osnovu domaćeg prava koje je bilo dovoljno predvidljivo i dostupno. Uz to, mjera je bila neophodna u okolnostima ovog predmeta.

2. Ocjena Suda

(a) Da li je bilo miješanja?

165. Strane su se složile da je došlo do miješanja u pravo podnosioca zahtjeva na poštovanje njegovog privatnog života. Sud ne nalazi razloge da smatra drugačije. Primjećuje da privatni život “obuhvata pravo pojedinca da uspostavlja i razvija veze sa drugim ljudskim bićima, uključujući veze profesionalne i poslovne prirode” (vidi *C. protiv Belgije*, 7. avgust 1996. godine, tačka 25, *Izveštaji* 1996III). Član 8. Konvencije “štiti pravo na lični razvoj i pravo na uspostavljanje i razvijanje veza sa drugim ljudskim bićima i spoljnim svijetom” (vidi *Pretty protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 2346/02, tačka 61, ECHR 2002III). Pojam “privatnog života” u pravilu ne isključuje aktivnosti profesionalne i poslovne prirode. Upravo tokom svog radnog vijeka većina ljudi ima značajnu priliku da razvija veze sa spoljnim svijetom (vidi *Niemietz protiv Njemačke*, 16. decembar 1992. godine, tačka 29, Serija A br. 251B). Utvrđeno je da zbog toga ograničenja uvedena na pristup profesiji ugrožavaju “privatni život” (vidi *Sidabras i Džiautas protiv Livanije*, br. 55480/00 i 59330/00, tačka 47, ECHR 2004VIII, i *Bigaeva protiv Grčke*, br. 26713/05, tačke 22. do 25, 28. maj 2009. godine). Isto tako, razrješenje od dužnosti se smatra miješanjem u pravo na poštovanje privatnog života (vidi Özpınar

protiv Turske, br. 20999/04, tačke 43. do 48, 19. oktobar 2010. godine). Na kraju, član 8. se bavi pitanjem zaštite časti i ugleda kao dijela prava na poštovanje privatnog života (vidi *Pfeifer protiv Austrije*, br. 12556/03, tačka 35, 15. novembar 2007. godine i *A. protiv Norveške*, br. 28070/06, tačke 63. i 64, 9. april 2009. godine).

166. Razrješenje podnosioca zahtjeva od dužnosti sudije ugrozilo je širok spektar njegovih veza sa drugim osobama, uključujući veze profesionalne prirode. Isto tako, imalo je uticaj na njegov "unutrašnji krug" pošto je gubitak posla morao imati opipljive posljedice na materijalno blagostanje podnosioca zahtjeva i njegove porodice. Čak što više, razlog za razrješenje podnosioca zahtjeva, kršenje sudijske zakletve, nagovještava i da je njegov profesionalni ugled bio ugrožen.

167. Iz navedenog slijedi da je razrješenje podnosioca zahtjeva dovelo do miješanja u njegovo pravo na poštovanje privatnog života u smislu člana 8. Konvencije.

(b) Da li je miješanje bilo opravdano?

168. Sud dalje mora da ispita da li je miješanje zadovoljilo uslove iz stava (2) člana 8.

(i) Opšti principi u vezi sa zakonitošću miješanja

169. Izraz "u skladu sa zakonom" najprije zahtijeva da osporavana mjera ima nekog osnova u domaćem pravu. Drugo, odnosi se na kvalitet primjenjivog zakona, zahtijevajući da isti bude dostupan osobi na koju se odnosi i koja osoba, čak što više, mora biti u mogućnosti da predvidi posljedice koje mogu nastupiti, te da bude saglasan sa vladavinom prava (vidi, među ostalim odlukama, *Kopp protiv Švajcarske*, 25. mart 1998. godine, tačka 55, *Izveštaji* 1998-II).

170. Prema tome, izraz podrazumijeva *inter alia* da domaće pravo mora biti dovoljno predvidljivo u smislu da pojedincima pruži adekvatne naznake u vezi sa okolnostima i uslovima pod kojima su vlasti ovlaštene da pribjegnu mjerama koje ugrožavaju njihova prava u skladu sa Konvencijom (vidi *C.G. i ostali protiv Bugarske*, br. 1365/07, tačka 39, 24. april 2008. godine). Zakon mora, čak što više, obezbijediti određeni stepen pravne zaštite od proizvoljnog miješanja vlasti. Postojanje konkretnih proceduralnih mehanizama je

važno u ovom kontekstu. Šta se zahtijeva, u smislu mehanizama zaštite zavišice, do izvjesne mjere, barem od prirode i domašaja spornog miješanja (vidi *P.G. i J.H. protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 44787/98, tačka 46, ECHR 2001-IX).

(ii) *Usaglašenost sa domaćim pravom*

171. Sud je zaključio (vidi tačku 145.) da glasanje u Parlamentu o odluci da se podnosilac zahtjeva razriješi od dužnosti nije bilo zakonito u smislu domaćeg prava. Ovakav zaključak sam po sebi bio bi dovoljan da Sud utvrdi da miješanje u pravo podnosioca zahtjeva na poštovanje njegovog privatnog života nije bilo u skladu sa zakonom u smislu člana 8. Konvencije.

172. Uprkos tome, Sud smatra da je potrebno dalje ispitati ovu pritužbu i utvrditi da li su bili ispunjeni zahtjevi u pogledu "kvaliteta zakona".

(iii) *Usaglašenost sa zahtjevima "kvaliteta zakona"*

173. U svojim tvrdnjama pod ovim poglavljem, strane su osporavale pitanje predvidljivosti i primjenjivosti zakona. S tim u vezi, Sud primjećuje da do 15. maja 2010. godine materijalno pravo nije sadržavalo nikakav opis prekršaja "kršenja zakletve". Osnov za utvrđivanje domašaja tog prekršaja izvodio se iz teksta sudijske zakletve sadržanog u članu 10. Zakona o statusu sudija iz 1992. godine⁵⁶, koji glasi kako slijedi: "Svečano izjavljujem da ću pošteno i savjesno obavljati dužnosti sudije, da ću se u obavljanju sudijske dužnosti pridržavati zakona, te da ću biti objektivan i pravičan".

174. Sud primjećuje da je tekst sudijske zakletve nudio široku diskreciju u tumačenju prekršaja "kršenja zakletve". Novi zakon se sada naročito bavi spoljnim elementima tog prekršaja (vidi dopune člana 32. Zakona o VSV-u iz 1998. godine, tačka 72. gore). Dok novi zakon nije bio primijenjen u predmetu podnosioca zahtjeva, relevantno je primijetiti da konkretizovanje "kršenja zakletve" u tom članu i dalje pruža široku diskreciju disciplinским organima po ovom pitanju (vidi također relevantni izvod iz mišljenja Venecijanske komisije, citiran u tački 79. gore).

175. Međutim, Sud priznaje da u određenim sferama može biti teško oblikovati zakone sa visokom preciznošću, te da je izvjestan stepen fleksibilnosti čak i poželjan kako bi se domaćim sudovima omogućilo da, u

56 Izmijenjeno 9. aprila 2013. godine: tekst je prethodno glasilo "njegovo odbijanje".

svjetlu svojih ocjena o neophodnim mjerama u konkretnim okolnostima pojedinačnog slučaja, razvijaju pravo (vidi *Goodwin protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, 27. mart 1996. godine, tačka 33, *Izvještaji* 1996II). Logična posljedica principa da zakoni moraju imati opštu primjenu je da formulisanje odredbi nije uvijek precizno. Potreba da se izbjegne pretjerana krutost, te da se održi korak sa promijenjenim okolnostima znači da su mnogi zakoni neizbježno oblikovani terminima koji su, više ili manje, neprecizni. Tumačenje i primjena takvih akata zavisi od prakse (vidi *Gozelik i ostali protiv Poljske* [GC], br. 44158/98, tačka 64, ECHR 2004I).

176. Ovakve ocjene, koje nameću ograničenja zahtjevu preciznosti zakona, naročito su od značaja u oblasti disciplinskog prava. Čak što više, što se tiče vojnog disciplinskog prava, Sud nalazi da bi jedva bilo moguće napisati pravila koja detaljno opisuju različite vrste kršenja službene dužnosti. Stoga bi moglo biti neophodno da vlasti ovakva pravila šire postavljaju. (vidi *Vereinigung demokratischer Soldaten Österreichs i Gubi protiv Austrije*, 19. decembar 1994. godine, tačka 31, Serija A br. 302).

177. Prema iskustvu drugih zemalja članica, osnovi disciplinske odgovornosti sudija obično su formulisani opštim terminima, dok primjeri detaljnog zakonskog regulisanja ove materije nužno ne dokazuju adekvatnost primijenjene normativne tehnike i predvidljivosti u ovoj oblasti prava (vidi tačku 82. gore).

178. Zbog toga, u kontekstu disciplinskog prava, trebao bi postojati razuman pristup u procjenjivanju zakonske preciznosti, pošto je stvar objektivne potrebe da *actus reus* takvih prekršaja bude izražen uopštenim jezikom. U suprotnom, zakon neće ovo pitanje sveobuhvatno riješiti, te će zahtijevati stalne izmjene i dopune u skladu sa brojnim novim okolnostima koje proizlaze iz prakse. Slijedi da opis prekršaja u zakonu, zasnovan na spisku konkretnih ponašanja, ali s ciljem opšte primjene u bezbrojnim slučajevima, ne pruža garancije da je pitanje predvidljivosti zakona pravilno riješeno. Trebali bi biti identifikovani i ispitani i ostali faktori koji utiču na kvalitet zakonskog regulisanja i adekvatnost pravne zaštite nasuprot proizvoljnosti.

179. S tim u vezi, Sud primjećuje da postojanje konkretne i konzistentne prakse tumačenja zakonskih odredbi o kojima je riječ predstavlja faktor koji vodi do zaključka da je odredba bila predvidljiva u smislu njenog dej-

stva. (vidi *Goodwin*, citiran gore, tačka 33). Dok je ovaj zaključak donesen u kontekstu sistema običajnog prava, interpretacijska uloga sudskih organa u obezbjeđivanju predvidljivosti zakonskih odredbi ne može biti podcijenjena u građanskom pravnom sistemu. Upravo je na tim organima da daju tačno tumačenje opštih odredbi prava na konzistentan način i da uklone bilo kakve sumnje u tumačenju (vidi, *mutatis mutandis*, *Gorzelik i ostali*, citiran gore, tačka 65).

180. Što se tiče ovog predmeta, nema naznaka da su u vrijeme kada se odlučivalo o predmetu podnosioca zahtjeva postojale bilo kakve smjernice ili praksa koja je uspostavljala konzistentno i restriktivno tumačenje pojma "kršenje zakletve".

181. Sud dalje smatra da nisu bili uspostavljeni potrebni proceduralni mehanizmi zaštite kako bi spriječili proizvoljnu primjenu relevantnog materijalnog prava. Konkretno, domaće pravo nije uspostavilo nikakav rok za pokretanje i vođenje postupka protiv sudije zbog "kršenja zakletve". Odsustvo bilo kakvih zastarnih rokova, kao što je razmatrano gore, u smislu člana 6. Konvencije, dovelo je do beskrajne diskrecije disciplinskih organa, te je ugrozilo princip pravne sigurnosti.

182. Čak što više, domaće pravo nije uspostavilo prikladan raspon mjera za disciplinske prekršaje i nije razvilo pravila koja obezbjeđuju njihovu primjenu u skladu sa principom proporcionalnosti. U vrijeme kada se odlučivalo o predmetu podnosioca zahtjeva, postojale su samo tri mjere za disciplinske prekršaje: opomena, degradiranje i razrješenje. Ove tri vrste mjera ostavile su malo prostora za disciplinsko sankcionisanje sudija po osnovu proporcionalnosti. Prema tome, vlastima su date ograničene mogućnosti da balansiraju suprotstavljene javne i pojedinačne interese u svjetlu svakog konkretnog predmeta.

183. Vrijedno je pomena da je princip proporcionalne primjene disciplinskih mjera na sudije direktno uvršten u stav 5.1 Evropske povelje o statusu sudija (vidi tačku 78. gore), te da su neke države članice uvele detaljniju hijerariju mjera kako bi ispoštovale ovaj princip (vidi tačku 82. gore).

184. Na kraju, najvažnija protivteža neizbježnoj diskreciji disciplinskih organa u ovoj oblasti bila bi dostupnost nezavisnog i nepristrasnog preispitivanja. Međutim, domaće pravo nije uspostavilo prikladan okvir za takvo

preispitivanje i, kao što je razmatrano ranije, pokazalo se da isto nije bilo dostupno podnosiocu zahtjeva.

185. Prema tome, odsustvo bilo kakvih smjernica i prakse koja uspostavlja konzistentno i restriktivno tumačenje prekršaja "kršenje zakletve", te nepostojanje prikladnih pravnih mehanizama zaštite rezultiralo je time da se odredbe domaćeg zakona smatraju nepredvidljivim. U slučaju suprotnog, moglo bi se pretpostaviti da bi svako nedolično ponašanje sudije bilo kada u njegovoj ili njenoj karijeri moglo biti tumačeno, ukoliko disciplinski organ tako želi, dovoljnom činjeničnom osnovom za disciplinski prekršaj "kršenja zakletve" što bi vodilo njegovom ili njenom razrješenju od dužnosti.

(iv) *Zaključak*

186. U svjetlu gornjih ocjena, Sud zaključuje da miješanje u pravo podnosioca zahtjeva na poštovanje njegovog privatnog života nije bilo zakonito; miješanje nije bilo u skladu sa domaćim zakonom i čak što više primjenjivo domaće pravo nije zadovoljilo zahtjev predvidljivosti niti je obezbjedilo pravilnu zaštitu od proizvoljnosti.

187. Stoga je došlo do povrede člana 8. Konvencije.

III. NAVODNA POVREDA ČLANA 13. KONVENCIJE

188. Podnosilac zahtjeva se dalje žalio da u vezi sa njegovim nezakonitim razrješenjem on nije imao pristup efikasnom pravnom lijeku. On se pozvao na član 13. Konvencije, koji glasi kako slijedi:

"Svako čija su prava i slobode koje su priznate u ovoj Konvenciji povrijeđene ima pravo na djelotvorna pravna sredstva pred domaćim državnim tijelom čak i u slučaju kada su povredu počinile osobe koje su djelovale u službenom svojstvu."

189. Nakon što je ispitao tvrdnje strana u postupku pod ovim poglavljem Sud je našao da je zahtjev prihvatljiv. Međutim, imajući u vidu nalaze Suda u skladu sa članom 6. Konvencije, ovaj zahtjev predstavlja posebno pitanje (vidi *Brualla Gómez de la Torre protiv Španije*, 19. decembar 1997. godine, tačka 41, *Izveštaji 1997-VIII*).

190. Zbog toga Sud smatra da nije neophodno posebno ispitivati zahtjev u skladu sa članom 13. Konvencije.

IV. PRIMJENA ČLANOVA 41. I 46. KONVENCIJE

191. Član 41. Konvencije glasi:

“Ukoliko Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije ili dodatnih protokola, a unutrašnje pravo visoke strane ugovornice u pitanju omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, pružiti pravično zadovoljenje oštećenoj stranci.”

192. Član 46. Konvencije glasi:

- “ 1. Visoke strane ugovornice preuzimaju obvezu da se povinuju konačnoj presudi Suda u svakom predmetu u kome su stranke.
2. Konačna odluka Suda se dostavlja Komitetu ministara koji nadgleda njeno izvršenje ...”

A. Naznačavanje opštih i pojedinačnih mjera

1. Opšti principi

193. U kontekstu izvršenja presude u skladu sa članom 46. Konvencije, presuda kojom Sud utvrdi povredu Konvencije nameće državi koja je strana u sporu pravnu obavezu u skladu sa tim članom da okonča povredu i ukloni štetne posljedice na način da u najvećoj mogućoj mjeri uspostavi stanje kakvo je bilo prije povrede. Ukoliko s druge strane domaće pravo ne dozvoljava, ili dozvoljava samo djelimično, uklanjanje štetnih posljedica povrede, član 41. daje Sudu ovlaštenje da povrijeđenoj strani dodijeli pravičnu naknadu. Iz navedenog slijedi, *inter alia*, da presuda u kojoj Sud utvrdi povredu Konvencije ili njenih protokola nameće odgovornoj državi pravnu obavezu ne samo da onome na koga se odnosi plati iznos koji mu/joj je dodijeljen po osnovu naknade štete, nego također i da izabere opšte i/ili, ukoliko je prikladno, pojedinačne mjere koje će usvojiti u svom pravnom sistemu kako bi se okončala povreda čije postojanje je utvrdio Sud, a što će biti predmetom nadzora od strane Komiteta ministara, te da koliko je to moguće ispravi štetne posljedice na način da u što je moguće većoj

mjeri uspostavi stanje koje je postojalo prije povrede (vidi *Maestri protiv Italije* [GC], br. 39748/98, tačka 47, ECHR 2004I; *Assanidze protiv Gruzije* [GC], br. 71503/01, tačka 198, ECHR 2004II; i *Ilaşcu i ostali protiv. Moldavije i Rusije* [GC], br. 48787/99, tačka 487, ECHR 2004-VII).

194. Sud ponavlja da je njegova presuda u suštini deklaratorne prirode i da je, prije svega, na državi na koju se odnosi da izabere, pod nadzorom Komiteta ministara, sredstva koja će upotrijebiti u svom domaćem pravnom sistemu kako bi izvršila svoju obavezu u skladu sa članom 46. Konvencije, uz uslov da su takva sredstva u skladu sa zaključcima navedenim u presudi Suda (vidi, između ostalih odluka, *Öcalan protiv Turske* [GC], br. 46221/99, tačka 210, ECHR 2005-IV; *Scozzari i Giunta protiv Italije* [GC], br. 39221/98 i 41963/98, tačka 249, ECHR 2000-VIII; i *Brumărescu protiv Rumunije* (samo naknada štete) [GC], br. 28342/95, tačka 20, ECHR 2001-I). Ova diskrecija u vezi sa načinom izvršenja presude odražava slobodu izbora koja se veže za osnovnu obavezu država ugovornica da osiguraju prava i slobode garantovane Konvencijom (član 1) (vidi *Papamichalopoulos i ostali protiv Grčke* (član 50), 31. oktobar 1995. godine, tačka 34, serija A br. 330B).

195. Međutim, izuzetno, nastojeći da pomogne državi da ispuni svoje obaveze u skladu sa članom 46. Sud će nastojati da naznači vrstu mjera koje se mogu preduzeti kako bi se okončala povreda čije postojanje je Sud utvrdio. U takvim okolnostima, može predložiti različite mogućnosti i prepustiti izbor mjere i njenog izvršavanja odluci države koja je u pitanju (vidi, na primjer, *Broniowski protiv Poljske* [GC], br. 31443/96, tačka 194, ECHR 2004-V). U određenim predmetima, priroda povrede može biti takva da ne ostavlja stvarni izbor u pogledu mjere koja je potrebna da bi se povreda otklonila i Sud tada može odlučiti da naznači konkretnu mjeru (vidi, na primjer, *Assanidze*, citiran gore, tačke 202. i 203.; *Aleksanyan protiv Rusije*, br. 46468/06, tačka 240, 22. decembar 2008. godine; i *Fatullayev protiv Azerbejdžana*, br. 40984/07, tačke 176. i 177, 22. april 2010. godine).

2. U vezi sa ovim predmetom

(a) Opšte mjere

(i) Tvrdnje strana u sporu

196. Podnosilac zahtjeva je tvrdio da je u njegovom predmetu dokazano postojanje osnovnih sistemskih problema ukrajinskog pravnog siste-

ma koji su proizašli iz propuštanja države da poštuje princip podjele vlasti; ovi sistemski problemi zahtijevali su primjenu člana 46. Konvencije. On je ustvrdio da su problemi koje je naveo u ovom predmetu ukazali na neophodnost dopunjavanja relevantnog područja domaćeg prava. Naročito je neophodno izvršiti amandmane na Ustav i dopune Zakona o VSV-u iz 1998. godine u pogledu sastava VSV-a i postupka imenovanja i razrješenja sudija, kao i Zakona o upravnom pravu u vezi sa nadležnostima i ovlaštenjima VUS-a.

197. Vlada je osporila ove navode i ustvrdila da je primjenjivo domaće pravo značajno promijenjeno od vremena kada se odlučivalo o predmetu podnosioca zahtjeva od strane domaćih vlasti. Konkretno, dopunama od 7. jula 2010. godine Zakona o VSV-u iz 1998. godine je uvedeno da se broj sudija članova VSV-a povećava i da eventualno čini većinu članova tog tijela (vidi tačku 68. gore). U junu 2013. godine Zakon o VSV-u iz 1998. godine je dalje dopunjen kako bi se obezbijedilo da preliminarnu istragu koju predlaže ured tužioca ne može voditi član VSV-a koji je bio ili je i dalje tužilac.

198. Vlada je ukazala na to da je uloga Parlamenta u postupku razrješenja sudije smanjena, pošto više ne postoji zahtjev za ocjenom predmeta od strane parlamentarnog komiteta ili za bilo kakvim drugim oblikom parlamentarne istrage.

(ii) *Ocjena suda*

199. Sud primjećuje da ovaj slučaj razotkriva ozbiljne sistemske probleme u vezi sa funkcionisanjem pravosuđa u Ukrajini. Konkretno, povrede koje su utvrđene u ovom predmetu upućuju na to da sistem disciplinske odgovornosti u pravosuđu Ukrajine nije organizovan da prikladan način pošto ne obezbjeđuje potrebnu odvojenost sudske od drugih grana vlasti. Čak što više, ne pruža potrebne garancije protiv zloupotrebe izricanja disciplinskih mjera na štetu sudijske nezavisnosti, a koja nezavisnost predstavlja jednu od najvažnijih vrijednosti na kojoj se zasniva efikasno djelovanje demokratije.

200. Sud smatra da priroda povreda koje su utvrđene zahtijeva od odgovorne države, a u cilju pravilnog izvršenja ove presude, poduzimanje određenog broja opštih mjera usmjerenih ka reformisanju sistema disciplinske

odgovornosti sudija. Ove mjere trebale bi uključiti zakonodavnu reformu koja podrazumijeva restrukturiranje institucionalne osnove sistema. Nadalje, ovim mjerama trebalo bi razvijati prikladne forme i principe koherentne primjene domaćeg prava u ovoj oblasti.

201. Što se tiče navoda Vlade da su već uveli određene mehanizme zaštite u ovoj oblasti Sud primjećuje da dopune zakona od 7. jula 2010. godine nisu imale trenutno dejstvo, te da će do mijenjanja sastava VSV-a dolaziti postepeno u budućnosti. U svakom slučaju, Sud je primijetio da ove dopune u stvari ne rješavaju specifično pitanje sastava VSV-a (vidi tačku 112. gore). Što se tiče ostalih dopuna zakona na koje je Vlada ukazala, Sud ne smatra da one značajno rješavaju cijeli niz problema koji su identifikovani u kontekstu ovog slučaja. Postoje mnoga pitanja razmatrana u obrazloženju presude koja upućuju na manjkavosti domaćeg zakonodavstva i prakse u ovoj oblasti. U suštini, zakonodavni koraci koje je navela Vlada ne rješavaju probleme sistemskih disfunkcija pravnog sistema koji su uočeni kroz ispitivanje ovog predmeta.

202. Zbog toga Sud smatra potrebnim da naglasi da ukrajinske vlasti moraju pod hitno provesti opštu reformu svog pravnog sistema kao što je to navedeno gore. Čineći to, ukrajinske vlasti moraju uzeti u obzir ovu presudu, relevantnu praksu ovog Suda i relevantne preporuke, rezolucije i odluke Komiteta ministara

(b) Pojedinačne mjere

(i) Tvrdnje strana u sporu

203. Podnosilac zahtjeva je tvrdio da bi najpravičniji oblik njegovog obeštećenja bilo vraćanje na dužnost sudije. Kao alternativu navedenom, on je zahtijevao da Sud obaveže državu da ponovo provede domaći postupak.

204. Vlada je izjavila da ne postoji potreba za bilo kakvim konkretnim naložima u vezi sa obeštećenjem pojedinca jer će ova pitanja Vlada pravilno riješiti u saradnji sa Komitetom ministara.

(ii) Ocjena suda

205. Sud je utvrdio da je podnosilac zahtjeva razriješen od dužnosti su-

dije suprotno osnovnim principima proceduralne pravičnosti koji su predviđeni članom 6. Konvencije, kao što je princip nezavisnog i nepristrasnog suda, pravna sigurnost i pravo na obraćanje sudu koji je uspostavljen zakonom. Utvrđeno je i da razrješenje podnosioca zahtjeva nije bilo u skladu sa zahtjevima zakonitosti iz člana 8 .Konvencije. Razrješenje podnosioca zahtjeva, sudije Vrhovnog suda, uz očigledno zanemarivanje gornjih principa Konvencije, moglo bi se posmatrati kao prijetnja nezavisnosti pravosuđa u cjelini.

206. Stoga se postavlja pitanje koje bi pojedinačne mjere bile najprikladnije, a kako bi se prestalo sa povredama koje su utvrđene u ovom predmetu. U mnogim slučajevima u kojima se utvrdilo da je domaći postupak bio suprotan Konvenciji, Sud je smatrao da je najprikladniji oblik obeštećenja za utvrđene povrede bio ponavljanje domaćeg postupka (vidi, na primjer, *Huseyn i ostali protiv Azerbejdžana*, br. 35485/05, 45553/05, 35680/05 i 36085/05, tačka 262, 26. jul 2011. godine, sa daljim preporukama). Čineći tako, Sud bi navodio ovu mjeru u izreci presude (vidi, na primjer *Lungoci protiv Ruminije*, br. 62710/00, 26. januar 2006. godine, i *Ajdarić protiv Hrvatske*, br. 20883/09, 13. decembar 2011. godine).

207. Uzimajući u obzir gornje zaključke u vezi sa neophodnošću uvođenja opštih mjera za reformu sistema disciplinske odgovornosti sudija, Sud ne smatra da bi ponavljanje domaćeg postupka predstavljalo prikladan oblik obeštećenja za povredu prava podnosioca zahtjeva. Nema osnova za pretpostavku da će se ponovljeni postupak podnosioca zahtjeva provesti u skladu sa principima Konvencije u bliskoj budućnosti. Pod takvim okolnostima, Sud ne vidi svrhu u izricanju takve mjere.

208. Nakon što je tako rekao, Sud ne može prihvatiti da se podnosilac zahtjeva treba prepustiti stanju neizvjesnosti u odnosu na način ponovnog uspostavljanja njegovih prava. Sud smatra da po svojoj prirodi, situacija za koju je utvrđeno da postoji u ovom slučaju, ne ostavlja nikakav pravi izbor u pogledu pojedinačne mjere koja je potrebna da bi se otklonile povrede prava iz Konvencije prema podnosiocu zahtjeva. Uzimajući u obzir izuzetne okolnosti predmeta i hitnu potrebu da se prestane sa povredama članova 6. i 8. Konvencije, Sud nalazi da država treba obezbijediti vraćanje podnosioca zahtjeva na dužnost sudije Vrhovnog suda, što je prije moguće.

B. Šteta

1. Materijalna šteta

209. Podnosilac zahtjeva tvrdio je da mu je kao rezultat nepravilnog postupka koji je proveden protiv njega, a koji je ishodio njegovim razrješenjem od dužnosti sudije Vrhovnog suda, uskraćeno pravo na platu sudije Vrhovnog suda, doprinosi na platu i sudijska penzija. Podnosilac zahtjeva dao je detaljan proračun svog zahtjeva za naknadu materijalne štete, koja iznosi 11.720.639,86 ukrajinskih grivni ili 1.107.255,87 eura (EUR).

210. Vlada je osporila ovaj zahtjev i navela da je isti spekulativan, prekomjeren i neosnovan.

211. U okolnostima ovog predmeta, Sud smatra da pitanje naknade materijalne štete nije spremno za odlučivanje. To pitanje mora ostati otvoreno da se o njemu kasnije raspravlja, vodeći računa o eventualnom sporazumu koji može biti zaključen između Vlade i podnosioca zahtjeva (Pravilo 75 stavovi 1. i 4. Poslovnika Suda).

2. Nematerijalna šteta

212. Podnosilac zahtjeva tvrdio je da je kao rezultat njegovog nepravilnog razrješenja od dužnosti on doživio veliki stres i frustraciju koja utvrđivanjem povrede ne bi mogla biti nadoknađena. On je tražio naknadu za nematerijalnu štetu u iznosu od 20.000 EUR.

213. Vlada je osporila zahtjev na naknadom nematerijalne štete kao neosnovan.

214. Sud smatra da je podnosilac zahtjeva morao biti zabrinut i nervozan zbog povreda koje su utvrđene. Dosuđujući na pravičnoj osnovi, kao što se zahtijeva članom 41. Konvencije, Sud dosuđuje podnosiocu zahtjeva naknadu na ime nematerijalne štete u iznosu od 6.000,00 EUR.

C. Troškovi i izdaci

215. Podnosilac zahtjeva također je potraživao iznos od 14.945,81 britanskih funti (GBP) za troškove i izdatke koji su nastali pred Sudom 23. marta i 20. aprila 2012. godine. Zahtjev se sastoji od troškova zastupanja za zastu-

pnike podnosioca zahtjeva u Londonu (gđin Philip Leach i gđa Jane Gordon), koji su proveli 82 sata i 40 minuta radeći na ovom predmetu u tom periodu; naknada za EHRAC službenika; administrativni troškovi; te troškovi prevoda.

216. U svom dodatnom obraćanju na ovu temu, podnosilac zahtjeva tražio je 11.154,95 britanskih funti za troškove i izdatke u vezi sa ročištem od 12. juna 2012. godine. Zahtjev je uključivao troškove zastupanja za zastupnike podnosioca zahtjeva koji su proveli 69 sati i 30 minuta radeći na ovom predmetu; naknadu za EHRAC službenika; administrativne troškove; te troškove prevoda.

217. Podnosilac zahtjeva je tražio da naknada iz ove tačke bude uplaćena direktno na bankovni račun EHRAC-a.

218. Vlada je ustvrdila da podnosilac zahtjeva nije prikazao da su troškovi i izdaci bili nužni. Čak što više, oni nisu bili osnovani.

219. Prema sudskoj praksi ovog Suda, podnosilac zahtjeva ima pravo na naknadu izdataka i troškova samo ukoliko dokaže da su isti stvarno bili neophodni, te da su razumni u pogledu visine. U ovom predmetu, uzimajući u obzir dokumentaciju koja je u posjedu Suda, kao i gornje kriterije, Sud smatra razumnim da dosudi iznos od 12.000,00 EUR za pokriće troškova i izdataka iz svih tačaka. Iznos će biti uplaćen direktno na bankovni račun zastupnika podnosioca zahtjeva.

D. Zatezna kamata

220. Sud smatra primjerenim da se stopa zatezne kamate temelji na najnižoj kreditnoj stopi Evropske centralne banke, uvećanoj za tri postotna boda.

IZ TIH RAZLOGA SUD JEDNOGLASNO,

1. *Utvrđuje* da je ostatak zahtjeva dopušten;
2. *Presuđuje* da je došlo do povrede člana 6. stava 1. Konvencije u vezi sa principima nezavisnog i nepristrasnog suda;
3. *Presuđuje* da je došlo do povrede člana 6. stava 1. Konvencije u vezi sa principima pravne sigurnosti i nepostojanja zastarnih rokova za vođenje postupka protiv podnosioca zahtjeva;

4. *Presuđuje* da je došlo do povrede člana 6. stava 1. Konvencije u vezi sa principom pravne sigurnosti i razrješenjem podnosioca zahtjeva na plenarnoj sjednici Parlamenta;
5. *Presuđuje* da je došlo do povrede člana 6. stava 1. Konvencije u vezi sa principom "suda uspostavljenog zakonom";
6. *Presuđuje* da nema potrebe ispitivati ostatak zahtjeva u vezi sa članom 6. stav 1. Konvencije;
7. *Presuđuje* da je došlo do povrede člana 8. Konvencije;
8. *Presuđuje* da nema potrebe ispitivati zahtjev u skladu sa članom 13. Konvencije;
9. *Presuđuje* da će Ukrajina obezbijediti vraćanje podnosioca zahtjeva na dužnost sudije Vrhovnog suda što je prije moguće;
10. *Presuđuje* da, u vezi sa materijalnom štetom koja je proizišla iz utvrđenih povreda, pitanje pravične naknade nije spremno za presuđevanje, pa prema tome,

(a) ostavlja ovo pitanje otvorenim;

(b) poziva Vladu i podnosioca zahtjeva da u roku od tri mjeseca od dana prijema ove odluke dostave pismena očitovanja u vezi sa ovim pitanjem, te da naročito obavijeste Sud o bilo kojem sporazumu koji bi mogli zaključiti;

(c) rezerviše dalju proceduru i delegira Predsjedniku odjela ovlaštenje da istu utvrdi, ukoliko bude postojala potreba;

11. *Presuđuje*

(a) da država treba platiti podnosiocu zahtjeva, u roku od tri mjeseca od dana konačnosti ove odluke u skladu sa članom 44. stav 2. Konvencije, sljedeće iznose:

(i) 6.000,00 EUR (šest hiljada eura), uz sve poreze koji bi mogli biti zaračunati, na ime nematerijalne štete, a koje treba pretvoriti u ukrajinske grivne po stopi primjenjivoj na dan namirenja;

(ii) 12.000,00 EUR (dvanaest hiljada eura), uz sve poreze koji bi mogli biti zaračunati, podnosiocu zahtjeva, na ime troškova i izdataka, a koje treba platiti na bankovni račun zastupnika podnosioca zahtjeva;

(b) da se od proteka naprijed navedena tri mjeseca do namirenja na naprijed navedene iznose plaća obična kamata prema stopi koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Evropske centralne banke tokom perioda neplaćanja, uvećanoj za tri postotna boda;

12. *Odbija* ostatak zahtjeva za naknadu nematerijalne štete, izdataka i troškova.

Izrađena na engleskom jeziku i objavljena na javnoj raspravi 9. januara 2013. godine u Zgradi ljudskih prava u Strasbourgu, u skladu sa pravilom 77. stav 2. i stav 3. Poslovnika Suda.

Claudia Westerdiek

Dean Spielmann

Sekretar

P r e d s j e d n i k

U skladu sa članom 45. stav 2. Konvencije i pravilom 74. stav 2. Pravilnika suda, izdvojeno mišljenje sudije Yudkivska je u prilogu ove presude.

IZDVOJENO MIŠLJENJE SUDIJE YUDKIVSKA

Glasao sam za tačku 9. izreke odluke, kojom se od Ukrajine zahtijeva da podnosiocu zahtjeva obezbijedi vraćanje na dužnosti sudije Vrhovnog suda, iako sam, kao sudija iz te zemlje, svjestan teškoća sa kojima će se vlasti suočiti prilikom izvršavanja ovog dijela odluke.

Kada je gđin Volkov razriješen od dužnosti, u junu 2010. godine, broj sudija Vrhovnog suda Ukrajine bio je prilično fleksibilna cifra, regulisana članom 48. Zakona o organizaciji pravosudnog sistema iz 2002. godine, prema kojem se ovaj broj utvrđivao dekretom Predsjednika Ukrajine, po preporuci Predsjednika Vrhovnog suda uz saglasnost Vijeća sudija. Prema tome, u skladu sa Predsjedničkim dekretom br. 1427/2005 od 7. oktobra 2005. godine "o broju sudija Vrhovnog suda Ukrajine" od 2005 do 2010. godine Vrhovni sud Ukrajine imaće 95 sudija.

U julu 2010. godine stupio je na snagu novi Zakon o organizaciji pravosudnog sistema i statusu sudija čiji član 39. na nedvosmislen način propisuje da Vrhovni sud Ukrajine ima 48 sudija. Ovaj broj je stalan. Prema tome, ukoliko nema upražnjenih radnih mjesta sudija na VSU u ovom trenutku,

čini se da će vraćanje podnosioca zahtjeva na funkciju sudije "što je prije moguće", kako je to navedeno u tački 208. i u tački 9. izreke, postati moguće tek kada se jedan od sudija Vrhovnog suda penzionise ili napusti sudijsku funkciju iz drugih razloga, ili ukoliko se relevantni zakon promijeni.

I dalje, čak i u ovim okolnostima, uvjeren sam da je predloženi pristup, iako se činio proaktivnim, bio opravdan.

Praksa Suda da nalaže konkretne mjere zbog povreda odredaba Konvencije ima dugu istoriju. *Travaux préparatoires* starog člana 50. Konvencije ukazuje na to da početna ideja snažnog Suda koji ima ovlaštenje da nalaže širok spektar "kaznenih, administrativnih ili građanskih" mjera nije bila prihvaćena. Formulacija člana 50. koja je na kraju usvojena upućuje na to da osnovna obaveza obezbeđivanja obeštećenja ostaje u nadležnosti države, te da Sud ima pomoćnu ulogu dosuđivanja iste onda kada je povrijeđeni ne može ostvariti u skladu sa internim zakonom.

Ipak, 1972. godine, u čuvenom predmetu "skitanja", Sud je prepoznao da "...bez sumnje, sporazumi iz kojih je posuđena formulacija člana 50. su više imali u vidu slučajeve u kojima bi priroda povrede omogućila *da se u potpunosti izbrišu posljedice povrede* ali gdje unutrašnje pravo države na koju se odnosi sprečava da do toga dođe".⁵⁷

U predmetu *Piersack protiv Belgije* Sud je izjavio da bi "iz principa proizlazilo da je podnosilac zahtjeva trebao u što je moguće većoj mjeri biti stavljen u položaj u kojem bi bio da zahtjevi iz člana 6. nisu bili zanemareni",⁵⁸ čime je naglašen prioritet obaveze vraćanja u *status quo ante*. Isti prioritet nadalje je naglašen u predmetu *Scozzari i Giunta protiv Italije*: "...u skladu sa članom 41. Konvencije svrha dodjeljivanja pravične naknade je da se obezbijedi odšteta *jedino* za štetu koju su oštećeni pretrpjeli do one mjere do koje takvi događaji predstavljaju posljedicu povrede *koja se drugačije ne može otkloniti*".⁵⁹

Ipak, priznajući svoju supsidijarnu ulogu u zaštiti ljudskih prava, Sud je desetljećima oklijevao da koristi svoja ovlaštenja i da nalaže pojedinačne

57 Izmijenjeno 9. aprila 2013. godine: tekst je ranije glasio "Zakona o organizaciji pravosudnog sistema iz 2002. godine".

58 . *De Wilde, Ooms i Versyp protiv Belgije* (član 50), 10. mart 1972. godine, tačka 20, Serija A br. 14.

59 . *Piersack protiv Belgije* (član 50), 26. oktobar 1984. godine, Serija A br. 85, tačka 12.

mjere, uporno izjavljujući da je utvrđivanje povrede samo po sebi predstavljalo dovoljnu satisfakciju ili dosuđujući umjereni iznos naknade. Ovakvo oklijevanje je bilo kritikovano kako izvan Suda, tako i unutar njega. Kako je to izjavio sudija, "...žaloso je već samo po sebi, iako razumljivo, da u domenu odobravanja obeštećenja Sud, već u svojim začecima, sebi nameće ograničenje da nikada ne nalaže izvršenje konkretnih mjera u korist žrtve. Takva praksa ograničavanja Suda već je značajno suzila dijapazon Sudske efikasnosti".⁶⁰

Sud je prvi put primijenio princip *restitutio in integrum* u zemljišnom predmetu u slučaju *Papamichalopoulos i drugi protiv Grčke*, a u vezi sa nezakonitom eksproprijacijom.⁶¹ Za takvo postupanje inspiraciju je našao u presudi Stalnog suda međunarodne pravde (SSMP) u slučaju *Chorzów fabrika*, gdje je SSMP našao da "obeštećenje mora, što je više moguće, izbrisati sve posljedice nezakonitog djelovanja i ponovo uspostaviti situaciju koja bi, po svemu sudeći, postojala da nije bilo takvog djelovanja".⁶²

Od tada se praksa Suda u vezi sa zahtjevima za pojedinačnim i opštim mjerama značajno promijenila na bolje. Postupak pilot-presude predstavlja najznačajniji korak u razvoju ovlaštenja Suda na pravne lijekove, što je predstavljalo neizbježnu posljedicu iznenadnog povećanja broja predmeta kao i potrebe Suda da osigura poboljšanje stanja koje je dovelo do povrede. Danas Sud ne oklijeva, kada smatra potrebnim, da naznačiti čitav niz pojedinačnih mjera državi kako bi se osiguralo puno poštovanje ljudskih prava.

Princip *restitutio in integrum* bio je proširen i na predmete nepravilnog suđenja u kojima je Sud smatrao "da bi najprikladniji oblik obeštećenja za povrede člana 6. stav 1. bio osigurati da se podnosilac zahtjeva, u što je moguće većoj mjeri, *dovede u situaciju u kojoj bi bio da ove odredbe nisu bile zanemarene*... Prema tome, ... najprikladniji oblik odštete bio bi ponovljeno suđenje".⁶³ Utvrđeno je da je nalaganje ponovnog suđenja "neophodno za pravilnu zaštitu ljudskih prava".⁶⁴

60 . *Scozzari i Giunta proti Italije* [GC], br. 39221/98 i 41963/98, tačka 250., ECHR 2000VIII.

61 . *Nikolova protiv Bugarske* [GC], br. 31195/96, tačka 58, ECHR 1999-II, izdvojeno mišljenje sudije Bonello kojem se pridružio sudija Maruste.

62 . *Papamichalopoulos i ostali protiv Grčke* (član 50), 31. oktobar 1995. godine, tačka 38, Serija A br. 330B: "...Sud smatra da bi vraćanje spornog zemljišta ... dovelo podnosiocima zahtjeva što je više moguće u položaj u kojem bi bilo da nije bilo povrede člana 1. Protokola 1."

63 . *Fabrika u Chorzówu (Njemačka protiv Poljske)*, 13. septembar 1928. godine, PCIJ, Serija A br. 17.

64 . *Salduz protiv Turske* [GC], br. 36391/02, tačka 72, ECHR 2008.

Dalji progres u primjeni principa *restitutio in integrum* je u vezi sa predmetima nezakonitog lišavanja slobode, u kojima je Sud naložio državi da "osigura puštanje na slobodu podnosioca zahtjeva što je prije moguće" pošto "po svojoj prirodi, povreda koja je utvrđena u ovom predmetu *ne ostavlja nikakvog stvarnog izbora* u pogledu mjera koje su potrebne da bi ista bila otklonjena".⁶⁵ U nekim drugim predmetima u kojima je utvrđeno da je trajanje pritvora u istražnom postupku bilo suprotno zahtjevu iz člana 5. stav 3. Konvencije, te da postupci još nisu okončani, Sud je od države zahtijevao da "okonča krivične postupke što je brže moguće... te da, u zavisnosti od ishoda postupaka, pusti na slobodu podnosioca zahtjeva".⁶⁶

Pozdravljajući ovaj "logični iskorak naprijed u vezi gore navedene restitucije imovinskih predmeta", sudija Costa je u svom izdvojenom mišljenju u predmetu *Assanidze protiv Gruzije* naveo da "bi bilo nelogično, pa čak i nemoralno ostaviti Gruziji mogućnost izbora (pravnih) sredstava, kada je jedini način da se okonča proizvoljno pritvaranje, puštanje zatvorenika na slobodu".

Prema tome, slijedi da izbor načina na koji će izvršiti presudu Suda, ostaje u nadležnosti države pod nadzorom Komiteta ministara, *osim ukoliko utvrđena povreda po svojoj prirodi ne ostavlja nikakav izbor u vezi sa mjerom koja je potrebna da bi se ista otklonila.*

Primjena principa *restitutio in integrum*, iako ostaje prevashodan lijek za kršenje ljudskih prava, prirodno je ograničena. Uspostavljanje *status quo ante* nije moguće u većini slučajeva, ili je izuzetno problematično. U članu 35. Akta o odgovornosti države Međunarodne pravne komisije se navodi: "država koja je odgovorna za međunarodno nezakonito postupanje ima obavezu restitucije, što podrazumijeva uspostavljanje situacije koja je postojala prije nezakonitog postupanja uz uslov da restitucija: a) nije materijalno nemoguća i da b) umjesto kompenzacije ne podrazumijeva teret na uštrb koristi koja proizlazi iz restitucije."

Prema tome, u nedavnom predmetu *Gladysheva protiv Rusije*, nakon pažljivog balansiranja interesa koji su u pitanju i "primjećujući *odsustvo inte-*

65 . Nechiporuk i Yonkalo protiv Ukrajine, br. 42310/04, tačka 297, 21. april 2011. godine.

66 . Assanidze protiv Gruzije [GC], br. 71503/01, tačke 202-203, ECHR 2004II; vidi također Ilašču i ostali protiv Moldavije i Rusije [GC], bro. 48787/99, ECHR 2004VII, i Fatullayev protiv Azerbejdžana, br. 40984/07, 22. april 2010. godine.

resa konkurentne treće strane ili drugih prepreka restituciji vlašništva podnosioca zahtjeva” Sud je zahtijevao da se podnosilac zahtjeva “u što je većoj mogućoj mjeri vrati u situaciju jednaku onoj u kojoj bi bio da nije došlo do povrede člana 8. Konvencije i člana 1. Protokola 1. uz Konvenciju” te je naredio “potpunu restituciju prava titulara podnosioca zahtjeva na stan i poništenje njihovog naloga za deložaciju”.⁶⁷

Prema mom mišljenju ovaj predmet predstavlja prilično izuzetnu situaciju u kojoj priroda povrede koja je utvrđena dopušta uspostavljanje *status quo ante*, koji niti je “materijalno nemoguć”, niti podrazumijeva “teret na uštrb koristi”. Pridružujem se zaključku većine da “situacija za koju je utvrđeno da postoji u ovom predmetu ne ostavlja nikakav stvarni izbor u pogledu pojedinačne mjere potrebne da se okonča povreda prava iz Konvencije za podnosioca zahtjeva” (vidi tačku 208. presude).

Po prvi put je Sud naložio vraćanje na dužnost osobe za čije se razrješenje utvrdilo da je suprotno garancijama koje pruža Konvencija. Takav pravni lijek nije nov, niti je nepoznat drugim nadležnim međunarodnim ustanovama. Na primjer, Među-Američki sud za ljudska prava ga je naredio u nekoliko predmeta.⁶⁸ Komitet za ljudska prava UN-a, koji je zaključio da “obeštećenje može podrazumijevati restituciju, rehabilitaciju i mjere satisfakcije”,⁶⁹ prema tome stavljajući restituciju na prvo mjesto, je još jedno tijelo koje ne oklijeva da naredi vraćanje na dužnost onih koji su sa iste razriješeni bez adekvatnih garancija. Konkretno, vrijedi pomenuti naredbu Komiteta da se 68 sudija vrati na dužnost za čije razrješenje je utvrđeno da “predstavlja napad na nezavisnost pravosuđa”⁷⁰.

U ovom predmetu, pojedinačna mjera praćena je prijedlogom državi o opštim mjerama za reformisanje sistema disciplinske odgovornosti u pra-

67 . Şahap Doğan protiv Turske, br. 29361/07, 27. maj 2010. godine, i Yakaşan protiv Turske, br. 1339/03, 6. mart 2007. godine.

68 . Gladysheva protiv Rusije, br. 7097/10, tačka 106, 6. decembar 2011. godine.

69 . Na primjer, u predmetu *Baena-Ricardo i ostali protiv Paname (270 radnika protiv Paname)* (IACtHR, 2. februar 2001, godine), u vezi sa arbitrarnim otpuštanjem 270 državnih službenika, Sud je naložio državi da radnike vrati na njihova stara radna mjesta i da im isplati neplaćene plate. Drugi primjer je *Loayza Tamayo* predmet, Odštete (član 63(1) Američke konvencije o ljudskim pravima), presuda od 27. novembra 1998. godine, IACtHR, (Ser. C) br. 42 (1998). Primjećeno je da, međutim za razliku od člana 41. EKLJP u članu 63. AKLJP se jasno navodi da “ukoliko Sud utvrdi da je došlo do povrede prava ili sloboda zaštićenih ovom Konvencijom...on će...dosuditi, ukoliko je prikladno, da posljedice mjere ili situacije koja je dovela do povrede takvih prava ili sloboda budu otklonjene...”.

70 . Komitet za ljudska prava, Opšti komentar br. 31, “Priroda opštih pravnih obaveza nametnutih državama potpisnicama sporazuma”, usvojena 29. marta 2004. godine.

vosuđu. Uzimajući u obzir važnost nezavisnosti pravosuđa, koje se nalazi u srcu čitavog sistema zaštite ljudskih prava, Sud je pažljivo analizirao cijeli kontekst problema prije nego što je došao do zaključka o mjerama koje je potrebno preduzeti.

Zbog toga sam uvjeren da je naredba o vraćanju podnosioca zahtjeva na dužnost sudije Vrhovnog suda u skladu sa ulogom Suda kao tijela koje ima ovlaštenje da "osigura usaglašavanje radnji koje poduzimaju visoke strane ugovornice Konvencije i protokola uz nju". Isto je također u saglasnosti sa standardima utvrđenim u međunarodnom pravu.

Odluka Ustavnog suda BiH broj: AP 3344/12

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudija, u predmetu broj **AP 3344/12**, rješavajući apelaciju **Katice Jozak-Madžar**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 59. stav 2. alineja 2, člana 61. st. 1. i 2. i člana 64. stav 1. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» br. 60/05, 64/08 i 51/09), u sastavu:

Valerija Galić, predsjednica

Miodrag Simović, potpredsjednik

Seada Palavrić, potpredsjednica

Mato Tadić, sudija

Mirsad Ćeman, sudija

na sjednici održanoj 5. septembra 2013. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija **Katice Jozak-Madžar**.

Utvrđuje se povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Ukida se Odluka Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine broj 04-02-2550/2012 od 3. jula 2012. godine.

Predmet se vraća Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine, koje je dužno da po hitnom postupku donese novu odluku u skladu sa članom II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Nalaže se Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine da, u skladu sa članom 74. stav 5. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, u roku od tri mjeseca od dana dostavljanja ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o preduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i u «Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine».

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Katica Jozak-Madžar (u daljnjem tekstu: apelantica) iz Travnik podnijela je 12. septembra 2012. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Odluke Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: VSTV) broj 04-02-2550/2012 od 3. jula 2012. godine, Odluke Drugostepene disciplinske komisije za sudije VSTV (u daljnjem tekstu: Drugostepena disciplinska komisija) broj 04-02-68-2/11 od 9. marta 2011. godine i Odluke Prvostepene disciplinske komisije za sudije VSTV (u daljnjem tekstu: Prvostepena disciplinska komisija) broj 04-02-2468-20/2010 od 2. decembra 2010. godine. Apelantica je, također, podnijela zahtjev za donošenje privremene mjere kojom bi Ustavni sud odgodio izvršenje konačne odluke Prvostepene disciplinske komisije

od 2. decembra 2010. godine do donošenja odluke Ustavnog suda o apelaciji. Apelantica je 2. oktobra 2012. godine podnijela dopunu apelacije.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 22. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda, od VSTV i Ureda disciplinskog tužioca VSTV (u daljnjem tekstu: UDT) je zatraženo 5. februara, odnosno 29. marta 2013. godine da dostave odgovore na apelaciju.
3. VSTV je dostavilo odgovor 13. februara 2013. godine, a UDT 23. maja 2013. godine.
4. Na osnovu člana 26. stav 2. Pravila Ustavnog suda, odgovori VSTV i UDT su poslati apelantici 19. aprila 2013. godine, odnosno 3. juna 2013. godine.
5. Ustavni sud je 16. maja 2013. godine, na osnovu člana 33. Pravila Ustavnog suda, zatražio od VSTV da dostavi zaključke i odluke sa sjednica VSTV od 24. maja i 20. juna 2012. godine na kojima je, kako je navedeno u odgovoru, VSTV razmatralo obaveze VSTV koje proizlaze iz Odluke Ustavnog suda broj AP 4101/09, posebno u vezi sa zaključkom „da nisu ispunjeni uvjeti za razmatranje prijedloga UDT od 21. maja 2012. godine za produženje roka u kojem zastarijeva vođenje disciplinskog postupka koji se vodi protiv apelantice“. VSTV je odgovorilo 21. juna 2013. godine. Navedeni odgovor VSTV je dostavljen apelantici 3. juna 2013. godine.

III. Činjenično stanje

6. Činjenice predmeta koje proizlaze iz navoda apelacije i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način:
7. Odlukom Prvostepene disciplinske komisije broj 04-02-2468-20/2010 od 2. decembra 2010. godine, koja je potvrđena Odlukom Drugostepene disciplinske komisije broj

04-02-68-2/11 od 9. marta 2011. godine, apelantica je kao predsjednica Kantonalnog suda u Novom Travniku (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud) i sutkinja u Kantonalnom sudu proglašena odgovornom da je radnjama opisanim u tački II disciplinske tužbe počinila disciplinski prekršaj miješanja u postupanje sudije ili tužioca sa namjerom da opstruira ili potcijeni njihove aktivnosti iz člana 56. tačka 13. Zakona o VSTV, pa joj je, primjenom odredaba čl. 58. i 59. navedenog zakona, za predmetni disciplinski prekršaj izrečena disciplinska mjera smanjenja plaće za iznos od 30% na period od jedne godine.

8. U obrazloženju odluke Prvostepene disciplinske komisije navedeno je da je *disciplinskom tužbom od 30. juna 2010. godine* UDT apelantici stavio na teret da se u svojstvu predsjednice suda u krivičnom predmetu tog suda broj 006-0-Kpp-09-09-000 010 umiješala u postupanje i rad postupajućeg sudije D. A. sa namjerom da potcijeni i opstruira njegove aktivnosti. Naime, to miješanje se ogleda u tome što je apelantica zabranila otpremu donesenog Rješenja broj 006-0-Kpp-09-000 010 od 17. aprila 2009. godine, kojim je uvažen zahtjev osumnjičenog P. G. u predmetu broj 01-03/09-P od 19. marta 2009. godine za povrat novca privremeno oduzetog 27. marta 2003. godine, a 25. augusta 2009. godine apelantica je navedenim predmetom zadužila sudiju M. H., koji je u tom predmetu donio rješenje da se zahtjev osumnjičenog odbaci, čime je apelantica počinila disciplinski prekršaj iz člana 56. tačka 13. Zakona o VSTV. Prvostepena disciplinska komisija je, nakon izvedenih brojnih materijalnih i nematerijalnih dokaza, odlučila kao u izreci odluke. Naime, utvrđeno je da su među strankama sporni navodi disciplinske tužbe da se apelantica miješala u rad sudije D. A. na način da je zabranila otpremu Rješenja broj 006-0-Kpp-09-000 010 od 17. aprila 2009. godine, koje je on donio, i da je isti predmet 25. augusta 2009. godine dodijelila u rad sudiji M. H. Prvostepena disciplinska komisija je odbila kao neosnovane apelanticine navode kojim opravdava zaduženje sudije M. H. spisom koji je već bio u radu kod sudije D. A., jer je sama svojim iska-

zom potvrdila da je sudija D. A. već bio uradio odluku u tom predmetu i da je bila upoznata s tim, te da je zahtijevala da se zauzme upućujuće mišljenje Krivičnog vijeća. Osim toga, utvrđeno je da je apelantica osujetila otpremanje odluke u predmetu sudije D. A., da bi potom posredstvom predsjednika Krivičnog odjeljenja u tri navrata inicirala održavanje sjednice odjeljenja (5. maja, 17. juna i 9. jula 2009. godine), a u jednom navratu čak i opću sjednicu suda 11. maja 2009. godine, sve to da bi ishodila odluku upućujućeg karaktera u pogledu konkretnog predmeta, pa kada na tim sjednicama takav stav nije usvojen, apelantica je 17. juna 2009. godine donijela Pravilnik o radu i dužnostima predsjednika odjeljenja, kojim je uvela pravilo da je prije otpremanja odluka strankama obavezno da predsjednik odjeljenja parafira odluke. Apelantica je 17. augusta 2009. godine donijela Odluku o izmjeni i dopuni Odluke o organizaciji i sastavu Vijeća u tom sudu na način što je Krivično odjeljenje proširila sa još dvojicom sudija, i to sudijama M. H. i M. G., iako je ovo odjeljenje do tog momenta bilo ažurno u svom radu, te je krivičnim spisom broj 006-0-KPP-09-00 010 zadužila sudiju M. H., koji je 28. augusta 2009. godine u tom predmetu donio rješenje kojim odbacuje zahtjev osumnjičenog P. G. za povrat privremeno oduzetih stvari, dakle, donosi drugu vrstu odluke. Na osnovu navedenog, Prvostepena disciplinska komisija je donijela odluku kojom je apelantica proglašena odgovornom za počinjeni disciplinski prekršaj i apelantici je, u skladu sa odredbom člana 59. Zakona o VSTV, izrečena disciplinska mjera smanjenja plaće od 30% na period od godinu dana, smatrajući izrečenu mjeru adekvatnom težini počinjenog prekršaja.

9. Drugostepena disciplinska komisija je, ispitujući osporenu odluku u onom dijelu u kojem je apelantica osporavala žalbom, te postupajući po službenoj dužnosti, u smislu odredbe člana 221. Zakona o parničnom postupku (u daljnjem tekstu: ZPP), zaključila da je odluka Prvostepene disciplinske komisije zakonita i pravilna. U odnosu na apelanticine žalbene navode da je prekršen član 85. stav 4. Poslovnika

VSTV, jer pobijana odluka u izreci ne sadrži činjenični opis radnji disciplinskog prekršaja za koji je apelantica proglašena odgovornom, već se poziva na tačku II disciplinske tužbe, u obrazloženju je navedeno da u konkretnom slučaju, kada izreka pobijane odluke ne sadrži činjenični opis apelanticinih radnji koje manifestiraju sve bitne elemente disciplinskog prekršaja za koji je apelantica proglašena odgovornom, nego utvrđeni disciplinski prekršaj označava po nazivu i pravnoj kvalifikaciji a upućuje na činjenični opis tih radnji sadržan u precizno određenoj tački disciplinske tužbe, na taj način nisu učinjene povrede pravila postupka iz člana 85. stav 4. Poslovnika VSTV koja određuju bitne elemente odluke u disciplinskom postupku, niti je na taj način odluka učinjena nerazumljivom. Također je utvrđeno da nisu osnovani niti žalbeni navodi da je izreka pobijane odluke protivrječna obrazloženju u pogledu činjenica od odlučnog značaja, jer, kako je dalje navedeno, razlozi u obrazloženju sadržajno podržavaju činjenično utvrđenje u izreci odluke u pogledu apelanticinih radnji opisanih u tački II disciplinske tužbe koje manifestiraju bitne elemente disciplinskog prekršaja za koji je apelantica proglašena odgovornom. Također je zaključeno da zaključkom u obrazloženju pobijane odluke po kome utvrđene apelanticine radnje koje odražavaju elemente disciplinskog prekršaja iz člana 56. tačka 13. Zakona o VSTV predstavljaju ponašanje koje šteti ugledu funkcije predsjednika suda nije prekoračena tužba, kako je to žalbom navedeno, jer prvostepena odluka ne izlazi iz okvira disciplinske tužbe u pogledu činjeničnih utvrđenja koja odražavaju elemente disciplinskog prekršaja, niti u pogledu pravne kvalifikacije prekršaja. U odnosu na apelanticine žalbene tvrdnje da se činjenična osnova pobijane odluke svodi na iskaze svjedoka D. A. i M. J. i da su ti iskazi prihvaćeni bez nužne kritičke analize, te da nisu ocijenjeni u korelaciji sa iskazima drugih svjedoka, u obrazloženju je navedeno da takve tvrdnje nemaju uporišta u sadržaju obrazloženja pobijane odluke, jer iz razloga obrazloženja na str. 4. i 5. pobijane odluke nesumnjivo proizlazi da su ti iskazi ocijenjeni u međusobnoj pove-

zanosti, te u vezi sa iskazima svjedoka S. M., Z. Ć. i apelantičnim iskazom, kao i materijalnim dokazima na koje se odluka poziva i u odlučnim činjenicama interpretira njihov sadržaj, što, kako je zaključeno, zadovoljava kriterije propisane članom 8. ZPPFBiH. Dalje je navedeno da u pogledu zaključka o neopravdanosti radnje kojom apelantica vrši presignaciju spornog predmeta na drugog sudiju pobijana odluka, prema mišljenju Drugostepene disciplinske komisije, daje validne i jasne razloge pravilnim pozivanjem na odredbe člana 50. Pravilnika o unutrašnjem sudskom poslovanju koji, u stavu 1, sadrži pravilo da utvrđeni redoslijed raspoređivanja predmeta nije moguće mijenjati zbog pojedinačnog predmeta, a u stavu 2. su predviđene izuzetne situacije u kojima predsjednik suda može presignirati predmet sa jednog sudije na drugog pod koje izuzetke se, i prema ocjeni Drugostepene disciplinske komisije, ne mogu podvesti apelantičine radnje preduzete u konkretnom slučaju kojima je navedeni spis (u kojem je već bilo doneseno rješenje) od sudije D. A. dala u rad sudiji M. H. Drugostepena disciplinska komisija je konstatala da je osporena prvostepena odluka zasnovana na potpuno pravilno utvrđenom činjeničnom stanju i pravilnoj primjeni materijalnog prava kada je apelantičine radnje okvalificirala kao disciplinski prekršaj iz člana 56. tačka 13. Zakona o VSTV, te da je, odlučujući o visini i težini disciplinske mjere, apelantici izrekla mjeru adekvatnu težini disciplinskog prekršaja i stepenu disciplinske odgovornosti.

10. VSTV je Odlukom broj 04-02-68-4/2011 od 12. maja 2011. godine odbacilo kao nedopuštenu apelantičinu žalbu izjavljenu protiv Odluke Drugostepene disciplinske komisije broj 04-02-68-2/11 od 9. marta 2011. godine. VSTV je u obrazloženju odluke navelo da se žalba na odluku Drugostepene disciplinske komisije može izjaviti samo zbog izrečene disciplinske mjere razrješenja dužnosti. Budući da apelantici u konkretnom slučaju nije izrečena ta disciplinska mjera, VSTV, postupajući prema odredbi člana 17. stav 1. tačka 6, u vezi sa članom 60. stav 6. Zakona o VSTV, zaključilo je da žalba na drugu izrečenu mjeru nije dopuštena.

11. Apelantica je 30. maja 2011. godine protiv navedenih odluka podnijela apelaciju Ustavnom sudu. Ustavni sud je 30. marta 2012. godine donio Odluku broj AP 4101/09 kojom je usvojio navedenu apelaciju, kao i apelaciju apelanta Vitomira Soldata, koja je pokretala ista pravna pitanja sa aspekta zaštite ustavnih prava apelanata, i zaključio *da je u konkretnom slučaju povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, i to donošenjem odluke VSTV u disciplinskom postupku pred VSTV u kojem je, zbog nedosljedne primjene materijalnog prava i nepreciznosti zakonske norme, apelantima uskraćeno pravo na pravnu sigurnost kao elementu principa vladavine prava iz člana I/2. Ustava Bosne i Hercegovine u disciplinskom postupku koji uživa garancije prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije* (vidi, Ustavni sud, Odluka broj AP 4101/09 od 30. marta 2012. godine, objavljena u «Službenom glasniku BiH» broj 40/12, stav 56). Navedenom odlukom Ustavni sud je ukinuo Odluku VSTV broj 04-02-68-4/2011 od 12. maja 2011. godine, predmet vratio VSTV koje je bilo dužno da donese po hitnom postupku novu odluku u disciplinskom postupku, u skladu sa svim garancijama koje pružaju član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i član 6. stav 1. Evropske konvencije.
12. Izvršavajući navedenu odluku Ustavnog suda, VSTV je na sjednici održanoj 3. jula 2012. godine donijelo Odluku broj 04-02-2550/2012 kojom je odbilo kao neosnovanu apelantičinu žalbu i potvrdilo Odluku Drugostepene disciplinske komisije broj 04-02-68-2/11 od 9. marta 2011. godine. U izreci navedene odluke je konstatirano da je ta odluka konačna.
13. VSTV je u obrazloženju navedene odluke navelo da tokom vođenja disciplinskog postupka protiv apelantice nisu povrijeđena pravila disciplinskog postupka, te da je na pravno bitne činjenice pravilno primijenjeno materijalno pravo. Dalje je navedeno da odluka Prvostepene disciplinske komisije sadrži sve bitne elemente propisane članom 85. stav 4. Poslovnika VSTV tako da nije održiv prigovor žalbe

u pogledu nerazumljivosti i protivrječnosti izreke odluke sa njenim obrazloženjem. Dalje je utvrđeno da pobijanom odlukom nije prekoračen tužbeni zahtjev, jer je apelantica proglašena odgovornom za disciplinski prekršaj iz člana 56. tačka 13. Zakona o VSTV (miješanje u postupanje sudije ili tužioca sa namjerom da se opstruiraju ili potcijene njihove aktivnosti), koji je učinjen detaljno opisanim radnjama navedenim u disciplinskoj tužbi od 30. juna 2010. godine. Navodi žalbe da se činjenična osnova pobijane odluke zasniva na iskazima određenih svjedoka, te da su ti iskazi ocijenjeni bez nužne kritičke analize, odnosno da nisu ocijenjeni u korelaciji sa iskazima drugih svjedoka, prema mišljenju VSTV, u potpunosti su neutemeljeni, što je prethodno utvrdila i Drugostepena disciplinska komisija. Dalje je navedeno da VSTV u potpunosti prihvata konstataciju Drugostepene disciplinske komisije da povreda pravila postupka, koja se ogleda u izostanku sadržajne ocjene iskaza svjedoka A. H. i M. H. u obrazloženju odluke, nije negativno utjecala na pravilnost činjenične osnove pobijane odluke, pa tako ni na njenu zakonitost zbog toga što dokazi izvedeni na glavnoj raspravi predstavljaju odgovarajuću osnovu za tvrdnju da je apelantica počinila disciplinski prekršaj koji joj je stavljen na teret. VSTV je zaključilo da se iz donesenih odluka disciplinskih komisija i podnesene žalbe ne može izvesti zaključak da je Prvostepena disciplinska komisija proizvoljno ocijenila dokaze pribavljene tokom disciplinskog postupka, te na taj način povrijedila apelanticino pravo na pravično suđenje u smislu člana 6. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija). Dalje je navedeno da je neosnovan prigovor da je činjenično stanje u predmetnoj stvari pogrešno ili nepotpuno utvrđeno, jer iz dokaza koji su provedeni na glavnoj raspravi neupitno proizlazi da je apelantica svim preduzetim radnjama ostvarila činjenični supstrat prekršaja za koji je proglašena odgovornom. Istaknuto je da pravilnost ovakvog zaključka nije moguće dovesti u pitanje tvrdnjom da je apelanticino postupanje u konkretnom slučaju bilo isključivo motivirano

dosljednom primjenom odredaba člana 18. stav 4. i člana 49. stav 3. Pravilnika o unutrašnjem sudskom poslovanju. Također, istaknuto je da nisu osnovani žalbeni prigovori u odnosu na pogrešnu primjenu materijalnog prava koji se temelje na navodno pogrešno ili nepotpuno utvrđenom činjeničnom stanju za šta je Drugostepena disciplinska komisija, prema ocjeni VSTV, dala potpuno i pravilno obrazloženje.

14. VSTV je 6. septembra 2012. godine donijelo Odluku broj 04-02-2550-6/2012 kojom je odbacilo kao nedopušten apelantici prijedlog za povrat u prijašnje stanje od 19. jula 2012. godine. Navedena odluka je konačna.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

15. Apelantica smatra da joj je osporenom odlukom povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. st. 1. i 2. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija), pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, kao i pravo na zabranu diskriminacije iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 14. Evropske konvencije u vezi sa pravom na pravično suđenje. Apelantica je istakla da joj je povrijeđeno pravo na pravično suđenje *budući da joj nije omogućeno da učestvuje u postupku odlučivanja o žalbi pred VSTV*, da, suprotno odredbama člana 68. tačka c) Zakona o VSTV, nije obaviještena o sjednici na kojoj se odlučivalo o žalbi, da je VSTV propustilo da provjeri da li su svi učesnici upoznati sa predmetnom odlukom Ustavnog suda i da li im je ta odluka dostavljena kako bi im se omogućilo uredno zastupanje, da joj nije dostavljen prijedlog UDT za produženje roka za vođenje disciplinskog postupka, *te da je suprotnoj strani omogućeno da učestvuje u postupku*. Navela je da je članom 68. tačka c) Zakona o VSTV utvrđeno pravo sudije/tužioca protiv kojeg se disciplinski postupak vodi da prisustvuje svakoj raspra-

vi. U tom smislu apelantica se pozvala na praksu Evropskog suda za ljudska prava (*Slimane-Kaid protiv Francuske*, odluka iz 2003. godine, *McMichael protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, odluka iz 1995. godine, *Hiro Balani protiv Španije*, odluka iz 1994. godine i dr.) i istakla da se u konkretnom slučaju radi o *povredi principa ravnopravnosti stranaka u postupku, jer nije bila obaviještena o podnescima suprotne strane, niti je imala uvid u relevantne dokumente spisa na kojima je utemeljena osporena odluka*. Apelantica je, dalje, navela da je VSTV, odlučujući o žalbi, postupilo suprotno odredbama člana 73. Zakona o VSTV koje reguliraju *zastaru vođenja disciplinskog postupka*, navodeći da je riječ o normi imperativne prirode koja obavezuje VSTV da je primijeni po službenoj dužnosti. Istakla je da je članom 73. Zakona o VSTV propisano da se postupak za utvrđivanje disciplinske odgovornosti mora okončati u roku od godinu dana od dana podnošenja zvanične tužbe disciplinskoj komisiji osim ukoliko se utvrdi razlog koji produženje ovog roka čini opravdanim. *Apelantica smatra da je u konkretnom slučaju došlo do zastarjelosti vođenja disciplinskog postupka s obzirom na to da je disciplinski tužitelj podnio disciplinsku tužbu 30. juna 2010. godine*. Dalje je navela da je VSTV imalo zadatak ne samo da odluči o žalbi već da izvrši odluku Ustavnog suda tako što će osigurati apelanticina ustavna prava i donijeti suštinski novu odluku u hitnom postupku sa svim garancijama iz člana 6. Evropske konvencije, što nije ispoštovano budući da *apelantica nije bila uključena u žalbeni postupak i što je donesena odluka iako je nastupila zastara vođenja disciplinskog postupka*. Apelantica je, dalje, istakla da je povrijeđeno pravo na zabranu diskriminacije iz člana 14. Evropske konvencije u vezi sa pravom na pravično suđenje, jer pokretanje postupka izvršenja odluke Prvostepene disciplinske komisije od VSTV, prema apelanticinom mišljenju, ukazuje na arbitrarno i proizvoljno postupanje VSTV koje ima sva obilježja direktne diskriminacije apelantice „imajući u vidu općepoznatu činjenicu da se u nekim slučajevima nisu izvršavale disciplinske mjere smanjenja plaće“. Istakla je da, prema članu 74. stav 1. Zakona o VSTV, Vijeće u pogledu izrečenih disciplinskih mjera ima

samo nadležnost da vodi evidenciju o izrečenim mjerama a nikako da pokreće postupak i traži izvršenje. Apelantica je, dalje, navela da je bila obaveza VSTV da po službenoj dužnosti donese odluku da se iz rasprave VSTV kao cjeline isključe članovi Prvostepene i Drugostepene disciplinske komisije, te da je odredba člana 60. stav (6) Zakona o VSTV suprotna općim postulatima nepristrasnog suda. S tim u vezi apelantica ističe da je čak i utisak koji sud ostavlja u javnosti od određene važnosti, odnosno pravda se ne treba samo provesti već se mora i vidjeti da se ona provodi (Evropski sud za ljudska prava, *De Cuber protiv Belgije*, presuda od 26. oktobra 1984. godine, stav 26). Apelantica je, također, navela da propisi koji reguliraju disciplinski postupak ne zadovoljavaju zahtjeve u vezi s kvalitetom zakona koji podrazumijevaju da zakon bude pristupačan, predvidiv i procjenjiv. U tom pogledu je kao primjer navela: neodređenost dispozicije disciplinskih prekršaja, nepostojanje klasifikacije na lakše i teže disciplinske prekršaje, zatim, da član 73. Poslovnika, koji propisuje supsidijarnu primjenu parničnog postupka, ne odražava duh Zakona o VSTV (koji koristi termine iz krivičnog prava). S tim u vezi, prema apelanticinom mišljenju, postavlja se pitanje obima garancija koje pruža član 6. Evropske konvencije s obzirom na navedenu stipulaciju pravnih normi, da u samom zakonu nije predviđena supsidijarna primjena ZPP, već je to učinilo VSTV u svom Poslovniku o radu. Apelantica je, dalje, navela da joj je povrijeđeno pravo na pravično suđenje zbog nezakonitih odluka VSTV kao cjeline i odluka Prvostepene i Drugostepene disciplinske komisije, jer izreka odluke Prvostepene disciplinske komisije ne sadrži činjenični opis radnji disciplinskog prekršaja (izreka se poziva na tačku II disciplinske tužbe), te je zbog toga izreka nerazumljiva i protivrječna u odnosu na obrazloženje prvostepene odluke (u obrazloženju odluke apelantici su stavljene na teret i druge radnje u vezi sa održavanjem sjednica Krivičnog odjeljenja i općih sjednica s namjerom da potcijeni i opstruira rad sudije D. A.). Dalje je istakla da je došlo do prekoračenja tužbe, jer je u obrazloženju prvostepene odluke dodano da takvo apelanticino ponašanje „šteti

ugledu funkcije predsjednika suda“, što nije sadržano u opisu radnji iz tačke II disciplinske tužbe. Smatra da u konkretnom slučaju dolazi u obzir i primjena člana 280. stav 1. Zakona o krivičnom postupku BiH o povredi objektivnog identiteta optužbe i presude, pozivajući se pri tome na presudu Evropskog suda za ljudska prava, *Busuioc protiv Moldove*. Apelantica, dalje, navodi da je pogrešno utvrđeno činjenično stanje i da su pogrešno ocijenjeni dokazi. Prema apelanticinom mišljenju, nije dokazan ključni element disciplinskog prekršaja (da je apelantica dala usmenu instrukciju šefu Pisarnice A. H. da ne otpremi predmetno rješenje), te se stoga ne može govoriti o postojanju disciplinskog prekršaja za koji je apelantica proglašena odgovornom. Smatra da je u obrazloženju prvostepene odluke izostala sadržajna ocjena izvedenih dokaza, i to iskaza svjedoka A. H. (šefa Pisarnice) i sudije M. H. Istakla je da ocjena dokaza ne smije biti arbitrarna, već zasnovana na brižljivoj i savjesnoj ocjeni svakog dokaza posebno i svih dokaza zajedno, pozivajući se na Odluku Ustavnog suda broj AP 2478/06 od 17. septembra 2008. godine i dr.

b) Odgovor na apelaciju

16. U odnosu na apelanticine navode da joj je povrijeđeno pravo na pravično suđenje budući da joj nije omogućeno da učestvuje u postupku odlučivanja o žalbi pred VSTV, da, suprotno odredbama člana 68. tačka c) Zakona o VSTV, nije obaviještena o sjednici na kojoj se odlučivalo o žalbi, da je VSTV propustilo da provjeri da li su svi učesnici upoznati sa predmetnom odlukom Ustavnog suda, da apelantici nije dostavljen prijedlog UDT za produženje roka za vođenje disciplinskog postupka, te da je suprotnoj strani omogućeno da učestvuje u postupku, u odgovoru VSTV je istaknuto da je VSTV u konkretnom slučaju o apelanticinoj žalbi odlučilo na sjednici održanoj 3. jula 2012. godine bez otvaranja rasprave u skladu sa članom 89. Poslovnika VSTV, primjenjujući supsidijarno i odredbe parničnog postupka. Također je naglašeno da sjednici Vijeća nije prisustvovala suprotna strana, odnosno disciplinski tužilac. Naime, suprotno apelanticinim navodima, disciplinski tužilac

nije pozvan, niti je prisustvovao sjednici 3. jula 2012. godine, kao ni sjednicama VSTV od 24. maja i 20. juna 2012. godine na kojima je VSTV prethodno razmatralo informaciju o odluci Ustavnog suda i obavezama VSTV koje proizlaze iz te odluke. U tom smislu VSTV se pozvalo na Odluku Ustavnog suda broj *AP 1124/05 od 9. februara 2006. godine*. Također je istaknuto da apelantici nije bila uskraćena mogućnost da se obavijesti o dnevnom redu predmetnih sjednica i putem službene web-stranice VSTV. U odnosu na apelanticine navode koji se odnose na dostavu odluke Ustavnog suda, navedeno je da se odluke Ustavnog suda dostavljaju, odnosno objavljuju u skladu sa Pravilima Ustavnog suda. Također, ni Zakonom o VSTV, niti Poslovníkom VSTV, a ni propisima koji se supsidijarno primjenjuju nije predviđeno da sud na čiju je odluku izjavljena žalba vrši dostavu odluke „višestepenog suda“ po takvoj žalbi. U odnosu na apelanticine navode da joj nije dostavljen zahtjev UDT za produženje roka za okončanje disciplinskog postupka, o kome je raspravljano na sjednici VSTV 20. juna 2012. godine, niti joj je dostavljena odluka o tom prijedlogu, istaknuto je da je UDT 21. maja 2012. godine, na osnovu člana 73. Zakona o VSTV, podnio prijedlog za produženje roka u kojem zastarijeva vođenje disciplinskog postupka koji se vodi protiv apelantice. Međutim, o tom prijedlogu VSTV nije odlučivalo, jer je smatralo da nisu bili ispunjeni uvjeti za njegovo razmatranje, zatim, da podneseni prijedlog nije proizveo bilo kakvo štetno dještvo na apelanticiina prava, niti je imao ikakvog utjecaja na postupanje VSTV kao cjeline. *Istaknuto je da VSTV u osporenoj odluci nije odlučivalo o pitanju zastare, da prigovor zastare apelantica nije isticala podnescima prije odluke VSTV kao cjeline, te da Zakonom nije propisano da na pitanje zastare VSTV pazi po službenoj dužnosti.* Također je navedeno da je VSTV, donoseći osporenu odluku, postupalo po odluci Ustavnog suda koja je obavezala VSTV da donese novu odluku u disciplinskom postupku vođenom protiv apelantice. Dalje je istaknuto da se postupak povodom apelacije pred Ustavnim sudom a zatim postupanje VSTV po odluci Ustavnog suda ne može podvesti pod odredbu člana 73. Zakona o VSTV, jer se navedeni član ne

odnosi na posebne postupke preispitivanja odluka VSTV pred nadležnim sudovima. Navedeno je da je disciplinski postupak koji je prethodio donošenju odluke Ustavnog suda pravomoćno okončan u roku propisanom u članu 73. Zakona o VSTV, odnosno da je apelantica u navedenom roku, u smislu Pravila Ustavnog suda, iscrpila sve djelotvorne pravne lijekove moguće prema zakonu prije podnošenja apelacije u navedenom predmetu broj *AP 4101/09*. Suprotnim tumačenjem člana 73. Zakona o VSTV osujetila bi se mogućnost odlučivanja o disciplinskoj odgovornosti u predmetima u kojima je pokrenut postupak preispitivanja odluke VSTV pred nadležnim sudom. *Praktično, to bi značilo da VSTV nakon donošenja odluke suda i eventualnog vraćanja predmeta na ponovno postupanje u najvećem broju predmeta ne bi moglo meritorno odlučivati.* U tom slučaju postavilo bi se i pitanje vremenskog perioda u kojem je vođen postupak sudskog preispitivanja odluke VSTV, budući da pozitivnim propisima nije regulirano pitanje prekida roka zastare vođenja disciplinskog postupka kao specifičnog roka koji se računa od trenutka podnošenja tužbe i kojeg kao takvog ne poznaju ni parnični ni krivični postupak. Navedeno je da u svojoj dosadašnjoj praksi VSTV nije primjenjivalo član 73. Zakona o VSTV kada je postupalo po odlukama Ustavnog suda a pogotovo ne na način da na protek roka pazi po službenoj dužnosti.

17. U odnosu na apelanticine navode da je VSTV bilo dužno donijeti suštinski novu odluku u postupku sa svim garancijama iz člana 6. Evropske konvencije, navedeno je da je VSTV, postupajući po odluci Ustavnog suda, primijenilo član 60. stav (6) Zakona o VSTV u skladu s pravnim shvatanjima i zaključcima iz obrazloženja odluke, te se upustilo u razmatranje apelanticine žalbe i utvrdilo da su žalbeni navodi neosnovani. U odnosu na apelanticine navode da pokretanje postupka izvršenja odluke Prvostepene disciplinske komisije ukazuje na arbitrarno i proizvoljno postupanje VSTV koje ima obilježja direktne diskriminacije apelantice, VSTV je istaklo da je 20. januara 2012. godine svim sudovima i tužilaštvima u kojima

rade sudije/tužiocima kojima je izrečena disciplinska mjera umanjena plaće uputilo dopise, tražeći informacije o izvršenju navedene mjere, te da okolnosti na koje se apelantica poziva ne ukazuju na nejednak tretman, jer je VSTV u istim situacijama, primjenjujući svoja zakonska ovlaštenja, na jednak način tretiralo i ostale sudije i tužioce kojima je izrečena navedena disciplinska mjera. Dalje je istaknuto da je odredba člana 60. stav (6) Zakona o VSTV obavezujuća za VSTV, te mu se ne može staviti na teret činjenica da je postupalo u skladu sa izričitom zakonskom normom. Također, donošenje odluke o isključenju svih članova koji su prethodno učestvovali u disciplinskim komisijama bilo bi suprotno odredbama koje reguliraju kvorum za donošenje odluka VSTV i u potpunosti bi blokiralo mogućnost odlučivanja VSTV kao cjeline, jer u tom slučaju ne bi bilo moguće osigurati prisustvo najmanje 11 članova Vijeća na sjednici, koliko je potrebno za kvorum. Istaknuto je da je predmetnoj sjednici prisustvovalo 12 članova a od tog broja dva člana Vijeća, što čini jednu šestinu onih koji su učestvovali u prethodnim fazama odlučivanja kao članovi disciplinskih komisija. Predloženo je da se apelacija u cjelini odbije kao neosnovana.

18. U odgovoru VSTV od 21. maja 2013. godine, povodom zahtjeva Ustavnog suda za dostavu zaključaka i odluke sa sjednica VSTV od 24. maja i 20. juna 2012. godine, istaknuto je da je VSTV na sjednici održanoj 24. maja 2012. godine usvojilo zaključak da će, u skladu sa Odlukom Ustavnog suda (*AP 4101/09*), na sjednici zakazanoj za 20. i 21. juni 2012. godine odlučivati o žalbama Vitomira Soldata i apelantice, zatim, da će na istoj sjednici VSTV odlučiti i o prijedlogu UDT za produženje roka za okončanje disciplinskih postupaka protiv Vitomira Soldata i apelantice, te je zadužen Odjel za imenovanja da pripremi relevantan materijal. Na sjednici održanoj 20. juna 2012. godine zaključeno je da se predmetna tačka dnevnog reda odgađa za vanrednu sjednicu 2. jula 2012. godine, a Odjel za imenovanja je zadužen da pripremi i prezentira materijal u vezi sa predmetnim žalbama i prijedlogom UDT za produženje roka za okončanje

disciplinskih postupaka. Na vanrednoj sjednici održanoj 2. i 3. jula 2012. godine VSTV je donijelo odluku kojom se apelantica na žalba odbija kao neosnovana i potvrđuje odluka Drugostepene disciplinske komisije od 9. marta 2011. godine. VSTV je u odgovoru istaklo da nije donosilo nikakve druge odluke, niti je odlučivalo o prijedlogu UDT kao što je navedeno i u prethodnom odgovoru VSTV.

19. U odgovoru UDT je istaknuto da, budući da apelantica svojom apelacijom osporava odluke disciplinskih organa VSTV, zatim, da se u konkretnom slučaju ne radi o odlukama koje je donio UDT, koji u konkretnom postupku ima svojstvo stranke kao i apelantica, ocijenjeno je da UDT nije u prilici da dostavi dodatne informacije u odnosu na navode koje je VSTV dostavilo u svom izjašnjenju od 13. februara 2013. godine, koje u potpunosti podržava.

V. Relevantni propisi

20. Zakon o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» br. 25/04, 93/05, 48/07 i 15/08) u relevantnim odredbama glasi:

Član 56. tačka 13.

Disciplinski prekršaji sudija

Disciplinski prekršaji sudija su:

(13) miješanje u postupanje sudije ili tužioca s namjerom opstruiranja ili potcjenjivanja njihovih aktivnosti;

Član 58. stav 1. tačka c)

Vrste disciplinskih mjera

- (1) *Vijeće može izreći jednu ili više sljedećih disciplinskih mjera:*
- (c) *smanjenje plaće za iznos do 50 posto, na period do jedne godine;*

Član 60. st. 1, 6, 7. i 8.

Vođenje disciplinskog postupka i žalbe

- (1) *Disciplinski postupak vode:*
- (a) *Prvostepena disciplinska komisija i*
 - (b) *Drugostepena disciplinska komisija.*
- (6) *Protiv odluke Drugostepene disciplinske komisije o izricanju disciplinske mjere može se uložiti žalba Vijeću kao cjelini. Ako Vijeće ne potvrdi mjeru razrješenja, Vijeće može izreći drugu mjeru predviđenu ovim zakonom. Članovi Prvostepene i Drugostepene disciplinske komisije imaju pravo učestvovati, osim ako se njihovo izuzeće traži iz razloga drugačijeg od razloga njihovog ranijeg učešća u donošenju odluke o istoj stvari.*
- (7) *Sudija ili tužilac koji je razriješen dužnosti odlukom Vijeća može uložiti žalbu Sudu Bosne i Hercegovine jedino na osnovu jednog ili oba razloga:*
- a) *da je Vijeće, prilikom vođenja disciplinskog postupka nakon kojeg je uslijedila odluka o mjeri razrješenja dužnosti, učinilo materijalnu povredu pravila postupka predviđenih ovim zakonom;*
 - b) *da je Vijeće, prilikom vođenja disciplinskog postupka nakon kojeg je uslijedila odluka o mjeri razrješenja dužnosti, pogrešno primijenilo zakon.*
- (8) *Sud Bosne i Hercegovine mora primiti žalbu iz stava 7. ovog člana u roku od tri (3) sedmice od dana kad je sudija ili tužilac primio odluku Vijeća. Sud Bosne i Hercegovine u skraćenom postupku odbacuje žalbe uložene nakon tog roka.*

Član 73.

Zastarijevanje vođenja disciplinskog postupka

Postupak za utvrđivanje disciplinske odgovornosti mora se okončati u roku od godinu dana od dana podnošenja zvanične tužbe disciplinskoj komisiji, osim ukoliko se utvrdi razlog koji produžuje ovog roka čini opravdanim.

21. Poslovnik Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» br. 44/09, 28/10, 58/10 i 57/12) u relevantnim odredbama glasi:

Član 73.

Supsidijarna primjena Zakona o parničnom postupku

U svim pitanjima koja se odnose na disciplinski postupak, a koja nisu obuhvaćena Zakonom i ovim poslovníkom shodno se primjenjuju odredbe Zakona o parničnom postupku prema mjestu učinjenog disciplinskog prekršaja.

VI. Dopustivost

22. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.
23. U skladu sa članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku kojeg je koristio.
24. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Odluka VSTV broj 04-02-2550/2012 od 3. jula 2012. godine protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Osporenu odluku apelantica je primila 17. jula 2012. godine. Apelacija je podnesena 12. septembra 2012. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 16. st. 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, jer nije očigledno (*prima facie*) neosnovana, niti postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva.

25. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 16. st. 1, 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

26. Apelantica smatra da joj je osporenim odlukama povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. st. 1. i 2. Evropske konvencije, pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, kao i pravo na zabranu diskriminacije iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 14. Evropske konvencije u vezi sa pravom na pravično suđenje.

Pravo na pravično suđenje

27. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje: [...]

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.[...]

28. Član 6. stav 1. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom.

29. U odnosu na pitanje da li je u konkretnom disciplinskom postupku primjenjiv član 6. Evropske konvencije, Ustavni sud podržava vlastitu praksu u sličnim predmetima, pa slijedi zaključak da je član 6. Evropske konvencije sa aspekta garancija koje pruža «građanski» nivo prava na pravično suđenje

primjenjiv i u konkretnom slučaju (vidi, Ustavni sud, Odluka broj AP 3080/09 od 25. septembra 2010. godine, «Službeni glasnik BiH» broj 48/11, tač. 36-39).

30. Ustavni sud zapaža da je apelantica, između ostalog, navela da je u konkretnom disciplinskom postupku postupljeno suprotno zakonskoj odredbi koja propisuje zastarjelost vođenja disciplinskog postupka. Istakla je da je član 73. Zakona o VSTV, koji regulira zastaru vođenja disciplinskog postupka, norma imperativne prirode koja obavezuje VSTV da je primijeni po službenoj dužnosti i u skladu s kojom se postupak za utvrđivanje disciplinske odgovornosti mora okončati u roku od godinu dana od dana podnošenja zvanične tužbe disciplinskoj komisiji osim ukoliko se utvrdi razlog koji produženje ovog roka čini opravdanim. S obzirom na to da je disciplinski tužilac podnio disciplinsku tužbu 30. juna 2010. godine, *apelantica smatra da je u konkretnom slučaju došlo do zastarjelosti vođenja disciplinskog postupka.*
31. U odgovoru na apelaciju VSTV je istaklo da u konkretnom postupku nije odlučivalo o prijedlogu UDT od 21. maja 2012. godine za produženje roka u kojem zastarijeva vođenje disciplinskog postupka, jer je smatralo da nisu bili ispunjeni uvjeti za njegovo razmatranje, zatim, da VSTV u osporenoj odluci nije odlučivalo o pitanju zastare, da Zakonom nije propisano da na pitanje zastare VSTV pazi po službenoj dužnosti, kao i da se član 73. Zakona o VSTV ne odnosi na posebne postupke preispitivanja odluka VSTV pred nadležnim sudovima. Suprotnim tumačenjem člana 73. Zakona o VSTV, prema mišljenju VSTV, osujetila bi se mogućnost da se odlučuje o disciplinskoj odgovornosti u predmetima u kojima je pokrenut postupak preispitivanja odluke VSTV pred nadležnim sudom, jer u slučaju eventualnog vraćanja predmeta na ponovno postupanje pred VSTV, u najvećem broju predmeta ne bi se moglo meritorno odlučivati.
32. Ustavni sud uočava da iz sadržaja člana 73. Zakona o VSTV, koji propisuje da se *postupak za utvrđivanje disciplinske od-*

govornosti mora okončati u roku od godinu dana od dana podnošenja zvanične tužbe disciplinskoj komisiji, osim ukoliko se utvrdi razlog koji produženje ovog roka čini opravdanim, jasno proizlazi izričita zakonska obaveza da se disciplinski postupak mora okončati u propisanom roku. Također, član 73. Zakona o VSTV izričito propisuje i mogućnost da se produži rok za okončanje disciplinskog postupka u situaciji kad se utvrde razlozi koji produženje ovog roka čine opravdanim. Iz navedenog Ustavni sud zapaža da je i sam zakonodavac, donoseći predmetnu normu, imao u vidu da se u određenim konkretnim situacijama disciplinski postupak neće moći okončati u propisanom roku od godinu dana zbog čega je regulirao mogućnost i način produženja ovog roka. Ustavni sud, dalje, zapaža da je već i samim Zakonom o VSTV (član 60. st. 7. i 8) propisano da odluke VSTV o razrješenju dužnosti sudije ili tužioca mogu biti zbog određenih razloga predmet preispitivanja pred Sudom BiH. U takvom slučaju moguće je pretpostaviti da će zbog objektivnih razloga konkretni disciplinski postupak trajati duže od godinu dana zbog čega će doći u obzir primjena dijela odredbe člana 73. Zakona o VSTV koja predviđa mogućnost da se produži navedeni rok. Također, Ustavni sud zapaža da konačne odluke VSTV mogu biti i predmet preispitivanja u apelacionom postupku pred Ustavnim sudom, kao u konkretnom slučaju. U kontekstu navedenog Ustavni sud, dalje, smatra da se u situaciji kad odluka VSTV bude ukinuta i kada predmet bude vraćen na ponovno odlučivanje, postupak utvrđivanja disciplinske odgovornosti mora provesti u skladu sa relevantnim odredbama materijalnog i procesnog prava, uključujući i primjenu člana 73. Zakona o VSTV u pogledu pitanja zastarjelosti.

33. *Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud konstatira da je u konkretnom slučaju nesporno da je predmetni postupak za utvrđivanje disciplinske odgovornosti apelantice započeo 30. juna 2010. godine, da je osporena odluka donesena 3. jula 2012. godine, te da je u konkretnom slučaju protekao rok od godinu dana iz člana 73. Zakona o VSTV u kojem se, kako je to eksplicitno u zakonskoj odredbi navedeno, mora okončati postu-*

pak za utvrđivanje disciplinske odgovornosti. Iz navedene odredbe i zakonske terminologije koja, dakle, koristi termin **mora**, prema mišljenju Ustavnog suda, upravo proizlazi, suprotno navodima iz odgovora na apelaciju, obaveza VSTV kao cjeline, ali i nadležnih disciplinskih komisija pred kojim se to pitanje može postaviti, da po službenoj dužnosti paze na zastarjelost vođenja disciplinskog postupka, uključujući i razmatranje da li postoji zahtjev za produženje tog roka i ispitivanje da li, u svakom konkretnom slučaju, postoje razlozi zbog kojih bi produženje tog roka bilo opravdano. U tom kontekstu Ustavni sud, dalje, zapaža da je u apelantinom slučaju UDT, u smislu navedene odredbe, 21. maja 2012. godine na osnovu člana 73. Zakona o VSTV podnio prijedlog za produženje roka u kojem zastarijeva disciplinski postupak koji se vodi protiv apelantice. Međutim, evidentno je da o navedenom prijedlogu UDT VSTV nije odlučivalo, niti je o tome dalo razloge u obrazloženju osporene odluke. S tim u vezi Ustavni sud zapaža da je u osporenoj odluci izostalo obrazloženje o primjeni člana 73. Zakona o VSTV u konkretnoj situaciji o čemu je VSTV dužno voditi računa.

34. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud zaključuje da je u konkretnom slučaju došlo do proizvoljne primjene materijalnog prava, budući da je prilikom odlučivanja o apelantinoj žalbi VSTV u potpunosti zanemarilo odredbu člana 73. Zakona o VSTV, što kao posljedicu ima povredu prava na pravično suđenje prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza u smislu garancija prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

Ostali navodi

35. Imajući u vidu zaključak u odnosu na pravo na pravično suđenje, Ustavni sud smatra da nije potrebno posebno razmatrati eventualno kršenje prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, kao i prava na zabranu diskriminacije iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 14. Evropske konvencije.

VIII. Zaključak

36. Ustavni sud zaključuje da je u konkretnom postupku koji uživa garancije prava na pravično suđenje iz člana 6. Evropske konvencije sa aspekta obaveze koju pruža «građanski» nivo prava na pravično suđenje povrijeđeno apelanticino pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije zbog proizvoljne primjene materijalnog prava budući da je VSTV u cijelosti zanemarilo odredbu člana 73. Zakona o VSTV.
37. Na osnovu člana 61. st. 1. i 2. i člana 64. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.
38. S obzirom na odluku Ustavnog suda u ovom predmetu, nije neophodno posebno razmatrati apelanticin prijedlog za donošenje privremene mjere.
39. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Valerija Galić

Odluka Ustavnog suda BiH broj: AP 3141/12

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Malom vijeću, u sastavu: predsjednica Valerija Galić i potpredsjednici Miodrag Simović i Seada Palavrić, na sjednici održanoj 18. septembra 2012. godine, u predmetu broj **AP 3141/12**, rješavajući zahtjev **Vitomira Soldata** za donošenje privremene mjere, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 59. stav 2. alineja 5. i člana 77. stav 1. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" br. 60/05, 64/08 i 51/09), donio je

ODLUKU O PRIVREMENOJ MJERI

Odbija se kao neosnovan zahtjev **Vitomira Soldata** za donošenje privremene mjere.

OBRAZLOŽENJE

1. Vitomir Soldat (u daljnjem tekstu: apelant) iz Mrkonjić Grada, podnio je 24. avgusta 2012. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Odluke Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: VSTV) broj 04-02-1955-2/2012 od 3. jula 2012. godine, Odluke Drugostepene disciplinske komisije VSTV (u daljnjem tekstu: Drugostepena disciplinska komisija) broj DŽVS (tužioci) 1/2009 od 23. jula 2009. godine i Odluke Prvostepene disciplinske komisije za tužioce VSTV-a (u daljnjem tekstu: Prvostepena disciplinska komisija) broj DCVS (tužioci) 8/2008 od 23. marta 2009. godine. Apelant je, takođe, podnio zahtjev za donošenje privremene mjere iz kojeg proizlazi da apelant traži od Ustavnog suda da obustavi izvršenje izrečene disciplinske mjere do donošenja odluke o apelaciji.
2. Odlukom Prvostepene disciplinske komisije broj DCVS (tužioci) 8/2008 od 23. marta 2009. godine apelant je kao glavni tužilac Okružnog tužilaštva u Banjaluci proglašen odgovornim za disciplinske prekršaje: 1) korištenje funkcije tužioca kako bi se pribavile neopravdane koristi za sebe ili druga lica iz člana 57. tačka 6. Zakona o Visokom sudskom i tužilač-

kom vijeću Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Zakon o VSTV), opisan u tački III 1. disciplinske tužbe; 2) bilo kakvo drugo ponašanje koje dovodi u pitanje povjerenje javnosti u nepristranost i kredibilitet tužilaštva iz člana 57. tačka 23. Zakona o VSTV; 3) bilo kakvo drugo ponašanje koje predstavlja ozbiljno kršenje službene dužnosti iz člana 57. tačka 23. Zakona o VSTV. Primjenom odredbi čl. 58. i 59. Zakona o VSTV, apelantu je za navedene disciplinske prekršaje izrečena disciplinska mjera smanjenja plate za iznos od 20% na period od jedne godine. Navedenom odlukom odbijena je disciplinska tužba u odnosu na disciplinske prekršaje: 1) iz člana 57. tačka 6. Zakona o VSTV, opisan u tački III 2. disciplinske tužbe; 2) iz člana 57. tačka 7. Zakona o VSTV; 3) iz člana 57. tačka 12. Zakona o VSTV; 4) iz člana 57. tačka 22. Zakona o VSTV.

3. Odlučujući o apelantovoj žalbi i žalbi disciplinskog tužioca protiv navedene odluke, Drugostepena disciplinska komisija je donijela Odluku broj DŽVS (tužiocu) 1/2009 od 23. jula 2009. godine kojom je apelantovu žalbu djelimično uvažila, pa je prvostepenu odluku preinačila tako što su odbijeni tužbeni zahtjevi disciplinskog tužioca u dijelu kojim je utvrđeno da je apelant odgovoran za disciplinske prekršaje iz člana 57. stav 1. tačke 6. i 23. Zakona o VSTV iz tač. 1. i 2. odluke Prvostepene disciplinske komisije, te je slijedom toga apelantu izrečena disciplinska mjera smanjenja plate za 10% na period od šest mjeseci počev od pravosnažnosti odluke. Navedenom odlukom odbijena je apelantova žalba u preostalom dijelu, kao i žalba disciplinskog tužioca, te je prvostepena odluka u preostalom dijelu je potvrđena.
4. Protiv odluke Drugostepene disciplinske komisije apelant i disciplinski tužilac su izjavili žalbe VSTV, koji je Odlukom broj 04-02-8488/09 od 15. oktobra 2009. godine odbacio kao nedopuštene žalbe u predmetnom disciplinskom postupku. VSTV je u obrazloženju odluke naveo da je, postupajući prema odredbi člana 60. stav 6. Zakona o VSTV-u, zaključio da žalbe stranaka, shodno odredbama navedenog zakona, nisu

dopuštene. Naime, iz navedene odredbe zakona proizlazi da se žalba na odluku Drugostepene disciplinske komisije može uložiti samo zbog izrečene disciplinske mjere razrješenja od dužnosti, a budući da se u konkretnom slučaju ne radi o toj izrečenoj disciplinskoj mjeri, žalba na drugu izrečenu mjeru nije dopuštena. Dalje je navedeno da je Drugostepena disciplinska komisija bila dužna u svojoj odluci navesti da u konkretnom slučaju žalba nije dopuštena. Međutim, iako je Drugostepena disciplinska komisija u osporenoj odluci dala pogrešnu pravnu pouku, prema mišljenju VSTV, takva pogrešna pouka ne konstituira pravo stranaka u disciplinskom postupku na pravni lijek koji zakonom nije dopušten.

5. Odlukom Ustavnog suda broj AP 4101/09 od 30. marta 2012. godine usvojena je apelantova apelacija podnesena protiv Odluke VSTV broj 04-02-8488/09 od 15. oktobra 2009. godine. Navedenom odlukom Ustavnog suda utvrđena je povreda apelantovog prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija), ukinuta je osporena odluka VSTV i predmet vraćen VSTV da po hitnom postupku donese nove odluke u disciplinskom postupku, u skladu sa svim garancijama koje pružaju član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i član 6. stav 1. Evropske konvencije. Naime, u navedenoj odluci Ustavni sud je zaključio da je u konkretnom slučaju povrijeđeno apelantovo pravo na pravično suđenje i to donošenjem odluke VSTV u disciplinskom postupku pred VSTV u kojem je zbog nedosljedne primjene materijalnog prava i nepreciznosti zakonske norme apelantu uskraćeno pravo na pravnu sigurnost kao elementu principa vladavine prava iz člana I/2. Ustava Bosne i Hercegovine u disciplinskom postupku koji uživa garancije prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije.
6. Odlučujući o apelantovoj žalbi protiv odluke Drugostepene disciplinske komisije, VSTV je donio Odluku broj 04-02-1955-2/2012 od 3. jula 2012. godine kojom je žalbu odbio kao neo-

snovanu i potvrdio navedenu odluku. U obrazloženju odluke VSTV je, prije svega, naveo da je u skladu sa konačnom i obavezujućom Odlukom Ustavnog suda broj AP 4101/09 od 30. marta 2012. godine meritorno odlučio o apelantovoj žalbi protiv odluke Drugostepene disciplinske komisije. VSTV je ukazao da je apelant u žalbi ponovio prigovore koje je istakao protiv odluke Prvostepene disciplinske komisije u pogledu prekršaja iz člana 57. tačka 23. Zakona o VSTV počinjenog nepropisnim zapošljavanjem lica, tvrdeći da je u tom dijelu pogrešno utvrđeno činjenično stanje i pogrešno primijenjeno materijalno pravo. U vezi s tim, VSTV je naveo da je u potpunosti prihvatio stav Drugostepene disciplinske komisije koja je već razmatrala taj prigovor, te koja je pravilno utvrdila da je do zasnivanja radnog odnosa na neodređeno vrijeme sa licima Draganom Čulićem, Aleksandrom Trninićem i Vojislavom Matavuljom došlo protivno odredbama člana 66. st. 2. i 3. Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i poslovanju Republičkog tužilaštva i okružnih tužilaštava u Republici Srpskoj (u daljnjem tekstu: Pravilnik), budući da nije izvršeno javno oglašavanje upražnjenih radnih mjesta u tužilaštvu putem "Službenog glasnika Republike Srpske" i u najmanje dva dnevna lista koja se distribuiraju u Bosni i Hercegovini. U pogledu apelantovog žalbenog navoda da u Okružnom tužilaštvu nisu bila upražnjena radna mjesta vozača i kurira u smislu člana 66. Pravilnika, jer su navedena lica već radila na tim radnim mjestima na određeno vrijeme, VSTV je naveo da je u potpunosti prihvatio stav Drugostepene disciplinske komisije koja je taj žalbeni prigovor odbila kao neosnovan i u svojoj odluci dala odgovarajuće obrazloženje.

7. Nadalje, VSTV je ukazao da je apelant u dopuni žalbe od 22. maja 2012. godine naveo da je Pravilnik usvojen na sjednici VSTV od 13. decembra 2004. godine, koji je u primjeni od 10. februara 2005. godine, ali da nikada nije objavljen u "Službenom glasniku Republike Srpske", te da stoga i nije mogao proizvesti pravno dejstvo. U vezi s tim, VSTV je naveo da je odredbama člana 87. stav 4. Poslovnika VSTV, kao i članom 207. stav 1. Zakona o parničnom postupku, koji se supsidi-

jarno primjenjuje u disciplinskom postupku, propisano da se u žalbi ne mogu iznositi nove činjenice i predlagati novi dokazi, osim ako žalilac pruži dokaze da ih bez svoje krivice nije mogao iznijeti odnosno predložiti do zaključenja glavne rasprave. VSTV je dalje naveo da odredbama člana 2. stav 3. Pravilnika propisano da se Pravilnik objavljuje u Službenom glasniku Republike Srpske, na tabli svakog tužilaštva Republike Srpske i na web stranici Republičkog tužilaštva. Takođe, VSTV je naveo da odredbama člana 123. st. 1. i 2. Pravilnika propisano da je Pravilnik javnog karaktera i da se objavljuje u Službenom glasniku Republike Srpske, u internim novinama Tužilaštva i službenoj web stranici Tužilaštva, te da će se primjenjivati od dana odobrenja od strane Savjeta. Pri tome, VSTV je naveo da Pravilnik ne sadrži odredbe koje uslovljavaju njegovo stupanje na snagu objavljivanjem u službenim glasilima kao što je to slučaj sa drugim opštim aktima. Takođe, VSTV je naveo da je članom 109. stav 2. Ustava Republike Srpske propisano da se zakoni, drugi propisi i opšti akti državnih organa, prije stupanja na snagu, objavljuju u odgovarajućem službenom glasilu. Međutim, VSTV je ukazao da se u konkretnom slučaju radi o dokumentu koji primjenjuju glavni tužioci u tužilaštvima Republike Srpske kako bi uredili rad i funkcionisanje tužilaštva, te da se ne radi o opštem aktu koji se dotiče pitanja određenih prava građana tog entiteta. Pri tome, VSTV je naveo da iz apelantove žalbe izjavljene protiv odluke Drugostepene disciplinske komisije proizlazi da je apelant bio upoznat sa činjenicom da je predmetni pravilnik stupio na snagu. Imajući u vidu navedeno, VSTV je ukazao da je u potpunosti prihvatio stav Drugostepene disciplinske komisije u pogledu izrečene disciplinske mjere, te da smatra da je izrečena disciplinska mjera u srazmjeri sa težinom disciplinskog prekršaja i stepenom disciplinske odgovornosti apelanta, o čemu je dato mjerodavno obrazloženje u odluci.

8. Apelant smatra da mu je osporenim odlukama povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije, pravo na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije, te pravo

na nediskriminaciju iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine kojem odgovara član 14. Evropske konvencije. U pogledu zahtjeva za donošenje privremene mjere, apelant je naveo da iz razloga koje je naveo u vezi sa predmetnom apelacijom traži od Ustavnog suda da donese privremenu mjeru "zbog mogućnosti nastupanja neotklonjive štetne posljedice pošto je VSTV izdao nalog za izvršenje novčane kazne kojim je onemogućio apelanta pristupu sudu, te da su dokazi i navodi koji su izneseni u apelaciji dovoljni da ne mora posebno obrazlagati donošenje privremene mjere". Pri tome, apelant je naveo da ukoliko Ustavni sud ne nađe da su ispunjeni uslovi za donošenje privremene mjere, da predmet uzme u rad mimo hronološkog rješavanja predmeta, imajući u vidu da je prekršaj koji je stavljen apelantu na teret počinjen 29. marta 2005. godine, a da je Ustavni sud u tom predmetu već odlučivao.

9. Pri ispitivanju osnovanosti zahtjeva za donošenje privremene mjere Ustavni sud je pošao od odredaba člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 77. stav 1. Pravila Ustavnog suda.

Član VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Ustavni sud ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kad ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

Član 77. stav 1. Pravila Ustavnog suda glasi:

Malo vijeće može, na zahtjev podnosioca zahtjeva ili apelanta, odrediti strankama svaku privremenu mjeru za koju smatra da je treba donijeti u interesu stranaka ili pravilnog vođenja postupka.

10. Ustavni sud, prije svega, napominje da prilikom odlučivanja o osnovanosti zahtjeva za donošenje privremene mjere cijeni isključivo razloge koji su navedeni u članu 77. stav 1. Pravila Ustavnog suda. Pri tome, Ustavni sud naglašava da navodi o kršenju apelantovih ustavnih prava tokom postupka koji je rezultirao osporenim odlukama, bez obzira koliko eventu-

alno ozbiljna pitanja pokretali, ne mogu predstavljati, sami po sebi, argument za donošenje privremene mjere. Stoga, apelant mora posebno obrazložiti i dokazati zašto traži donošenje privremene mjere.

11. Ustavni sud ukazuje da zahtjev za donošenje privremene mjere mora imati jasne i argumentovane razloge iz kojih bi Ustavni sud nesumnjivo zaključio da je neophodno i opravdano da se usvoji predložena privremena mjera. U konkretnom slučaju, Ustavni sud zapaža da apelant nije posebno obrazložio zahtjev za donošenje privremene mjere. Naime, apelant smatra da njegovi navodi o kršenju ustavnih prava tokom postupka u kojem su donesene osporene odluke predstavljaju dovoljan osnov i razlog za donošenje privremene mjere. Međutim, Ustavni sud prilikom odlučivanja o osnovanosti zahtjeva za donošenje privremene mjere cijeni druge razloge, a ne razloge koji se suštinski odnose na meritum apelacije, ne prejudicirajući pri tome ishod postupka o apelaciji. Imajući u vidu da apelant, osim navoda u vezi sa kršenjem ljudskih prava koja se tiču merituma predmeta, nije ponudio Ustavnom sudu argumente i dokaze koji ukazuju *prima facie* na neophodnost usvajanja zahtjeva za privremenu mjeru, Ustavni sud smatra da je apelantov zahtjev za donošenje privremene mjere neosnovan.
12. Na osnovu izloženog odlučeno je kao u dispozitivu ove odluke.
13. Ustavni sud podsjeća da odluka o privremenoj mjeri ni u kom slučaju ne prejudicira odluku o dopustivosti, odnosno o meritumu, predmetne apelacije.
14. U skladu sa članom VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Valerija Galić

Odluka Ustavnog suda BiH broj: AP 4101/09

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u predmetu broj **AP 4101/09**, rješavajući apelacije **Vitomira Soldata i Katice Jozak-Madžar**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 59. stav 2. alineja 2, člana 61. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» br. 60/05, 64/08 i 51/09), u sastavu:

Miodrag Simović, predsjednik
Valerija Galić, potpredsjednica
Constance Grewe, potpredsjednica
Seada Palavrić, potpredsjednica
Tudor Pantiru, sudija
Mato Tadić, sudija
Mirsad Ćeman, sudija
Margarita Caca-Nikolovska, sutkinja
na sjednici održanoj 30. marta 2012. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvajaju se apelacije **Vitomira Soldata i Katice Jozak-Madžar**.

Utvrđuje se povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Ukidaju se odluke Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine broj 04-02-8488/09 od 15. oktobra 2009. godine i broj 04-02-68-4/2011 od 12. maja 2011. godine.

Predmet se vraća Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine koje je dužno da osigura ustavna prava apelanata i da po hitnom postupku donese nove odluke u disciplinskom postupku, u skladu sa svim garancijama koje pružaju član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i član 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Odluku objaviti u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine», «Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine», «Službenom glasniku Republike Srpske» i u «Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine».

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Vitomir Soldat (u daljnjem tekstu: prvoapelant) iz Mrkonjić-Grada podnio je 25. decembra 2009. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Odluke Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: VSTV) broj 04-02-8488/09 od 15. oktobra 2009. godine, Odluke Drugostepene disciplinske komisije VSTV-a (u daljnjem tekstu: Drugostepena disciplinska komisija) broj DŽVS (tužioci) 1/2009 od 23. jula 2009. godine i Odluke Prvostepene disciplinske komisije za tužioce VSTV-a (u daljnjem tekstu: Prvostepena disciplinska komisija) broj DCVS (tužioci) 8/2008 od 23. marta 2009. godine. Apelant je podnio dopune apelacije 20. i 22. septembra 2010. godine.
2. Katica Jozak-Madžar (u daljnjem tekstu: drugoapelantica) iz Novog Travnika, koju zastupa Sead Hodžić, advokat iz Sarajeva, podnijela je 30. maja 2011. godine apelaciju Ustavnom sudu protiv Odluke VSTV-a broj 04-02-68-4/2011 od 12. maja 2011. godine, Odluke Drugostepene disciplinske komisije broj DŽKJM (sudije) 4/2010 od 9. marta 2011. godine i Odluke Prvostepene disciplinske komisije za sudije (u daljnjem tekstu: Prvostepena disciplinska komisija) broj DCKJM (sudije) 04-02-2468-20/2010 od 2. decembra 2010. godine. Drugoapelantica je, također, podnijela zahtjev za donošenje privremene mjere kojom bi Ustavni sud obustavio izvršenje odluka Prvostepene i Drugostepene disciplinske komisije do donošenja odluke o apelaciji.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

3. Na osnovu člana 22. stav 1. Pravila Ustavnog suda, u predmetu broj AP 4101/09, od VSTV-a i glavnog disciplinskog tužioca VSTV-a (u daljnjem tekstu: disciplinski tužilac) zatraženo je 19. jula 2010. godine, odnosno

3. novembra 2011. godine da dostave odgovore na apelaciju.
4. VSTV je odgovor na apelaciju dostavio 5. augusta 2010. godine, a disciplinski tužilac je odgovorio 15. novembra 2011. godine.
 5. Na osnovu člana 26. stav 2. Pravila Ustavnog suda, odgovor VSTV-a na apelaciju dostavljen je prvoapelantu 9. augusta 2010. godine, a odgovor disciplinskog tužioca 21. novembra 2011. godine.
 6. Na osnovu člana 22. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda, u predmetu broj AP 2242/11, od VSTV-a i disciplinskog tužioca zatraženo je 2. juna 2011. godine da dostave odgovore na apelaciju.
 7. VSTV i disciplinski tužilac su odgovore na apelaciju dostavili 13. juna 2011. godine.
 8. Na osnovu člana 26. stav 2. Pravila Ustavnog suda, odgovori na apelaciju dostavljeni su drugoapelantici 22. jula 2011. godine.
 9. S obzirom na to da je Ustavnom sudu dostavljeno više zahtjeva iz njegove nadležnosti, te da se apelacije br. AP 4101/09 i AP 2242/11 tiču istog činjeničnog i pravnog osnova, Ustavni sud je, u skladu sa članom 31. stav 1. Pravila Ustavnog suda, odlučio da spoji ova dva predmeta u kojima će voditi jedan postupak i donijeti jednu odluku pod brojem AP 4101/09.
 10. U skladu sa članom 93. stav 1. alineja 3. i stav 3. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je donio odluku o izuzeću sudije Zlatka M. Kneževića iz rada i odlučivanja o predmetnim apelacijama zbog toga što je sudija u vrijeme donošenja osporenih odluka bio član VSTV-a.

III. Činjenično stanje

Predmet broj AP 4101/09

11. Činjenice predmeta koje proizlaze iz prvoapelantovih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.
12. Odlukom Prvostepene disciplinske komisije broj DCVS (tužioci) 8/2008 od 23. marta 2009. godine prvoapelant je kao glavni tužilac Okružnog tužilaštva u Banjoj Luci proglašen odgovornim za disciplinske prekršaje:

1) korištenje funkcije tužioca kako bi se pribavile neopravdane koristi za sebe ili druga lica iz člana 57. tačka 6. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» br. 25/04, 93/05, 48/07 i 15/08; u daljnjem tekstu: Zakon o VSTV-u), opisano u tački III.1. disciplinske tužbe; 2) bilo kakvo drugo ponašanje koje dovodi u pitanje povjerenje javnosti u nepristranost i kredibilitet tužilaštva iz člana 57. tačka 23. Zakona o VSTV-u, opisano u tački III.1. disciplinske tužbe; 3) bilo kakvo drugo ponašanje koje predstavlja ozbiljno kršenje službene dužnosti iz člana 57. tačka 23. Zakona o VSTV-u, opisano u tački III.4. disciplinske tužbe. Primjenom odredbi čl. 58. i 59. Zakona o VSTV-u, prvoapelantu je za navedene disciplinske prekršaje izrečena disciplinska mjera smanjenja plaće za iznos od 20% na period od jedne godine. Navedenom odlukom Prvostepene disciplinske komisije odbijena je disciplinska tužba u odnosu na disciplinske prekršaje: 1) iz člana 57. tačka 6. Zakona o VSTV-u, korištenje funkcije tužioca kako bi se pribavile neopravdane koristi za sebe ili druga lica, na način opisan u tački III.2. disciplinske tužbe; 2) iz člana 57. tačka 7. Zakona o VSTV-u, propust da traži svoje izuzeće od postupanja u predmetima kada postoji sukob interesa, na način opisan u tački III.3. disciplinske tužbe; 3) iz člana 57. tačka 12. Zakona o VSTV-u, miješanje u postupanje tužioca sa namjerom opstruiranja ili potcjenjivanja njihovih aktivnosti, na način opisan u tački III.3. disciplinske tužbe; 4) iz člana 57. tačka 22. Zakona o VSTV-u, ponašanje u tužilaštvu i izvan tužilaštva koje šteti ugledu tužilačke dužnosti, na način opisan u tački III.2. disciplinske tužbe.

13. U obrazloženju odluke Prvostepene disciplinske komisije je navedeno da je u toku disciplinskog postupka Komisija održala pripremno ročište, omogućila strankama da iznesu, razmijene i izvedu prihvaćene dokaze na glavnoj raspravi, pa je nakon analize i ocjene provedenih dokaza i rezultata raspravljanja donijela predmetnu odluku. Dalje je navedeno da je tačkom III.1. disciplinske tužbe prvoapelantu stavljeno na teret da je koristio dužnost tužioca kako bi pribavio neopravdane koristi za sebe i druge, te se ponašao na način koji predstavlja ozbiljno kršenje službene dužnosti ili dovodi u pitanje povjerenje javnosti u nepristranost i kredibilitet Tužilaštva zbog korištenja službenog vozila Tužilaštva za prijevoz s posla i na posao u periodu od aprila i maja 2004. godine do oktobra 2008. godine, čime je počinio disciplinske prekršaje iz člana 57. tačke 6. i 23. Zakona o VSTV-u.

14. Prvostepena disciplinska komisija je navela da u konkretnom slučaju nije sporno da je prvoapelant koristio službeno vozilo na relaciji Mrkonjić-Grad – Banja Luka – Mrkonjić-Grad radi dolaska i odlaska s posla, te da je vozač Okružnog tužilaštva Banja Luka D. Č. službeno vozilo nakon dolaska s posla, u dane vikenda i godišnjeg odmora parkirao pred svojom kućom u Mrkonjić-Gradu. U obrazloženju je, dalje, navedeno da Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o tužilaštvima Republike Srpske («Službeni glasnik Republike Srpske» broj 85/03) nije propisano da glavni tužioci, zamjenici i tužioci imaju pravo na naknadu troškova prijevoza. Navedenim zakonom stavljena je van snage odredba Zakona o tužilaštvima Republike Srpske iz 2002. godine («Službeni glasnik Republike Srpske» broj 55/02) prema kojoj su navedena lica imala pravo na naknadu troškova za prijevoz na posao i s posla. Navedeno je da Zakon o plaćama i drugim naknadama sudija i tužilaca u Republici Srpskoj ne predviđa isplate naknada za prijevoz na posao i s posla. Prvostepena disciplinska komisija je, također, utvrdila da je prvoapelant prekršio i Pravilnik o uvjetima i načinu korištenja i čuvanja voznog parka Okružnog tužilaštva Banja Luka, kojeg je 8. jula 2005. godine donio prvoapelant kao glavni tužilac. Prvostepena disciplinska komisija nije prihvatila prvoapelantovu izjavu o ekonomičnosti takvog prijevoza zasnovanog na nalazu i mišljenju sudskog vještaka saobraćajne struke i mišljenju da se troškovi prijevoza apelanta i drugih tužilaca i zaposlenika Tužilaštva djelimično pokrivaju naknadom za prijevoz na koju zaposlenici imaju pravo. Imajući u vidu izneseno, Prvostepena disciplinska komisija je utvrdila da prvoapelant nije imao pravo na naknadu za prijevoz na posao i s posla, pa je, prevozeći se službenim vozilom u navedenom periodu na teret budžeta Okružnog tužilaštva Banja Luka, učinio povredu člana 57. tačka 6. Zakona o VSTV-u, tako što je koristio dužnost tužioca kako bi pribavio neopravdane koristi za sebe ili druga lica, te člana 57. tačka 23. Zakona o VSTV-u, tako što je doveo u pitanje povjerenje javnosti u nepristranost i kredibilitet Tužilaštva, zbog čega je proglašen odgovornim za navedene disciplinske prekršaje.
15. Prvostepena disciplinska komisija je u obrazloženju navela da je tačkom III.4. disciplinske tužbe prvoapelantu stavljeno na teret nepropisno zapošljavanje vozača D. Č., A. T. i V. M., pa da je time učinio ozbiljno kršenje službene dužnosti ili doveo u pitanje povjerenje javnosti u nepristranost i kredibilitet Tužilaštva, odnosno disciplinski prekršaj iz čla-

na 57. tačka 23. Zakona o VSTV-u. Dalje je istaknuto da iz iskaza svjedoka kao i priloženih materijalnih dokaza proizlazi da su navedeni vozači primljeni na posao bez konkursne procedure, odnosno oglašavanja tih pozicija. U obrazloženju je navedeno da prvoapelant nije postupio u skladu sa članom 10. stav 2. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zapošljavanju («Službeni glasnik Republike Srpske» broj 85/03), kojim je propisano da poslodavac zavodu za zapošljavanje dostavlja prijavu o potrebi za radnicima, te da je zavod dužan da najdalje u roku od tri dana od dana dostavljanja prijave, ako poslodavac zahtijeva, potrebu za radnicima oglasi u jednom od javnih glasila u Republici Srpskoj, ukoliko poslodavac ne zahtijeva da se oglašavanje izvrši na drugačiji način. Također je navedeno da, prema članu 11. stav 3. Zakona o zapošljavanju, poslodavac samostalno odlučuje o izboru kandidata za zasnivanje radnog odnosa između onih koje je ponudio zavod ili agencija i drugih kandidata koji su se neposrednim putem obratili poslodavcu radi zasnivanja radnog odnosa, s tim da je taj izbor trebao biti izbor između više prijavljenih kandidata, što se nije dogodilo prilikom prijema niti jednog od tri vozača primljena u 2004. godini. Također, članom 8. stav 1. tačka 2. Zakona o radnim odnosima u državnim organima propisano je da se lica primaju u radni odnos u državnim organima na osnovu konačne odluke funkcionera koji rukovodi državnim organom o izboru između prijavljenih kandidata. U periodu dok su navedeni vozači obavljali poslove vozača po osnovu ugovora na određeno vrijeme, VSTV je 13. decembra 2004. godine usvojio Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i poslovanju Republičkog tužilaštva Republike Srpske i okružnih tužilaštava Republike Srpske (u daljnjem tekstu: Pravilnik), koji se počeo primjenjivati od 10. februara 2005. godine. Pravilnik je posebno propisao pitanje popunjavanja upražnjenih mjesta, pa je članom 66. predviđeno da glavni tužilac, a po njegovom nalogu sekretar tužilaštva, objavljuje upražnjeno radno mjesto u tužilaštvu, da se javni oglas objavljuje u «Službenom glasniku Republike Srpske» i u najmanje dva dnevna lista koja se distribuiraju u BiH, te da se na zaposlene radnike primjenjuju odredbe Zakona o državnoj službi Republike Srpske i Zakona o radu Republike Srpske. Provedenim dokazima, kako je dalje navedeno, na nesumnjiv način je utvrđeno da su navedeni vozači primljeni u radni odnos iako nije provedena procedura propisana zakonima i Pravilnikom, koja bi ostavila poslodavcu mogućnost izbora između više prijav-

ljenih kandidata. Stoga je Prvostepena disciplinska komisija utvrdila da je takvim ponašanjem prvoapelant počinio ozbiljno kršenje službene dužnosti, odnosno disciplinski prekršaj iz člana 57. tačka 23. Zakona o VSTV-u, zbog čega je proglašen odgovornim za navedeni disciplinski prekršaj. U odnosu na ostale disciplinske prekršaje iz člana 57. tačke 6, 7, 12. i 22. Zakona o VSTV-u, opisane u tački III. 2. i 3. disciplinske tužbe, Prvostepena disciplinska komisija je disciplinsku tužbu odbila kao neosnovanu.

16. Protiv navedene odluke Prvostepene disciplinske komisije žalbe su uložili Ured disciplinskog tužioca i prvoapelant. Odlučujući o žalbama stranaka, Drugostepena disciplinska komisija je donijela Odluku broj DŽVS (tužioc) 1/2009 od 23. jula 2009. godine, kojom je prvoapelantovu žalbu djelimično uvažila i prvostepenu odluku preinačila tako što su odbijeni tužbeni zahtjevi disciplinskog tužioca u dijelu kojim je utvrđeno da je prvoapelant odgovoran za disciplinske prekršaje iz člana 57. stav 1. tačke 6. i 23. Zakona o VSTV-u iz tački 1. i 2. odluke Prvostepene disciplinske komisije, te je prvoapelantu izrečena mjera smanjenja plaće za 10% na period od šest mjeseci počevši od pravosnažnosti odluke. Navedenom odlukom odbijene su prvoapelantova žalba u preostalom dijelu i žalba disciplinskog tužioca, a prvostepena odluka u preostalom dijelu je potvrđena.
17. Drugostepena disciplinska komisija je u obrazloženju istakla da je, prema navodima žalbi prvoapelanta i disciplinskog tužioca, sporna činjenica da li je prvoapelantovom odlukom o načinu prijevoza službenim vozilima prvoapelant sebi i navedenim licima pribavio korist i time počinio disciplinski prekršaj iz člana 57. stav 1. tačka 6. Zakona o VSTV-u. Prema mišljenju Drugostepene disciplinske komisije, iz utvrđenog činjeničnog stanja proizlazi da je način prijevoza zaposlenih radnika i tužilaca uređen prije svega s ciljem što efikasnijeg organiziranja rada područnih ureda i tužilaštva u cjelini, u kojima je bilo neophodno dnevno prisustvo tih zaposlenih radnika i tužilaca u toku radnog vremena, te motivirano racionalnim i ekonomičnim trošenjem raspoloživih budžetskih sredstava. Izvedeni dokazi upućuju na zaključak da nije bilo nenamjenskog trošenja budžetskih sredstava, niti prekoračenja budžetskih sredstava na kontima putnih troškova, goriva, maziva i tekućeg održavanja. Navedeni zaključak posebno proizlazi iz Izvještaja o reviziji konso-

lidiranih finansijskih izvještaja Ministarstva pravde Republike Srpske za 2006. i 2007. godinu, odnosno Izvještaja o reviziji konsolidiranih finansijskih izvještaja Tužilaštva Republike Srpske za 2005. godinu, što znači da su budžetska sredstva trošena ekonomično i namjenski. Drugostepena disciplinska komisija je utvrdila da iz izvedenih dokaza i utvrđenih činjenica proizlazi da navedenim načinom prijevoza prvoapelanta i spomenutih zaposlenih radnika i tužilaca nisu nastupile nikakve štetne posljedice za budžetska sredstva, jer bi one sigurno bile konstatirane u navedenim izvještajima. Prema mišljenju Drugostepene disciplinske komisije, sticanje koristi za sebe ili za druga lica u materijalnom smislu mora imati za posljedicu nastanak štete za budžetska sredstva, a kako takva posljedica nije nastupila, niti je dokazana, pravilan je zaključak da prvoapelant nije ni sebi ni navedenim drugim licima omogućio sticanje imovinske koristi. Navedeno je da je do sticanja materijalne koristi za navedene zaposlene radnike Tužilaštva moglo doći samo u slučaju da su ta lica koristila prijevoz službenim vozilima na opisanim relacijama i istovremeno naplaćivala naknadu za prijevoz u navedenom periodu, ali kako se te činjenice u prvostepenom postupku nisu ni dokazivale, niti je na njih u žalbi disciplinskog tužioca ukazivano, to se time Drugostepena disciplinska komisija, u smislu člana 21. Zakona o parničnom postupku Republike Srpske, nije ni bavila. Razmatrajući pitanje da li je navedenim načinom prijevoza tuženi sebi i navedenim licima omogućio sticanje materijalne koristi, Drugostepena disciplinska komisija smatra da je za ovu korist bitna prvoapelantova namjera da sebi i drugima omogući sticanje takve koristi, jer se samo tako može govoriti o postojanju obilježja disciplinskog prekršaja iz člana 57. stav 1. tačka 6. Zakona o VSTV-u. Kako iz izvedenih dokaza i utvrđenog činjeničnog stanja ne proizlaze osnovi za zaključak da je takva namjera postojala, odnosno da je prvoapelantova namjera bila isključivo motivirana dobrom organizacijom posla, te racionalnim i ekonomičnim trošenjem sredstava s ciljem efikasnog rada područnih odjeljenja i tužilaštva u cjelini, Drugostepena disciplinska komisija je smatrala da je izostala i ova neophodna posljedica za postojanje navedenog disciplinskog prekršaja.

18. U odnosu na prvoapelantovu žalbu u dijelu koji se odnosi na osporavanje prvostepene odluke kojom je proglašen odgovornim za disciplinski prekršaj iz člana 57. stav 1. tačka 23. Zakona o VSTV-u, poči-

njenog nepropisnim zapošljavanjem lica D. V., A. T. i V. M. na radnom mjestu vozača, odnosno kurira, Drugostepena disciplinska komisija je našla da su prvoapelantovi žalbeni prigovori neosnovani. Naime, prema mišljenju Drugostepene disciplinske komisije, iz izvedenih dokaza i utvrđenog činjeničnog stanja proizlazi da je do zasnivanja radnog odnosa na neodređeno vrijeme došlo protivno odredbi člana 66. st. 2. i 3. Pravilnika, s obzirom na to da nije izvršeno javno oglašavanje upražnjenih radnih mjesta u Tužilaštvu putem «Službenog glasnika Republike Srpske» i u najmanje dva dnevna lista koja se distribuiraju u BiH. Stoga je Drugostepena disciplinska komisija ocijenila da je pravilna i zakonita odluka Prvostepene disciplinske komisije u dijelu u kojem je prvoapelanta proglasila odgovornim za disciplinski prekršaj iz člana 57. stav 1. tačka 23. Zakona o VSTV-u. U pouci o pravnom lijeku Drugostepena disciplinska komisija je navela da nezadovoljna stranka protiv te odluke može izjaviti žalbu Vijeću u roku od 15 dana od dana njenog prijema.

19. Prvoapelant i Ured disciplinskog tužioca su se žalili protiv navedene odluke Drugostepene disciplinske komisije. VSTV je Odlukom broj 04-02-8488/09 od 15. oktobra 2009. godine odbacio kao nedopuštene žalbe stranaka u predmetnom disciplinskom postupku.
20. VSTV je u obrazloženju odluke naveo da je, postupajući prema odredbi člana 60. stav 6. Zakona o VSTV-u, zaključio da žalbe stranaka, shodno odredbama navedenog zakona, nisu dopuštene. Naime, iz navedene odredbe zakona proizlazi da se žalba na odluku Drugostepene disciplinske komisije može uložiti samo zbog izrečene disciplinske mjere razrješenja od dužnosti, a budući da se u konkretnom slučaju ne radi o toj izrečenoj disciplinskoj mjeri, žalba na drugu izrečenu mjeru nije dopuštena. Dalje je navedeno da je Drugostepena disciplinska komisija bila dužna u svojoj odluci navesti da u konkretnom slučaju žalba nije dopuštena. Međutim, iako je Drugostepena disciplinska komisija u osporenoj odluci dala pogrešnu pravnu pouku, prema mišljenju VSTV-a, takva pogrešna pouka ne konstituira pravo stranaka u disciplinskom postupku na pravni lijek koji zakonom nije dopušten. Zbog toga je VSTV, postupajući prema odredbi člana 17. stav 1. tačke 5. i 30, a u vezi sa članom 60. stav 6. Zakona o VSTV-u, donio navedenu odluku.

Predmet broj AP 2242/11

21. Činjenice predmeta koje proizlaze iz drugoapelantinih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.
22. Odlukom Prvostepene disciplinske komisije broj 04-02-2468-20/2010 od 2. decembra 2010. godine, koja je potvrđena Odlukom Drugostepene disciplinske komisije broj 4/2010 od 9. marta 2011. godine, drugoapelantica je kao predsjednica Kantonalnog suda u Novom Travniku i sutkinja u Kantonalnom sudu u Novom Travniku proglašena odgovornom za disciplinski prekršaj miješanja u postupanje sudije ili tužioca sa namjerom opstruiranja ili potcjenjivanja njihovih aktivnosti iz člana 56. tačka 13. Zakona o VSTV-u, pa joj je primjenom odredbi čl. 58. i 59. navedenog zakona za spomenuti disciplinski prekršaj izrečena disciplinska mjera smanjenja plaće za iznos od 30% na period od jedne godine.
23. U obrazloženju odluke Prvostepene disciplinske komisije navedeno je da je disciplinskom tužbom od 30. juna 2010. godine Ured disciplinskog tužioca drugoapelantici stavio na teret da se u svojstvu predsjednice suda u krivičnom predmetu tog suda broj 006-0-Kpp-09-09-000 010 umiješala u postupanje i rad postupajućeg sudije Darmina Avdića sa namjerom potcjenjivanja i opstruiranja njegovih aktivnosti. Naime, to miješanje se ogleda u tome što je drugoapelantica zabranila otpremu donesenog Rješenja broj 006-0-Kpp-09-000 010 od 17. aprila 2009. godine, kojim je uvažen zahtjev osumnjičenog Pere Gudelja u predmetu broj 01-03/09-P od 19. marta 2009. godine za povrat novca privremeno oduzetog 27. marta 2003. godine, a 25. augusta 2009. godine drugoapelantica je navedenim predmetom zadužila sudiju Mehmedaliju Huseinovića, koji je u tom predmetu donio rješenje da se zahtjev osumnjičenog odbaci, čime je drugoapelantica počinila disciplinski prekršaj iz člana 56. tačka 13. Zakona o VSTV-u. Disciplinska komisija je nakon izvedenih brojnih materijalnih i nematerijalnih dokaza odlučila kao u izreci odluke. Naime, utvrđeno je da su među strankama sporni navodi disciplinske tužbe da se drugoapelantica miješala u rad sudije Darmina Avdića na način da je zabranila otpremu Rješenja broj 006-0-Kpp-09-000 010 od 17. aprila 2009. godine, rješenja koje je donio sudija Avdić, i da je isti predmet 25. augusta 2009. godine dodijelila u

rad sudiji Mehmedaliji Huseinoviću. Prvostepena disciplinska komisija je odbila kao neosnovane drugoapelantidine navode kojim opravdava zaduženje sudije Huseinovića spisom koji je već bio u radu kod sudije Avdića, jer je sama svojim iskazom potvrdila da je sudija Avdić već bio uradio odluku u tom predmetu i da je bila upoznata s tim, te da je zahtijevala da se zauzme upućujuće mišljenje Krivičnog vijeća. Osim toga, utvrđeno je da je drugoapelantica osujetila otpremanje odluke u predmetu sudije Avdića, da bi potom preko predsjednika Krivičnog odjeljenja u tri navrata inicirala održavanje sjednice odjeljenja (5. maja, 17. juna i 9. jula 2009. godine), a u jednom navratu čak i opću sjednicu suda 11. maja 2009. godine, a sve to da bi ishodila odluku upućujućeg karaktera u pogledu konkretnog predmeta, pa kada na tim sjednicama takvo stanovište nije usvojeno, drugoapelantica je 17. juna 2009. godine donijela Pravilnik o radu i dužnostima predsjednika odjeljenja, kojim je uvela to da je prije otpremanja odluka strankama obavezno da predsjednik odjeljenja parafira odluke. Drugoapelantica je 17. augusta 2009. godine donijela Odluku o izmjeni i dopuni Odluke o organizaciji i sastavu Vijeća u tom sudu, na način što je rad Krivičnog odjeljenja proširila za još dvoje sudija i to sudijama Mehmedalijom Huseinovićem i Mirjanom Grubešić, iako je ovo odjeljenje do tog momenta bilo ažurno u svom radu, te je krivičnim spisom broj 006-0-KPP-09-00 010 zadužila sudiju Huseinovića, koji je 28. augusta 2009. godine u tom predmetu donio rješenje kojim odbacuje zahtjev osumnjičenog Pere Gudelja za povrat privremeno oduzetih stvari, dakle donosi drugu vrstu odluke. Na osnovu navedenog, Prvostepena disciplinska komisija je donijela odluku kao u izreci presude i drugoapelantici je izrečena disciplinska mjera za disciplinski prekršaj za koji je proglašena odgovornom, pa joj je Komisija, u skladu sa odredbom člana 59. Zakona o VSTV-u, izrekla disciplinsku mjeru smanjenja plaće od 30% na period od godinu dana, smatrajući izrečenu mjeru adekvatnom težini počinjenog prekršaja.

24. Drugostepena disciplinska komisija je, ispitujući osporenu odluku u onom dijelu u kojem je drugoapelantica osporavala žalbom, te postupajući po službenoj dužnosti, u smislu odredbe člana 221. Zakona o parničnom postupku (u daljnjem tekstu: ZPP), zaključila da je odluka Prvostepene disciplinske komisije zakonita i pravilna. Komisija je još zaključila da drugoapelantidine počinjene radnje, osim što predstavljaju

disciplinski prekršaj iz člana 56. tačka 13. Zakona o VSTV-u, predstavlja ju ponašanje koje šteti ugledu funkcije predsjednika suda i da Disciplinska komisija prvostepenom odlukom ne izlazi iz okvira disciplinske tužbe u pogledu činjeničnih utvrđenja koja odražavaju elemente disciplinskog prekršaja niti u pogledu pravne kvalifikacije prekršaja, odnosno primjene materijalnog prava na što drugoapelantica žalbom ukazuje. Drugostepena disciplinska komisija je na kraju konstatala da je osporena prvostepena odluka zasnovana na potpuno pravilno utvrđenom činjeničnom stanju i pravilnoj primjeni materijalnog prava kada je drugoapelanticine radnje okvalificirala kao disciplinski prekršaj iz člana 56. tačka 13. Zakona o VSTV-u, te da je odlučujući o visini i težini disciplinske mjere drugoapelantici izrekla mjeru adekvatnu težini disciplinskog prekršaja i stepenu disciplinske odgovornosti.

25. VSTV je Odlukom broj 04-02-68-4/2011 od 12. maja 2011. godine odbacio kao nedopuštenu drugoapelanticinu žalbu izjavljenu protiv Odluke Drugostepene disciplinske komisije broj 4/2010 od 9. marta 2011. godine.
26. VSTV je u obrazloženju odluke naveo da je, postupajući prema odredbi člana 60. stav 6. Zakona o VSTV-u, zaključio da drugoapelanticina žalba, shodno odredbama navedenog zakona, nije dopuštena s obzirom na to da iz navedene odredbe zakona proizlazi da se žalba na odluku Drugostepene disciplinske komisije može uložiti samo zbog izrečene disciplinske mjere razrješenja od dužnosti, a budući da se u konkretnom slučaju ne radi o toj izrečenoj disciplinskoj mjeri, žalba na drugu izrečenu mjeru nije dopuštena. Prema tome, VSTV je, postupajući prema odredbi člana 17. stav 1. tačka 6, a u vezi sa članom 60. stav 6. Zakona o VSTV-u, odlučio kao u izreci odluke.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije u predmetu broj AP 4101/09

27. Prvoapelant se žali da su mu osporenim odlukama povrijeđeni pravo na princip vladavine prava iz člana I/2. Ustava Bosne i Hercegovine, zatim pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih

sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija), pravo na nediskriminaciju zagantirano članom II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i članom 14. Evropske konvencije, kao i pravo na žalbu, odnosno djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije. Apelant je naveo da je članom 6. stav 1. Evropske konvencije svakome, pa i apelantu, zagantirano pravo da bilo koji pravni zahtjev u vezi sa svojim građanskim pravima i obavezama iznese pred sud, odnosno u disciplinskom postupku pred organ koji je predviđen zakonom, odnosno pravilnikom. Prvoapelant je istakao da mu je u konkretnom postupku onemogućen «pristup nadležnom organu, tj. VSTVBiH kao cjelini». S tim u vezi, apelant se pozvao na odluke Evropskog suda za ljudska prava u predmetu *Golder protiv Ujedinjenog Kraljevstva* od 21. februara 1975. godine, odluku *Philis protiv Grčke* od 27. septembra 1991. godine i odluku *Hornsby protiv Grčke* od 19. marta 1997. godine, te istakao da je u navedenim odlukama Evropski sud izrazio stav da «pravičan, javan i brz postupak nema nikakvu vrijednost ako nema sudskog postupka», odnosno da «član 6. stav 1. Evropske konvencije osigurava svakome pravo da iznese pred sud zahtjev koji se odnosi na njegova građanska prava i obaveze». Prvoapelant je posebno istakao da je VSTV u ranijim slučajevima meritorno odlučivao o žalbama na odluke Drugostepene disciplinske komisije, iako se nije radilo o razrješenjima dužnosti. Osporenom odlukom VSTV-a, prema prvoapelantovom mišljenju, narušen je koncept vladavine prava, jer se u istim ili sličnim postupcima ne mogu donositi različite odluke, što je suprotno članu I/2. Ustava Bosne i Hercegovine (vladavina prava). Iz navedenog je apelant zaključio da se u njegovom slučaju selektivno primijenio zakon, da se radilo o diskriminaciji, koja postoji kada jedno lice ima neko pravo, a drugo lice ga nema, a sve bez ikakvog valjanog obrazloženja i u situaciji kada je to pravo predviđeno Zakonom o VSTV-u i Poslovníkom VSTV-a. Također, posebno je istakao da je u odluci Drugostepene disciplinske komisije dobio uputu o pravnom lijeku (pravo žalbe VSTV-u), a onda mu je taj pravni lijek uskraćen. Apelant je istakao da zbog toga što je VSTV odbacio žalbu gubi pravo da pokrene postupak pred Sudom Bosne i Hercegovine, a «sudska provjera je obavezna i nijednim aktom se ne može uskratiti pravo na sudsku zaštitu», imajući u vidu član II/2. Ustava Bosne i Hercegovine o direktnoj primjeni Evropske konvencije. U vezi s navedenim, prvoapelant smatra da mu je uskraćeno pravo na djelotvoran pravni lijek, te da se takvim postupanjem «uvodi pravna nesigurnost i princip vladavine

prava i nejednakosti stranaka». Prvoapelant je, također, istakao da mu je povrijeđeno pravo na pravično suđenje jer je pogrešno i proizvoljno primijenjeno materijalno pravo. Naveo je da su se obje disciplinske komisije pozvale na Zakon o radu i Zakon o zapošljavanju umjesto na relevantni Zakon o radnim odnosima u državnim organima. Također, primijenjen je član 66. Pravilnika koji nikada nije objavljen u «Službenom glasniku Republike Srpske», pa, stoga, nije ni mogao proizvoditi pravno djelovanje. Prvoapelant je predložio Ustavnom sudu da utvrdi da su povrijeđena navedena ustavna prava, te da naloži VSTV-u da odluči o njegovoj žalbi i donese meritornu odluku.

b) Odgovori na prvoapelantovu apelaciju

28. Izjašnjavajući se na navode apelacije, VSTV je istakao da su prvoapelantovi navodi u odnosu na povredu prava na pravično suđenje i proizvoljnu primjenu odredbe člana 60. Zakona o VSTV-u neosnovani. S tim u vezi, ukazuje na to da je odredbom člana 60. stav 6. Zakona o VSTV-u propisano da se protiv odluke Drugostepene disciplinske komisije o izricanju disciplinske mjere može uložiti žalba Vijeću kao cjelini. Ako Vijeće ne potvrdi mjeru razrješenja, Vijeće može izreći drugu mjeru predviđenu ovim zakonom. Dakle, VSTV smatra da iz prve rečenice ove odredbe jasno proizlazi da je zakon predvidio mogućnost da se Vijeću kao cjelini može uložiti žalba protiv odluke Drugostepene disciplinske komisije i to u pogledu izrečene disciplinske mjere. Međutim, u drugoj rečenici te odredbe ograničava se obim preispitivanja odluke Drugostepene disciplinske komisije u okviru VSTV-a, pa Vijeće tako može samo potvrditi mjeru razrješenja ili izreći drugu mjeru predviđenu zakonom. Iz navedene zakonske odredbe, prema mišljenju VSTV-a, proizlazi da se žalba na drugostepenu disciplinsku odluku može uložiti samo kada je izrečena disciplinska mjera razrješenja od dužnosti. Tako je VSTV u konkretnom slučaju zaključio da Vijeće kao cjelina u trećem stepenu može odlučivati povodom žalbe samo kada je prethodno izrečena disciplinska mjera razrješenja od dužnosti, dakle najteža disciplinska mjera. Dalje su naveli da postojanje određenih ograničenja u smislu mogućnosti preispitivanja odluka u trećem stepenu ne predstavlja nikakav izuzetak i takav koncept predstavlja pravilo čak i u sudskim postupcima. Na takav način propisan koncept pravnih lijekova, prema mišljenju VSTV-a, u potpunosti zadovoljava kriterije postavljene čl. 6. i 13. Evropske konvencije, s obzirom na to

da je u okviru disciplinskog postupka prvoapelantu u potpunosti omogućen pristup «sudu pune jurisdikcije», kako to zahtijeva član 6. Evropske konvencije. S tim u vezi, VSTV se pozvao na Odluku Ustavnog suda broj *U 25/03* od 21. januara 2004. godine. U toj odluci je navedeno da svaka država ima diskreciono pravo da sama organizira pravni sistem unutar kojeg će svakom omogućiti pristup sudu kada se radi o «utvrđivanju građanskih prava i obaveza», da na taj način proizlazi pravo države da od svakog traži da poštuje relevantne domaće pravne propise kojima se propisuju postupci pred nadležnim organima, prije svega propise od kojih zavisi nadležnost organa i dopustivost pravnog lijeka. VSTV je naveo da je istina da je u ranijim slučajevima razmatrao i meritorno odlučivao povodom izjavljenih žalbi na odluke Drugostepene disciplinske komisije, iako se u tim slučajevima nije radilo o mjeri razrješenja od dužnosti. Međutim, promjena dosadašnje prakse, prema mišljenju VSTV-a, ne znači samo po sebi da je u prvoapelantovom slučaju došlo do kršenja člana 6. Evropske konvencije, principa vladavine prava ili do diskriminirajućeg postupanja VSTV-a. U prilog takvom zaključku VSTV se pozvao na odluke Ustavnog suda u predmetima *AP 758/07* od 10. juna 2009. godine i *AP 138/08* od 28. aprila 2010. godine, u kojima je izražen sljedeći stav: «U vezi sa navodima apelanta o tome da su u istim slučajevima sudovi u nekim predmetima donosili drugačije odluke, Ustavni sud ukazuje da, iako takva praksa sudova i nedosljedna primjena materijalnog prava u istim ili sličnim slučajevima može voditi kršenju principa vladavine prava iz člana 1/2. Ustava BiH i principa pravne sigurnosti kao neodvojivog elementa vladavine prava, ta činjenica, sama po sebi, ne znači da je u konkretnom slučaju došlo do kršenja ustavnih prava na koja se prvoapelant poziva». U odnosu na prvoapelantove navode da je u odluci Drugostepene disciplinske komisije dobio uputu o pravnom lijeku prema kojoj je imao pravo uložiti žalbu, a onda mu je to pravo uskraćeno, VSTV je istakao da, iako je Drugostepena disciplinska komisija u osporenoj odluci dala pogrešnu pravnu pouku, ona ne može konstituirati pravo stranaka u disciplinskom postupku na pravni lijek koji zakon ne predviđa. VSTV se u vezi s tim pozvao na Odluku Ustavnog suda broj *AP 309/04* od 12. aprila 2005. godine u kojoj je navedeno da, u pravilu, u slučaju pogrešno date pravne pouke u odlukama koje se mogu osporavati nekim od propisanih pravnih lijekova, zainteresirane stranke su u obavezi koristiti propisane pravne lijekove, a ne one koji su navedeni u pogrešnoj pouci.

29. U odnosu na prvoapelantove navode da je VSTV donoseći osporavanu odluku u njegovom slučaju postupao diskriminirajući, odnosno da ga je tretirao različito u odnosu na druga lica i to zbog «političkog ili drugog mišljenja», kako je apelant naveo na stranici 4. apelacije, VSTV je istakao da prvoapelant tu tvrdnju nije obrazložio činjenično u dovoljnoj mjeri, niti je ponudio ijedan dokaz koji bi mogao ukazati na to da se u konkretnom slučaju radilo o diskriminaciji po tom ili bilo kojem drugom osnovu iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odnosno da je VSTV osporenu odluku donio iz diskriminirajućih pobuda prema prvoapelantu. U odnosu na prvoapelantovu tvrdnju da mu je povrijeđeno pravo na djelotvoran pravni lijek zagarantirano članom 13. Evropske konvencije, VSTV je istakao da se prema praksi Evropskog suda djelotvornost pravnog lijeka posmatra kao obaveza da se nadležnom nacionalnom organu omogućiti da se bavi «suštinom» dotične žalbe, kao i da navedeni član ne doseže tako daleko da zahtijeva određeni oblik pravnog lijeka, pa je u tom smislu državama ugovornicama dat visok stepen slobodne procjene u ispunjavanju njihove obaveze prema navedenoj odredbi. U vezi s navedenim, VSTV je naglasio da je u prvoapelantovom slučaju Drugostepena disciplinska komisija bila ta koja se bavila «suštinom» žalbe i koja je u potpunosti preispitala prvostepenu odluku, pa je tako, prema mišljenju VSTV-a, u potpunosti zadovoljen zahtjev iz člana 13. Evropske konvencije.
30. U odgovoru disciplinskog tužioca je navedeno da je prvoapelant, u smislu prava na pravično suđenje, posebno istakao da mu je onemogućen pristup nadležnom organu, odnosno VSTV-u kao cjelini. Analizirajući član 60. stav 6. Zakona o VSTV-u, disciplinski tužilac je naglasio da je drugom rečenicom navedene odredbe ograničen obim preispitivanja odluke Drugostepene disciplinske komisije u okviru Vijeća. Prema tome, kako je dalje navedeno, iz rasporeda odredbi spomenutog člana Zakona o VSTV-u proizlazi da se žalba Vijeću kao cjelini može uputiti isključivo ukoliko je Drugostepena disciplinska komisija donijela odluku o razrješenju od dužnosti sudije ili tužioca protiv kojeg je pokrenut disciplinski postupak. Dalje je navedeno da postojanje određenih ograničenja u smislu mogućnosti preispitivanja odluka u trećem stepenu predstavlja međunarodnu zakonodavnu praksu, koja je prije pravilo nego izuzetak, čak i u sudskim postupcima. Na ovaj način propisan koncept pravnih lijekova u potpunosti zadovoljava kriterije utvrđene

čl. 6. i 13. Evropske konvencije, s obzirom na to da je u okviru disciplinskog postupka apelantu omogućen pristup zakonom ustanovljenom nezavisnom i nepristranom arbitru, pred kojim je učestvovao u dvostepenom postupku. U odnosu na prvoapelantove navode da je diskriminiran u vezi sa pravom na pravično suđenje, disciplinski tužilac je naveo da je VSTV nakon promijenjenog stava, postupajući povodom žalbi drugih nosilaca pravosudnih funkcija na odluke Drugostepene disciplinske komisije kojima nije izrečena mjera razrješenja od dužnosti, donio odluke kojima su žalbe odbačene kao nedopuštene, a što dalje govori o nediskriminirajućem karakteru osporene odluke. U odnosu na prvoapelantove navode da mu je Drugostepena disciplinska komisija dala uputu o pravnom lijeku prema kojoj je imao pravo uložiti žalbu, u odgovoru na apelaciju je istaknuto da je VSTV kao cjelina konstatirao i ispravio pogrešku Drugostepene disciplinske komisije. Predloženo je da se predmetna apelacija odbaci kao očigledno neosnovana, odnosno da se u slučaju meritornog odlučivanja odbije kao neosnovana.

c) Navodi iz apelacije u predmetu broj AP 2242/11

31. Drugoapelantica se žali da su joj osporenim odlukama povrijeđeni pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije i pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Povredu prava na pravično suđenje drugoapelantica vidi u proizvoljnoj primjeni materijalnog prava, konkretno člana 60. stav 6. Zakona o VSTV-u. Naime, ona smatra da je VSTV svojom odlukom kojom je njenu žalbu izjavljenu protiv odluke Drugostepene disciplinske komisije odbacio kao nedopuštenu izgubio iz vida niz drugih zakonskih odredbi, posebno odredbu člana 89. Poslovnika o radu VSTV-a, kojom je propisano pravo na žalbu protiv svake odluke koja je negativna za sudiju ili tužioca. Zbog toga je, kako navodi, nejasno na osnovu čega je VSTV u konkretnom slučaju suspendirao njeno pravo na žalbu protiv odluke Drugostepene disciplinske komisije budući da je navedena odluka negativna za nju, pa tvrdi da se radi o arbitrarnoj i samovoljnoj odluci VSTV-a. Također, ona smatra da je u disciplinskom postupku pogrešno utvrđeno činjenično stanje i da je izostala ocjena dokaza čije je izvođenje u toku postupka predlagala, posebno uzimanje iskaza svjedoka Amre Hrvačić i Mehmedalije Huseinovića a takav propust predstavlja povredu odredaba ZPP, te

se odluke komisija zasnivaju samo na iskazima svjedoka Darmina Avdića i Mironije Jozek, što je, prema njenim navodima, suprotno odredbama člana 13. ZPP prema kojima je Disciplinska komisija dužna savjesno i brižljivo ocijeniti svaki dokaz posebno i sve dokaze zajedno, a u vezi s navedenim, apelantica se žali i na neosnovano izrečenu disciplinsku mjeru. S tim u vezi, smatra da nije dokazan ključni element disciplinskog prekršaja, da je dala instrukcije šefici Pisarnice Amri Hrvačić da ne otpremi rješenje sudije Avdića, pa navodi da se ne može govoriti o postojanju disciplinskog prekršaja za koji bi bila i odgovorna. U pogledu navoda da je u disciplinskom postupku pogrešno utvrđeno činjenično stanje, navodi da je inicirala održavanje sjednice Krivičnog odjeljenja i da je konkretan predmet presigniran sa sudije Avdića na sudiju Huseinovića, a da je stvarni razlog što je predmet presigniran na drugog sudiju to što ovaj predmet kod sudije Avdića nije bio riješen preko pet mjeseci, pa budući da je svaki sudija imao veoma mali broj predmeta, to je za rješavanje ovog predmeta zadužila sudiju Huseinovića. Drugoapelantica smatra da je izreka Drugostepene disciplinske komisije apsolutno nerazumljiva i da kao takva predstavlja *karikaturu zakonskih odredbi* kojim je propisano šta izreka presude mora da sadrži.

32. U prijedlogu za donošenje privremene mjere drugoapelantica je zatražila da Ustavni sud obustavi izvršenje odluke Prvostepene i Drugostepene disciplinske komisije do donošenja odluke o meritumu. S tim u vezi, ističe da ima porodicu, supruga i četvero maloljetne djece, da joj kao predsjednici suda plaća iznosi od 3.695,26 KM, ali da joj je plaća opterećena kreditima u iznosu od 2.466,62 KM, pa bi joj izrečenom disciplinskom mjerom za izdržavanje porodice ostalo 380.00 KM. Također, navodi da je plaća njenog supruga isto tako opterećena kreditima, tako da bi izvršenje osporavanih odluka prouzrokovalo nenadoknadivu štetu za nju i njenu porodicu. Stoga, ona predlaže da Ustavni sud usvoji predloženu privremenu mjeru kao osnovanu.

d) Odgovori na drugoapelanticinu apelaciju

33. Izjašnjavajući se na navode apelacije, VSTV je istakao da su drugoapelanticini navodi u odnosu na povredu prava na pravično suđenje i proizvoljnu primjenu odredbe člana 60. Zakona o VSTV-u neosnovani. S tim u vezi, ukazuje na to da je odredbom člana 60. stav 6. Zakona o VSTV-u

propisano da se protiv odluke Drugostepene disciplinske komisije o izricanju disciplinske mjere može uložiti žalba Vijeću kao cjelini. Ako Vijeće ne potvrdi mjeru razrješenja, Vijeće može izreći drugu mjeru predviđenu ovim zakonom. Dakle, VSTV smatra da iz prve rečenice citirane odredbe jasno proizlazi da je zakon predvidio mogućnost da se Vijeću kao cjelini može uložiti žalba protiv odluke Drugostepene disciplinske komisije o razrješenju od dužnosti, a da Vijeće, prema ovoj odredbi zakona, samo ukoliko ne potvrdi mjeru razrješenja, može izreći drugu mjeru predviđenu zakonom. S tim u vezi, ističe da je Vijeće u konkretnom slučaju poštovalo odredbu člana 60. tačka 13. Zakona o VSTV-u prema kojoj tuženi u disciplinskom postupku ima pravo da izjavi žalbu na odluku koja je negativna za njega, te da je drugoapelantica izjavila žalbu o kojoj je meritorno odlučeno u drugostepenom disciplinskom postupku. Također, u pogledu navoda da izreka odluke Prvostepene disciplinske komisije ne sadrži činjenični opis radnji disciplinskog prekršaja, te da je zbog toga ona nerazumljiva i protivrječna obrazloženju, da je pogrešno utvrđeno činjenično stanje i da je izostalo izvođenje dokaza koje je drugoapelantica predlagala tokom trajanja ovog postupka, VSTV ističe da ostaje pri navodima sadržanim u obrazloženju Odluke Drugostepene disciplinske komisije broj 04-02-68-2/11 od 9. marta 2011. godine. U pogledu drugoapelantinih navoda koji se odnose na povredu prava na imovinu, VSTV ističe da su i ovi navodi neosnovani jer izricanjem disciplinske mjere drugoapelantici (smanjenje plaće za iznos od 30% na period od jedne godine) nije povrijeđeno njeno pravo na imovinu, s obzirom na to da izrečena disciplinska mjera ima zakonski osnov, jer je propisana i izrečena u javnom interesu, te da izrečenom mjerom nije narušen princip proporcionalnosti između korištenih sredstava i cilja kojem se u ovom postupku težilo. Što se tiče prijedloga za određivanje privremene mjere i obustave izvršenja odluke Disciplinske komisije, VSTV navodi da drugoapelantica nije dokazala opravdanost određivanja predložene privremene mjere, pa predlaže da se njen zahtjev odbije kao neosnovan.

34. U odgovoru na apelaciju disciplinski tužilac ističe da su neosnovani drugoapelantini navodi u vezi sa povredom prava na pravično suđenje i proizvoljnu primjenu člana 60. stav 6. Zakona o VSTV-u, jer smatra da iz navedene odredbe zakona jasno proizlazi da se žalba na odluku Drugostepene disciplinske komisije može uložiti samo kada je izrečena disciplinska mjera razrješenja od dužnosti. Također, smatra neosnova-

nim njene navode da izreka Prvostepene disciplinske komisije na sa-
drži opis radnji disciplinskog prekršaja, čime je povrijeđen član 85. Po-
slovnika o radu VSTV-a, s obzirom na to da spomenuti član Poslovnika
ne propisuje da radnje disciplinskog prekršaja budu sadržane u izreci
odluke. Disciplinski tužilac smatra neosnovanim drugoapelanticine na-
vode da je odlukom Prvostepene disciplinske komisije izostala ocjena
iskaza svjedoka koje je ona predložila, jer tvrdi da je odluka Disciplinske
komisije valjana i zakonita i da, shodno praksi Ustavnog suda, izostanak
ocjene nerelevantnog dokaza nema za posljedicu nezakonitost odluke.
Osim toga, ističe da nisu prihvatljivi navodi o pogrešno utvrđenom či-
njeničnom stanju, jer drugoapelantica nije označila niti jednu činjenicu
koja bi dovela do zaključka da nije dokazan ključni element disciplin-
skog prekršaja, a dokazi provedeni na glavnoj raspravi pružili su pouz-
dan osnov da je drugoapelantica u svojstvu predsjednice suda svojim
radnjama ostvarila bitna obilježja disciplinskog prekršaja. U pogledu
druogoapelanticinih navoda da joj je osporenim odlukama povrijeđeno
i pravo na imovinu, disciplinski tužilac smatra da su i ovi navodi neosno-
vani jer disciplinska mjera nije izrečena u iznosu većem od zakonom
propisanog, pa predlaže da se apelacija odbije kao neosnovana.

V. Relevantni propisi

35. Zakon o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» br. 25/04, 93/05, 48/07 i 15/08) u relevantnim odredbama glasi:

Član 17.

Vijeće ima sljedeće nadležnosti:

(...)

(5) odlučuje o žalbama u disciplinskim postupcima;

(...)

Član 55.

Nadležnost za vođenje disciplinskih postupaka

*Vijeće preko svojih disciplinskih organa vrši svoja ovlaštenja u disci-
plinskom postupku.*

Član 56.

Disciplinski prekršaji sudija

Disciplinski prekršaji sudija su:

(...)

(13) miješanje u postupanje sudije ili tužioca s namjerom opstruiranja ili potcjenjivanja njihovih aktivnosti;

(...).

Član 57.

Disciplinski prekršaji tužilaca

Disciplinske prekršaje tužilaca čine:

(...)

23. bilo kakvo drugo ponašanje koje predstavlja ozbiljno kršenje službene dužnosti ili dovodi u pitanje povjerenje javnosti u nepristrasnost i kredibilitet tužilaštva.

Član 58.

Vrste disciplinskih mjera

- (1) Vijeće može izreći jednu ili više sljedećih disciplinskih mjera:*
- (a) pismenu opomenu koja se javno ne objavljuje;*
 - (b) javnu opomenu;*
 - (c) smanjenje plaće za iznos do 50 posto, na period do jedne godine;*
 - (d) privremeno ili trajno upućivanje u drugi sud ili tužilaštvo;*
 - (e) premještanje s mjesta predsjednika suda na mjesto sudije, ili s mjesta glavnog tužioca ili zamjenika glavnog tužioca na mjesto tužioca;*
 - (f) razrješenje od dužnosti.*

Član 60.

Vođenje disciplinskog postupka i žalbe

(1) Disciplinski postupak vode:

(c) Prvostepena disciplinska komisija i

(d) Drugostepena disciplinska komisija

(6) Protiv odluke Drugostepene disciplinske komisije o izricanju disciplinske mjere može se uložiti žalba Vijeću kao cjelini. Ako Vijeće ne potvrdi mjeru razrješenja, Vijeće može izreći drugu mjeru predviđenu ovim zakonom. Članovi Prvostepene i Drugostepene disciplinske komisije imaju pravo učestvovati, osim ako se njihovo izuzeće traži iz razloga drugačijeg od razloga njihovog ranijeg učešća u donošenju odluke o istoj stvari.

(7) Sudija ili tužilac koji je razriješen dužnosti odlukom Vijeća može uložiti žalbu Sudu Bosne i Hercegovine jedino na osnovu jednog ili oba razloga:

a) da je Vijeće, prilikom vođenja disciplinskog postupka nakon kojeg je uslijedila odluka o mjeri razrješenja dužnosti, učinilo materijalnu povredu pravila postupka predviđenih ovim zakonom;

b) da je Vijeće, prilikom vođenja disciplinskog postupka nakon kojeg je uslijedila odluka o mjeri razrješenja dužnosti, pogrešno primijenilo zakon.

Član 68. stav 1. tačka e)

Prava stranaka tokom disciplinskog postupka

Disciplinski postupak vodi se na pravičan i transparentan način. U toku trajanja disciplinskog postupka, sudija ili tužilac protiv kojeg se vodi postupak ima sljedeća prava koja moraju biti garantirana Poslovníkom o disciplinskom postupku, a koja donosi Vijeće:

(e) pravo da izjavi žalbu na, po njega, negativnu odluku.

36. Poslovník Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine
(«Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» br. 59/04, 29/06, 98/06, 2/07 i 20/08) u relevantnim odredbama glasi:

Član 55.

- 1. Na odluku Drugostepene disciplinske komisije žalba se podnosi Vijeću u pismenoj formi u roku od 15 dana od dana dostavljanja.*
- 2. O žalbi odlučuje Vijeće na sjednici. Odluka Vijeća je konačna.*

37. Poslovník Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine
(«Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» br. 44/09 od 8. juna 2009. godine, 28/10 i 58/10) u relevantnim odredbama glasi:

Član 89.

(Žalbe na odluke Drugostepene disciplinske komisije Vijeću)

- (1) Na odluku Drugostepene disciplinske komisije žalba se podnosi Vijeću u pismenoj formi u roku od 15 dana od dana dostavljanja.*
- (2) O žalbi odlučuje Vijeće na sjednici. Odluka Vijeća je konačna.*

Član 103.

Danom stupanja na snagu ovog poslovníka prestaje važiti Poslovník Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» br. 59/04, 29/06, 98/06, 2/07 i 20/08), kao i Odluka o izmjenama i dopunama Poslovníka Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine broj VSTV-08-0202-01022008 od 01. 02. 2008. godine.

Član 104.

Ovaj Poslovník stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u «Službenom glasniku BiH».

VI. Dopustivost

38. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

39. U skladu sa članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome osporava, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku koji je koristio.
40. U konkretnom slučaju, Ustavni sud mora ispitati da li se osporene odluke mogu smatrati «presudama, odnosno odlukama» u smislu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda. Ustavni sud ističe da je slično pravno pitanje već razmatrao u predmetu broj AP 633/04 i zaključio da se odluke VSTV-a «donesene u disciplinskom postupku moraju smatrati presudama, odnosno odlukama u smislu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 15. stav 3. Poslovnika Ustavnog suda, koje Ustavni sud ima nadležnost razmatrati» (vidi Ustavni sud, Odluka broj AP 633/04 od 27. maja 2005. godine, «Službeni glasnik BiH» broj 73/05, tačke 19. i 20).
41. Imajući u vidu navedenu praksu Ustavnog suda, Ustavni sud smatra da se razlozi dati u Odluci Ustavnog suda broj AP 633/04 odnose i na konkretne predmete, zbog čega se osporene odluke donesene u disciplinskom postupku moraju smatrati «presudama, odnosno odlukama» u smislu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda.
42. U predmetu broj AP 4101/09, predmet osporavanja apelacijom je Odluka VSTV-a broj 04-02-8488/09 od 15. oktobra 2009. godine, protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova. Navedenu odluku prvoapelant je primio 29. oktobra 2009. godine, a apelaciju je podnio 25. decembra 2009. godine, dakle u roku od 60 dana, kako je propisano članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 16. st. 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, jer nije očigledno (*prima facie*) neosnovana, niti postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva.
43. U predmetu broj AP 2242/11, predmet osporavanja apelacijom je Odluka VSTV-a broj 04-02-68-4/2011 od 12. maja 2011. godine, protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova. Navedenu odluku drugoapelantica je primila 20. maja 2011. godine, a apelaciju je podnijela 30. maja 2011. godine, dakle u roku od 60 dana, kako je propisano članom 16. stav 1. Pravila

Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 16. st. 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, jer nije očigledno (*prima facie*) neosnovana, niti postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva.

44. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 16. st. 1, 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetne apelacije ispunjavaju uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

45. Prvoapelant se žali na povredu prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, prava na nediskriminaciju iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 14. Evropske konvencije i prava na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije. Prvoapelant, također, smatra da je u njegovom slučaju povrijeđen princip vladavine prava iz člana I/2. Ustava Bosne i Hercegovine. Drugoapelantica smatra da joj je osporenim odlukama povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, a s tim u vezi i pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

46. Pravo na pravično suđenje

Član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.

Član 6. stav 1. Evropske konvencije u prvoj rečenici utvrđuje:

1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim, zakonom ustanovljenim sudom. [...]

47. U odnosu na pitanje da li je u konkretnim disciplinskim postupcima primjenjiv član 6. Evropske konvencije, Ustavni sud podržava svoju vlastitu praksu u sličnim predmetima, pa slijedi zaključak da je član 6. Evropske konvencije pri-

mjenjiv i u konkretnom slučaju (vidi Ustavni sud, Odluka broj AP 3080/09 od 25. septembra 2010. godine, «Službeni glasnik BiH» broj 48/11, tačke 36-39).

48. Ustavni sud nalazi da je ključno pitanje na koje treba odgovoriti u konkretnom predmetu pitanje da li je apelantima povrijeđeno pravo na pristup sudu kao jednom od aspekata prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije time što im nije omogućeno da podnesu žalbu VSTV-u protiv odluke Drugostepene disciplinske komisije.
49. U odnosu na prigovore apelanata da im je osporenim odlukama VSTV-a povrijeđeno pravo na žalbu, Ustavni sud ističe da «pravo žalbe višem sudu nije definirano niti se podrazumijeva u članu 6. stav 1. Evropske konvencije». Međutim, ako je žalba omogućena i bila je podnesena a sud tog stepena pozvan da «utvrdi» činjenice, prvi stav člana 6. Evropske konvencije je primjenjiv (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Delcourt protiv Belgije*, presuda od 17. januara 1970. godine, serija A, broj 11, str. 14-15). Ustavni sud ističe da, iako član 6. stav 1. Evropske konvencije ne podrazumijeva pravo žalbe višem sudu, ako se zakonom ovo pravo propiše, onda se moraju osigurati garancije za njegovu dosljednu primjenu, kroz jasnu i preciznu normu.
50. U odgovoru na apelacije VSTV-a, te u odgovoru disciplinskog tužioca, istaknuto je da je prvom rečenicom člana 60. stav 6. Zakona o VSTV-u propisano da se Vijeću kao cjelini može uložiti žalba protiv odluke Drugostepene disciplinske komisije i to u pogledu izrečene disciplinske mjere, ali da se drugom rečenicom citirane odredbe ograničava obim preispitivanja odluke Drugostepene disciplinske komisije u okviru VSTV-a, pa Vijeće tako može samo potvrditi mjeru razrješenja ili izreći drugu mjeru predviđenu zakonom. VSTV smatra da Vijeće kao cjelina u trećem stepenu može odlučivati o žalbi samo kada je prethodno izrečena disciplinska mjera razrješenja od dužnosti kao najteža disciplinska mjera. Prema mišljenju VSTV-a, na takav način propisan koncept pravnih lijekova u potpunosti zadovoljava kriterije postavljene čl. 6. i 13. Evropske konvencije, s obzirom na to da je u okviru disciplinskog postupka apelanu u potpunosti omogućen pristup «sudu pune jurisdikcije», kako to zahtijeva član 6. Evropske konvencije. Također, VSTV je istakao da je istina da je u ranijim slučajevima razmatrao i meritorno odlučivao povodom izjavljenih žalbi na odluke Drugostepene disciplinske komisije, iako se u tim slučajevima

nije radilo o mjeri razrješenja od dužnosti. Međutim, prema mišljenju VSTV-a, promjena dosadašnje prakse ne znači sama po sebi da je u slučaju apelanata došlo do kršenja člana 6. Evropske konvencije, principa vladavine prava ili diskriminirajućeg postupanja VSTV-a.

51. Ustavni sud uočava da je Zakonom o VSTV-u propisano da VSTV odlučuje o žalbama u disciplinskim postupcima (član 17. stav 1. tačka 5), da se protiv odluke Drugostepene disciplinske komisije o izricanju disciplinske mjere može uložiti žalba Vijeću kao cjelini (član 60. stav 6. prva rečenica), te da stranke protiv kojih se vodi disciplinski postupak imaju pravo da izjave žalbu na odluku koja je za njih negativna (*član 68. stav 1. tačka e*). *Ustavni sud*, također, zapaža da je Poslovníkom VSTV-a, koji je kao podzakonski akt donesen radi provođenja Zakona o VSTV-u, propisano da se na odluku Drugostepene disciplinske komisije žalba podnosi Vijeću u pismenoj formi u roku od 15 dana od dana dostavljanja, te da je odluka Vijeća konačna (član 89. st. 1. i 2. Poslovníka).
52. Ustavni sud zapaža da član 60. stav 6. Zakona o VSTV-u u prvoj rečenici općenito predviđa pravo žalbe protiv odluke Drugostepene disciplinske komisije o izricanju disciplinske mjere Vijeću kao cjelini. Uzimajući u obzir drugu rečenicu navedene odredbe kojom je propisano da ako Vijeće ne potvrdi mjeru razrješenja, onda može izreći drugu mjeru predviđenu zakonom, Ustavni sud nalazi da sporna odredba nije stipulirana jasno tako da ni VSTV nije mogao utvrditi precizan sadržaj predmetne norme budući da je različito postupao primjenjujući istu odredbu. Ustavni sud, dalje, zapaža da se prvoapelant žali na to da je osporenom odlukom VSTV-a u konkretnom slučaju povrijeđen princip vladavine prava, koji je zagaran­tiran članom 1/2. Ustava Bosne i Hercegovine, a u odnosu na drugoapelanticu, Ustavni sud zapaža da i ova pitanja pokreće apelacija. S tim u vezi, Ustavni sud ističe da prvi kriterij vladavine prava predstavlja princip pravne sigurnosti. Ustavni sud ističe da pravna sigurnost, između ostalog, podrazumijeva da uspostavljeni mehanizmi i institucije djeluju u skladu sa zakonima koji su opći, određeni, jasni, postojani i koji se jednako primjenjuju prema svakome. Također, ovaj princip podrazumijeva i zabranu arbitrarnosti u odlučivanju i postupanju svih organa vlasti koji moraju djelovati isključivo u skladu sa zakonom i u okviru ovlaštenja koja su im zakonom dodijeljena, te postojanje institucionalnih garancija u tom smislu (vidi Ustavni sud, Odluka broj *U 16/08* od 28. marta 2009. godine, «Službeni glasnik BiH» broj 50/09,

tačka 39). Dakle, princip vladavine prava zahtijeva da zakoni budu dovoljno precizni i jasni kako bi se izbjegla proizvoljnost u odlučivanju. Ustavni sud zapaža da i sam VSTV u svom odgovoru na apelacije nije osporio da je pravo države da od svakog traži da poštuje relevantne domaće pravne propise kojima se propisuju postupci pred nadležnim organima, prije svega propise od kojih zavise nadležnost organa i dopustivost pravnog lijeka. Međutim, imajući u vidu spornu zakonsku odredbu, koja zbog svoje nepreciznosti ostavlja mogućnost proizvoljnosti u tumačenju, u konkretnom slučaju uopće nije moguće na pouzdan način utvrditi da li apelanti imaju ili nemaju pravo na žalbu po domaćem pravu, te se stoga ne može ni ispitati da li su, u smislu garancija iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije, u konkretnom slučaju poštovani relevantni domaći propisi kojim se propisuje postupak pred VSTV-om u smislu nadležnosti organa i dopustivosti pravnog lijeka. Ustavni sud smatra da sporna odredba nije formulirana na način koji bi zadovoljio princip vladavine prava, odnosno princip pravne sigurnosti kao njegovog osnovnog elementa. Stoga, predmetna odredba ima za posljedicu pravnu nesigurnost sudija i tužilaca protiv kojih se vodi disciplinski postupak u vezi sa njihovim pravom na potpuni pristup sudu i višestepenost sudske zaštite. Ustavni sud naglašava da, iako član 6. stav 1. Evropske konvencije ne podrazumijeva pravo žalbe višem sudu, ipak, ako se zakonom ovo pravo propiše, moraju se osigurati jasne garancije za njegovu dosljednu primjenu, kroz jasnu i preciznu normu.

53. U kontekstu navedenog, Ustavni sud zaključuje da je osporenom odlukom VSTV-a povrijeđeno pravo apelanata na dosljednu primjenu zakona, odnosno zbog nepreciznosti primijenjene zakonske odredbe apellantima je uskraćeno pravo na pravnu sigurnost kao elementu principa vladavine prava iz člana I/2. Ustava Bosne i Hercegovine, a u vezi sa pravom apelanata na pristup sudu, u smislu značenja člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.
54. Imajući u vidu zaključke do kojih je došao u konkretnoj situaciji, Ustavni sud se nije upuštao u ocjenu kvaliteta samog Zakona o VSTV-u, premda je uočio nepreciznost navedene zakonske norme na kojoj su zasnovane osporene odluke VSTV-a. U tom kontekstu, Ustavni sud smatra da javna vlast, odnosno organi koji provode postupak, nesporno moraju voditi računa o dosljednoj primjeni pozitivnih propisa. Međutim, ukoliko imaju dileme u vezi sa primjenom, u takvoj situaciji zakon trebaju tumačiti u korist stranke koja je u pitanju.

Ostali navodi

55. S obzirom na zaključak u pogledu povrede člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, Ustavni sud smatra da nije neophodno posebno razmatrati prvoapelantove navode o povredi prava na nediskriminaciju iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 14. Evropske konvencije, kao i prava na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije, odnosno drugoapelanticine navode o povredi prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

VIII. Zaključak

56. Ustavni sud zaključuje da je u konkretnom slučaju povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije i to donošenjem odluke VSTV-a u disciplinskom postupku pred VSTV-om u kojem je zbog nedosljedne primjene materijalnog prava i nepreciznosti zakonske norme apelantima uskraćeno pravo na pravnu sigurnost kao elementu principa vladavine prava iz člana I/2. Ustava Bosne i Hercegovine u disciplinskom postupku koji uživa garancije prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije.
57. S obzirom na odluku o dopustivosti i meritumu, Ustavni sud zaključuje da nema osnov razmatrati drugoapelanticin prijedlog za donošenje privremene mjere.
58. Na osnovu člana 61. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.
59. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Prof. dr. Miodrag Simović

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odbija se kao neosnovana apelacija Branimira Rončevića podnesena protiv Presude Suda Bosne i Hercegovine broj GŽ-15/08 od 14. novembra 2008. godine, Odluke Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine broj VSTV-02-0261-12022008 od 7. februara 2008. godine, Odluke Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine, Drugostepena disciplinska komisija za sudije, broj DŽBR (tužioci) 10/2007 od 6. decembra 2007. godine i Odluke Visokog sudskog i tužilačkog vijeća, Prvostepena disciplinska komisija za tužioce broj DCBR (tužioci) 4/2007 od 19. septembra 2007. godine.

Odluku objaviti u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“, „Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine“, „Službenom glasniku Republike Srpske“ i u „Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine“.

OBRAZLOŽENJE

Uvod

1. Branimir Rončević (u daljnjem tekstu: apelant) iz Sarajeva, kojeg zastupa Alen Nakić, advokat iz Sarajeva, podnio je 19. januara 2009. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Suda Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Sud BiH) broj GŽ-15/08 od 14. novembra 2008. godine, Odluke Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: VSTV) broj VSTV-02-0261-12022008 od 7. februara 2008. godine, Odluke Drugostepene disciplinske komisije za sudije VSTV-a (u daljnjem tekstu: Drugostepena disciplinska ko-

misija) broj DŽBR (tužiocima) 10/2007 od 6. decembra 2007. godine i Odluke Prvostepene disciplinske komisije za tužioce VSTV-a (u daljnjem tekstu: Prvostepena disciplinska komisija) broj DCBR (tužiocima) 4/2007 od 19. septembra 2007. godine.

Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 22. stav 1. Pravila Ustavnog suda, od Suda BiH i VSTV-a zatraženo je 8. maja 2009. godine da dostave odgovore na apelaciju.
3. Sud BiH je dostavio odgovor na apelaciju 21. maja 2009. godine, a VSTV 22. maja 2009. godine.
4. Na osnovu člana 26. stav 2. Pravila Ustavnog suda, odgovori na apelaciju dostavljeni su apelantu 9. juna 2009. godine.

Činjenično stanje

5. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenta predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.
6. Prvostepena disciplinska komisija donijela je Odluku broj DCBR (tužiocima) 4/2007 od 19. septembra 2007. godine kojom je utvrdila da je apelant odgovoran što je na način detaljno opisan u odluci pod tačkom a) počinio disciplinski prekršaj iz člana 50. tačka 19. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Federacije BiH („Službene novine FBiH“ br. 22/02; u daljnjem tekstu: Zakon o VSTVFBiH) – namjerno davanje lažne obmanjive i nedovoljne informacije u vezi sa prijavom na radno mjesto, a pod tačkama b) i c) disciplinski prekršaj iz člana 57. tačka 22. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“ br. 25/04; u daljnjem tekstu: Zakon o VSTVBiH) – ponašanje u sudu ili tužilaštvu ili izvan suda i tužilaštva koje šteti ugledu tužilačke funkcije, pa mu je izrečena disciplinska mjera razrješenja od dužnosti.
7. Istom odlukom odbijena je optužba da je apelant na način opisan u dispozitivu odluke počinio disciplinski prekršaj iz člana 50. tačka 19. Zakona o VSTVFBiH – namjerno davanje lažne, obmanjive i nedovoljne informacije u vezi sa prijavom na radno mjesto.

8. U obrazloženju odluke navedeno je da je pod tačkom a) apelant u svojstvu zamjenika općinskog tužioca Općinskog tužilaštva II Sarajevo i kandidata za mjesto *Zamjenik glavnog tužioca* i *Tužilac* Kantonalnog tužilaštva Sarajevo VSTV-u dao lažne, obmanjive i nedovoljne informacije u vezi sa prijavom na radno mjesto, tako što je na str. 7. i 8. Obrasca o poštivanju imovinskih zakona, Dodatni list – Vaša adresa stanovanja (koji se odnose na mjesto apelantovog stanovanja), naveo kao mjesto stanovanja, u periodu od 18. januara 2002. godine do 8. marta 2003. godine, stan u Sarajevu, Trg grada Prato, te da je iz stana iselio zbog prodaje stana kolegici Vesni Ilić. Zaključak o postajanju odgovornosti za prekršaj, prema mišljenju Prvostepene disciplinske komisije, proizlazi iz iskaza apelanta i Vesne Ilić, te iz dokumentacije.
9. S tim u vezi, Prvostepena disciplinska komisija je, nakon provedenog postupka, zaključila da je apelant bio predratni nosilac stanarskog prava na stanu u Sarajevu, Trg grada Prato, a da je privremena korisnica stana bila Vesna Ilić. Također, nesporno je utvrđeno da Vesna Ilić nikada nije napuštala stan, a da je sa apelantom dogovorila da stan kupi od njega, uz dogovor da apelant nastavi da koristi jednu sobu u stanu. Dalje, utvrđeno je da apelant nikada nije koristio stan, odnosno sobu, zbog čega je Prvostepena disciplinska komisija zaključila da je u spomenutom obrascu dao lažne podatke da je od 18. januara 2002. godine do 8. marta 2002. godine stanovao u navedenom stanu. Prvostepena disciplinska komisija je navela da unos ovih lažnih podataka nije bio slučajan. Apelantov navod da je ovo naveo samo da bi pomogao kolegici Vesni Ilić (koja nikada nije napuštala predmetni stan), prema mišljenju Prvostepene disciplinske komisije, nije od utjecaja na predmet, odnosno na postojanje disciplinskog prekršaja, te može biti ocijenjeno samo kao olakšavajuća okolnost.
10. Prvostepena disciplinska komisija je utvrdila da postoji apelantova odgovornost i za radnje pod tačkom b), jer se apelant od 1. januara 2004. godine do dana podnošenja tužbe, u svojstvu tužioca Kantonalnog tužilaštva Sarajevo i tužioca FBiH, u tužilaštvu i izvan njega ponašao na način koji šteti ugledu tužilačke funkcije, tako što je stvarao kreditne obaveze mnogo veće od njegove plaće i iznad

zakonom najvišeg dopuštenog nivoa, a koje banke nisu mogle naplatiti od apelanta već su naplatu zatražili od jemaca putem tužilaštva u kojem su jemci bili zaposleni. Također je utvrđeno da postoji apelantova odgovornost za radnje pod tačkom c), jer se apelant od oktobra 2005. godine do dana podnošenja tužbe, u svojstvu tužioca Tužilaštva BiH, ponašao u tužilaštvu i izvan njega na način koji šteti ugledu tužilačke funkcije, tako da je od svog dugogodišnjeg poznanika Aziza Gašija posudio iznos od 3.000,00 KM, iako je, prema okolnostima i svojim ličnim svojstvima, bio dužan da zna da se radi o licu koje je sklono kriminalnim radnjama.

11. Prvostepena disciplinska komisija je navela da nije prihvatila apelantove navode da pod tačkom b) nije naštetio ugledu tužilačke funkcije. Prvostepena disciplinska komisija je istakla da je glavni cilj provođenja reforme pravosuđa bio da se sudijama i tužiocima osiguraju materijalna egzistencija i plaća daleko veća od prosječne plaće, kako bi se smanjila korumpiranost. Dalje, Prvostepena disciplinska komisija je navela da je apelant živio sam u stanu koji je naslijedio od roditelja, da nije kupovao nekretnine, a da mu je od mjesečnih primanja (4.200,00 KM mjesečno) zbog njegovog stanja sa kreditima ostajalo 300,00-500,00 KM. Prvostepena disciplinska komisija je, imajući u vidu da su apelantove kolege zbog njegove prezaduženosti otplaćivale njegove kredite, zaključila da ove činjenice ne priliče ličnosti jednog tužioca. Prvostepena disciplinska komisija je navela da je neprimjereno da banke šalju dopise tužilaštvu i da se naplaćuju od žiranata, a osim toga, Prvostepena disciplinska komisija je posebno citirala dva dopisa u kojima su banke tačno navele apelantovu funkciju (tužilac). Prema mišljenju Prvostepene disciplinske komisije, nije od utjecaja činjenica da je apelant svim žirantima (koji su dali novac za njega) vratio novac, već se postavlja pitanje kakvo mišljenje o apelantu imaju zaposlenici banaka koji su mu slali dopise.
12. Dalje, u vezi sa apelantovom odbranom da nije bio upoznat sa činjenicom da je Aziz Gaši lice sklono lihvarstvu i drugim kriminalnim radnjama, Prvostepena disciplinska komisija je navela da su, u vrijeme kada je apelant od njega pozajmio novac, protiv Aziza Gašija podnijete tri krivične prijave (dva puta bio pravosnažno osuđen), a

ostale krivične prijave za Aziza Gašija nastale su nakon što je od njega pozajmio novac. Osim toga, Prvostepena disciplinska komisija nije prihvatila da apelant nije znao da se radi o osuđivanom licu jer je apelant bio tužilac tužilaštva pred kojim se vodilo više postupaka protiv Aziza Gašija. Na ovakav zaključak ukazuje i iskaz svjedoka koji je portir u zgradi Vrhovnog suda a koji je potvrdio *da mu je Aziz Gaši poznat kao lice sklono kriminalnim radnjama*, te ga je prepoznao kada je došao u zgradu suda da traži apelanta (22. februara 2006. godine). Dalje, Prvostepena disciplinska komisija nije prihvatila apelantove navode da nije znao za novinske natpise u vezi sa Azizom Gašijem (a da je najvažnije da se u njima on ne spominje), a pogotovo nije mogla da prihvati činjenicu da apelant nije bio upoznat sa novinskim člancima u magazinu „Dani“, koji su na naslovnoj stranici pisali o Azizu Gašiju. Prema mišljenju Prvostepene disciplinske komisije, logično da je apelant kao tužilac znao i trebao znati za ove članke, a kao poznavalac Aziza Gašija svakako je trebao biti zainteresiran za članke o licu sa kojim se „susreće i druži po sarajevskim kafćima“, kako je apelant naveo.

13. Prvostepena disciplinska komisija je zaključila da je apelant ovakvim ponašanjem doveo u pitanje svoj tužilački dignitet i kredibilitet Tužilaštva FBiH. Prema mišljenju Prvostepene disciplinske komisije, ponašanje tužioca u tužilaštvu i izvan njega neminovno je podložno pomnom posmatranju i primjedbama javnosti. Stoga, svaki tužilac mora biti primjer ispravnog ponašanja u skladu sa zakonskim normama i svako odstupanje od tog principa šteti ugledu tužilačke funkcije. Prvostepena disciplinska komisija je navela da apelantovo ponašanje prilikom podizanja brojnih kredita i dovođenja sebe u poziciju prezaduženosti, kao i uzimanje novca na zajam od građana, posebno od lica protiv kojeg se vodilo i vodi više krivičnih postupaka, koje je u javnosti poznato kao lice iz kriminalnog miljea, svakako predstavlja ponašanja koje šteti ugledu tužilačke funkcije. Prvostepena disciplinska komisija je istakla da je apelant 2004. godine obavljao funkciju federalnog tužioca, dakle jednu od najviših funkcija u pravosuđu. Apelant je 2004. godine pozajmio novac od Aziza Gašija i još mu ga nije vratio (oktobar 2005. godine), dakle, mora ga „kad-tad potražiti da mu vrati dugovani iznos“. Prvostepena disciplinska komisija je navela da sudije i tužioci imaju važnu

ulogu u uspostavljanju vladavine zakona u BiH i da oni koji obavljaju tužilačke dužnosti moraju u svakom trenutku primjenjivati i demonstrirati najviše profesionalne standarde, integritet i poštivanje prema svojim tužilačkim funkcijama. Prvostepena disciplinska komisija je istakla da smatra da je apelant, ponašajući se na način kako je opisano u tačkama a), b) i c), uveliko izgubio ne samo povjerenje javnosti već i povjerenje svojih kolega u profesionalnoj zajednici, jer je svojim ponašanjem doveo u pitanje svoj tužilački dignitet i dignitet i kredibilitet Tužilaštva FBiH, odnosno pravosuđa u cjelini.

14. Zbog navedenog, Prvostepena disciplinska komisija je zaključila da su u apelantovim opisanim radnjama sadržana obilježja disciplinskog prekršaja iz člana 57. tačka 22. Zakona o VSTVBiH, tako da je prihvatila navode i pravnu kvalifikaciju prekršaja iz disciplinske tužbe kao osnovane, te je tuženoga proglasila odgovornim za disciplinski prekršaj za koji je tužen disciplinskom tužbom.
15. Prilikom određivanja vrste disciplinske mjere, Prvostepena disciplinska komisija je, u skladu sa članom 59. Zakona o VSTVBiH, imala u vidu da je apelant počinio više disciplinskih prekršaja, neki od njih su vrlo ozbiljnog karaktera i kojim se dovodi u pitanje ne samo apelantovo profesionalno ponašanje i integritet apelanta kao tužioca već i povjerenje javnosti u profesionalnu nepristranost i kredibilitet tužilaštva u cjelini. Ocjenjujući navedeno, te stepen apelantove odgovornosti, Prvostepena disciplinska komisija je apelantu izrekla disciplinsku mjeru razrješenja od dužnosti, pri čemu je ocijenila da se drugim predviđenim mjerama na može ostvariti svrha kažnjavanja.
16. U odnosu na odbijajući dio odluke (da u apelantovim radnjama opisanim u odbijajućem dijelu odluke nema bitnih obilježja disciplinskog prekršaja iz člana 50. tačka 19. Zakona o VSTVFBiH), Prvostepena disciplinska komisija je navela da nije utvrdila da je apelant dao lažne ili obmanjive podatke u prijavi za posao u odnosu na stan u Sarajevu koji je koristio od 2. juna 1995. godine do 25. septembra 2001. godine, ili da je prekršio odredbe Aneksa VII. Također, Prvostepena disciplinska komisija je navela da nije dokazano da je apelant imao veću imovinu od prikazane u obrascu (4.000,00 KM), kao ni na-

vod disciplinskog tužioca da je apelant morao dokazati da je sestri isplatio iznos od 25.000,00 KM, jer je, prema mišljenju Prvostepene disciplinske komisije, tužilac to trebao dokazati.

17. Protiv prvostepene odluke apelant je izjavio žalbu. Drugostepena disciplinska komisija donijela je Odluku broj DŽBR (tužioc) 10/2007 od 6. decembra 2007. godine. Navedenom odlukom apelantova žalba je djelimično uvažena, a odluka Prvostepene disciplinske komisije je preinačena tako što je odbijen tužbeni zahtjev koji se odnosi na disciplinski prekršaj iz člana 50. tačka 19. Zakona o VSTVFBiH – namjerno davanje lažne obmanjive i nedovoljne informacije u vezi sa prijavom na radno mjesto, opisan pod tačkom a) dispozitiva odluke, dok je za prekršaj iz člana 57. tačka 22. Zakona o VSTVFBiH pod tačkama b) i c) dispozitiva prvostepene presude, apelant proglašen odgovornim, te mu je za prekršaj izrečena disciplinska mjera razrješenja od dužnosti. U preostalom dijelu odluka je ostala neizmijenjena.
18. U obrazloženju odluke Drugostepena disciplinska komisija je navela da su osnovani navodi žalbe u vezi sa disciplinskim prekršajem iz člana 50. tačka 19. Zakona o VSTVFBiH – namjerno davanje lažne, obmanjive i nedovoljne informacije u vezi sa prijavom na radno mjesto, opisani pod tačkom a) dispozitiva prvostepene odluke. Naime, činjenični supstrat prekršaja opisanog u ovoj tački, prema mišljenju Drugostepene disciplinske komisije, ne odražava bitne elemente disciplinskog prekršaja kako je propisano navedenim članom Zakona o VSTVFBiH. Dalje, prema mišljenju Drugostepene disciplinske komisije, iz obrazloženja osporene odluke nije vidljivo da je apelant dao netačne podatke o svom stanovanju, na str. 7. i 8. Obrasca o poštivanju imovinskih zakona, u namjeri prikrivanja činjenica o njegovom kršenju imovinskih zakona, niti iz obrazloženja osporene presude proizlazi da je apelant prekršio imovinske zakone. U skladu s tim, Drugostepena disciplinska komisija preinačila je odluku Prvostepene disciplinske komisije i odbila tužbeni zahtjev u odnosu na ovu tačku.
19. Nasuprot ovome, navedeno je da apelantovim ostalim žalbenim navodima nije dovedena u pitanje činjenična osnova ostatka osporene odluke, odnosno pravilnost činjeničnih utvrđenja na kojima se zasniva za-

ključak o počinjenom prekršaju iz člana 57. tačka 22. Zakona o VSTVBiH – ponašanje u sudu i tužilaštvu ili izvan suda ili tužilaštva koje šteti ugledu tužilačke funkcije, a kako je označeno pod tačkama b) i c) prvostepene odluke. Prema mišljenju Drugostepene disciplinske komisije, ovo proizlazi iz dokaza provedenih na raspravi. Pri tome, prema mišljenju Drugostepene disciplinske komisije, odluka Prvostepene komisije da se ne provede saslušanje svjedoka na apelantov prijedlog na okolnost vraćanja kredita nije utjecala na donošenje odluke. Naime, dokazima je nesporno utvrđeno da je apelant stvarao kreditne obaveze u visokom iznosu, koje banke nisu mogle naplatiti, pa su naplatu, putem tužilaštva, tražile od njegovih jemaca, na koji način je nastao prekršaj. Stoga, za postojanje prekršaja bitna je činjenica, koja je nesporno dokazana, da je apelant u više banaka po osnovu kreditnog zaduženja stvorio takve obaveze koje nije mogao izmiriti iz svojih ličnih primanja, pa je naplata vršena od jemaca, uglavnom kolega tužilaca, putem tužilaštva. Zbog navedenog, Drugostepena disciplinska komisija je smatrala da je apelantovo ponašanje apsolutno neprihvatljivo ističući da se radi o nosiocu tužilačke funkcije, čiji ugled i moralni kredibilitet apsolutno ne smiju niti u jednom trenutku biti dovedeni u pitanje i čije ponašanje, konstantno i u svim segmentima, mora biti upravo u funkciji zaštite i afirmacije a ne narušavanja tužilačke funkcije.

20. U pogledu disciplinskog prekršaja iz tačke c) prvostepene odluke, Drugostepena komisija je istakla da je apelant u navodima žalbe negirao sklonosti Aziza Gašija kriminalnim radnjama (uz tvrdnju da je u jednom predmetu oslobođen optužbi), te naveo da se zaključak o „sklonosti“ ne može izvući iz činjenice da je u posljednjih šest i po godina dva puta osuđivan, te da bi „izvlačenje ovakvog zaključka“ na osnovu krivičnih prijava i neokončanih postupaka predstavljalo kršenje principa presumpcije nevinosti. Osim toga, apelant se žalio da prvostepenoj odluci u ovom dijelu nedostaje pravni zaključak, s obzirom na to da je odluka donijeta upravo na činjenici da je apelant pozajmio novac od lica sklonog kriminalu. S tim u vezi, Drugostepena disciplinska komisija je navela da su apelantovi žalbeni navodi neosnovani, te da je za ovu tačku disciplinske tužbe od odlučnog značaja to da je protiv Aziza Gašija *vođeno više krivičnih postupaka upravo pred tužilaštvom u kojem je tuženi [apelant] bio tužilac*, te da se radi o licu koje je pravosnažno osuđivano i u

javnosti u više navrata povezivano sa kriminalnim grupama, a ne da li kod tog lica postoji „sklonost“ kriminalnim radnjama. Prema mišljenju Drugostepene komisije, u pogledu svih utvrđenih činjenica od odlučnog značaja za postojanje disciplinskog prekršaja iz člana 57. tačka 22. Zakona o VSTVBiH u apelantovim radnjama, kao i njegove disciplinske odgovornosti, prvostepena odluka je dala jasne i uvjerljive razloge u obrazloženju, koje je kao mjerodavne prihvatila i Drugostepena komisija. Prema mišljenju Drugostepene disciplinske komisije, na potpuno i pravilno utvrđenu činjeničnu osnovu Prvostepena komisija je pravilno primijenila materijalno pravo kada je radnje opisane pod tačkama b) i c) dispozitiva osporene odluke okvalificirala kao prekršaj iz člana 57. tačka 22. Zakona o VSTVBiH.

21. Drugostepena disciplinska komisija je navela da smatra da je disciplinska mjera razrješenja od dužnosti u razmjeri sa težinom prekršaja za koji je apelant proglašen odgovornim i stepenom njegove odgovornosti.
22. Protiv odluke Drugostepene disciplinske komisije apelant je izjavio žalbu VSTV-u.
23. VSTV je donio Odluku broj 02-0261-12022008 od 7. februara 2008. godine, kojom je apelantovu žalbu odbio kao neosnovanu i potvrdio odluku Drugostepene disciplinske komisije.
24. U obrazloženju odluke je navedeno da je prvostepeni postupak pravilno proveden i u skladu sa Zakonom o VSTVBiH, što je Drugostepena disciplinska komisija pravilno potvrdila.
25. Vezano za apelantov žalbeni prigovor koji se odnosio na pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje u vezi sa radnjama iz tačke b) osporene odluke, navedeno je da je taj prigovor identičan žalbenom prigovoru na prvostepenu odluku. S tim u vezi, VSTV je naveo da je utvrdio da je Drugostepena komisija pravilno zaključila da je za počinjeni prekršaj pod tačkom b) iz člana 57. tačka 22. Zakona o VSTVBiH od ključnog značaja što je apelant stvorio kreditna zaduženja u više banaka, radi čijeg su namirenja banke naplatu potraživanja morale tražiti od jemaca koji su također tužioci. Prema

ocjeni VSTV-a, ovakvo apelantovo ponašanje potpuno je u koliziji sa obavljanjem tužilačke funkcije i pri tome je nevažno zašto su nastala takva zaduženja (u šta se komisije nisu ni upuštale).

26. Dalje, kada su u pitanju apelantovi žalbeni prigovori u odnosu na prekršaj opisan pod tačkom c) odluke, VSTV je naveo da smatra da je Drugostepena disciplinska komisija pravilno postupila kada je odbila ovaj prigovor jer je utvrđeno da je protiv Aziza Gašija vođeno više postupaka i da se radi o licu koje je pravosnažno osuđeno i u javnosti poznato kao lice povezano sa kriminalnim grupama. Stoga, prema mišljenju VSTV-a, nije potrebno posebno dokazivati da je apelant znao za konkretne postupke, s obzirom na to da je kao nosilac pravosudne funkcije dužan da se pridržava najviših moralnih standarda u svakoj životnoj situaciji, u šta potpada i situacija u koju se doveo, tj. posuđivanje novca od trećeg lica, bez razmišljanja ko je lice od kojeg posuđuje novac i da li će to štetiti ugledu funkcije koju obavlja.
27. VSTV je naveo da je Drugostepena disciplinska komisija, s obzirom na vrijeme počinjenja, pravilno zaključila da je u prvostepenom postupku pravilno primijenjeno materijalno pravo kada su apelantove radnje pod tačkama b) i c) okvalificirane kao disciplinski prekršaj iz člana 57. tačka 22. Zakona o VSTVBiH.
28. Prema mišljenju VSTV-a, neosnovana je apelantova žalba u dijelu u kojem osporava odluku o disciplinskoj mjeri. Prema ocjeni VSTV-a, izrečena mjera razrješenja od dužnosti razmjerna je težini počinjenog disciplinskog prekršaja i stepenu odgovornosti. Pri tome, činjenica da je Drugostepena disciplinska komisija odbila tužbeni zahtjev i u dijelu koji se odnosi na prekršaj iz člana 50. tačka 19. Zakona o VSTVFBiH (opisan pod tačkom a) prvostepene odluke) nije od utjecaja na izrečenu mjeru razrješenja od dužnosti jer je Drugostepena disciplinska komisija utvrdila ozbiljan prekršaj iz čije težine jasno proizlazi da je apelant nedostojan za vršenje tužilačke dužnosti.
29. U odnosu na apelantovu žalbu da je „stvarno i funkcionalno nenadležni organ u okviru VSTV-a“ donio odluku, jer je u zaglavlju odluke Drugostepene disciplinske komisije navedeno „Drugostepena dis-

ciplinska komisija za sudije“, VSTV je naveo da je tačno da je pogrešno navedeno „za sudije“ ali se iz broja predmeta „DŽBR (tužioci)“ i sastava komisije vidi da se radi o komisiji za vođenje disciplinskog postupka protiv tužilaca, u skladu sa članom 60. stav 5. Zakona o VSTVBiH, te da se radi o *očiglednoj tehničkoj omašci* u zaglavlju odluke koja nije od odlučujućeg utjecaja na sastav organa koji je donio odluku.

30. U odluci VSTV-a je navedeno da je odluka, u skladu sa članom 55. stav 2. Poslovnika VSTV-a, konačna.
31. Apelant je 19. februara 2008. godine protiv odluke VSTV-a izjavio žalbu Sudu BiH. Sud BiH je donio Presudu broj Gž-15/08 od 14. novembra 2008. godine, kojom je žalbu odbio.
32. U obrazloženju presude Sud BiH je naveo da je ispitao osporenu odluku u granicama razloga navedenih u odredbama člana 60. stav 7. tačke a) i b) Zakona o VSTVBiH, to jeste da li je vijeće, prilikom vođenja disciplinskog postupka nakon kojeg je uslijedila odluka o razrješenju, učinilo materijalnu povredu pravila postupka predviđenih ovim zakonom i da li je pogrešno primijenilo zakon, pa je utvrdio da žalba nije osnovana.
33. Sud BiH je utvrdio da je, odlučujući o žalbi izjavljenoj protiv drugostepene odluke, VSTV postupao u skladu sa propisanim pravilima postupka, pravilno je ocijenio primjenu određenih zakonskih normi na utvrđene pravno bitne činjenice i detaljno raspravio o svim prigovorima zbog kojih je apelant osporavao odluku Drugostepene disciplinske komisije, te uvjerljivo obrazložio zbog čega nije usvojio apelantove prigovore. Prema mišljenju Suda BiH, neprihvatljiv je prigovor da osporena odluka ne sadrži razloge o svim relevantnim činjenicama jer nema opravdanog osnova za njeno osporavanje u ovom dijelu. Sud BiH je naveo da apelant u žalbi koju je izjavio protiv konačne odluke VSTV-a ponavlja već ranije istaknute prigovore o nepravilnostima prilikom vođenja disciplinskog postupka. Sud BiH je istakao da je neprihvatljiva apelantova tvrdnja da je drugostepenu odluku donijela komisija nadležna za sudije, jer je ova tvrdnja suprotna sadržaju spisa. Naime, iz uvoda Odluke broj DŽBR

(tužiocima) od 6. decembra 2007. godine, prema mišljenju Suda BiH, nesumnjivo proizlazi da je odluku donijela Drugostepena disciplinska komisija za tužioce – sa tužiocem kao predsjednikom i sudijom i tužiocem kao članovima komisije, kako jasno i nedvosmisleno počinje ovaj dio drugostepene odluke. Sud BiH je naveo da je tačno da je u prvom redu zaglavljajući odluku odštampan naziv „Drugostepena disciplinska komisija za sudije“, što je VSTV pravilno ocijenio kao očiglednu grešku, koja nije mogla utjecati na zakonitost i pravilnost donesene odluke. I prema shvatanju Suda BiH, imajući u vidu sadržaj početka uvoda odluke, nesporno je da je komisija bila sačinjena u skladu sa odredbom člana 60. stav 5. Zakona o VSTVBiH, jer su u disciplinskom postupku, koji se vodi protiv tužilaca, većina članova komisije tužiocima. Dalje je navedeno da u spisu postoji i Odluka o imenovanju disciplinske komisije VSTV-02-2165-12112007 od 12. novembra 2007. godine, koja je donesena na osnovu čl. 60. st. 4. i 61. Zakona o VSTVBiH i člana 38. Poslovnika VSTV-a, kojom je formirana Drugostepena disciplinska komisija za postupanje u disciplinskom predmetu broj DŽBR (tužiocima) 1012007, koji se vodi protiv tužioca Federalnog tužilaštva FBiH Branimira Rončevića (apelant). Upravo su članovi komisije, čija su imena, prezimena i funkcije navedeni u ovoj odluci, rješavali o žalbi tuženog i donijeli odluku od 6. decembra 2007. godine. Prema mišljenju Suda BiH, neosnovan je i apelantov prigovor da je VSTV u svojoj odluci od 7. februara 2008. godine ispravio grešku koja se javila u pisanju zaglavljajući odluku Drugostepene disciplinske komisije, jer to, prema stanju u spisu, nije učinio, već je samo u obrazloženju konstatirano postojanje uočene štamparske greške uz ocjenu da ova činjenica nije relevantna za zakonitost i pravilnost donesene odluke. Navedeno je da se radi o očiglednoj grešci u pisanju a koja nije mogla utjecati na zakonitost suštine odluke koja se, u skladu sa članom 51. stav 8. Poslovnika VSTV-a, u vezi sa članom 195. Zakona o parničnom postupku, može ispraviti u svako doba po službenoj dužnosti ili na zahtjev stranke. Sud BiH je istakao da pravo na ispravak odluke nije vezano za rok i to će uvijek biti samo ispravak pogreške u tekstu, a ne izmjena njenog sadržaja. Zbog toga, Sud BiH je zaključio da je drugostepenu odluku donijela nadležna komisija i da nema povrede odredaba pravila procedure.

34. Sud BiH je naveo da ne može prihvatiti apelantovu ocjenu da je prvostepena odluka nepotpuna, budući da je utvrđeno da je apelant odgovoran za disciplinski prekršaj iz člana 57. tačka 2. Zakona o VSTVBiH. Istaknuto je da su navodima iz tačaka b) i c) izreke odluke konkretizirane i radnje izvršenja ovog disciplinskog prekršaja – stvaranje više kreditnih obaveza većih od apelantove mjesečne plaće i iznad dopuštenog najvišeg nivoa do kojeg se plaća može opteretiti, koje apelant nije blagovremeno ispunjavao, zbog čega su dospjeli anuiteti naplaćivani od više njegovih jemaca, kao i posuđivanje novca od lica sklonog kriminalnom ponašanju. Sud BiH je utvrdio da je pravilan i stav VSTV-a izražen u osporenoj odluci da u izreci odluke Prvostepene disciplinske komisije nije trebalo označiti iznose pojedinih zaduženja i nazive banaka kojim nisu blagovremeno uplaćivani obroci rata, budući da su ove činjenice detaljno sadržane u obrazloženju.
35. Sud BiH je istakao da je nejasna apelantova tvrdnja da je u pogledu disciplinskog prekršaja navedenog pod tačkom c) prekoračen tužbeni zahtjev jer je, prema ocjeni suda, odlučeno u njegovim granicama. S tim u vezi, Sud BiH je naveo da je apelant proglašen odgovornim što je od Aziza Gašija, lica sklonog kriminalu, pozajmio iznos od 3.000,00 KM. Navedeno je da ni u izreci ni u obrazloženju nije navedeno da se u to vrijeme vodio postupak protiv Aziza Gašija već samo njegove karakteristike. Prema stavu Suda BiH, neosnovan je i prigovor žalbe da je izrečenom disciplinskom mjerom razrješenja od dužnosti povrijeđen zakon jer je VSTV pravilno postupio kada je prihvatio objektivni zaključak disciplinske komisije da je apelantovo opisano utvrđeno ponašanje u koliziji sa obavljanjem tužilačke funkcije, a da su nebitni razlozi zbog kojih su nastala njegova zaduženja. U ovom obrazloženju sadržan je i odgovor apelantu na njegovu tvrdnju da je bio prinuđen da diže kredite zbog bolesti majke, pa su neosnovani navodi žalbe da VSTV nije odlučio o svim prigovorima koje je istakao.
36. U obrazloženju presude je navedeno da su nesporne pravno relevantne činjenice da je apelant od 1. januara 2004. godine do podnošenja tužbe u svojstvu tužioca Kantonalnog tužilaštva i tužioca

Tužilaštva FBiH stvorio kreditna zaduženja koja su mnogo veća od njegove mjesečne plaće i pozajmio novac pravilno okarakterizirane kao ponašanje u sudu ili tužilaštvu ili izvan suda ili tužilaštva koje šteti ugledu tužilačke funkcije, koju mogu obavljati samo ljudi visokih moralnih vrijednosti i integriteta. Sud BiH je istakao da je opisano ponašanje propisano kao disciplinski prekršaj tužilaca u članu 57. stav 2. Zakona o VSTVBiH, pa je u konkretnom slučaju pravilno primijenjeno materijalno pravo. Prema shvatanju Suda BiH, opravdan je zaključak iz osporene odluke da je apelantu pravilno izrečena disciplinska mjera razrješenja od dužnosti koja je navedena u članu 58. tačka f, pri čemu je vođeno računa o kriterijima iz člana 59. naročito stava 2. Zakona o VSTVBiH. Izrečena disciplinska mjera je, prema mišljenju Suda BiH, proporcionalna težini utvrđenog prekršaja, broju radnji izvršenja i okolnostima pod kojim je učinjen.

37. Prema mišljenju Suda BiH, neosnovan je i navod žalbe da je apelantu izrečena disciplinska mjera za djelo učinjeno prije stupanja na snagu navedenog zakona. Sud BiH je naveo da su brojne urgencije banaka za vraćanje kredita upućivane u periodu od 20. septembra 2005. godine do 20. februara 2006. godine, a izvršenje na plaćama pet jemaca, apelantovih kolega ili radnika Tužilaštva FBiH, zatraženo i provedeno u periodu od 10. novembra 2005. godine do 16. februara 2006. godine. Tada su i nastale štetne posljedice za više lica zbog apelantovih postupaka neprimjerenih značaju, ugledu i kredititetu funkcije koju je obnašao. Sud BiH je istakao da je i u ranijem Zakonu o VSTV-u sadržan identičan disciplinski prekršaj za koji je apelantu izrečena disciplinska mjera.
38. Sud BiH je konstatirao da VSTV u osporenoj odluci nije dao pouku o pravnom lijeku, ali je naveo da apelant zbog toga nije trpio štetne posljedice. Dalje, u vezi sa apelantovim navodom da mu je odluka dostavljena faksom, čak i da je istinita, prema mišljenju Suda BiH, nije relevantna, jer je bitno da je apelant odluku primio.
39. Apelant je 18. februara 2008. godine (dan prije izjavljivanja žalbe protiv odluke VSTV-a) pokrenuo tužbom upravni spor protiv odluke VSTV-a. Sud BiH je donio Rješenje broj U-250/08 od 4. jula 2008. godine, kojim je odbacio apelantovu tužbu.

40. U obrazloženju rješenja Sud BiH je naveo da je odluka VSTV-a donijeta u disciplinskom postupku protiv apelanta, te da nisu ispunjeni uvjeti za pokretanje upravnog spora, u skladu sa čl. 4. i 8. Zakona o upravnom sporu. Sud BiH je apelanta uputio na odredbe člana 60. stav 7. Zakona o VSTVBiH, kojim je određeno da sudija ili tužilac koji je razriješen dužnosti može uložiti žalbu Sudu BiH.

Apelacija

a) Navodi iz apelacije

41. Apelant navodi da su mu povrijeđeni pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. st. 1. i 3. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija), pravo na kažnjavanje samo po osnovu zakona iz člana 7. Evropske konvencije i pravo na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije. Povredu prava na pravično suđenje apelant vidi prije svega u činjenici da Sud BiH nije bio nepristran. Razlog pristranosti Suda BiH (u cjelini) apelant vidi u činjenici da sudije Suda BiH imenuje VSTV kao i da VSTV ima pravo da ih sankcionira putem disciplinske odgovornosti. Apelant navodi *sui generis* odnos subrogacije između sudija Suda BiH i VSTV-a, te se poziva na praksu Ustavnog suda u predmetu broj AP 98/04 od 28. aprila 2004. godine. U vezi s tim, prema apelantovom mišljenju, Sud BiH nije odgovorio na njegove žalbene navode. Apelant posebno iznosi da osporena odluka ne sadrži razloge o odlučnim činjenicama u vezi sa apelantovim navodom da je prekoračen tužbeni zahtjev. S tim u vezi, apelant navodi da iz prvostepene odluke tačkom c) proizlazi da je apelant proglašen krivim jer je od dugogodišnjeg poznanika pozajmio novac, iako je prema okolnostima i ličnim svojstvima bio dužan da zna da se radi o licu *koje je sklono kriminalnim radnjama*. Drugostepenom odlukom je navedeno da je za postojanje disciplinskog prekršaja od ključnog značaja da je protiv Aziza Gašija vođeno više krivičnih postupaka pred tužilaštvom pred kojim je apelant bio tužilac, te da se radi o licu koje je općoj javnosti poznato kao lice povezano sa kriminalnim grupama, a ne i da li postoji njegova „sklonost“ kriminalnim radnjama. Apelant navodi da je Sud BiH naveo „da nigdje (u drugostepenoj odluci) nije

navedeno da je pred Tužilaštvom FBiH vođen postupak protiv Aziza Gašija“. Pri tome, apelant navodi da je Sud BiH „zanemario“ sve što je apelant naveo o vremenu koje je proveo u Tužilaštvu (Općinsko tužilaštvo II Sarajevo) dok je postupak vođen protiv Aziza Gašija pred Općinskim tužilaštvom I Sarajevo. Osim toga, apelant navodi da nije izveden niti jedan dokaz na osnovu kojeg bi se utvrdilo da je Aziz Gaši „lice sklonu kriminalnim radnjama“. Dalje, apelant osporava obrazloženje odluke Suda BiH i u dijelu u kojem je odlučeno da je drugostepenu odluku donijela nadležna komisija za tužioca, samo što je u zaglavlju greškom napisano „za sudije“. Apelant smatra da je odluku donio stvarno i funkcionalno nenadležan organ (za sudije) umjesto nadležne „komisije za tužioce“. Apelant osporava zaključak Suda BiH da se radi o očiglednoj grešci koja se može ispraviti u svako vrijeme.

42. U vezi sa povredom prava na djelotvoran lijek (koju apelant dovodi u vezu sa pravom na nepristran sud), apelant ističe da mu u odluci VSTV-a nije naveden pravni lijek. Uslijed ovakvog postupanja apelant je bio u situaciji da koristi neadekvatni lijek (upravni spor), a zatim je morao žalbu da „sačini što je prije moguće“. Osim toga, odluka VSTV-a je apelantu umjesto preporučenom poštom dostavljena faksom, što sve skupa, prema apelantovom mišljenju, ukazuje na kršenja njegovih prava. U vezi sa povredom prava na zabranu retroaktivne primjene prava, apelant ističe da se Sud BiH uopće nije očitovao na činjenicu da je proglašen krivim prema Zakonu o VSTV-u iz 2004. godine, odnosno da mu je tačkom b) prvostepene odluke stavljena na teret i spomenuta radnja, dok Zakon o VSTVBiH uopće nije bio na snazi, odnosno nije ni postojao.
43. Dalje, apelant ističe da mu je u predmetnom postupku u kojem je donijeta osporena presuda povrijeđeno pravo iz člana 6. st. 2 (presumpcija nevinosti) i 3 (minimum prava za optuženog), te da se u postupku koji ima sve elemente krivičnog postupka (od strana koje učestvuju do sankcije) primjenjuju pravila Zakona o parničnom postupku. Osim toga, u odnosu na tačku c) odluke, apelant navodi da je odluka donijeta samo na osnovu njegovog priznanja, čime su povrijeđena navedena prava.

44. U kontekstu kršenja odredaba čl. 6. i 13. Evropske konvencije, apelant je ukazao na praksu Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud) u vezi sa pravom na pristup sudu i obrazloženu presudu, citirajući presude u predmetu *Engel i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva* (1974) u vezi sa primjenom člana 6. Evropske konvencije, *De Haes i Gijssels protiv Belgije* (1997), *Malone protiv Ujedinjenog Kraljevstva* (1984) i *Hiro Balani protiv Španije* (1994), u kojima se navodi da su sudovi obavezni dati obrazloženje za svoje presude i odgovore na ključne navode podneska, što je, kako apelant navodi, očigledno izostalo u ovom postupku, te *Mantovanelli protiv Francuske* (1997), gdje je razvijen pojam zakonitosti uz zabranu zloupotrebe u okviru države.
45. Apelant je tražio od Ustavnog suda da utvrdi povredu člana 6. st. 1. i 3. Evropske konvencije, poništi presudu Suda BiH i ostale odluke i predmet vrati na ponovno odlučivanje Prvostepenoj disciplinskoj komisiji, uspostavi apelantu radnopravni status na funkciji federalnog tužioca Federalnog tužilaštva BiH, uz sva prava iz radnog odnosa od 7. februara 2008. godine, kao i da mu naknadi troškove sastava apelacije u iznosu od 842,40 KM.

b) Odgovor na apelaciju

46. U odgovoru na apelaciju Sud BiH je naveo da nisu povrijeđena prava koja apelant navodi, te da je Sud BiH razmotrio sve apelantove žalbene navode i ocijenio ih neosnovanim, zbog čega je predložio da se apelacija odbije kao neosnovana.
47. U veoma opsežnom odgovoru na apelaciju VSTV je naveo da je Sud BiH (ukoliko se utvrdi primjenjivost člana 6. Evropske konvencije) u skladu sa zakonom odlučivao o žalbi protiv odluke VSTV-a i donio osporenu odluku. Dalje, u odnosu na pristranost Suda BiH (u objektivnom smislu), VSTV je naveo da apelant praktično isključuje mogućnost da bilo koji sudija u BiH (zbog objektivne pristranosti) vodi postupak čiji bi predmet bio akt donesen u okviru VSTV-a i to jedino zbog toga što VSTV imenuje sudije. Ovakav stav i nedostatak konkretnih dokaza, prema mišljenju VSTV-a, ukazuje samo na apelantovo nezadovoljstvo odlukom. Dalje, VSTV je naveo da je

neosnovana apelantova tvrdnja da je prekoračen tužbeni zahtjev i da je povrijeđen princip ravnopravnosti strana jer nisu razmotreni njegovi žalbeni navodi u vezi sa vremenom provedenim u Kantonalnom tužilaštvu, dok se postupak protiv Aziza Gašija vodio pred Općinskim tužilaštvom. S tim u vezi, VSTV je naveo da je Drugostepena komisija potvrdila odluku Prvostepene komisije u navedenom dijelu, pa se ne može govoriti o „prekoračenju tužbenog zahtjeva“, već samo o pojašnjenju činjenica koje su bitne za radnju i događaj prema kojima je kvalificiran prekršaj protiv apelanta. Dalje, VSTV je naveo da je neosnovana apelantova tvrdnja o nenadležnosti komisije, pri čemu je VSTV naveo kako je formirana komisija i ko su bili članovi komisije, te se pozvao na zaključak iz odluke Suda BiH u ovom dijelu. U vezi sa apelantovim navodom da je odluka donijeta samo na osnovu njegovog priznanja (u odnosu na tačku c]), što je protivno pravilima krivičnog postupka, kao i u vezi sa primjenom civilnog postupka u okviru disciplinskog postupka, VSTV je naveo da je domaćim pravom regulirana supsidijarna primjena zakona o građanskom postupku u disciplinskom postupku, te se pozvao na predmet Evropskog suda *Olujić protiv Hrvatske*. Osim toga, VSTV je naveo da je u toku postupka prvostepena komisija ocijenila apelantovu izjavu i druge provedene dokaze, te donijela odluku u skladu sa zakonom.

48. VSTV je naveo da je neosnovana apelantova tvrdnja da je proglašen krivim za radnje koje su izvršene kada još nije bio na snazi Zakon o VSTVBiH, te je naveo da je nesporno utvrđeno da je apelant od 1. januara 2004. godine, kada je bio na funkciji kantonalnog tužioca i tužioca Federacije BiH, stvarao kreditne obaveze daleko veće od njegove plaće, što je prouzrokovalo nemogućnost naplate od apelanta, pa je naplaćeno od jemaca. Dakle, aktivnosti koje je apelant preduzimaao na stvaranju kreditnih obaveza trebaju se posmatrati jedinstveno a opisane radnje su u međusobnoj povezanosti rezultirale kasnijim apelantovim prezaduženjem i naplaćivanjem od jemaca, a što svakako ima obilježje ponašanja koje šteti ugledu tužilačke funkcije, kako je propisano članom 57. tačka 22. Zakona o VSTVBiH. Osim toga, VSTV je naveo da je navedeni prekršaj bio reguliran i ranije važećim Zakonom o VSTV-u.

49. U vezi sa apelantovim navodom da mu je povrijeđeno pravo na djelotvoran pravni lijek, VSTV je naglasio da nema osnova za apelantovu tvrdnju da je trpio štetne posljedice zbog pogrešne upute o pravnom lijeku jer je izjavio žalbu Sudu BiH u roku od šest dana od dana kada je primio odluku VSTV-a. Također, VSTV je naveo da apelantu nije prekršeno pravo jer je odluku VSTV-a dobio faksom, budući da se upoznao sa sadržajem odluke i izjavio žalbu Sudu BiH.

Relevantni propisi

50. Zakon o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ br. 25/04, 93/05 i 48/07) u relevantnom dijelu glasi:

Član 1. stav 2.

(2) Vijeće je samostalan organ Bosne i Hercegovine i ima svojstvo pravne osobe.

Član 17.

Nadležnost

Vijeće ima sljedeće nadležnosti:

(...)

(4) prima pritužbe protiv sudija i tužilaca, vodi disciplinske postupke, utvrđuje disciplinsku odgovornost i izriče disciplinske mjere sudijama, sudijama porotnicima, dodatnim sudijama i tužiocima;

(5) odlučuje o žalbama u disciplinskim postupcima;

(...)

Član 57.

Disciplinski prekršaji tužilaca

Disciplinske prekršaje tužilaca čine:

22. ponašanje u sudu ili tužilaštvu i izvan suda ili tužilaštva koje šteti ugledu tužilačke dužnosti;

(...)

Član 58.

Vrste disciplinskih mjera

Vijeće može izreći jednu ili više sljedećih disciplinskih mjera:

(...)

(f) razrješenje od dužnosti.

Član 60.

Vođenje disciplinskog postupka i žalbe

(1) *Disciplinski postupak vode:*

(a) *Prvostepena disciplinska komisija i*

(b) *Drugostepena disciplinska komisija*

(5) *U disciplinskim postupcima koji se vode protiv sudija, većina članova komisije će, i u prvom i u drugom stepenu, biti sudije. U disciplinskim postupcima koji se vode protiv tužilaca, većina članova komisije će, i u prvom i u drugom stepen, biti tužioci.*

(7) *Sudija ili tužilac koji je razriješen dužnosti odlukom Vijeća može uložiti žalbu Sudu Bosne i Hercegovine jedino na osnovu jednog ili oba dolje navedena razloga:*

a) da je Vijeće, prilikom vođenja disciplinskog postupka nakon kojeg je uslijedila odluka o mjeri razrješenja dužnosti, učinilo materijalnu povredu pravila postupka predviđenih ovim zakonom;

b) da je Vijeće, prilikom vođenja disciplinskog postupka nakon kojeg je uslijedila odluka o mjeri razrješenja dužnosti, pogrešno primijenilo zakon.

(8) *Sud Bosne i Hercegovine mora primiti žalbu iz stava 7. ovog člana u roku od tri (3) sedmice od dana kad je sudija ili tužilac primio odluku Vijeća. Sud Bosne i Hercegovine u skraćenom postupku odbacuje žalbe uložene nakon tog roka.*

Član 62.

Disciplinski organi i disciplinski postupak

(1) Svojim poslovnikom o radu Vijeće uređuje osnivanje i rad disciplinskih organa, kao i provođenje disciplinskog postupka u skladu s ovim zakonom.

(2) Poslovnikom o radu se može predvidjeti skraćeni postupak, pod uslovom da se poštuju prava stranaka utvrđena ovim zakonom.

51. Poslovnik Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ br. 59/04, 29/06, 2/07 i 20/08) u relevantnom dijelu glasi:

Član 39.

Supsidijarna primjena Zakona o parničnom postupku

U svim pitanjima koja se odnose na disciplinski postupak, a koja nisu obuhvaćana Zakonom i ovim poslovnikom shodno se primjenjuju odredbe Zakona o parničnom postupku prema mjestu učinjenog disciplinskog prekršaja.

Dopustivost

52. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

53. U skladu sa članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome osporava, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku koji je koristio.

54. U konkretnom slučaju, predmet osporavanja apelacijom je presuda Suda BiH, protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, osporenu presudu apelant je pri-

mio 19. novembra 2008. godine, a apelacija je podnesena 19. januara 2009. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 16. st. 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, jer nije očigledno (*prima facie*) neosnovana, niti postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva.

55. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 16. st. 1, 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

Meritum

56. Apelant osporava navedene odluke tvrdeći da su mu tim odlukama povrijeđena prava iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. st. 1. i 3. Evropske konvencije, član 13. Evropske konvencije u vezi sa članom 6. Evropske konvencije i član 7. Evropske konvencije.

57. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.

58. Član 6. stav 1. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim, zakonom ustanovljenim sudom.

Pravo na pravično suđenje

59. Prije daljnje rasprave o predmetu u vezi sa pravom na pravično suđenje, Ustavni sud podsjeća na svoju najnoviju praksu u predmetu broj AP 3080/09 od 25. septembra 2010. godine („Službeni glasnik BiH“ broj 48/11), koji se odnosio na razrješenje apelanta – sudije u postupku pred VSTV-om, a zatim je Sud BiH, povodom apelanto-

ve žalbe, donio odluku kojom se žalba odbija, a gdje je potencirano pitanje da li je član 6. stav 1. Evropske konvencije primjenjiv na apelantov slučaj s njegovog „građanskog“ ili „krivičnog“ aspekta. U citiranoj Odluci broj AP 3080/09 Ustavni sud je analizirao svoju dosadašnju praksu i praksu Evropskog suda (*Olujić protiv Hrvatske*, presuda od 5. februara 2009. godine, broj zahtjeva 22330/05), te je zaključio da su član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i član 6. stav 1. Evropske konvencije primjenjivi na apelantov slučaj s aspekta garancije koju pruža „građanski“ nivo prava na pravično suđenje. Isto se odnosi na konkretni predmet, te će Ustavni sud ispitati slučaj u svjetlu zaštite apelantovih „građanskih prava“, koju pružaju član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i član 6. stav 1. Evropske konvencije.

60. Ustavni sud primjećuje da je apelant istakao nekoliko pitanja sadržanih u garancijama koje nudi pravo na pravičan postupak navodeći da Sud BiH nije nepristran, da odluci Suda BiH nedostaje obrazloženje, odnosno da Sud BiH ne nudi razloge o odlučnim činjenicama u odnosu na apelantove žalbene navode, kao i da je o apelantovoj žalbi odlučivala „funkcionalno i stvarno“ nenadležna komisija za sudije.
61. Prije svega, apelant je naveo da osporava odluku Suda BiH u vezi sa pravom na nepristran sud. Apelant je generalno naveo da se radi o sudu koji ne može biti „nepristran“ zbog posebnog odnosa „subrogacije“ jer VSTV, čiju je odluku trebao da preispita Sud BiH povodom apelantove žalbe, imenuje sudije i može odlučivati o njihovoj odgovornosti.
62. Ustavni sud, prije svega, ističe da je postojanje procedure za osiguravanje nepristranosti suda, odnosno pravila koja se tiču isključenja ili izuzeća sudija u određenim slučajevima, relevantan faktor koji se mora uzeti u obzir. Prema pravnoj praksi Evropskog suda, postojanje ovakvih pravila u relevantnom zakonu pokazuje nastojanje zakonodavca da otkloni razumnu sumnju u nepristranost sudija ili sudova, odnosno predstavlja pokušaj da se nepristranost osigura eliminiranjem uzroka koji bi mogli rezultirati takvom sumnjom. U skladu sa navedenim, propust da se poštuju pravila o izuzeću sudija

može značiti da je postupak vodio sud čija se nepristranost može dovesti u sumnju (vidi Evropski sud, *Mežnarić protiv Hrvatske*, presuda od 15. jula 2005. godine, aplikacija broj 71615/01, stav 27).

63. Dalje, domaćim relevantnim zakonom propisana su pravila kojima se žele ukloniti uzroci koji bi mogli rezultirati razumnom sumnjom u nepristranost suda, odnosno sudije u pojedinačnim predmetima. Međutim, kako je u praksi Evropskog suda naglašeno, nije zadatak Evropskog suda, pa dakle ni Ustavnog suda, da ispituju ta pravila ili praksu *in abstracto*, već da ispituju da li način na koji su ta pravila primijenjena prema apelantu ili na koji su utjecala na ishod postupka prema apelantu pokreće pitanje kršenja prava iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije (vidi Evropski sud, *Fey protiv Austrije*, presuda od 24. februara 1993. godine, serija A, broj 255, stav 27; i Ustavni sud, Odluka broj AP 1187/06 od 13. septembra 2007. godine, objavljena u „Službenom glasniku BiH“ broj 86/07).
64. Prema utvrđenoj praksi Evropskog i Ustavnog suda, postojanje nepristranosti se, u svrhu člana 6. stav 1. Evropske konvencije, mora ocijeniti prema subjektivnom testu. To znači da se treba utvrditi da li postoje lične predrasude sudije koji je sudio u određenom predmetu. Također, postojanje nepristranosti se ocjenjuje i prema objektivnom testu, što znači da se utvrđuje da li je sud, između ostalog i svojim sastavom, pružio dovoljne garancije da se isključi opravdana sumnja u vezi sa njegovom nepristranošću (op. cit., *Mežnarić*, stav 29; i Ustavni sud, Odluka broj AP 1785/06 od 30. marta 2006. godine, objavljena u „Službenom glasniku BiH“ broj 57/07).
65. Apelant u konkretnom slučaju nije doveo u pitanje subjektivnu nepristranost, tako da se Ustavni sud neće ni baviti tim pitanjem. Međutim, apelant dovodi u pitanje nepristranost Suda BiH, odnosno sudija tog suda zbog činjenice da te sudije imenuje VSTV i odlučuje o njihovoj odgovornosti. Pri odlučivanju da li u konkretnom slučaju postoje opravdani razlozi za bojazan da određeni sudija nije nepristran, apelantovo stanovište jeste važno, ali nije odlučujuće. Ono što je odlučujuće jeste da li se takva bojazan može objektivno opravdati (op. cit., *Mežnarić*, stav 31). U vezi s tim, čak je i utisak koji sud ostavlja u javnosti od određene važnosti, odnosno *pravda se ne tre-*

ba samo provesti, već se mora i vidjeti da se ona provodi (vidi Evropski sud, *De Cubber protiv Belgije*, presuda od 26. oktobra 1984. godine, serija A, broj 86, stav 26). Dakle, važno je povjerenje koje sudovi moraju uživati i podsticati u javnosti u demokratskom društvu.

66. Imajući u vidu cjelokupni pravosudni sistem u Bosni i Hercegovini, Ustavni sud u konkretnom slučaju ne može prihvatiti da je apelantova „sumnja u nepristranost“ sudija Suda BiH opravdana, a samo zbog činjenice da Sud BiH treba da donese odluku o žalbi protiv odluke VSTV-a. Naime, nesporno je da sudije Suda BiH imenuje VSTV ali Ustavni sud podsjeća na to da se sudije imenuju „doživotno“, odnosno na period do 70. godine života. Time je, u principu, osigurana „nepristranost“ sudija, u smislu da nisu pod pritiskom izbora ili imenovanja. Tačno je da VSTV odlučuje o pritužbama protiv sudija, te da o sudiji koji je u konkretnom slučaju donio odluku može nekada eventualno odlučivati VSTV, ali ta okolnost sama po sebi ne može predstavljati razlog koji *a priori* ukazuje na pristranost. Naime, ovako postavljanje stvari da je sudija „opterećen“ odlukom zbog nekog eventualnog budućeg postupka koji bi se mogao voditi protiv njega i zbog kojeg neće donijeti odluku zasnovanu samo na svom ličnom shvatanju i poznavanju prava, bilo bi preširoko i zaista nije opravdano. Bilo kakvo shvatanje i tumačenje koje ide ovako daleko dovelo bi uvijek u sumnju bilo koji sud, odnosno sudije, da neće biti „nepristrani“, što realno nema nikakvog uporišta u praksi i u pravosudnom sistemu u Bosni i Hercegovini koji je, sa aspekta propisa koji reguliraju način izbora sudija i njihovu odgovornost za učinjene prekršaje, usklađen sa međunarodnim standardima.

67. U vezi sa apelantovim pozivanjem na Odluku broj AP 98/04 od 28. aprila 2004. godine (objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 30/04), u kojoj je Ustavni sud utvrdio povredu prava na nepristran sud jer je prvostepena odluka u krivičnom postupku protiv apelanta preinačena povodom žalbe tužioca na apelantovu štetu, a u vijeću suda učestvovala je sutkinja koja je bila supruga advokatu koji je zastupao oštećene, Ustavni sud primjećuje da ne može naći bilo koju sličnost sa konkretnim predmetom, te smatra da apelantovo pozivanje na ovu odluku nije osnovano.

68. U skladu sa navedenim, samo zbog činjenice da sudije Suda BiH imenuje VSTV, a da je Sud BiH donio odluku o žalbi protiv odluke VSTV-a, Ustavni sud ne može naći elemente koji bi ukazivali na pristranost sudija Suda BiH, odnosno doveli u pitanje princip „nepristranosti“ suda, kako je on garantiran članom 6. stav 1. Evropske konvencije.
69. Dalje, apelant se žali na to da odluci Suda BiH nedostaje jasno, uvjerljivo i logično obrazloženje (a što je, prema apelantovom mišljenju, opet posljedica „pristranosti“), te iz navoda apelacije dalje proizlazi da se žali na način na koji je u postupku utvrđeno činjenično stanje i ocijenjeni dokazi i primijenjeno materijalno pravo.
70. Apelant smatra da nije imao pravično suđenje zbog toga što, prema njegovom mišljenju, nadležne komisije, VSTV i Sud BiH pri donošenju svojih odluka nisu uzeli u obzir njegove navode, niti su ocijenili dokaze koji su predloženi. U vezi s tim, Ustavni sud ukazuje na to da, prema praksi Evropskog suda i Ustavnog suda, zadatak ovih sudova nije da preispituju zaključke redovnih sudova u pogledu činjeničnog stanja i primjene materijalnog prava (vidi Evropski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. juna 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Naime, Ustavni sud nije nadležan supstituirati redovne sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je, općenito, zadatak redovnih sudova da ocijene činjenice i dokaze koje su izveli (vidi Evropski sud, *Thomas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. maja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02). Zadatak Ustavnog suda je da ispita da li su, eventualno, povrijeđena ili zanemarena ustavna prava (pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na djelotvoran pravni lijek i dr.), te da li je primjena zakona bila, eventualno, proizvoljna ili diskriminacijska. Dakle, u okviru apelacione nadležnosti Ustavni sud se bavi isključivo pitanjem eventualne povrede ustavnih prava ili prava iz Evropske konvencije u postupku pred redovnim sudovima. Dakle, Ustavni sud će u konkretnom slučaju ispitati da li je postupak u cjelini bio pravičan na način na koji to zahtijeva član 6. stav 1. Evropske konvencije (vidi Ustavni sud, Odluka broj AP 20/05 od 18. maja 2005. godine, objavljena u „Službenom glasniku BiH“ broj 58/05).

71. Također, Ustavni sud ukazuje na to da, prema ustaljenoj praksi Evropskog suda i Ustavnog suda, član 6. stav 1. Evropske konvencije obavezuje sudove da, između ostalog, obrazlože svoje presude. Ova obaveza, međutim, ne može biti shvaćena kao obaveza da se u presudi iznesu svi detalji i daju odgovori na sva postavljena pitanja i iznesene argumente (vidi Ustavni sud, odluke br. *U 62/01* od 5. aprila 2002. godine i *AP 352/04* od 23. marta 2005. godine). Mjera u kojoj ova obaveza postoji zavisi od prirode odluke (vidi Evropski sud, *Ruiz Torija protiv Španije*, presuda od 9. decembra 1994. godine, serija A, broj 303-A, stav 29). Evropski sud i Ustavni sud su u brojnim odlukama ukazali na to da domaći sudovi imaju određenu diskrecionu ocjenu u vezi s tim koje će argumente i dokaze prihvatiti u određenom predmetu, ali istovremeno imaju obavezu da obrazlože svoju odluku tako što će navesti jasne i razumljive razloge na kojima su tu odluku zasnovali (vidi Evropski sud, *Suominen protiv Finske*, presuda od 1. jula 2003. godine, aplikacija broj 37801/97, stav 36; i, *mutatis mutandis*, Ustavni sud, Odluka broj *AP 5/05* od 14. marta 2006. godine).
72. U vezi sa apelantovim navodima da je Sud BiH donio nezakonitu presudu, Ustavni sud primjećuje da je u konkretnom slučaju Sud BiH ispitao odluku VSTV-a sa aspekta pravilne primjene materijalnog prava i pravila postupka, te je našao da žalba nije osnovana. Suprotno apelantovim navodima, Ustavni sud smatra da je Sud BiH dao detaljno obrazloženje svojih zaključaka u vezi sa ovim žalbenim prigovorima.
73. U tom kontekstu, Ustavni sud zapaža da je Sud BiH naveo zašto smatra da je Drugostepena komisija bila nadležna da donese odluku o apelantovoj žalbi i pozvao se na relevantne zakonske odredbe. Sud BiH je detaljno obrazložio ovaj zaključak opisujući postupak formiranja komisije, sastav komisije i naveo da se radi o grešci u pisanju, te da je odluku donijela nadležna komisija za tužioce. Suprotno obrazloženju Suda BiH, apelant, osim što je naveo da je odluku donijela „Drugostepena komisija za sudije“, kako je navedeno u zaglavlju odluke, koja nije „nadležna“, umjesto „nadležne“ Drugostepene komisije za tužioce, nije naveo u čemu se konkretno propust odnosi, pa se ovakav navod bez konkretnog obrazloženja „nenadležnosti“ komisije, osim u nazivu, s obzirom na detaljna obrazloženja Suda

BiH vezano za ove apelantove žalbene navode, te okolnost da se po zaključku suda radi o očiglednoj grešci u pisanju koja nije mogla utjecati na zakonitost suštine odluke, doima paušalnim.

74. Dalje, apelant se žali na nedostatak obrazloženja presude Suda BiH (kao i provedenih dokaza) u vezi sa „prekoračenjem tužbenog zahtjeva“ u odnosu na tačku c) za koju je utvrđena apelantova odgovornost. Apelant ističe da je prvostepenom odlukom utvrđena njegova odgovornost jer je pozajmio novac od lica „sklonog kriminalnim radnjama“, a što je apelant bio dužan da zna, dok je za odluku Drugostepene komisije bilo ključno što je to lice pravosnažno osuđivano (čak i pred tužilaštvom u kojem je apelant bio tužilac). Apelant, dalje, navodi da se Sud BiH nije izjasnio na ove njegove navode, međutim, Ustavni sud iz obrazloženja presude Suda BiH izvodi drugačiji zaključak.
75. Naime, Sud BiH je istakao da ovi apelantovi navodi nisu osnovani i to zbog toga što je utvrđeno da je apelant odgovoran za disciplinski prekršaj iz člana 57. tačka 2. Zakona o VSTVBiH – za ponašanje u sudu ili tužilaštvu ili izvan suda ili tužilaštva koje šteti ugledu tužilačke funkcije. Dalje, Sud BiH je naveo da su tačkama b) i c) konkretizirane radnje izvršenja ovog disciplinskog prekršaja. U odnosu na tačku c), Sud BiH je naveo da je apelant proglašen odgovornim jer je pozajmio novac od „lica sklonog kriminalnim radnjama“. Ustavni sud u izloženom ne može utvrditi da je došlo do „prekoračenja tužbenog zahtjeva“, prije svega polazeći od prekršaja za koji je utvrđena apelantova odgovornost, kao ni iz „opisanog dijela radnji koje čine prekršaj“. Osim toga, u obrazloženju prvostepene i drugostepene odluke Ustavni sud ne može naći „prekoračenja“ jer su u objema odlukama navedene iste odlučne činjenice – povezanost Aziza Gašija sa kriminalnim grupama, pisanje štampe o njemu, pravosnažnu presudu kojom je osuđen, a drugostepenom odlukom samo je „pojačan“ razlog iz prvostepene odluke, u smislu da je jasno navedeno da se ne radi o „sklonosti“ Aziza Gašija kriminalnim radnjama (u jezičkom značenju termina „sklonost“) već je utvrđena i njegova osuđivanost (kao odlučna činjenica) i u javnosti poznata povezanost sa kriminalnim grupama, a što sve skupa ide u prilog zaključku da pozajmljivanje novca od ovog lica šteti ugledu tužilačke funkcije.

76. U vezi sa ovim su i apelantovi navodi da je on bio tužilac Općinskog tužilaštva II Sarajevo a Aziz Gaši je pravosnažno osuđen u postupku koje je vodilo Općinsko tužilaštvo I Sarajevo, te da u postupku nisu izneseni dokazi na osnovu kojih bi se utvrdila „sklonost Aziza Gašija kriminalnim radnjama“. Međutim, Ustavni sud nalazi da je odgovor na ova pitanja, koje apelant ponavlja u apelaciji (jer su već bila razmatrana u disciplinskom postupku protiv apelanta), dao VSTV navodeći da nije bilo potrebno dokazivati da je apelant kao tužilac znao za konkretne postupke, s obzirom na to da je kao nosilac pravosudne funkcije dužan da se pridržava najviših moralnih standarda u svakoj životnoj situaciji u koju, prema mišljenju VSTV-a, svakako potpada i posuđivanje novca od trećeg lica, bez razmatranja okolnosti kao što je ko je lice od kojeg pozajmljuje novac. Dakle, Ustavni sud zaključuje da se radi o jasnom obrazloženju koje je VSTV dao u svojoj odluci, da nije potrebno dokazivati činjenice da je Aziz Gaši „sklon“ kriminalnim radnjama pored utvrđenih činjenica da je osuđivan, kao i da je opća javnost upoznata sa njegovim „ponašanjem“, te je postojala apelantova obaveza da vodi računa od koga pozajmljuje novac.
77. Apelant je naveo da „Sud BiH uopće nije odgovorio“ kako je apelant proglašen krivim prema Zakonu o VSTVBiH iz 2004. godine za radnje (kreditne obaveze iz tačke b]) dok taj zakon uopće nije bio na snazi. Iako je ovaj navod apelant doveo u vezu sa povredom prava iz člana 7. Evropske konvencije, Ustavni sud nalazi za shodno da se kroz „obrazloženje presude“ (koje sud, prema apelantovom navodu, nije dao) osvrne na ovaj navod. Naime, suprotno apelantovim navodima da Sud BiH nije odgovorio na ovaj žalbeni navod, Ustavni sud primjećuje da iz osporenih presuda jasno proizlazi da su „naplate“ kreditnih obaveza u okviru banaka u odnosu na apelanta (kao i njegove jemce, uglavnom kolege tužioce) dospjele u periodu 2005. godine i 2006. godine, te upravo tada zbog dugovanja koja ne može sam da izmiri apelant „šteti ugledu tužilačke funkcije“, kao i tužilaštvu u cjelini (jer su i drugi tužioci pozivani da kao jemci plate i „aktivirane su“ administrativne zabrane na plaće jemaca). Sud BiH je u odnosu na ovaj žalbeni navod sasvim jasno istakao da su brojne urgencije banaka upućene apelantu u periodu od septembra 2005. godine do februara 2006. godine, kao i izvršenja na plaćama jemaca tužilaca. Sud BiH je

jasno naveo da su *tada nastale štetne posljedice za više lica zbog postupka tuženog neprimjerenih značaju, ugledu i kredibilitetu funkcije koju je obnašao*. Osim toga, Sud BiH je istakao da je identičan disciplinski prekršaj bio predviđen i u ranije važećem zakonu.

78. Imajući u vidu navode apelacije i dostavljenu dokumentaciju, Ustavni sud nije mogao zaključiti da postoji bilo šta što bi ukazivalo na to da je sud propustio obrazložiti osporenu presudu ili da je to obrazloženje proizvoljno, a naročito da je pogrešno primijenjen materijalni propis.
79. Zbog svega navedenog, Ustavni sud zaključuje da osporenom presudom Suda BiH nije povrijeđeno apelantovo pravo na pravičan postupak iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

Pravo na djelotvoran pravni lijek

80. Član 13. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

Svako čija su prava i slobode, priznata ovom konvencijom, narušena ima pravo na pravni lijek pred nacionalnim vlastima [...].

81. U vezi sa navodom o povredi prava na djelotvoran lijek, apelant ističe da mu je odluka VSTV-a dostavljena faksom i u odluci VSTV-a nije navedeno uputstvo o pravnom lijeku. Ustavni sud podsjeća na svoju standardnu praksu da je pravo iz člana 13. Evropske konvencije akcesorne prirode, što znači da se, u pravilu, prvo mora utvrditi narušavanje prava i sloboda „priznatih ovom konvencijom“ da bi se moglo ispitati je li apelant imao pravo na „pravni lijek pred nacionalnim vlastima“. U konkretnom slučaju, apelant se žali na povredu prava na djelotvoran pravni lijek zbog načina na koji mu je uručena odluka VSTV-a i zbog činjenice da u toj odluci nije navedena pouka o pravnom lijeku. Ustavni sud primjećuje da je apelant nesporno primio odluku VSTV-a, te su propusti koji su i napravljeni u toku redovnog postupka očigledno otklonjeni apelantovom radnjom (izjavljivanjem žalbe), a o čemu je odlučio Sud BiH. Osim toga, prema praksi Ustavnog suda, u slučaju pogrešno date pravne pouke u odlukama koje se mogu osporavati nekim od propisanih pravnih li-

jekova, zainteresirane stranke su u obavezi koristiti propisane pravne lijekove, a ne one koji su navedeni u pogrešnoj pouci (vidi Ustavni sud, Odluka broj AP 309/04 od 12. aprila 2005. godine, dostupna na www.ustavnisud.ba). Ovaj stav Ustavnog suda u konkretnom slučaju ima osobit značaj s obzirom na to da je apelant tužilac, dakle lice koje se profesionalno bavi pravom, pa se podrazumijeva da poznaje pravne propise a osobito one koji se mogu primijeniti na njegov slučaj. Dakle, u vezi sa navodima o kršenju prava na djelotvoran pravni lijek, bez obzira na činjenicu da pouka o pravnom lijeku nije bila navedena u odluci (nije navedeno da postoji mogućnost žalbe, već je apelant pogrešno „upućen“ da je odluka konačna), Ustavni sud ukazuje na to da je apelant imao na raspolaganju pravni lijek, zaštitu prava, koji je i koristio i to u roku od šest dana, dakle u roku daleko kraćem od zakonom određenog. Činjenica da taj pravni lijek nije rezultirao odlukom u njegovu korist ne dovodi ni na koji način u pitanje dostupnost ili efikasnost pravnog lijeka, niti na bilo koji način pokreće pitanja prema članu 13. Evropske konvencije.

82. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da nije prekršeno pravo na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije u vezi sa pravom na pravično suđenje.

Ostalo

83. Ustavni sud primjećuje da apelant navodi povredu prava iz člana 6. stav 2. Evropske konvencije (presumpcija nevinosti), prava iz člana 6. stav 3. Evropske konvencije (minimalna prava za optuženog), kao i prava iz člana 7. Evropske konvencije (kažnjavanje samo na osnovu zakona). Povredu ovih prava apelant zasniva na činjenici da se radi o postupku koji „po svim svojim obilježjima ima elemente krivičnog postupka“. Međutim, Ustavni sud ponovo napominje, podržavajući vlastitu praksu i praksu Evropskog suda u predmetima koji su sa ovog aspekta pokretali slična pravna pitanja (*opere citato AP 3080/09*, tačka 39; i *Olujić protiv Hrvatske*, tačka 44), da su u konkretnom disciplinskom postupku član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i član 6. stav 1. Evropske konvencije primjenjivi s aspekta garancije koju pruža „građanski“ nivo prava na pravično suđenje, te da se u predmetnom postupku nije radilo o „utvrđivanju krivične optužbe protiv apelanta“. Također, iz navoda apelacije proizlazi da

se suština povreda navedenih članova odnosi na „nedostatak obrazloženja“ osporene presude. Imajući u vidu da je Ustavni sud kroz ocjenu garancija iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije preispitao obrazloženje osporene presude, kao i način na koji je sud proveo dokazni postupak, čime se izjasnio na apelantove navode koje je apelant okarakterizirao kao povredu člana 6. st. 2. i 3. člana 7. Evropske konvencije, a koji se ne mogu primijeniti na predmet koji je prema svom sadržaju građanske prirode, Ustavni sud nalazi da nije potrebno da se dalje izjašnjava o ovim navodima.

84. U pogledu apelantovog zahtjeva da mu Ustavni sud dosudi troškove nastale podnošenjem apelacije, Ustavni sud podsjeća na to da Pravilima Ustavnog suda nije propisano da apelanti imaju pravo na troškove sastava apelacije, iz čega proizlazi da troškove sastava apelacije snose isključivo apelanti.

Zaključak

85. Ustavni sud zaključuje da nema povrede prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije jer su nadležne disciplinske komisije, VSTV i Sud BiH u obrazloženjima osporenih odluka dali detaljne, jasne i precizne razloge za svoju odluku, uz primjenu relevantnih zakonskih propisa, te da primjena relevantnih odredaba Evropske konvencije ne izgleda proizvoljna, kao i da nije doveden u pitanje princip „nepristranosti“ Suda BiH, odnosno sudija tog suda, zbog činjenice da je odlučivao o žalbi protiv odluke VSTV-a. Također, Ustavni sud zaključuje da nema povrede prava na efikasan pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije, budući da je apelant imao pravo na pravni lijek, koji je i koristio.
86. Na osnovu člana 61. st. 1. i 3. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.
87. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Prof. dr. Miodrag Simović

Odluka Ustavnog suda BiH broj: AP 2180/08

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudija, u sastavu: predsjednik Miodrag Simović, potpredsjednice Valerija Galić i Seada Palavrić, sudije Mato Tadić i Mirsad Čeman, na sjednici održanoj 20. aprila 2011. godine, u predmetu broj **AP 2180/08**, rješavajući apelaciju **Slavena Kovala**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 16. stav 2. i člana 59. stav 2. alineja 1. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ br. 60/05, 64/08 i 51/09), donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI

Odbacuje se kao nedopuštena apelacija **Slavena Kovala** podnesena protiv Odluke Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH broj VSTV-02-1138-02062008 od 29. maja 2008. godine, Odluke Drugostepene disciplinske komisije broj DŽSK (tužioci) 3/2008 od 9. aprila 2008. godine i Odluke Prvostepene disciplinske komisije broj DCSK (tužioci) 3/2008 od 9. aprila 2008. godine, zbog toga što je očigledno (*prima facie*) neosnovana.

OBRAZLOŽENJE

1. Slaven Koval (u daljnjem tekstu: apelant) iz Tuzle, kojeg zastupa Tomislav Ljubić, advokat iz Tuzle, podnio je 15. jula 2008. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Odluke Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH (u daljnjem tekstu: VSTV) broj VSTV-02-1138-02062008 od 29. maja 2008. godine, Odluke Drugostepene disciplinske komisije (u daljnjem tekstu: Drugostepena komisija) broj DŽSK (tužioci) 3/2008 od 9. aprila 2008. godine i Odluke Prvostepene disciplinske komisije (u daljnjem tekstu: Prvostepena komisija) broj DCSK (tužioci) 3/2008 od 9. aprila 2008. godine.
2. Odlukom Prvostepene komisije broj DCSK (tužioci) 3/2008 od 9. aprila 2008. godine apelantu je izrečena disciplinska mjera - pismena opomena koja se javno ne objavljuje za počinjeni disciplinski

prekršaj iz člana 57. tačka 22. Zakona o VSTVBiH (u daljnjem tekstu: Zakon) –ponašanje u sudu i izvan suda koje šteti ugledu tužilačke dužnosti. Navedenom odlukom odbijena je disciplinska tužba u dijelu u kojem je bilo navedeno da je apelant počinio prekršaj iz člana 57. tačka 6. Zakona.

3. U obrazloženju odluke je navedeno da je u dokaznom postupku nesporno utvrđeno da je apelant 8. januara 2007. godine angažovao vozača H. G. oko 12,45 sati da ga odveze do Kliničkog centra u Tuzli, kao i da je bio svjestan u trenutku angažovanja navedenog vozača da je on, po rasporedu, trebao voziti tužioca N. Š. u 13,00 sati na zakazani pretres u Općinski sud u Kalesiji. Također je nesporno utvrđeno da se vozač H. G. nije vratio u Tužilaštvo do 13,00 sati, da je zbog toga angažovan drugi vozač u 13,15 sati, te da je tužilac N. Š. zakasnio na zakazani pretres. U toku postupka je bilo sporno samo da li je apelantovo postupanje bilo opravdano, odnosno da li se u konkretnom slučaju radilo o pravilnoj primjeni člana 6. stav 1. tačka 4. Pravilnika o uslovima i načinu korištenja službenih automobila Kantonalnog tužilaštva Tuzlanskog kantona kojim je propisano da se službeni automobil može koristiti «u drugim opravdanim slučajevima».
4. U obrazloženju je, dalje, navedeno da je na osnovu apelantove izjave, koju je potvrdio i svjedok D. R., a što proističe i iz odredaba Pravilnika o uslovima i načinu korištenja službenih automobila, nesporno utvrđeno da je apelant imao ovlaštenje da daje nalog za upotrebu službenih vozila, te da su takvi nalozi davani i ranije za određene privatne svrhe kada se radilo o hitnim slučajevima, najuže vezanim za uposlenike Tužilaštva (hitno odvoženje uposlenika Tužilaštva zbog bolesti u zdravstvenu ustanovu, odlazak na dženaze, odnosno sahrane, posjete bolesnom uposleniku u bolnicu i slično). Prema shvatanju Prvostepene komisije, navedeni razlozi se mogu prihvatiti kao «drugi opravdani slučajevi». Međutim, Prvostepena komisija je ocijenila da se konkretna situacija nije mogla podvesti pod opravdan, hitan i nepredvidiv slučaj vezan, prije svega, za uposlenika Tužilaštva. Naime, spomenuti pravilnik uključuje mogućnost korištenja službenog vozila za potrebe člana uže porodice jedino u slučaju smrti. U konkretnom slučaju, apelant je svojim nemarom i nepažnjom samog sebe doveo u situaciju da nije na vrijeme pre-

dao pismenu saglasnost Kliničkom centru radi kompletiranja medicinske dokumentacije u vezi sa liječenjem njegove supruge. Dakle, prema ocjeni Prvostepene komisije, nije se ni radilo u tom trenutku o hitnom slučaju vezanom za zdravstvene tegobe tuženog već o obavezi tuženog da dostavi dokumentaciju za već ranije okončano liječenje. Prvostepena komisija je ovakvo ponašanje ocijenila kao nedopustivo jer je u suštini apelant pri korištenju službenog vozila privatni interes podredio službenom, a što je suprotno Kodeksu tužilačke etike. Apelant kao nosilac pravosudne funkcije mora biti svjestan da je u svakom trenutku predmet stalnog nadzora javnosti, te da je prihvatanjem te funkcije prihvatio i ograničenja koja mu ta funkcija nameće, kao i da tužilačka funkcija ima prioritet nad svim ostalim aktivnostima, pa su navedenim ponašanjem ostvarena sva bitna obilježja disciplinskog prekršaja iz člana 57. stav 22. Zakona – ponašanje koje šteti ugledu tužilačke funkcije. Priloženi dokazi koji se odnose na novinske članke pokazuju da javnost opravdano ima negativan senzibilitet prema svakom korištenju službenih vozila u privatne svrhe, ne odobravajući takvo ponašanje nosilaca tužilačke funkcije. Imajući u vidu navedeno, Prvostepena komisija je apelanta proglasila odgovornim za počinjeni navedeni prekršaj i izrekla mu predmetnu disciplinsku mjeru.

5. Protiv navedene odluke apelant je izjavio žalbu Drugostepenoj komisiji koja je Odlukom broj DŽSK (tužioci) 3/2008 od 9. aprila 2008. godine odbila apelantovu žalbu kao neosnovanu i potvrdila Odluku Prvostepene komisije broj DCSK (tužioci) 3/2008 od 9. aprila 2008. godine. Prema ocjeni Drugostepene komisije, Prvostepena komisija je pravilno ocijenila da se konkretna situacija zbog koje je apelant, tužilac Tužilaštva Tuzlanskog kantona, koristio službeno vozilo ne može podvesti pod «druge opravdane slučajeve» u smislu odredaba Pravilnika o uslovima i načinu korištenja službenih automobila iz razloga navedenih u pobijanoj odluci, a koje je prihvatila i Drugostepena komisija, pri tome posebno imajući u vidu krajnju posljedicu apelantovog korištenja vozila. Naime, u konkretnoj situaciji apelant je nesporno znao za obavezu kolege tužioca N. Š. da istog dana pristupi na glavni pretres pred Općinskim sudom u Kalesiji u 13,30 sati, na koji ga je trebao odvesti vozač H. G. koji je vozio apelanta u UKC Tuzla, ali je svejedno odlučio da za svoje lične potrebe anga-

žuje vozača koji je trebao voziti tužioca N. Š. na ročište. Na taj način je apelant stavio svoje privatne potrebe ispred službenih, jer je samovoljno odlučio dati prevagu svojim privatnim potrebama nad tužilačkom dužnošću i obavezama kolege tužioca. Postupajući na taj način, apelant je ostvario bitna obilježja disciplinskog prekršaja iz člana 57. tačka 22. Zakona –ponašanje koje šteti ugledu tužilačke funkcije. U vezi sa žalbenim prigovorom koji se odnosi na subjekt diskrecionog odlučivanja o tome koji su to «drugi opravdani slučajevi» za korištenje službenog vozila, Drugostepena komisija smatra da disciplinske komisije Visokog sudskog i tužilačkog vijeća imaju ovlasti da ocijene opravdanost konkretnih okolnosti u ovakvim slučajevima, kad je takva ocjena u funkciji utvrđivanja činjenica od odlučnog značaja za zaključak komisije o postojanju disciplinskog prekršaja i disciplinske odgovornosti tuženog.

6. Protiv navedene odluke apelant je izjavio žalbu VSTV-u. VSTV je Odlukom broj VSTV-02-1138-02062008 od 29. maja 2008. godine žalbu odbio kao neosnovanu i potvrdio odluku Drugostepene komisije. U obrazloženju odluke je navedeno da VSTV ostaje pri stavu nižestepeni komisija da je nesporno da je apelant imao ovlaštenje da daje nalog za upotrebu službenih vozila, ali se konkretna situacija ne može podvesti pod opravdan, hitan i nepredvidiv slučaj vezan za uposlenike Tužilaštva. U pogledu navoda žalbe koji se odnose na pitanje ovlaštenog subjekta za diskreciono odlučivanje o tome koji su to «drugi opravdani slučajevi» za korištenje službenih vozila, VSTV je u potpunosti prihvatio obrazloženje navedeno u odluci Drugostepene komisije. Žalbeni prigovor da prvostepena odluka nije uzela u razmatranje i ocijenila kao relevantnu činjenicu za odgovornost tuženog, *krajnju posljedicu* korištenja vozila, kako je to činila Drugostepena komisija, prema ocjeni VSTV-a je neosnovan zbog toga što je iz obrazloženja prvostepene odluke vidljivo da je Prvostepena komisija razmatrala posljedicu počinjenog prekršaja, navodeći da je apelant bio svjestan u trenutku angažovanja vozača da je on trebao voziti drugog tužioca na zakazani pretres u Općinski sud u Kalesiji, da se vozač nije vratio u Tužilaštvo na vrijeme, zbog čega je angažovan drugi vozač, te da je tužilac N. Š. zakasnio na pretres.

7. Apelant smatra da su mu osporenim odlukama povrijeđeni pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija), pravo na kažnjavanje samo na osnovu zakona iz člana 7. Evropske konvencije i pravo na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije. Apelant smatra da su u postupku koji je vođen protiv njega pogrešno utvrđene činjenice i pogrešno primijenjeno pravo, te da u odlukama nema razloga o odlučnim činjenicama. Povredu prava na kažnjavanje samo na osnovu zakona iz člana 7. Evropske konvencije i prava na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije apelant ne obrazlaže posebno.
8. Pri ispitivanju dopustivosti apelacije Ustavni sud je pošao od odredaba člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 16. stav 2. Pravila Ustavnog suda.

Član VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Ustavni sud također ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu, kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

Član 16. stav 2. Pravila Ustavnog suda glasi:

Ustavni sud će odbaciti apelaciju kao očigledno (prima facie) neosnovanu kada utvrdi da ne postoji opravdan zahtjev stranke u postupku, odnosno da predložene činjenice ni na koji način ne mogu opravdati tvrdnju da postoji kršenje Ustavom zaštićenih prava i/ili kada se za stranku u postupku utvrdi da ne snosi posljedice kršenja Ustavom zaštićenih prava, tako da je ispitivanje merituma apelacije nepotrebno.

9. U konkretnom slučaju, Ustavni sud zapaža da se apelant žali protiv odluka VSTV-a koje su donesene u postupku koji je zbog disciplinskih prekršaja vođen protiv njega. Ustavni sud najprije mora utvrditi da li se ovakve odluke mogu smatrati odlukama suda, u smislu odredbi člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine.
10. Ustavni sud podsjeća na to da je u svojoj Odluci broj AP 633/04 od 27. maja 2005. godine razmatrao status pravnog prednika VSTV-a – Visokog sudskog i tužilačkog savjeta Republike Srpske (u daljnjem

tekstu: VSTS), koje je prestalo postojati stupanjem na snagu Zakona o VSTVBiH 1. juna 2004. godine, kao i pravnu prirodu odluka VSTS-a donesenih u disciplinskom postupku protiv sudija i tužilaca. Ustavni sud je, imajući u vidu način postavljanja, trajanje mandata, postojanje garancija protiv vanjskog pritiska i utisak koji VSTS odaje u pogledu nezavisnosti, izrazio stav da VSTS u pogledu disciplinskog postupka predstavlja tijelo koje se može smatrati «nezavisnim i nepristranim tribunalom, obrazovanim na osnovu zakona», u smislu zahtjeva iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije, te da se odluke takvog tijela, donesene u disciplinskom postupku, moraju smatrati «presudama, odnosno odlukama», u smislu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, koje Ustavni sud ima nadležnost razmatrati (vidi Ustavni sud, Odluka broj AP 633/04 od 27. maja 2005. godine, tačka 20).

11. Ustavni sud, u fazi ispitivanja dopustivosti predmeta, mora utvrditi, između ostalog, da li su ispunjeni uslovi za meritorno odlučivanje, koji su nabrojani u članu 16. stav 2. Pravila Ustavnog suda. S tim u vezi, Ustavni sud ukazuje na to da, prema vlastitoj jurisprudenciji i praksi Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud), apelant mora navesti povredu svojih prava koje štiti Ustav Bosne i Hercegovine i ove povrede moraju djelovati vjerovatno. Apelacija je očigledno neosnovana ukoliko joj manjkaju *prima facie* dokazi koji dovoljno jasno pokazuju da je navedena povreda ljudskih prava i sloboda moguća (vidi Evropski sud, *Vanek protiv Slovačke*, presuda od 31. maja 2005. godine, aplikacija broj 53363/99; i Ustavni sud, Odluka broj AP 156/05 od 18. maja 2005. godine), te ako činjenice u odnosu na koje se podnosi apelacija očigledno ne predstavljaju kršenje prava koje apelant navodi, tj. ako apelant nema „opravdan zahtjev“ (vidi Evropski sud, *Mezotur-Tiszazugi Vizgazdalkodasi Tarsulat protiv Mađarske*, presuda od 26. jula 2005. godine, aplikacija broj 5503/02), kao i kad se utvrdi da apelant nije „žrtva“ kršenja Ustavom Bosne i Hercegovine zaštićenih prava.

Pravo na pravično suđenje

12. U vezi sa navodima o kršenju prava na pravično suđenje, koji se zasnivaju isključivo na tvrdnji o pogrešno i nepravilno utvrđenom činjeničnom stanju i pogrešnoj primjeni materijalnog pra-

va, Ustavni sud ukazuje na to da, prema praksi Evropskog suda i Ustavnog suda, zadatak ovih sudova nije da preispituju zaključke redovnih sudova u pogledu činjeničnog stanja i primjene materijalnog prava (vidi Evropski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. juna 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Naime, Ustavni sud nije nadležan supstituisati redovne sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je, općenito, zadatak redovnih sudova da ocijene činjenice i dokaze koje su izveli (vidi Evropski sud, *Thomas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. maja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02). Zadatak Ustavnog suda je da ispita da li su, eventualno, povrijeđena ili zanemarena ustavna prava (pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na djelotvoran pravni lijek i dr.), te da li je primjena zakona bila, eventualno, proizvoljna ili diskriminacijska. Dakle, u okviru apelacione nadležnosti Ustavni sud se bavi isključivo pitanjem eventualne povrede ustavnih prava ili prava iz Evropske konvencije u postupku pred redovnim sudovima, pa će u konkretnom slučaju Ustavni sud ispitati da li je postupak u cjelini bio pravičan u smislu člana 6. stav 1. Evropske konvencije (vidi Ustavni sud, Odluka broj AP 20/05 od 18. maja 2005. godine, objavljena u „Službenom glasniku BiH“ broj 58/05).

13. U konkretnom slučaju, Ustavni sud smatra da su nadležni organi dovoljno jasno obrazložili svoje odluke, a takva obrazloženja Ustavni sud ne smatra proizvoljnim. Ustavni sud, također, ukazuje na to da apelant ne nudi bilo kakve argumente koji bi opravdali njegovu tvrdnju da je na bilo koji način prekršeno pravo na pravično suđenje, osim što je nezadovoljan ishodom konkretnog postupka. Stoga, imajući u vidu stavove Evropskog i Ustavnog suda navedene u ovoj odluci, Ustavni sud smatra da apelant nema „opravdan zahtjev“ koji pokreće pitanje prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, a koje bi trebalo meritorno ispitati. Zbog toga, Ustavni sud zaključuje da su apelantovi navodi o kršenju prava na pravično suđenje očigledno (*prima facie*) neosnovani.

Ostali navodi

14. Apelant navodi da su mu osporenim odlukama povrijeđeni i pravo na kažnjavanje samo na osnovu zakona iz člana 7. Evropske konvencije i pravo na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije. Ustavni sud primjećuje da apelant posebno ne obrazlaže u čemu smatra da se sastoje povrede navedenih prava ali da iz sadržaja apelacije proizlazi da smatra da su mu navedena prava povrijeđena zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primjene materijalnog prava, dakle u vezi sa pravom na pravično suđenje. Imajući u vidu navedeno, kao i zaključak u vezi sa navodnim povredama prava na pravično suđenje, Ustavni sud smatra da nema ničega što ukazuje na to da se osporenim odlukama na bilo koji način pokreće pitanje povrede bilo kojeg od navedenih prava, odnosno da je povreda navedenih prava moguća, zbog čega je apelacija i u ovom dijelu očigledno (*prima facie*) neosnovana.
15. U skladu sa navedenim, a imajući u vidu odredbe člana 16. stav 2. Pravila Ustavnog suda, prema kojima će se apelacija odbaciti kao očigledno (*prima facie*) neosnovana, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.
16. U skladu sa članom VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Prof. dr. Miodrag Simović

Odluka Ustavnog suda BiH broj: AP 1668/08

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudija, u sastavu: predsjednik Miodrag Simović, potpredsjednice Valerija Galić i Seada Palavrić, sudije Mato Tadić i Mirsad Ćeman, na sjednici održanoj 8. decembra 2010. godine, u predmetu broj **AP 1668/08**, rješavajući apelaciju **Fikreta Kršlakovića**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 16. stav 2. i člana 59. stav 2. alineja 1. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» br. 60/05, 64/08 i 51/09), donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI

Odbacuje se kao nedopuštena apelacija **Fikreta Kršlakovića** podnesena protiv Odluke Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH broj VSTV-02-0921-14052008 od 8. maja 2008. godine, Odluke Drugostepene disciplinske komisije broj DŽFK (sudije) 1/2008 od 20. marta 2008. godine i Odluke Prvostepene disciplinske komisije broj DCFK (sudije) 16/2007 od 5. novembra 2007. godine, zbog toga što je očigledno (*prima facie*) neosnovana.

OBRAZLOŽENJE

1. Fikret Kršlaković (u daljnjem tekstu: apelant) iz Sarajeva podnio je 9. juna 2008. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Odluke Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH (u daljnjem tekstu: VSTV) broj VSTV-02-0921-14052008 od 8. maja 2008. godine, Odluke Drugostepene disciplinske komisije (u daljnjem tekstu: Drugostepena komisija) broj DŽFK (sudije) 1/2008 od 20. marta 2008. godine i Odluke Prvostepene disciplinske komisije (u daljnjem tekstu: Prvostepena komisija) broj DCFK (sudije) 16/2007 od 5. novembra 2007. godine.
2. Odlukom Prvostepene komisije broj DCFK (sudije) 16/2007 od 5. novembra 2007. godine apelantu je izrečena disciplinska mjera smanjenja plaće u iznosu od 20% na period

od pet mjeseci za počinjene disciplinske prekršaje iz člana 56. stav 1. tačke 3, 10. i 22. Zakona o VSTVBiH (u daljnjem tekstu: Zakon) – kršenje obaveze ispravnog ponašanja prema stankama u postupku i njihovim pravnim zastupnicima, neopravdano kašnjenje u izradi odluka i ponašanje u sudu i izvan suda koje šteti ugledu sudijske dužnosti. Navedenom odlukom odbijena je disciplinska tužba u dijelu u kojem je bilo navedeno da je apelant počinio prekršaj iz člana 56. tačka 1. Zakona - povreda načela nepristranosti.

3. U obrazloženju odluke je navedeno da je u dokaznom postupku utvrđeno da je apelant potpuno neopravdano i protivno pozitivnim zakonskim odredbama i rokovima prekoračio rok za izradu presude u predmetu broj U:1317/03, te da je neosnovano odbio da uopće izradi sudsku odluku koju je bio dužan izraditi kao sudija izvjestilac, bez obzira na to što je imao suprotno pravno mišljenje od druga dva člana sudskog vijeća. Prvostepena komisija je obrazložila da je apelant imao pravo i mogao da sačini svoje izdvojeno mišljenje ali da je bio dužan da izradi pismeni otpisak presude kao sudija izvjestilac i nije smio da, i pored više urgencija i upozorenja predsjednika suda, odbije da to uradi, čime je počinio disciplinski prekršaj neopravdanog kašnjenja u izradi odluka. Osim toga, Prvostepena komisija je navela da je apelant odbio i da potpiše zapisnik o vijećanju i glasanju samo zato što su ga nadglasala druga dva člana vijeća, te da je pokušao da punomoćniku jedne od stranaka u postupku dostavi dokumentaciju iz spisa uz nagovor da ta strana podnese nedopuštenu tužbu za pokretanje spora protiv odluke predsjednika suda. Prema navodima Prvostepene komisije, utvrđeno je i da se apelant obratio za pomoć ministru pravde RS u kojem je iznosio neistine da su sudija i predsjednik suda falsificirali zapisnik o vijećanju i glasanju. Prvostepena komisija je zaključila da je navedenim radnjama počinio disciplinski prekršaj - kršenje obaveze ispravnog ponašanja prema stankama u postupku i njihovim pravnim zastupnicima, neopravdano kašnjenje u izradi odluka i ponašanje u sudu i izvan suda koje šteti ugledu sudijske dužnosti. Imajući

u vidu navedeno, Prvostepena komisija je apelanta proglasila odgovornim za počinjene navedene prekršaje i izrekla mu predmetnu disciplinsku mjeru.

4. Osim toga, Prvostepena komisija je utvrdila da apelant nije počinio disciplinski prekršaj nepristranog ponašanja prema jednoj od strana u postupku jer je postupak u momentu pokušaja dostavljanja dokumentacije iz spisa već bio okončan i donesena odluka u konkretnom postupku, tako da, prema obrazloženju Prvostepene komisije, ovakvo apelantovo ponašanje nema obilježja povrede načela nepristranosti prema strankama.
5. Protiv navedene odluke apelant je izjavio žalbu Drugostepenoj komisiji. Drugostepena komisija je donijela Odluku broj DŽFK (sudije) 1/2008 od 20. marta 2008. godine, kojom je uvažila apelantovu žalbu i odluku Prvostepene komisije preinačila u dijelu u kojem je apelant proglašen krivim tako što je odbila disciplinsku tužbu u odnosu na prekršaje iz člana 56. tačke 3. i 10. Zakona i tako što mu je za disciplinski prekršaj iz člana 56. tačka 22. Zakona, za koji je apelant proglašen odgovornim, izrekla disciplinsku mjeru smanjenja plaće za iznos od 15% na period od tri mjeseca. U obrazloženju odluke je navedeno da su osnovani žalbeni navodi kojim se osporava da je apelant učinio disciplinski prekršaj iz člana 56. tačka 3. Zakona budući da se u konkretnom slučaju radi o pokušaju dostavljanja dopisa i dokumentacije punomoćniku stranke jer apelant navedene dokumente nikada nije dostavio stranci. Kako Zakon ne predviđa odgovornost sudija za pokušaj počinjenja disciplinskog prekršaja, Prvostepena komisija je, prema zaključku Drugostepene komisije, neosnovano proglasila apelanta odgovornim za ovaj prekršaj. Također, Drugostepena komisija je zaključila da je apelant neosnovano proglašen odgovornim i za disciplinski prekršaj iz člana 56. tačka 10. Zakona – neopravdano kašnjenje u izradi odluka, jer iz navedene odredbe Zakona proizlazi da se radi o neopravdanom kašnjenju u izradi «odluka» a ne samo jedne odluke kao u konkretnom slučaju, te je prvostepenu odluku preinačila i u ovom dijelu. U odnosu na osta-

le žalbene navode, Drugostepena komisija je istakla da su neosnovani jer iz utvrđenih činjenica proizlazi da je apelant počinio disciplinski prekršaj iz člana 56. tačka 22. Zakona i da su u osporenoj odluci dati razlozi za donošenje takve odluke. Osim toga, imajući u vidu da je apelantova žalba djelimično osnovana i da je njenim uvažavanjem osporena odluka preinačena tako da je u jednom dijelu disciplinska tužba odbijena, Drugostepena komisija je navela da je preinačila i odluku o izrečenoj disciplinskoj mjeri tako da mu je izrekla disciplinsku mjeru smanjenja plaće u iznosu od 15% na period od tri mjeseca imajući u vidu težinu disciplinskog prekršaja i apelantov dotadašnji rad i njegovo ponašanje.

6. Protiv navedene odluke apelant je izjavio žalbu VSTV-u. VSTV je Odlukom broj VSTV-02-0921-14052008 od 8. maja 2008. godine žalbu odbio kao neosnovanu i potvrdio odluku Drugostepene komisije. U obrazloženju odluke je navedeno da je neosnovan žalbeni navod o povredi pravila postupka jer u žalbi osim paušalnog navoda o takvoj povredi nije dato obrazloženje u čemu se povreda sastoji, te da VSTV ne može zbog toga razmatrati ovaj navod. I u odnosu na žalbeni navod o pogrešno i nepotpuno utvrđenom činjeničnom stanju, VSTV je obrazložio da su neosnovani jer je na osnovu provedenih dokaza nesporno utvrđeno da je apelant počinio disciplinski prekršaj tako što je odbio da potpiše zapisnik o vijećanju i glasanju, da izradi presudu i obratio se Ministarstvu RS iznoseći neistine o spornom predmetu i nastaloj situaciji između članova vijeća. S tim u vezi, VSTV je naveo da nije bilo ni pogrešne primjene materijalnog prava, kao i da je Drugostepena komisija pravilno apelantu izrekla disciplinsku mjeru.
7. Apelant smatra da su mu osporenim odlukama povrijeđeni pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija), pravo na kažnjavanje samo na osnovu zakona iz člana 7. Evropske konvencije, pravo na slobodu misli, savjesti i vjeroispovijesti iz člana II/3.g) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 9. Evropske konvencije, pravo na slo-

bodou izražavanja iz člana II/3.h) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 10. Evropske konvencije, pravo na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije i pravo na nediskriminaciju iz člana 14. Evropske konvencije. Apelant smatra da su u postupku koji je vođen protiv njega pogrešno utvrđene činjenice i pogrešno primijenjeno pravo, te da u odlukama nema razloga o odlučnim činjenicama. Prema apelantovim navodima, postupak je okončan na način koji je nepovoljan za njega: «[...] zato što nije bilo kvalifikovanog kadra da radi na takvoj vrsti predmeta». Apelant smatra da je proglašen krivim: «[...] samo zato što je tražio izuzeće u predmetu te kako je oslobođen odgovornosti za kašnjenje u izradi odluke trebao je biti oslobođen odgovornosti i za ostale prekršaje».

8. Pri ispitivanju dopustivosti apelacije Ustavni sud je pošao od odredaba člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 16. stav 2. Pravila Ustavnog suda.

9. Član VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kad ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

10. Član 16. stav 2. Pravila Ustavnog suda glasi:

Ustavni sud će odbaciti apelaciju kao očigledno (prima facie) neosnovanu kada utvrdi da ne postoji opravdan zahtjev stranke u postupku, odnosno da predložene činjenice ni na koji način ne mogu opravdati tvrdnju da postoji kršenje Ustavom zaštićenih prava i/ili kada se za stranku u postupku utvrdi da ne snosi posljedice kršenja Ustavom zaštićenih prava, tako da je ispitivanje merituma apelacije nepotrebno.

11. U konkretnom slučaju, Ustavni sud zapaža da se apelant žali protiv odluka VSTV-a koje su donesene u postupku koji je zbog disciplinskih prekršaja vođen protiv njega. Ustavni sud najprije mora utvrditi da li se ovakve odluke mogu smatrati odlukama suda, u smislu odredbi člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine.

12. Ustavni sud podsjeća na to da je u svojoj Odluci broj AP 633/04 od 27. maja 2005. godine razmatrao status pravnog prednika VSTV-a Visokog sudskog i tužilačkog savjeta Republike Srpske (u daljnjem tekstu: VSTS), koje je prestalo postojati stupanjem na snagu Zakona o VSTVBiH 1. juna 2004. godine, kao i pravnu prirodu odluka VSTS-a donesenih u disciplinskom postupku protiv sudija i tužilaca. Ustavni sud je, imajući u vidu način postavljanja, trajanje mandata, postojanje garancija protiv vanjskog pritiska i utisak koji VSTS odaje u pogledu nezavisnosti, izrazio stav da VSTS u pogledu disciplinskog postupka predstavlja tijelo koje se može smatrati «nezavisnim i nepristranim tribunalom, obrazovanim na osnovu zakona», u smislu zahtjeva iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije, te da se odluke takvog tijela, donesene u disciplinskom postupku, moraju smatrati «presudama, odnosno odlukama», u smislu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, koje Ustavni sud ima nadležnost razmatrati (vidi Ustavni sud, Odluka broj AP 633/04 od 27. maja 2005. godine, tačka 20).
13. Ustavni sud, u fazi ispitivanja dopustivosti predmeta, mora utvrditi, između ostalog, da li su ispunjeni uvjeti za meritorno odlučivanje, koji su nabrojani u članu 16. stav 2. Pravila Ustavnog suda. S tim u vezi, Ustavni sud ukazuje na to da, prema vlastitoj jurisprudenciji i praksi Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud), apelant mora navesti povredu svojih prava koje štiti Ustav Bosne i Hercegovine i ove povrede moraju djelovati vjerovatno. Apelacija je očigledno neosnovana ukoliko joj manjkaju *prima facie* dokazi koji dovoljno jasno pokazuju da je navedena povreda ljudskih prava i sloboda moguća (vidi Evropski sud, *Vanek protiv Slovačke*, presuda od 31. maja 2005. godine, aplikacija broj 53363/99; i Ustavni sud, Odluka broj AP 156/05 od 18. maja 2005. godine), te ako činjenice u odnosu na koje se podnosi apelacija očigledno ne predstavljaju kršenje prava koje apelant navodi, tj. ako apelant nema «opravdan zahtjev» (vidi Evropski sud, *Mezotur-Tiszazugi Vizgazdalkodasi Tarsulat protiv Mađarske*, presuda od 26. jula

2005. godine, aplikacija broj 5503/02), kao i kad se utvrdi da apelant nije «žrtva» kršenja Ustavom Bosne i Hercegovine zaštićenih prava.

Pravo na pravično suđenje

14. U vezi sa navodima o kršenju prava na pravično suđenje, koji se zasnivaju isključivo na tvrdnji o pogrešno i nepravilno utvrđenom činjeničnom stanju i pogrešnoj primjeni materijalnog prava, Ustavni sud ukazuje na to da, prema praksi Evropskog suda i Ustavnog suda, zadatak ovih sudova nije da preispituju zaključke redovnih sudova u pogledu činjeničnog stanja i primjene materijalnog prava (vidi Evropski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. juna 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Naime, Ustavni sud nije nadležan supstituirati redovne sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je, općenito, zadatak redovnih sudova da ocijene činjenice i dokaze koje su izveli (vidi Evropski sud, *Thomas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. maja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02). Zadatak Ustavnog suda je da ispita da li su, eventualno, povrijeđena ili zanemarena ustavna prava (pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na djelotvoran pravni lijek i dr.), te da li je primjena zakona bila, eventualno, proizvoljna ili diskriminacijska. Dakle, u okviru apelacione nadležnosti Ustavni sud se bavi isključivo pitanjem eventualne povrede ustavnih prava ili prava iz Evropske konvencije u postupku pred redovnim sudovima, pa će u konkretnom slučaju Ustavni sud ispitati da li je postupak u cjelini bio pravičan u smislu člana 6. stav 1. Evropske konvencije (vidi Ustavni sud, Odluka broj AP 20/05 od 18. maja 2005. godine, objavljena u «Službenom glasniku BiH» broj 58/05).
15. U konkretnom slučaju, Ustavni sud smatra da su nadležni organi dovoljno jasno obrazložili svoje odluke, a takva obrazloženja Ustavni sud ne smatra proizvoljnim. Ustavni sud, također, ukazuje na to da apelant ne nudi bilo kakve argumente koji bi opravdali njegovu tvrdnju da je na bilo koji način

prekršeno pravo na pravično suđenje, osim što je nezadovoljan ishodom konkretnog postupka. Stoga, imajući u vidu stavove Evropskog i Ustavnog suda navedene u ovoj odluci, Ustavni sud smatra da apelant nema «opravdan zahtjev» koji pokreće pitanje prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, a koje bi trebalo meritorno ispitati. Zbog toga, Ustavni sud zaključuje da su apelantovi navodi o kršenju prava na pravično suđenje očigledno (*prima facie*) neosnovani.

Ostali navodi

16. Apelant navodi da su mu osporenim odlukama povrijeđeni i pravo na kažnjavanje samo na osnovu zakona iz člana 7. Evropske konvencije, pravo na slobodu misli, savjesti i vjeroispovijesti iz člana II/3.g) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 9. Evropske konvencije, pravo na slobodu izražavanja iz člana II/3.h) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 10. Evropske konvencije, pravo na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije i pravo na nediskriminaciju iz člana 14. Evropske konvencije. Ustavni sud primjećuje da apelant posebno ne obrazlaže u čemu smatra da se sastoje povrede navedenih prava ali da iz sadržaja apelacije proizlazi da smatra da su mu navedena prava povrijeđena zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primjene materijalnog prava, dakle u vezi sa pravom na pravično suđenje. Imajući u vidu navedeno, kao i zaključak u vezi sa navodnim povredama prava na pravično suđenje, Ustavni sud smatra da nema ničega što ukazuje na to da se osporenim odlukama na bilo koji način pokreće pitanje povrede bilo kojeg od navedenih prava, odnosno da je povreda navedenih prava moguća, zbog čega je apelacija i u ovom dijelu očigledno (*prima facie*) neosnovana.
17. U skladu sa navedenim, a imajući u vidu odredbe člana 16. stav 2. Pravila Ustavnog suda, prema kojima će se apelacija odbaciti kao očigledno (*prima facie*) neosnovana, ukoliko ne postoji opravdan zahtjev stranke u postupku, odnosno

ako predočene činjenice ni na koji način ne mogu opravdati tvrdnju da postoji kršenje Ustavom zaštićenih prava i/ili kada se za stranku u postupku utvrdi da nije «žrtva» kršenja Ustavom zaštićenih prava, tako da je ispitivanje merituma apelacije nepotrebno, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

18. U skladu sa članom VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Prof. dr. Miodrag Simović

Odluka Ustavog suda BiH broj: AP-3080/09

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u predmetu broj **AP 3080/09**, rješavajući apelaciju **Vlade Adamovića**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 40. stav 3. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» br. 60/05, 64/08 i 51/09), u sastavu:

Miodrag Simović, predsjednik
Valerija Galić, potpredsjednica
Constance Grewe, potpredsjednica
Seada Palavrić, potpredsjednica
Tudor Pantiru, sudija
Mato Tadić, sudija
David Feldman, sudija
Mirsad Ćeman, sudija

na sjednici održanoj 25. septembra 2010. godine donio je

ODLUKU

Smatra se odbijenom apelacija Vlade Adamovića podnesena protiv Presude Suda Bosne Hercegovine broj Gž-42/08 od 27. novembra 2008. godine i rješenja br. Rev-1/09 od 8. jula 2009. godine i Su: 02-1-456/08 od 24. juna 2008. godine, odluka Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine br. VSTV-021107-30052008 od 29. maja 2008. godine i VSTV-02-2207-19112007 od 15. novembra 2007. godine, odluka Drugostepene disciplinske komisije za sudije broj DŽVA (sudije) 1/2008 od 16. aprila 2008. godine i Prvostepene disciplinske komisije za sudije broj DCVA (sudije) 14/2006 od 14. januara 2008. godine.

Odluku objaviti u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine», «Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine», «Službenom glasniku Republike Srpske» i «Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine».

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Vlado Adamović (u daljnjem tekstu: apelant) podnio je 2. oktobra 2009. godine Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) apelaciju protiv Rješenja Suda Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Sud BiH) broj Rev. 1/09 od 8. septembra 2009. godine, Presude Suda BiH broj Gž-42/08 od 27. novembra 2008. godine, Rješenja Suda BiH broj Su: 02-1-456/08 od 24. juna 2008. godine, Odluke Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: VSTV) broj VSTV-021107-30052008 od 29. maja 2008. godine, Odluke Drugostepene disciplinske komisije za sudije VSTV (u daljnjem tekstu: Drugostepena komisija) broj DŽVA (sudije) 1/2008 od 16. aprila 2008. godine, Odluke Prvostepene disciplinske komisije za sudije VSTV (u daljnjem tekstu: Prvostepena komisija) broj DCVA (sudije) 14/2006 od 14. januara 2008. godin i Odluke VSTV broj VSTV-02-2207-19112007 od 15. novembra 2007. godine. Apelant je tražio donošenje privremene mjere kojom bi Ustavni sud odložio izvršenje Odluke Suda BiH broj Gž-42/08 od 27. novembra 2008. godine i Odluke VSTV broj VSTV-021107-30052008 od 29. maja 2008. godine do okončanja postupka pred Ustavnim sudom. Na zahtjev Ustavnog suda apelant je 28. oktobra 2009. godine precizirao apelaciju. Apelant je dopunio apelaciju 26. maja 2010. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 22. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda, od Suda BiH, VSTV, Drugostepene komisije i Prvostepene komisije zatraženo je 2. novembra 2009. godine da dostave odgovor na apelaciju. Dalje, 11. marta 2010. godine je od Apelacionog vijeća Suda BiH i Ureda disciplinskog tužitelja (u daljnjem tekstu: disciplinski tužitelj) zatraženo da dostave odgovor na apelaciju.
3. Sud BiH je odgovor na apelaciju dostavio 12. novembra, a VSTV 10. novembra 2009. godine. Apelaciono vijeće Suda BiH je odgovor na apelaciju dostavilo 22. marta, a Ured dis-

ciplinskog tužitelja 24. marta 2010. godine. Drugostepena i Prvostepena komisija nisu dostavile odgovor na apelaciju.

4. Na osnovu člana 26. stav 2. Pravila Ustavnog suda, odgovori na apelaciju dostavljeni su apelantu 19. aprila 2010. godine.
5. Ustavni sud je Odlukom broj AP 347/09 od 16. jula 2009. godine odbacio kao preuranjenu apelantovu apelaciju podnesenu protiv odluka Suda BiH, VSTV, Drugostepene i Prvostepene komisije navedenih u tački 1. obrazloženja ove odluke (osim Rješenja Suda BiH broj Rev.1/09 od 8. septembra 2009. godine) zbog toga što je u vrijeme donošenja te odluke Ustavnog suda bio u toku postupak po apelantovoj reviziji izjavljenoj protiv Presude Suda BiH broj Gž-42/08 od 27. novembra 2008. godine, koja je u međuvremenu odbačena kao nedopuštena.
6. Na plenarnoj sjednici Ustavnog suda održanoj 10. jula 2010. godine sudija Mato Tadić je zatražio da se, u smislu člana 93. stav 1. tačka 3. Pravila Ustavnog suda, izuzme od odlučivanja u ovom predmetu zbog toga što se njegovo ime spominje u članku na koji se apelant poziva, a što bi eventualno moglo predstavljati «okolnosti koje izazivaju sumnju u njegovu nepristrasnost».
7. Ustavni sud je nakon razmatranja prijedloga za izuzeće, u skladu s članom 93. stav 3. Pravila Ustavnog suda, odlučio da ne postoje razlozi za izuzeće sudije Mate Tadića iz rada i odlučivanja u ovom predmetu.

III. Činjenično stanje

8. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predočenih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

Disciplinski postupak

9. Disciplinski tužitelj je tužbom 4. decembra 2006. godine pokrenuo disciplinski postupak protiv apelanta, sudije Suda BiH, zbog disciplinskog prekršaja iz člana 56. tač. 22. i 23.

Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik BiH» br. 25/04,93/05 i 48/07 - u daljnjem tekstu: Zakon o VSTV).

10. Odlukom VSTV broj VSTV-02-2207-19112007 od 15. novembra 2007. godine, donesenom na prijedlog Prvostepene komisije, utvrđeno je opravdanim produženje roka za okončanje disciplinskog postupka protiv apelanta, broj DCVA (sudije) 14/2006, tako da je odlučeno da se disciplinski postupak mora okončati najkasnije u roku od šest mjeseci, računajući od 4. decembra 2007. godine. U obrazloženju odluke VSTV je prvo navelo tok dotadašnjeg postupka iz kojeg proizlazi da je Prvostepena komisija zakazala tri pripremna ročišta koja su odložena (16. marta, 10. i 25. aprila 2007. godine - dva puta zbog apelantovog zahtjeva za izuzeće predsjednika VSTV, člana Prvostepene komisije i glavnog disciplinskog tužioca, a jednom zbog spriječenosti člana Prvostepene komisije), a da je pripremno ročište održano 28. maja 2007. godine, kao i da je zakazano više ročišta za glavnu raspravu (27. i 28. juna, 5. i 9. jula, 27. i 28. augusta, 20. i 21. septembra, 15. i 24. oktobra 2007. godine) koja su odgađana, u pravilu, na apelantov prijedlog (zbog suđenja u drugom predmetu, radi pripremanja punomoćnika zbog apelantove bolesti, izuzeća novog člana Prvostepene komisije...). Navedeno je da je za 16. novembar 2007. godine određen nastavak glavne rasprave. Budući da je Prvostepena komisija 24. oktobra 2007. godine uputila prijedlog «za produženje roka zastarjelosti u ovom disciplinskom predmetu» VSTV je utvrdilo, imajući u vidu dotadašnji tok postupka, da je postupak produžen za oko 140 dana prvenstveno zbog apelantovog postupanja. Iz navedenih razloga je VSTV, s obzirom na složenost predmeta te okolnosti koje su uticale na dužinu postupka, «ocijenilo opravdanim prijedlog Prvostepene komisije za produženje zastarnog roka» u smislu člana 73. Zakona o VSTV cijeneći da taj rok neće prouzrokovati povredu apelantovih prava na postupanje u razumnim rokovima u smislu Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija).

11. Odlukom Prvostepene komisije broj DCVA (suci) 14/2006 od 14. januara 2008. godine odbijena je disciplinska tužba protiv apelanta kao sudije Suda BiH u dijelu koji se odnosi na prekršaj iz člana 56. stav 1. tačka 23. Zakona o VSTV - ponašanje koje dovodi u pitanje povjerenje javnosti u nepristrasnost i kredibilitet sudstva. Nasuprot tome, utvrđeno je da je apelant odgovoran što je počinio prekršaj iz člana 56. stav 1. tačka 22. Zakona o VSTV BiH – ponašanje u sudu i izvan suda koje šteti ugledu sudijske funkcije, pa mu je na osnovu člana 58. stav 1. tačka f. Zakona o VSTV BiH izrečena disciplinska mjera razrješenja od dužnosti. Navedeno je da je Prvostepena komisija u dokaznom postupku provela dokaze koje je predložio disciplinski tužitelj (saslušanje sedam svjedoka: B. B., M. K., S. Š., Z. C., I. Š., S. Đ. i M. Đ., saslušanje vještaka M. K. K., te izvršila uvid u čitav niz materijalnih dokaza: članaka, zapisnika, dnevnu naredbu, potvrdu optužnice, službenu za bilješku, izjave, izjašnjenje, odluku...). Navedeno je da su na apelantov prijedlog izvedeni dokazi saslušanjem svjedoka J. O. Č. i B. G., te da je izvršen uvid u rezultate Suda BiH a da je, s obzirom da je apelant tvrdio da je svjedokinja S. Š. mijenjala svoj iskaz, izvršeno upoređivanje iskaza ove svjedokinje iz Zapisnika o saslušanju broj Kta: 1847/06 od 5. septembra 2006. godine i iskaza datog u disciplinskom postupku. Obrazlažući odbijanje disciplinske tužbe u odnosu na tačku III.2, navedeno je da disciplinski tužitelj nije dokazao navode iz ovog dijela tužbe niti da izvedeni dokazi potvrđuju činjenični opis navedenog disciplinskog prekršaja iz člana 56. tačka 23. Zakona o VSTV. Prvostepena komisija je zatim ocjenom provedenih dokaza, prvenstveno iskaza apelanta i svjedokinje S. Š., a zatim i svjedokinje Z. C. dajući detaljnu analizu oba iskaza te obrazlažući zbog čega je vjerovala nekom od njih, utvrdila da je apelant u prvoj polovini 2006. godine „najmanje dva puta“ dolazio u cvjećaru „Evergrin“ i da je nepobitno utvrđeno da je 7. jula 2006. godine došao u predmetnu cvjećaru, sišao za svjedokinjom S. Š. u podrumski dio i poljubio je. Navedeno je da je svjedokinja nakon njegovog odlaska bila vidno uzbuđena i potresena u toj mjeri da nije mogla nastaviti s poslom, da se tresla i plakala, te je svjedokinji Z.

C. ispričala tok događaja u podrumu cvjećare na isti način kako je to učinila na glavnoj raspravi, što je, kako se navodi u obrazloženju, učvrstilo uvjerenje Prvostepene komisije da je svjedokinja S. Š. istinito i objektivno iznijela činjenice. Prvostepena komisija je u obrazloženju dalje navela, vršeći analizu izjave M. K. K. koja je u postupku saslušana kao vještak (na prijedlog disciplinskog tužitelja) i kao svjedok (na prijedlog apelanta), da ekspertiza ličnosti svjedokinje S. Š., koja je u cijelosti prihvaćena, ničim ne dovodi u pitanje validnost, objektivnost i istinitost izjave svjedokinje. Konačno je u obrazloženju odluke navedeno da je za Prvostepenu komisiju nesporno da apelantovo ponašanje, na navedeni način, predstavlja atak na fizički i duševni integritet svjedokinje S. Š. i svojevrsno nasilno ponašanje prema svjedokinji koje remeti njen uobičajeni životni i radni mir što je, po zaključku Prvostepene komisije, kod svjedokinje prouzrokovalo traumatično i stresno stanje i iskustvo. U vezi s tačkom III.3. disciplinske tužbe komisija je, nakon provedenog dokaznog postupka i ocjene provedenih dokaza, izjave svjedokinje S. Đ. i djelimično apelantove izjave, utvrdila da je apelant kritične prilike ušao u ženski WC u prostoru Suda BiH idući za uposlenicom S. Đ. koju je prethodno na hodniku pozvao da zajedno popiju kafu, te je s njom vodio konverzaciju bez pokušaja ostvarivanja fizičkog kontakta. Navedeno je da su apelantov postupak i njegovo ponašanje izazvali određene negativne i uznemiravajuće posljedice na svjedokinju S. Đ. koja je o tome obavijestila svoju majku i šeficu.

12. U obrazloženju odluke je dalje navedeno da se apelantu stavlja na teret da je radnjama opisanim u tačkama III.1. i III.3. disciplinske tužbe počinio disciplinski prekršaj iz člana 56. tačka 22. Zakona o VSTV, odnosno da se apelant ponašao u sudu (tačka III.3) i van suda (tačka 3.1) na način koji šteti ugledu sudske djelatnosti, kao i da je apelant radnjama navedenim u ovim tačkama povrijedio član 4. Etičkog kodeksa za sudije koji se odnosi na integritet i dolično ponašanje, te st. 4.1. i 4.2. Etičkog kodeksa. S obzirom na činjenice utvrđene u predmetnom disciplinskom postupku Prvostepena

komisija je zaključila da apelantovo ponašanje prema S. Š. predstavlja grubo kršenje načela integriteta sudije i sudačkog lika, kao i pravosuđa u cjelini, te da je eklatantan primjer nedoličnog ponašanja sudije izvan suda i sudnice. Navedeno je da to ponašanje «ima sva konstitutivna obilježja disciplinskog prekršaja iz člana 56. tačka 22. Zakona o VSTV BiH, odnosno predstavlja ponašanje izvan suda koje je sasvim sigurno, imajući u vidu veliki publicitet ovog događaja u sredstvima informiranja, drastično naštetilo ugledu sudačke dužnosti» i to ne samo ugledu apelanta već je «nakon objavljivanja događaja u svim javnim medijima u Bosni i Hercegovini, sasvim sigurno narušen moralni dignitet i dostojanstvo sudačke funkcije u širem smislu». Navedeno je da apelantov postupak, koji je mimo normalnih i ustaljenih kodeksa ponašanja, kad je ušao «za njemu nepoznatom ženskom osobom u ženski WC, također po mišljenju komisije predstavlja izraz nemoralnog i nedoličnog ponašanja unutar samog suda koje ne priliči bilo kome, a pogotovo ne jednom sucu Suda Bosne i Hercegovine i koje svakako predstavlja narušavanje digniteta sudske funkcije i šteti ugledu sudačke dužnosti». Dalje je navedeno da je komisija nepobitnim utvrdila da je apelant učinio disciplinski prekršaj koji mu je stavljen na teret tačkama III.1. i III.3. disciplinske tužbe, te da se komisija opredijelila za izricanje najteže disciplinske mjere razrješenja od dužnosti iz člana 58. stav 1. tačka f. Zakona o VSTV. Navedeno je da je, imajući u vidu principe iz člana 59. Zakona o VSTV, ocijenjeno da se radi o veoma ozbiljnom disciplinskom prekršaju sa teškim posljedicama za dignitet pravosuđa te je ocijenjeno, imajući u vidu okolnosti slučaja, da je apelant nepodoban i nedostojan da dalje vrši dužnost sudije. Ocijenjeno je da nijedna druga disciplinska mjera ne bi bila adekvatna apelantovom djelu i njegovim posljedicama na pravosuđe i sudsku funkciju. Zatim je navedeno da okolnosti u vezi s apelantovim dotadašnjim radom i karijerom ne mogu biti olakšavajuće okolnosti koje bi dovele do blažeg kažnjavanja, a da je ova najstroža disciplinska mjera izrečena s ciljem zaštite najviših moralnih i društvenih vrijednosti kao i visokih etičkih standarda postavljenih pred sudije.

13. Odlukom Drugostepene komisije broj DŽVA (sudije) 1/2008 od 16. aprila 2008. godine, koja je potvrđena Odlukom VSTV, broj VSTV-021107-30052008 od 29. maja 2008. godine, odbijena je kao neosnovana apelantova žalba te je potvrđena Odluka Prvostepene komisije broj DCVA (sudije) 14/2006 od 14. januara 2008. godine. U vezi s prigovorom «zastarjelosti vođenja disciplinskog postupka» istaknuto je da kod činjenice da funkcionalna nadležnost za odlučivanje o ovom pitanju nije zakonom određena, VSTV kao najviši organ treba biti tijelo koje će odlučivati o tom pitanju budući da donošenje odluke od strane vijeća kao cjeline pruža veći stepen garancije zaštite prava lica protiv kojih se vodi postupak. Navedeno je da zakonom nije propisana mogućnost ulaganja posebne žalbe na odluku o produženju roka za okončanje disciplinskog postupka ali da apelant tu odluku može osporavati u žalbi na odluku o disciplinskom prekršaju. Nadalje je navedeno da žalbom nije dovedena u sumnju pravilnost činjeničnog utvrđenja na kojem je utemeljen zaključak VSTV o postojanju razloga za produženje roka za okončanje disciplinskog postupka, te su ocijenjene neosnovanim apelantove tvrdnje o povredi pravila postupka i pogrešnoj primjeni materijalnog prava, budući da su u apelantovom slučaju svi dokazi izvedeni na glavnoj raspravi, te da upravo ti dokazi na koje se poziva prvostepena odluka predstavljaju pouzdanu osnovu za zaključak o počinjenom disciplinskom prekršaju. Istaknuto je da propusti Prvostepene komisije u vidu izostanka ocjene dokaza odbrane iskaza svjedoka J. O. Č. i B. G. u obrazloženju nisu imali za posljedicu negativnu refleksiju na pravilnost i potpunost činjenične osnove, budući da su iskazi tih svjedoka bez značaja za pravnu kvalifikaciju radnji koje je preduzeo apelant, te je ocijenjeno da izostanak analize ovih dokaza nije bio od uticaja na pravilnost i zakonitost odluke. Navedeno je da je za disciplinski prekršaj opisan u tački III.3. disciplinske tužbe od odlučnog značaja činjenica koja je nesporno utvrđena - da je apelant ušao za S. Đ. u ženski WC u kojem je s njom vodio konverzaciju, te da je sasvim irelevantno šta je prethodilo takvom apelantovom

ponašanju, o kojim činjenicama se izjašnjavala svjedokinja J. O. Č. u svom iskazu. Istaknuto je da se svjedokinja B. G. izjašnjavala na okolnosti koje bi ukazivale na bliskost apelanta i oštećene S. Š., ali je Drugostepena komisija ocijenila da su te okolnosti bez značaja za pravnu kvalifikaciju apelantovih radnji preduzetih kritičnog događaja, a koje se po svom sadržaju manifestuju kao seksualno uznemiravanje s posljedicom nanošenja štete dignitetu oštećene. Bez značaja na pravilnost odluke su ocijenjeni i žalbeni navodi vezani za iskaz dr. M. K. K., budući da činjenice na koje se ona izjašnjavala nisu od značaja za postojanje disciplinskog prekršaja iz člana 56. stav 1. tačka 22. Zakona o VSTV kada se ima u vidu da je zaštitni objekat ovog disciplinskog prekršaja ugled sudijske funkcije, a da je radnja izvršenja definirana kao svako ponašanje sudije koje može dovesti do takve posljedice, dok se posljedica predmetnog krivičnog djela ogleda u povredi digniteta ličnosti. U vezi s apelantovim žalbenim navodima «da pobijana odluka nije utvrdila niti obrazložila oblik vinosti kao bitan element disciplinskog prekršaja te da je u pogledu prekršaja koji se odnosi na oštećenu Đ. prekoračena tužba», Drugostepena komisija je navela da je apelant bio svjestan da počinjene radnje iz člana III.1. disciplinske tužbe predstavljaju nedolično ponašanje koje šteti ugledu sudijske funkcije, te da se, u situaciji kada je te radnje i pored postojanja svijesti o tome preduzeo, njegov psihički odnos prema djelu ogleda u direktnom umišljaju. Iz navedenih razloga su ocijenjeni neosnovanim apelantovi žalbeni navodi u pogledu utvrđivanja oblika vinosti, kao i apelantovi navodi da je u pogledu disciplinskog prekršaja iz tačke III.3. disciplinske tužbe tužbeni zahtjev prekoračen budući da je Prvostepena komisija iz radnje izvršenja izostavila one radnje koje u postupku nisu dokazane, pri čemu je djelo sa svojim bitnim elementima ostalo u okviru istog disciplinskog prekršaja. Ocjenjujući žalbene navode vezane za disciplinsku mjeru, navedeno je da je izrečena mjera u srazmjeri s težinom disciplinskog prekršaja i stepenom apelantove odgovornosti. Drugostepena komisija je potvrdila da dotadašnji apelantov

rad nema značaj olakšavajućih okolnosti kada je u pitanju ova vrsta prekršaja. S obzirom na navedeno, Drugostepena komisija je na osnovu člana 60. stav 4. Zakona o VSTV odbila apelantovu žalbu kao neosnovanu.

14. Sud BiH donio je Presudu broj Gž-42/08 od 27. novembra 2008. godine kojom je odbio kao neosnovanu apelantovu žalbu izjavljenu protiv Odluke VSTV-a broj VSTV-021107-30052008 od 29. maja 2008. godine, kao i prijedlog za donošenje mjere osiguranja kojom će se vratiti na posao na mjesto sudije u Sudu BiH do okončanja disciplinskog postupka. Ocjenjujući navode žalbe da je izvršena materijalna povreda pravila disciplinskog postupka supsidijarnom primjenom ZPP FBiH, Sud BiH je zaključio da je u konkretnom slučaju, shodno odredbi člana 39. Poslovnika VSTV-a, pravilno primijenjen ZPP FBiH budući da je u apelantovom slučaju disciplinski prekršaj učinjen u Sarajevu, u FBiH. Također je ocijenjeno da je odluka o «produženju roka zastare vođenja krivičnog postupka» donesena u skladu s članom 73. Zakona o VSTV-u, jer je VSTV utvrdilo postojanje opravdanih razloga za «produženje roka za vođenje disciplinskog postupka» za šest mjeseci. Navedeno je da disciplinski postupak provodi Prvostepena komisija koja je u apelantovom slučaju provela tri pripremna ročišta i 11 ročišta za glavnu raspravu, koja su odložena prije održavanja ili tokom provođenja, po prijedlogu apelanta ili zbog podnesenih zahtjeva za izuzeće (predsjednika Prvostepene komisije, predsjednika VSTV, glavnog disciplinskog tužitelja, člana Prvostepene komisije), te zbog odgode ročišta radi pripreme novog punomoćnika angažiranog dan prije rasprave, iz zdravstvenih razloga, zbog pripreme za krivični postupak, zbog zauzetosti punomoćnika. Dalje je navedeno da niti jednom odredbom prvostepena disciplinska komisija nije izuzeta od mogućnosti da podnese prijedlog za produženje roka, da je opravdanost razloga za produženje obrazložena u odluci VSTV, te je navedeno da su Drugostepena komisija i VSTV u obrazloženju odluka, suprotno apelantovim navodima, odgovorili na ove žalbene navode. Zaključeno je da VSTV nije postupalo izvan svojih

ovlaštenja kad je donijelo odluku o «produženju roka za vođenje» disciplinskog postupka, koja rješava procesno pitanje. Okolnost da Zakonom o VSTV nije propisan pravni lijek protiv odluke o produženju roka, po ocjeni suda, nema za posljedicu povredu apelantovih prava budući da se takva odluka može osporavati u žalbi na odluku Prvostepene i Drugostepene komisije. Iz navedenih razloga je sud ocijenio da su bez značaja apelantovi navodi da je u nekim drugim disciplinskim postupcima odluku o produženju donijela Prvostepena komisija na prijedlog disciplinskog tužitelja.

15. Sud BiH je ocijenio da Prvostepena komisija nije prekoračila tužbeni zahtjev, budući da je apelant proglašen odgovornim za jedan od prekršaja koji mu je stavljen na teret disciplinskom tužbom (član 56. stav 1. tačka 22) uz obrazloženje radnji u kojima su se stekla obilježja prekršaja za koji je proglašen odgovornim. Navedeno je da je članom 54. Zakona o VSTV propisano «da je sudija disciplinski odgovoran za zakonom propisane disciplinske prekršaje koji su učinjeni sa umišljajem ili iz nehata», te da zbog toga «utvrđivanje i obrazloženje vinosti nema značaja za zakonitost odluke ukoliko disciplinska komisija utvrdi da su se ponašanjem žalitelja stekla obilježja jednog od disciplinskih prekršaja propisanih članom 56.» Zakona o VSTV. Dalje je navedeno da odluke Prvostepene i Drugostepene komisije sadrže valjano i zakonito obrazloženje bitnih elemenata prekršaja, utvrđenih činjenica i razloga za izricanje sankcije, te je navedeno da je Drugostepena komisija ocijenila da iskazi svjedoka odbrane nisu relevantni, te da shodno praksi Ustavnog suda (odluka U 62/01) izostanak ocjene nerelevantnog dokaza nema za posljedicu nezakonitost odluke.
16. Sud je dalje naveo da se pravičnost postupka ocjenjuje na osnovu postupka kao cjeline, da je apelant prisustvovao svim ročištima pred Prvostepenom komisijom, da je Drugostepena komisija odluku donijela bez ročišta i izvođenja novih dokaza, da sjednicama nije prisustvovali ni apelant niti disciplinski tužitelj, pa da time apelant nije doveden u

neravnopravan položaj. Istaknuto je da apelant u žalbama protiv odluka nije predlagao izvođenje novih dokaza, te su instance koje su odlučivale o žalbi odlučile bez otvaranja rasprave shodno članu 217. stav 1. ZPP-a FBiH, pa je sud ocijenio neosnovanim apelantove navode da su dokazi cijenjeni bez prisustva stranaka i rasprave. Sud BiH je naveo da je, cijeneći disciplinski postupak u cjelini, utvrdio da je postupak proveden zakonito uz obezbjeđenje načela kontradiktornosti i ravnopravnosti stranaka u svim fazama, te je zaključio da apelantu nije uskraćeno pravo na pravičan postupak iz člana 6. Evropske konvencije budući da se prema praksi Evropskog suda na javnost rasprave primjenjuje domaće zakonodavstvo. Konačno je utvrđeno da je apelant u toku cijelog disciplinskog postupka mogao iznijeti svoju odbranu, angažovati branioca, da su svi apelantovi prijedlozi prihvaćeni, da je apelant imao i iskoristio pravo na izjavljivanje pravnih lijekova, te da je postupak proveo nezavisan i nepristrasan, zakonom ustanovljen arbitar, putem disciplinskih organa dok je konačnu odluku shodno članu 60. stav 5. Zakona o VSTV donijelo vijeće kao cjelina. Sud BiH je utvrdio da je prilikom vođenja disciplinskog postupka VSTV postupalo zakonito, uz poštivanje prava koja garantira Evropska konvencija i Ustav BiH iz kojih razloga je primjenom člana 193. ZPP-a pred Sudom BiH odbio žalbu, a slijedom toga i apelantov prijedlog za donošenje mjere obezbjeđenja.

17. Rješenjem Suda BiH broj Rev-1/09 od 8. jula 2009. godine odbačena je apelantova revizija izjavljena protiv Presude tog suda broj Gž-42/08 od 27. novembra 2008. godine, kao nedopuštena. Navedeno je da, prema članu 204. stav 2. ZPP-a, pred Sudom BiH stranke mogu izjaviti reviziju protiv pravosnažne presude donesene u drugom stepenu. Zatim je navedeno da u konkretnom slučaju nije donesena drugostepena presuda jer postupak nije pokrenut tužbom pred Sudom BiH, već je odlučivano o apelantovoj žalbi podnesenoj protiv odluke VSTV na osnovu člana 60. st. 7. i 8. Zakona o VSTV, a protiv takve odluke suda nije dopuštena revizija.

Sporni novinski članci

18. U dnevnim novinama «Večernji list» od 23. augusta 2006. godine objavljen je članak autorice Valentine Rupčić pod naslovom «Adamović Optužba za bludničenje» sa sljedećim sadržajem:

«Sarajevo – Krivična prijava kojom se sudac Suda BiH Vlado Adamović optužuje za bludne radnje podnesena je Tužiteljstvu Sarajevske županije. Glasnogovornik Tužiteljstva Oleg Čavka potvrdio je da je podnesena prijava protiv suca Adamovića, ali nije mogao dati nikakve druge informacije. On je objasnio da je MUP Sarajevske županije protiv suca Adamovića podnio krivičnu prijavu na zahtjev oštećene.

Adamović je odbio komentirati cijeli slučaj.-Nemam komentara. Komentar će dati Tužiteljstvo – rekao je sudac. Adamović je također dodao: - Neugodno mi je zbog svega toga.

Sudac suda BiH optužen je po članu 208. Krivičnog zakona Federacije BiH. Čavka je objasnio kako «je to širok pojam» i odbio da komentira slučaj. Mislim da to znači zadovoljavanje tjelesne pohote od strane onog koji vrši bludnu radnju- kazao je Čavka. Trojica policijskih dužnosnika kazali su novinarima Centra za istraživačko novinarstvo (CIN) da je krivičnu prijavu podnijela osamnaestogodišnja djevojka koja radi u jednoj sarajevskoj cvjećarnici. Ako sudac bude proglašen krivim mogao bi se suočiti sa zatvorskom kaznom u trajanju od tri mjeseca do tri godine. Branko Perić, predsjednik Visokog sudskog i tužiteljskog vijeća, rekao je za CIN da ne želi komentirati slučaj, ali je dodao: - Čuo sam za to. On je poseban čovjek ako je čovjek. Perić je rekao da takva optužba može biti katastrofalna za suca. Policijski službenici su kazali da je sudac pod imunitetom za veliki broj krivičnih djela zbog svoje pozicije, ali nije zaštićen od ovakve vrste optužbi. Četrdeset sedmogodišnji ugledni sudac Vlado Adamović oženjen je i otac dvoje djece. Za suca Suda BiH imenovan je 2003., gdje radi u Odjelu za Opći kriminal.»

19. Također je 23. augusta 2006. godine tekst identičnog sadržaja pod naslovom «Podnesena krivična prijava protiv suca Suda BiH Vlade Adamovića» objavljen i na www.cin.ba.

20. Zatim, u dnevnim novinama SAN od 3. novembra 2006. godine, objavljen je tekst pod naslovom «Adamović i dalje u sudnici» sa sljedećim sadržajem:

«Glavni disciplinski tužilac Anđelko Marjanović uputio je prije tri dana Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH zahtjev da se sudija Vlado Adamović privremeno udalji sa dužnosti u prvostepenoj disciplinskoj komisiji VSTV. Učinjeno je to na osnovu članova 77. i 78. Zakona o VSTV BiH i članova 58. i 62. Poslovnika VSTV.

Radi bez problema

Kantonalno tužilaštvo je, podsjetimo, 15. septembra donijelo naredbu o provođenju istrage protiv Adamovića zbog krivičnog djela iz člana 4. Zakona o ravnopravnosti spolova u BiH. Nakon toga je 16. oktobra podnesena optužnica.

Imajući u vidu činjenicu da je protiv Adamovića pokrenuta istraga u krivičnom postupku, da je podignuta optužnica, te da je u toku provođenja krivičnog postupka, Ured disciplinskog tužioca zahtijeva od prvostepene disciplinske komisije da privremeno udalji suca od vršenja dužnosti do okončanja krivičnog postupka.

Potpredsjednik VSTV Mladen Jurišić je potvrdio za SAN da je otvorena istraga i da se, u stvari, radi o tome da se Adamović udalji s posla dok se ne završi čitav postupak. I pored toga, u Sudu BiH su nam rekli da sudija Adamović dolazi na posao i radi bez problema.

Pitanje imuniteta

- Sada bi VSTV trebalo da formira prvostupanjsku disciplinsku komisiju koja će odlučiti o Marjanovićevom zahtjevu i to bi se trebalo desiti što prije. Prema propisima, ne može se automatski suspendirati, nego će to uraditi određeni organ nakon potvrđivanja optužnice. Imamo Zakon o imunitetu koji se treba strogo primjenjivati i moramo razlikovati da li je djelo počinjeno u stvarnom vršenju službe ili izvan službe. No, i sudije i tužioci mogu odgovarati – kaže Jurišić za SAN.

Naime, VSTV može skinuti imunitet i sudijama i tužiocima i oni mogu odgovarati.

- Ako se istraga otvori i on se pozove na imunitete, sud donosi rješenje da li ima pravo na imunitet ili nema - kaže Jurišić.

Slučaj Adamović nije, podsjetimo, jedini. Bivšeg predsjednika Ustavnog suda BiH Matu Tadića teretilo se, prema Jurišićevim riječima, za teža djela, ali bez obzira na to on je ostao na poslu.

- Kolegij Ustavnog suda BiH je odlučio da Tadić ostane na poslu. Tu je bila na ispitu moralnost Suda koji je, faktički, zaštitio Tadića. Pošto za Ustavni sud niko nije nadležan, a VSTV ne može da ih postavlja i razrješava, odlučeno je da samo kolegij Suda o tome može odlučivati – pojašnjava Jurišić.»

Izjašnjenje članova VSTV u vezi sa zahtjevom za izuzeće

21. U vezi s apelantovim zahtjevom za izuzeće predsjednika VSTV Branka Perića, koji je istaknut na pripremnom ročištu pred Prvostepenom komisijom, predsjednik VSTV je dao sljedeće izjašnjenje:

«1. Ni na koji način ne učestvujem u prvostepenom disciplinskom postupku koji se vodi protiv sudije Vlade Adamovića da bi se mogao postaviti zahtjev za moje izuzeće.

2. Činjenice na kojima se pokušava činjenično i pravno zasnovati zahtjev za izuzeće nisu u vezi sa disciplinskim postupkom koji se vodi protiv sudije Adamovića. U intervjuu Centru za istraživačko novinarstvo (CIN) izjavio sam da ne želim komentarisati «slučaj Adamović», što je u autorskom tekstu doslovno prenešeno. Nažalost, novinar se poslužio proizvoljnim interpretacijama neformalnog razgovora i konstruisao rečenicu na koju se sudija Adamović poziva. Ovaj dio objavljenog teksta sam demantirao u prvom narednom broju 'Nezavisnih novina'. Takođe, zatražio sam razgovor sa urednicom CIN-a u vezi sa neprofesionalnim postupkom novinarkе i taj razgovor je obavljen u VSTV u prisustvu portparola VSTV Admira Katice.

3. Napominjem da nisam imao nikakvog uvida u postupanje UDT u slučaju Adamović niti sam na bilo koji način uticao na procesuiranje slučaja.

4. U vezi slučaja nisam davao nikakve naknadne medijske izjave ili komentare.

5. Disciplinska komisija koja postupa u slučaju je stalna komisija i formirana je prije više od godinu dana.

6. Smatram zahtjev za izuzeće neosnovanim.»

22. U vezi s apelantovim zahtjevom za izuzeće Mladena Jurišića, člana Prvostepene komisije, ovaj je dao sljedeću izjavu:

«Sudac Adamović je prije pripremnog ročišta od 16.3.2007. godine zatražio moje izuzeće povodom dijela moje izjave koju sam dao za novine SAN od 3.11.2006. godine a u kojem pominjem slučaj odlučivanja Ustavnog suda BiH o suspendiji predsjednika tog suda Mate Tadića koji je optužen da je počinio teže kazneno djelo od suca Adamovića, a u kojoj izjavi sam naveo da je Ustavni sud zaštitio suca Matu Tadića jer ga nije suspendirao s posla te da je u tom slučaju na ispitu bila moralnost Ustavnog suda BiH.

Kako je nedugo poslije te moje izjave sudac Adamović odlukom prvostupanjske komisije VSTV BiH (čiji sam bio član), suspendiran, odnosno privremeno udaljen s posla, sudac Adamović zaključuje (po principu *argumentum ad contrario*) da sam ja već unaprijed imao predubjeđenje kako ga treba suspendirati i udaljiti s posla, te da stoga ne mogu biti nepristran u ovom konkretnom disciplinskom postupku koji se trenutno vodi protiv njega.

Ja i danas smatram, u vezi s mojom citiranom izjavom za dnevnik SAN, da je slučaj predsjednika Ustavnog suda Mate Tadića zasluživao privremeno udaljenje s posla i to je moje osobno mišljenje, isto što sam po vlastitoj savjesti i mišljenju glasovao i za privremeno udaljenje suca Adamovića s funkcije suca Suda BiH do okončanja prvostupanjskog kaznenog postupka koji se vodi protiv njega, a na temelju svih činjenica i dokumenata koje je prvostupanjska disciplinska komisija imala pred sobom.

Ja nemam nikakvih osobnih razloga da bih bio tendenciozan ili nepristran u ovom disciplinskom postupku, niti imama bilo ka-

kvih osobnih konflikata sa sućem Adamovićem, a smatram da moj osobni stav glede slućaja predsjednika Ustavnog suda BiH Mate Tadića nema nikakve dodirne veze sa ovim slućajem suća Adamovića.

Odrećeno nepovjerenje i animozitet suća Adamovića prema meni bi eventualno mogao poticati od mog sudjelovanja u radu prvostupanjke disciplinske komisije koja je ranije disciplinski kaznila suća Adamovića zbog neprijavljanja u aplikacijskom materijalu dobijanja novog i većeg stana, ali, pošto je ista odluka prvostupanjke disciplinske komisije na kraju potvrćena i od strane VSTV-a, smatram da sam i u tom postupku ispravno postupao i nepristrano.

Zbog izloženog, smatram zahtjev suća Adamovića za moje izuzeće u ovom disciplinskom postupku neosnovanim.»

23. U toku trajanja prvostepenog disciplinskog postupka VSTV je donijelo rješenja broj VSTV-02-0602-30032007 i VSTV-02-0603-30032007, oba od 22. marta 2007. godine, kojim je odbilo kao neosnovan apelantov zahtjev za izuzeće ćlana Prvostepene komisije, sudije Mladena Jurišića, i izuzeće predsjednika VSTV, sudije Branka Perića, u postupanju u disciplinskom predmetu broj DCVA (sudije) 14/2006. U vezi s izuzećem sudije Mladena Jurišića VSTV je u Rješenju broj VSTV-02-0602-30032007 navelo da zahtjev nije osnovan budući da spominjanje bivšeg predsjednika Ustavnog suda BiH, u intervjuu, ne dovodi u pitanje nepristrasnost prilikom odlučivanja povodom disciplinske tužbe podnesene protiv apelanta, jer se po zaključku VSTV ne radi o postojanju objektivnih okolnosti koje bi predstavljale osnov za izuzeće sudije Jurišića, a apelant ničim nije dokazao postojanje subjektivne pristrasnosti. U vezi s predsjednikom VSTV Brankom Perićem, u Rješenju broj VSTV-02-0603-30032007 je navedeno da zahtjev za izuzeće nije osnovan budući da izjava objavljena u novinama, a na kojoj se temelji zahtjev za izuzeće, izvorno ne potiće od predsjednika VSTV te da zbog toga i ne može biti osnov za izuzeće.

Prestanak radnog odnosa

24. Rješenjem Suda BiH, broj Su: 02-1-456/08 od 24. juna 2008. godine, apelantu je prestao radni odnos sa 30. majem 2008. godine. U obrazloženju rješenja je navedeno da je odlukom Prvostepene komisije, koja je potvrđena odlukom Drugostepene komisije, a ova odlukom VSTV, apelantu izrečena disciplinska mjera razrješenja sa dužnosti. Zatim je navedeno da je odluka VSTV konačna, te da je predmetno rješenje doneseno s ciljem izvršenja te odluke.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

25. Apelant smatra da je osporenim odlukama povrijeđen princip zakonitosti iz člana I/2. Ustava Bosne i Hercegovine, te pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, pravo na nediskriminaciju iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 14. Evropske konvencije, pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, kao i pravo na žalbu u krivičnim stvarima iz člana 2. Protokola broj 7 uz Evropsku konvenciju.
26. U vezi s povredom člana 6. Evropske konvencije, apelant navodi da se ona ogleda u pristrasnom vođenju postupka, povredi pravila postupka, povredama odredbi materijalnog prava, neosnovano izrečenoj sankciji, pogrešno i nepotpuno utvrđenom činjeničnom stanju. Navedeno je da svaka od osporenih odluka «ima sadržanu povredu ustavnih prava i prava iz Konvencije, te je cijeli postupak bio van okvira, fer postupka i pravičnosti». Apelant smatra da su predsjednik VSTV Branko Perić i predsjednik Prvostepene komisije Mladen Jurišić davanjem javnih komentara objavljenih u štampi narušili princip povjerljivosti iz člana 70. Zakona o VSTV, iz čega je po apelantovom mišljenju proistekla i pristranost sudaca jer su tim izjavama nametnuli «javnu 'stigmatu krivnje' i prije nego što su otpočeli 'suđenje'». Apelantu smatra da ove izjave ukazuju

na pristranost sudija i u objektivnom i u subjektivnom smislu, pri čemu se apelant poziva na odluku Evropskog suda za ljudska prava u predmetu *Olujić protiv Hrvatske* (presuda od 5. februara 2009. godine, broj zahtjeva 22330/05). Vrhunac pristrasnosti apelant vidi u činjenici da su ove izjave sadržane u novinskim člancima priložene kao dokaz optužbe, te apelant smatra da su suci svoje izjave cijenili kao dokaze optužbe.

27. Zatim, apelant smatra da je predsjednica Suda BiH Rješenje o prestanku njegovog radnog odnosa, broj Su: 02-1-456/08 od 24. juna 2008. godine, donijela mimo ovlaštenja jer odluka VSTV nije izvršiva budući da ima samo formalnu a ne materijalnu pravomoćnost, jer je još uvijek bio u toku postupak o apelantovoj žalbi. Zbog toga apelant smatra da je predmetnim rješenjem, koje je doneseno uz proizvoljnu primjenu materijalnog prava, povrijeđeno njegovo pravo na imovinu budući da su odlukom o suspenziji apelantu bile garantovane sve plaće do pravomoćnosti postupka.
28. U vezi s Rješenjem Suda BiH broj Rev. 1/09 od 8. septembra 2009. godine, apelant smatra da odredbama niti jednog zakona nije zabranjena revizija u predmetima žalbenih postupaka pred Sudom BiH protiv odluka VSTV.
29. Apelant smatra da je Odluka VSTV broj VSTV-02-2207-19112007 od 15. novembra 2007. godine o «produženju roka zastare» donijeta suprotno članu 73. Zakona o VSTV, te ističe da prijedlog za «produženje roka zastare» nije mogla podnijeti Prvostepena komisija jer se to kosi s principom nezavisnosti disciplinskih komisija iz člana 60. stav 1. navedenog zakona, već smatra da je te radnje trebao poduzimati disciplinski tužitelj. Apelant navodi da je VSTV samo u još dva predmeta odlučivalo o «produženju roka zastare», te smatra da je diskriminiran jer, za razliku od drugih disciplinskih postupaka, on nije imao pravo na posebnu žalbu koja je zakonom dozvoljena, premda se sudilo po istim zakonima i u istovjetnom postupku. Dalje apelant smatra da su članovi Prvostepene komisije, nezavisno od odredbe člana 60. stav 6. Zakona o VSTV morali biti izuzeti iz odlučivanja o prijed-

logu za «produženje roka zastare» shodno članu 60. stav 2. Zakona o VSTV. Osim navedenog, apelant smatra da je imao pravo prisustvovati sjednici na kojoj se odlučivalo o «produžetku roka zastare» jer je Zakonom o VSTV izričito propisano da tuženi ima pravo prisustvovati svakoj raspravi.

30. Zatim, apelant navodi da je u konkretnom slučaju izostalo utvrđivanje vinosti u potpunosti na zakonit i pravičan način te ističe da bez utvrđivanja vinosti nema utvrđenja odgovornosti budući da prvostepena odluka uopće nema obrazloženja krivnje, a drugostepena sama utvrđuje postojanje umišljaja ali samo za jednu radnju izvršenja. Međutim, apelant smatra da drugostepena odluka uopće nije cijenila tzv. voljni moment te takva ocjena vinosti predstavlja objektiviziranje odgovornosti koja po zakonu nije dozvoljena. Dalje apelant za svaku odluku ponaosob navodi čitav niz propusta koji ukazuju na povredu svih segmenata prava na pravično suđenje iz člana 6. Evropske konvencije. Konačno, apelant predlaže da Ustavni sud sve osporene odluke ukine. U dopuni apelacije apelant se očitovao na odgovore na apelaciju, te istakao da ti odgovori predstavljaju ponavljanje istih stavova. Apelant je naveo da je sve pravno utemeljeno na očitom konceptu *in fraudem legis agere* te pojašnjava «postupak, kojim se, držeći se prividno slova zakona u stvari nastoji izigrati sam zakonski postupak» te ističe da mu je povrijeđeno pravo na pravičan postupak (da mu nije obezbijeđen pristup zakonom ustanovljenom kompetentnom sudu, da komisije nisu bile nepristrasne, da su sve kasnije odluke zanovane na nezakonitoj odluci kojom su utvrđeni razlozi za «produžetak roka zastare», da je povrijeđeno pravo na obrazloženje odluke, smatra da je narušen princip jednakosti oružja, da je drugostepena odluka utvrdila oblik vinosti samo za jedan prekršaj, ...).

b) Odgovor na apelaciju

31. Apelaciono vijeće Suda BiH, koje je odlučivalo o apelantovoj žalbi protiv odluke VSTV, je navelo da su apelantu tokom cijelog postupka obezbijeđena sva propisana procesna prava,

poštovana je ravnopravnost stranaka u postupku, te da je apelantu obezbijeđeno pravo na odbranu i pristup sudu uz poštivanje načela kontradiktornosti, da je to vijeće, kao zakonom ustanovljen nadležan sud, donijelo presudu nakon nepristrasnog i nezavisnog odlučivanja uz poštivanje principa zakonitosti. Iz navedenih razloga Apelaciono vijeće je predložilo odbijanje apelacije kao neosnovane, budući da nisu počinjene povrede Ustavom BiH zajamčenih prava na koja apelant ukazuje. Također je navedeno da je reviziono rješenje Suda BiH zasnovano na odredbama člana 204. stav 1. i člana 214. stav 2. ZPP pred Sudom BiH te člana 60. stav 7. i 8. Zakona o VSTV, kao *lex specialis*, kojim je u ovakvoj vrsti predmeta propisana samo mogućnost izjavlivanja žalbe.

32. U pogledu Rješenja Suda BiH, broj Su: 02-1-456/08 od 24. juna 2008. godine, istaknuto je da tim rješenjem nije došlo do povrede apelantovih ustavnih prava, budući da navedeno rješenje, imajući u vidu odluku VSTV, ima samo deklaratorni karakter.
33. U odgovoru na apelaciju VSTV navodi da su neosnovane apelantove tvrdnje o kršenju principa povjerljivosti iz člana 70. Zakona o VSTV, o pristrasnosti predsjednika VSTV Branka Perića i potpredsjednika Mladena Jurišića, te je navedeno da je «odluku o produženju roka zastare» donijelo VSTV kao kolektivni organ koji ima 15 članova u kojem se odluke donose većinom glasova, da članovi komisije u VSTV predstavljaju apsolutnu manjinu, a da je odluku o produženju roka za okončanje disciplinskog postupka apelant mogao osporavati u okviru žalbe na odluku o meritumu. Dalje je navedeno da je VSTV na sjednicama raspravljalo o pravnim aspektima slučaja, te da na sjednicama nije bio prisutan ni disciplinski tužitelj. Navedeno je da su i ostali apelantovi navodi neosnovani, kao i apelantovo pozivanje na povredu prava na zabranu diskriminacije budući da apelant nije dostavio nikakve dokaze koji bi ukazivali da je u istoj ili sličnoj situaciji tretiran drugačije od drugih, a da apelantovo pozivanje na odluku Ustavnog suda u predmetu AP 2581/05 koja osim što se radi o istom apelantu nema sličnosti sa ovim predmetom.

34. Disciplinski tužitelj prvenstveno ističe da je apelacija nedopustiva u smislu člana 16. stav 4. tač. 7. i 13. jer se ne može prihvatiti da je apelant precizirao prvobitno podnesenu apelaciju (od 2. oktobra 2009. godine), te je navedeno da apelacija sadrži navode koji «su nebitni za postupak odlučivanja Ustavnog suda», što po disciplinskom tužitelju predstavlja zloupotrebu prava. Dalje je navedeno da je predmetna apelacija neosnovana jer pobijanim odlukama nisu povrijeđena apelantova ustavna prava. Istaknuto je da je višestepenost predmetnog postupka i dostupnost brojnih efikasnih pravnih lijekova neuobičajena u domaćoj i međunarodnoj praksi i prevazilazi garancije date Evropskom konvencijom.

V. Relevantni propisi

35. Zakon o visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» br. 25/04, 93/05 i 48/07) u relevantnim dijelima glasi:

Član 1. stav 2.

(2) Vijeće je samostalan organ Bosne i Hercegovine i ima svojstvo pravnog lica.

Član 17.

Nadležnost

Vijeće ima sljedeće nadležnosti:

(...)

(4) prima pritužbe protiv sudija i tužilaca, vodi disciplinske postupke, utvrđuje disciplinsku odgovornost i izriče disciplinske mjere sudijama, sudijama porotnicima, dodatnim sudijama i tužiocima;

(5) odlučuje o žalbama u disciplinskim postupcima;

Član 54.

Opće odredbe o disciplinskoj odgovornosti za disciplinske prekršaje

Sudija, tužilac, dodatni sudija ili sudija porotnik, uključujući i predsjednike sudova, glavne tužioce i njihove zamjenike, disciplinski su odgovorni za zakonom propisane disciplinske prekršaje koje su učinili s umišljajem ili iz nehata.

Član 56.

Disciplinski prekršaji sudija

Disciplinski prekršaji sudija su:

(...)

- 22. ponašanje u sudu i izvan suda koje šteti ugledu sudijske dužnosti; ili*
- 23. bilo kakvo drugo ponašanje koje predstavlja ozbiljno kršenje službene dužnosti ili dovodi u pitanje povjerenje javnosti u nepristrasnost i kredibilitet sudstva.*

Član 58 .stav 1.

Vrste disciplinskih mjera

Vijeće može izreći jednu ili više sljedećih disciplinskih mjera:

(...)

- (f) razrješenje od dužnosti.*

Član 60.

Vođenje disciplinskog postupka i žalbe

(1) Disciplinski postupak vode:

- (a) Prvostepena disciplinska komisija i*
- (b) Drugostepena disciplinska komisija*

(2) *Prvostepena i Drugostepena disciplinska komisija su nezavisne i u potpunosti nadležne za rješavanje disciplinskih stvari. Član komisije koji je učestvovao u rješavanju nekog predmeta u Prvostepenoj komisiji ne može postupati u istoj stvari u Drugostepenoj disciplinskoj komisiji.*

(3) *Prvostepena disciplinska komisija sastavljena od tri člana, od kojih su barem dva članovi Vijeća, u prvom stepenu utvrđuje disciplinsku odgovornost i izriče mjere.*

(4) *Drugostepena disciplinska komisija sastavljena od tri člana Vijeća odlučuje o žalbama na odluke Prvostepene disciplinske komisije. Drugostepena disciplinska komisija može potvrditi, ukinuti ili preinačiti odluku ili disciplinske mjere koje je izrekla Prvostepena disciplinska komisija.*

(5) *U disciplinskim postupcima koji se vode protiv sudija, većina članova komisije će, i u prvom i u drugom stepenu, biti sudije. U disciplinskim postupcima koji se vode protiv tužilaca, većina članova komisije će, i u prvom i u drugom stepen, biti tužioci.*

(6) *Protiv odluke Drugostepene disciplinske komisije o izricanju disciplinske mjere može se uložiti žalba Vijeću kao cjelini. Ako Vijeće ne potvrdi mjeru razrješenja, Vijeće može izreći drugu mjeru predviđenu ovim zakonom. Članovi Prvostepene i Drugostepene disciplinske komisije imaju pravo učestvovati, osim ako se njihovo izuzeće traži iz razloga drugačijeg od razloga njihovog ranijeg učešća u donošenju odluke o istoj stvari.*

(7) *Sudija ili tužilac koji je razriješen dužnosti odlukom Vijeća može uložiti žalbu Sudu Bosne i Hercegovine jedino na osnovu jednog ili oba razloga:*

a) da je Vijeće, prilikom vođenja disciplinskog postupka nakon kojeg je uslijedila odluka o mjeri razrješenja dužnosti, učinilo materijalnu povredu pravila postupka predviđenih ovim zakonom;

b) da je Vijeće, prilikom vođenja disciplinskog postupka nakon kojeg je uslijedila odluka o mjeri razrješenja dužnosti, pogrešno primijenilo zakon.

(8) Sud Bosne i Hercegovine mora primiti žalbu iz stava 7. ovog člana u roku od tri (3) sedmice od dana kad je sudija ili tužilac primio odluku Vijeća. Sud Bosne i Hercegovine u skraćenom postupku odbacuje žalbe uložene nakon tog roka.

Član 62. stav 1.

Disciplinski organi i disciplinski postupak

(1) Svojim poslovnikom o radu Vijeće uređuje osnivanje i rad disciplinskih organa, kao i provođenje disciplinskog postupka u skladu sa ovim zakonom.

Član 68.

Prava stranaka tokom disciplinskog postupka

Disciplinski postupak se vodi na pravičan i transparentan način. U toku trajanja disciplinskog postupka, sudija ili tužilac protiv kojeg se vodi postupak ima slijedeća prava koja moraju biti garantirana Poslovnikom o disciplinskom postupku, a koja a koja donosi Vijeće:

- (a) pravo da na propisan način bude upoznat s navodima o disciplinskom prekršaju i dokazima koji ukazuju na te navode, kao i pravo da odgovor da u pisanoj formi ili usmeno na zapisnik;*
- (b) pravo da na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnom i nepristrasnom, zakonom ustanovljenom komisijom. Mediji i javnost mogu biti isključeni tokom cijele rasprave ili tokom dijela rasprave u interesu morala, javnog reda ili nacionalne sigurnosti u demokratskom društvu, kada to zahtijevaju interesi maloljetnika ili zaštita privatnog života stranaka ili kad je, po mišljenju komisije, to potrebno u posebnim okolnostima gdje bi prisustvo javnosti bilo na štetu interesa pravde;*

- (c) *pravo da ne daje odgovor na pitanja koja bi ga mogla izložiti krivičnom gonjenju i pravo da prisustvuje na svakoj raspravi, te da se brani od optužbi uz pomoć branioca po svom izboru;*
- (d) *pravo da odluke budu javno objavljene i/ili na neki način dostupne javnosti; i*
- (e) *pravo da izjavi žalbu na, po njega, negativnu odluku.*

Član 70. stav 1.

Povjerljivost

- (1) *Svi postupci ili radnje koje se odnose na navode o povredi dužnosti ili nesposobnosti za vršenje dužnosti, a koje su poduzete prije nego što Ured disciplinskog tužioca podnese zvaničnu tužbu, povjerljive su prirode, osim ako se sudija ili tužilac na kojeg se navodi odnose u pisanoj formi ne odrekne prava na povjerljivost.*

Član 73.

Zastarijevanje vođenja disciplinskog postupka

Postupak za utvrđivanje disciplinske odgovornosti mora se okončati u roku od godinu dana od dana podnošenja zvanične tužbe disciplinskoj komisiji, osim ukoliko se utvrdi razlog koji produženje ovog roka čini opravdanim.

Poslovník Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» br. 59/04, 29/06, 2/07 i 20/08) u relevantnom dijelu glasi

Član 39.

Supsidijarna primjena Zakona o parničnom postupku

U svim pitanjima koja se odnose na disciplinski postupak, a koja nisu obuhvaćana Zakonom i ovim poslovníkom shodno se primjenjuju odredbe Zakona o parničnom postupku prema mjestu učinjenog disciplinskog prekršaja.

Član 47. stav 2.

Pripremno ročište

Na pripremnom ročištu odredit će se rok za razmjenu informacija u vezi sa podnesenim dokazima i dostavom dokumenata kod Prvostepene disciplinske komisije, uključujući:

- a) *sve izvještaje ili izjave vještaka u vezi sa datim predmetom, uključujući nalaze ljekarskog ili psihijatrijskog pregleda;*
- b) *sve relevantne novine, dokumente, elektronske dosjee fotografije ili druge materijalne stvari.*

Član 51. stav 1.

Teret dokazivanja i odluka Prvostepene disciplinske komisije

Na Uredu disciplinskog tužioca je teret dokazivanja. Stepen dokazanosti neophodan za utvrđivanje disciplinskog prekršaja je veća vjerovatnoća dokazanosti a što znači da postoji dovoljno dokaza da je prekršaj učinjen

Član 54. stav 2.

Drugostepena disciplinska komisija

Drugostepena disciplinska komisija donosi odluke na sjednici ili na osnovu održane rasprave u skladu sa Zakonom o parničnom postupku.

Zakon o parničnom postupku Federacije BiH («Službene novine FBiH» br. 53/03, 73/05 i 19/06) u relevantnom dijelu glasi:

Član 217. st. 1. i 2.

Član 217.

(1) Drugostepeni sud odlučuje o žalbi u sjednici vijeća ili na osnovu održane rasprave.

(2) Drugostepeni sud će zakazati raspravu kad ocijeni da je radi pravilnog utvrđenja činjeničnog stanja potrebno pred drugostepenim sudom utvrditi nove činjenice, ili izvesti nove dokaze, ili ponovo izvesti već izvedene dokaze, kao i kada ocijeni da je zbog povrede odredaba parničnog postupka u prvostepenom postupku potrebno održati raspravu pred drugostepenim sudom.

Član 224. stav 1. tačka 2.

Drugostepeni sud može u sjednici vijeća ili na osnovu održane rasprave :

2) odbiti žalbu kao neosnovanu i potvrditi prvostepenu presudu;

Član 226.

Drugostepeni sud će presudom odbiti žalbu, kao neosnovanu i potvrditi prvostepenu presudu kad nađe da ne postoje razlozi zbog kojih se presuda pobija, a ni razlozi na koje pazi po službenoj dužnosti.

Zakon o parničnom postupku pred Sudom Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: ZPP BiH-«Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» br. 36/04 i 84/07) u relevantnom dijelu glasi:

Član 184.

Drugostepeno vijeće odlučuje o žalbi u sjednici vijeća ili na osnovu održane rasprave.

Drugostepeno vijeće zakazat će raspravu kada ocijeni da je radi pravilnog utvrđivanja činjeničnog stanja potrebno pred ovim vijećem utvrditi nove činjenice ili izvesti nove dokaze ili ponovo izvesti već izvedene dokaze, kao i kada ocijeni da je zbog povrede odredaba parničnog postupka u prvostepenom postupku potrebno održati raspravu pred drugostepenim vijećem.

Drugostepeno vijeće održat će sjednicu, odnosno raspravu, u roku od 45 dana nakon što od prvostepenog vijeća primi spise po žalbi.

Drugostepeno vijeće donijet će odluku u roku od 30 dana od dana održavanja sjednice vijeća na kojoj je odlučeno o žalbi, odnosno ako je održana rasprava, u roku od 30 dana od zaključenja rasprave.

Član 193.

Drugostepeno vijeće će presudom odbiti žalbu kao neosnovanu i potvrditi prvostepenu presudu kad ustanovi da ne postoje razlozi zbog kojih se presuda pobija a ni razlozi na koje pazi po službenoj dužnosti.

Član 204. stav 1.

Stranke mogu izjaviti reviziju protiv pravosnažne presude done-sene u drugom stepenu u roku od 30 dana od dana dostavljanja prepisa presude.

VI. Pravni argumenti izneseni na sjednici

Nesporno pitanje primjenjivosti prava na pravično suđenje

36. Tokom rasprave prvo je potencirano pitanje da li je član 6. stav 1. Evropske konvencije primjenjiv na apelantov slučaj s njegovog «građanskog» ili «krivičnog» aspekta. Istaknuto je da je Ustavni sud u svojoj dosadašnjoj praksi, u situaciji kad pozitivnim zakonodavstvom nije bila predviđena mogućnost izjavljivanja žalbe protiv odluke VSTV, donesene u disciplinskom postupku, podržavao stav da je disciplinski postupak koji se vodi pred VSTV i čiji je rezultat sankcija *smjenjivanje sa funkcije sudije*, prema svojoj suštini izjednačen s postupkom u kojem se «utvrđuje krivična optužba» (vidi Ustavni sud, Odluku broj AP 633/04 od 27. maja 2005. godine).
37. Dalje je konstatirano da su, prema praksi Evropskog suda za ljudska prava i Ustavnog suda, sporovi koje pokrenu javni službenici čiji posao ukazuje na specifične aktivnosti javnih službi i ako su ti službenici odgovorni za zaštitu općih interesa države ili drugih javnih vlasti (pripadnici oružanih snaga, policije i drugih snaga za održavanje reda, nositelji pravosudnih dužnosti, carinski službenici, diplomatsko osoblje i dr.) bili isključeni iz djelokruga člana 6. stav 1. Evropske konvencije (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Pellegrin*

protiv Francuske, presuda od 8. decembra 1999. godine, broj aplikacije 28541/95, st. 64. do 67, i Ustavni sud, AP 1892/05 od 27. juna 2006. godine).

38. Naglašeno je da je Evropski sud u predmetu *Vilho Eskelinen i dr. protiv Finske* (presuda od 19. aprila 2007. godine, broj aplikacije 63235/00, st. 42. do 62), preispitao svoju dotadašnju praksu, te zaključio da je za isključivanje državnih službenika iz zaštite predviđene članom 6. stav 1. Evropske konvencije nužno kumulativno ispunjenje dva uvjeta. *Prvo, država, u domaćem pravu, mora izričito isključiti pristup sudu za određenu poziciju ili kategoriju osoblja. Drugo, isključivanje mora biti opravdano i utemeljeno na objektivnim razlozima interesa države.* Iz navedenog proizlazi da je Evropski sud u ovom predmetu praktično proširio domen primjenjivosti člana 6. Evropske konvencije, te su samo postupci u kojim su ispunjena navedena dva uvjeta isključeni iz garancija člana 6. Evropske konvencije, dok su u svim ostalim slučajevima garancije koje pruža taj član primjenjive. Slijedom navedenog i Ustavni sud Bosne i Hercegovine je također u predmetu broj AP 2331/06 od 23. novembra 2007. godine promijenio svoju praksu (stav 13). Zatim je konstatirano da je u predmetu *Olujić protiv Hrvatske*, u kojem je podnositelj zahtjeva također nakon provedenog disciplinskog postupka razriješen dužnosti suca i predsjednika Vrhovnog suda RH, Evropski sud također zaključio da se *članak 6. primjenjuje sa svog građanskog naslova na stegovni postupak protiv podnosioca zahtjeva.*
39. Imajući u vidu navedene stavove Evropskog suda i Ustavnog suda, nespornim je zaključeno da su član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i član 6. stav 1. Evropske konvencije primjenjivi na apelantov slučaj s aspekta garancije koje pruža «građanski» nivo prava na pravično suđenje.

Sporna pitanja

40. Dalje je u raspravi istaknuto da se u konkretnom predmetu po ocjeni Ustavnog suda, imajući u vidu navode apelacije, kao sporna pojavljuju tri pitanja: pitanje proizvoljne primjene materijalnog prava, konkretno člana 73. Zakona o VSTV;

pitanje utvrđivanja oblika vinosti, te pitanje pristrasnosti predsjednika VSTV, sudije Branka Perića i predsjednika Prvostepene komisije, sudije Mladena Jurišića.

U odnosu na sporna pitanja izneseni su sljedeći argumenti za povredu apelantovih ustavnih prava.

41. U raspravi je između ostalog istaknuto da je članom 73. Zakona o VSTV regulirano da *postupak za utvrđivanje disciplinske odgovornosti mora se okončati u roku od godinu dana od dana podnošenja zvanične tužbe disciplinskoj komisiji, osim ukoliko se utvrdi razlog koji produženje ovog roka čini opravdanim*. Istaknuto je da navedenim Zakonom o VSTV nije propisano ko podnosi prijedlog i ko odlučuje o prijedlogu za produženje roka za vođenje disciplinskog postupka. Dovodeći ovu odredbu u vezu s članom 39. Poslovnika VSTV, kojim je propisana supsidijarna primjena odredaba ZPP FBiH, u svim pitanjima koja nisu obuhvaćana Zakonom o VSTV i Poslovnikom VSTV, iznesena su stajališta da se, s obzirom na tu činjenicu, odluka o produženju roka zastare nije mogla donijeti na prijedlog Prvostepene komisije. Ovo iz razloga što shodno članu 2. ZPP FBiH u *parničnom postupku sud odlučuje u granicama zahtjeva koji su stavljeni u postupku*. S obzirom na navedeno, istaknuto je da prijedlog za produženje roka za okončanje disciplinskog postupka nije mogla podnijeti Prvostepena komisija, već je to trebao učiniti disciplinski tužitelj. Dalje je istaknuto da odluku o produženju roka nije moglo donijeti VSTV kao cjelina, jer odredbama Zakona o VSTV nije propisano ko donosi ovu odluku. Izneseno je da okolnost da se radi o procesnom pitanju sama po sebi nije argument koji bi činio opravdanim zaključak da u tom segmentu nije moglo doći do povrede apelantovih prava. Ovo iz razloga što je upravo od odluke o produženju roka za okončanje disciplinskog postupka praktično zavisio ishod cjelokupnog disciplinskog postupka. Izneseno je da je, s obzirom na navedeno, došlo do proizvoljne primjene materijalnog prava, što za posljedicu ima povredu prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

42. U pogledu pitanja vinsti istaknuto je da je članom 54. Zakona o VSTV propisano da je sudija disciplinski odgovoran za zakonom propisane disciplinske prekršaje koje su učinili s umišljajem ili iz nehata, te je istaknuto da ova odredba podrazumijeva da je neophodno da sud utvrdi oblik vinsti kojim je prekršaj učinjen. Istaknuto je da Prvostepena komisija nije utvrdila oblik vinsti, te da je zbog toga došlo do povrede apelantovog prava na pravično suđenje jer od odgovora na to pitanje zavisi odgovor na pitanje kakva će biti posljedica, odnosno sankcija za utvrđeni prekršaj. Istaknuto je da obrazloženja osporenih odluka nisu dala odgovor na ovo pitanje, što, s obzirom na činjenice konkretnog slučaja, ne zadovoljava standarde prava na pravično suđenje i predstavlja povredu člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.
43. U vezi s pitanjem pristrasnosti predsjednika VSTV sudije Branka Perića i predsjednika Prvostepene komisije, sudije Mladena Jurišića, iznesen je stav da su davanjem izjava u dnevnim novinama, prvi direktno a drugi indirektno, iskazali svoju nesklonost ka apelantu. Istaknuto je da se zbog toga postavlja pitanje da li su ova lica mogla sudjelovati u disciplinskom postupku protiv apelanta, odnosno da li je njihovo daljnje sudjelovanje spojivo s garancijama koje pruža član 6. stav 1. Evropske konvencije. Dovodeći apelantov slučaj u vezu sa standardima Evropskog suda iskazanim, između ostalog, i u presudi *Olujić protiv Hrvatske*, iznesen je stav da su navedene sudije imali već formirano negativno mišljenje, odnosno predrasude o apelantu. U prilog ovom stavu ide činjenica da je predsjednik VSTV Branko Perić, u vrijeme trajanja kaznenog postupka protiv apelanta, a u vrijeme dok još uvijek nije bila podnesena disciplinska tužba protiv apelanta, izjavio *da ne želi komentirati slučaj, ali je dodao: - Čuo sam za to. On je poseban čovjek ako je čovjek*. Istaknuto je da je ovakvim stavom predsjednika VSTV imenovani iskazao direktnu nesklonost, moglo bi se čak reći «duboku mržnju» prema apelantu. Zatim je istaknuto da je predsjednik Prvo-

stepene komisije Mladen Jurišić, komentarišući postupanje Ustavnog suda u drugom slučaju, također posredno iskazao svoju nesklonost prema apelantu, iako je i sam sudjelovao u donošenju odluke o privremenom udaljenju apelanta s dužnosti sudije. Pored toga, istaknuto je da i okolnost da je predsjednik Prvostepene komisije Mladen Jurišić ranije sudjelovao u jednom drugom disciplinskom postupku u kojem je apelant disciplinski kažnjen, opravdano potkrepljuje apelantov strah u vezi s nedostatkom nepristrasnosti ovog člana VSTV. Izneseno je da je, u skladu sa standardima prava na pravično suđenje, kao i u većini drugih slučajeva, vrlo teško dokazati subjektivnu pristrasnost, ali da iz ponašanja ovih članova VSTV nesporno proizlazi da su imali već formirano negativno mišljenje o apelantovom slučaju, odnosno da je postojala objektivna bojazan da ova lica nisu bila nepristrasna. Navedeno je da se prema praksi Evropskog suda iznesenoj u više predmeta «od sudskih vlasti traži najveća moguća diskrecija glede predmeta u kojima postupaju, kako bi se zadržala slika o njima kao nepristrasnim sucima. Ta bi ih diskrecija trebala odvratiti od korištenja novina, čak i kad su provocirani» (vidi npr. *Busheni protiv Italije* i *Olujić protiv Hrvatske*, stav 59). S obzirom na navedeno, izneseno je stanovište da su izjave predsjednika VSTV Branka Perića i sudije Mladena Jurišića nespojive s njihovim daljnjim učešćem u predmetnom disciplinskom postupku. Istaknuto je da, imajući u vidu nadležnost VSTV, koje između ostalog imenuje sudije i odlučuje o žalbama u disciplinskim postupcima i o privremenom udaljenju od vršenja dužnosti sudija, postoji sumnja da su sudije Suda BiH mogli ispraviti pristrasnost koja je ispoljena u prethodnim fazama ovog disciplinskog postupka. S obzirom na navedeno, izneseno je da nespornim proizlazi da su predsjednik VSTV i predsjednik Prvostepene komisije imali već formirano negativno mišljenje o apelantovom slučaju, te da je iz tih razloga njihovo daljnje učešće u apelantovom predmetu nakon objavljivanja navedenih intervjuova novinama bilo u suprotnosti s garancijama koje pruža član 6. stav 1. Evropske konvencije.

44. U vezi s pitanjem proizvoljne primjene člana 73. Zakona o VSTV, istaknuta su stajališta da supsidijarna primjena odredbi ZPP FBiH dolazi u obzir samo u situaciji kad odredbama Zakona o VSTV nije regulirano ovo pitanje. Istaknuto je da član 73. Zakona o VSTV izričito propisuje mogućnost produženja roka za okončanje disciplinskog postupka u situaciji kad se utvrde razlozi koji produženje ovog roka čini opravdanim. Izneseno stajalište da navedena zakonska odredba izričito dozvoljava Prvostepenoj komisiji, kao i ostalim učesnicima u postupku (apelantu i disciplinskom tužitelju), da u slučaju postojanja opravdanih razloga podnesu prijedlog za produženje roka za okončanje disciplinskog postupka. Naime, iz navedenih odredbi nespornim proizlazi da ne postoji zakonska prepreka, kako je i obrazložio Sud BiH u osporenoj presudi, da prijedlog za produženje roka za vođenje i okončanje disciplinskog postupka podnese Prvostepena komisija, a ne disciplinski tužitelj koji svojim ponašanjem apsolutno nije doprinio dužini postupka. Ovo iz razloga što navedena odluka nema karakter odluke o meritumu konkretnog spora već predstavlja odluku o procesnom pitanju. Također, iznesen je stav da, s obzirom na odredbu člana 73. Zakona o VSTV, ne postoji zakonska prepreka, kako je i obrazložio Sud BiH u osporenoj presudi, da odluku o produženju roka za okončanje disciplinskog postupka donese VSTV kao cjelina a ne predsjednik VSTV čije je izuzeće apelant tražio u toku postupka pred Prvostepenom komisijom. S obzirom da su u osporenim odlukama ova pitanja detaljno ispitana (kako s aspekta ovlaštenja za podnošenje prijedloga i ovlaštenja za odlučivanje o prijedlogu, tako i s aspekta opravdanosti razloga), a s obzirom da apelant nije pokrenuo pitanje kvaliteta zakona odnosno odredbe člana 73. Zakona o VSTV, izneseno je da su u tom segmentu, dakle proizvoljne primjene materijalnog i procesnog prava, neosnovani apelantovi navodi vezani za povredu prava na pravičan postupak prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza u smislu garancija prava na pravično suđenje iz člana 11/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

45. U vezi s pitanjem vinsti istaknuto je da je određene propuste Prvostepene komisije u pogledu utvrđivanja oblika vinsti otklonila Drugostepena komisija koja je u svojoj odluci razmotrila ove apelantove žalbene navode te zaključila da je apelant prekršaj iz tačke III.1. disciplinske tužbe počinio s direktnim umišljajem. U takvim okolnostima, s obzirom na obrazloženje Prvostepene komisije u odnosu na tačku III.3. disciplinske tužbe, nesporno je da je Drugostepena komisija ocijenila da za utvrđivanje apelantovog psihičkog odnosa prema predmetnom prekršaju nije bilo neophodno ponovno saslušanje apelanta budući da taj odnos proizlazi iz dokaza provedenih u postupku pred Prvostepenom komisijom. Izneseno je da u ovakvom postupanju Drugostepene komisije nema proizvoljnosti budući da je apelant u toku postupka pred Prvostepenom komisijom saslušan te je, dakle, na osnovu njegovog iskaza i provedenih dokaza nesporno moguće utvrditi njegovu odgovornost. Budući da je Drugostepena komisija očigledno procijenila da nije neophodno ponovno vođenje predmetnog postupka, izneseno je da ni u tom dijelu također nema povrede apelantovog prava na pravično suđenje. Ovo osobito imajući u vidu da, prema članu 224. ZPP-a FBiH drugostepeni sud, u apelantovom slučaju Drugostepena komisija, može u sjednici vijeća, između ostalog, odbiti žalbu kao neosnovanu i potvrditi prvostepenu presudu. Izneseno je da, imajući u vidu apelantove izjave date u toku postupka, obrazloženje osporenih odluka VSTV i presude Suda BiH, kao i odredbe pozitivnih propisa, nema elementa koji bi ukazivali da je u ovom segmentu došlo do povrede apelantovog prava na pravično suđenje. Naime, propusti koji su učinjeni u početnoj fazi postupka otklonjeni su u narednim fazama, što i jeste osnovni smisao zakonskih rješenja koja propisuju višestepenost postupka i što je u skladu s garancijama koje pruža član 6. stav 1. Evropske konvencije.
46. Što se tiče pitanja pristrasnosti predsjednika VSTV, sudije Branka Perića, i predsjednika Prvostepene komisije, sudije Mladena Jurišića, a nakon upoređivanja s izjavama koje je Evropski sud analizirao u predmetu *Olujić protiv Hrvatske*,

izneseno je da izjave ova dva člana VSTV nisu imale takav karakter kao izjave u tom predmetu Evropskog suda. Navedeno je da je apelantove navode o pristrasnosti predsjednika VSTV Branka Perića i predsjednika Prvostepene komisije Mladena Jurišića razmatralo VSTV prilikom odlučivanja o apelantovom prijedlogu za izuzeće ovih lica iz predmetnog disciplinskog postupka. Izneseno je da su se tom prilikom oba suca jasno i detaljno očitovali u vezi s apelantovim navodima vezanim za njihovo izuzeće, te dali ubjedljive razloge koji opovrgavaju apelantove tvrdnje o njihovoj eventualnoj pristrasnosti. Istaknuto je da, budući da je VSTV utvrdilo da sporna izjava predsjednika VSTV izvorno ne potiče od njega a da se intervju predsjednika Prvostepene komisije praktično svodi na komentiranje postupanja Ustavnog suda u drugom predmetu, navedeni intervjui ne dovode u pitanje nepristrasnost ovih lica prilikom odlučivanja u konkretnom predmetu. Izneseno je da ovo apelantov predmet kvalitativno razlikuje od predmeta *Olujić protiv Hrvatske* u kojem je Evropski sud zaključio da su izjave sva tri člana Državnog sudbenog vijeća imale takav karakter da su nesporno pokazali njihovu nesklonost u odnosu na podnositelja zahtjeva. Također je izneseno da, i pod pretpostavkom da je predsjednik VSTV izjavio *On je poseban čovjek ako je čovjek*, a koja se izjava može tumačiti kao već formirano negativno mišljenje odnosno predrasuda koju je on imao prema apelantu, i koja ukazuje da on nije ispoljio prikladnu «nepristrasnost», sama po sebi ne znači da je povrijeđeno apelantovo pravo na nepristrasan sud. Naime, iako je postupak pred VSTV imao svojih nedostataka nesporno je da je odluka preispitana u žalbenom postupku pred Sudom BiH koji je razmotrio sve apelantove žalbene navode i dao obrazloženje zašto oni ne mogu dovesti do drugačijeg rješenja konkretne pravne stvari. To ujedno ovaj predmet razlikuje od predmeta *Olujić protiv Hrvatske* u kojem je Državno sudbeno vijeće, u čijem radu su učestvovala lica koja su iskazala nesklonost prema podnositelju zahtjeva, bilo posljednja instanca. Za razliku od tog predmeta, u apelantovom slučaju odluke VSTV donesene

u disciplinskom postupku je razmatrao Sud BiH. S obzirom na navedene razloge izneseno je da je, generalno gledajući, postupak u cjelini (pred VSTV i Sudom BiH) bio u skladu s garancijama koje pruža član 6. stav 1. Evropske konvencije. Istaknuto je da je predsjednik VSTV učestvovao samo u pojedinim fazama disciplinskog postupka, da nije učestvovao u radu Prvostepene i Drugostepene komisije, te da je neosnovan stav prema kojem, imajući u vidu nadležnosti VSTV, postoji sumnja u pristrasnost sudija Suda BiH koji su odlučivali u žalbenom postupku. Izneseno je da VSTV, imajući u vidu poziciju koju ima u pravnom sistemu Bosne i Hercegovine, treba omogućiti da svoju funkciju obavlja shodno svojim zakonskim ovlaštenjima. Suprotno tumačenje pozicije VSTV, odnosno njegovog predsjednika, praktično bi značilo da se niti jedan postupak protiv suca ili tužitelja ne bi mogao okončati upravo zbog toga što sve sudije imenuje VSTV, pa bi tom logikom u svim slučajevima *a priori* postojala pristrasnost, što ne stoji i što je u suprotnosti sa zahtjevima nepristrasnosti u smislu člana 6. stav 1, kao i ovlaštenja koje VSTV ima u pravnom sistemu BiH. S obzirom na navedeno, izneseno je da su neosnovani apelantovi navodi vezani za povredu prava na nepristrasnost kao aspekta prava na pravično suđenje budući da je postupak u cjelini zadovoljio kriterije koje zahtijeva član 6. stav 1. Evropske konvencije.

Donošenje odluke

47. Imajući u vidu da je u radu i odlučivanju u ovom predmetu učestvovalo osam sudija jer jedan sudija nije izabran, te da ni za jedan prijedlog odluke nije identično glasalo pet sudija, Ustavni sud je na konkretan slučaj primijenio član 40. st. 3. i 4. Pravila Ustavnog suda, kojim je regulirano:

3. Izuzetno, kada u plenarnoj sjednici u donošenju odluke učestvuje manje od ukupnog broja od devet sudija, i to zbog razloga navedenih u članu 93. stav 1. ili članu 90. stav 6. ovih pravila, kao i kada nisu izabrane sve sudije, ili kada je sudija/sudije u dužem periodu, zbog bolesti, spriječen da vrši svoju funkciju, ukoliko najmanje pet

sudija ne glasa identično o prijedlogu odluke o zahtjevu/apelaciji, smatra se da je donesena odluka kojom se zahtjev/apelacija odbija.

4. *Obrazloženje Odluke iz stava 3. ovog člana sadrži navode o svim pravnim stavovima koji su izneseni na sjednici.*

48. Iz navedenih razloga se, u skladu s članom 40. stav 3. Pravila Ustavnog suda, smatra da je apelacija odbijena. Shodno članu 40. stav 4. Pravila Ustavnog suda ova odluka sadrži sve pravne stavove koji su izneseni na sjednici Ustavnog suda prilikom rasprave o ovom predmetu.

VII. Zaključak

49. Budući da ni za jedan prijedlog odluke nije identično glasalo najmanje pet sudija smatra se da je odbijena apelantova apelacija izjavljena protiv Presude Suda Bosne Hercegovine broj GŽ-42/08 od 27. novembra 2008. godine i rješenja br. Rev-1/09 od 8. jula 2009. godine i Su: 02-1-456/08 od 24. juna 2008. godine, odluka Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine br. VSTV-021107-30052008 od 29. maja 2008. godine i VSTV-02-2207-19112007 od 15. novembra 2007. godine, Odluke Drugostepene disciplinske komisije za sudije broj DŽVA (sudije) 1/2008 od 16. aprila 2008. godine i Odluke Prvostepene disciplinske komisije za sudije broj DCVA (sudije) 14/2006 od 14. januara 2008. godine.

50. Na osnovu člana 40. stav 3. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

51. S obzirom na odluku Ustavnog suda u ovom predmetu, nije bilo osnova za posebno razmatranje prijedloga za donošenje privremene mjere.

52. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Prof. dr. Miodrag Simović

Odluka Ustavnog suda BiH broj: AP 1091/07

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudija, u sastavu: predsjednik Miodrag Simović, potpredsjednice Valerija Galić i Seada Palavrić, i sudije Mato Tadić i Mirsad Ćeman, na sjednici održanoj 14. aprila 2010. godine, u predmetu broj **AP 1091/07**, rješavajući apelaciju **Draška Zeca**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 16. stav 4. tačka 1. i člana 59. stav 2. alineja 1. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» br. 60/05, 64/08 i 51/09), donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI

Odbacuje se kao nedopuštena apelacija **Draška Zeca** podnesena protiv Odluke Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine, broj VSTV-02-0324-05032007 od 28. februara 2007. godine, zbog nenadležnosti Ustavnog suda Bosne i Hercegovine za odlučivanje.

OBRAZLOŽENJE

1. Draško Zec (u daljnjem tekstu: apelant) iz Prijedora, podnio je 11. aprila 2007. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Odluke Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: VSTV), broj VSTV-02-0324-05032007 od 28. februara 2007. godine.
2. Odlukom VSTV broj 02-0324-05032007 od 28. februara 2007. godine poništena je Odluka ovog Vijeća broj VSTV-02-0160-12022007 od 9. februara 2007. godine o imenovanju apelanta kao tužioca u Okružno tužilaštvo u Banjoj Luci (u daljnjem tekstu: Okružno tužilaštvo). VSTV se u obrazloženju odluke pozvalo na odredbu člana 44. stav 2. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik **BiH**“, br. 25/04, 93/05, 48/07 i 15/08), a kojom je propisano da VSTV može poništiti odluku o imenovanju ako nakon donošenja odluke o imenovanju, a prije nego što imenovani sudija ili tužilac preuzme dužnost, dobije podatke, koji bi da su

bili poznati u vrijeme imenovanja, predstavljali razlog da VSTV ne donese odluku o imenovanju. VSTV je obrazložilo da je neposredno nakon imenovanja apelanta na dužnost Okružnog tužioca u Banjoj Luci, a prije nego što je preuzeo dužnost, dobilo informacije o određenim aktivnostima apelanta u toku 1992. godine a koje mogu izazvati sumnju u njegov kredibilitet i moralni integritet za obavljanje pravosudne dužnosti na koju je imenovan, te da bi te informacije, da su bile poznate u vrijeme imenovanja, predstavljale razloge da VSTV ne donese odluku o imenovanju. VSTV je, također, navelo da je apelantu u cilju provjere ovih informacija, u skladu sa Zakonom o VSTV-u, pružena mogućnost da se izjasni u vezi sa dužnostima koje je obavljao i njegovim aktivnostima u toku 1992. godine. VSTV je ocijenilo da bi, imajući u vidu sporne informacije, imenovanje apelanta na dužnost tužioca moglo dovesti do narušavanja povjerenja javnosti u pravosudne institucije u Bosni i Hercegovini.

3. Apelant smatra da je „diskriminisan u uživanju prava na rad i na pravične i povoljne uslove rada kako je definisano čl. 6. i 7. Međunarodnog pakta o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima i članom 5. Međunarodne konvencije o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije“. Apelant navodi da je VSTV imalo različite kriterije pri izboru i imenovanju kandidata na pravosudne funkcije i da je prema njemu postupalo drugačije u odnosu na kolege drugih nacionalnosti koji su u ratnom periodu, također, obavljali poslove i radne zadatke sudija.
4. Pri ispitivanju dopustivosti apelacije Ustavni sud je pošao od odredaba člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 16. stav 4. tačka 1. Pravila Ustavnog suda.

Član VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kad ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.»

Član 16. stav 4. tačka 1. Pravila Ustavnog suda glasi:

«4) Apelacija nije dopustiva i ako postoji neki od sljedećih slučajeva:

1. Ustavni sud nije nadležan za odlučivanje;»

5. Ustavni sud podsjeća na svoju nadležnost iz člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, prema kojoj «*Ustavni sud ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu, kada ona postanu predmet spor zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini*».
6. U konkretnom slučaju Ustavni sud zapaža da se apelant žali protiv odluke VSTV-a o poništenju odluke o imenovanju apelanta na pravosudnu funkciju tužioca u Okružno tužilaštvo. Ustavni sud najprije mora utvrditi da li se ovakva odluka može smatrati odlukom suda, u smislu odredbi VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine.
7. Prema članu 4. Zakona o VSTV-u, VSTV je nezavistan i samostalan organ Bosne i Hercegovine koji ima zadatak da osigura nezavisno, nepristrasno i profesionalno pravosuđe, te uspostavu profesionalnog i djelotvornog sudskog sistema i tužilačke funkcije na nivou Bosne i Hercegovine i Distrikta Brčko, kao i da koordinira primjenu ovih standarda. Nadležnost VSTV-a je, propisana članom 17. ovog Zakona, tako da, između ostalog, uključuje imenovanje i razrješenje sudija i tužilaca, provođenje disciplinskog postupka, utvrđivanje disciplinske odgovornosti i izricanje disciplinskih mjera sudijama i tužiocima, odlučivanje o žalbama u disciplinskim postupcima itd..
8. Ustavni sud, podsjeća da je u svojoj odluci AP-633/04 od 27. maja 2005. godine razmatrao status pravnog prednika VSTV-a Visokog sudskog i tužilačkog savjeta Republike Srpske (u daljnjem tekstu: VSTS) koje je prestalo postojati stupanjem na snagu Zakona o VSTV BiH 1. juna 2004. godine, kao i pravnu prirodu odluka VSTS-a donesenih u disciplinskom postupku protiv sudija i tužilaca. Ustavni sud je imajući u vidu način postavljanja, trajanje mandata, postojanje garancija protiv vanjskog pritiska i utisak koje VSTS odaje u pogledu nezavisnosti, zauzeo stav da VSTS, u pogledu disciplinskog postupka, predstavlja tijelo koje se može smatrati «nezavisnim i nepristranim tribunalom, obrazovanim na osnovu zakona» u smislu zahtjeva iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije, te da se odluke takvog tijela, donesene u disciplinskom postupku, moraju smatrati «presudama, odnosno odlukama» u smislu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, koje Ustavni sud ima nadležnost razmatrati (vidi Ustavni sud, Odluka broj AP 633/04 od 27. maja 2005. godine, tačka 20.).

9. Međutim, za razliku od navedene situacije kad VSTS postupa u disciplinskom postupku, koji u skladu sa jurisprudencijom Evropskog suda za ljudska prava i Ustavnog suda pod određenim uslovima ima karakter krivičnog postupka, u konkretnom slučaju VSTV je postupalo u granicama svog javnopravnog ovlaštenja da osigura nezavisno i nepristrasno pravosuđe u postupku imenovanja nosioca pravosudne funkcije, odnosno poništenja odluke o imenovanju na tu funkciju. Stoga odluka u ovakvom postupku, budući da ima za cilj osiguranje nezavisnog, nepristrasnog i profesionalnog pravosuđa u cjelini, nije po svom pravnom značaju ista kao odluka donesena u disciplinskom postupku protiv sudija i tužilaca, gdje se utvrđuje pojedinačna disciplinska, odnosno krivična odgovornost nosioca pravosudne funkcije, u postupku za koji je Ustavni sud već ustanovio da ima karakter sudskog odlučivanja. Ustavni sud smatra da u ovom segmentu svoje nadležnosti VSTV vrši uspostavu profesionalnog i djelotvornog sudskog sistema, te da osporena odluka nije odluka sudskog organa, već odluka nezavisnog i samostalnog organa Bosne i Hercegovine. Stoga, Ustavni sud smatra da VSTV u konkretnom slučaju nije postupao u svojstvu tribunala, pa samim tim ni osporena odluka nema svojstvo presude.
10. Stoga, Ustavni sud zaključuje da nije nadležan da odlučuje o apelaciji koja je izjavljena protiv odluke VSTV-a o poništenju imenovanja apelanta na dužnost tužioca u Okružnom tužilaštvu, broj VSTV-02-0324-05032007 od 28. februara 2007. godine, jer to nije odluka koja ima svojstvo presude, bar ne u onoj mjeri da ju je donio *«bilo koji sud u Bosni i Hercegovini»*, odnosno nema svojstvo odluke u smislu člana 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda.
11. Imajući u vidu odredbu člana 16. stav 4. tačka 1. Pravila Ustavnog suda, prema kojoj će se apelacija odbaciti kao nedopuštena ukoliko se utvrdi da Ustavni sud nije nadležan za odlučivanje, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.
12. U skladu sa članom VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Prof. dr. Miodrag Simović

Odluka Ustavnog suda BiH broj: AP-347/09

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudija, u sastavu: predsjednik Miodrag Simović, potpredsjednici Valerija Galić i Seada Palavrić i sudije Mato Tadić i Mirsad Ćeman, na sjednici održanoj 16. jula 2009. godine u predmetu broj **AP 347/09**, rješavajući apelaciju **Vlade Adamovića**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 16. stav 1. i stav 4. tačka 14. i člana 59. stav 2. alineja 1. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» br. 60/05, 64/08 i 51/09), donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI

Odbacuje se kao nedopuštena apelacija **Vlade Adamovića** podnesena protiv presude Suda Bosne i Hercegovine, broj Gž-42/08 od 27. novembra 2008. godine, rješenja Suda Bosne i Hercegovine, broj 02-1-456/08 od 24. juna 2008. godine, odluke Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine, broj VSTV-021107-30052008 od 29. maja 2008. godine, odluke Drugostepene disciplinske komisije za sudije, broj DŽVA (sudije) 1/2008 od 16. aprila 2008. godine, odluke Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine, broj DCVA (suci) 14/2006 od 14. januara 2008. godine, i odluke Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine, broj VSTV-02-2207-19112007 od 15. novembra 2007. godine, zato što je preuranjena.

OBRAZLOŽENJE

1. Vlado Adamović (u daljnjem tekstu: apelant) iz Sarajeva, podnio je 9. februara 2009. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv presude Suda Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Sud BiH), broj Gž-42/08 od 27. novembra 2008. godine, rješenja Suda BiH, broj 02-1-456/08 od 24. juna 2008. godine, odluke Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: VSTV), broj VSTV-021107-30052008 od 29.

maja 2008. godine, odluke Drugostepene disciplinske komisije za sudije (u daljnjem tekstu: Drugostepena disciplinska komisija), broj DŽVA (sudije) 1/2008 od 16. aprila 2008. godine, odluke VSTV, broj DCVA (suci) 14/2006 od 14. januara 2008. godine, i odluke VSTV, broj VSTV-02-2207-19112007 od 15. novembra 2007. godine. Apelant je u apelaciji istakao zahtjev za donošenje privremene mjere kojom bi Ustavni sud naložio odlaganje izvršenja presude Suda BiH, broj GŽ-42/08 od 27. novembra 2008. godine, i odluke VSTV, broj VSTV-021107-30052008 od 29. maja 2008. godine, do okončanja postupka pred Ustavnim sudom. Također, apelant je 17. juna 2009. godine dostavio Ustavnom sudu urgenciju za hitno postupanje u njegovom predmetu u skladu sa članom 24. stav 4. Pravila Ustavnog suda.

2. Odlučujući po prijedlogu Prvostepene disciplinske komisije za produženje roka zastarjelosti u disciplinskom postupku koji se vodi protiv apelanta, VSTV je donijelo odluku, broj VSTV-02-2207-19112007 od 15. novembra 2007. godine, kojom je utvrdilo opravdanim produženje roka za okončanje predmetnog disciplinskog postupka, tako da se isti u ovom slučaju mora okončati najkasnije u roku od 6 mjeseci računajući od 4. decembra 2007. godine. VSTV je obrazložilo da je sasvim izvjesno da se predmetni disciplinski postupak, koji je pokrenut protiv apelanta podnošenjem disciplinske tužbe 4. decembra 2006. godine, a koji se nalazi u fazi završetka dokaznog postupka i održavanja ročišta za iznošenje završnih riječi stranaka, neće moći okončati u zakonskom roku od godine dana, tj. do 4. decembra 2007. godine, te da je, stoga, opravdan prijedlog Prvostepene disciplinske komisije za produženje zastarnog roka u smislu člana 73. Zakona o VSTV.
3. Odlukom VSTV, broj DCVA (suci) 14/2006 od 14. januara 2008. godine, odbijena je disciplinska tužba protiv apelanta kao suca Suda BiH u dijelu koji se odnosi na prekršaj iz člana 56. stav 1. tačka 23. Zakona o VSTV BiH - ponašanje koje dovodi u pitanje povjerenje javnosti u nepristrasnost i kredibilitet sudstva. Nasuprot tome, utvrđeno je da je apelant odgovoran što je počinio prekršaj iz člana 56. stav 1. tačka 22. Zakona o VSTV BiH – ponašanje u sudu i izvan suda koje šteti ugledu sudijske funkcije, pa mu je na osnovu člana 58. stav 1. tačka f. Zakona o VSTV BiH izrečena disciplinska mjera razrješenje od dužnosti. VSTV je u obrazloženju odluke navelo da je u

konkretnom slučaju nepobitno utvrđeno da je apelant počinio disciplinski prekršaj koji mu se stavlja na teret, te da mu je izrečena najteža disciplinska mjera obzirom na ozbiljnost disciplinskog prekršaja sa teškim posljedicama po dignitet pravosuđa, te da je zbog težine prekršaja i okolnosti pod kojima je počinjen jasno da je apelant nepodoban i nedostojan da dalje vrši dužnost suca.

4. Odluka VSTV, broj DCVA (suci) 14/2006 od 14. januara 2008. godine, je potvrđena odlukom Drugostepene disciplinske komisije, broj DŽVA (sudije) 1/2008 od 16. aprila 2008. godine, te odlukom VSTV, broj VSTV-021107-30052008 od 29. maja 2008. godine, kojima je odbijena apelantova žalba kao neosnovana.
5. Rješenjem Suda BiH, broj 02-1-456/08 od 24. juna 2008. godine apelantu je prestao radni odnos sa danom 30. maj 2008. godine.
6. Apelant je protiv odluke VSTV, broj VSTV-021107-30052008 od 29. maja 2008. godine, izjavio žalbu Sudu BiH, uz koju je istakao i prijedlog za donošenje mjere osiguranja kojom će se vratiti na posao na mjesto sudije u Sudu BiH do okončanja disciplinskog postupka.
7. Sud BiH donio presudu, broj Gž-42/08 od 27. novembra 2008. godine, kojom je odbio kao neosnovane apelantovu žalbu i prijedlog za donošenje mjere osiguranja. Sud BiH je obrazložio da su osporavana odluka kao i odluke disciplinskih komisija dovoljno obrazložene pravno i činjenično, te da je primijenjen relevantni zakon, kao i da nije potvrđen žalbeni navod apelanta da mu je sankcija izrečena nakon nezakonito provedenog postupka uz povredu prava apelant na pravično suđenje. U odnosu na prijedloženu mjeru obezbjeđenja, Sud BiH je naveo da, obzirom da je utvrđeno da je pri vođenju disciplinskog postupka protiv apelanta VSTV postupalo zakonito, uz poštovanje prava koje garantuje Evropska konvencija i Ustav BiH, slijedom toga i njegov prijedlog za donošenje mjere obezbjeđenja je neosnovan.
8. Apelant je protiv presude Suda BiH, broj Gž-42/08 od 27. novembra 2008. godine, izjavio reviziju Sudu BiH. Prema stanju spisa postupak pred Sudom BiH je u toku.
9. Apelant smatra da je osporenim odlukama povrijeđen princip zakonitosti iz člana 1/2 Ustava Bosne i Hercegovine, te pravo pravično

suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija), pravo na nediskriminaciju iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 14. Evropske konvencije, pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, i pravo na žalbu u krivičnim stvarima iz člana 2. Protokola broj 7 uz Evropsku konvenciju.

10. Pri ispitivanju dopustivosti apelacije Ustavni sud je pošao od odredaba člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 16. stav 1. i stav 4. tačka 14. Pravila Ustavnog suda.

Član VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

„Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kad ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.“

Član 16. stav 1. i stav 4. tačka 14. Pravila Ustavnog suda glasi:

„1) Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku kojeg je koristio.

4) Apelacija nije dopustiva i ako postoji neki od sljedećih slučajeva:

(14) apelacija je preuranjena;“

11. Prema navedenim odredbama, apelacija se može podnijeti samo protiv presude, odnosno odluke kojom je postupak u određenom predmetu završen.
12. Član 204. Zakona o parničnom postupku pred Sudom BiH («Službeni glasnik BiH», br. 36/04 i 84/07) glasi:

Član 204.

(1) Stranke mogu izjaviti reviziju protiv pravomoćne presude donesene u drugom stepenu u roku od 30 dana od dana dostave prepisa presude.

(2) Revizija nije dopuštena ako vrijednost pobijanog dijela pravomoćne presude ne prelazi 10.000 KM.

(3) Izuzetno, Sud može dopustiti reviziju u svim predmetima, ako ocijeni da bi odlučivanje po reviziji bilo od značaja za primjenu prava u drugim slučajevima.

13. Ustavni sud je zauzeo stav da je revizija, u slučaju kada su ispunjeni uslovi dopustivosti predviđeni procesnim zakonom, djelotvoran pravni lijek, koji je apelant, u smislu člana 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda, dužan iscrpiti prije podnošenja apelacije Ustavnom sudu. Apelant odlučuju koji će pravni lijek koristiti, neovisno da li se radi o redovnom ili vanrednom pravnom lijeku. Imajući u vidu izuzetak predviđen u članu 204. stav 3. Zakona o parničnom postupku pred Sudom BiH, u smislu da Sud BiH može dopustiti reviziju u svim predmetima, Ustavni sud bi donošenjem odluke o apelaciji prije donošenja odluke Suda BiH o izjavljenoj reviziji prejudicirao odluku o reviziji. Obzirom na navedeno u apelantovom slučaju, apelacija je preuranjena, budući da je podnesena prije odluke Suda BiH o reviziji. Nakon donošenja odluke o reviziji, neovisno od vrste te odluke, apelant ima mogućnost da ponovo podnese apelaciju u kojoj je, u smislu člana 19. stav 3. Pravila Ustavnog suda, dužan na propisanom obrascu apelacije pod tačkom 8.a) ostale odluke, navesti i ovu odluku Ustavnog suda.
14. Imajući u vidu odredbu člana 16. stav 4. tačka 14. Pravila Ustavnog suda, prema kojoj će se apelacija odbaciti kao nedopuštena ukoliko je preuranjena, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.
15. S obzirom na odluku o dopustivosti u ovom predmetu, Ustavni sud zaključuje da nema osnova za razmatranje apelantovog prijedloga za donošenje privremene mjere.
16. U skladu sa članom VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
prof. dr. Miodrag Simović

Odluka Ustavog suda BiH broj: AP-662/04

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu u predmetu broj **AP 662/04**, rješavajući apelaciju **Suade Halilagić**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 59. stav 2. alineja 2, člana 16. stav 4. tačka 4. i člana 61. st. 1. i 3. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 60/05), u sastavu:

Hatidža Hadžiosmanović, predsjednica
David Feldman, potpredsjednik
Miodrag Simović, potpredsjednik
Valerija Galić, potpredsjednica
Tudor Pantiru, sudija
Mato Tadić, sudija
Constance Grewe, sutkinja
Seada Palavrić, sutkinja
Krstan Simić, sudija

na sjednici održanoj 24. novembra 2007. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odbija se kao neosnovana apelacija **Suade Halilagić** podnesena protiv Rješenja Suda Bosne i Hercegovine br. UŽ-02/04 od 1. jula 2004. godine i U-53/04 od 6. jula 2004. godine, Odluke Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine o potvrđivanju prijedloga Drugostepene disciplinske komisije (bez broja) od 17. maja 2004. godine, Odluke Drugostepene disciplinske komisije Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine broj HJPC-01-0033-170504 SDPS (za sudije) 1/04 od 17. maja 2004. godine i Odluke Prvostepene disciplinske komisije Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine broj SDPF (za sudije) 1/03 od 22. marta 2004. godine u odnosu na pravo iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. st. 1. i 3. tač. b) i d) Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Odbacuje se kao nedopuštena apelacija **Suade Halilagić** podnesena protiv Rješenja Suda Bosne i Hercegovine br. UŽ-02/04 od 1. jula 2004. godine i U-53/04 od 6. jula 2004. godine, Odluke Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine o potvrđivanju prijedloga Drugostepene disciplinske komisije (bez broja) od 17. maja 2004. godine, Odluke Drugostepene disciplinske komisije Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine broj HJPC-01-0033-170504 SDPS (za sudije) 1/04 od 17. maja 2004. godine i Odluke Prvostepene disciplinske komisije Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine broj SDPF (za sudije) 1/03 od 22. marta 2004. godine u odnosu na pravo iz člana II/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine zbog protoka roka za podnošenje.

Odluku objaviti u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine», «Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine», «Službenom glasniku Republike Srpske» i u «Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine».

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Suada Halilagić (u daljnjem tekstu: apelantica) iz Sarajeva podnijela je 29. jula 2004. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Rješenja Suda Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Sud BiH) br. UŽ-02/04 od 1. jula 2004. godine i U-53/04 od 6. jula 2004. godine, Odluke Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine o potvrđivanju prijedloga Drugostepene disciplinske komisije (u daljnjem tekstu: VSTVBiH) bez broja od 17. maja 2004. godine, Odluke Drugostepene disciplinske komisije VSTVBiH (u daljnjem tekstu: Drugostepena disciplinska komisija) broj HJPC-01-033-170504 SDPS (za sudije) 1/04 od 17. maja 2004. godine i Odluke Prvostepene disciplinske komisije VSTVBiH (u daljnjem tekstu: Prvostepena disciplinska komisija) broj SDPF (za sudije) 1/03 od 22. marta 2004. godine. Apelantica je, također, podnijela zahtjev

za donošenje privremene mjere kojom bi Ustavni sud odgodio izvršenje osporenih odluka do donošenja odluke o apelaciji.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 21. st. 1. i 2. tada važećeg Poslovnika Ustavnog suda, od Suda BiH i VSTVBiH zatraženo je 28. aprila 2005. godine da dostave odgovore na apelaciju.
3. Odgovore na apelaciju su dostavili Sud BiH 16. maja 2005. godine, a VSTVBiH 10. maja 2005. godine.
4. Na osnovu člana 25. stav 2. tada važećeg Poslovnika Ustavnog suda, odgovori na apelaciju su 12. jula 2005. godine dostavljeni apelantici.
5. Apelantica je 8. septembra 2005. godine dostavila izjašnjenje na odgovore Suda BiH i VSTVBiH i dopunu apelacije.
6. Ustavni sud je 20. decembra 2005. godine donio Odluku broj AP 662/04 kojom je odbio apelaciju kao neosnovanu, jer je zaključio da u konkretnom slučaju nema kršenja apelantice prava iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. st. 1. i 3. tač. b) i d) Evropske konvencije.
7. Nakon toga, apelantica je 13. jula 2006. godine podnijela zahtjev za preispitivanje Odluke Ustavnog suda broj AP 662/04 od 20. decembra 2005. godine.
8. Rješavajući apelantice zahtjev za preispitivanje odluke, Ustavni sud je na sjednici od 5. juna 2007. godine, Rješenjem broj AP 662/04, usvojio zahtjev za preispitivanje navedene odluke.
9. Nakon toga, predmet je, u skladu sa članom 70. stav 7. Pravila Ustavnog suda, transferiran na plenarnu sjednicu, te je i razmatran na sjednici održanoj 28. i 29. septembra 2007. godine. Na navedenoj sjednici je zaključeno da se od VSTVBiH zatraži kompletan spis u disciplinskom postupku koji je vođen protiv apelantice. Navedeni spis je Ustavnom sudu dostavljen 2. oktobra 2007. godine.
10. Osim navedenog, VSTVBiH je 13. novembra 2007. godine dostavilo Ustavnom sudu odgovor na navode koje je apelantica iznijela u apelaciji i dopuni apelacije, a koji VSTVBiH nije ranije dostavilo Ustavnom sudu.

11. U skladu sa članom 26. stav 2. Pravila Ustavnog suda, apelantici je 15. novembra 2007.

dostavljen odgovor VSTVBiH.

III. Činjenično stanje

12. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantinih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način:
13. Odlukom Prvostepene disciplinske komisije broj SDPF (za sudije) 1/03 od 22. marta 2004. godine, koja je potvrđena Odlukom Drugostepene disciplinske komisije broj HJPC-01-0033-170504, spis broj SDPS (za sudije) 1/04 od 17. maja 2004. godine, i Odlukom VSTV, bez broja, od 17. maja 2004. godine apelantica je proglašena odgovornom za disciplinski prekršaj sudija iz člana 40. tač. 17, 20. i 21. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» br. 15/02, 26/02, 35/02 i 42/03) (u daljnjem tekstu: Zakon o VSTVBiH) i izrečena joj je disciplinska sankcija smjenjivanja s funkcije sutkinje Suda BiH. Prvostepena disciplinska komisija je utvrdila da postoji dovoljno dokaza da je apelantica u momentu kada je 20. novembra 2001. godine popunila prijavu za imenovanje na mjesto sudije Suda BiH svjesno dala lažne i/ili obmanjive i /ili nedovoljne informacije o stanovima br. 2 i 3, a da je neprihvatljivo da apelantica nije bila svjesna odluke CRPC-a prije popunjavanja obrasca o ličnim podacima i prijave na konkurs za mjesto u Sudu BiH. Osim toga, 24. decembra 2001. godine apelantica je prijašnjoj Federalnoj komisiji za imenovanja tužilaca dostavila obrazac s ličnim podacima i svjesno dala lažne i /ili obmanjive i /ili nedovoljne informacije o stanovima br. 2 i 3.
14. Prvostepena disciplinska komisija je utvrdila da je apelantica, sutkinja Suda BiH, odgovorna za disciplinske prekršaje iz člana 40. tačka 17. Zakona o VSTVBiH-davanje lažne, obmanjive ili nedovoljne informacije u prijavnim obrascima od 20. novembra 2001. godine za imenovanje na mjesto sutkinje Suda BiH i od

24. decembra 2001. godine bivšoj Federalnoj komisiji za imenovanje tužilaca, disciplinski prekršaj iz člana 40. tačka 20. istog zakona-ponašanje koje šteti ugledu sudijske funkcije i disciplinski prekršaj iz člana 40. tačka 21. istog zakona-ispoljavanje ponašanja koje dovodi u pitanje povjerenje javnosti u nepristrasnost i kredibilitet sudstva, te joj je izrečena disciplinska sankcija smjenjivanja s funkcije sudije Suda BiH, koja stupa na snagu na dan kada ova odluka postane pravosnažna. Odluku je donijela Prvostepena disciplinska komisija u čijem su sastavu bili: dr. Malcolm Simmons, Jan Erik Oja i Mirza Jusufović.
15. Drugostepena disciplinska komisija je svojom odlukom broj HJPC-01-0033-170504 od 17. maja 2004. godine odbila apelantinu žalbu i prvostepenu odluku potvrdila. Ova komisija je navela da prekršaj koji se apelantici stavlja na teret nisu korištenje napuštene imovine i kršenje imovinskih i drugih zakona, nego davanje neistinitih i nepotpunih informacija. Podaci o poštivanju imovinskih zakona su od presudne važnosti prilikom ocjenjivanja prijave na konkurs za koje je VSTV izgradilo najstrožije kriterije koji se primjenjuju u postupku imenovanja nosilaca pravosudnih funkcija. Ovi kriteriji jednako se primjenjuju i na izabrane nosioce pravosudnih funkcija, a prekršaj se sastoji u prikriivanju takvih činjenica. Odluku je donijela Drugostepena disciplinska komisija u čijem su sastavu bili: Michael O'Malley, predsjednik, Marica Vučetić-Zelenbabić i Katarina Tomić, članovi.
16. VSTVBiH, nakon što je izloženo činjenično i pravno stanje u konkretnom predmetu, utvrdilo je da je u prijedlogu Drugostepene disciplinske komisije izrečena adekvatna sankcija za prekršaj koji je učinila apelantica, te je odlukom od 17. maja 2004. godine potvrdilo sankciju. U ovoj odluci navedeno je da apelanticin mandat kao sutkinje prestaje 17. maja 2004. godine, te da u Zakonu o VSTVBiH («Službeni glasnik BiH» br. 15/02, 26/02, 35/02 i 42/03), koji je primijenjen, nije predviđena mogućnost izjavljivanja žalbe na tu odluku.
17. Rješenjem broj UŽ-02/04 od 1. jula 2004. godine, odlučujući o apelantinoj žalbi uloženoj protiv Odluke VSTVBiH o potvrđi-

vanju prijedloga Drugostepene disciplinske komisije za smjenjivanje apelantice sa funkcije sutkinje Suda BiH, bez broja, od 17. maja 2004. godine, Sud BiH u Apelacionom upravnom vijeću je odbacio žalbu kao nedopuštenu, ne upuštajući se u ocjenu osnovanosti ili neosnovanosti žalbenih prigovora koji se odnose na meritum spora. Sud je istakao da je novi Zakon o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću («Službeni glasnik BiH» broj 25/04), koji je u članu 60. st. 7. i 8. propisao mogućnost da sudija ili tužilac koji je razriješen dužnosti odlukom VSTVBiH može uložiti žalbu Sudu BiH, stupio na snagu 1. juna 2004. godine i ne odnosi se na odluku donesenu u apelantinom slučaju, tj. na odluku donesenu prije stupanja na snagu tog zakona. Sud BiH je istakao da je neprihvatljiv apelantinin stav da je bitno to što je nakon stupanja na snagu novog Zakona o VSTV ukinuto prijašnje VSTV, te je istim danom prestao da važi prijašnji Zakon o VSTV, budući da su i osporene odluke donesene u vrijeme kada je prijašnji zakon bio na snazi. Pri tome, nije značajna okolnost da je apelantica primila osporenu odluku VSTVBiH 2. juna 2004. godine, dakle, dan nakon stupanja na snagu novog Zakona o VSTV, jer bilo kakvo pravno sredstvo protiv te odluke nije propisano zakonom koji je u to vrijeme bio na snazi. Svako drugačije tumačenje značilo bi povredu općeusvojenog načela zakonitosti i principa vremenskog važenja zakona prema kojem se pri ocjeni zakonitosti nekog akta primjenjuje propis koji je bio na snazi u vrijeme njegovog donošenja. Zbog istih razloga se ne može prihvatiti ni apelantinicina teza da se na njen slučaj treba primijeniti novi zakon, jer je za nju povoljniji. Ovaj princip je prihvaćen u nekim slučajevima, ali uvijek uz uvjet da o odnosnoj stvari nije pravosnažno odlučeno u periodu dok je raniji propis bio na snazi. U konkretnom slučaju osporena odluka je postala konačna i obavezujuća za vrijeme važenja prijašnjeg zakona prema kojem nije bila dopuštena žalba, niti neko drugo pravno sredstvo.

18. Rješenjem broj U-53/04 od 6. jula 2004. godine Sud BiH je u Vijeću za upravne sporove odbacio apelantinicu tužbu podnesenu protiv navedene Odluke VSTVBiH o potvrđivanju prijedloga Drugostepene disciplinske komisije za smjenjivanje sa funkcije

sutkinje Suda BiH, bez broja, od 17. maja 2004. godine. Sud je odbacio tužbu nakon što je prethodno utvrdio da ne postoje procesnopravne pretpostavke za podnošenje tužbe. Sud BiH je istakao da je nadležan, u smislu člana 14. Zakona o Sudu BiH, da odlučuje o tužbama protiv konačnih upravnih akata koje su donijele institucije Bosne i Hercegovine, javne službe, javne korporacije, institucije Distrikta Brčko BiH i druge organizacije utvrđene zakonom države Bosne i Hercegovine, a VSTVBiH nije institucija Bosne i Hercegovine, nego u smislu čl. 3. i 4. Zakona o VSTVBiH, koji je bio na snazi u vrijeme donošenja osporene odluke, samostalni organ u Bosni i Hercegovini. Dalje, Sud BiH je naveo da apelantici ne pripada pravo da od Suda BiH tužbom za pokretanje upravnog spora zahtijeva zaštitu prava iz člana 13. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija) zbog toga što je Zakonom o upravnim sporovima Bosne i Hercegovine (član 2. stav 2. tačka 1) propisano da pravo pokretanja upravnog spora kod ovog suda ima građanin ili pravno lice samo u slučaju ako im je povrijeđeno neko njihovo pravo ili neposredni interes konačnim upravnim aktom kojeg su donijele institucije Bosne i Hercegovine, a ne VSTV BiH, koje nije institucija Bosne i Hercegovine.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

19. Apelantica smatra da su joj osporenim odlukama VSTVBiH i pobijanim rješenjima Suda BiH uskraćena pravo na pravično suđenje, pravo na imovinu i pravo na djelotvoran pravni lijek, čime su povrijeđeni čl. 6. i 13. Evropske konvencije i član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Pravo na pravično saslušanje joj je uskraćeno, jer nije vođena istraga i nije pozvana na sjednicu VSTVBiH od 17. maja 2004. godine. Apelantica ističe da nikada nije saslušana, niti joj je prije podnošenja disciplinske optužnice omogućeno da dâ izjavu i priloži dokaze. Za vrijeme vođenja postupka bila je teško bolesna, a na uporno insistiranje VSTVBiH morala je ovlastiti advokata da je zastupa, koji je imao samo dva dana za pripremanje odbrane. Punomoć advokatu je dala 17.

marta 2004. godine, pa mu je omogućeno da izvrši uvid u spis 19. marta 2004. godine, a rasprava je održana 22. marta 2004. godine. Nisu saslušana dva svjedoka u vezi sa okolnostima dobivanja stana, niti su bitni materijali koji idu u njenu korist prevedeni na engleski jezik. Na sjednici VSTVBiH održanoj 17. maja 2004. godine nije bilo kvoruma (kvorum čini trinaest članova), jer je od prisutnih 16 članova punovažno moglo odlučivati samo osam članova. Apelantica tvrdi da na sjednicu VSTVBiH nije bila uopće pozvana, niti je prisustvovala sjednici. Također, apelantica navodi da je za sutkinju Suda BiH izabrana 8. maja 2002. godine, odlukom Visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu, a da je Zakon o VSTVBiH donesen Odlukom Visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu broj 167/02 od 23. maja 2002. godine («Službeni glasnik BiH» broj 15/02), dakle, navedeni zakon donesen je poslije njenog imenovanja. Apelantica smatra da se odredbe navedenog zakona ne mogu retroaktivno primjenjivati na konkretan slučaj. Također, apelantica ističe da je nakon što je dobila osporenu odluku VSTVBiH stupio na snagu novi Zakon o VSTVBiH, 1. juna 2004. godine («Službeni glasnik BiH» broj 25/04). U skladu sa odredbama navedenog zakona, prema kojima se može uložiti žalba na odluke VSTVBiH, izjavila je žalbu i tužbom pokrenula postupak pred Sudom BiH protiv Odluke VSTVBiH, bez broja, od 17. maja 2004. godine. Međutim, Sud BiH je svojim odlukama odbacio i žalbu i tužbu, ne upuštajući se u raspravljanje.

b) Odgovori na apelaciju, apelantino izjašnjenje na odgovore i dopuna apelacije

20. U odgovoru na apelaciju koji je Ustavnom sudu 17. maja 2005. godine dostavio Sud BiH istaknuto je da je odredbom člana 44. stav 6. bivšeg Zakona o VSTVBiH («Službeni glasnik BiH» br. 15/02, 26/02, 35/02 i 42/03), koji je primijenjen u konkretnom slučaju, propisano da su odluke Drugostepene disciplinske komisije VSTVBiH konačne i obavezujuće i da ne mogu biti predmet bilo kakvog upravnog postupka ili daljeg sudskog postupka. Sud BiH je naveo da je apelanticinu žalbu i tužbu odbacio

kao nedopuštene, smatrajući da donošenjem navedenih rješenja nije počinio povredu ustavnih prava koje je apelantica u apelaciji navela.

21. U odgovoru na apelaciju koji je 12. maja 2005. godine dostavilo VSTVBiH je istaknuto «da je odluka Drugostepene disciplinske komisije i Vijeća kao cjeline konačna i obavezujuća, nije predmet bilo kakvog upravnog postupka ili daljnjeg sudskog postupka i, prema tome, Ustavni sud Bosne i Hercegovine nema nadležnost u ovoj stvari, te stoga VSTV nije u poziciji da Ustavnom sudu dostavi traženi odgovor».
22. U aktu od 8. septembra 2005. godine, koji je apelantica naslovila Izjašnjenje na odgovore Suda BiH i VSTVBiH i dopuna apelaciji, apelantica, između ostalog, navodi da joj je, osim prava koje je navela u apelaciji, povrijeđeno i pravo iz člana II/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, koje se odnosi na pravo lica da ne bude podvrgavano mučenju ili nehumanom ili ponižavajućem postupanju ili kazni. Apelantica ističe da je u toku cijelog postupka bila podvrgnuta uvredama disciplinskog tužioca, zbog čega je i zatražila pomoć od disciplinskog sudije, i da je podnijela i zahtjeve za izuzeće disciplinskog tužioca i pokretanje disciplinskog postupka protiv njega. Međutim, o zahtjevu za izuzeće nije uopće odlučivano i postupak je nastavljen kao da takvog zahtjeva nije ni bilo. U vrlo kratkom periodu od 10. do 15. marta 2004. godine apelantica je primila više poziva za saslušanje u kojima su izrečene prijetnje da će se rasprava održati u njenom odsustvu, jer je ona u to vrijeme bila teško bolesna, iako je aktom od 8. marta 2004. godine obavijestila VSTVBiH da je na bolovanju i priložila kompletnu medicinsku dokumentaciju i pismo Visokog komesarijata za ljudska prava u Bosni i Hercegovini. Dalje, u Konačnom izještaju Nezavisne pravosudne komisije navedeno je da je disciplinski postupak protiv apelantice bio «neka vrsta edukativne vježbe za prekršioce, sudije, tužioce i branitelje o tome kako voditi raspravu na efikasniji i profesionalniji način», te da je apelantica imala podršku visokog političkog nivoa, a da je bilo i lobiranja uposlenika OHR-a u vezi sa disciplinskim postupkom, što nije tačno. Osim toga, nakon što je apelantica prihvatila nagodbu u pogledu disciplinske sankcije, kojom je apelantica i priznala kri-

vicu, a prema kojoj joj se izriče javna opomena kao relativno blaga sankcija, nju nije prihvatila Prvostepena disciplinska komisija, a priznanje krivice navedeno u nagodbi je kasnije korišteno protiv apelantice, te je i razriješana dužnosti.

23. VSTVBiH je 13. novembra 2007. godine dostavilo odgovor na apelaciju i dopunu apelacije u kome je, između ostalog, navedeno da dopunu apelacije treba odbaciti zbog proteka roka za podnošenje s obzirom na to da je Ustavnom sudu podnesena nakon više od godinu dana od dana podnošenja apelacije, što je suprotno Pravilima Ustavnog suda. Osim toga, VSTVBiH smatra da osporenim odlukama nije prekršeno niti jedno apelanticino pravo na koje se ona poziva u apelaciji, te da apelantica, slijedeći to, nema opravdan zahtjev u pogledu kršenja navedenih prava, te zbog toga apelaciju treba odbiti. U odgovoru se, dalje, navodi da Ustavni sud treba voditi računa i o svojoj prijašnjoj praksi u pogledu primjenjivosti člana 6. Evropske konvencije na disciplinske postupke, da je Ustavni sud preširoko tumačio disciplinski postupak kada ga je izjednačio sa krivičnim, te da je kompletan postupak protiv apelantice vođen u skladu sa odredbama Zakona o VSTVBiH.

V. Relevantni propisi

24. **Zakon o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine** («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» br. 15/02, 26/02, 35/02 i 42/03)

«Pravni status

Član 3.

Vijeće ima svojstvo pravnog lica.

Nezavisna sudska vlast

Član 4.

Vijeće je samostalni organ u Bosni i Hercegovini, čiji je zadatak da osigura nezavisno, nepristrasno i profesionalno sudstvo, te uspostavljanje profesionalnog i djelotvornog sudskog sistema i tužilačke funkcije na nivou Bosne i Hercegovine i Distrikta Brčko, kao i da koordinira primjenu ovih standarda u entitetima i Distriktu Brčko kako to određuje ovaj zakon.

Kvorum, glasanje i sastanci

Član 14.

Većina članova Vijeća čini kvorum. Vijeće donosi odluke većinom glasova svih članova koji su prisutni i glasaju, ne ubrajajući članove koji se izuzimaju od glasanja, ukoliko nije drukčije propisano zakonom. Glas predsjednika je odlučujući u pitanjima o kojima su glasovi podijeljeni.

Sastanke Vijeća saziva predsjednik, na način kako je to utvrđeno Poslovníkom o radu.

Obaveza da se udovolji zahtjevu za provjeravanje

Član 18.

Sudovi, tužilaštva i Vladini organi u Bosni i Hercegovini, kao i sudije, tužioci, zamjenici tužilaca, sudije porotnici i službenici sudova i tužilaštava u cijeloj Bosni i Hercegovini dužni su postupati u skladu sa zahtjevima Vijeća u pogledu davanja informacija, dokumenata i drugih materijala u vezi sa određenim provjeravanjem.

Disciplinski prekršaji sudija

Član 40. u relevantnom dijelu glasi:

Disciplinske prekršaje u smislu člana 38. čine:

17. davanje lažne, obmanjive ili nedovoljne informacije u vezi s prijavama za radno mjesto, disciplinskim stvarima, pitanjima unapređenja i napredovanja u službi ili bilo kojim stvarima koje su u nadležnosti Vijeća;

20. ponašanje koje šteti ugledu sudijske funkcije ili

21. bilo kakvo drugo ponašanje koje predstavlja ozbiljno kršenje službene dužnosti ili dovodi u pitanje povjerenje javnosti u nepristrasnost i kredibilitet sudstva.

Disciplinski organi

Član 43.

Disciplinski organi Vijeća su:

1. *Disciplinski tužilac;*
2. *Prvostepena disciplinska komisija i*
3. *Drugostepena disciplinska komisija.*

Vijeće usvaja pravila o disciplinskom postupku kojim se uređuju osnivanje, članstvo i funkcioniranje disciplinskih organa, te provođenje disciplinskih postupaka u skladu sa odredbama ovog zakona.

U svim slučajevima disciplinski organi koji su ovlašteni da rješavaju stvari iz oblasti disciplinske odgovornosti sudija imaju u svom sastavu većinu sudija koji su trenutno na funkciji.

U svim slučajevima disciplinski organi ovlašteni da rješavaju stvari iz oblasti disciplinske odgovornosti tužilaca imaju u svom sastavu većinu tužilaca koji su trenutno na funkciji.

Sastav i nadležnost disciplinskih komisija

Član 44.

Prvostepena disciplinska komisija se sastoji od tri (3) člana i u prvom stepenu utvrđuje disciplinsku odgovornost i izriče sankcije.

Članovi Prvostepene disciplinske komisije ne moraju biti članovi Vijeća.

Drugostepena disciplinska komisija koja je sastavljena od tri (3) člana odlučuje o žalbama na odluke Prvostepene disciplinske komisije. Drugostepena disciplinska komisija može izreći strožiju ili blažu disciplinsku sankciju ako prihvati utvrđenje disciplinske odgovornosti.

Nijedan član disciplinske komisije koji je učestvovao u rješavanju nekog predmeta u Prvostepenoj disciplinskoj komisiji ne smije postupati po istoj stvari u Drugostepenoj disciplinskoj komisiji.

Članovi Drugostepene disciplinske komisije moraju biti članovi Vijeća.

Prvostepena i Drugostepena disciplinska komisija su nezavisne i imaju isključivu nadležnost rješavanja disciplinskih stvari. Odluke Drugostepene disciplinske komisije su konačne i obavezujuće i ne mogu biti predmet bilo kakvog upravnog postupka ili daljeg sudskog postupka, osim u skladu sa odredbama ovog zakona.

U slučajevima kada Drugostepena disciplinska komisija predloži disciplinsku sankciju smjenjivanja, takav prijedlog mora se uputiti Vijeću kao cjelini, koje mora potvrditi odluku većinom glasova u skladu s primjenjivim odredbama o kvorumu. Ako Vijeće ne potvrdi sankciju smjenjivanja, Vijeće može izreći drugu sankciju predviđenu ovim zakonom.»

25. Poslovník visokih sudskih i tužilačkih vijeća za prelazni period («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 38/02)

«Član 1.

Primjena Poslovníka

Ovaj poslovnik uređuje rad Visokog sudskog i tužilačkog vijeća tokom prelaznog perioda kako je to navedeno u Zakonu o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine, ...

Član 13. st. 2. i 4.

Sastav i kvorum Vijeća

2. Sastav članova s pravom glasa Vijeća Bosne i Hercegovine čini dvadeset pet (25) članova; osam (8) međunarodnih članova i sedamnaest (17) domaćih članova Vijeća.

4. Kvorum Vijeća Bosne i Hercegovine čini trinaest (13) članova ukoliko drugačije nije određeno Zakonom.»

26. Zakon o Sudu Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 29/00)

«Upravna nadležnost

Član 14. st. 1. i 2. tačka a)

(1) Sud je nadležan da odlučuje po tužbama protiv konačnih upravnih akata, odnosno kada se radi o upravnoj šutnji, institucija Bosne i Hercegovine i njenih organa, javnih agencija, javnih korporacija, institucija Distrikta Brčko i drugih organizacija utvrđenih zakonom države Bosne i Hercegovine, donesenih u vršenju javnih ovlaštenja.

(2) Sud je naročito nadležan da:

a) ocjenjuje zakonitost pojedinačnih i općih izvršnih upravnih akata donesenih na osnovu državnog zakona pri vršenju javnih funkcija organa vlasti Bosne i Hercegovine iz stava 1. ovog člana, za koje zakonom nije predviđeno sudsko ispitivanje;»

27. **Zakon o upravnim sporovima Bosne i Hercegovine** («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 19/02)

«Član 4.

Institucije Bosne i Hercegovine, u smislu ovog zakona, jesu: ministarstva Bosne i Hercegovine i njihovi organi, javne agencije, javne korporacije, institucije Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine i druge organizacije utvrđene zakonom države Bosne i Hercegovine koje vrše javna ovlaštenja, koja su Ustavom Bosne i Hercegovine određena u nadležstvo Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: mjerodavna institucija).

Član 6.

Sud odlučuje po tužbama protiv konačnih upravnih akata institucija Bosne i Hercegovine iz člana 4. ovog zakona.»

VI. Dopustivost

28. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

29. U skladu sa članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome osporava, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem pravnom lijeku kojeg je koristio.
30. U svojoj prijašnjoj praksi Ustavni sud je već zaključio da «u pogledu disciplinskog postupka protiv sudija i tužilaca koji vodi VSTV, imajući u vidu način postavljanja, trajanje mandata, postojanje garancija protiv vanjskog pritiska i utisak koji VSTV odaje u pogledu nezavisnosti, Ustavni sud smatra da VSTV, iako nije sud klasične vrste, predstavlja organ koji se može smatrati 'nezavisnim i nepristranim tribunalom, obrazovanim na osnovu zakona' u smislu zahtjeva iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije". Slijedi i zaključak da se odluke takvog organa, donesene u disciplinskom postupku, moraju smatrati "presudama, odnosno odlukama" u smislu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda, za koje Ustavni sud ima nadležnost da ih razmatra. Ustavni sud smatra da se odredba člana 44. stav 6. Zakona o VSTV, kojom je propisano da su odluke Drugostepene komisije konačne i obavezujuće i da ne mogu biti predmet bilo kakvog upravnog postupka ili daljeg sudskog postupka, ne može tumačiti tako da se njom uskraćuje navedena nadležnost Ustavnog suda (vidi Odluku Ustavnog suda broj AP 633/04 od 27. maja 2005. godine, koja je objavljena u «Službenom glasniku BiH» broj 73/05 od 18. oktobra 2005. godine).
31. Osporenim rješenjima Suda BiH su odbačene žalba i tužba protiv osporene odluke VSTV BiH, pa slijedi da to nisu bili djelotvorni pravni lijekovi. Prema tome, konačna odluka za apelanticu je osporena odluka VSTVBiH, bez broja, od 17. maja 2004. godine protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Ovu odluku apelantica je primila 2. juna 2004. godine a apelacija je podnesena 29. jula 2004. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 16. st. 2.

i 4. Pravila Ustavnog suda, jer nije očigledno (*prima facie*) neosnovana, niti postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva.

32. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 16. stav 2. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.
33. Rješavajući pitanje dopustivosti dopune apelacije, a imajući u vidu da se dopuna apelacije odnosi na nove povrede koje nisu navedene u apelaciji, da je dopuna podnesena Ustavnom sudu 8. septembra 2005. godine, da je apelantica odluku VSTVBiH, bez broja, od 17. maja 2004. godine protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu primila 2. juna 2004. godine, Ustavni sud podsjeća na pravilo da, ukoliko se dopuna ne odnosi na nove činjenice, već na nove povrede koje nisu iznesene u apelaciji, vrijedi odredba člana 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda prema kome se apelacija može podnijeti u roku od 60 dana od dana prijema odluke o posljednjem pravnom lijeku kojeg je apelant koristio. S tim u vezi, Ustavni sud konstatira da je, u konkretnom slučaju, apelantica u dopuni apelacije navela i povredu prava iz člana II/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine koju nije navela u prvobitno podnesenoj apelaciji, pa je time dopuna apelacije podnesena nakon proteka roka od 60 dana od prijema odluke o posljednjem pravnom lijeku kojeg je apelantica koristila.
34. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 16. stav 1. i stav 4. tačka 4. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da dopuna predmetne apelacije ne ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti, jer je podnesena nakon predviđenog roka za podnošenje.

VII. Meritum

35. Apelantica osporava navedene odluke, smatrajući da su joj osporenim odlukama prekršena prava iz člana II/3.e), k) i b) Usta-

va Bosne i Hercegovine i člana 6. st. 1. i 3. tač. b) i d, člana 13. Evropske konvencije, kao i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

a) Pravo na pravično suđenje

36. Član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

(...)

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.»

37. Član 6. st. 1. i 3. tač. b) i d) Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

“1.Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom. [...]

3.Svako ko je optužen za krivično djelo ima sljedeća minimalna prava:

b) da mu se osiguraju vrijeme i uvjeti neophodni za pripremanje odbrane;

d) da sâm ispituje ili zahtijeva ispitivanje svjedoka optužbe i da se prisustvo i saslušanje svjedoka odbrane odobri pod uvjetima koji važe i za svjedoka optužbe;»

38. Ustavni sud u svojoj prijašnjoj praksi već je zaključio da je disciplinski postupak koji se vodi pred VSTVBiH i čiji je rezultat sankcija smjenjivanje sa funkcije sudije prema svojoj suštini izjednačen sa postupkom u kojem se «utvrđuje krivična optužba» (vidi Odluku Ustavnog suda broj AP 633/04 od 27. maja 2005. godine). Prema tome, i u konkretnom slučaju član 6. Evropske konvencije je primjenjiv.

39. Povredu prava na pravično suđenje apelantica vidi u pogrešno utvrđenom činjeničnom stanju, povredi pravila postupka, povredi odredaba materijalnog prava i neosnovano izrečenoj sankciji. Apelantica ističe da nikada nije saslušana, niti joj je prije podnošenja optužnice omogućeno da dâ izjavu i priloži dokaze, da je njen branilac imao samo dva dana za pripremanje odbrane, da nijedan dokaz koji je išao u prilog apelantici nije preveden na engleski jezik, da nije dopušteno da se saslušaju dva svjedoka koje je predložila u vezi sa okolnostima dobivanja stana, da je retroaktivno primijenjen zakon na njenu štetu. Dalje navodi da nije pozvana na sjednicu VSTVBiH kao cjeline održanu 17. maja 2004. godine, da na toj sjednici VSTVBiH nije bilo kvoruma, te da joj je i osporenim rješenjima Suda BiH uskraćeno pravo na pravično suđenje i korištenje prava na djelotvoran pravni lijek.
40. Ustavni sud napominje da u principu nije nadležan da vrši provjeru utvrđenih činjenica i načina na koji su sudovi protumačili pozitivnopravne propise osim ukoliko odluke sudova krše ustavna prava. To će biti slučaj kada odluka suda ne uključuje ili pogrešno primjenjuje ustavno pravo, kad je primjena pozitivnopravnih propisa bila očigledno proizvoljna, kad je relevantni zakon sam po sebi neustavan ili kada je došlo do povrede osnovnih procesnih prava, kao što su pravo na pravičan postupak, pravo na pristup sudu, pravo na djelotvoran pravni lijek i u drugim slučajevima (vidi Odluku Ustavnog suda broj *U 29/02* od 27. juna 2003. godine, objavljenu u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 31/03).
41. Pravo na pravično suđenje daje, *inter alia*, mogućnost da se predoče razlozi za donošenje sudske odluke u određenom pravcu s obzirom na to da to omogućava apelantu da djelotvorno koristi raspoložive pravne lijekove. Međutim, član 6. Evropske konvencije ne predviđa da sud ispituje sve argumente koje su strane izložile u toku postupka, nego samo argumente koje sud smatra relevantnim. Sud mora da uzme u obzir argumente strana u postupku, ali svi oni ne moraju da budu izneseni u obrazloženju presude (vidi Odluku Ustavnog suda broj *U 62/01* od 5. aprila 2002. godine, tačka 19, objavljenu u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 24/02).

42. Pravičnost postupka se ocjenjuje na osnovu postupka kao cjeline (vidi, Evropski sud za ljudska prava, *Barbera, Messeque i Jabardo protiv Španije*, presuda od 6. decembra 1988. godine, serija A, broj 146, stav 68, i Odluku Ustavnog suda broj *U 63/01* od 27. juna 2003. godine, objavljenu u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 38/03).
43. Ustavni sud smatra da se svi navedeni principi odnose i na konkretan slučaj bez obzira na to što osporene odluke nije donio sud, već VSTVBiH, kao tijelo, odnosno samostalan organ, čiji je status Ustavni sud objasnio u ovoj odluci.
44. Povodom apelanticeinog prigovora da je disciplinski postupak vođen, a da nikada nije saslušana, niti joj je prije podnošenja optužnice omogućeno da dâ izjavu i priloži dokaze, uvidom u osporenu odluku Prvostepene disciplinske komisije proizlazi da je postupak započeo 29. augusta 2003. godine, kada je Ured disciplinskog tužioca podnio disciplinsku optužnicu Prvostepenoj disciplinskoj komisiji. Apelantica je 11. septembra 2003. godine dostavila odgovore na disciplinsku optužnicu, a 29. septembra 2003. godine apelantica je dostavila i dodatni odgovor. Ured disciplinskog tužioca je 31. oktobra 2003. godine dostavio odgovor apelantici u vezi sa njenim odgovorom na optužnicu, a 7. novembra 2003. godine i odgovor na apelanticein dodatni odgovor. Glavna rasprava je odgađana dva puta, 9. i 16. marta 2004. godine, zbog toga što se apelantica nije odazvala i nije prisustvovala raspravi. Nakon svakog odgađanja rasprave, na traženje Prvostepene disciplinske komisije, apelantica je dostavljala ljekarska uvjerenja. Glavna rasprava je održana 22. marta 2004. godine kojoj je prisustvovao apelanticein branilac. Osim navedenog, apelantica je 11. maja 2004. godine, u prisustvu svog branioca, na raspravi pred Dru-gostepenom disciplinskom komisijom obrazlagala navode svoje žalbe uložene protiv odluke Prvostepene disciplinske komisije.
45. U vezi sa apelanticeinim prigovorom da je njen branilac imao samo dva dana da pripremi odbranu, jer je punomoć za zastupanje dala 17. marta 2004. godine, Ustavni sud uočava da je disciplinski postupak otpočeo 29. augusta 2003. godine i da je apelantica od

početka bila upoznata i uključena, te da joj je tokom postupka data razumna mogućnost da iznese svoje stavove i odbranu u toku disciplinskog postupka u kojem je i lično učestvovala.

46. U vezi sa prigovorom da nisu prevedeni dokumenti na engleski jezik, Ustavni sud uočava da je Drugostepena disciplinska komisija razmatrala apelanticine žalbene navode u vezi sa tom okolnošću i ocijenila ih kao neosnovane, ističući da su svi dokumenti bili prevedeni pismeno, usmeno ili elektronskom poštom, što je bilo nužno zbog obimnosti materijala, tako da su svi članovi Komisije bili upoznati sa sadržajem ovih dokumenata. Svoje navode o prijevodu ključnih dokumenata koji idu njoj u prilog apelantica ničim nije potkrijepila, te su kao takvi paušalni.
47. Apelantica tvrdi da joj tokom disciplinskog postupka nije bilo omogućeno da se saslušaju dva svjedoka odbrane koji bi doprinijeli rasvjetljavanju okolnosti u vezi sa dobivanjem stana. Ustavni sud podsjeća da opći koncept jednakosti strana u postupku, sadržan u članu 6. Evropske konvencije, koji čini sastavni dio člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine, uključuje pravo svake strane u postupku na razumnu mogućnost da iznese svoj predmet pred sudom pod uvjetima koji ga neće staviti u nepovoljniji položaj u odnosu na suprotnu stranu.
48. Ustavni sud ukazuje da sudovi nisu obavezni da pozovu sve svjedoke ukoliko se ne smatra da su bitni za konkretan predmet (vidi, Evropski sud za ljudska prava, *Ankel protiv Švajcarske*, presuda od 23. oktobra 1996. godine, Izvještaji 1996-V, stav 38). Da bi se ustanovila povreda apelantovog prava na pozivanje svjedoka, apelant mora dokazati da je pozivanje svjedoka bilo neophodno za utvrđivanje istine i da je nepozivanje svjedoka prejudiciralo apelantov predmet (vidi, Evropska komisija za ljudska prava, *X protiv Švajcarske*, 28, Odluke i izvještaji, stav 136).
49. U konkretnom predmetu uvidom u odluku Drugostepene disciplinske komisije, pod tačkom deset, navedeno je da su sve okolnosti u vezi sa kojim je predloženo saslušanje svjedoka utvrđene u prvostepenom postupku, a nisu ni relevantne u odnosu na učinjeni prekršaj.

50. Ustavni sud smatra da član 6. Evropske konvencije ne daje stranci neograničeno pravo da saslušava svjedoke pred sudom. Ustvari, sud treba da ocijeni da li su izjave predloženih svjedoka relevantne za predmet i da li one mogu da ponude korisne informacije neophodne za ocjenu predmeta. Sud koji vodi postupak mora da ima određenu diskreciju o ovim pitanjima. Osim toga, prvostepeni i drugostepeni sudovi su dužni da ocijene kvalitet dopuštenih dokaza, a ne Ustavni sud. Apelantica je imala mogućnost da izjavi žalbu protiv odluke Prvostepene disciplinske komisije i o njenoj žalbi je odlučivala Drugostepena disciplinska komisija u drugačijem sastavu, a u konačnici VSTVBiH, kao kolektivno tijelo, potvrdilo je donesenu odluku.
51. U vezi sa apelanticinim prigovorom u kojem iznosi da je imenovana za sutkinju Suda BiH 8. maja 2002. godine odlukom Visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu, a da je Zakon o VSTVBiH donesen Odlukom Visokog predstavnika za BiH broj 167/02 od 23. maja 2002. godine, ističući da se odredbe navedenog zakona ne mogu retroaktivno primjenjivati na konkretan slučaj, Ustavni sud uočava da je tačna činjenica da je Zakon o VSTVBiH donesen poslije 8. maja 2002. godine, kada je apelantica imenovana za sutkinju Suda BiH. Međutim, u disciplinskom postupku apelantica je proglašena odgovornom prema tri osnova (član 40. tač. 17, 20. i 21) ne samo za davanje lažne, obmanjive ili nedovoljne informacije u prijavnim obrascima za imenovanje na mjesto sutkinje nego i za ponašanje koje šteti ugledu sudijske funkcije i ispoljeno ponašanje koje dovodi u pitanje povjerenje javnosti u nepristrasnost i kredibilitet sudstva. U postupku su primijenjene određene zakonske odredbe koje, između ostalog, propisuju da je sudija dužan da postupa u skladu sa zahtjevima i standardima u pogledu davanja informacija, dokumenata i drugih materijala u vezi sa određenim provjeravanjem. Propisani kriteriji se jednako primjenjuju i na izabrane nosioce sudskih funkcija kod kojih se podrazumijeva kontinuirana provjera rada, informacija i podataka u vezi sa nosiocima sudskih funkcija. U tom smislu Ustavni sud smatra da nema elemenata za retroaktivnu primjenu zakona kada odrazi određenog ponašanja štete ugledu sudijske funkcije i dovode u pitanje povjerenje javnosti u nepristrasnost i kredibilitet sudstva.

52. Prema čl. 14. i 44. stav 7. Zakona o VSTVBiH, većina članova VSTVBiH čini kvorum. VSTVBiH donosi odluke većinom glasova svih članova koji su prisutni i koji glasaju, ne ubrajajući članove koji se izuzimaju od glasanja, ukoliko nije drugačije propisano zakonom. U slučajevima kada Drugostepena disciplinska komisija predloži disciplinsku sankciju smjenjivanja, takav prijedlog mora se uputiti VSTVBiH kao cjelini, koje mora potvrditi odluku većinom glasova u skladu s primjenjivim odredbama o kvorumu. Prema članu 13. stav 4. Poslovnika visokih sudskih i tužilačkih vijeća, kvorum VSTVBiH čini trinaest članova ukoliko nije drugačije određeno zakonom. Uvidom u spis koji je VSTVBiH dostavilo Ustavnom sudu utvrđeno je da je Odlukom Visokog predstavnika za BiH broj 200/04 od 31. marta 2004. godine prestao mandat četiri međunarodna člana VSTVBiH, te je samim tim broj članova VSTVBiH smanjen sa dvadeset pet na dvadeset jedan, pa je na sjednici održanoj 17. maja 2004. godine, kada je odlučivano i o potvrđivanju sankcije apelantici, kao prva tačka dnevnog reda razmatrana i jednoglasno usvojena izmjena kvoruma tako da je kvorum smanjen sa trinaest na jedanaest članova.
53. Osim toga, uvidom u dostavljeni spis VSTVBiH utvrđeno je da je sjednici VSTVBiH, održanoj 17. maja 2004. godine, na kojoj je odlučivano o potvrđivanju odluke izrečene apelantici prisustvovalo šesnaest članova od kojih je samo jedan član izuzet, te je broj prisutnih članova koji su mogli da glasaju i odlučuju bio petnaest. Imajući u vidu da je kvorum bio jedanaest članova, da je glasalo petnaest članova i da je odluka donesena jednoglasno, Ustavni sud konstatira da nisu povrijeđene odredbe o kvorumu.
54. Na osnovu navedenog Ustavni sud zaključuje da u konkretnom slučaju nema kršenja apelantice prava iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. st. 1. i 3. tač. b) i d) Evropske konvencije.

b) Pravo lica da ne bude podvrgnuto mučenju ili nehumanom ili ponižavajućem postupanju ili kazni

55. U dopuni apelacije koju je apelantica podnijela 8. septembra 2007. godine jednim dijelom su ponovljeni navodi izneseni u apelaciji. Međutim, izneseni su i neki navodi koji nisu bili izne-

seni u apelaciji. Naime, u dopuni apelacije apelantica je navela da je povrijeđeno njeno pravo iz člana II/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine koje se odnosi na pravo lica da ne bude podvrgnuto mučenju ili nehumanom ili ponižavajućem postupanju ili kazni. U vezi s tim, Ustavni sud ukazuje na član 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda koji kao uvjet dopustivosti apelacije propisuje obavezu da se apelacija podnese u roku od 60 dana od dana kada je apelant primio odluku o posljednjem efektivnom pravnom lijeku kojeg je koristio. Ovaj rok od 60 dana nužno se odnosi i na podnošenje dopune apelacije, te se samo izuzetno može prihvatiti dopuna apelacije podnesena izvan tog roka ukoliko se odnosi na nove pravne okolnosti koje su nastale nakon proteka navedenog roka. Mogućnost podnošenja dopune apelacije nikako se ne može tako široko tumačiti da se pod tim podrazumijeva pravo da apelanti mogu u odnosu na isto činjenično stanje i iste osporene odluke apelaciju dopunjavati sve vrijeme dok traje postupak povodom apelacije pred Ustavnim sudom, a izvan roka od 60 dana (vidi Odluku Ustavnog suda broj AP 1426/05 od 9. novembra 2006. godine, objavljenu u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 11/07). S obzirom na to da je predmetna dopuna apelacije podnesena nakon proteka roka propisanog članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda, a da se ne odnosi na nove pravne okolnosti, nego se tiče istog činjeničnog stanja i osporenih odluka, Ustavni sud se neće upustiti u razmatranje ovog apelantčinog navoda.

Ostali navodi

56. S obzirom na zaključak u pogledu kršenja člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. st. 1. i 3. tač. b) i d) Evropske konvencije, Ustavni sud smatra da nije neophodno posebno razmatrati ostale navode iz apelacije.

VIII. Zaključak

57. Ustavni sud, u okviru nadležnosti iz člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, nadležan je da razmatra odluke VSTVBiH donesene u disciplinskom postupku, kao tijela koje se može smatrati

«nezavisnim i nepristranim tribunalom, obrazovanim na osnovu zakona» u smislu zahtjeva iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije, jer se takve odluke ovog tijela moraju smatrati «presudama, odnosno odlukama» u smislu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine.

58. Na osnovu člana 61. st. 1. i 3. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.
59. Prema članu VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Hatidža Hadžiosmanović

Odluka Ustavog suda BiH broj: AP-662/04, zahtjev za preispitivanje odluke

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudija, u sastavu: predsjednica Hatidža Hadžiosmanović, potpredsjednici Miodrag Simović i Valerija Galić, i sudije Mato Tadić i Seada Palavrić, na sjednici održanoj 5. juna 2007. godine, u predmetu broj **AP 662/04**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 59. stav 3. i člana 70. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine», broj 60/05), donio je

RJEŠENJE

Usvaja se zahtjev **Suade Halilagić**, za preispitivanje odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj AP 662/04 od 20. decembra 2005. godine.

OBRAZLOŽENJE

1. Suada Halilagić (u daljnjem tekstu: apelantica), iz Sarajeva, koju zastupa Ahmed Žilić, advokat iz Sarajeva, podnijela je 13. jula 2006. godine, zahtjev za preispitivanje odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud), broj AP 662/04 od 20. decembra 2005. godine.
2. Ustavni sud je donio odluku, broj AP 662/04 od 20. decembra 2005. godine, kojom je apelaciju, podnesenu 29. jula 2004. godine, protiv rješenja Suda Bosne i Hercegovine broj Už-02/04 od 1. jula 2004. godine i U-53/04 od 6. jula 2004. godine, Odluke Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine o potvrđivanju prijedloga Drugostepene disciplinske komisije (bez broja) od 17. maja 2004. godine, Odluke Drugostepene disciplinske komisije Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine broj HJPC-01-0033-170504 SDPS (za sudije) 1/04 od 17. maja 2004. godine i Odluke Prvostepene disciplinske komisije Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine broj SDPF (za sudije) 1/03 od 22. marta 2004. odbio kao neosnovanu jer je zaključio da u

konkretnom slučaju nema kršenja apelantičinog prava iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. st. 1. i 3. tač. b. i d. Evropske konvencije. Takođe, Ustavni sud je konstatovao da, s obzirom na zaključak u pogledu kršenja člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. st. 1. i 3. tač. b. i d. Evropske konvencije, nije neophodno posebno razmatrati ostale navode iz apelacije. Navedenu odluku apelantica je primila 20. januara 2006. godine.

3. U zahtjevu za preispitivanje navedene odluke Ustavnog suda, apelantica navodi da je, nakon podnošenja apelacije, dostavila 30. augusta 2005. godine izjašnjenje na odgovore Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine i Suda Bosne i Hercegovine kao suprotnih strana na već podnesenu apelaciju, ali i dopunu apelacije sa priložima, koje Ustavni sud prilikom razmatranja apelacije nije uzimao u obzir.
4. Pri ispitivanju dopustivosti zahtjeva, Ustavni sud je pošao od odredaba člana 70. Pravila Ustavnog suda, koje u relevantnom dijelu glase:

“Član 70.

1. U slučaju da se otkrije neka činjenica koja je po svojoj prirodi mogla odlučno utjecati na ishod spora i koja, kad je odluka bila donesena, nije bila poznata Ustavnom sudu i nije razumno mogla biti poznata stranci iz člana 15. stav 1. tačka b. ovih pravila, ta stranka može, u roku od šest mjeseci, nakon što je stekla saznanje o toj činjenici, podnijeti zahtjev Ustavnom sudu za preispitivanje te odluke.

2. U zahtjevu iz stava 1. ovog člana treba navesti odluku čije se preispitivanje traži, kao i potrebne podatke koji ukazuju da su ispunjeni uvjeti predviđeni u stavu 1. ovog člana. U prilogu zahtjeva dostavljaju se svi dokazi koji ga potkrepljuju. Zahtjev i dokumenti dostavljaju se Uredu registrara.

[...]

6. Kada izvorno vijeće odluči da će preispitati svoju odluku, predmet preispitivanja razmatra se u skladu sa pravilima koja se primjenjuju u redovnom postupku pred Ustavnim sudom

[...]

8. Preispitivanje odluke Ustavnog suda nije moguće ako je od njenog donošenja prošlo više od jedne godine.»

5. Iz navedenog člana Pravila Ustavnog suda proizilazi da su uvjeti za usvajanje zahtjeva za preispitivanje odluke Ustavnog suda, postojanje činjenica koje su po svojoj prirodi mogle odlučno uticati na ishod spora i koje, kad je odluka bila donesena, nisu bile poznate Ustavnom sudu i nisu razumno mogle biti poznate stranci, te da je zahtjev podnesen najkasnije u roku od šest mjeseci od dana saznanja o tim činjenicama, ali ne kasnije od godinu dana od donošenja odluke čije se preispitivanje zahtjeva.
6. S obzirom da je odluka Ustavnog suda, čije se preispitivanje traži, donesena 20. decembra 2005. godine, a zahtjev podnesen 13. jula 2006. godine, Ustavni sud zaključuje da je zahtjev podnesen u roku iz člana 70. st. 8. Pravila Ustavnog suda.
7. Odluke Ustavnog suda, na osnovu člana VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, su konačne i obavezujuće. S obzirom da zahtjev za preispitivanje odluke Ustavnog suda dovodi u pitanje konačni karakter odluke Ustavnog suda, mogućnost preispitivanja tih odluka, prema članu 70. Pravila Ustavnog suda, je izuzetan postupak i mora biti predmet strogog ispitivanja.
8. U pogledu razmatranja osnovanosti konkretnog zahtjeva za preispitivanje navedene odluke, Ustavni sud konstatuje da iz sadržaja zahtjeva za preispitivanje, u odnosu na sadržaj apelacije, proizilazi da Ustavni sud nije razmatrao dopunu apelacije i izjašnjenje apelantice na odgovore suprotnih strana na ranije podnesenu apelaciju. S tim u vezi, Ustavni sud konstatuje da je, zaista, prilikom donošenja odluke čije se preispitivanje traži, izostavljena konstatacija da je apelantica 8. septembra 2005. godine, dakle nakon više od godinu dana od dana podnošenja apelacije, podnijela dopunu apelacije i izjašnjenje na odgovore suprotnih strana na apelaciju, te da navedena dopuna i izjašnjenje nisu uzeti u obzir prilikom odlučivanja o apelaciji. Budući da

u Pravilima Ustavnog suda nema izričite odredbe o roku za podnošenje dopune apelacije, Ustavni sud smatra da se u takvim situacijama treba voditi načelom *beneficium novorum*, te usvojiti zahtjev za preispitivanje predmetne odluke.

9. Imajući u vidu navedeno, konstatuje se da su ispunjeni uvjeti za preispitivanje odluke Ustavnog suda, broj AP 662/04 od 20. decembra 2005. godine, predviđeni članom 70. stav 1. Pravila Ustavnog suda, koji se tiču postojanja činjenica koje nisu bile poznate Ustavnom sudu u vrijeme donošenja predmetne odluke.
10. Zbog navedenog, a polazeći od odredaba člana 70. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ovog rješenja.
11. Prema članu VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Hatidža Hadžiosmanović

Odluka Ustavnog suda BiH broj: AP 2581/05

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu u predmetu broj **AP 2581/05**, rješavajući apelaciju **Vlade Adamovića**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 16. stav 2, člana 59. stav 2. alineja 1. i 2, člana 61. st. 1. i 2. i člana 64. stav 1. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 60/05), u sastavu:

Hatidža Hadžiosmanović, predsjednica

Miodrag Simović, potpredsjednik

Valerija Galić, potpredsjednica

David Feldman, potpredsjednik

Mato Tadić, sudija

Tudor Pantiru, sudija

Constance Grewe, sutkinja

Seada Palavrić, sutkinja

na sjednici održanoj 30. marta 2007. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Djelimično se usvaja apelacija **Vlade Adamovića**.

Utvrđuje se povreda člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Ukida se Odluka Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine broj 08-1052-18102005 od 18. oktobra 2005. godine.

Predmet se vraća Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine da po hitnom postupku donese novu odluku u disciplinskom postupku, u skladu i sa svim garancijama koje pruža član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i član 6. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Odbacuje se kao nedopuštena apelacija **Vlade Adamovića** podnesena protiv Odluke Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine broj 08-1052-18102005 od 18. oktobra 2005. godine, Odluke Drugostepene disciplinske komisije za sudije Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine, broj DŽVA 3/2005 od 30. augusta 2005. godine i Odluke Prvostepene disciplinske komisije za sudije Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine broj VSTV-07-0245-18032005, DCVA 6/2004 od 24. februara 2005. godine, u odnosu na pravo na slobodu kretanja i prebivališta iz člana II/3.m) Ustava Bosne i Hercegovine, jer je očigledno (*prima facie*) neosnovana.

Odluku objaviti u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine», «Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine», «Službenom glasniku Republike Srpske» i u «Službenom glasniku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine».

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Vlado Adamović (u daljnjem tekstu: apelant) iz Sarajeva podnio je 16. decembra 2005. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Odluke Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: VSTV BiH) broj 08-1052-18102005 od 18. oktobra 2005. godine, Odluke Drugostepene disciplinske komisije za sudije VSTV BiH (u daljnjem tekstu: Drugostepena komisija) broj DŽVA 3/05 od 30. augusta 2005. godine i Odluke Prvostepene disciplinske komisije za sudije VSTV BiH (u daljnjem tekstu: Prvostepena komisija) broj VSTV-07-0245-18032005, DCVA 6/2004 od 24. februara 2005. godine. Apelant je također podnio zahtjev za donošenje privremene mjere kojom bi Ustavni sud naložio «daljnju zabranu izvršenja osporenih odluka».

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 22. stav 1. Pravila Ustavnog suda, od VSTV BiH je zatraženo 25. januara 2006. godine da dostavi odgovor na apelaciju.

3. VSTV BiH je dostavilo odgovor na apelaciju 13. februara 2006. godine.
4. Na osnovu člana 26. stav 2. Pravila Ustavnog suda, odgovor na apelaciju je dostavljen apelantu 22. februara 2006. godine.

III. Činjenično stanje

5. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predočenih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.
6. Ured disciplinskog tužitelja je 23. decembra 2004. godine podnio VSTV BiH disciplinsku optužnicu protiv apelanta, sudije Suda Bosne i Hercegovine, zbog disciplinskih prekršaja iz člana 56. tač. 19. i 23. Zakona o VSTV BiH («Službeni glasnik BiH» broj 25/04, stupio na snagu 1. juna 2004. godine). Disciplinskom optužnicom stavljena su mu na teret ukupno dva disciplinska prekršaja - *namjerno davanje lažne, obmanjive i nedovoljne informacije u vezi s prijavama za radno mjesto* (član 56. tačka 19. Zakona o VSTV BiH) i *ponašanje koje predstavlja ozbiljno kršenje službene dužnosti ili dovodi u pitanje povjerenje javnosti u nepristranost ili kredibilitet sudstva* (član 56. tačka 23. Zakona o VSTV BiH). Prvostepena komisija je, nakon izvedenih dokaza koje su ponudili disciplinski tužitelj i apelant, donijela Odluku broj VSTV-07-0245-180320055, DCVA 6/2004 od 24. februara 2005. godine, kojom je odbila optužbe da je apelant počinio prekršaje iz člana 56. stav 1. tačka 19. i 23. Zakona o VSTV BiH. Nasuprot tome, istom odlukom je utvrdila apelantovu odgovornost za disciplinski prekršaj iz člana 56. tačka 8. Zakona o VSTV BiH, za *nemar i nepažnju u vršenju službene dužnosti*, pa mu je na osnovu člana 58. stav 1. tačka c. Zakona o VSTV BiH izrekla disciplinsku mjeru smanjenja plaće za iznos od 25% na period od šest mjeseci.
7. U obrazloženju ove odluke Prvostepena komisija je, nakon provedenog postupka, utvrdila da je apelant po proteku 30 dana od promjene adrese (zamjene stana i preseljenja u novi), bio u obavezi da VSTV dostavi svaku relevantnu informaciju nakon podnošenja zahtjeva - prijave za mjesto predsjednika Vrhovnog suda FBiH i sudije Suda BiH, a to nije učinio ni prilikom prijave i podnošenja druge aplikacije za mjesto predsjednika Suda BiH od 29. aprila 2004. godine. Prvostepena komisija smatra, imajući u vidu sve relevantne činjenice, da u konkretnom slučaju kod apelanta i u njegovom postupanju ne postoji element namjere,

kao sastavni dio disciplinskog prekršaja iz člana 56. tačka 19. Zakona o VSTV BiH, odnosno da disciplinski tužitelj nije dokazao element namjere, pa je za ovaj disciplinski prekršaj odbila tužbu, nalazeći da se radi o apelantovom propuštanju da prijavi podatak o svom stambenom statusu, zbog nemara i nepažnje. Komisija smatra da apelantov nemaran odnos prema obavezi prijavljivanja promjena u svom stambenom statusu nema karakter ponašanja koje predstavlja ozbiljno kršenje službene dužnosti koje bi trebalo dovesti u pitanje povjerenje javnosti u nepristranost i kredibilitet sudstva, zbog čega smatra da ne postoje ni bitna obilježja disciplinskog prekršaja iz člana 56. tačka 23. Zakona o VSTV, te je i za taj prekršaj odbila tužbu. Međutim, Prvostepena komisija smatra da je apelant odgovoran za prekršaj iz člana 56. stav 1. tačka 8. Zakona o VSTV BiH, nemar i nepažnju u vršenju službene dužnosti, jer je u vrijeme prijave za mjesto predsjednika Suda BiH (30. april 2004. godine) propustio VSTV-u dostaviti sve relevantne informacije o svom trenutnom stambenom statusu, iako je u to vrijeme bio u statusu sudije Vrhovnog suda FBiH odnosno Suda BiH, pa je to bila njegova službena dužnost i trajna obaveza.

8. Odlučujući o apelantovoj žalbi na odluku Prvostepene komisije, Drugostepena komisija za sudije VSTV BiH je donijela Odluku broj VSTV-02-0864-05092005 DŽVA 3/2005 od 30. augusta 2005. godine, kojom je apelantovu žalbu djelimično uvažila, te povodom žalbe i po službenoj dužnosti odluku Prvostepene komisije preinačila upravo u dijelu kojim je utvrđena apelantova odgovornost, tako što je apelant umjesto za disciplinski prekršaj iz člana 56. tačka 8. Zakona o VSTV («Službeni glasnik BiH» broj 25/04) - nemar i nepažnja u vršenju službene dužnosti, odgovoran za prekršaj iz člana 40. tačka 17. Zakona o VSTV BiH («Službeni glasnik BiH» broj 15/02) zbog *davanja lažne, obmanjive ili nedovoljne informacije u vezi sa prijavama za radno mjesto, disciplinskim stvarima, pitanjima unapređenja i napredovanja u službi ili bilo kojim stvarima koje su u nadležnosti vijeća*. Prvostepena odluka preinačena je i u dijelu izrečene disciplinske mjere, tako što je apelantu umjesto izrečene disciplinske mjere za prekršaj iz člana 56. tačka 8. Zakona o VSTV smanjenja plaće za iznos od 25% na period od šest mjeseci za disciplinski prekršaj iz člana 40. stav 1. tačka 17. Zakona o VSTV BiH izrečena disciplinska sankcija novčane kazne kojom se apelantu umanjuje plaća za iznos od 20% na period od pet mjeseci.

9. U obrazloženju odluke, Drugostepena komisija je navela da je optužnicom apelantu stavljeno na teret da je počinio prekršaje iz člana 56. tačka 19. i 23. Zakona o VSTV, i to prilikom popunjavanja prijave za visoka sudska i tužilačka mjesta 4. oktobra 2002. godine, i prijave za mjesto predsjednika Suda BiH 30. aprila 2004. godine, kojom prilikom je naveo netačne podatke o stanu kojeg koristi i u koji je uselio 19. septembra 2002. godine. Navedena komisija je preinačila pobijanu prvostepenu odluku nalazeći da je njome prekoračen tužbeni zahtjev i pogrešno primijenjeno materijalno pravo, jer su disciplinski prekršaji koji se apelantu stavljaju na teret počinjeni prije stupanja na snagu Zakona o VSTV iz 2004. godine («Službeni glasnik BiH» broj 25/04, stupio na snagu 1. juna 2004. godine), pa nije bilo mjesta retroaktivnoj primjeni ovog zakona. Prvostepena komisija, po mišljenju Drugostepene, nije uočila niti ispravila ovaj nedostatak, pa je Drugostepena, pazeći po službenoj dužnosti na pravilnu primjenu materijalnog prava, preinačila pobijanu odluku primjenjujući Zakon o VSTV BiH koji je bio na snazi u vrijeme počinjenog prekršaja («Službeni glasnik BiH» broj 15/02). Primjenom navedenog zakona, prihvatajući činjenično stanje koje je utvrdila Prvostepena komisija, Drugostepena komisija je izvela zaključak da su se u apelantovom postupanju stekla sva bitna obilježja disciplinskog prekršaja (kako je utvrdila i Prvostepena) iz člana 40. stav 1. tačka 17, a koji predstavlja: *davanje lažne, obmanjive ili nedovoljne informacije u vezi sa prijavama za radno mjesto, disciplinskim stvarima, pitanjima unapređenja i napredovanja u službi ili bilo kojim stvarima koji su u nadležnosti Vijeća. Za ovaj prekršaj nije bitan element namjere, već je dovoljno da su takve informacije date, bilo namjerno ili iz nehata. Upravo je zbog nepostojanja namjere Prvostepena komisija, pogrešnom primjenom materijalnog prava, po mišljenju Drugostepene komisije, odbila tužbu za prekršaje koji su se apelantu optužnicom stavljali na teret i istovremeno izašla izvan okvira tužbenog zahtjeva, nalazeći da je apelant počinio prekršaj koji optužnicom nije bio obuhvaćen. I ova komisija, kao i Prvostepena, prihvata da apelant nije počinio disciplinski prekršaj podnoseći prijavu 4. oktobra 2002. godine (jer novi stan nije koristio duže od 30 dana), ali isto tako prihvata da je apelant bio u obavezi da nakon isteka ovog perioda dostavi informaciju VSTV, što nije učinio, pa čak ni prilikom popunjavanja nove prijave od 30. aprila 2004. godine za mjesto predsjednika Suda BiH, čime je počinio disciplinski prekršaj iz člana 40. stav 1. tačka*

17. Zakona o VSTV BiH iz 2002. godine. Za ovaj prekršaj, prema mišljenju Drugostepene komisije, apelant je odgovoran u smislu odredbe iz člana 38. Zakona o VSTV BiH, pa mu je u odnosu na pobijanu odluku u dijelu disciplinske sankcije izrekla blažu mjeru - umanjenje plaća za iznos od 20% na period od pet mjeseci, u skladu s članom 42. stav 1. tačka 3. Zakona o VSTV BiH.

10. Odlučujući o apelantovoj žalbi protiv odluke Drugostepene komisije, VSTV je donijelo Odluku broj 08-1052-18102005 od 18. oktobra 2005. godine kojom je apelantova žalba odbijena kao neosnovana i potvrđena odluka Drugostepene komisije. U obrazloženju ove odluke je navedeno da žalbeni navodi ne ukazuju da je odlukom Drugostepene disciplinske komisije počinjena povreda pravila postupka, niti da je povrijeđeno pravo na apelantovu štetu, a odluka VSTV je konačna i u skladu s članom 55. stav 2. Poslovnika VSTV BiH («Službeni glasnik BiH» broj 59/04).

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

11. Apelant u svojoj apelaciji osporava odluke donesene u disciplinskom postupku koji je vođen protiv njega u tri instance, navodeći da mu je donošenjem navedenih odluka povrijeđeno ustavno pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima, kao i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija), pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, te pravo na slobodu kretanja i prebivališta iz člana II/3.m) Ustava Bosne i Hercegovine. Povredu prava na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima apelant vidi u činjenici što mu u postupku nije omogućeno da predloži svjedoke, sudije koji također nisu prijavili promjenu adrese ali zbog toga nisu disciplinski gonjeni, što niti jedna komisija nije prihvatila. Pored toga, smatra da je Prvostepena komisija izašla izvan okvira tužbenog zahtjeva, a Drugostepena «izmislila» odgovornost za prekršaj iz člana 40. tačka 17. Zakona o VSTV BiH prekoračujući tužbeni zahtjev, jer je utvrđivala činjenice i okolnosti vezane za postojanje na-

mjere (koju Prvostepena kao bitan element nije našla), i to bez njegovog prisustva. Povredu prava na imovinu vidi najprije u činjenici što je disciplinski postupak vođen i «aktiviran» upravo u vrijeme kada se kandidovao na mjesto predsjednika Suda BiH (zbog kojeg je eliminisan), a da je postupak vođen po zakonu možda bi bio i zabran na to mjesto, a samim tim imao i veću plaću, jer je plaća predsjednika Suda BiH veća od sudijske. Dalja povreda ogleda se u tome što mu je pobijanim odlukama na period od pet mjeseci plaća umanjena 20%. Apelant ističe da mu je pravo na slobodu kretanja i prebivališta povrijeđeno tim što trpi posljedice legalnog prelaska iz stana u stan.

b) Odgovor na apelaciju

12. Izjašnjavajući se na navode apelacije, učesnik u postupku VSTV istakao je da su navodi apelacije u odnosu na povredu prava na pravično saslušanje u krivičnim i građanskim stvarima neosnovani te da ih, kao takve, treba odbiti iz sljedećih razloga: Poslovníkom VSTV BiH (član 39) određeno je da se u svim pitanjima koja se odnose na disciplinski postupak, a koja nisu obuhvaćena zakonom i Poslovníkom, dosljedno primjenjuju odredbe Zakona o parničnom postupku prema mjestu učinjenog prekršaja. Disciplinski postupak protiv apelanta je vođen u skladu s odredbama Zakona i Poslovníka VSTV, uz supsidijarnu primjenu Zakona o parničnom postupku pred Sudom BiH, jer je apelant sudija tog suda, pri čemu mu konačno nije izrečena mjera razrješenja od dužnosti. Apelantu je, prema tvrdnji VSTV, data razumna mogućnost da iznosi svoje stavove i odbranu u toku disciplinskog postupka u kojem je i lično učestvovao, što je iskoristio. Iskoristio je i mogućnost izjavljivanja žalbe, a sve radnje u postupku preduzimate su u okviru zakonom propisanih rokova. Kako su u postupku supsidijarno primjenjivane odredbe Zakona o parničnom postupku pred Sudom BiH, VSTV je istaklo da prema članu 7. stav 2. odnosnog Zakona sud primjenjuje materijalno pravo prema vlastitoj ocjeni i nije vezan za navode stranaka u pogledu materijalnog prava. Dalje, članom 188. istog Zakona, drugostepeno vijeće ispituje prvostepenu odluku u onom dijelu koji se pobija žalbom, u granicama razloga navedenih u žalbi, pazeći po službenoj dužnosti na primjenu materijalnog prava, te presudu može preinačiti (član 196. stav 4) ako smatra da je činjenično stanje pravilno utvrđeno ali je pogrešno primijenjeno materijalno pravo. Prema članu 197. drugostepeno vijeće

ne može presudu preinačiti na štetu stranke, ako je samo ona izjavila žalbu. Zbog navedenog, prema mišljenju VSTV, neosnovani su navodi apelacije, jer je disciplinski postupak proveden po Zakonu o VSTV BiH i Poslovniku VSTV, uz supsidijarnu primjenu ZPP-a pred Sudom BiH. U pogledu povrede prava na imovinu, VSTV u svom odgovoru ističe da je izrečena disciplinska mjera - smanjenje plaće za 20% na period od pet mjeseci donijeta u zakonom propisanom postupku, sa ciljem od javnog interesa - sprečavanje ponašanja koje dovodi u pitanje ugled povjerene javne funkcije, bez da je njome narušena «pravična ravnoteža» između zahtjeva od općeg interesa - osiguranje nezavisnog, nepristranog i profesionalnog pravosuđa i zahtjeva za zaštitu prava pojedinca na imovinu. U pogledu neizbora na mjesto predsjednika Suda BiH, VSTV ističe da je odluka donijeta 4. oktobra 2004. godine, a disciplinska tužba protiv apelanta podnijeta 23. decembra 2004. godine, dakle dva mjeseca nakon završenog imenovanja, što ni na koji način nije moglo uticati na izbor. Konačno, u pogledu povrede prava na slobodu kretanja i prebivališta, VSTV je istaklo da ni jedna odluka koju apelant osporava ne sadrži odredbe kojima bi na bilo koji način bila narušena ili ograničena apelantova sloboda kretanja i nastanjivanja.

V. Relevantni propisi

13. Zakon o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» br. 15/02, 26/02, 35/02 ,42/03)

«Pravni status

Član 3.

Vijeće ima svojstvo pravnog lica.

Nezavisna sudska vlast

Član 4.

Vijeće je samostalni organ u Bosni i Hercegovini, čiji je zadatak da osigura nezavisno, nepristrano i profesionalno sudstvo, te uspostavu profesionalnog i djelotvornog sudskeg sistema i tužilačke funkcije na nivou Bosne i Hercegovine i Brčko Distrikta, kao i da koordinira primjenu ovih standarda u entitetima i Brčko Distriktu kako to određuje ovaj zakon.

Član 18.

Sudovi, tužilaštva i vladini organi u Bosni i Hercegovini, kao i sudije, tužioci, zamjenici tužilaca, sudije porotnici i službenici sudova i tužilaštava u cijeloj Bosni i Hercegovini dužni su postupati u skladu sa zahtjevima Vijeća u pogledu davanja informacija, dokumenata i drugih materijala u vezi sa određenim provjeravanjem.

Disciplinski prekršaji sudija

Član 40. u relevantnom dijelu glasi:

Disciplinske prekršaje u smislu člana 38. čine:

17. davanje lažne, obmanjive ili nedovoljne informacije u vezi s prijavama za radno mjesto, disciplinskim stvarima, pitanjima unapređenja i napredovanja u službi ili bilo kojim stvarima koje su u nadležnosti Vijeća;

20. ponašanje koje šteti ugledu sudijske funkcije ili

21. bilo kakvo drugo ponašanje koje predstavlja ozbiljno kršenje službene dužnosti ili dovodi u pitanje povjerenje javnosti u nepristranost i kredibilitet sudstva.

Disciplinski organi

Član 43.

Disciplinski organi Vijeća su:

- 4. Disciplinski tužilac;*
- 5. Prvostepena disciplinska komisija i*
- 6. Drugostepena disciplinska komisija.*

Vijeće usvaja Pravila o disciplinskom postupku kojim se uređuju osnivanje, članstvo i funkcioniranje disciplinskih organa, te provođenje disciplinskih postupaka u skladu sa odredbama ovog zakona.

U svim slučajevima disciplinski organi koji su ovlašteni da rješavaju stvari iz oblasti disciplinske odgovornosti sudija imaju u svom sastavu većinu sudija koji su trenutno na funkciji.

U svim slučajevima disciplinski organi ovlašteni da rješavaju stvari iz oblasti disciplinske odgovornosti tužilaca imaju u svom sastavu većinu tužilaca koji su trenutno na funkciji.

Sastav i nadležnost disciplinskih komisija

Član 44.

(...)

Prvostepena i Drugostepena disciplinska komisija su nezavisne i imaju isključivu nadležnost rješavanja disciplinskih stvari. Odluke Drugostepene disciplinske komisije su konačne i obavezujuće i ne mogu biti predmet bilo kakvog upravnog postupka ili daljeg sudskog postupka, osim u skladu sa odredbama ovog zakona.

U slučajevima kada Drugostepena disciplinska komisija predloži disciplinsku sankciju smjenjivanja, takav prijedlog mora se uputiti Vijeću kao cjelini, koje mora potvrditi odluku većinom glasova u skladu s primjenjivim odredbama o kvorumu. Ako Vijeće ne potvrdi sankciju smjenjivanja, Vijeće može izreći drugu sankciju predviđenu ovim zakonom.»

14. Zakon o visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine

(«Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 25/04, stupio na snagu 1. juna 2004. godine) u relevantnim odredbama glasi:

«Član 1.

(2) Vijeće je samostalan organ Bosne i Hercegovine i ima svojstvo pravnog lica.

Član 17.

Vijeće ima sljedeće nadležnosti:

(...)

(5) odlučuje o žalbama u disciplinskim postupcima

Član 54.

Opće odredbe o disciplinskoj odgovornosti za disciplinske prekršaje

Sudija, tužilac, dodatni sudija ili sudija porotnik, uključujući i predsjednike sudova, glavne tužioce i njihove zamjenike, disciplinski su odgovorni za zakonom propisane disciplinske prekršaje koje su učinili s umišljajem ili iz nehata.

Član 55.

Nadležnost za vođenje disciplinskih postupaka

Vijeće preko svojih disciplinskih organa vrši svoja ovlaštenja u disciplinskom postupku.

Član 56.

Disciplinski prekršaji sudija

Disciplinski prekršaji sudija su:

(...)

(8) nemar i nepažnja u vršenju službenih dužnosti;

Član 58.

Vrste disciplinskih mjera

(2) Vijeće može izreći jednu ili više sljedećih disciplinskih mjera:

(g) pismenu opomenu koja se javno ne objavljuje;

(h) javnu opomenu;

(i) smanjenje plaće za iznos do 50 posto, na period do jedne godine;

(j) privremeno ili trajno upućivanje u drugi sud ili tužilaštvo

(k) *premještanje s mjesta predsjednika suda na mjesto sudije, ili s mjesta glavnog tužioca ili zamjenika glavnog tužioca na mjesto tužioca,*

(l) *razrješenje od dužnosti.*

Član 60.

Vođenje disciplinskog postupka i žalbe

(2) *Disciplinski postupak vode:*

(a) *Prvostepena disciplinska komisija i*

(b) *Drugostepena disciplinska komisija*

(6) Protiv odluke Drugostepene disciplinske komisije o izricanju disciplinske mjere može se uložiti žalba Vijeću. Ako Vijeće ne potvrdi mjeru razrješenja, Vijeće može izreći drugu mjeru predviđenu ovim zakonom. Članovi Prvostepene i Drugostepene disciplinske komisije imaju pravo učestvovati, osim ako se njihovo izuzeće traži iz razloga drugačijeg od razloga njihovog ranijeg učešća u donošenju odluke o istoj stvari».

15. Zakon o parničnom postupku pred Sudom Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: ZPP BiH) («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 36/04)

«Član 184.

Drugostepeno vijeće odlučuje o žalbi u sjednici vijeća ili na osnovu održane rasprave.

Drugostepeno vijeće zakazat će raspravu kada ocijeni da je radi pravilnog utvrđivanja činjeničnog stanja potrebno pred ovim vijećem utvrditi nove činjenice ili izvesti nove dokaze ili ponovo izvesti već izvedene dokaze, kao i kada ocijeni da je zbog povrede odredaba parničnog postupka u prvostepenom postupku potrebno održati raspravu pred drugostepenim vijećem.

Drugostepeno vijeće održat će sjednicu, odnosno raspravu, u roku od 45 dana nakon što od prvostepenog vijeća primi spise po žalbi.

Drugostepeno vijeće donijet će odluku u roku od 30 dana od dana održavanja sjednice vijeća na kojoj je odlučeno o žalbi, odnosno ako je održana rasprava, u roku od 30 dana od zaključenja rasprave.

Član 188.

Drugostepeno vijeće ispituje prvostepenu presudu u onom dijelu u kojem se pobija žalbom, u granicama razloga navedenih u žalbi, pazeći po službenoj dužnosti na primjenu materijalnog prava i povrede odredbi parničnog postupka koje se odnose na stranačku sposobnost i zastupanje.

Član 191.

Drugostepeno vijeće može u sjednici vijeća ili na osnovu održane rasprave:

(...)

(5) preinačiti prvostepenu presudu.

Član 196.

Drugostepeno vijeće će, u sjednici vijeća ili na osnovu održane rasprave, presudom preinačiti prvostepenu presudu, ako utvrdi da postoji jedan od sljedećih razloga iznesenih u žalbi:

(...)

(5) ako utvrdi da je prvostepenom presudom prekoračen tužbeni zahtjev».

VI. Dopustivost

16. U skladu s članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

17. U skladu s članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako

se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku kojeg je koristio.

18. Pri ispitivanju dopustivosti apelacije, u dijelu koji se odnosi na navodne povrede člana II/3.m) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud je pošao od odredaba člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 16. stav 2. Pravila Ustavnog suda.

Član VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«Ustavni sud također ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu, kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini».

Član 16. stav 2. Pravila Ustavnog suda glasi:

«Ustavni sud će odbaciti apelaciju kao očigledno (prima facie) neosnovanu kada utvrdi da ne postoji opravdan zahtjev stranke u postupku, odnosno da predočene činjenice ni na koji način ne mogu opravdati tvrdnju da postoji kršenje Ustavom zaštićenih prava i/ili kada se za stranku u postupku utvrdi da nije «žrtva» kršenja Ustavom zaštićenih prava tako da je ispitivanje merituma apelacije nepotrebno.»

19. Ustavni sud u fazi ispitivanja dopustivosti predmeta mora utvrditi, između ostalog, i jesu li ispunjeni uvjeti za meritorno odlučivanje koji su nabrojani u članu 16. stav 2. Pravila Ustavnog suda. U vezi s tim, Ustavni sud ukazuje da prema vlastitoj jurisprudenciji i praksi Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud) apelant mora navesti povredu svojih prava koje štiti Ustav Bosne i Hercegovine i ove povrede moraju djelovati vjerovatno. Apelacija je očigledno neosnovana ukoliko joj manjkaju *prima facie* dokazi koji, sa dovoljnom jasnoćom, pokazuju da je navedena povreda ljudskih prava i sloboda moguća (vidi Evropski sud, *Vanek protiv Slovačke*, presuda od 31. maja 2005. godine, aplikacija broj 53363/99 i Ustavni sud, Odluka broj AP 156/05 od 18. maja 2005. godine), te ako činjenice u odnosu na koje se podnosi apelacija očigledno ne predstavljaju kršenje prava koje apelant navodi, tj. ako apelant nema «opravdan zahtjev» (vidi Evropski sud, *Mezőtúr-Tiszazugi Vízgazdálkodási Társulat protiv Mađarske*, presuda od 26. jula 2005. godine, aplikacija broj 5503/02), kao i kad se utvrdi da apelant nije «žrtva» kršenja Ustavom zaštićenih prava.

20. Apelant se žali da mu je osporenim odlukama povrijeđeno i pravo na slobodu kretanja i prebivališta iz člana II/3.m) Ustava Bosne i Hercegovine, ali nije konkretno obrazložio u čemu vidi kršenje ovog prava. U suštini, ovdje se apelantovi navodi tiču nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primjene materijalnog prava, jer «trpi posljedice legalnog prelaska iz stana u stan».
21. Međutim, apelant nije naveo ni jednu radnju, mjeru ili postupak koje su preduzeli organi koji su postupali u disciplinskom postupku kojom bi ga na direktan ili indirektan način, trajno ili privremeno, onemogućili u uživanju ovih prava. Iz osporenih odluka proizlazi da je apelant propustio prijaviti promjenu adrese, zbog čega mu je izrečena disciplinska mjera u pogledu smanjenja plaće za određeni period, pa Ustavni sud smatra da su navodi o povredi prava na slobodu kretanja i prebivališta paušalni, te ih je, na osnovu člana 16. stav 2. Pravila Ustavnog suda, važno odbaciti kao očigledno (*prima facie*) neosnovane.
22. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Odluka VSTV BiH od 18. oktobra 2005. godine, kojom je apelantova žalba odbijena i potvrđena odluka Drugostepene komisije, protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova. Navedenu odluku apelant je primio 18. oktobra 2005. godine, a apelaciju podnio 16. decembra 2005. godine, dakle u roku od 60 dana, kako je propisano članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija u svome preostalom dijelu ispunjava i uvjete iz člana 16. st. 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, jer nije očigledno (*prima facie*) neosnovana, niti postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva.
23. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 16. st. 1, 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija u svome preostalom dijelu ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

24. Apelant osporava odluku disciplinskih komisija i VSTV BiH, smatrajući da su mu njihovim donošenjem prekršena prava iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije.

Pravo na pravično suđenje

25. Član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

(...)

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.»

26. Član 6. st. 1. i 3. tač. b. i d. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

“1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom. [...]

3. Svako ko je optužen za krivično djelo ima sljedeća minimalna prava:

b. da mu se osiguraju vrijeme i uvjeti neophodni za pripremanje odbrane;

d. da sam ispituje ili zahtijeva ispitivanje svjedoka optužbe i da se prisustvo i saslušanje svjedoka odbrane odobri pod uvjetima koji važe i za svjedoka optužbe».

27. Povredu prava na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima, kao i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom, kao segmentu prava na pravično suđenje, apelant vidi u pogrešno utvrđenom činjeničnom stanju, povredi pravila postupka, povredi odredaba materijalnog prava i neosnovano izrečenoj sankciji. Apelant ističe da je osuđen za prekršaj za koji nije tužen, jer je Prvostepena komisija odbila optužbe za prekršaje koji su bili obuhvaćeni disciplinskom tužbom, ali je izlazeći iz okvira tužbenog zahtjeva utvrdila odgovornost za drugi prekršaj i izrekla mu disciplinsku sankciju. Drugostepena disciplinska komisija je,

rješavajući apelantovu žalbu, preinačila prvostepenu odluku upravo u dijelu u kojem mu je neosnovano (izvan tužbenog zahtjeva) utvrđena odgovornost, kako je u obrazloženju odluke Drugostepena disciplinska komisija i konstatovala. Iz navedenog, prema apelantovom mišljenju, proizlazi da su izreka i obrazloženje Drugostepene disciplinske komisije kontradiktorni.

28. Ustavni sud, prije svega, u pogledu dopustivosti člana 6. Evropske konvencije želi podsjetiti da je klasifikacija prema domaćem zakonodavstvu samo preliminarno polazište za ocjenu primjenjivosti člana 6. Evropske konvencije, jer određeno djelo, iako kvalifikovano kao disciplinski prekršaj, u svojoj biti može biti krivično. Prema odredbama Zakona o visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik BiH» br. 15/02, 26/02, 35/02 i 42/03), *davanje lažne, obmanjive ili nedovoljne informacije u vezi sa prijavama za radno mjesto, disciplinskim stvarima, pitanjima unapređenja i napredovanja u službi ili bilo kojim stvarima koje su u nadležnosti vijeća*, predstavlja disciplinski prekršaj, a ne krivično djelo. Međutim, formalna priroda djela, dakle njegovo određivanje kao disciplinski prekršaj ili krivično djelo, ne određuje primjenjivost člana 6. Evropske konvencije. Evropski sud za ljudska prava smatra da je «krivična optužba» autonomni koncept – dakle, neko djelo koje je u domaćem zakonodavstvu klasifikovano kao prekršaj može, ipak, pokrenuti pitanje krivične optužbe u smislu člana 6. Evropske konvencije, iako suštinski karakter legislativne sheme po svojoj prirodi nije krivičan, nego građanski. Iz tog razloga država ne može izbjeći obavezu pravičnog postupka jednostavnim klasifikovanjem nekog djela prekršajnim u svom zakonodavstvu (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Engel protiv Nizozemske (broj 1)*, presuda od 8. juna 1976. godine, serija A, broj 22; *Ozturk*, presuda od 27. maja 1984. godine, serija A, broj 73, st. 46-50; *M.P. i T.P. protiv Švicarske*, presuda od 19. augusta 1997. godine, Izvještaji 1997-V; *Lauko protiv Slovačke*, presuda od 23. septembra 1998. godine, Izvještaji 1998-VI, str. 2492, stav 56; *Janošević protiv Švedske*, presuda od 23. jula 2002. godine, Izvještaji 2002-VII, stav 65).
29. Priroda prekršaja sadrži dva potkriterija: obim prekršajne norme i svrhu kazne. Da bi prekršaj koji nije krivični po domaćem zakonodavstvu bio krivični u smislu člana 6. Evropske konvencije, oba potkriterija moraju biti kumulativno ispunjena, odnosno domašaj prekršajne norme

mora biti općenit, a svrha sankcije mora biti odvraćanje i kažnjavanje određenog ponašanja. Stoga, nije bitan broj onih kojima je ta norma upućena već njihov položaj unutar specifične skupine u kombinaciji sa interesima koji su zaštićeni propisom. Obim ili domašaj prekršajne norme, u pogledu samo određene skupine ljudi (u konkretnom slučaju sudija) upućuje na zaključak da je konkretna norma disciplinska. Međutim, konkretan disciplinski prekršaj nije ekskluzivno ograničen samo na sudije nego se može odnositi i na svu populaciju. Naime «*davanje lažne, obmanjive ili nedovoljne informacije...*», sadržano je i u određenim krivičnim djelima za koje su predviđene krivične sankcije, pa stoga takvo ponašanje predstavlja «krivično djelo» u smislu drugog kriterija i uživa zaštitu po članu 6. Evropske konvencije.

30. U pogledu prirode i strogosti kazne, gledano sa stanovišta sudske prakse člana 6. Evropske konvencije, Ustavni sud smatra da je legislativna regulativa vezana za ovaj predmet u pogledu mogućnosti izricanja opomene, novčane kazne i razrješenja s funkcije, u suštini po svojoj prirodi krivična. Dakle, disciplinska tužba protiv apelanta ima karakter krivične optužbe, te je apelant imao pravo na ukupnu proceduralnu zaštitu koja je na raspolaganju optuženim osobama u utvrđivanju osnovanosti krivične optužbe protiv njih koje je zagarantovano odredbama člana 6. Evropske konvencije.
31. Naposljetku, Ustavni sud podsjeća da je u svojoj ranijoj praksi zaključio da je disciplinski postupak koji se vodi pred VSTV BiH i koji rezultira disciplinskom sankcijom, prema svojoj suštini, izjednačen s postupkom u kojem se «utvrđuje krivična optužba» (vidi Ustavni sud, Odluka broj AP 633/04 od 27. maja 2005. godine). Budući da je u konkretnom slučaju vođen disciplinski postupak u kojem je apelant učestvovao i u kojem su donesene osporene odluke, član 6. Evropske konvencije je primjenjiv.
32. Ustavni sud konstatuje da, u principu, nije nadležan da vrši provjeru utvrđenih činjenica i načina na koji su sudovi protumačili pozitivno-pravne propise, osim ukoliko odluke sudova krše ustavna prava. To će biti slučaj kada odluka suda ne uključuje ili pogrešno primjenjuje ustavno pravo, kad je primjena pozitivno-pravnih propisa bila očigledno proizvoljna, kad je relevantni zakon sam po sebi neustavan ili kada je došlo do povrede osnovnih procesnih prava, kao što su pravo na pravi-

čan postupak, pravo na pristup sudu, pravo na djelotvoran pravni lijek i u drugim slučajevima (vidi Ustavni sud, Odluka broj *U 29/02* od 27. juna 2003. godine, objavljena u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 31/03). Da bi ispitao povrede navoda iz apelacije, koje otvaraju ozbiljna pitanja iz člana 6. Evropske konvencije, Ustavni sud je doveo u vezu konkretan disciplinski postupak koji je uređen Zakonom o VSTV BiH, Poslovníkom VSTV BiH uz supsidijarnu primjenu ZPP BiH s kriterijima iz člana 6. Evropske konvencije, analizirajući svaki pojedinačno.

33. Prema tome, Ustavni sud mora preispitati je li postupak okončan osporenim odlukama VSTV bio pravičan onako kako to zahtijeva član 6. Evropske konvencije.
34. Član 6. Evropske konvencije garantuje svakom protiv koga je podignuta krivična optužba, između ostalog, pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred «nezavisnim sudom», pravo na odbranu i ravnopravan položaj s tužiocem, odnosno pravo da sam ispituje ili zahtijeva ispitivanje svjedoka optužbe i da se prisustvo svjedoka odbrane odobri pod uvjetima koji važe i za svjedoke optužbe.
35. Ustavni sud napominje da se garancije po članu 6. Evropske konvencije ne primjenjuju samo i isključivo u toku trajanja postupka, već i na one faze koji mu prethode odnosno koje slijede, dakle na postupak u cjelini. Zbog toga, organ koji provodi postupak, u konkretnom slučaju disciplinska komisija, kao «nezavisan i nepristran» tribunal, mora osigurati poštivanje načela ravnopravnosti u postupku. Dakle, svakoj strani mora se omogućiti da iznese svoje argumente u uvjetima koji je neće dovesti u značajno nepovoljniji položaj u odnosu na njenog protivnika. U kontekstu autonomnog koncepta «krivične optužbe», disciplinska tužba se može opisati kao «zvanično obavještenje nadležne vlasti dato pojedincu o tvrdnji da je počinio krivično djelo», u konkretnom slučaju disciplinski prekršaj, te ga treba shvatiti u značaju koji mu daje Evropska konvencija.
36. U konkretnom slučaju, disciplinski tužitelj je podigao optužnicu za izvršenje dva disciplinska prekršaja kojom prilikom je apelantovo ponašanje okarakterisano kao «svjesno i namjerno», jer je bitan element disciplinskih prekršaja koji su mu stavljeni na teret *namjera*. Prvostepena

disciplinska komisija je, obrazlažući svoju odluku, istakla da je u ovom slučaju najvažnije bilo utvrditi je li apelantovo postupanje bilo namjerno, kako tvrdi optužba, ili je to pak produkt nemara i nepažnje, pa je nakon provedenih dokaza i relevantnih odlučnih činjenica utvrdila da u apelantovom postupanju nije bilo namjere, odnosno da disciplinski tužitelj nije dokazao element namjere, zbog čega je optužba u tom dijelu odbijena. Nasuprot tome, izlazeći izvan okvira tužbenog zahtjeva, Prvostepena disciplinska komisija je utvrdila odgovornost za disciplinski prekršaj «*nemar i nepažnja u vršenju službene dužnosti*», nalazeći da je takvim ponašanjem apelant opstruirao djelatnost VSTV-a, izričući mu disciplinsku sankciju adekvatnu vrsti prekršaja i stepenu disciplinske odgovornosti. Ovakvo postupanje Prvostepene disciplinske komisije otvara pitanje poštivanja principa «nezavisnog i nepristranog» tribunala i «ravnopravnosti stranaka u postupku». Naime, «ispravljanjem greške» iz disciplinske tužbe, koja je u isključivoj dispoziciji disciplinskog tužitelja, ovaj princip je narušen s obzirom da apelantu nije dato pravo da na propisan način bude upoznat s navodima o disciplinskom prekršaju i dokazima koji ukazuju na te navode, kao ni pravo da dā svoj odgovor na te navode niti da na njih predloži dokaze.

37. Pored navedenog, Ustavni sud primjećuje da je Drugostepena disciplinska komisija preinačila odluku Prvostepene disciplinske komisije upravo u onom dijelu u kojem je Prvostepena komisija neosnovano i nezakonito utvrdila postojanje prekršaja (jer nije bio obuhvaćen disciplinskom tužbom). Naime, u izreci odluke Drugostepene disciplinske komisije navedeno je da se apelantova žalba djelimično uvažava i odluka Prvostepene disciplinske komisije preinačava u dijelu u kojem je utvrđena apelantova odgovornost, tako što je «*umjesto za nemar i nepažnju u vršenju službene dužnosti odgovoran za disciplinski prekršaj iz člana 40. tačka 17. Zakona o VSTV broj 15/02, i to: davanje lažne, obmanjive ili nedovoljne informacije u vezi s prijavama za radno mjesto, disciplinskim stvarima, pitanjima unapređenja i napredovanja u službi ili bilo kojim stvarima koje su u nadležnosti Vijeća*». Iz navedenog proizlazi da je odluka Prvostepene disciplinske komisije potvrđena u dijelu kojim je odbijena optužba za disciplinske prekršaje koji su apelantu disciplinskom tužbom stavljeni na teret. Drugostepena disciplinska komisija u obrazloženju svoje odluke navodi da je Prvostepena disciplinska komisija prekoračila tužbeni zahtjev i pogrešno

primijenila materijalno pravo. Ali ipak se, nasuprot toj konstataciji, prihvatajući činjenično stanje koje je utvrdila Prvostepena disciplinska komisija u žalbenom postupku, bavi upravo disciplinskim prekršajem za koji je apelantu neosnovano izrečena sankcija i za koji konstatuje da je produkt prekoračenja tužbenog zahtjeva. U kontekstu navedenog proizlazi da apelantu ni u ovoj fazi postupka nisu pružene garancije člana 6. Evropske konvencije. Naime, apelant nije imao saznanje za koji disciplinski prekršaj će mu Drugostepena disciplinska komisija, pravilnom primjenom materijalnog prava, utvrditi odgovornost, a kako je to učinila upravo u pobijajućem dijelu prvostepene odluke, za koji je konstatovano da je produkt prekoračenja tužbenog zahtjeva, proizlazi da apelantu ni u ovoj fazi postupka nije bilo omogućeno da ima saznanje za prekršaj za koji se tereti, te da u skladu s tim predloži svoje dokaze i iznese svoju odbranu. Ovakvim postupanjem Drugostepene disciplinske komisije prekršen je član 6. Evropske konvencije.

38. Dakle, Prvostepena disciplinska komisija je u konkretnom slučaju prekoračila tužbeni zahtjev utvrđujući apelantu odgovornost za disciplinski prekršaj koji nije bio obuhvaćen disciplinskom optužnicom, a Drugostepena disciplinska komisija je na apelantovu žalbu preinačila prvostepenu odluku i utvrdila apelantovu odgovornost upravo u pobijanom dijelu, za kojeg je konstatovala da je produkt prekoračenja tužbenog zahtjeva. Zbog toga, apelant nije imao sve garancije koje pruža član 6. Evropske konvencije koji garantuje svakom protiv koga je podignuta «krivična optužba» pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred «nezavisnim i nepristranim sudom», pravo na odbranu i ravnopravan položaj s tužiocem. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud, ne analizirajući ostale apelantove navode koji upućuju na povrede učinjene u disciplinskom postupku koji je protiv njega vođen, zaključuje da su u konkretnom disciplinskom postupku povrijeđena apelantova prava iz člana 6. Evropske konvencije.

Ostali navodi

39. S obzirom na zaključak Ustavnog suda u pogledu povrede člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije, Ustavni sud smatra da nije neophodno posebno razmatrati dio apelacije koji se odnosi na navodnu povredu prava na imovinu.

VIII. Zaključak

40. Ustavni sud zaključuje da je u konkretnom slučaju došlo do povrede prava na pravično suđenje donošenjem odluka u disciplinskom postupku pred VSTV BiH, jer je disciplinski postupak u svojoj suštini izjednačen s postupkom u kojem se utvrđuje «krivična optužba», a koji je po svojoj prirodi «autonoman», pa se u njemu moraju obezbijediti garancije koje pruža član 6. Evropske konvencije, dakle pravo na pravično suđenje i javnu raspravu pred nezavisnim i nepristranim sudom, pravo na odbranu i ravnopravan položaj s tužiocem.
41. S obzirom na odluku o dopustivosti i meritumu, Ustavni sud zaključuje da nema osnova razmatrati apelantov prijedlog za donošenje privremene mjere.
42. Na osnovu člana 16. stav 2. i člana 61. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.
43. Prema članu VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Hatidža Hadžiosmanović

Odluka Ustavog suda BiH broj: AP-662/04

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudija, u predmetu broj **AP 662/04**, rješavajući apelaciju **Suade Halilagić**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 59. stav 2. alineja 2. i člana 61. st. 1. i 3. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 60/05), u sastavu:

Mato Tadić, predsjednik
Miodrag Simović, potpredsjednik
Hatidža Hadžiosmanović, potpredsjednica
Valerija Galić, sutkinja
Jovo Rosić, sudija

na sjednici održanoj 20. decembra 2005. godine donio je

ODLUKU O MERITUMU

Odbija se kao neosnovana apelacija **Suade Halilagić** podnesena protiv rješenja Suda Bosne i Hercegovine br. UŽ-02/04 od 1. jula 2004. godine i U-53/04 od 6. jula 2004. godine, Odluke Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine o potvrđivanju prijedloga Drugostepene disciplinske komisije (bez broja) od 17. maja 2004. godine, Odluke Drugostepene disciplinske komisije Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine broj HJPC-01-0033-170504 SDPS (za sudije) 1/04 od 17. maja 2004. godine i Odluke Prvostepene disciplinske komisije Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine broj SDPF (za sudije) 1/03 od 22. marta 2004. godine.

Odluku objaviti u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine», «Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine», «Službenom glasniku Republike Srpske» i u «Službenom glasniku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine».

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Suada Halilagić (u daljnjem tekstu: apelantica) iz Sarajeva podnijela je 29. jula 2004. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv rješenja Suda Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Sud BiH) br. UŽ-02/04 od 1. jula 2004. godine i U-53/04 od 6. jula 2004. godine, Odluke Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine o potvrđivanju prijedloga Drugostepene disciplinske komisije (u daljnjem tekstu: VSTVBiH) bez broja od 17. maja 2004. godine, Odluke Drugostepene disciplinske komisije VSTV BiH (u daljnjem tekstu: Drugostepena disciplinska komisija) broj HJPC-01-033-170504 SDPS (za sudije) 1/04 od 17. maja 2004. godine i Odluke Prvostepene disciplinske komisije VSTVBiH (u daljnjem tekstu: Prvostepena disciplinska komisija) broj SDPF (za sudije) 1/03 od 22. marta 2004. godine. Apelantica je, također, podnijela zahtjev za donošenje privremene mjere kojom bi Ustavni sud odgodio izvršenje pobijanih odluka do donošenja odluke o apelaciji.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 21. st. 1. i 2. tada važećeg Poslovnika Ustavnog suda, od Suda BiH i VSTVBiH zatraženo je 28. aprila 2005. godine da dostave odgovore na apelaciju.
3. Odgovore na apelaciju su dostavili Sud BiH 16. maja 2005. godine, a VSTVBiH 10. maja 2005. godine.
4. Na osnovu člana 25. stav 2. tada važećeg Poslovnika Ustavnog suda, odgovori na apelaciju su 12. jula 2005. godine dostavljeni apelantici.

III. Činjenično stanje

5. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantinih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

6. Odlukom Prvostepene disciplinske komisije broj SDPF (za sudije) 1/03 od 22. marta 2004. godine, koja je potvrđena Odlukom Drugostepene disciplinske komisije broj HJPC-01-0033-170504, spis broj SDPS (za sudije) 1/04 od 17. maja 2004. godine i Odlukom VSTV, bez broja, od 17. maja 2004. godine, apelantica je proglašena odgovornom za disciplinski prekršaj sudija iz člana 40. tač. 17, 20. i 21. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» br. 15/02, 26/02, 35/02 i 42/03) (u daljnjem tekstu: Zakon o VSTVBiH) i izrečena joj je disciplinska sankcija smjenjivanja s funkcije sutkinje Suda BiH. Prvostepena disciplinska komisija je utvrdila da postoji dovoljno dokaza da je apelantica u momentu kada je 20. novembra 2001. godine popunila prijavu za imenovanje na mjesto sudije Suda BiH svjesno dala lažne i/ili obmanjive i /ili nedovoljne informacije o stanovima br. 2 i 3, a da je neprihvatljivo da apelantica nije bila svjesna odluke CRPC-a prije popunjavanja obrasca o ličnim podacima i prijave na konkurs za mjesto u Sudu BiH. Osim toga, 24. decembra 2001. godine apelantica je prijašnjoj Federalnoj komisiji za imenovanja tužilaca dostavila obrazac s ličnim podacima i svjesno dala lažne i /ili obmanjive i /ili nedovoljne informacije o stanovima br. 2 i 3.
7. Prvostepena disciplinska komisija je utvrdila da je apelantica, sutkinja Suda BiH, odgovorna za disciplinske prekršaje iz člana 40. tačka 17. Zakona o VSTVBiH-davanje lažne, obmanjive ili nedovoljne informacije u prijavnim obrascima od 20. novembra 2001. godine za imenovanje na mjesto sutkinje Suda BiH i od 24. decembra 2001. godine bivšoj Federalnoj komisiji za imenovanje tužilaca, disciplinski prekršaj iz člana 40. tačka 20. istog zakona-ponašanje koje šteti ugledu sudijske funkcije i disciplinski prekršaj iz člana 40. tačka 21. istog zakona-ispoljavanje ponašanja koje dovodi u pitanje povjerenje javnosti u nepristrasnost i kredibilitet sudstva, te joj je izrečena disciplinska sankcija smjenjivanja s funkcije sudije Suda BiH, koja stupa na snagu na dan kada ova odluka postane pravosnažna. Odluku je donijela Prvostepena disciplinska komisija u čijem su sastavu bili: dr. Malcolm Simmons, Jan Erik Oja i Mirza Jusufović.

8. Drugostepena disciplinska komisija je svojom odlukom broj HJPC-01-0033-170504 od 17. maja 2004. godine odbila apelantinu žalbu i prvostepenu odluku potvrdila. Ova komisija je navela da prekršaj koji se apelantici stavlja na teret nisu korištenje napuštene imovine i kršenje imovinskih i drugih zakona, nego davanje neistinitih i nepotpunih informacija. Podaci o poštivanju imovinskih zakona su od presudne važnosti prilikom ocjenjivanja prijave na konkurs za koje je VSTV izgradilo najstrožije kriterije koji se primjenjuju u postupku imenovanja nosilaca pravosudnih funkcija. Ovi kriteriji jednako se primjenjuju i na izabrane nosioce pravosudnih funkcija, a prekršaj se sastoji u prikrivanju takvih činjenica. Odluku je donijela Drugostepena disciplinska komisija u čijem su sastavu bili: Michael O'Malley, predsjednik, Marica Vučetić-Zelenbabić i Katarina Tomić, članovi.
9. VSTVBiH je, nakon što je izloženo činjenično i pravno stanje u konkretnom predmetu, utvrdilo da je u prijedlogu Drugostepene disciplinske komisije izrečena adekvatna sankcija za prekršaj koji je učinila apelantica, te je odlukom od 17. maja 2004. godine potvrdilo sankciju. U ovoj odluci navedeno je da apelantinin mandat kao sutkinje prestaje 17. maja 2004. godine, te da u Zakonu o VSTVBiH («Službeni glasnik BiH» br. 15/02, 26/02, 35/02 i 42/03), koji je primijenjen, nije predviđena mogućnost izjavljivanja žalbe na tu odluku.
10. Rješenjem broj UŽ-02/04 od 1. jula 2004. godine, odlučujući o apelantinoj žalbi uloženoj protiv Odluke VSTVBiH o potvrđivanju prijedloga Drugostepene disciplinske komisije za smjennjivanje apelantice sa funkcije sutkinje Suda BiH, bez broja, od 17. maja 2004. godine, Sud BiH u Apelacionom upravnom vijeću je odbacio žalbu kao nedopuštenu, ne upuštajući se u ocjenu osnovanosti ili neosnovanosti žalbenih prigovora koji se odnose na meritum spora. Sud je istakao da je novi Zakon o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću («Sužbeni glasnik BiH» broj 25/04), koji je u članu 60. st. 7. i 8. propisao mogućnost da sudija ili tužilac koji je razriješen dužnosti odlukom VSTVBiH može uložiti žalbu Sudu BiH, stupio na snagu 1. juna 2004. godine i ne odnosi se na odluku donesenu u apelantininom slučaju, tj. na odluku

donesenu prije stupanja na snagu tog zakona. Sud BiH je istakao da je neprihvatljiv apelantičin stav da je bitno to što je nakon stupanja na snagu novog Zakona o VSTV ukinuto prijašnje VSTV, te je istim danom prestao da važi prijašnji Zakon o VSTV, budući da su i osporene odluke donesene u vrijeme kada je prijašnji zakon bio na snazi. Pri tome, nije značajna okolnost da je apelantica primila osporenu odluku VSTVBiH 2. juna 2004. godine, dakle, dan nakon stupanja na snagu novog Zakona o VSTV, jer bilo kakvo pravno sredstvo protiv te odluke nije propisano zakonom koji je u to vrijeme bio na snazi. Svako drugačije tumačenje značilo bi povredu općesusvojenog načela zakonitosti i principa vremenskog važenja zakona prema kojem se pri ocjeni zakonitosti nekog akta primjenjuje propis koji je bio na snazi u vrijeme njegovog donošenja. Zbog istih razloga se ne može prihvatiti ni apelantičina teza da se na njen slučaj treba primijeniti novi zakon, jer je za nju povoljniji. Ovaj princip je prihvaćen u nekim slučajevima, ali uvijek uz uvjet da o odnosnoj stvari nije pravosnažno odlučeno u periodu dok je raniji propis bio na snazi. U konkretnom slučaju pobijana odluka je postala konačna i obavezujuća za vrijeme važenja prijašnjeg zakona prema kojem nije bila dopuštena žalba, niti neko drugo pravno sredstvo.

11. Rješenjem broj U-53/04 od 6. jula 2004. godine Sud BiH je u Vijeću za upravne sporove odbacio apelantičinu tužbu podnesenu protiv navedene Odluke VSTVBiH o potvrđivanju prijedloga Drugostepene disciplinske komisije za smjenjivanje sa funkcije sutkinje Suda BiH, bez broja, od 17. maja 2004. godine. Sud je odbacio tužbu nakon što je prethodno utvrdio da ne postoje procesno-pravne pretpostavke za podnošenje tužbe. Sud BiH je istakao da je nadležan, u smislu člana 14. Zakona o Sudu BiH, da odlučuje o tužbama protiv konačnih upravnih akata koje su donijele institucije Bosne i Hercegovine, javne službe, javne korporacije, institucije Brčko Distrikta BiH i druge organizacije utvrđene zakonom države Bosne i Hercegovine, a VSTVBiH nije institucija Bosne i Hercegovine, nego u smislu čl. 3. i 4. Zakona o VSTVBiH, koji je bio na snazi u vrijeme donošenja pobijane odluke, samostalni organ u Bosni i Hercegovini. Dalje, Sud BiH je naveo da apelantici ne pripada pravo da od Suda BiH tužbom za

pokretanje upravnog spora zahtijeva zaštitu prava iz člana 13. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija) zbog toga što je Zakonom o upravnim sporovima Bosne i Hercegovine (član 2. stav 2. tačka 1) propisano da pravo pokretanja upravnog spora kod ovog suda ima građanin ili pravno lice samo u slučaju ako im je povrijeđeno neko njihovo pravo ili neposredni interes konačnim upravnim aktom kojeg su donijele institucije Bosne i Hercegovine, a ne VSTV BiH, koje nije institucija Bosne i Hercegovine.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

12. Apelantica smatra da su joj pobijanim odlukama VSTVBiH i pobijanim rješenjima Suda BiH uskraćena pravo na pravično suđenje, pravo na imovinu i pravo na djelotvoran pravni lijek, čime su povrijeđeni čl. 6. i 13. Evropske konvencije i član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Pravo na pravično saslušanje joj je uskraćeno, jer nije vođena istraga i nije pozvana na sjednicu VSTVBiH od 17. maja 2004. godine. Apelantica ističe da nikada nije saslušana, niti joj je prije podnošenja disciplinske optužnice omogućeno da da izjavu i priloži dokaze. Za vrijeme vođenja postupka bila je teško bolesna, a na uporno insistiranje VSTVBiH morala je ovlastiti advokata da je zastupa, koji je imao samo dva dana za pripremanje odbrane. Punomoć advokatu je dala 17. marta 2004. godine, pa mu je omogućeno da izvrši uvid u spis 19. marta 2004. godine, a rasprava je održana 22. marta 2004. godine. Nisu saslušana dva svjedoka u vezi sa okolnostima dobivanja stana, niti su bitni materijali koji idu u njenu korist prevedeni na engleski jezik. Na sjednici VSTV BiH održanoj 17. maja 2004. godine nije bilo kворuma (kворum čini trinaest članova), jer je od prisutnih 16 članova punovažno moglo odlučivati samo osam članova. Apelantica tvrdi da na sjednicu VSTVBiH nije bila uopće pozvana, niti je prisustvovala sjednici. Također, apelantica navodi da je za sutkinju Suda BiH izabrana 8. maja 2002. godine, odlukom Visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu, a da je Zakon o VSTVBiH donesen Odlukom Visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu broj 167/02 od 23.

maja 2002. godine («Službeni glasnik BiH» broj 15/02), dakle, navedeni zakon donesen je poslije njenog imenovanja. Apelantica smatra da se odredbe navedenog zakona ne mogu retroaktivno primjenjivati na konkretan slučaj. Također, apelantica ističe da je nakon što je dobila osporenu odluku VSTVBiH stupio na snagu novi Zakon o VSTV BiH, 1. juna 2004. godine («Službeni glasnik BiH» broj 25/04). U skladu sa odredbama navedenog zakona, prema kojima se može uložiti žalba na odluke VSTVBiH, izjavila je žalbu i tužbom pokrenula postupak pred Sudom BiH protiv Odluke VSTVBiH, bez broja, od 17. maja 2004. godine. Međutim, Sud BiH je svojim odlukama odbacio i žalbu i tužbu, ne upuštajući se u raspravljanje.

b) **Odgovori na apelaciju**

13. U odgovoru na apelaciju koji je Ustavnom sudu dostavio Sud BiH istaknuto je da je odredbom člana 44. stav 6. bivšeg Zakona o VSTVBiH («Službeni glasnik BiH» br. 15/02, 26/02, 35/02 i 42/03), koji je primijenjen u konkretnom slučaju, propisano da su odluke Drugostepene disciplinske komisije VSTVBiH konačne i obavezujuće i da ne mogu biti predmet bilo kakvog upravnog postupka ili daljeg sudskog postupka. Sud BiH je naveo da je apelanticinu žalbu i tužbu odbacio kao nedopuštene, smatrajući da donošenjem navedenih rješenja nije počinio povredu ustavnih prava koje je apelantica u apelaciji navela.
14. U odgovoru na apelaciju VSTVBiH je istaklo «da je odluka Drugostepene disciplinske komisije i Vijeća kao cjeline konačna i obavezujuća, nije predmet bilo kakvog upravnog postupka ili daljnjeg sudskog postupka i, prema tome, Ustavni sud Bosne i Hercegovine nema nadležnost u ovoj stvari, te stoga VSTV nije u poziciji da Ustavnom sudu dostavi traženi odgovor».

V. **Relevantni propisi**

15. **Zakon o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine** («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» br. 15/02, 26/02, 35/02 i 42/03)

«Pravni status

Član 3.

Vijeće ima svojstvo pravnog lica.

Nezavisna sudska vlast

Član 4.

Vijeće je samostalni organ u Bosni i Hercegovini, čiji je zadatak da osigura nezavisno, nepristrasno i profesionalno sudstvo, te uspostavu profesionalnog i djelotvornog sudskog sistema i tužilačke funkcije na nivou Bosne i Hercegovine i Brčko Distrikta, kao i da koordinira primjenu ovih standarda u entitetima i Brčko Distriktu kako to određuje ovaj zakon.

Kvorum, glasanje i sastanci

Član 14.

Većina članova Vijeća čini kvorum. Vijeće donosi odluke većinom glasova svih članova koji su prisutni i glasaju, ne ubrajajući članove koji se izuzimaju od glasanja, ukoliko nije drukčije propisano zakonom. Glas predsjednika je odlučujući u pitanjima o kojima su glasovi podijeljeni.

Sastanke Vijeća saziva predsjednik, na način kako je to utvrđeno Poslovníkom o radu.

Obaveza da se udovolji zahtjevu za provjeravanje

Član 18.

Sudovi, tužilaštva i Vladini organi u Bosni i Hercegovini, kao i sudije, tužioci, zamjenici tužilaca, sudije porotnici i službenici sudova i tužilaštava u cijeloj Bosni i Hercegovini dužni su postupati u skladu sa zahtjevima Vijeća u pogledu davanja informacija, dokumenata i drugih materijala u vezi sa određenim provjeravanjem.

Disciplinski prekršaji sudija

Član 40. u relevantnom dijelu glasi:

Disciplinske prekršaje u smislu člana 38. čine:

17. davanje lažne, obmanjive ili nedovoljne informacije u vezi s prijavama za radno mjesto, disciplinskim stvarima, pitanjima unapređenja i napredovanja u službi ili bilo kojim stvarima koje su u nadležnosti Vijeća;

20. ponašanje koje šteti ugledu sudijske funkcije ili

21. bilo kakvo drugo ponašanje koje predstavlja ozbiljno kršenje službene dužnosti ili dovodi u pitanje povjerenje javnosti u nepristrasnost i kredibilitet sudstva.

Disciplinski organi

Član 43.

Disciplinski organi Vijeća su:

- 7. Disciplinski tužilac;*
- 8. Prvostepena disciplinska komisija i*
- 9. Drugostepena disciplinska komisija.*

Vijeće usvaja pravila o disciplinskom postupku kojim se uređuju osnivanje, članstvo i funkcioniranje disciplinskih organa, te provođenje disciplinskih postupaka u skladu sa odredbama ovog zakona.

U svim slučajevima disciplinski organi koji su ovlašteni da rješavaju stvari iz oblasti disciplinske odgovornosti sudija imaju u svom sastavu većinu sudija koji su trenutno na funkciji.

U svim slučajevima disciplinski organi ovlašteni da rješavaju stvari iz oblasti disciplinske odgovornosti tužilaca imaju u svom sastavu većinu tužilaca koji su trenutno na funkciji.

Sastav i nadležnost disciplinskih komisija

Član 44.

Prvostepena disciplinska komisija se sastoji od tri (3) člana i u prvom stepenu utvrđuje disciplinsku odgovornost i izriče sankcije.

Članovi Prvostepene disciplinske komisije ne moraju biti članovi Vijeća.

Drugostepena disciplinska komisija koja je sastavljena od tri (3) člana odlučuje o žalbama na odluke Prvostepene disciplinske komisije. Drugostepena disciplinska komisija može izreći strožiju ili blažu disciplinsku sankciju ako prihvati utvrđenje disciplinske odgovornosti.

Nijedan član disciplinske komisije koji je učestvovao u rješavanju nekog predmeta u Prvostepenoj disciplinskoj komisiji ne smije postupati po istoj stvari u Drugostepenoj disciplinskoj komisiji.

Članovi Drugostepene disciplinske komisije moraju biti članovi Vijeća.

Prvostepena i Drugostepena disciplinska komisija su nezavisne i imaju isključivu nadležnost rješavanja disciplinskih stvari. Odluke Drugostepene disciplinske komisije su konačne i obavezujuće i ne mogu biti predmet bilo kakvog upravnog postupka ili daljeg sudskog postupka, osim u skladu sa odredbama ovog zakona.

U slučajevima kada Drugostepena disciplinska komisija predloži disciplinsku sankciju smjenjivanja, takav prijedlog mora se uputiti Vijeću kao cjelini, koje mora potvrditi odluku većinom glasova u skladu s primjenjivim odredbama o kvorumu. Ako Vijeće ne potvrdi sankciju smjenjivanja, Vijeće može izreći drugu sankciju predviđenu ovim zakonom.»

16. **Poslovnik visokih sudskih i tužilačkih vijeća za prijelazno razdoblje** («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 38/02)

«Član 1.

Primjena Poslovnika

Ovaj poslovnik uređuje rad Visokog sudskog i tužilačkog vijeća tokom prijelaznog razdoblja kako je to navedeno u Zakonu o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine, ...

Član 13. st. 2. i 4.

Sastav i kvorum Vijeća

2. Sastav članova s pravom glasa Vijeća Bosne i Hercegovine čini dvadeset pet (25) članova; osam (8) međunarodnih članova i sedamnaest (17) domaćih članova Vijeća.

4. Kvorum Vijeća Bosne i Hercegovine čini trinaest (13) članova ukoliko drugačije nije određeno Zakonom.»

17. **Zakon o Sudu Bosne i Hercegovine** («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 29/00)

«Upravna nadležnost

Član 14. st. 1. i 2. tačka a)

(1) Sud je nadležan da odlučuje po tužbama protiv konačnih upravnih akata, odnosno kada se radi o upravnoj šutnji, institucija Bosne i Hercegovine i njenih organa, javnih agencija, javnih korporacija, institucija Distrikta Brčko i drugih organizacija utvrđenih zakonom države Bosne i Hercegovine, donesenih u vršenju javnih ovlaštenja.

(2) Sud je naročito nadležan da:

a) ocjenjuje zakonitost pojedinačnih i općih izvršnih upravnih akata donesenih na osnovu državnog zakona, pri vršenju javnih funkcija organa vlasti Bosne i Hercegovine iz stava 1. ovog člana, za koje zakonom nije predviđeno sudsko ispitivanje;»

18. **Zakon o upravnim sporovima Bosne i Hercegovine** («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 19/02)

«Član 4.

Institucije Bosne i Hercegovine, u smislu ovog zakona, su: ministarstva Bosne i Hercegovine i njihovi organi, javne agencije, javne korporacije, institucije Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine i druge organizacije utvrđene zakonom države Bosne i Hercegovine koje vrše javne ovlasti, koje su Ustavom Bosne i Hercegovine određene u nadležstvo Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: mjerodavna institucija).

Član 6.

Sud odlučuje po tužbama protiv konačnih upravnih akata institucija Bosne i Hercegovine iz člana 4. ovog zakona.»

VI. Dopustivost

19. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu, kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

20. U skladu sa članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem pravnom lijeku kojeg je koristio.
21. U svojoj prijašnjoj praksi Ustavni sud je već zaključio da «u pogledu disciplinskog postupka protiv sudija i tužilaca koji vodi VSTV, imajući u vidu način postavljanja, trajanje mandata, postojanje garancija protiv vanjskog pritiska i utisak koji VSTV odaje u pogledu nezavisnosti, Ustavni sud smatra da VSTV, iako nije sud klasične vrste, predstavlja tijelo koje se može smatrati 'nezavisnim i nepristranim tribunalom, obrazovanim na osnovu zakona' u smislu zahtjeva iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije." Slijedi i zaključak da se odluke takvog tijela, donesene u disciplinskom postupku, moraju smatrati "presudama, odnosno odlukama" u smislu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda, za koje Ustavni sud ima nadležnost da ih razmatra. Ustavni sud smatra da se odredba člana 44. stav 6. Zakona o VSTV, kojom je propisano da su odluke Drugostepene komisije konačne i obavezujuće i da ne mogu biti predmet bilo kakvog upravnog postupka ili daljeg sudskog postupka, ne može tumačiti tako da se njom uskraćuje navedena nadležnost Ustavnog suda (vidi Odluku Ustavnog suda broj AP 633/04 od 27. maja 2005. godine, koja je objavljena u «Službenom glasniku BiH» broj 73/05 od 18. oktobra 2005. godine).
22. Osporenim rješenjima Suda BiH su odbačene žalba i tužba protiv osporene odluke VSTV BiH, pa slijedi da to nisu bili djelotvorni pravni lijekovi. Prema tome, konačna odluka za apelanticu je osporena odluka VSTVBiH, bez broja, od 17. maja 2004. godine protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Ovu odluku apelantica je primila 2. juna 2004. godine a apelacija je podnesena 29. jula 2004. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 16. st. 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, jer nije očigledno (*prima facie*) neo-

snovana, niti postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva.

23. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 16. stav 2. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

24. Apelantica osporava navedene odluke, smatrajući da su joj pobijanim odlukama prekršena prava iz člana II/3.e) i k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. st. 1. i 3. tač. b. i d, člana 13. Evropske konvencije, kao i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

Pravo na pravično suđenje

25. Član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

(...)

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.»

26. Član 6. st. 1. i 3. tač. b. i d. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

“1.Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom. [...]

3.Svako ko je optužen za krivično djelo ima sljedeća minimalna prava:

b. da mu se osiguraju vrijeme i uvjeti neophodni za pripremanje odbrane;

d. da sam ispituje ili zahtijeva ispitivanje svjedoka optužbe i da se prisustvo i saslušanje svjedoka odbrane odobri pod uvjetima koji važe i za svjedoka optužbe;»

27. Ustavni sud u svojoj prijašnjoj praksi već je zaključio da je disciplinski postupak koji se vodi pred VSTVBiH i čiji je rezultat sankcija smjenjivanje sa funkcije sudije prema svojoj suštini izjednačen sa postupkom u kojem se «utvrđuje krivična optužba» (vidi Odluku Ustavnog suda broj AP 633/04 od 27. maja 2005. godine). Prema tome, i u konkretnom slučaju član 6. Evropske konvencije je primjenjiv.
28. Povredu prava na pravično suđenje apelantica vidi u pogrešno utvrđenom činjeničnom stanju, povredi pravila postupka, povredi odredaba materijalnog prava i neosnovano izrečenoj sankciji. Apelantica ističe da nikada nije saslušana, niti joj je prije podnošenja optužnice omogućeno da dâ izjavu i priloži dokaze, da je njen branilac imao samo dva dana za pripremanje odbrane, da nijedan dokaz koji je išao u prilog apelantici nije preveden na engleski jezik, da nije dopušteno da se saslušaju dva svjedoka koje je predložila u vezi sa okolnostima dobivanja stana, da je retroaktivno primijenjen zakon na njenu štetu. Dalje navodi da nije pozvana na sjednicu VSTVBiH kao cjeline održanu 17. maja 2004. godine, da na toj sjednici VSTVBiH nije bilo kvoruma, te da joj je i pobijanim rješenjima Suda BiH uskraćeno pravo na pravično suđenje i korištenje prava na djelotvoran pravni lijek.
29. Ustavni sud napominje da u principu nije nadležan da vrši provjeru utvrđenih činjenica i načina na koji su sudovi protumačili pozitivno-pravne propise osim ukoliko odluke sudova krše ustavna prava. To će biti slučaj kada odluka suda ne uključuje ili pogrešno primjenjuje ustavno pravo, kad je primjena pozitivno-pravnih propisa bila očigledno proizvoljna, kad je relevantni zakon sam po sebi neustavan ili kada je došlo do povrede osnovnih procesnih prava, kao što su pravo na pravičan postupak, pravo na pristup sudu, pravo na djelotvoran pravni lijek i u drugim slučajevima (vidi Odluku Ustavnog suda broj U 29/02 od 27. juna 2003. godine, objavljenu u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 31/03).
30. Pravo na pravično suđenje daje, *inter alia*, mogućnost da se predoče razlozi za donošenje sudske odluke u određenom pravcu s obzirom na to da to omogućava apelantu da djelotvorno koristi

raspoložive pravne lijekove. Međutim, član 6. Evropske konvencije ne predviđa da sud ispituje sve argumente koje su strane izložile u toku postupka, nego samo argumente koje sud smatra relevantnim. Sud mora da uzme u obzir argumente strana u postupku, ali svi oni ne moraju da budu izneseni u obrazloženju presude (vidi Odluku Ustavnog suda broj *U 62/01* od 5. aprila 2002. godine, tačka 19, objavljenu u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 24/02).

31. Pravičnost postupka se ocjenjuje na osnovu postupka kao cjeline (vidi, Evropski sud za ljudska prava, *Barbera, Messeque i Jabardo protiv Španije*, presuda od 6. decembra 1988. godine, serija A, broj 146, stav 68. i Odluku Ustavnog suda broj *U 63/01* od 27. juna 2003. godine, objavljenu u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 38/03).
32. Ustavni sud smatra da se svi navedeni principi odnose i na konkretan slučaj, bez obzira na to što osporene odluke nije donio sud, već VSTVBiH, kao tijelo, odnosno samostalan organ, čiji je status Ustavni sud objasnio u ovoj odluci.
33. Povodom apelanticeinog prigovora da je disciplinski postupak vođen, a da nikada nije saslušana, niti joj je prije podnošenja optužnice omogućeno da dâ izjavu i priloži dokaze, uvidom u pobijanu odluku Prvostepene disciplinske komisije proizlazi da je postupak započeo 29. augusta 2003. godine, kada je Ured disciplinskog tužioca podnio disciplinsku optužnicu Prvostepenoj disciplinskoj komisiji. Apelantica je 11. septembra 2003. godine dostavila odgovore na disciplinsku optužnicu, a 29. septembra 2003. godine apelantica je dostavila i dodatni odgovor. Ured disciplinskog tužioca je 31. oktobra 2003. godine dostavio odgovor apelantici u vezi sa njenim odgovorom na optužnicu, a 7. novembra 2003. godine i odgovor na apelanticein dodatni odgovor. Glavna rasprava je odgađana dva puta, 9. i 16. marta 2004. godine, zbog toga što se apelantica nije odazvala i nije prisustvovala raspravi. Nakon svakog odgađanja rasprave, na traženje Prvostepene disciplinske komisije, apelantica je dostavljala ljekarska uvjerenja. Glavna rasprava je održana 22. marta 2004.

godine kojoj je prisustvovao apelanticin branilac. Osim navedenog, apelantica je 11. maja 2004. godine, u prisustvu svog branioca, na raspravi pred Drugostepenom disciplinskom komisijom obrazlagala navode svoje žalbe uložene protiv odluke Prvostepene disciplinske komisije.

34. U vezi sa apelanticinim prigovorom da je njen branilac imao samo dva dana da pripremi odbranu, jer je punomoć za zastupanje dala 17. marta 2004. godine, Ustavni sud uočava da je disciplinski postupak otpočeo 29. augusta 2003. godine i da je apelantica od početka bila upoznata i uključena, te da joj je tokom postupka data razumna mogućnost da iznese svoje stavove i odbranu u toku disciplinskog postupka u kojem je i lično učestvovala.
35. U vezi sa prigovorom da nisu prevedeni dokumenti na engleski jezik, Ustavni sud uočava da je Drugostepena disciplinska komisija razmatrala apelanticine žalbene navode u vezi sa tom okolnošću i ocijenila ih neosnovanim, ističući da su svi dokumenti bili prevedeni pismeno, usmeno ili elektronskom poštom, što je bilo nužno zbog obimnosti materijala, tako da su svi članovi Komisije bili upoznati sa sadržajem ovih dokumenata. Svoje navode o prijevodu ključnih dokumenata koji idu njoj u prilog apelantica ničim nije potkrijepila, te su kao takvi paušalni.
36. Apelantica tvrdi da joj tokom disciplinskog postupka nije bilo omogućeno da se saslušaju dva svjedoka odbrane koji bi doprinijeli rasvjetljavanju okolnosti vezanih za dobivanje stana. Ustavni sud podsjeća da opći koncept jednakosti strana u postupku, sadržan u članu 6. Evropske konvencije, koji čini sastavni dio člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine, uključuje pravo svake strane u postupku na razumnu mogućnost da iznese svoj predmet pred sudom pod uvjetima koji ga neće staviti u nepovoljniji položaj u odnosu na suprotnu stranu.
37. Ustavni sud ukazuje da sudovi nisu obavezni da pozovu sve svjedoke ukoliko se ne smatra da su bitni za konkretan predmet (vidi, Evropski sud za ljudska prava, *Ankel protiv Švicarske*, presu-

da od 23. oktobra 1996. godine, Izvještaji 1996-V, stav 38). Da bi se ustanovila povreda apelantovog prava na pozivanje svjedoka, apelant mora dokazati da je pozivanje svjedoka bilo neophodno za utvrđivanje istine i da je nepozivanje svjedoka prejudiciralo apelantov predmet (vidi, Evropska komisija za ljudska prava, *X protiv Švicarske*, 28, Odluke i izvještaji, stav 136).

38. U konkretnom predmetu uvidom u odluku Drugostepene disciplinske komisije, pod tačkom deset, navedeno je da su sve okolnosti u vezi kojih je predloženo saslušanje svjedoka utvrđene u prvostepenom postupku, a nisu ni relevantne u odnosu na učinjeni prekršaj.
39. Ustavni sud smatra da član 6. Evropske konvencije ne daje stranci neograničeno pravo da saslušava svjedoke pred sudom. Ustvari, sud treba da ocijeni da li su izjave predloženih svjedoka relevantne za predmet i da li one mogu da ponude korisne informacije neophodne za ocjenu predmeta. Sud koji vodi postupak mora da ima određenu diskreciju o ovim pitanjima. Osim toga, prvostepeni i drugostepeni sudovi su dužni da ocijene kvalitet dopuštenih dokaza, a ne Ustavni sud. Apelantica je imala mogućnost da izjavi žalbu protiv odluke Prvostepene disciplinske komisije i o njenoj žalbi je odlučivala Drugostepena disciplinska komisija u drugačijem sastavu, a u konačnici VSTVBiH, kao kolektivno tijelo, potvrdilo je donesenu odluku.
40. U vezi sa apelanticinim prigovorom u kojem iznosi da je imenovana za sutkinju Suda BiH 8. maja 2002. godine odlukom Visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu, a da je Zakon o VSTV BiH donesen Odlukom Visokog predstavnika za BiH broj 167/02 od 23. maja 2002. godine, ističući da se odredbe navedenog zakona ne mogu retroaktivno primjenjivati na konkretan slučaj, Ustavni sud uočava da je tačna činjenica da je Zakon o VSTVBiH donesen poslije 8. maja 2002. godine, kada je apelantica imenovana za sutkinju Suda BiH. Međutim, u disciplinskom postupku apelantica je proglašena odgovornom prema tri osnova (član 40. tač. 17, 20. i 21), ne samo za davanje lažne, obmanjive ili nedovoljne informacije u prijavnim obrascima za imenovanje na

mjesto sutkinje nego i za ponašanje koje šteti ugledu sudijske funkcije i ispoljeno ponašanje koje dovodi u pitanje povjerenje javnosti u nepristrasnost i kredibilitet sudstva. U postupku su primijenjene određene zakonske odredbe koje, između ostalog, propisuju da je sudija dužan da postupa u skladu sa zahtjevima i standardima u pogledu davanja informacija, dokumenata i drugih materijala u vezi sa određenim provjeravanjem. Propisani kriteriji se jednako primjenjuju i na izabrane nosioce sudskih funkcija, kod kojih se podrazumijeva kontinuirana provjera rada, informacija i podataka vezanih za nosioce sudskih funkcija. U tom smislu Ustavni sud smatra da nema elemenata za retroaktivnu primjenu zakona kada odrazi određenog ponašanja štete ugledu sudijske funkcije i dovode u pitanje povjerenje javnosti u nepristrasnost i kredibilitet sudstva.

41. Prema čl. 14. i 44. stav 7. Zakona o VSTVBiH, većina članova VSTVBiH čini kvorum. VSTVBiH donosi odluke većinom glasova svih članova koji su prisutni i koji glasaju, ne ubrajajući članove koji se izuzimaju od glasanja, ukoliko nije drugačije propisano zakonom. U slučajevima kada Drugostepena disciplinska komisija predloži disciplinsku sankciju smjenjivanja, takav prijedlog mora se uputiti VSTVBiH kao cjelini, koje mora potvrditi odluku većinom glasova u skladu s primjenjivim odredbama o kvorumu. Prema članu 13. stav 4. Poslovnika visokih sudskih i tužilačkih vijeća, kvorum VSTVBiH čini trinaest članova ukoliko nije drugačije određeno zakonom.
42. Iz dokaza u spisima (zapisnik sa sjednice VSTVBiH održane 17. maja 2004. godine) proizlazi da je sjednici VSTVBiH prisustvovalo šesnaest članova, od kojih je usvojeno izuzimanje jednog člana. U ukupnom broju od petnaest članova sjednici je prisustvovalo pet članova koji se izuzimaju od glasanja, jer su ranije učestvovali u Prvostepenoj i Drugostepenoj disciplinskoj komisiji. U zapisniku je konstatirano da je odluka donesena jednoglasno.
43. Ustavni sud uočava da je samo deset članova (ne trinaest članova koliko čini kvorum) imalo pravo da glasa. Dakle, kvorum od trinaest članova koji su prisutni i koji mogu da glasaju nije bio

ispunjen. Međutim, iz navedenih odredaba o kvorumu proizlazi da je potrebno da najmanje sedam članova VSTVBiH (većina od minimalnog broja koji čini kvorum) glasa za neku odluku da bi se ta odluka mogla smatrati legitimnom odlukom VSTVBiH. Pobijana odluka je donesena jednoglasno, odnosno svih deset članova koji su bili prisutni i koji su mogli da glasaju usvojili su pobijanu odluku, dajući joj na taj način propisani legitimitet.

44. Na osnovu navedenog Ustavni sud zaključuje da u konkretnom slučaju nema kršenja apelanticinog prava iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. st. 1. i 3. tač. b. i d. Evropske konvencije.

Ostali navodi

45. S obzirom na zaključak u pogledu kršenja člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. st. 1. i 3. tač. b. i d. Evropske konvencije, Ustavni sud smatra da nije neophodno posebno razmatrati ostale navode iz apelacije.

VIII. Zaključak

46. Ustavni sud, u okviru nadležnosti iz člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, nadležan je da razmatra odluke VSTVBiH donesene u disciplinskom postupku, kao tijela koje se može smatrati «nezavisnim i nepristranim tribunalom, obrazovanim na osnovu zakona» u smislu zahtjeva iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije, jer se takve odluke ovog tijela moraju smatrati «presudama, odnosno odlukama» u smislu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine.
47. Na osnovu člana 61. st. 1. i 3. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.
48. Prema članu VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mato Tadić

Odluka Ustavnog suda BiH broj: AP 633/04

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u predmetu broj **AP 633/04**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 59. stav 2. tačka 2. i člana 61. st. 1. i 3. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – Novi prečišćeni tekst («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine», broj 2/04), u sastavu:

Mato Tadić, predsjednik
Tudor Pantiru, potpredsjednik
Miodrag Simović, prof. dr., potpredsjednik
Hatidža Hadžiosmanović, potpredsjednica
David Feldman, prof., sudija
Valerija Galić, sutkinja
Jovo Rosić, sudija
Constance Grewe, prof. dr., sutkinja

na sjednici, održanoj 27. maja 2005. godine, donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odbija se kao neosnovana apelacija **D. V.**, podnesena protiv Odluke Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Republike Srpske o potvrđivanju prijedloga Drugostepene disciplinske komisije (bez broja) od 17. maja 2004. godine, Odluke Drugostepene disciplinske komisije Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Republike Srpske broj HJAC-01-0034-170504 od 17. maja 2004. godine i Odluke Prvostepene disciplinske komisije Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Republike Srpske broj RDPF (za sudije) 4/03 od 23. februara 2004. godine.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine" i "Službenom glasniku Republike Srpske".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

49. D. V. (u daljnjem tekstu: apelant) iz Bijeljine podnio je, 19. jula 2004. godine, apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Odluke Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Republike Srpske (u daljnjem tekstu: VSTS), bez broja, od 17. maja 2004. godine, Odluke Drugostepene disciplinske komisije VSTS (u daljnjem tekstu: Drugostepena komisija) broj HJAC-01-0034-170504 od 17. maja 2004. godine i Odluke Prvostepene disciplinske komisije VSTS (u daljnjem tekstu: Prvostepena komisija) broj RDPF (za sudije) 4/03 od 23. februara 2004. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

50. Na osnovu člana 21. stav 1. Poslovnika Ustavnog suda, od VSTS je zatraženo, 28. jula 2004. godine, da dostavi odgovor na apelaciju.
51. Odgovor na apelaciju dostavljen je 5. augusta 2004. godine.
52. Na osnovu člana 25. stav 2. Poslovnika Ustavnog suda, odgovor VSTS je, 25. augusta 2004. godine, dostavljen apelantu.

III. Činjenično stanje

53. Činjenice predmeta, koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu, mogu se sumirati na slijedeći način.
54. Odlukom Prvostepene disciplinske komisije broj RDPF (za sudije) 4/03 od 23. februara 2004. godine, koja je potvrđena Odlukom Drugostepene disciplinske komisije broj HJAC-01-0034-170504 od 17. maja 2004. godine i Odlukom VSTS bez broja od 17. maja 2004. godine, apelant je proglašen odgovornim za disciplinski prekršaj iz člana 49. tačka 17. Zakona o VSTS Republike Srpske («Službeni glasnik Republike Srpske», br. 31/02 i 55/02 – u dalj-

njem tekstu: Zakon o VSTS) za davanje lažne, obmanjujuće ili nedovoljne informacije u vezi s prijavama za radno mjesto, pitanjima unapređenja i napredovanja u službi prilikom popunjavanja formulara o poštivanju imovinskih zakona i prekršaj iz člana 49. tačka 20. istog zakona, ponašanje koje šteti ugledu sudijske funkcije, te mu je izrečena disciplinska sankcija razrješenje od dužnosti sudije Vrhovnog suda Republike Srpske sa danom pravosnažnosti ove odluke.

55. U obrazloženju osporene odluke Prvostepene disciplinske komisije je, između ostalog, navedeno da je apelant u formularu sa ličnim podacima koji je popunio i predao VSTS 30. jula 2002. godine, u dijelu koji se odnosi na pitanje je li iselio u roku koji mu je odlukom dat za napuštanje imovine, propustio da zaokruži ponuđeni odgovor, napisavši između redova «napustio prije nego što je istekao rok, jer je napravio svoj objekt - prizemlje u kojem je stanovao sa porodicom». U to vrijeme apelant je bio sudija Vrhovnog suda Republike Srpske. Apelant je ispunio i predao formular o ličnim podacima VSTS 20. septembra 2002. godine i ponovo, popunjavajući formular o poštivanju imovinskih zakona, u dijelu koji se odnosi na pitanje je li u zakonskom roku iselio iz objekta koji je privremeno koristio, propustio da odgovori sa da ili ne, nego je na kraju formulara napisao da nije čekao da ga prinudno iseljavaju organi vlasti i da je tuđu imovinu napustio čim je dobio svoj dom. Također nije postupio po uputama iz formulara i priložio rješenje da bi se moglo utvrditi je li naveo istinite podatke.
56. Odluka Prvostepene disciplinske komisije je donesena u sastavu: Susanne Moller, predsjedavajuća, Danka Vučina i Marica Vučetić-Zelenbabić, članovi. Odluka Drugostepene disciplinske komisije je donesena u sastavu: Jan Erik Oja, predsjednik, Misha-el O Malley i Katarina Tomić, članovi.

IV. Relevantni propisi

57. **Zakon o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Republike Srpske** («Službeni glasnik Republike Srpske», br. 31/02 i 55/02)

Član 49. u relevantnom dijelu glasi:

«Disciplinski prekršaji sudija uključuju:

(...)

17. davanje lažne, obmanjujuće ili nedovoljne informacije u vezi s prijavama za radno mjesto, disciplinskim stvarima, pitanjima unapređenja i napredovanja u službi ili bilo kojim stvarima koje su u nadležnosti Vijeća;

20. ponašanje koje šteti ugledu sudijske funkcije.»

Član 52.

«Disciplinski organi

Disciplinski organi Vijeća su:

10. disciplinski tužilac;

11. prvostepena disciplinska komisija, i

12. drugostepena disciplinska komisija.

Vijeće usvaja pravila kojima se uređuju osnivanje, članstvo i funkcioniranje disciplinskih organa, te provođenje disciplinskih postupaka u skladu s odredbama ovog zakona.

U svim slučajevima, disciplinski organi koji su ovlašteni da rješavaju stvari iz oblasti disciplinske odgovornosti sudija imaju u svom sastavu većinu sudija koji su trenutno na funkciji.

U svim slučajevima, disciplinski organi ovlašteni da rješavaju stvari iz oblasti disciplinske odgovornosti javnih tužilaca imaju u svom sastavu većinu javnih tužilaca koji su trenutno na funkciji.»

Član 53.

«Sastav i nadležnosti disciplinskih komisija

Prvostepena disciplinska komisija koja se sastoji od tri (3) člana utvrđuje u prvom stepenu disciplinsku odgovornost i izriče sankcije.

Članovi Prvostepene disciplinske komisije ne moraju biti članovi Vijeća.

Drugostepena disciplinska komisija koja je sastavljena od tri (3) člana odlučuje o žalbama na odluke Prvostepene disciplinske komisije. Drugostepe-

na disciplinska komisija može izreći strožu ili blažu disciplinsku sankciju ako prihvati utvrđenje disciplinske odgovornosti.

Nijedan član komisije koji je sudjelovao u rješavanju nekog predmeta u Prvostepenoj komisiji ne smije postupati po istoj stvari u Drugostepenoj disciplinskoj komisiji.

Članovi Drugostepene disciplinske komisije moraju biti članovi Vijeća.

Prvostepena i Drugostepena disciplinska komisija su nezavisne i imaju isključivu nadležnost rješavanja disciplinskih stvari. Odluke Drugostepene disciplinske komisije su konačne i obavezujuće i neće biti predmet bilo kakvog upravnog postupka ili daljeg sudskog postupka, osim ako nije drukčije predviđeno ovim zakonom.

U slučajevima kada Drugostepena disciplinska komisija predloži disciplinsku sankciju razrješenja takva preporuka mora se uputiti Vijeću kao cjelini, koje mora potvrditi odluku većinom glasova u skladu s primjenjivim odredbama o kvorumu. Ako Vijeće ne potvrdi primjenu sankcije razrješenja, Vijeće može izreći drugu sankciju predviđenu ovim zakonom.»

V. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

58. Apelant osporava navedene odluke zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja, povrede pravila postupka, povrede odredaba materijalnog prava i neosnovano izrečene sankcije. Apelant smatra da je izreka prvostepene odluke uopćena, nejasna i bez konkretnog činjeničnog opisa djela. Zatim, da se Drugostepena disciplinska komisija i VSTS nisu upuštali u razloge koji su navedeni u žalbi protiv prvostepene odluke. Na kraju, apelant navodi da je u donošenju odluke Drugostepene disciplinske komisije sudjelovao i dr. Malkom Simon, iako je on vodio istragu u istom predmetu.
59. Apelant navodi povredu čl. II/2, II/4. i II/6, člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 6. stav 1, čl. 8, 13. i 14. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija), člana 1. Protokola broj 1 uz Evrop-

sku konvenciju, člana 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju, člana 1. stav 3.a) Aneksa 7 Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, člana 1. stav 1 tač. 6. i 14. Aneksa 6 Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, člana 6. stav 1, čl. 7. i 11. st. 1. i 2. Međunarodnog pakta o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima, čl. 2. i 25. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima, čl. 1, 2, 5. i 6. Međunarodne konvencije o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije, te povredu materijalnog prava.

60. U suštini, apelant se žali na povredu prava iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

b) Odgovor na apelaciju

61. U odgovoru na apelaciju, koji je Ustavnom sudu dostavio VSTS, navodi se «da je odluka Drugostepene disciplinske komisije konačna i obvezujuća i nije predmet bilo kakvog upravnog postupka ili daljnjeg sudskog postupka i prema tome, Ustavni sud Bosne i Hercegovine nema nadležnost u ovoj stvari, te stoga VSTS nije u poziciji da Ustavnom sudu dostavi traženu dokumentaciju».

VI. Dopustivost

62. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud također ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu, kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.
63. U skladu sa članom 15. stav 3. Poslovnika Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke, koja se njome pobija iscrpljeni svi efektivni pravni lijekovi mogući po zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem pravnom lijeku koji je koristio.
64. U konkretnom slučaju, Ustavni sud mora, kao prvo, ispitati da li se osporene odluke mogu smatrati «presudama, odnosno odlukama» u smislu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 15. stav 3. Poslovnika Ustavnog suda.

65. Da bi došao do odgovora na prethodno pitanje, Ustavni sud će prvo razmotriti status donosioca osporenih odluka, tj. VSTS.
66. U praksi Evropskog suda za ljudska prava nailazi se na presude u kojima se navodi da tribunal iz člana 6. Evropske konvencije ne mora biti sud klasične vrste, integriran unutar standardnog ustroja državnih sudova (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Campbell i Fell*, serija A. 80(1980), t.29). Tako se kao «tribunal» mogu kvalificirati ne samo redovni sudovi, već sva pravosudna i parapravosudna nezavisna i nepristrana tijela, koja sude o individualnim pravima uz primjenu odgovarajućih jamstava poštenog postupka, nepristranosti, nezavisnosti, ustanovljeni zakonom. Pored navedenih jamstava, pojam suda u smislu člana 6. Evropske konvencije traži i obavljanje sudske funkcije, dakle autoritativnu djelatnost meritornog odlučivanja i donošenja obavezujuće odluke u konkretnim slučajevima u unaprijed propisanom postupku u kojem dominira načelo saslušanja stranaka i u kojem se primjenjuju unaprijed donesena apstraktna pravna pravila.
67. U smislu člana 121a. Ustava Republike Srpske, «VSTS osigurava samostalnost, nezavisnost, nepristranost, stručnost i efikasnost sudstva i tužilačke funkcije u Republici Srpskoj. Nadležnosti VSTS, između ostalog, uključuju imenovanje, provođenje disciplinskog postupka i razrješenje sudija, osim sudija Ustavnog suda Republike Srpske i obuhvataju i javne tužioce i zamjenike javnih tužilaca u Republici Srpskoj». U smislu člana 4. Zakona o VSTS, to je samostalni ustavni organ sudske vlasti. U smislu člana 5. istog zakona, VSTS čine sudija Vrhovnog suda Republike Srpske, kojeg biraju sve sudije tog suda; javni tužilac Republičkog javnog tužilaštva, kojeg biraju Republički javni tužilac i njegovi zamjenici, jedan sudija okružnog ili osnovnog suda, kojeg bira Udruženje sudija i tužilaca Republike Srpske; jedan javni tužilac ili zamjenik javnog tužioca iz okružnog ili osnovnog javnog tužilaštva, kojeg bira Udruženje sudija i tužilaca Republike Srpske; sudija suda za prekršaje, kojeg bira Udruženje sudija za prekršaje Republike Srpske; advokat, kojeg bira Advokatska komora Republike Srpske; osoba visokih moralnih vrijednosti i

integriteta, koju imenuje predsjednik Republike Srpske; članovi Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Federacije BiH. Prema članu 76. ovog zakona, tokom prelaznog perioda Visoki predstavnik će imenovati članove VSTS, u mjeri u kojoj to bude moguće, njihov mandat je četiri godine, te će imenovati do osam međunarodnih članova, od kojih će imenovati i predsjednika i potpredsjednika VSTS.

68. U pogledu disciplinskog postupka protiv sudija i tužilaca, koji vodi VSTS, imajući u vidu način postavljanja, trajanje mandata, postojanje garancija protiv vanjskog pritiska i utisak koje VSTS odaje u pogledu nezavisnosti, Ustavni sud smatra da VSTS, iako nije sud klasične vrste, predstavlja tijelo koje se može smatrati «nezavisnim i nepristranim tribunalom, obrazovanim na osnovu zakona» u smislu zahtjeva iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije. Slijedi i zaključak da se odluke takvog tijela, donesene u disciplinskom postupku, moraju smatrati «presudama, odnosno odlukama» u smislu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 15. stav 3. Poslovnika Ustavnog suda, koje Ustavni sud ima nadležnost razmatrati.
69. Ustavni sud smatra da se odredba člana 44. stav 6. Zakona o VSTS, kojom je propisano da su odluke Drugostepene komisije obavezujuće i da ne mogu biti predmet bilo kakvog upravnog postupka ili daljeg sudskog postupka, ne može se tumačiti tako da se njome uskraćuje navedena nadležnost Ustavnog suda, kako je to pogrešno protumačio VSTS u svom odgovoru na apelaciju.
70. Ustavni sud još mora ispitati je li u konkretnom slučaju primjenjiv član 6. Evropske konvencije.
71. Ustavni sud podsjeća da je isključen iz djelokruga člana 6. Evropske konvencije spor koji pokrenu javni službenici čiji posao ukazuje na specifične aktivnosti javnih službi i ako su ti službenici odgovorni za zaštitu općih interesa države ili drugih javnih vlasti (pripadnici oružanih snaga, policije i drugih snaga za održavanje reda, nosioci pravosudnih funkcija, carinski službenici, di-

plomatsko osoblje i dr.). Prema tome, spor između organa javne vlasti i zaposlenih koji rade na mjestima koja uključuju sudjelovanje u izvršavanju ovlasti proizašlih iz javnog prava, ne povlači za sobom primjenu člana 6. Evropske konvencije (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Pellegrin protiv Francuske*, presuda od 8. decembra 1999. godine, broj aplikacije 28541/95, st. 64. do 67. i Dom za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu, Odluka o dopustivosti broj CH/02/10476 od 1. aprila 2003. godine, tač. 19. i 20).

72. Međutim, s druge strane član 6. Evropske konvencije može biti primjenjiv ukoliko se radi o prestanku dužnosti javnog službenika kao posljedica «krivične optužbe» u smislu ovog člana. Zbog toga, Ustavni sud mora utvrditi je li se u konkretnom slučaju radilo o «krivičnoj optužbi» protiv apelanta.
73. Apelantu je izrečena disciplinska sankcija smjenjivanja sa funkcije sudije Vrhovnog suda, zbog prekršaja iz člana 49. tač. 17. i 20. Zakona o VSTS, nakon disciplinskog postupka koji je proveden prema odredbama navedenog zakona.
74. Evropski sud za ljudska prava smatra da je «krivična optužba» autonomni koncept, tj, neko djelo koje je u domaćem zakonu klasificirano kao disciplinski prekršaj može ipak pokrenuti pitanje «krivične optužbe» u smislu člana 6. stav 1. Evropske konvencije, ako je suštinski karakter legislative po svojoj prirodi prije krivičan nego građanski – da bi se osiguralo da država ne može izbjeći obavezu osiguravanja pravičnog saslušanja jednostavnim klasificiranjem nekog djela disciplinskim prekršajem u svom zakonodavstvu (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Engel protiv Nizozemske (broj 1)*, presuda od 8. juna 1976. godine, serija A, broj 22; *Oztürk*, presuda od 27. maja 1984. godine, serija A, broj 73, st. 46-50; *A. P. i T. P. protiv Švicarske*, presuda od 19. augusta 1997. godine, Izvještaji 1997-V; *Lauko protiv Slovačke*, presuda od 23. septembra 1998. godine, Izvještaji 1998 –VI, str. 2492, stav 56; *Janosevic protiv Švedske*, presuda od 23. jula 2002. godine, Izvještaji 2002-VII, stav 65). Da bi se odredilo je li suštinski karakter legislative krivičan, mora se razmotriti čitav niz faktora, uključujući posebno: (a) je li cilj ili jedan od ciljeva

relevantnih zakona sprečavanje ili kažnjavanje određenog ponašanja; (b) ako postoji cilj sprečavanja ili kažnjavanja, implicira li ponašanje koje treba biti spriječeno ili kažnjeno krivicu (pitanje vinosti) i (c) koja visina kazne se može nametnuti. Općenito se disciplinski postupak ne može okarakterizirati kao «krivični», ipak su u specifičnim okolnostima mogući izuzeci (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Engel i dr.*, presuda od 8. juna 1976. godine, serija A, broj 22, str. 33-36, tač. 80-85).

75. Prema članu 56. Zakona o VSTS «ako disciplinski tužilac ustanovi da pritužba očigledno daje dovoljno dokaza da je sudija, odnosno javni tužilac, učinio prekršaj, predmet mora proslijediti na rješavanje Prvostepenoj disciplinskoj komisiji». Prema članu 57. istog zakona «sudija ili javni tužilac protiv kojeg se vodi postupak ima slijedeća prava [...] da bude propisno obaviješten o navodima o prekršaju [...] da odgovori pismeno ili da usmenu izjavu [...] na pravično i javno raspravljanje u razumnom roku pred nezavisnom i nepristranom, zakonom ustanovljenom komisijom [...] da ne daje odgovor na pitanja koja bi mu mogla otežati položaj [...] da prisustvuje na svakoj raspravi, te da se brani od optužbi uz pomoć branioca po svom izboru [...] da odluke budu javno objavljene i pravo da na svaku po njega negativnu odluku [...] izjavi žalbu. Svi disciplinski postupci moraju biti pravični i transparentni, dok se kod izricanja mjera mora rukovoditi principom proporcionalnosti». Dalje, u smislu člana 58. istog zakona, prije izricanja sankcija za disciplinske prekršaje, disciplinske komisije uzimaju u obzir slijedeće činjenice: težinu učinjenog disciplinskog prekršaja i njegove posljedice; stepen odgovornosti; okolnosti pod kojima je disciplinski prekršaj učinjen; dosadašnji rad i ponašanje učinioca prekršaja; sve druge okolnosti koje mogu uticati na odluku. Vrste disciplinskih sankcija, koje se mogu izreći u smislu člana 51. Zakona o VSTS su: pismena opomena; javna opomena; novčana kazna kojom se umanjuje plaća učinioca disciplinskog prekršaja za iznos do 30% na period do šest mjeseci i razrješenje od dužnosti.
76. S druge strane, krivični postupci se u Bosni i Hercegovini temelje na slijedećim općepriznatim procesnim načelima: pravičnog i

zakonitog vođenja krivičnog postupka; pretpostavke nevinosti; zaštite lične slobode; prava na odbranu; zakonitosti dokaza; prava na suđenje bez odlaganja; jednakosti u postupku; slobodne ocjene dokaza; akuzatornosti; usmenosti; javnosti; kontradiktornosti; višestepenosti; srazmjernosti (vidi Komentari zakona o krivičnom postupku, Vijeće Evrope - Evropska komisija, 2005. godina, str. 39. i 40).

77. Prema navedenom, za Ustavni sud nema sumnje da se konkretni disciplinski postupak može okarakterizirati «kao krivični», pa slijedi da je član 6. Evropske konvencije primjenjiv.
78. Osporenu odluku VSTS bez broja od 17. maja 2004. godine, koja u konkretnom slučaju predstavlja konačnu odluku protiv koje nema drugih efektivnih pravnih lijekova mogućih po zakonu, apelant je primio 18. maja 2004. godine, a apelacija je podnesena 19. jula 2004. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano članom 15. stav 3. Poslovnika Ustavnog suda.
79. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 15. stav 3. i člana 16. stav 2. Poslovnika Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

80. Apelant osporava navedenu odluku, smatrajući da su mu je njom prekršeno pravo iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.
81. Član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

(...)

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.»

82. Član 6. stav 1. Evropske konvencije, u relevantnom dijelu, glasi:
- “1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom. [...]”
83. Povredu svojih prava apelant vidi zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja, povrede pravila postupka, povrede odredaba materijalnog prava i neosnovano izrečene sankcije. Apelant smatra da je izreka prvostepene odluke uopćena, nejasna i bez konkretnog činjeničnog opisa djela. Zatim, da se Drugostepena disciplinska komisija i VSTS nisu upuštali u razloge koji su navedeni u žalbi protiv prvostepene odluke. Na kraju, apelant navodi da je u donošenju odluke Drugostepene disciplinske komisije sudjelovao i član koji je vodio istragu u istom predmetu.
84. Ustavni sud napominje da u principu nije nadležan da vrši provjeru utvrđenih činjenica i načina na koji su nižestepeni sudovi protumačili pozitivno-pravne propise, osim ukoliko odluke nižih sudova krše ustavna prava. To će biti slučaj kada odluka redovnog suda ne uključuje ili pogrešno primjenjuje ustavno pravo, kad je primjena pozitivno-pravnih propisa bila očigledno proizvoljna, kad je relevantni zakon sam po sebi neustavan ili kada je došlo do povrede osnovnih procesnih prava, kao što su pravo na pravičan postupak, pravo na pristup sudu, pravo na efektivan pravni lijek i u drugim slučajevima (vidi Odluku Ustavnog suda broj U 29/02, od 27. juna 2003. godine, objavljenu u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine», broj 31/03).
85. Pravo na pravično suđenje daje, *inter alia*, mogućnost da se predoče razlozi za donošenje sudske odluke u određenom pravcu, s obzirom da to omogućava apelantu da djelotvorno koristi raspoložive pravne lijekove. Međutim, član 6. Evropske konvencije ne predviđa da sud ispituje sve argumente koje su strane izložile u toku postupka, nego samo argumente koje sud smatra relevantnim. Sud mora da uzme u obzir argumente strana u postupku, ali oni ne moraju svi da budu izneseni u obrazloženju

presude (vidi Odluku Ustavnog suda broj U 62/01, od 5. aprila 2002. godine, tačka 19, objavljenu u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine», broj 24/02).

86. Pravičnost postupka se ocjenjuje na osnovu postupka kao cjeline (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Barbera, Messeque i Jabardo protiv Španije*, presuda od 6. decembra 1988. godine, serija A, broj 146, stav 68. i Odluku Ustavnog suda broj U 63/01, od 27. juna 2003. godine, objavljenu u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine», broj 38/03).
87. Ustavni sud smatra da se svi navedeni principi odnose i na konkretan slučaj, bez obzira što osporenu odluku nije donio sud, već VSTS, kao tijelo, čiji je status Ustavni sud objasnio u ovoj odluci.
88. U konkretnom slučaju data je razumna mogućnost apelantu za iznošenje svojih stavova i odbrane u toku disciplinskog postupka u kojem je lično sudjelovao. Apelant je imao mogućnost izjavljivanja žalbe protiv odluke Prvostepene disciplinske komisije i o njegovoj žalbi je odlučivala Drugostepena disciplinska komisija u drukčijem sastavu, a u konačnici VSTS, kao kolektivno tijelo u punom sastavu, je potvrdilo donesenu odluku. U postupku su primijenjene određene zakonske odredbe, a osporene odluke navode sve potrebne razloge na kojima su zasnovane i dovoljno su obrazložene. Očigledno ne stoje ni navodi apelanta u pogledu sumnje u pristranost Drugostepene disciplinske komisije, zbog navodnog učešća u odlučivanju člana koji je vodio istragu u istom predmetu. Naime, iz sastava Prvostepene disciplinske komisije, kao i Drugostepene disciplinske komisije, vidljivo je da lice koje apelant navodi u apelaciji nije bilo član ovih komisija. Ustavni sud smatra da nisu zloupotrijebljene pozitivno-pravne odredbe na kojima se temelji odluka, te Ustavni sud nije nadležan da taj aspekt preispituje, sve dok primjena relevantnih zakonskih odredbi ne krši, Ustavom Bosne i Hercegovine, garantirana prava.
89. Prema navedenom, Ustavni sud smatra da nema kršenja prava iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

Ostali navodi

90. S obzirom na zaključak u pogledu kršenja člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, Ustavni sud smatra da nije neophodno posebno razmatrati ostale navode iz apelacije.

VIII. Zaključak

91. Ustavni sud je, u okviru nadležnosti iz člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, nadležan da razmatra odluke VSTS, donesene u disciplinskom postupku, kao tijela koje se može smatrati «nezavisnim i nepristranim tribunalom, obrazovanim na osnovu zakona» u smislu zahtjeva iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije, jer se takve odluke ovog tijela moraju smatrati «presudama, odnosno odlukama» u smislu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 15. stav 3. Poslovnika Ustavnog suda.
92. Polazeći od navedenog, u skladu sa članom 61. st. 1. i 3. Poslovnika Ustavnog suda, Ustavni sud je jednoglasno odlučio kao u dispozitivu ove odluke.
93. Prema članu VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mato Tadić

LITERATURA

1. Cappelletti, M. (1985). Who watches the watchmen? A comparative study on judicial responsibility. In S. Shetreet & J. Deschênes (Eds.), *Judicial independence: The contemporary debate* (pp. 550–589). Dordrecht, The Netherlands: Martinus Nijhoff.
2. Feld, L.P. & Stefan, V. (2003) Economic Growth and Judicial Independence: Cross-Country Evidence Using a New Set of Indicators. *European Journal of Political Economy* 19 (3), 497-527.
3. Kapiszewski, D., & Taylor, M. M. (2008). Doing courts justice? Studying judicial politics in Latin America. *Perspectives on Politics*, 6, 741–767.
4. Garoupa, N., & Ginsburg, T. (2009). Guarding the guardians: Judicial councils and judicial independence. *The American Journal of Comparative Law*, 57, 103–132.
5. Piana, D. (2010). *Judicial accountabilities in new Europe*. Burlington, VT: Ashgate Publishing.
6. Snyder, F. (1995) *The Effectiveness of EC Law*, In Daintith, T. (Ed), *Implementing EC Law in the UK.* (pp. 51 – 87) London: Chancery

SUDSKA PRAKSA:

Odluke Evropskog suda za ljudska prava u predmetima:

1. Olujić protiv Hrvatske od 05.02.2009. godine
2. Kudeshkina protiv Rusije od 26.02.2009. godine
3. Oleksandr Volkov protiv Ukrajine od 09.01.2013. godine

Odluke Ustavnog suda BiH:

1. AP – 3344/12 od 05.09.2013. godine
2. AP – 3141/12 od 18.09.2012. godine
3. AP – 4101/09 od 30.05.2012. godine
4. AP – 147/09 od 23.02.2012. godine
5. AP – 2180/08 od 20.04.2011. godine

6. AP – 1668/08 od 08.12.2010. godine
7. AP – 3080/09 od 25.09.2010. godine
8. AP – 1091/07 od 14.04.2010. godine
9. AP – 347/09 od 16.07.2009. godine
10. AP – 662/04 od 24.11.2007. godine
11. AP – 2581/05 od 30.03.2007. godine
12. AP – 662/04 od 20.12.2005. godine
13. AP – 633/04 od 27.5.2005. godine

Odluke Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH:

1. Odluka VSTV BiH br. 04-02-2763-7/10 od 14.10.2010. godine
2. Odluka VSTV BiH br. 04-02-1322-4/2013 od 13.5.2013. godine
3. Odluka VSTV BiH br. 04-02-2572-5/2012 od 13.8.2012. godine
4. Odluka VSTV BiH br. 04-02-2248-4/2013 od 15.7.2013. godine
5. Odluka VSTV BiH br. 04-02-115-15/2013 od 18.7.2013. godine
6. Odluka VSTV BiH br. 04-02-1498-12/2012 od 1.11.2012. godine
7. Odluka VSTV BiH br. 04-02-645-10/2012 od 26.4.2012. godine
8. Odluka VSTV BiH br. 04-02-897-3/2013 od 27.2.2013. godine
9. Odluka VSTV BiH br. 04-02-1152-4/2013 od 24.4.2013. godine
10. Odluka Odluka VSTV BiH br. 04-02-1761-4/2012 od 14.6.2012. godine
11. Odluka Odluka VSTV BiH br. 04-02-448-19/2012 od 14.5.2012. godine
12. Odluka Odluka VSTV BiH br. 04-02-427-6/2012 od 29.2.2012. godine
13. Odluka Odluka VSTV BiH br. 04-02-2928-5/2012 od 2.10.2012. godine
14. Odluka Odluka VSTV BiH br. 04-02-357-9/2013 od 20.6.2013. godine
15. Odluka Odluka VSTV BiH br. 04-02-821-11/2011 od 7.6.2011. godine
16. Odluka Odluka VSTV BiH br. 04-02-178-8/12 od 11.4.2012. godine
17. Odluka Odluka VSTV BiH br. 04-2-197-5/2013 od 25.3.2013. godine